ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

1Ի PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ·—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Թրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր·
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
1
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
JEUDI
1 Septembre
1938

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

14e ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3823

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԷԿ ԱՆԵԼԷՆ ՄԻՒՍԸ

Նորէն պղտորած են միտքերը այս երկրին մէջ, իբրեւ հետեւանք աշխատանքի ժամերու յաւելման, որու մասին հրամանագիրը օրէնք մը հրատարակուեցաւ առջի օր:

Ինքիրը ծանօթ է բոլորին: Պ. Տալատիէ, վարչապետ եւ նախարար պղտ· պաշտպանութեան, օգոստոս 21ին ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով, կը բացատրէր թէ անհրաժեշտ է աւելցնել աշխատանքի ժամերը, թէ՛ արտադրութիւնը բազմապատկելու եւ թէ երկրին պաշտպանութիւնը, մինչեւ անգամ խաղաղութիւնը ապահովելու համար:

Այս ճառը փոթորիկ յարոյց ժողովրդական ճակատի հռանքներուն մէջ, եւ բացառիկ ժողովներ գումարուեցան, հրապարակային ցոյցեր կատարուեցան, լուսարձակութիւններ պահանջուեցան ամէն կողմէ: Վարչապետը նախ ներկայանալով իր կուսակցութեան — արմատական — անոր կատարեալ հաւանութիւնն ստացաւ իր տեսակէտներու մասին: Ներկայացաւ նաեւ Ազգային Խորհրդարանի ճակատական կուսակցութեանց պատուիրակութեան, որուն բանակցութեան մասին կարգ մը վերապահումներ յայտնեցին արմատական ներկայացուցիչները:

Կը թուէր թէ փոթորիկը մեղմացած է· մանաւանդ որ պ· Տալատիէ միշտ կը չեշտէր թէ ոչ ժողովրդական ճակատը խախտելու միտք ունի, ոչ ալ 40 ժամուան օրէնքը չեղեալ համարելու:

Եւ ահա նորէն փոթորիկ: Նախարարական Խորհուրդը նիստ գումարելով հանրապետութեան նախագահին վերադարձին անմիջապէս վերջը, քննեց ներքին եւ արտաքին կացութիւնը, եւ ատոր դարձեալ տուաւ հրամանագիր-օրէնք մը, աշխատանքի ժամերու յաւելման մասին:

Մտատագրութեան մէջտեղը չդամբած, «Երկա՛հ, Երկա՛հ» կ'աղաղակեն ծայրագոյն ճախերը, ընկերվարական եւ համայնավար կուսակցութիւններն ու Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը:

«Իմանիթէ» չեշտակի կ'ամբաստանէ պ· Տալատիէն, «ապօրէն» հռչակելով նոր հրամանագիրը·

— « Ապօրէն է այդ հրամանագիրը: Ան հրատարակուած է բռնաթարելով օրէնքը··· կ'ուզեն ապօրինաբար փոխոխել աշխատանքի շաբաթական տեւողութիւնը: Օրէնքով հաստատուած 40 ժամեան տեւողութիւնը, կ'ուզեն հաստատել շաբաթը 44 ժամ եւ աւելի հրամանագրով, մինչդեռ կառավարութեան պաշտօնն է գործադրել օրէնքը, բայց ոչ թէ փոփոխել, աւելի պակաս՝ բռնաթարել զայն: Դեռ ամէնը այս չէ: Նախարարական խորհուրդին տուած որոշումներուն համաձայն, պիտի խափանուի նաեւ հաւաքական պայմանագրութեանց օրէնքը, նախ՝ նուազեցնելու համար յաւելուածական ժամերու վճարը, յետոյ ջնջելու աշխատաւորներուն տրուած բոլոր երաշխիքները »:

Ռոյշեւիկ օրկանին եզրակացութիւնն այն է թէ պ· Տալատիէ կ'ուզէ « մէկ հարուածով ջնջել ժողովրդական ճակատին երկու հիմնական օրէնքները »: Հետեւաբար, « բանուոր դասակարգը իրաւունք ունի իր ամբողջ ուժը մերժելու օրէնքի բռնաբարումի մը »:

Եւ ժողովնե՛ր, կոչե՛ր, յայտարարութիւններ, արթուն մնալու եւ միաձայնութեամբ գործի անցնելու, համաձայն արուելիք ազդանշաններուն···

Առաջին կոչը հրատարակեց փարիզեան շրջանի Սէնտիքանէրու Միութիւնը, ազդարարելով թէ նոր հրամանագիրը բացէ ի բաց կը բռնաբարէ 40 ժամուան օրէնքին սկզբունքն իսկ: « Այս հրամանագիրը զոր նախարարական Խորհուրդը որոշած է գործադրել անմիջապէս, ճշմարիտ ապօրինութիւն մը կը կազմէ, բացարձակապէս անհանդուրժելի »:

Ինչ մը աւելի մեղմ, բայց նոյնքան վճռական լեզու մը կը գործածէ ընկերվարական օրկանը ,«Լը Փոփիւլէր», առաջնորդուելեամբ Լէոն Պլումի, ազդարարելով·— «Արթուն մնանք»: Օրէնադիտական նուրբ վերլուծումներ կատարելով, նախկին վարչապետը նորէն կը հարցնէ թէ կառավարութիւնը «ո՞ր մեծամասնութեան կ'ապաւինի, քուէարկել տալու համար իր ծրագրած օրէնքը»: Կը հարցնէ նոյնիսկ թէ երեսփ· ժողովին մեծամասնութիւնը խախտելո՞վ քուէ պիտի չտա՞ի:

Զգուշաւոր հոսանքները անչուչա զոհ են· իսկ ծայրագոյն ձախը եզած «պատշաճեցում»ն ալ անբաւական կը նկատեն,— տեսակը եղած «պատշաճեցում»ն ալ անբաւական կը նկատեն,— տեսակը եղած «պատշաճեցում»ն ալ անբաւական կը նկատեն,— տեսակ մը կիսամիջոց: « Հաւաքական պայմանագրութիւնները բարեփոխելու համար օրէնք մը պէտք է· եւ որովհետեւ օրէնքներ չինող գործարանը վճարովի արձակուրդ առացած է, կառավարութիւնը հարկադրուած է Պիւդճոսի դիրքը բռնել, մեզի ժամադրութիւն տալով Խորհրդարանի վերաբացման առեն »: (Լ'Էփոք):

Այսպէս, ուրեմն, նոր եւ աւելի սուր տագնապ մըն է որ կը բացուի, ճիշտ այն պահուն երբ աւելի քան մտայղ պատկեր մը կը ներկայացնէ միջազգային հորիզոնը, չեխական, սպանիական, իտալական, չինեւճափոնական թնճուկներով: Ճիշտ այն պահուն երբ սահմանէն անդին, հիթլէրական Գերմանիան ազդանշանի մը կը սպասէ ակնդէտ, նոր անակնկալ մը սարքելու համար:

Ո՞ր կրնայ յանգիլ այս տագնապը.—Ամէն բանէ առաջ՝ վստահացնելու Խորհրդարանին վերաբացումը, որու մասին կառավարութիւնը մերժեց թոյլատրել որոշել, հակառակ բոլոր ճնշումներուն:

Այս անգամ, եթէ պայքարը սաստկանայ եւ խափանարար ցոյցեր կատարուին, հաւանական է որ կառավարութիւնը ինք նախընտրէ ժամանակէն առաջ բանալ Խորհրդարանը, ճշտելու համար տրամադրութիւնները:

Այսպէս կամ այնպէս, բուն երկիրն է որ կը վճռասիրի յարաճուն ցնցումներէն:

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻԱՆ ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ՞Ց ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱՑ

Անգլիական դեսպանը Պերլին թռաւ նոր հրահանգներով

Անգլիական կառավարութիւնը երկու կարեւոր որոշումներ տուաւ առջի օր, իբրեւ արդիւնք բացառիկ խորհրդակցութեանց·---

1. *Մեծն Բրիտանիա մեքենաբար օդնութեան պիտի չհասնի Չեխոսլովաքիոյ, եթէ այդ երկիրը յարձակում կրէ:*

2. *Մեծն Բրիտանիա պիտի պնդէ որ Գերմանիա եւ Չեխոսլովաքիա հաւանին այդ պետութիւնը վերակազմել Զուիցերիոյ տիպարին վրայ, իբրեւ լուծում փոքրամասնութեանց հարցին:*

Եթէ Գերմանիա չընդունի այս լուծումը, անգլիական կառավարութիւնը աւելի ազդու ձեռնարկներ պիտի կատարէ Պերլինի մէջ, հաւանաբար պ· Չեմպըլէնի կողմէ Հիթլէրի ուղղուած նամակով մը:

Այս որոշումներուն վրայ քաղաքական շրջանակներու մէջ այժմ աւելի լաւատեսութեամբ կը դիտեն կացութիւնը:

Լոնտոնի մէջ կատարուած խորհրդակցութեանց կը մասնակցէր Պերլինի բրիտանական դեսպանը: Վարչապետը ունկնդրութեան ընդունեց նաեւ ամերիկեան դեսպանը, որ յայնօրէն ծանօթացաւ կացութեան: Խորհրդակցութիւնէն վերջը, Պերլինի բրիտանական դեսպանը օդանաւ նստաւ եւ իր պաշտօնակիցը վերադարձաւ,նոր հրահանգներով:Իսկ վարչապետը Սկովտիա գնաց, նավարկը վերադարձաւ,նոր հրահանգներով:Իսկ վարչապետը Սկովտիա գնաց, հանգստանալու համար, Լոնտոն ձգելով ամէնէն կարեւոր նախարարները:

Նախարարական բացառիկ ժողովին կ'մասնակցէին նաեւ բանակին, նաւատորմին եւ օդատորմիղին ղեկաւար վարիչները: Ժողովէն վերջը պաշտօնական դեկոյց մը հրապարակուեցաւ, որ կ'ըսէ թէ արտաքին նախարարը լայն տեղեկութիւններ հաղորդեց միջազգային կացութեան մասին եւ նախարարները իրենց կատարեալ համաձայնութիւնը յայտնեցին ձեռք առնուած միջոցներու եւ հետապնդուած քաղաքականութեան առթիւ:

Ինչպէս կը տեսնէք, պաշտօնական դեկոյցը աւելի բան մը չըսեր: Բայց իրազեկները կը հաւատան թէ նախարարները որոշած են որեւէ նոր յանձնառութիւն չստանձնել, բացի՝ այն ազդարարութենէն զոր կրկնեց Սըր Ճօն Սայմընն, Գերմաններուն տրամադրութիւն յայտնեն: Ինչպէս ըսինք, այս վերջին ծրագիրը կը մերժէ օդնութեան հասնիլ պինու զօրութեամբ, եթէ Չեխոսլովաքիա յարձակում կրէ: Թէեւ ճառը կը յիշեցնէր որ եթէ պատերազմ ծագի, չի կրնար հաւմանափակուիլ միայն այն պետութիւններով որոնք օրինական յանձնառութիւններ ստանձնած են:

Պերլինի բրիտանական դեսպանը նոր եւ աւելի լուրջ փորձ մը պիտի կատարի, մերձեցում հաստատելու համար Գերմանիոյ հետ, դիւրացնելով անգլեացի բարեխօսին դործը: Դեսպանին հեղինակութիւնը աւելի բարձրացած է այժմ, քանի որ մասնակցեալ նախարարական գաղտնի խորհրդակցութեանց: Դեսպանը մասնաւորապէս Հիթլէրի պիտի հաղորդէ Չեմպըլէնի անձնական տեսակէտները, հակադնելով թէ պատերազմի կամ խաղաղութեան խնդիրը կախում ունի Հիթլէրի դիրքէն: Այս առթիւ փափկութեամբ պիտի յիշեցնէն Հիթլէրի թէ պատասխանատու պիտի ըլլայ ընդհանուր քաոսի մը, եթէ ելք մը չգտնէ:

Զրոյց կը չրջի թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա կը պատրաստուին հաւաքական ձեռնարկ մը կատարել Պերլինի մէջ: Այս լուրը չի հաստատուիր առ այժմ, բայց եթէ կացութիւնը աւելի ծանրանայ, Պերլինի անգլիական դեսպանը արտօնուած է աւելի ազդու լեզու մը գործածելու:

Ի՞նչ նոր զիջումներ կատարած են Չեխերը

Լոնտոնի ֆրանսական եւ ամերիկեան դեսպանները այսօր-վաղը նոր տեսակցութիւններ պիտի ունենան Անգլիոյ արտաքին նախարարին հետ: Ցառաջիկայ շաբթու, Նիւրընպէրկի համագումարին ներկայ պիտի ըլլան Պերլինի անգլիական, ֆրանսական եւ ամերիկեան դեսպանները:

*Անգլիոյ նախարարական Խորհուրդը հաւանութիւն յայտնեց լորտ Րընսիմընի պաշտօնական դեկոյցը, որուն վրայ բանակցելու պատրաստ են Չեխերը, եթէ մէկն ի միջի բանաձեւին

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆ ՄԱՐԴԻԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԳՐՈՂՆԵՐԻ, ԹԱՐԳՄԱՆՉՆԵՐԻ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆ ՄԱՐԴԻԿ

Նկար. Բ-պրգ. Ս. ՉՈՒԲԱՐՅԱՆ

— Իսկ ի՞նչպէս, որ գիտէք ձեր ամուսնու մասին այդ բոլորը, եթէ ձեզ չէ խնդրած ոչ մի բան ասել։

— Ա՛հ, սա ամե՛ն մարդ գիտէ։ Ամբողջ գիւղը գիտէ։ Ես ինքս էլ ականատես եղայ։ Ես ինքս էլ ականատես եղայ։ Ես ինքս էլ ականատես եղայ։

Հիւրերը ծիծաղեցին։

— Ես ձեզ ասում եմ, որ ինձ ոչ մի բան չի ասել, ես ինքս եմ ամէն բան տեսել։

— Ինչպէ՞ս տեսաք, ինչպէ՞ս տեսաք, ինչպէ՞ս տեսաք։

— Ես ինքս էլ ականատես եղայ։ Ես ինքս էլ ականատես եղայ։ Ես ինքս էլ ականատես եղայ։

Հիւրերը նորից

ՆԻՒՆՑՈՑ — 2. ՖԼՍՍԱԽ ԽՈՐՀԸ

(Վերլուսնյան պատմություն)

— Ասի՛ր, ինչ ես ուզում, ես քեզ կանեմ։ Ես ինչ-որ բան պիտի անեմ, որ ինձ հանգիստ թողնեն։

— Ես չեմ կարող ասել, թե ինչ է ուզում։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ուզում է, որ դուք նրան ձեր ամուսինը համարեք։

— Ա՛խ, ես ինչպե՞ս կարող եմ դա անել։ Ես ամուսնացած եմ։

— Ես էլ գիտեմ, որ դուք ամուսնացած եք, բայց ես ինչ կարող եմ անել։ Ես ինձ ասել եմ, որ նա ուզում է, որ դուք նրան ձեր ամուսինը համարեք։

— Ես չեմ կարող

լիական կառավարութեան կորովի դիրքը եւ չեխական կառավարութեան նոր դիջումները մեծապէս մեղմացուցած են կացութիւնը: Այս տպաւորութիւնը արտայայտուեցաւ նաեւ Սակրանին մէջ, երբ պետական արժեթուղթերը բարձրացան եւ ֆրանքը ամուր մնաց:

Բայց եւ այնպէս, Ֆրանսայի դիւանագիտական իշխանութիւնները իրենց աչքերը յառած են դէպի Հռենոս: Առջի օր «Թան»ը ուշագրաւ տեղեկութիւններ հրատարակած էր գերմանական ռազմափորձերու մասին, Գերմանիա-Լիւքէնպուրգ սահմանագլուխին վրայ:

Ֆրանսական կառավարութիւնը կը դգուշանայ որեւէ արարքէ որ կրնայ գրգռիչ համարուիլ Պերլինի մէջ: Այս մտահոգութեամբ, անմիջապէս հերքուեցաւ այն զրոյցը թէ Ֆրանսա հաւաքական ձեռնարկ մը պիտի կատարէ Անգլիոյ հետ: Բայց եւ այնպէս, Ֆրանսական կառավարութիւնը հաւատարիմ կը մնայ իր վճռակցութեան յանձնառութեանց եւ պիտի գործադրէ զանոնք, եթէ առիթը ներկայանայ: Կ'ըսուի թէ այս մասին բացորոշ յայտարարութիւններ ըրած է գօր. Վիւիլմէն, օդանաւային սպարապետը, Պերլին այցելած առեն, որպէսզի Գերմանիա կասկածներ չունենայ: Նոյն աղբիւրին համաձայն, երբ մարտ. Տալատիէ հարցուցած է թէ Ֆրանսա ինչ պիտի ընէ, եթէ ընդհարում պատահի, գօր. Վիւիլմէն պատասխաներ է,— « Ֆրանսա յառաջ պիտի խաղայ »:

⁂ Չեխոսլովաքիոյ հանրապետութեան նախագահը, պ. Պենէշ, օգոստոս 30ին երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ գերմանական պատուիրակութեան երկու կարեւոր անդամներուն հետ: Կառավարական շրջանակները կը յուսային թէ այս խօսակցութիւնը ճամբան հարթած է հաշտարար բանակցութեանց համար, բայց Գերմանները անմիջապէս յայտարարեցին թէ կացութիւնը չէ փոխուած:

Կը թուի թէ կացութիւնը այսպէս ալ պիտի մնայ, մինչեւ որ վերջնական արդիւնքի մը յանգին անգլիացի միջնորդին ձեռնարկները, նոր ծրագրի հիման վրայ: Հէնլայնի կուսակցութիւնը միշտ կը պնդէ նախապէս առաջարկուած ուղի կէտերուն վրայ: Անգլիացի բարեխօսը ի զուր փորձած է համոզել որ քիչ մը բարեփոխեն իրենց ընթացքը: Բարենշան կը համարուի որ Չեխոսլովաքիոյ հանրապետութեան նախագահը իր ձեռքն առած է խնդիրը եւ այսուհետեւ աւելի դործօն դեր պիտի կատարէ:

Գերմանական կառավարութիւն երկու նոր բողոքագիրներ ուղղեց, առաջինը՝ Հիթլէրի մէկ ծաղրանկարին առթիւ, որ պատերը փակցուած էր, միւսը՝ գերմանական դիւանագիտական հրատարակութեան մը մասին:

Չեխական կառավարութիւնը ամէն միջոց կը փորձէ, ընդհարումները կանխելու համար: Ներքին նախարարը հրամայեց իշխարհին ոգելից ըմպելիները արգիլել չարաթ եւ կիրակի օրերը, ոսկեզօծ գլուխները չտաքնան եւ դէպքեր չպատահին: Թերթերն ալ իրենց լեզուն փոխած են Գերմանիոյ հանդէպ:

Թ. Միւրեհաի դիրքը պատերազմի պարագային

Լաւատեղեակ աղբիւրներէ կը հաղորդեն թէ օգոստոս 22ին տեսակցութիւն մը տեղի ունեցած է Մոսկուայի գերմանական դեսպանին եւ պ. Լիթվինովի միջեւ: Դեսպանը անհատապէս հարցուցած է թէ ի՛նչ դիրք պիտի բռնէ Թ. Միւրեհիանը, եթէ պինեալ ընդհարում մը պատահի Գերմանիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ միջեւ: Պ. Լիթվինով պատասխաներ է թէ այդ պարագային Թ. Միւրեհիանը, եթէ պինեալ ընդհարում մը պատահի Գերմանիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ միջեւ: Պ. Լիթվինով պատասխաներ է թէ այդ պարագային Թ. Միւրեհիանը, հետեւելով Ֆրանսայի, համաձայն իր յանձնառութեանց: Ցետոյ դեսպանը բացատրած է թէ Չեխոսլովաքիոյ կարգ մը դիւանագիտական շրջանակներուն վստահաւոր դիրքը կրնայ միջամտելու ստիպել Գերմանիան:

⁂ Գերմանական մամուլը հետզհետէ աւելի կծու լեզու մը կը գործածէ Մեծն Բրիտանիոյ դէմ, զայն մեղադրելով թէ չուզեր վերջնապէս լուծել չեխական խնդիրը, այլ կը փորձէ անուշի կապել զայն, ինչ որ աւելի վտանգաւոր է: «Նոր իրաւախոհութիւն մը ուրիշ բանի պիտի չծառայէ եթէ ոչ նոր սխալ մը աւելցնելու քանի տարի առաջ գործուած սխալին վրայ: »

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՎԷԶՈՒՎ ՀՐԱԲՈՒԽԻՆ փոքր կոնը փլաւ, իրրեւ հետեւանք նոր բորբոքումի մը: Ահագին քանակութեամբ լաւա կը հոսի, ժամը 200 մեթր արագութեամբ, սպառնալով շրջակայ դիւղերուն: Ահաւոր բորբոքումը կատարելապէս կը տեսնուի Նափոլիէն:

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒ մը եւս չախչախեցաւ դիշերանց, Ռէնոի մէկ: Օդաչուներէն մէկը ածխացաւ, միւսն ալ մեռաւ ստացած վէրքերէն:

ՃԱՓՈՆՑԻՆԵՐԸ քանի մը քաղաքներ գրաւեցին Հանքէուի ճամբուն վրայ: Ցիսուն օդանաւեր կրակ տեղացին, սպաննելով 1000 հոգի: — Մանչուրիոյ մէջ 7600 խորհրդային հպատակներ փոխեցին իրենց հպատակութիւնը դառնալով մանչու քաղաքացի:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ այն դիւուրները որոնց երկամեայ ծառայութիւնը կը վերջանայ Սեպտեմբերին, պիտի արձակուին մէկ ամիս վերջը, հոկտեմբեր 30ին:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ կառավարութիւնը 20 օր պայմանաժամ չնորհեց սահմանամերձ շրջանի Ֆրանսացիներուն (Իզօլա), որպէսզի կարենան փոխադրել իրենց դոյքերը:

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ Դ. ԽՈՒՄԲԻՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Ֆր. կապոյտ խաչի Շրջ. վարչութիւնը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ Դ. խումբին համար ընտրուած եւ պատրաստուած տղաքը պէտք է ներկայ ըլլան յառաջիկայ շաբաթ օր, Սեպտեմբեր 3ին, ժամը 11ին gare Montparnasse: Ընկերութեան կողմէ արտօնուած է հաւաքուիլ Ancienne gare Hall d'entrée (մեծ սանդուղքներէն բարձրանալով աջ կողմը):

Տղաքը իրենց հետ պէտք է ունենան մէկ ԱՆԳԱՄ ճաշելու չափ ուտելիք:

Հ. Յ. Դ.

Գաւառ

ՄԱՐՍԷյԼի «Վ.ռամեան» ենթահովիտէի դասախօսական ժողովը՝ այս հինգշաբթի 1 սեպտեմբեր երեկոյեան ժամը 7.30ին սովորական ֆաւաքաժողովին կը դասախօսէ ԴՆդ. ՏԻԳՐԱՆ ԲԱԶԴԱՍԱՐԵԱՆ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 23ՐԴ. ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻԻ

4 Սեպտեմբեր, կիրակի ամբողջ օրը Սէն Լուի կրան փէն Պ. Լ. եօթնեղբայրներուն օդասեղն պարտէզին մէջ:

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ Պ. ՀԱՅԿ ՍԻՐԻՆԿԻԼԼԵԱՆ

Երգ, նուագ, պար եւ հաճելի անակնկալներ

Սէն Լուի Կ. Խաչի Սանդհինները եւ Պատ. Միութիւնը իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն հայկական երգերով, պարերով եւ կենդանի պատկերներով: «Ալգազ»ի բաժնախօսով եւ միքրոյով պիտի երգուին հայկական եւ եւրոպական կտորներ:

Զովացուցիչ ըմպելիներ: Կարելի է ճաշը միասին բերել:

Մուտք 3 ֆրանք: Մուտքի տոմսը կը ծառայէ նաեւ տեղի ունենալիք վիճակահանութեան:

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Առնել 15 եւ 18 Թիւ հանրակառքերը եւ իջնել Սէն Լուս:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՒՆՈՑԻ ՀԱՑ ԿԱՄ. ԵՒ ՄԱՈՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

4 Սեպտեմբեր կիրակի առաւօտեան մինչեւ երեկոյ Մէօտոնի անտառը (Թափի վէր)

կը նուագէ «Եփրատ» նուագախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. Տ. ՕՆՈՍԵԱՆի: Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

Անձրեւի պարագային սեղի կ'ունենայ իջնոյք «Խրիմեան» սրահին մէջ: Մուտքը ազատ է:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ—ԽՈՋՈՑՔ

ՄԱՐՍԷյԼԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Ի ՊԱՏԻՒ Գ'ՆԴ. ՏԻԳՐԱՆ ԲԱԶԴԱՍԱՐԵԱՆԻ

3 Սեպտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ

Գեղարուեստական խնամուած բաժին

Պիտի խօսին՝ օրուան հիւր, Հայ Կամ. եւ Մարտիկներու ներկայացուցիչը եւ Պ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՇԱԼՃԵԱՆ:

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ

Հ. Յ. Դ. Մատենադարանէն, նպաստաւոր պայմաններով, կը վաճառուին հետեւեալ գիրքերը.—

Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ՝ Հ. Յ. Դ. Պատմութիւն I հատ.	30	Ֆրանք
» Հայկական չարժման նախապատմութիւն I և II հատ. մէկին	20	»
» Բողոքը նորագոյն պատմութեան մէջ I հատ.	10	»
» Համաժողովրդական բանակ	3	»
» Ազգուստ Բեբէլ	3	»
ՋՈՄԲԱՐՏ՝ Սոցիալիզմը եւ Սօց. չարժումը 19րդ դարում	5	»
Ե. ՖՐԱՆԿԵԱՆ՝ Մեր փիլիսոփայական Ազխարհայեացքը	12	»
Ն. ՀԱՆԴՈՑՑ՝ Մտածումներ Հ. Յ. Դաշնակցութեան մասին	4	»
ԼԷՎԻՆՍԿԻ (Քարգ.Կ.Ս.) Ընկ. Միջազգ. եւ ձնչ. ժողովուրդները	4	»
ԴՈՒՄԱՆ՝ Նախագիծ ժողովրգ. ինքնապաշտպանութեան	2	»
Գ. ԳԻՒԶԱԼԵԱՆ՝ Հայ քաղաք. մտքի զարգ. եւ Հ. Յ. Դ.ը	5	»
ՋԼԵՓՈՒՆՑԻ՝ Զէյթունի անցեալէն եւ ներկայէն	4	»
ԳՐԱԿ. ՈՒՍ. ՄԻՈՒԹ. Փետրուարի 18	4	»
Լ. ԳԼՈՒՄ (Քարգ. Լ. Զ.) Գոլշեւիզմը եւ ընկերվարութիւնը	2	»
ՍԻԱՄԱՆԹՕ՝ Հայորդիները	2	»
ՓՐ. ՄԻՒԱՑԷԼԵԱՆ՝ Յեղափոխականի մտքերը	4	»
Դ. ԲՐԱՆԴԷՄ՝ Հայաստանը եւ Եւրոպան	1	»
Հ.Յ.Դ.(հրատ.)Յեղափոխականները (Վ.Գոլոչեան եւ Ց. Ազբիպասեան)	2	»
Հ. Յ. Դ. (հրատ.) Եւրոպացիներէ կարծիքը Հայկ. Դատի մասին	3	»
ՄԱՐ՝ Թիւրքական բանակը	2	»
Վ. ԱՐԱՐԱՏՍԿԻ՝ Քաղաքական կուսակց. Ռուսաստանում	2	»
ՖՐԻՏ. ԷՆԳԵԼՍ՝ Գիտական Սօցիալիզմ	2	»
Ա. Զ.՝ Մեծ առաւօտը	1	»
ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐԻ ՏՈՂԵՐԸ	1	Ֆր.
ՀԵՐՈՍԸ	1	»
ԱՊԱՏԱՄԲ ՍՓՅՈՒՌՔԸ	1	»
ԱՑՈՒՀԻՆԵՐԻՆ	1	»
ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԵՐ	1	»
ՀԱՅԱՑՔԱՆ ԵՒ ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ	2	»
ՈՒՂԵՑՈՑՑ ԸՆԿԵՐՆԵՐԻՆ	1	»
ԹԱԼԼԱԴԻ ՍՊԱՆՈՒԹԵՏՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ	7	»

Ապստրոֆները կանխիկ, *փոստի ծախք չկայ:*

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *Հայ կիներ դորգ նորոգելու համար: Դիմել Պ. Աշճեանի, ժամը 9—11, 23 Rue Jean Mermoz Paris (8e.), մէթրօ* St. Philippe du Roule, Tél. Balzac 28—96:

ՊՈՄՈՆԻ ԾՆՈՂՆԵՐՈՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— *Պոմոնի եւ չրջանի Թաղական խորհուրդը մտահոգ՝ Փըրանսական վարժարան յաճախող հայ մանուկներու մայրենի լեզուի ուսուցման հարցով, ձեռնարկած է հիմնել հայերէն լեզուի եւ Հայոց պատմութեան դասընթացք մը, Հինգշաբթի եւ կիրակի օրերը, չաբաթական երկու ժամ:*

Դասաւանդութիւնը պիտի կատարէ ծանօթ ուսուցիչ Պ. ՓԱՑԱԼԱԿ ՍԱՆԱՍԱՐ:

Կը հրաւիրենք ծնողները առանց դասանական խորութեան, փութան արձանագրել տալ իրենց 7 տարեկանէն վեր պզտիկները այդ դասընթացքին:

Արձանագրութեան համար կարելի է դիմել Կիրակի կէսօրէ առաջ եկեղեցւոյ բակը, իսկ սովորական օրերը 70 Bd. Vauquoise La Rosière, պ. Ձգնաւորեանի բնակարանը:

ԳԱՑԻՐ ՏԵՍԻՐ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette. angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17. Rue Demesme — PARIS (13)

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՄԱԳԱՂԱԹՆԵՐ

(Բերթուածներ)

ԱՀԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

փառատիպ հատոր մը, 300 էջ, 8 գունաւոր սակաւաթիւ օրինակներով:

Գնուելիները այս հոյակապ քերթուածները կը դադիրքէն.—

ՅԱՑԳԱՒՐԱՂԱՒԱՔ
ՍԷՐԸ ՓՈՒՇԷ ՊԱՍԿՈՎ
ԵԿԱՒ ՄԱՐԴԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՖԵՀԵՆԱԿԱՆՔ
ՀԱՆԱՄՏԵՂԸ ԿԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱՒ
ՍԻՐՏՍ ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՐԴԵՐՈՎ
ԻՆՔՆԱԿՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ԴԻՒՂԻ ՍԻՒՔԵՐ՝ ԵԱՐՈՂ ԵՐԳԵՐ

Գին 40 ֆրանք

Դիմել հեղինակին,

17, Rue Damesme, PARIS

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԵՐՈՒՍԱՂԷ՛Մ, ԵՐՈՒՍԱՂԷ՛Մ...

(ՎԻՊԵՐԳՈՒԹԻՒՆ)

ԳՐՑԾ՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հայ Մշակութային Միութեան: Գեղատիպ հատոր մը, 200 օրինակը ապուած՝ վարդագոյն ալեհիւղի վրայ:

Գինն 5 ֆրանք (արտասահման 7.50 կամ 10 ֆր. ըստ երկրի): Պիտի ղրկուի Հայ Մշակութային Միութեան գանձապահին՝

S. Diradourian 2 Rue Philippe de Girard, *Մարսէյլ:*

1939 "ՓՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐՍՑՈՑՑ,,

Ժ.ՐԴ ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Մամուլի տակ է եւ օգոստոս 30ին լոյս կը տեսնէ 1939 տարուան «Փոյամարտ» Օրացոյցը, գեղեցիկ եւ չքեղ տպագրութեամբ:

Բովանդակութիւն.— Հ. Յ. Դաշնակցութեան պատմութիւնը, հեղինակ՝ Մ. Վարանդեան, Ազգային պատմական եւ յեղափոխական դէմքերու եւ դէպքերու մասին հակիրճ տեղեկութիւններ, մտածումի չիթեր, դրական հատուածներ, գիտական տեղեկութիւններ Հայաստանի եւ դրացի երկիրներու մասին, ասացուածքներ եւ առածներ: Ազգային եւ կրօնական տօները մանրամասնութեամբ:

Կողքին կեդրոնը գարդարուած է «Մայիս 28ի Մնունդը» (նկար՝ վ. խ. կէնտէրեանի) եղերուած հայկական զոյգ եռագոյնով:

Երկու կողմերը նկարներ՝ Տիկին Արզուբեանի, Մարօի, Քրիս Ֆէնէրեանի, Անդրէասեանի եւ երկու խմբանկարներ:

Թերթիկներուն տակը՝ Քրիստափորի, Զաւարեանի եւ Ռոստոմի նկարները ցուչտրծանով:

Թերթիկներուն մէջ գետեղուած են Մ. Վարանդեանի, Ց. Միրիաէեանի, Սերէմեանի, Վանարեանի, Թէրլէմէզեանի, Զօր. Սեպուհի, Պօղոսեանի եւն. նկարները:

Գինն է՝ Մարսէյլ 5 ֆրանք Ֆրանսա, Սուրիա եւ գաղութներ 5.50 ֆր., արտասահման՝ 6 ֆրանք:

Բացի մեր գործակալներէն՝ ապառիկները նկատի չեն առնուիր: Դիմել մեր ընդհանուր գործակալ՝ կայծակ Ճարայեանի,

Monsieur Gaïzak Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille, France:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԹՈՒԻՄԲ

Ղեկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine **Tél. Observatoire 13 . 43**

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ:

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Միակ նուագախումբը հաճելի դարձնելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւաքոյթները:

"ՇԻՐԱԿ,,

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի, Անհասարակ: Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակբեր, պատրաստուած զուտ չամիչէ ին-քով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՐԱՓԸ ՏԻԻԶ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է: *ՐԱՓԸ ՏԻԻԶ*ը, ջգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները ջուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք *ՐԱՓԸ ՏԻԻԶ*ը որուն անոյշ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր յատկութիւնները ըլլալը հաստատուած է:

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

ԵՐԳԻ ԵՐԵԿՈՑ ՏԻԿ. ԱՍՏՂԻԿ ԲԱԲԼԱՆԵԱՆԻ

Պերլինի Schubert Saal *մէջ*, 104 Bülowstr., *այս Ուրբաթ երեկոյ, (2 Սեպտեմբեր) ժամը 9ին. Մուտք՝ 1—3 մարք:*

ՑՈՒՆՔ կը ծախուի

42, Rue des Petits Carreaux, *Փարիզ* **Mr. Pierre Marchal***ի խանութը:*

ԱՐԱՐԱՅԻ ՏԱՐԵԳԱՐՁԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հայ Լէգէոնական Միութեան Մարսիլիոյ մասնաճիւղի վարչութիւնը 25 Սեպտեմբերին մեծ ֆանդհասարութեամբ պիտի կատարէ Արարայի հերոսամարտին սփատօնին 20րդ տարելիցը փրատոյի ս. Թարգմանչաց եկեղեցիին մէջ: Ներկայ պիտի ըլլան Ֆրանսական զինուորական եւ քաղաքային պաշտօնական անձնաւորութիւններ. ինչպէս նաեւ հրամանատար Պլնուա Տ'Ճգի (փաթիզէն):

Հանդէսէն վերջ պիտի կատարուի Լեգէոնական ընդհ. հաւաքոյթ մը,

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղուքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	235 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՕՒՐԲԱԹ
2
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
VENDREDI
2 Septembre
1938

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՀԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3824

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՁԳՆԱԺԱՄԸ

Առենէ մը ի վեր, բայց մանաւանդ այս չաբթու բովանդակ աշխարհի աչքերն ուղղուած են Փրակա-Պերլին-Լոնտոն, ապասելով երթի մը, որմէ կախում ունի խաղաղութիւնը:

Շաբթուան սկիզբը ընդհանուր էր յոռետեսութիւնը, բայց վերջին մէկ–երկու օրուան ընթացքին որոշ լաւատեսութիւն կը տիրէ, իրրեւ հետեւանք Մեծն Բրիտանիոյ գործօն եւ ազդու միջամտութեան:

Ինչպէս կը հաստատուեն օրուան լուրերը, չեխական կառավարութիւնը նոր եւ շատ աւելի ծանր զիջումներ կատարած է, ընդունելով դաշնակցային պետութեան վերածել երկիրը, հետեւողութեամբ Ձուրիխերիոյ:

Անշուշտ այս ծրագիրը թելադրած է Մեծն Բրիտանիա, իր «արեհիաս»ին միջոցաւ, համոզելով Զեխոսլովաքիոյ հանրապետութեան նախագահը եւ ճնշելով Գերմանիոյ վրայ: Բացատրութեան չի կարօտիր թէ ինչո՛ Պերլինի անգլիական դեսպանը Լոնտոն հրաւիրուեցաւ, մանաւանդ երբ Լոնտոն չի կարենար թէ ինչո՛ Պերլինի անգլիական դեսպանը Լոնտոն չի կարօտիր թէ ինչո՛ Պերլինի անգլիական դեսպանը Լոնտոն հրաւիրուեցաւ, մանաւանդ երբ Լոնտոն նախագահը եւ ճնշելով Գերմանիոյ վրայ: Բացատրութեան նախագահը եւ ճնշելով Գերմանիոյ վրայ: Բացատրութեան չի կարօտիր թէ ինչո՛ Պերլինի անգլիական դեսպանը Լոնտոն հրաւիրուեցաւ, մանաւանդ երբ Լոնտոն

ՋԼՅՈՒՐԻ ԱՂԵՏԸ

Հեղինակ՝ ՓԻԼԻՊՈՍ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ Նկար. Բ.-ի Հ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՅԱՆ

— Իմ Բերբերեն թոռնիկը տասը տարեկան հասակում ինձ ասաց, որ ես ամենաերջանիկ մարդն եմ աշխարհում: (Ծիծաղ): Ես նրան հարցրի, թե ինչու է այդպես կարծում: Նա պատասխանեց, որ ես ամեն առավոտ ժպտում եմ, երբ արթնանում եմ: Ես ինքս էլ չգիտեի, որ

— Ես յոյսով եմ որ այս անգամ ալ ձեր խոստումը կիրագործուի: Իսկապէս ձեր ներկայութիւնը մեզի մեծ ուրախութիւն կը պատճառէ: Ձեզ տեսնելով մեր սիրտերը կ՚ուրախանան: Ձեր գալուստը մեզ մեծ ոգեւորութիւն կը պատճառէ: Ձեր ներկայութիւնը մեզ կը հաստատէ որ մեր ձայնը չենք տուած ապարդիւն: Ձեր գալուստը մեզ կը հաստատէ որ մեր ձայնը լսելի եղած է: Ձեր ներկայութիւն

Գրըգ խան.— Աչտաուբ Գարապաճաղեան (տաեւտրական, բնիկ Պէյլանցի, տաճնապետ Հ.Բ.Ը.Մ. տեղական մասնաճիւղին:

⁂ Արաբերէն «էլ Ինչա» թերթին համաձայն, Սանճաքի վարչութիւնը հաղորդակցութեան պիտի վերածուի, ունենալով երեք նախագահ եւ 40 անդամ էլ բաղկացեալ Մորհրդարան մը: Լատտեղեակ չրջանակներու մէջ կ'ըսեն թէ այս փոխանցման մասին համաձայնութիւն գոյացած է տաճնէ մը ի վեր եւ հիմա պիտի ճշդուին նախագահական թեկնածուները:

Հանրապետութեան նախագահ պիտի նշանակուի Հալէ Էվլի պիտ Ալպիւլկանի թիւրքմէն, իրրեւ վարձատրութիւն այն չանքերուն զոր թափեց Սանճաքին թրքացման համար: Մորհրդարանի նախագահ պիտի ընտրուի Մէհմէտ Աատալը, որ ժամանակին անգամ էր Սուրիոյ Մորհրդարանին եւ անոր բեմէն կը պռոատր թէ Սանճաքցիները անքաժանելիօրէն կապուած են Սուրիոյ, եւ թէ ի հարկին փողոց պիտի իջնէ իր հայրենակիցներուն հետ՝ կռուելու համար Սանճաքի թրքացումին դէմ: Վարչապետութեան պիտի կոչուի ներկայ կուսակալ Տօքթ. Ապտիւրրահման Մէնէմճ: Ցայտնի չէ նախարարներուն թիւը:

Դամասկոսի Քրօնիկ թերթը այս առիթիւ դիտել կուտայ թէ Սանճաքի Մորհրդարանին մէջ պիտի բազմին Սուրիոյ նախկին նախագահ Սուպհի Պէրէքէթ եւ սուրիական Մորհրդարանէն ուրիշ անդամներ, որոնք մինչեւ հիմա չեն հրաժարած եւ կը շարունակեն ամսական առանձ Սուրիոյ պետական գանձէն:

⁂ Անտիոքի մէկ ճաչարանին մէջ հայ սպասեակ մը (կառսոն) արաբերէն ճաշացուցակ ներկայացուցած ըլլալով, թուրք սպաներ չարաչար կը ծեծեն տղան եւ յետոյ բանտարկել կուտան:

Զեխական կառավարութիւնը կ'ընդունի դաշնակցային պետութեան սկզբունքը

Եւրոպայի զլխաւոր մայրաքաղաքները լատտեստութեամբ կը սպասեն չեխական տագնապին լուծման, Փրակա ընդունած ըլլալով վերածել երկիրը, համաձայն Անգլիոյ թելադրութեան, դաշնակցային պետութեան մը:

Այս ծրագրով, Չեխոսլովաքիա պիտի վերածուի քսան չրջաններու (fանթոն), հետեւողութեամբ Զուիցերիոյ: Իւրաքանչիւր չրջան պիտի ունենայ 400.000էն 800,0000 բնակիչ: Ծրագիրը մշակած է անգլիացի միջնորդին պատուիրակութիւնը, համախորհուրդ Չեխոսլովաքիոյ հանրապետութեան նախագահին եւ վարչապետին: Մանրամասնութիւնները անչուշտ զպտնի կը պահուին: Պերլինի անգլիական դեսպանը դերմանական կառավարութեան հաղորդած է այս ծրագիրը: Երկկ կը սպասուէր Գերմաններու առաջնորդին՝ Հէնլայնի պատասխանին: Բարենշան երեւոյթ մը կը համարուի որ գերմանական մամուլը այժմ աւելի մեղմ լեզու կը գործածէ: Ամէն բան կախում ունի Գերմաններու ընթացքին: Լատտեսներ կը յուսան թէ կարելի պիտի ըլլայ տագնապը լուծել գէթ առժամաբար, այլապէս կարելի չէ նախատեսել ելքը: Կը կարծուի թէ Հէնլայն գոնէ սկզբունքով հաւանութիւն պիտի յայտնէ նոր ծրագրին, եթէ Պերլին չընդդիմանայ: Անգլիացի միջնորդին զլխաւոր պատուիրակը, որ Լոնտոն զացած էր վերջերս, նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Հէնլայնի հետ:

ՋԱՆԱՑԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՓՈՒՐ ԱՍԻՈՑ ԹՐՔԱԿԱՆ ՑԱՂԹԱՆԱԿԻ 16րդ տրեզուրժին առթիւ, արտակարգ զօրահանդէս մը կատարուեցաւ Էնկիւրիի մէջ, խոշոր թնդանօթներու, հրասայլերու եւ օդանաւերու ցուցադրութեամբ: Ամբողջ երկիրը զարդարուած էր միլիոնաւոր դրօշներով եւ լոյսերով, երեքշաբթի օր (30 օգոստոս):

ԱՆԳԼԻԱ. 400,000 ԹՈՆ ՅՈՐԵՆ ապսպրեց Ռումանիոյ: (Երկու միլիոն ոսկի): Մէկ մասը ապրանքով պիտի վճարուի:

ԽՌՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը չարունակուին Պաղեստինի մէջ: Զօրքը կրակի տուաւ չատ մը տուներ, որոնք իբրեւ թաքստոց ծառայած էին ըմբոստներուն: Ական մը պայթեցաւ Հայֆայի ճամբուն վրայ, զէնը զուրս հանելով կառատ խումբը: Ուրիշ քաղաքի մը կայարանը ամբողջովին քանդուեցաւ:

ՀԱՔԻՆ ԳԻՆԸ քան սանթիմ պիտի աւելնայ, ցորենի գինը բարձրացած ըլլալով:

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ Դ. ԽՈՒՄԲԻՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Ֆր. կապոյտ խաչի Շրջ. վարչութիւնը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ Դ. խումբին համար ընտրուած եւ պատրաստուած տղաքը պէտք է ներկայ ըլլան այս շաբաթ օր, Սեպտեմբեր 3: Ընկերութեան կողմէ արտօնուած է հաւաքուիլ Ancienne gare Hall d'entrée (մեծ սանդուղքերէն բարձրանալով աջ կողմը):

Տղաքը իրենց հետ պէտք է ունենան ՄԻԿ ԱՆԳԱՄ ճաշելու չափ ուտելիք:

ԿՐԿԻՆ ԿԸ ՅԻՇԵՑՆԵՆՔ...

Կրկին կը խնդրենք մեր զործակալներէն եւ բաժանորդներէն.—

1.— ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԱՏԱՐԵԼ «ՇԱՐՔ ՓՈՍԹԱԼ»ՈՎ թիւ 1678-63 (Տես թերթին ճակատը): Այս ձեւը աւելի զործնական է եւ ԱԺԱՆ:

2.— Անոնք որ մեքենաբար սովորական «մանատ - փոստ» կը զրկեն, պէտք ՉԻ ԱՆՈՐ ՎՐԱՑ ՆՇԱՆԱԿԵՆ «ՇԱՐՔ - ՓՈՍԹԱԼ»ԻՆ ԹԻՒԸ: Աւելորդ է եւ յաճախական չէ եղած:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՄԱԳԱՂԱԹՆԵՐ

(Քերթուածներ)

ԱՀԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

փառատիպ հատոր մր, 300 էջ, 8 գունաւ սակաւաթիւ օրինակներով գուսնները այս հոյակապ քերթողագիրքէն.—

ՅԱՑԳԱՔԱՂԱՔ
ՍԷՐԸ ՓՈՒՇԷ ՊՍԱԿՈՎ
ԵԵՂՃ ՄԱՐԴԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ
ՅԵՀԵՆԱԿԱՆՔ
ՀԱՆԱՊԱՏԵՂԸ ԿԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱՑ
ՍԻՐՏՍ ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՐԴԵՐՈՎ
ԻՆՔՆԱՀՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ԴԻՒՂԻ ՍԻՒՔԵՐ՝ ԵԱՐՈՂ ԵՐԳԵՐ

Գին 40 ֆրանք

Դիմել հեղինակին,
17, Rue Damesme, PARIS

Հ. Յ. Դ.

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ծ.Ջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ վալպարեյի «վարուժան» իւմբէթ 3 սեպտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, ընկեր պետիկեանի բնակարանին մէջ, նկատի ունենալով կարեւոր օրակարգ:

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ «Բաֆֆի» խումբի (Քարսէյլ քաղաքի) բոլոր պատանիները 7 սեպտ., Չորեքշաբթի երեկոյ «Շահրիկեան» սրահին մէջ կարեւոր օրակարգ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 23ՐԴ. ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻՒ

4 Սեպտեմբեր, կիրակի ամբողջ օրը Սէն Լու կրան փէն գ. լ. եօթնեզբայրներու օդաստն պարտէզին մէջ:

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ Գ. ՀԱՅԿ ՍԼՊԷՆԿԻԼԵԱՆ

Երգ, նուագ, պար եւ հաճելի անակնկալներ

Սէն Լուի Գ. Թաչի Սանտոհիները եւ Պատ. Միութիւնը իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն հայկական երգերով, պարերով եւ կենդանի պատկերներով: «Ալգատ»ի բաժանորդներուն՝ ներկայութեան համար:

Զովացուցիչ ըմպելիներ: Կարելի է ճաշը միասին բերել:

Մուտք 3 ֆրանք: Մուտքի տոմսը կը ծառայէ նաեւ տեղի ունենալիք վիճակահանութեան:

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Ընտել 15 եւ 18 Թիւ հանրակառքերը եւ իջնել Սէն Լու:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՀԱՅ ԿԱՄ. ԵՒ ՄԱՈՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

4 Սեպտեմբեր Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Մէօտոնի անտառը (Թափի վէր)

կը խօսի դիմակից Գ. ԵՓՐԵՄ ՆԱԶԱՐԵԱՆ

կը նուագէ «Եփրատ» նուագախումբը, ղեկավարութեամբ Գ. Տ. ՕՆՈՍԵԱՆի: Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

Նձորեւի պարտզային տեղի կ'ունենայ խնջոյք «Արիւեան» սրահին մէջ: Մուտքը ազատ է:

ԹԷՅՍԵՂԱՆ—ԽՆՋՈՅՔ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Ի ՊԱՏԻՒ Դ՝ԵՂ. ՏԻԳՐԱՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆԻ

3 Սեպտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ

Գեղարուեստական խնամուած բաժին

Պիտի խօսին՝ օրուան հիւր, Հայ Կամ. եւ Մարտիկներու ներկայացուցիչը եւ Պ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՇԱԼՃԵԱՆ:

1939 "ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՅՑ,,

Ժ.ՐԴ ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Մամուլի տակ է եւ օգոստոս 30ին լոյս կը տեսնէ 1939 տարուան «Գոյամարտ» Օրացոյցը, զեղեցիկ եւ չքեղ տպագրութեամբ:

Բովանդակութիւն.— Հ. Յ. Դաշնակցութեան պատմութիւնը, հեղինակ՝ Մ. Վարանդեան, Ազգային պատմական եւ յեղափոխական դէմքերու եւ դէպքերու մասին հակիրճ տեղեկութիւններ, մատուցի չիթեր, զրական հատուածներ, գիտական տեղեկութիւններ Հայաստանի եւ զրացի երկիրներու մասին, ասացուածքներ եւ առածներ: Ազգային եւ կրօնական տօները մանրամասնութեամբ:

Կողքին կէզրոնը զարդարուած է «Մայիս 28ի Ծնունդը» (նկար՝ Վ. Իսկէնտէրեանի) եղերուած հայկական զոյդ եռագոյնով:

Երկու կողմերը նկարներ՝ Տիկին Արղուքեանի, Մարօի, Քրիս Ֆէնէրեանի, Անդրէասեանի եւ երկու խմբանկարներ:

Թերթիկներուն տակը՝ Քրիստափորի, Զաւարեանի եւ Ռոստոմի նկարները ծուլարձանով:

Թերթիկներուն մէջ զետեղուած են Մ. Վարանդեանի, Յ. Միրիմեանի, Սէրէմճեանի, Վանարեանի, Թէրլէմէզեանի, Զօր. Սեպուհի, Պոլոյեանի եւն. նկարները:

Գինն է՝ Մարսէյլ 5 Ֆրանք Ֆրանսա, Սուրիա եւ զաղութներ 5.50 Ֆր., արտասահման՝ 6 Ֆրանք:

Բացի մեր զործակալներէն՝ ապահիկները նկատի չեն առնուիր: Դիմել՝ մեր ընդհանուր զործակալ՝ կայծակ Ճարայեանի,

Monsieur Gaïzak Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille, France:

ՅԱՒԵՏԱՏԵՍՐ

ՍԷՆԹ-ԱՆԹՈՒԱՆԻ (Ալիներ) Համազգային Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը՝ 4 Սեպտ. Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Պ. Վ. Մինասեանի բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ:

ՑԻՇԱՏԱԿ - ՄԱՏՈՒՌ

Այրի Տիկին Մաւի Թէքէրճեան, որ չատ զժբախտ մայր մը եղած է, կորնչնելով իր երկու սիրասուն զաւակները, ծաղիկ հասակի մէջ, անոնց անմոռանալի յիշատակին համար ամբողջ ընտանիքին կողմէ կատուցանել տուած է մատուռ մը՝ Պանեէօի փոքրիկ զերեզմանատան մէջ: Հ. Արխատկէս Մատուռին օրհնութիւնը պիտի կատարէ այս Կիրակի, 4 Սեպտ. ժամը 3ին զերեզմանատան մէջ:

ՊՈՄՈՆԻ ԾՆՈՂՆԵՐՈՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պոմոնի եւ չրջանի Թաղական խորհուրդը մտահոգ՝ ֆըրանսական վարժարան յաճախող հայ մանուկներու մայրենի լեզուի ուսուցման հարցով, ձեռնարկած է հիմնել հայերէն լեզուի եւ Հայոց պատմութեան դասընթացք մը, Հինգշաբթի եւ Կիրակի օրերը, չաբաթական երկու պահ:

Դասաւանդութիւնը պիտի կատարէ ծանօթ ուսուցիչ Պ. ՓԱՑԼԱԿ ՍԱՆԱՍԱՐ:

Կը հրաւիրենք ծնողները առանց դասւանական խարուիեան, փութան արձանագրել տալ իրենց 7 տարեկանէն վեր պզտիկները այդ դասընթացքին:

Արձանագրութեան համար կարելի է դիմել Կիրակի կէսօրէ առաջ եկեղեցւոյ բակը, իսկ սովորական օրերը 70 Bd. Vauquoise La Rosière, պ. Ճգնաւորեանի բնակարանը:

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Cours Lafayette. angle Garibaldi

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
ԱՌՕՆՈՒՎԻԼԻ Cinema Casino-Ի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
Հաղորդակցութիւն՝ Gare du Nord. ժամեր՝ 7.43 եւ 8, 9.
Տեղի կ'ունենայ 5 Սեպտեմբեր, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին,
Տէրտէրեան եւ Սէթեան ընկերութիւն
Փարիզի մէջ առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացնեն
ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ՄԸ ՄԱՐՏԻՐՈՍՈՒԹԻՒՆԸ
«A QUI LA FAUTE» ԱՆՈՒՆՈՎ
Այս ժապաւէնը պատրաստուած է Ամերիկայի մէջ, կը պատկերէ 1915—1918ի հայկական արհաւիրքը:
Յայտագրին մաս կը կազմէ նաեւ
LA SULTANE DE GRENADE
Արաբական եւ սպանիական հին պատմութենէն
Ձեր տոմսերը գնեցէք նախապէս, խցոդումի տեղի չտալու համար:
Կիշէն կը բացուի ժամը 8ին

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԵՐՈՒՍԱՂԷ՛Մ, ԵՐՈՒՍԱՂԷ՛Մ...

(ՎԻՊԵՐԳՈՒԹԻԻՆ)

ԳՐԵՑ՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հայ Մշակութային Միութեան

Գեղատիպ հատոր մը, 200 օրինակը ապուած՝ վարդապետին աղինք թուղթի վրայ:

Գին 5 ֆրանք (արտասահման 7.50 կամ 10 Ֆր. ըստ երկրին) դիմել միմիայն Հայ Մշակութային Միութեան գանձապահին՝

S. Diradourian 2 Rue Philippe de Girard, Մարսէյլ:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՑԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ
44 Rue Dunkerque (ՄԷՋՐՈ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՅ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Առաւօտները ժամադրութեամբ:

ՖԼՕՐԻԱ Ճաշարանը որ արձակուրդներու առթիւ փակի մը դադրած էր, այսօր, Սեպտ. 2ին կրկին վերաբացուած է: Հայերու միակ ժամադրավայրը, ուր կարելի է գտնել արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ, մատչելի գիներով:

ՀՅՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
31, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

Կ'ՈՒԶՈՒ 14—15 տարեկան հայ աղջիկ մը գործ գործակցելու համար: Դիմել Պ. Աշճեանի ժամը 9—11, 23 Rue Jean Mermoz Paris (8e.), մէթրօ St. Philippe du Roule Tél. Balzac 28—96:

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄՄԷՐԵԱՆ
Maison E. CHARLES հիմնուած 1869
29 rue Mathis, Métro Crimée
Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60
Կը ծախենք գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք՝ ըլլալին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ նպաստաւոր գիներով:
Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհարեղէններն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:
Գնաւոներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Ունինք մեծ մթերք ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կեղպասներու: Փոխադրողները կրնան զրկել իրենց գնած ապրանքները: Ունտէրվուտ եւ Ռոյալ զրի մեքենաներ: Կը գնենք ու կը ծախենք օտար դրամներ: Կը տանձնենք ապրանքներու emballage եւ ապահովագրութիւն: Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պակաժներու:
Դիմել American Lloyd, Paris (9e). 7 rue Auber
Tél. Opéra 67-77

ՈՆ ԴՈՒԶԷ
MARQUE DÉPOSÉE
RAKI 40 DUZE
Véritable Anisette Orientale
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL
ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ
Ջուտ խաղողէ քաղցրացած եւ անիսոնով պատրաստուած ուսեր հայկական օղին է ՐԱՔԸ ՏԻՒԶԸ, ջգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները ջուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք ՐԱՔԸ ՏԻՒԶԸ որուն անուշ համ, կազդուրիչ եւ պիտանի ժաքեր ըլլալը ճաստատուած է:
Dalakupeian 8 Rue Suffren
Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—
ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութները ..... 150 ֆրանք 75 ֆրանք 40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա ..... 265 ֆրանք 140 ֆրանք
Ուրիշ երկիրներ ..... 235 ֆրանք 110 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
3
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
SAMEDI
3 Septembre
1938

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԺԹ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3825

Խմբագիրը՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀՈԳ ՄԸ ԵՒ ԱՌԱՋԱՐԿ ՄԸ

Նոր սերունդին փրկութեան -- ըսէք՝ հայացման --- խնդիրը լրջօրէն կը զբաղեցնէ Մ. Նահանգներու հայկական շրջանակները:

Արդէն իսկ զանազան միջոցներ ձեռք առնուած են այնտեղ, այս առաջադրութեամբ եւ խրախուսիչ արդիւնքներով:

Մանաւորապէս Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը բաւական հարթած է ճամբան, շնորհիւ «Ցեղակրօն Ուխտ»երու կազմակերպութեան, «Հայրենիք» շաբաթաթերթի (անգլիերէն) եւ ուրիշ ձեռնարկներու: Միւս հոսանքներն ու բարեգործականը կամ Հայրենակցական կազմակերպութիւնները ալ աշխատանքներ կը կատարեն, իւրաքանչիւրը իր հասկացողութեամբ:

Եւ սակայն, եղածը բաւական չի համապատասխաներ: Աւելի քան չորս տարուան զաղթականութիւն մը կը համբէ հազարաւոր զաւակներ եւ թոռներ, որոնք հայկական միջավայրէն կտրուած, քշուեր են ամերիկեան համայնակուլ յորձանքին մէջ: Որքան ալ ծանր թուին դժուարութիւնները, անհրաժեշտ է կարենալ փորձել, չարիքը սահմանափակելու համար:

Այս ժողովուրդը իր ցիրուցան բեկորները կը փնտռէր Թուրքիոյ խաւարակուռ աւերակներուն մէջ, երբ զինադադար կնքուեցաւ: Մինչեւ այսօր ալ կը փնտռէ:

Արդ, ինչո՞ւ անճրկիլ, երբ նոյնքան թանկագին բազմութիւն մը կը յածի աչքիդ առջեւ, լուսաւոր բայց լայծուն պողոտաներու վրայ, ենթակայ՝ այլապէս վտանգաւոր ջրդի մը, --- այլասերում եւ ձուլում:

Ի՞նչ նոր ծրագիրներ կ'որոճան Ամերիկայի մէջ:

Շատ մը թելադրութեանց կարգին, մէկ յաճախ դրուած է միջնակարգ վարժարանի մը ծրագիրը,— նման Պոլսոյ Կեդրոնականին, Թիֆլիսի Ներսէսեան վարժարանին, Մոսկուայի Լազարեան ճեմարանին, Մխիթարեանց վարժարաններուն կամ Հայ Ճեմարանին, Պէյրութ):

« Հայրենիք » խմբագրականի մը մէջ քննելով այս ծրագիրը, գործադրելի չի գտներ զայն, եւ կ'առաջարկէ ուրիշ միջոց մը.

--« Հայ երկսեռ պատանիներն ու երիտասարդները հայկականէն զատ բոլոր ճիւղերուն լաւագոյն ձեւով կրնան հետեւիլ ամերիկեան հաստատութիւններու մէջ:

Մեր ջանքը պիտի ըլլայ լրացնել անոնց կրթութեան հայկական պակասը:

Ու ասիկա կրնանք ընել միմիայն հայկական ճիւղերու համար հաստատելով դասընթացք, դպրոց կամ դպրոցներ:

Զուտ հայկական ճիւղեր (մայրենի լեզու, հայ պատմութիւն, գրականութիւն եւ Հայաստանի աշխարհագրութիւն) աւանդող այս դպրոցը կամ դպրոցները կը մտնեն միայն ամոնք, որոնք ա - փաւրտած են իրենց միջնակարգ կամ բարձրագոյն ուսումը եւ փափաք ունին ստանալու նաեւ համապատասխան հայկական կրթութիւն »:

Այս առթիւ, ուշագրաւ տեղեկութիւն մըն ալ կը հաղորդէ մեր պաշտօնակիցը·

Դատեմի (Խարբերդ) Ուսումնասիրաց ընկերութիւնը հետեւեալ բանաձեւը քուէարկած է իր վերջին պատգամ. ժողովին մէջ.

--« Այս մեծ գաղութի ճոր սերունդի հայեցի դաստիարակութեան գործը կը դրուի խոստմնալի հիմերու վրայ, եթէ Ամերիկայի մէջ հիմնուի միջնակարգ վարժարան մը հայ լեզուի, գրականութեան, պատմութեան եւ Հայաստանի աշխարհագրութեան համար»:

Ընկերութիւնը որոշած է դիմել բոլոր Հայր. Մխիթեանց, որպէսզի նախաձեռնութիւնն ստանձնելով, գլուխ հանեն այս գործը, կեդր. Մարմնի մը միջոցաւ :

Մեր հասկացողութեամբ, մասնաւոր դասընթացքներ են որ պիտի հաստատուին:

Այստեղ, Փարիզի մէջ, կարգ մը ձեռնարկներ կատարուեցան այս ուղղութեամբ (Երիտ. Ակումբ, Երիտ. Մխիթիւն եւն.) : Արդիւնքն ալ գնահատելի է, թէեւ շատ սահմանափակ, հասատատուած ըլլալով տրամադրելի դասախօսներու բարեհաճութեան վրայ:

Արդ, կարելի չէ՞ աւելի գործնական, իսկապէս արդիական, եւրոպական հիման մը վրայ դնել այս գործը, հաստատելով տեւական դասընթացքներ, նախատեսուած ճիւղերուն համար, --- մայրենի լեզու, Հայոց պատմութիւն, գրականութիւն եւ Հայաստանի աշխարհագրութիւն :

Ձեռնարկին յաջողութիւնն իսկ ամէն բանէ առաջ կը պահանջէ ընդունիլ վճարման սկզբունքը, թէ դասախօսներուն եւ թէ աշակերտներուն համար :

Որ եւ է եւրոպական հաստատութիւն ալ նոյն միջոցին պիտի դիմէր: Հերիք է որքան կորով սպառեցինք պատահական կամ տըկնաւորի փորձերով :

Ժամանակ չկորսնցնելու համար, նախնական դրամագլուխը կրնան ճարել Հայր. Մխիթիւնները, իւրաքանչիւրը իր կարողութեան համաձայն :

Եթէ Ամերիկայի Հայրենակցականները ունեւոր են, այստեղ ալ միջոցներ չեն պակսիր, կը բաւէ որ հաւատան ձեռնարկին կարեւորութեան եւ խօսքէն գործի անցնին :

--- Բայց ո՞վ պիտի ստանձնէ նախաձեռնութիւնը :

Մեր կարծիքով, նորէն Երիտ. Մխիթեանց կ'իյնայ այդ պարտականութիւնը :

Ձեռք ձեռքի տալով եւ իրենք իրենց մէջ կազմելով միացեալ ճակատ մը, անոնք ամէնէն աւելի ընդունակ են հարթելու գետինը եւ կազմակերպելու գործը:

Կը բաւէ որ՝ նախ իրենք հաւատան սերունդի փրկութեան --- իրենց իսկ փրկութեան --- մարտակոչին :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ՓԱՓԱՐ

ՀԻԹԼԷՐ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ՉԵԽԱԿԱՆ ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐԸ

Բացառիկ ժողով իր ամառանոցին մէջ Մասնակցութեամբ Հէնլայնի, կէօրինկի, կէօպէլսի եւ Հիսի

Գրած էինք թէ չեխական կառավարութիւնը ընդունած է անգլիացի միջնորդին ծրագիրը, որ կը տրամադրէ դաշնակցային պետութեան վերածել Չեխոսլովաքիան, հետեւողութեամբ Զուիցերիոյ: Եւ անհամբեր կը սպասուէր Հէնլայնի կուսակցութեան (հիթլէրական) պատասխանին :

Այս մասին խորհրդակցելու համար, հինգշաբթի օր Հիթլէրի ամառանոցը գացին Գերմաններու առաջնորդը, Հէնլայն, մարշալ Կէօրինկ, Տոքթ. Էշօպէլս (նախարար քարոզութեանց) եւ Հիթլէրի մտերիմ խորհրդականը, Հիս : Անշուշտ գաղտնի կը պահուին խորհրդակցութեանց մանրամասնութիւնները, բայց իրազեկներ կը հաւատան թէ Հիթլէր մերժած է լորտ Րընսիմէնի ծրագիրն ալ, իբրեւ անբաւական՝ գերմանաչեխական հարցին վերջնական լուծման համար: Գերմանիոյ առաջնորդը իր մերժումը յայտնելով հանդերձ, դուռը բաց կը թողու, նոր բանակցութեանց համար, որ կրնան սկսիլ, երբ Հէնլայն չեխական կառավարութեան ներկայացնէ իր հակառաջարկները: Ինչպէս դիտէք, չեխական կառավարութիւնը կը հաւանի 20 — 23 շրջաններու բաժնել երկիրը, տեղական ինքնավարութեամբ, բայց Գերմանները կը պահանջեն հողային կատարեալ ինքնօրինութիւն :

Մինչ այս մինչ այն, խորհրդակցութիւններն ու ժողովները կը շարունակուին Փրակայի, Փարիզի եւ Լոնտոնի մէջ: Լորտ Րընսիմէն առջի օր այցելեց Չեխոսլովաքիոյ Հանրապետութեան նախագահին, որ յետոյ ունկնդրութեան ընդունեց Ֆրանսական դեսպանը: Ֆրանսայի արտաքին նախարարը ունկնդրութեան ընդունեց Փարիզի գերմանական դեսպանը : Չեխ ազգային խորհուրդը կոչ մը ուղղեց սահմանամերձ շրջաններու կազմակերպութեանց, թելադրելով պահել իրենց պաղարիւնը, բոլոր պարագաներուն մէջ :

Պերլինի հիթլէրական գլխաւոր օրկանը առաջին էջին վրայ, բայ նամակ մը ուղղելով լորտ Րընսիմէնի, կը թելադրէ այցելել չեխական բանակը, տեսնելու համար Գերմաններու կրած տառապանքը: Եւ կ'աւելցնէ ·

— « Ի՞նչ կ'արժէն ձեր հոգերը, բաղդատելով գնացած մը խաւարին մէջ առաջնորդ մէկ մարդու չարչարանքներուն հետ: Աստուած վրկէ մեր հայրենակիցները եւ մեր ժողովուրդը»:

**** Լորտ Րընսիմէնի պատուիրակութիւնը Լոնտոնէն ստացաւ մէկ սքանտուկ կազարդել դիմակ, վերջին դրութեամբ ...*

**** Լոնտոնի թերթերը կը դրէն թէ իտալական կառավարութիւնը հաւանութիւնը տուած է իր բացարձակ չէզոքութեան մասին: Այս առթիւ Հռոմի անգլիական դեսպանատան դործակատարը տեսակցութիւն մը ունեցաւ Իտալիոյ արտաքին նախարարին հետ, որուն պատասխանը գոհացուցիչ կը համարուի :*

Անգլիոյ պաշտօնական շրջանակները լաւատեսութեամբ կը հետեւին կացութեան ելեւէջներուն, հակառակ բոլոր աննպաստ իրողութեանց :

**** Կարգ մը թերթեր կը դրէն թէ պատակում ծագած է Չեխոսլովաքիոյ Գերմաններուն միջեւ: Զառիթաւոր տարրերը կ'ուզեն համաձայնիլ, բայց Հէնլայն անհաշտ կ'երեւայ, կոնակը տուած Հիթլէրի: «Տէյլի Հէրըլտ» կ'իմանայ թէ Հիթլէր հանրաքուէ պիտի առաջարկէ գերմանական շրջանին մէջ, միեւնոյն առեն թելադրելով Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ երաշխաւորութեան տակ դնել Չեխոսլովաքիան :*

**** « Թան »ի Թղթակիցը ուսումնասիրելով կացութիւնը, կը գրէ թէ՝ ինչ որ ալ ըլլայ մեծ պետութեանց վերջնական դիրքը, « Չեխերը պիտի կռուին եւ Ջարդուին մինչեւ վերջին մարդը, փոխանակ տարուիլ ենթարկուելու» :*

ԻՏԱԼԻԱ Կ'ԱՐՏԱՔՍԷ ՕՏԱՐ ՀՐԵԱՆԵՐԸ

Վեց ամիս պարտաւորեցաւ տրուած է

Իտալական կառավարութիւնը հրամանագիր մը հրատարակեց սեպտեմբեր 1ին, որով Իտալիայէն, Լիբիայէն եւ Երկոտասան կղզիներէն կը վտարուին այն բոլոր օտար Հրեաները որ հաստատուած են 1919 յունուար 1էն վերջը :

Ահաւասիկ հրամանագրին գլխաւոր տրամադրութիւնները :—

ՅՕԴ. 1.— Ներկայ հրամանագիրը օրէնքին հրատարակութեան թուականէն սկսեալ, օտար Հրեաներուն արգիլուած է բնակութիւն հաստատել իտալական թաղաւորութեան, Լիբիոյ (Ափրիկէ) եւ եղեկական ծովու իտալական տասը տարածքներուն մէջ:

ՅՕԴ. 2.— Ներկայ հրամանագրով, Հրեայ պիտի համարուի ան որ ծնած է հրէածին ծնողներէ, եթէ նոյնիսկ իր կրօնական դաւանանքը հրէական չըլլայ :

ՅՕԴ. 3.— 1919 յունուար 1էն ի վեր օտար Հրեաներու տրուած հպատակութիւնները պէտք է չեղեալ համարուին :

ՅՕԴ. 4.— Այն օտար Հրեաները որ ներկայ հրամանագրին հրատարակութեան թուականին Իտալիա, Լիբիա եւ եղեկականի իտալական տասնտասը տարածքներուն մէջ կը դտնուին եւ իրենց բնակութիւնը սկսած են 1919 յունուար 1էն վերջը, պէտք է հեռանան վեց ամսուան ընթացքին, սկսելով հրամանագրին հրատարակութեան թուականէն :

Ուշագրաւ է որ հրամանագիրը չի յիշեր «կայսրութիւն» բառը կամ եթովպիան :

Իրագէտներ 44.000 — 60.000 կը հաշուեն Իտալիոյ Հրեաներուն թիւը: Ցայտնի չէ թէ ո՛րքանը պիտի ազդուին այս հրամանագրէն:

**** Նոյն օրը հրատարակուեցաւ ուրիշ հրամանագիր մը, որ պարտաւորիչ կը դարձնէ պետական պաշտօնեաներու ամուսնութիւնը, եթէ կ'ուզեն աստիճանի բարձրացում առնալ: Այն ամուրիները որ 30էն վեր տարիք ունին եւ չեն ամուսնանար, չեն կրնար պաշտօնի բարձրացում առնալ: Ստորագրաս պաշտօնեաներու (պետական) համար տարիք սահմանուած է 26, որմէ*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՎԱՐԿ ԿԸ ԲԱՆԱՆ ՅՈՒՇԻԿ - ՅՈՒՇԻԿ

Բարեկամ մը ունիմ Լոնտոնի մէջ: Միշտ անգամ ընկե՞ր: (Տասը տարի առաջ կանոնաւորապէս կը վճարէր իր անդամատուրէ՝ Հ. Ց. Դ. Փարիզի կոմիտէին):

Անունը՝ Օլիվըր Պոլտուին, որդին Անգլիոյ երբեմնի վարչապետին :

Հայրը լորտութեան բարձրացաւ ընկերվարական — բիչ մըն ալ կարմիր — պայթարի մէջ էին շարունակ, երբ ան վարչապետ էր, իսկ՝ երես-փոխան :

Հայրը լորտութեան բարձրացաւ անցեալ տարի, հանգստեան կոչուելով: (Ան էր որ բրիտանական գահը փրկեց սուր տագնապէ մը, երբ կը նրաժարէր նախորդ արքան, Էտուըրտ Ը.): Համաձայն աւանդական սովորութեան, տղան ալ դարձաւ ազնուական, եւ այժմ կը կոչուի դերկոմս Քովտէյլ :

Արդ, երբեմնի Օլիվըր Պոլտուինը, որ գիրք մըն ալ գրած է **1921**ի փետրուարի ապստամբութեան մասին, վերջերս կարճ, շատ կարճ յօդուած մը տպեց «Տէյլի Սմէյլ»ի մէջ (**17** օգոստոս):

Լսա՞ծ ըլլալով որ Անգլիա մեծ գումար մը տրամադրած է Թուրքիոյ, Օլիվըր Պոլտուին կը յիշէ իր բանտարկութիւնը Էրզրումի մէջ, **17** տարի առաջ: Ցետոյ Մ. Քէմալի յաղթանակը՝ Ցոյներուն դէմ, Փոքր Ասիոյ մէջ եւ Հայերուն դէմ՝ կարսի մէջ, շարք մը գլուխտատկան տողեր կը շարէ Աթաթիւրքի կատարած բարեվորոգումներու մասին, եւ կ'աւելցնէ ·

— « Իր մէկ սեւ նիշն եղաւ Հայերու անվնտահ հալածանքը, որով դրեթէ ամբողջովին զանոնք հեռացուց Թուրքիայէն: Այս գործին մէջ ան աւելի անգութ չէր քան Թուրքիոյ նախորդ վարիչները· բայց այս պարագան կը ցուցնէ թէ ինքն ալ այնքան ազատատրդուած չէր որքան կ'ուզէր որ ըլլար իր սեփական ժողովուրդը » :

Ցետոյ նորէն մէկ նիւթէն միւսը ցատկելով, «ընտիր գինուոր եւ բաղաֆավար թշնամի» կ'անուանէ Թուրքը, բայց, «արեւելեան ճեւով,— փափկանկատ՝ գերի սպաներուն հանդէպ, ցանցառու՝ հասարակ զինուորներու բարօրութեան համար» :

Այս առթիւ, Թուրքերու անցեալ վայրագութեանց մեծ մասը կը վերագրէ անոնց կրօնաւորներուն մոլեռանդութեան: «Բայց նոյնիսկ այն ատեն Ցուրբը միշտ պատրաստ էր գրլանիկ մը հրամցնելու ճեզի, սպան-նելէ առաջ»:

Եւ նորէն անճնական յիշատակ մը, —բանտէն արձակուելէ վերջ, թուրք շինական մը սուրճ հրամցուցեր է իրեն, ճամբուն վրայ: Երբ իմ հարցուցեր է պատճառը, թուրք ծերունին պատմեր է թէ իր տղան գերի իննած բլլալով Պաղեստինի մէջ, Անգլիացիները ազնուօրէն վարուած են անոր հետ :

Եզրակացութիւն.

— « *Այսպիսի ժողովուրդով մը, յուսանք՝ ընդ մշտ ապատ՝ կարմիկերպուած կրօնի մը անհերոդութենէն եւ վայրագութենէն, ժողովուրդ մը որ սկսեր է կրթուիլ եւ բան մը սորվիլ միւս երկիրներէն եւ ցեղերէն, որ ուրեմն կ'արտադրէ գարերով անմշակ մնացած արտեւտ, Աթաթիւրք հրաշքներ կրնայ գործել* » :

Ես ալ փորձեցի հաւատալ, գէր մէկ վայրկեան, երբ թղթաթերը բրիս բերնիս գարկաւ Այեֆաճուարէթի նոր դէպքը,— սպասեակ Լեւոնի խոշտանգումը :

Եւ դէպիին հեղինակները բան իսկ Աթաթիւրքի սաներն են, «ընդհիշտ ազատ՝ կազմակերպուած կրօնի մը անհերոդութենէն եւ վայրագութենէն » : Իսկ դէպքը հազարէն մէկը, թերեւս ամէնէն աննշանը ...

ՎԱՀԷ

Սանձարձակ ալ Անասօրէն կը դառնայ...

Գրած էինք թէ հայ սպասեակ մը խոշտանգուած է Ալէքսանդրիոյ մէջ, արաբերէն ճաշացուցակ մը ներկայացուցած ըլլալով: «Ազդակ» հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ այս մասին (27 օգոստոս) ·

— « *Դէպքը տեղի կ'ունենայ Ալէքսանդրիոյ մէջ, Մարկոս Գալալեանի ճաշարանը, հրապարակ տեղ մը: Հալէպի պահեստէն մէկը ճաշի կ'երթայ եւ ցուցակ կ'ուզէ: Սպասեակը, Լեւոն անունով անվարժ երիտասարդ մը, արաբերէն ճաշացուցակ մը կը ներկայացնէ :*

Հաղիւ ցուցակը ձեռք առած, Հալէպի պետը կրակ կը կտրի եւ գայրոյթով կը պոռայ ·

— *Այս ի՞նչ խայտառակութիւն է (էէփազէլիէ), մինչեւ ե՞րբ այս արաբերէնը· դեռ չկրցա՞ք հասկնալ թէ այս հոգամասը Թրքական է եւ հետեւաբար միայն Թուրքերէնը սիրելու է հոս :*

Այսքանով ալ չգոհանալով, ոտքի կ'ելլէ եւ բռունցքի հարուած մը կուտայ սպասեակին, բայց սպասեակը բնազդաբար առաջ կ'երկարէ ձեռքի դաւաթը, որ կը զարնուի յարձակողին ճակատին եւ կ'արիւնոտէ :

Պաշտպանութեան այս բնազդական չարժումը բաւական կ'ըլլայ կատարեալ ողբերգութիւն մը պարզելու: Հալէպի պետը եւ ուրիշ Թուրքեր կը յարձակին տղուն վրայ, զեռին կը պառկեցնեն եւ այնքան զէշ կը ծեծեն, որ խեղճը արիւններու մէջ կը մնայ: Եւ ինչ որ ամէնէն եղերականն է, տղուն աղիողորմ ձիչերուն վրայ հետաքրքիրներու խուռն բազմութիւն մը կը լեցուի հրապարակը, վայրկեաններով ահռելացնս կ'ըլլայ այս վայրագութեան, բայց ոչ ոք կը համարձակի միջամտել: Կ'բսուի թէ բազմութեան մէջ կը գտնուէր նաեւ օտար դանօթի անձնաւորութիւն մը:

Վերջապէս կուգան ոստիկաններ եւ ձերբակալելով պահակատուն կ'առաջնորդեն Լեւոնը, առանց ծուռ անդամ նայելու Հալէպի ամենազօր պետին: Հարցաքննութենէ վերջ, բժշկական քննութեան կ'ենթարկեն սպասեակ Լեւոնը : Բժիշկը տեղեկագիր կուտայ թէ վէրքերը բուժելի են 5 օրէն: Միւս կողմէ արդէն թէ կը քննէ Հալէպի պետի դէմքին սկրտուքը եւ տեղեկագիր կուտայ թէ բուժելի է··· 15 օրէն :

Այս գայթակղութեան վրայ, Լեւոնին ազգականը երեք խնդրագիր կուտայ.— առաջինը մարզպանութեան, երկրորդը՝ գնդ· Քոլէի, երրորդը՝ կուսակալ Տօքթ· Մէլէքի: Միւս կողմէ, անձամբ կը ներկայանայ կուսակալին եւ դուրս կը թափէ ամբողջ դառնութիւնը ·

— *Դէկ էֆէնտի, կ'ըսէ, մեզի կ'աւետէիք թէ արդար (ատիլ) իշխանութիւն մը պիտի հաստատուի: Ա՞յս է արդար իշխանութիւնը, թէ պիտի դայ ուսկից: Կարասն մը որ գրել-կարդալ իսկ չի գիտեր, ի՞նչպէս այսքան կը խոշտանգուի մեզնական արարքի մը համար ··· :*

Այս եւ Ֆրանսական իշխանութեանց մօտ կատարուած բողոքներուն վրայ, ոստիկանութիւնը կը կանչէ ագգականը եւ կը յանձնարարէ Լեւոնը հետացնել Ամանաքէն :

— *Ոչ, կը պատասխանէ ագգականը, պիտի չմեկնի, թող մեռնի, թող գուրպան ըլլայ··· :*

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՂԲԵՐ

ՀԵՐԱՍԻ Ի. ՊԱՐՊԵՏ. Ա. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ
Անգլ. Բարբ.

Մերբերիը խոսոր ոսկոր ոչ-ոչ ոչ-ոչ ոչ-ոչ

ՆԱՀԱՆՋԸ — Յ. ԱՅՄԱՆՑ

(Թերմասնախ պարերէն պատմուած)

Ղազար իսկ նկատեցի Մանիկի, որ ինքնին չափազանց էր հետաքրքրուած տարօրինակ պատմութեան մը մասին, որ կը պատմէր Ալեքսանդր Ալեքսանդրեան, մեր ընկերներէն մին, որ ամէն անգամ որ կ՚ընթրէր մեզի հետ, կը սիրէր մեզ հետ պահել մինչեւ ուշ գիշեր, որպէսզի մեզի հետ միասին ճաշէ նաեւ իր կինը, որ ինքնին ալ շատ հետաքրքրական կին մըն էր, որ կը սիրէր ամէն տեսակ գրականութիւն, մանաւանդ ֆրանսական, որ ինքն ալ կը սիրէր ֆրանսերէն լեզուն, որ կը խօսէր գրեթէ մայրենի լեզուի պէս։

Ալեքսանդր Ալեքսանդրեան կը պատմէր մեզի հետեւեալը։

Ես ծանօթ եմ Ֆրանսուա Ֆերարի անունով երիտասարդի մը հետ, որ ծնած է Մարսէյլ քաղաքին մէջ, ուր ալ ապրած է իր ծնողքին հետ։ Ֆերարի հայրը ունեցած է մեծ առեւտրական գործ մը, որ ժառանգած է իր հայրէն, որ ալ ունեցած է զայն իր հօրմէն։ Ֆերարի ընտանիքը կը համարուի Մարսէյլի ամենէն հարուստ ընտանիքներէն մին։ Ֆերարի հայրը մեռած է, երբ Ֆրանսուա տակաւին տասնհինգ տարեկան էր։ Ֆերարի մայրը, որ ալ կը սիրէ գրականութիւնը, ուզած է, որ իր որդին ալ ունենայ նոյն ճաշակը, եւ ուղարկած է զայն Փարիզ, որպէսզի հոն ուսանի։ Ֆրանսուա Ֆերարի ուսումը աւարտած է Փարիզի մէջ, եւ ան ստացած է բակալաւրի վկայական։ Ֆերարի մայրը, որ կ՚ուզէ, որ իր որդին ունենայ ոչ միայն գրական, այլ նաեւ գործնական կրթութիւն, ուզած է, որ Ֆրանսուա ուսանի նաեւ Ֆրանսական Ազգային Գանձարանին մէջ, որպէսզի ան ստանայ նաեւ պետական պաշտօնեայի մը կրթութիւն։ Ֆրանսուա Ֆերարի մայրը ուզած է, որ ան ունենայ երկու կրթութիւններ, որպէսզի ան կարենայ ապրիլ ինչպէս գրական մարդ մը, եւ ինչպէս գործնական մարդ մը

վերջ պիտք է ամուսնանան, եթէ կ'ուզեն ատիճանի բարձրացում ստանալ : Այս անօրինութիւններն եղած են ծնունդները բազմապատկելու համար : Հրամանագիրը միայն 10 առ հարիւր կը սահմանէ կիներու համեմատութիւնը՝ պետական պաշտօնեաներու համար :

Երէկ հրամանագիր մը կ'արտօնէ զօրաշարժի պարագային զինուորական իշխանութեան յանձնել այն բոլոր հաստատութիւնները որ կրնան օգտագործուիլն բանակին համար : Միեւնոյն ատեն ենթասպաներու թիւը պիտի աւելցնայ :

ՓԱՔԻՐ ԹԱՀՐԱ ԿԸ ՎՏԱՐՈՒԻ ՓՐԱՆՍԱՑԷՆ

Տեղական թերթերը կը դրուն թէ Փաքիր Թահրա պէյ (Գրիգոր Գալֆայեան - Ճարտարապետեան) ուժ օր պայմանաժամ ստացած է, Ֆրանսայէն հեռանալու համար : (Պայմանաժամը լրացած է արդէն) : Մնած Պոլիս, 1900ին, Գրիգոր Գալֆայեան Փարիզ եկաւ 10 — 12 տարի առաջ եւ մեծ համբաւ հանեց, զարմանալի փորձերով,— գամերու վրայ պառկիլ, գոյ գազերի մը մէջ մնալ, մարմինը այրել, կտրել եւն. : Շատ մը պիտանականներ չհաւատացին իր գիտութեան, իսկ Պ. Փօլ Հէօզէ հրապարակաւ խարեբայ կոչեց Փաքիրը, պիրք մըն ալ գրելով,— « Փաքիրներ, խաբեբաներ եւ ընկ. » :

Երբ իր արեւը խաւարիլ սկսաւ, Փաքիր Թահրա գնաց Նիս, ուր հաստատուեցաւ փառաւոր ապարանքի մը մէջ, «Վիլլա Թահրա», գլխաւոր պողոտային վրայ : Տարիքն առած կիներ կամ դիւրահաւան տիպարներ կը չարունակէին չրջապատել զինքը :

Անցեալ տարի, Փաքիրը չընդալից ազդեր հրատարակելով, կը ծանուցանէր թէ ազդ. վճռակահանութեան տոմսակներ կը ծախէ (1/10), անպատճառ ապահովելով չահիլը, չնորհիւ իր գերբնական կարողութեանց : Իր ձեռքով ընտրուած այս տոմսակները կ'արժէին 15 ֆրանք, 10ը՝ տոմսակ, մնացեալ չորսը՝ ծախք :

Դատական իշխանութիւնը չէր կրնար միջամտել, նկատելով որ Փաքիրը լրացուցած է օրինական ձեւակերպութիւնները : Բայց չարք մը տեղեկագիրներ հասած ըլլալով ներքին նախարարութեան, որոշուեցաւ Գրիգոր Գալֆայեանը արտաքսել Ֆրանսայէն :

Այս վճիռէն վերջը, Փաքիր Թահրա անհետացաւ Նիսէն : Կ'ըսուի թէ փախած եկած է :

Արտաքսումի հրամանագիրը արձակուած է փետրուար 4ին, իսկ իբրեւ վերջնական վճիռ Փաքիրին հաղորդուած՝ օգոստոս 22ին :

40 ժամուան բնձուկը

Բանուորական խլթտումները կը չարունակուին, աշխատանքի ժամերու չափման հրամանագրին հետեւանքով : Երէկ, ուրբաթ, Աշխատանքի Դաշնակցութեան ծրագրած բողոքի ժողովը տեղի ունեցաւ Ջմեռնային մարզարանին մէջ, Նախնի հրապարակը ոտնակոխուած չատկացուած ըլլալով : Այս առթիւ հաւեր խօսեցան համաչխարհային, ընկերվարական եւ արմատական կուսակցութեանց եւ ուրիշ կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները :

*** Աշխատանքի նախարարը իր քով կանչելով 12 չրջանային քննիչները, ճշդրիտ հրահանգներ տուաւ նոր հրամանագրին գործադրութեան մասին : Այս առթիւ բացատրեց թէ 1938 յուլիսի ընթացքին 1630 չափերուած ժամերու խնդրանքներէն մերժուած են միայն 14ը, ուրիչ խօսքով, 1.177.654 ժամեր արտօնուած, 16.944 ժամեր մերժուած են :

*** Փարիզեան չրջանի չինութեանց բանուորները ժողով գումարելով, որոշեցին անմիջապէս բանակցութիւն առաջարկել գործատիրական կազմակերպութեանց, հաւաքական պայմանագիրներու մասին : Տասնըհինգ օր պայմանաժամ արուած է, պատասխանելու համար : Ի հարկին գործադուլ պիտի հռչակեն : Լիանի չինութեանց բանուորները ալ սպառնալից դիրք բռնած են :— Փարիզի սեղանաւորական հաստատութեանց պաշտօնեաները բողոքագիր մը ուղղեցին իրենց վարչութեանց, անբաւարար գտնելով թոշակի չափերը : Ռուպէի կերպասեղէնի հաստատութեանց բանուորները անբաւական գտնելով իրաւարարին վճիռը, որ 3 առ հարիւր չափում կը տրամադրէ փոխան 12ի, առաջարկեցին 9 առ հարիւր, պայմանաժամ տալով մինչեւ սեպտեմբեր 8: — Հանքային գործատէրերն ու բանուորները համաձայնութիւն մը կնքեցին, որուն չնորհիւ երկու միլիոն ֆօն պիտի աւելնայ արտադրութիւնը, կէս միլիառ ֆրանք չահեցնելով երկրին :

ՑԱՆԱՑԱՆ, ԼՈՒԲԵՐ ՓԱՆԱ ԻԸ ՏԱՂՈՎ

ՕԴԱՆԱԻՑԻՆ նախարարը ժողովի հրաւիրեց մասնագէտները, միջոցներ խորհելու համար արկածներու դէմ որոնք չաճախադէպ են գարձած վերջերս : Առջի օր օդանաւ մը եւս խորտակուեցաւ Տաքսի մէջ : Օդաչուն, գնդ. Թուռ, անդամ սպայակոյտի եւ ծանօթ իր քաջագործութիւններով, մեռաւ անմիջապէս, կինն ալ՝ ստացած վէրքերուն հետեւանքով :

ԱԻՏՐԻՈՑ հիթլէրական լիազօրը հրամայեց փակել բոլոր անհատական եւ դաւանական դպրոցները, պետութեան չանձնելով կրթական գործը : Վիէննայի մէջ 14 նախնական դպրոցներ սահմանուեցան Հրեաներուն, մէկ ալ բարձրագոյն : Դպրոցական պաշտօնէ զրկուած են բոլոր երէցները, փաթէրաները եւ մայրապետները :

ԺԻՒՌԻ ԼԵՌՆԵՐՈՒ աղմափորձերը վերջացան մեծ յաջողութեամբ : Կը մասնակցէին 20.000 զինուորներ : Գելժիոյ մէջ ալ ռազմափորձեր կը կատարուին :

500.000 ՀԻԹԼԷՐԱԿԱՆՆԵՐ պիտի համախմբուին Նիւրընպէրկի մէջ, տարեկան համագումարին առթիւ : 350.000 հոգի պիտի բնակին վրաններու տակ : Հարիւրաւոր կատախումբեր չարժման մէջ դրուած են :

ՍՈՒՐԻՈՑ վարչապետը արտաքին գործերու պաշտօնատունը հրաւիրուեցաւ ամէն օր, խորհրդակցելու համար դաշնագրի մասին : Հրաւիրուած էր նաեւ Արեւելքի Ֆրանսական բանակին նախորդ հրամանատարը, զօր. Հէօցին – կէր : Երկրորդ ժողով մը պիտի գումարուի երեքշաբթի օր :

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՁԽԱՋԱՁԻԵԼ

ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԷՋ «Մշակոյթի Օրը» կը տօնուի Հոկտ. 8ին, մեծ պատրաստութեամբ, քաղաքին լաւագոյն սրահներէն մէկուն մէջ :

Հ. Յ. Դ.

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԻ ՇԻՋ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ վպպարելի «Վարուժան» խումբը 3 սեպտ. շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, ընկեր պետիկեանի քնակարանին մէջ, նկարայ կ'ըլլայ Հնկ. Կ. Ճանիկեան :

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ «Բաֆֆի» խումբի (Քարսէյլ քաղաքի) բոլոր պատանիները 7 սեպտ., չորեքշաբթի երեկոյ «Շահրիկեան» սրահին մէջ, կարեւոր օրակարգ :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԱՑՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԵՐԱՍԱՄԱՐՏԻ 23ՐԴ. ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻԻ

4 Սեպտեմբեր, կիրակի ամբողջ օրը Սէն Լուի կրան փէճ պ. Լ. Նօթենեղրայրներուն օդաստեղն պարտէզին մէջ,

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ Պ. ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻԼԷՃԵԱՆ

Երգ., նուագ, պար եւ հաճելի անակնկալներ

Սէն Լուի Կ. Խաչի Սանդոհինները եւ Պատ. Միութիւնը իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն հայկական երգերով, պարերով եւ կենդանի պատկերներով։ «Ալգազ»ի բարձրախօսով եւ միքրոյով պիտի երգուին հայկական եւ եւրոպական կտորներ։

Զովացուցիչ ըմպելիներ։ Կարելի է ճաշը միասին ընել։

Մուտք 3 ֆրանք։ Մուտքի տոմսը կը ծառայէ նաեւ տեղի ունենալիք վիճակահանութեան։

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Առնել 15 եւ 18 թիւ հանրակառքերը եւ իջնել Սէն Լուի։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՀԱՑ ԿԱՄ. ԵՒ ՄԱՈՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

4 Սեպտեմբեր կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ
Մէօտոնի անտառը (Թափի Վէբ)

կը խօսի պինակից Պ. ԵՓՐԵՄ ՆԱԶԱՐԵԱՆ

կը նուագէ «Ծիրան» նուագախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. Տ. ՕՆՈՍԵԱՆի։ Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով։

Անձրեւի պարագային տեղի կ'ունենայ խնջոյք «Խրիմեան» սրահին մէջ։ Մուտքը ազատ է։

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ—ԽՆՋՈՅՔ

ՄԱՐՍԷՅԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Ի ՊԱՏԻՒ Գ-ՆԴ. ՏԻԳՐԱՆ ԲԱԶԴԻՄԱՐԵԱՆԻ

3 Սեպտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ
Գեղարուեստական խնամուած բաժին
Պիտի խօսին՝ օրուան հիւր, Հայ Կամ. եւ Մարտիկներու ներկայացուցիչը եւ Պ. ՅԱՐՈՒԹԻԻՆ ՇԱԼՃԵԱՆ։

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ Դ. ԽՈՒՄԲԻՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Ֆր. Կապոյտ Խաչի Շրջ. Վարչութիւնը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ Դ. խումբին համար ընտրուած եւ պատրաստուած տղաքը պէտք է ներկայ ըլլան այս շաբաթ օր, Սեպտեմբեր 3ին, ժամը 11ին gare Montparnasse: Ընկերութեան կողմէ արտօնուած է հաւաքուիլ Ancienne gare Hall d'entrée (մեծ սանդուղքներէն բարձրանալով աջ կողմը) :

Տղաքը իրենց հետ պէտք է ունենան Մէկ ԱՆԴԱՄ ճաշելու չափ ուտելիք :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կրթակի, 4 սեպտ-ին առաւօտեան հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Գուլվար Օատոյի Հայոց Մատրան մէջ ի յիշատակ Մուշի խռնգալու գիւղացի մեսրոպ ցէր մկրտիչեանի, որ յոգոստոս 19ին կնքեց իր մահկանացուն 40 տարեկան հասակին մէջ :

Հանգուցեալը ծառայած է Թրքական եւ Ֆրանսական բանակներուն մէջ :

Կը խնդրուի իր հայրենակիցներէն եւ գինակիցներէն ներկայ գտնուիլ հոգեհանգստեան արարողութեան :

Վարդանուշ Տէր Մկրտիչեան

ՊՈՄՈՆԻ ԾՆՈՂՆԵՐՈՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պոմոնի եւ չրջանի Թաղական խորհուրդը մտահոգ՝ Փը - բանական վարժարան յաճախող հայ մանուկներու մայրենի լեզուի ուսուցման հարցով, ձեռնարկած է հիմնել հայերէն լեզուի եւ Հայոց պատմութեան դասընթացք մը, Հինգշաբթի եւ կիրակի օրերը, չաբաթական երկու պահ :

Դասատանդութիւնը պիտի կատարէ ծանօթ ուսուցիչ Պ. ՓԱՁԼԱԿ ՍԱՆԱՍԱՐ :

Կը հրաւիրենք ծնողները առանց դաւանական խտրութեան, փութան արձանագրել տալ իրենց 7 տարեկանէն վեր պզտիկները այդ դասընթացքին :

Արձանագրութեան համար կարելի է դիմել կիրակի կէսօրէ առաջ եկեղեցւոյ բակը, իսկ սովորական օրերը 70 Bd. Vauquoise La Rosière, պ· ձգնաւորեանի բնակարանը :

ՄԵԾ ՍՐԱՀ

ՔԱՂԱՔԻՆ ԿԵԴՐՈՆԸ

ՎԱՐՁԱՒ ԿԸ ՏՐՈՒԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ :

ԶԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆ՝

SALONS JUVENIA.

51 Rue Saint Ferréol, MARSEILLE

Ներքնայարկ՝ Tél.: DR·74 - 07

ԳԱՐԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

ամէն ժամ, ժամադրութեամբ :

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Demesme — PARIS (13)

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԱՌՆՈՒՎԻՒԻ Cinema Casino-Ի ՇՔԵԼ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Հաղորդակցութիւն՝ Gare du Nord. ժամեր՝ 7.43 եւ 8, 9.

Տեղի կ'ունենայ 5 Սեպտեմբեր, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին,

Տէրտէրեան եւ Սէթեան ընկերութիւն

Փարիզի մէջ առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացնեն

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ՄԸ ՄԱՐՏԻՐՈՍՈՒԹԻՒՆԸ

«A QUI LA FAUTE» ԱՆՈՒՆՈՎ

Այս ժապաւէնը պատրաստուած է Ամերիկայի մէջ, եւ կը պատկերէ 1915—1918ի հայկական աղէտաւէրքը։

Յայտագրին մաս կը կազմէ նաեւ

LA SULTANE DE GRENADE

Արաբական եւ սպանիական հին պատմութենէն

Ձեր տոմսերը գնեցէք նախապէս, խճողումի տեղի չտալու համար։

Կիրչէն կը բացուի ժամը 8ին

Մուտք 5 ֆրանք, փոքրերու 2 ֆրանք

×

ՇԱՎԻԼԻ ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆԻ ԿՈՂՄԷ

ԱՅՍՕՐ, 3 Սեպտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

ՇԱՎԻԼ Salle Patin-Ի ՄԷՋ (114 Grande Rue)

«ՍԻՆԷ ՍԹՕ» պիտի ներկայացնէ

ԱՆՑՔԵՐ «ԱՆՈՒՐՀ» ՕՓԵՐԱՅԻՆ

հայերէն երաժշտութեամբ

ՀՈՋԱՐ ՈՒ ՄԻՒԿ ԳԻՐՔԵՐՆԵՐ

հայերէն տառերով մեծ տրամ

կէս ժամ զուարճ, անդադար խնդալ։

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, 48 rue de la République, Marseille

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ծառայ գրասենեակներու փոփոխութիւնն, ջեքերը կը տրուին ամէն երկրի համար։ Կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ։

ՀՕԻ ԳԱՅՄԱՆԵՐ։

“ ՉԻՐԱԿ ”

Արեւելքի միակ իսկական օղին է։ Անզուգական, Անմրցելի։ Աշխարհիս Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակբեր, պատրաստուած գուտ չամիչի ջրով։ Հայ աւանդական սեղանին զարդ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՁԱՇԱՐԱՆ

Համեղ, անմոռանալի արեւելեան կերակուրներու սիրահար էք, Պոլիսը կարօտնալու պէտք չունիք, մտէք հայկական կեդրոնի մէջ

ՍԱՐԵԱՆԻՆ ՃԱՇԱՐԱՆ «ԹՈՔԱԹԼԻ»Ն

5, Rue du Baignoir, 5: Marseille

ու, պիտի գտնէք զուարթ եւ ընկերական չրջանակ մը եւ ճաշեր խիստ մատչելի գիներով։

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ ճոխ աղանդերներով։

ԾԱԽՈՒ Է

Մեկնումի պատճառով ծախու է նպարավաճառի խանութ։ Ապահովուած գործ։ Յարմար ամէն տեսակ արհեստի։ Դիմել՝ Ճովհաննէս Սարաֆեանի. 195 Ավընիւ տ'Արթեն, Մարսէյլ։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ 14—15 տարեկան հայ պզտիկ մը գործ գտնել եւ նորոգել սորվելու համար։ Դիմել Պ. Աշճեանի, ժամը 9—11, 23 Rue Jean Mermoz Paris (8e.), մէթրօ St. Philippe du Roule։ Tél. Balzac 28—96։

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած Թրքական օղին է։ Ուած Թրքական օղիներէ ամենէն աւելի կը սիրուի։ ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը, Ջրուելով արեւելեան օղիներէ ամենէն աւելի կը պղտորի։ Ձեր ստամոքսը կ'ուժէ եւ գիշերները ջուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեզ։ ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը ոչ մէկ վնաս ունի։ Խմեցէք ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը ոչ մէկ վնասով։ Ուրախ, կազդուրիչ եւ ախորժակ բերող։ Թաքեր ըլլալը ինքնաստուած է։

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Marseille. Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89։

AGENCES: ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

LYON: M. Francis COTTON, 68 Avenue Galline; à Villeurbanne, près Lyon. Téléph. Lalande 64-10.
ԼԻՈՆ

MARSEILLE, M. SIMONDI, 17 Allées des Primevères. à Marseille.
ՄԱՐՍԷՅԼ

Cinéma REXY
Cours Lafayette. angle Garibaldi

ՀԱՅՐԱՆԴ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	285 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 4 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ DIMANCHE 4 Septembre 1938

14e Année No. 3826 — ՀԴ ՏԱՐԻ

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՒԱՔԵԼ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵԼ

Վերջերս առիթ ունեցանք գրազելու «Ցուսաբեր»ի մէկ խմբագրականով, որ կը թելադրէր հաւաքել եւ կորուստէ փրկել մեր «հոգեւոր տարագիրները»։— ժողովրդական երգեր, զրոյցներ, ասանդութիւններ, հէքեաթներ, առակներ, առածներ, ասացուածքներ, նոյնիսկ բառեր։ Ինչպէս եւ թարգմանել՝ ինչ որ օտար ներ հրաւարակած են հայ ժողովուրդին, անոր պատմութեան, լեզուին, գրականութեան եւ արուեստի մասին։ Ու վերջապէս աշխարհաբար վերածել հայ պատմիչները։

Այս առթիւ, առանց մերժելու սկզբունքը, յայտնեցինք մեր մտածումները՝ ծրագրին գործնականացման մասին։

Մեր տեսակէտով, աւելի գործնական է ոչ թէ նոր կազմակերպութիւն մը հիմնել, այլ օգտագործել եղածները,— Միխիթարեանց վանքերը, Երուսաղէմի վանքը, Համազգայինը, Հ. Ց. Դ. Թանգարանը, Նուպարեան Մատենադարանը, Ռումանիոյ Հայ Մշակութային հիմնարկութիւնը, Մ. Նահանգներու Կրթական հիմնարկութիւնը եւն.։

Մինչեւ այսօր ուրիշ թելադրութիւն չլսեցինք այս մասին, բայց կը կարծենք թէ լաւագոյն եղանակն է այս, եթէ սկզբունքով հաւանութիւն յայտնեն յիշուած հաստատութիւնները։

Մեր պաշտօնակիցը նոր խմբագրականով մը կը հնչեցնէ ուրիշ ազդանշան մը,— « Տարածե՛նք» (27 օգոստոս)։

— « Չի բաւեր ունենալ, չի բաւեր հաւաքել, պէտք է նաեւ տարածել»։

Այս հարցն ալ չօշափեց «Ցուսաբեր», յիշեցնելով ողբալի վիճակը՝ հայկական հրատարակութեանց սպառման,— դեղնած դէկերը որ կր մնան փոշիներու տակ, փարիզէն, Վիէննայէն, Վենետիկէն մինչեւ Եգիպտոս եւ Ամերիկա։

« Ցուսաբեր» իր կարգին կը մասնանչէ այդ պարագան, մօտալ եղրակացութեամբ։

— « Չի բաւեր միայն կարդալ, պէտք է մանաւանդ տարածել։ Այլապէս պիտի գայ ժամանակ մը, ուր հայ գիրքը պիտի ունենայ մագաղաթի դերն ու դիրքը։— պիտի տպուի բանի մը տասնեակ միայն, ունեւորներուն համար, եւ կամ բնաւ պիտի չտպուի։ Մեզ կը թուի, թէ դէպի ետ չէ որ կ'երթանք։ Մենք մեզի տուած ենք առաքելութիւնը առաջաւոր տարր ըլլալու։ Կա՛մ պէտք է հրաժարինք այդ առաքելութենէն եւ կամ պէտք է արժեցնենք զայն»։

Եւ չարք մը խորհրդածութիւններէ վերջ, կը ներկայացնէ առաջարկ մը, ուրիշներէ թելադրուած.

— « Կազմել Համադաշնակցութիւն մը, մասնակցութեամբ հայ հրատարակիչներու, գրավաճառներու եւ մամուլի ներկայացուցիչներու։ Համադաշնակցութեան համար սահմանել երեք գլխաւոր կեդրոններ,— զոյգ Ամերիկաներուն համար՝ Պոսթընը, Եւրոպայի համար՝ Փարիզ, Մերձաւոր Արեւելքի համար՝ Գահիրէն։ Հայերէն բոլոր հին ու նոր հրատարակութիւնները կեդրոնացնել այս երեք «կեդրոն»ներուն մէջ, ու ձեռնարկել *տարածման* գործին, բարոյական օժանդակութեամբը մեր մամուլին »։

Թելադրուած « Համադաշնակցութիւն»ը պիտի դառնայ պատասխանատու հրատարակիչ հեղինակներու համար։ Պիտի վերատպէ այն գործերը որ սպառած են եւ կը փնտռուին։ Պիտի հրատարակէ զրական ժողովածուներ, բառարաններ, դասագիրքեր, հանրագիտարաններ, թարգմանութիւններ՝ օտարներէ եւ հայ պատմիչներէ, նոյնիսկ թերթեր եւ հանդէսներ, «անոնց ղեկավարութիւնը յանձնելով ձեռնհաս անձերու, այնպիսի ձեւով մը որ աշխատանքները կատարուին եւ առաջ տարուին, ընդհանուր ղեկավարութեանը տակ՝ այս կամ այն մասնագէտին»։

Ինչպէս միշտ, այս պարագային ալ աջակցութեան պիտի հրաւիրուին բոլոր հանրային օրկանները,— մամուլ, դպրոց, Հայրենակցականներ, ընկերակցութիւններ, «նոյնիսկ ազդային իշխանութիւններ »։

Մեր պաշտօնակիցը ինքն ալ տաք չերեւար այս առաջարկին հանդէպ, հետեւեալ հարցումը սահեցնելով, իբրեւ եղրակացութիւն.

— « Ո՞վ պիտի գլխաւորէ սակայն Համադաշնակցութեան այս ձեռնարկը »։

Մեր կարծիքով, չափէն աւելի շողշողուն ծրագիր մըն է այս, բոլորովին անիրագործելի՝ ներկայ պայմաններուն մէջ։

Այդպիսի կազմակերպութիւն մը կրնան պարապարել պետութիւնները, այն ալ միահեծան երկիրներու մէջ, ինչպէս օրինակներ ալ կան։

Մենք, ամբողջ 15 տարի վիճելէ, խմաստութեան գոհարները ցանելէ վերջը, տակաւին իրար չենք հասկնար, աւելի հիմնական ցանելէ վերջը, տակաւին իրար չենք հասկնար, աւելի հիմնական եւ առիթապաշտական հարցի մը շուրջը,— միացեալ ճակատ՝ յանուն պաշտպանութեան եւ Հայկական Դատի։

Երբ այս է անողոք իրականութիւնը, ի՞նչպէս հաւատալ թէ կարելի պիտի ըլլայ քով քովի բերել հրատարակիչն ու գրավաճառը, մամուլի ներկայացուցիչն ու հեղինակը, կազմելու համար առաջարկուած «Համադաշնակցութիւնը »։

Փորձառութիւնը կ'ապացուցանէ թէ մեծ ժողովուրդներու, պետութեանց մէջ անգամ, յաճախ համեստ ծրագիրներն են որ կը յաջողին, քան փայլուն եւ չոնդալից առաջադրութիւնները։

Ուրեմն ի՞նչ ընել, ծալապատիկ նստիլ եւ բազկատարած աղօթե՞լ, որպէսզի հայերէն գիրքը հրատարակիչ եւ մանաւանդ գնորդ գտնէ, ծաղկեցնելով զրական անդաստանը, կորուստէ փրկելով հին գանձերը եւ նոր տաղանդները։

Փորձենք մենք ալ տեսակէտ մը յայտնել։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԻԹԼԷՐ ԿԸ ՀԱՒԱՆԻ ԲԱՆԱԿՑԻԼ ՀԻՄ ԲՌՆԵԼՈՎ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

Անգլիացի միջնորդին վերջին փորձերը

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՓՐԱՆՍԱՑԻ

»»» ο «««

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Հիթլերի ամառանոցին մէջ կատարուած խորհրդակցութենէն վերջ, Գերմանիոյ առաջնորդը մերժած էր չեխական կառավարութեան վերջին ծրագիրը, առանց սակայն փակելու բոլոր դուռները։ Գերմանիա, հետեւաբար եւ Չեխոսլովաքիոյ հիթլերական կուսակցութիւնը պատրաստակամութիւն յայտնած են իրենց հիմք ընդունելու անգլիական միջին ծրագիրը, նոր բանակցութեանց համար։ Ուրեմն ամէն յոյս կորսուած չէ տակաւին։

Անգլիացի միջնորդը ուրբաթ օր մէկուկէս ժամուան տեսակցութիւն մը ունեցաւ Չեխոսլովաքիոյ հանրապետութեան նախագահին՝ Պ. Պենէշի հետ եւ անմիջապէս վերջը դեկոյց մը հրատարակեց, որ կը բաղկանայ 53 բառէ եւ կ'ըսէ.— « Առաջին բանակցութիւններ տեղի ունեցան նախագահին եւ Գերմանիոյ ներկայացուցիչներուն միջեւ եւ պիտի չարունակուին երկուշաբթի օր»։ Ուրիշ աղբիւրի մը համաձայն, Հէնլայնի կուսակցութեան երկու ներկայացուցիչները յայտնած են հանրապետութեան նախագահին թէ անգլիական ծրագիրը թէեւ ամբողջովին ընդունելի չէ, բայց կրնայ նիւթ ծառայել յառաջիկայ բանակցութեանց։ Միւս մանրամասնութիւնները առ այժմ գաղտնի կը պահուին։

Հէնլայն, Գերմաններու առաջնորդը, Չեխոսլովաքիա վերադարձաւ, անհրաժեշտ հրահանգներն ստանալով Հիթլէրէն, անոր ամառանոցին մէջ։ Կ'ըսուի թէ Հիթլէր հետեւեալ հրամանը տուած է.

— « Շարունակեցէք եւ բանակցութիւններ վարեցէք. բայց եթէ խզում պատահի, հանրաքուէ պահանջեցէք »։

Կը հաւատան թէ լոթա Բընեսին պիտի այս պարագան, երբ հրատարակեց իր դեկոյցը։

**** Գերմանական մամուլը կը չարունակէ ազդարարել թէ խաղաղութիւնը կախում ունի չեխական կառավարութեան ընթացքէն։ Այս առթիւ կը հնչեն թէ Փրանսա եւ Մ. Նահանգները պէտք է հասկնան որ անհրաժեշտ է խզել Չեխոսլովաքիոյ դինակցութիւնը Խ. Միութեան հետ։ Համպուրգի գլխաւոր թերթը, «Փրէմտէնպլատ» կ'ազդարարէ, խօսքերն ուղղելով մասնաւորապէս Փրանսայի եւ Ամերիկայի.*

—«Գերմանիոյ համար անհանդուրժելի է իր սահմանադրութեան վրայ տեսնել փոքր պետութիւն մը որ ունի 3.500.000 Գերմաններ եւ որ հակագերման նախկին դինակցութիւններ կնքած է։ Մ.Նահանգները անշուշտ պիտի մերժէին, եթէ իրենց զրացիներէն մէկը այդպիսի դինակցութիւն մը կնքէր ոչ-ամերիկեան պետութեան մը հետ։ Հետեւաբար, Մ. Նահանգները պէտք է ըմբռնեն Մ.Նահանգների վարդապետութեան գերմանական տեսակը, որ սահմանած է Գերմանիոյ շահերուն համար սպառնալիք մը նկատել իր հարաւային արեւելեան անմիջական զրացիներուն հակագերման դինակցութեանց քաղաքականութիւնը»։

Իսկ Պերլինի «Անկրիֆ»ը, որ քարոզութեանց նախարարին՝ Տոքթ. Կէօպէլսի օրկանն է, հետեւեալ ազդարարութիւնը կ'ուղղէ Փրանսայի.

— «Փրանսա Չեխոսլովաքիոյ ամէնէն սերտ դինակիցն է, թէ քաղաքական եւ թէ դինուորական տեսակէտով։ Ան կրնայ քաջալերել չեխական յամառութիւնը։ Կրնայ նաեւ ստիպել որ Փրակայի կառավարութիւնը ճշմարիտ հասկացողութեան տրամադրութիւն մը յայտնէ գերմանական պահանջներուն հանդէպ, կարելի դարձնելով բանակցութիւնները»։

Միւս թերթերն ալ նոյնիսկ ազդարարութիւններ կ'ուղղեն։

**** Չեխական տագնապին առթիւ յիշուեցաւ Զուիցերիոյ դաշնակցային դրութիւնը, որ կ'առաջարկուէր նաեւ Չեխոսլովաքիոյ համար։*

Ի՞նչպէս կազմակերպուած է Զուիցերիան։

Երկիրը բաժնուած է 25 գերիշխան նահանգներու (քանթոն) եւ կէս նահանգներու, իւրաքանչիւրը իր կառավարութեամբ, խորհրդարանով եւ օրէնքներով։ Այս նահանգներուն պաշտօնական լեզուն է փրանսերէնը, գերմաներէնը, իտալերէնը կամ ռոմանը (լատիներէնէ ածանցուած լեզու մը)։ Իւրաքանչիւր շրջան իրեն յատուկ բարքեր եւ սովորութիւններ ունի, ազդուած ըլլալով այն երկիրներէն որոնց լեզուն կը խօսի (Փրանսա, Գերմանիա կամ Իտալիա) եւ սակայն, ոչ մէկ երկիր այնքան ազդային է եւ միացեալ որքան Զուիցերիան։ Նահանգներուն միջեւ կապակցութիւնը կ'ապահովեն երկու Ժողովները,— Ազգային Մորհուրդ եւ Դաշնակցային Մորհուրդ։

«Տուր աշխարհիս խաղաղութիւն»

Քէնթրպրիի արքեպիսկոպոսը հովուական թուղթ մը ուղղելով կղերին եւ հաւատացեալներուն, յանձնարարեց աղօթել աշխարհի խաղաղութեան համար։ Արքեպիսկոպոսը կ'ըսէ.

— «Կարդ մը պետութեանց դլուխներուն վարած քաղաքականութիւնը կը սպառնայ անդունդին տալը առաջնորդել զանոնք։ Հաւանական է որ սեպտեմբերը տագնապալի ամիս մը դառնայ Եւրոպայի խաղաղութեան համար։ Ան չէ Չեխոսլովաքիան վտանգի պատճառ մըն է։ Բայց, ինչպէս ըսած եմ ուրիշ առեն, յիմարութիւն եւ կեղծիք է խորհիլ կամ խօսիլ այնպէս իբրեւ թէ պատերազմը անխուսափելի ըլլար։ Բայց եւ այնպէս, երբ մարդ մը կը նախընտրէ գահավէժի մը ծայրագոյն ափը նստիլ, կրնայ վար իջնելու վտանգին ենթարկուիլ, եթէ նոյնիսկ ամենափոքր արկած մը պատահի,— քարի մը անկումը, քամի մը, դլխու պտոյտ մը»։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ առեւտրական չոգենաւային վարչութիւնը որոշեց ութ չոգենաւ ապսպրել Անգլիա, իւրաքանչիւրը 5000 թոն տարողութեամբ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԷԿ ԺԱՄ

«ՑԱՒԱՋ»ի ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆ ՄԷՋ

Ճրտ ֊ճրտ ...

— Նարդունիի հո՞դ է։

— Ոչ, արձակուրդի գացած է։

— Ե՞րբ գնաց։

— Երեք շաբաթ առաջ։

— Ե՞րբ կուգայ։

— Չեմ գիտեր։

— Ո՞ւր գացած է։

— Էվիան ֊ժընեւ ֊ Լոզան։

— Դաշնագի՞ր ստորագրելու։

— Ստորագրուած դաշնագիրները յիշեցնելու Ազգերու Դաշնակցութեան։

— Իսկ «լոթքըռի՞ն»։

— Հիմա աւելի շատ կ'այրի կը մրկի, ասոր համար, տեսնելով որ մէկ գումարիական փրանքը **12** փրանսական կ'արժէ ...

— Առջի օր ազդ մը եւ յօդուած մը դրկեցինք իր աճուրով։ խնդրեմ կարգադրեցէք։

— Բայց չէ՞ որ նամակը ասոր ուղղուած է։

— Հոգ չէ բացէ՛, ուշ կը մնայ։

×

Ճրտ ֊ ճրտ։

— Գեւոնեանը ինչո՞ւ չի պատասխաներ մեր նամակներուն։

— Հոս չէ, օդափոխութեան գացած է։

— Ե՞րբ կուգայ։

— Երբ որ լաւ մը կազդուրուի։

— Հիւանդութիւնը անցա՞ւ։

— Հետզհետէ կը դարմանուի։

— Ե՞րբ կը վերադառնայ։

— Չեմ գիտեր։ Հաւանաբար այս ամսու։

— Երբ որ գայ, ըսէք թող մեր հաշիւը զրկէ։

— Շատ լաւ։

— Այս շաբթու ժողով ունի՞ք։

— Չեմ գիտեր։

— Հանդէս մը սարքած ենք, բանախօս մը ճարեցէք։

— *Օ՛հ բայթ!*

⁂

Ճրտ ֊ճրտ։

— Ընկեր Իշխանեանը կրնա՞ք հեռագրի կանչել։

— Հոս չէ։

— Ո՞ւր գնաց։

— Արձակուրդի։

— Ի՞նչ կ'ըսէք, ո՞ւր։

— Չեմ գիտեր։

— Եւ՞րբ կը վերադառնայ։

— Չեմ գիտեր։

— Նամակ մը գրած էի, զրկեցի՞ք։

— Զրկեցինք ինչ որ կար, իր տուած հասցէով։

×

Ճրտ ֊ ճրտ։

— Ձեր հասցէով կարեւոր նամակ մը գրած էի ընկեր Վահան Համբարձումեանի, պատասխան չստացայ։

— Ձորս ֊ հինգ նամակներ կը սպասեն Համբարձումեանի... այցելութեան։

— Ինչո՞ւ իրեն չէք զրկեր։

— Փարիզ չի գտնուիր, ձեր հասցէն ալ չեմ գիտեր։

— Բայց ստիպողական էր նամակս։

— Կը ցաւիմ։

×

Նամակ մը գտաւէն։

— Ձեր միջոցաւ գիրք մը ապսպրեր էի Հրանուշ ֊ Սամուէլին, չեմ ստացած մինչեւ հիմա։

— Գրատունը զոց է, Հրանուշն ալ օդափոխութեան գացած, էֆս ֊ լէ ֊ Պէն։

×

Տիկին մը՝ խմբագրին գրասեղանին առջեւ։

— Մեր տղան ալ օդափոխութեան պիտի երթա՞յ կ. Խաչի այս խումբին հետ։

— Չեմ գիտեր։

— Ի՞նչպէս չէք գիտեր, ձեր տիկինը կ. Խաչին անդամ չէ՞, նամակը անոր գրած էի։

— Ան կ. Խաչ, ես «Ցառաջ», ի՞նչ գիտնամ։

— Գիտնալու էք։

— Կը ջանամ գիտնալ ասկէ վերջը։

×

— Ես աւելի պատկերազարդ բաներ գիտեմ։ Հնչուն շարժանկար։

— Ան ալ դուն պատմէ։

ՎԱՀԷ

ԻՏԱԼԻՈՅ ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆ ՎՏԱՐՈՒՄԸ

Ընդհանուր զարմանք պատճառեց իտալական կառավարութեան այն հրամանագիրը - օրէնքը որ վեց ամիս պայմանաժամ կուտայ 1919 յունուար 1ին վերջը հաստատուած օտար Հրեաներուն՝ երկրէն եւ գաղթավայրերէն հեռանալու համար։ Տակաւին քանի մը շաբաթ առաջ, իտալական կառավարութիւնը կը հաւաստէր թէ իր ցեղային վարդապետութիւնը հալածանք չի նշանակեր։

Իրագեկներ 44.000 կը հաշուեն Իտալիոյ Հրեաներուն թիւը, իսկ նոր օրէնքին ենթակայ (օտար) 9 — 10.000 հոգի, որոնց չատերը հպատակ դարձած են եւ Իտալիա կ'ապրին քանի տարիէ ի վեր։ Բայց հեռանալու պատրաստուած Հրեաներուն ամէնամեծ մասը կը կազմեն անոնք որ Իտալիա մտան 1931 — 1935ին, Գերմանիայէն եւ Աւստրիայէն։ Կան նաեւ քանի մը հարիւր լեհ Հրեաներ, որոնք Իտալիա գացած էին ուսանելու համար եւ հոն հաստատուեցան։

Հրամանագիր - օրէնքին հրատարակութենէն անմիջապէս վերջը բազմաթիւ Հրեաներ դիմեցին անգլիական, փրանսական, պելժիական եւ հարաւ. ամերիկեան հիւպատոսարանները, հասկնալու համար թէ կրնա՞ն այդ երկիրները երթալ։

Օրէնքին ենթակայ Հրեաներու մեծ մասը բարեկեցիկ են եւ կը բազկանան հանրածանօթ բժիշկներէ, ուսմնարոյժներէ, փաստաբաններէ, որոնք կը գործեն Հռոմի, Միլանի եւ ուրիշ կեդրոն քաղաքներու մէջ։ Կան նաեւ հրեայ դասախօսներ իտալական համալսարաններու մէջ։ Մաս մըն ալ կ'ապրի իրրեւ հաստատուն։ Ասոնք այն բախտաւորներն են որ Գերմանիայէն մեկնեցան, երբ կարելի էր միասին տանիլ իրենց հարստութեանց 75 ու 100ը կամ դրամ չահեցան վաճառականութեամբ եւ սեղանաւորութեամբ եւ յետոյ գործէ քաշուեցան։ Այս մարդոց համար ամէնէն կարեւոր խնդիրն է դրամի հարցը։ Իտալական օրէնքով, երկրին մէջ բնակող օտարականները մեծ դումարներ կրնան փոխադրել միայն այն հաշուակցական դրասենեակներուն հետ որ կը կարգադրեն օտար երկիրներու հետ եղած առեւտրական վճարումները։ Մի - ջազդային թենճուկ մըն ալ այս հարցէն պիտի ծագի։ Ցեւոյ, մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ կալուածներու խնդիրը։

Ուսուցիչներ եւ ուսանողներն ալ...

Իտալական կառավարութիւնը նոր հրամանագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն յաւաջիկայ տարեշրջանէն սկսեալ համալսարաններու եւ ուրիշ վարժարաններու դուռները կը փակուին հրեայ ուսանողներուն, ուսուցիչներուն եւ դասախօսներուն առջեւ։

Թերթերը կը գրեն թէ իբր 20.000 հրեայ ուսանողներ եւ աշակերտներ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏԵՏՐՈՒԿ ԱՉԵԼ

Հեղինակի՝ ՓԻԼՈՅԻ ՊԵՏՅԱՆ
Նկար. Բարդ. Ա. ՀԱՐԻՆՅԱՆԻ

Մեկ ամիս հետո Ծովինարը ամուսնացավ Ռուբենի հետ։ Ծիրանը ուրախ էր, որ քույրը ամուսնացավ մի ուսումնասիրական ընտանիքի հետ, որ կարող էր նրան օգնել ուսման մեջ։ Ծիրանը ինքն էլ ուզում էր ուսումը շարունակել, բայց ծնողները չէին համաձայնում։ Նրանք ասում էին, որ աղջիկը պետք է տնային գործերը սովորի, որ ամուսնանալուց հետո ինքն իր տունը կառավարի։

Ծիրանը ամեն կերպ աշխատում էր ծնողներին համոզել, որ ինքը ուզում է ուսումը շարունակել, որ ինքն էլ կարող է ուսուցչուհի դառնալ, ինչպես Ծովինարը։

— Ես ձեզ չեմ խանգարի տնային գործերում, — ասում էր նա մորը, — ես ամեն առավոտ կանուխ կվեր կենամ, ամբողջ տունը կմաքրեմ, ճաշը կպատրաստեմ, ինչպես որ դուք եք ուզում, միայն թող ինձ դպրոց գնալ թույլ տան։

Մայրը ժպտում էր աղջկա խնդրանքին, բայց ոչինչ չէր պատասխանում։

Մի անգամ Ծիրանը հորը ասաց.

— Հայրիկ, ես ուզում եմ ուսուցչուհի դառնալ, ինչպես Ծովինարը։

Հայրը ժպտաց և պատասխանեց.

— Ուսուցչուհի դառնալ շատ լավ է, աղջիկս, բայց ավելի լավ է, որ դու տնային գործերը սովորես, որ ամուսնանալուց հետո քո տունը կառավարես։

Ծիրանը տխրեց։ Նա տեսնում էր, որ ծնողները չեն ուզում, որ ինքը ուսումը շարունակի։ Նա գիտեր, որ ամուսնանալուց հետո ինքն էլ պետք է ամուսնու հետ գնա, և ուսումը թողնի։

Ծիրանը ուզում էր ուսումը շարունակել, որովհետև ուսումը շատ էր սիրում։ Նա ուզում էր ուսուցչուհի դառնալ, որովհետև ուսուցչուհին ամեն օր տեսնում է իր ընկերուհիներին, խաղում է նրանց հետ, ուսուցչուհին ամեն օր տեսնում է գրքեր, ամեն օր կարդում է նոր գրքեր։

Ծիրանը ուզում էր ուսուցչուհի դառնալ, որովհետև ուսուցչուհին ամեն օր տեսնում է ծաղիկներ, ամեն օր տեսնում է նոր նոր նկարներ

ԱՂՋԻՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՒՐԲ ԱՌԱՔԵԼԻՆ

ՍԱՀԱԿ ՍՄԲԱՏԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

(ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ԱՐՁԱԿ)

Ա

Ամեն տարի Ս. Հարության տոնին, երբ ցնծությամբ նոր պատարագ, նոր ցնծություն, նոր ցնծագին երգեր կը հնչեն, մեր հոգիները կը լցվին անհուն ուրախությամբ, մեր սրտերը կը բացվին դեպի Աստված, մեր հոգիները կը թռչկոտեն ինչպես գառնուկներ, մեր աչքերը կը լցվին արցունքներով, մեր շրթունքները կը շշնջան աղոթքներ, մեր ամբողջ էությունը կը դողդողա հրճվանքից, մեր ամբողջ էությունը կը դառնա մի ուրախ, մի անհուն ուրախ զգացում, մի անհուն ուրախ երգ, մի անհուն ուրախ աղոթք, մի անհուն ուրախ սրտի բաբախյուն, մի անհուն ուրախ հոգի, մի անհուն ուրախ կյանք, մի անհուն ուրախ Աստված, մի անհուն ուրախ Հայրենիք, մի անհուն ուրախ Ազգ, մի անհուն ուրախ Եկեղեցի, մի անհուն ուրախ Հավատք, մի անհուն ուրախ Հայրենասիրություն, մի անհուն ուրախ Ազգասիրություն, մի անհուն ուրախ Եկեղեցասիրություն, մի անհուն ուրախ Հավատասիրություն, մի անհուն ուրախ Աստվածասիրություն

կան իտալական դպրոցներուն մէջ եւ մօտ 400 փրոֆէսէօրները՝ համալսարա-նական 1800 դասախօսներուն մէջ, առանց հաշուելու օդնականները եւ դասա-խօսները: (Ընդհանուր թիւը 1500 ուսուցիչ): Հրամանագիրը բացառութիւն կը հաստատէ այն ուսանողներուն համար որոնք գրեթէ վերջացուցած են իրենց ընթացքը:

Տրուած որոշման համաձայն, իրենց պաշտօններէն պիտի զրկուին նաեւ հրէաձին պիտնականները, գրադէտները եւ արուեստագէտները:

Ֆաշական պերազոյն խորհուրդը յատուկիկայ նիստին մէջ պիտի լուծէ հե-տեւեալ հարցը,— «Հրեաներու դիրքը Իտալիոյ մէջ՝ ֆաշական տեսակէտով»:

Նոր հրամանագրին 3 յօդուածին համաձայն, արդէն վարձուած հրեայ ու-սուցիչները պիտի արձակուին հոկտեմբեր 16էն սկսեալ, իսկ անկախ հրէաձին ուսուցիչները այլեւս պիտի չկրնան պաշտօնավարել նոյն թուականէն սկսեալ: Հրեաներ այլեւս չեն կրնար անդամ ըլլալ գիտական, գրական եւ գեղարուես-տական ակադեմիաներու:

*** Իտալիոյ Հրեաներու մասին կատարուած մարդահամարը կը չարունակ-ուի տակաւին: Մինչեւ հիմա ճշդուած են 84.000 հոգի, իրրեւ հրէաձին: Երբ մարդահամարը վերջանայ, ընդհանուր թիւը 85.000էն չատ վեր պիտի չըլլայ:

1919ին Հրեաներու թիւը կը հաշուէին 62.000: Անկէ ի վեր ուրիշ 20.000 Հրեաներ ալ մտած են Իտալիա, 12.000ը՝ 1933էն վերջը: Մնացեալ 8000ին մեծ մասը հպատակ դարձած է: Բոլորն ալ ստիպուած են հեռանալ Իտալիայէն, մինչեւ վեց ամիս:

Աշխատաւորի Դաշնակցութեան զօրաշարժը ժամերու յաւելման դէմ

Ուրբաթ գիշեր տեղի ունեցաւ փարիզեան չրջանի սէնտիքաներու միու-թեան սարքած ժողովը՝ իրրեւ բողոք այն հրամանագիրը - օրէնքին դէմ որ կը տրամադրէ աւելցնել աշխատանքի ժամերը,— տարին հարիւր ժամ: Տեղական թերթերը եւ քաղաքական բանաճեւը քանի մը տասնեակ հազար կը հաշուեն ունկնդիրներուն թիւը, իսկ «Իւմանիթէ» 50.000 հաշուելով, կ'ըսէ թէ տաս-նեակ հազարաւոր բանուորներ դուրսը մնացած ըլլալով, ցոյցեր կատարեցին փողոցին մէջ, հետեւեալ բացականչութիւններով.

— « Անկէ՛ ապօրինութիւնը,— Մի՛ խախտէք մեր քառասուն ժամերը.— Բանտարկեցէ՛ք երկրին ապահովութեան դէմ գաւազրողները »:

Ձմեռնային մարզարանին սրահը զարդարուած էր մարտական կոչերով.

— « Բոլորս միանանք պաշտպանելու համար ժողովրդական Ճակատին ընկերային օրէնքները »:

— « Ելեկտրական բանուորները կը պահանջեն Ճակատիլ զրամատիրական դիկտատուրային դէմ, յարգել 40 ժամուան օրէնքը եւ հաւատարիմ մնալ 1935 յուլիս 14ի երդումին»:

Մինչ «Ենթէրնասիոնալ»ը կը թնդար, բազմութեան մէջ կը լսուէին նաեւ, հետեւեալ կանչերը.— «Հրաժարեցէք, Տալատիէ», — «Մենք պիտի պաշտպա-նենք մեր 40 ժամերը »եւն.:

Առաջին ճառը խօսեցաւ Աշխատանքի Դաշնակցութեան ներկայացուցիչը, իրրեւ նախագահ: Բացատրեց թէ բանուորութիւնը վճռած է դիմադրել: «Կա-ռավարութիւնը ամենաթեթեւ մեղադրանք մը իսկ չունի դէպի բնակեցութեանց որոնք հակաֆրանսական պայքարներ կը կազմակերպեն: Մարդնչ ժամերը երկարաձգելու մասին կը խօսին, երբ գործազուրկներու թիւը կէս միլիոնը կ'անցնի »:

Փարիզեան չրջանի սէնտիքաներու միութեան ներկայացուցիչը յայտա-րարեց.

— « Մենք յանձն կ'առնենք դիմադրել մինչեւ ծայրը, մեր բոլոր միջոցնե-րով: Կառավարութիւնը անգամ մը եւս տեղի տուաւ դրամի, ընդդիմքի վաճա-ռականներու եւ ժողովրդական Ճակատի թշնամիներու ճնշումին: Զարմանալի է որ ճիշդ այն պահուն երբ այնքան ծանր է արտաքին կացութիւնը, այսքան է որ ճիշդ այն պահուն երբ այնքան ծանր է արտաքին կացութիւնը, այսքան բացորոշ յարձակում մը կը կատարեն աշխատաւոր բազմութեանց դէմ: Մենք կ'ընդունինք մեր ամբողջ պատասխանատուութիւնը, բայց, առանց ընկերային օ-րէնքներուն, չկայ ներքին խաղաղութիւն»:

Շինութեանց բանուորներու ներկայացուցիչը յայտարարեց թէ «պայքարը սկսած է եւ իրենք պատրաստ են ի հարկին գործադուլ հռչակելու»:

— «Փարիսեան աշխատանքի՞ լծել: Այո, բայց տեղատուրելով գործազուրկ-ները եւ գործազրկութեան դատապարտելով չահադէտներն ու ջոջ գործատէրե-րը: Շարժե՛նք մեր բոլոր ուժերը»:

Համաձնավար ներկայացուցիչը, ժաք Տիւքլօ, դեր - նախագահ՝ երեսփո-խանին, պահանջեց նիստի հրաւիրել խորհրդարանը: Եւ բացագանչեց.

— « Պ. Տալատիէ գտե՛ր է ժամանակը իրարու դէմ հանելու բանուորական զանգուածները, ճիշդ այն պահուն երբ 1.500.000 գինուորներ դրօշի տակ տա-նուած են Գերմանիոյ մէջ»:

Ուրիշ մարտական ճառերէ վերջը, բանաձեւ մը քուէարկուեցաւ, որ կը բողոքէ կառավարութեան որոշման դէմ, «չեղեալ» համարելով զանոնք եւ կ'ո-րոշէ չարժել բոլոր բանուորական ուժերը, յարգել տալու համար ընկերային օրէնքները: Այս առթիւ, կը յանձնարարուի Աշխատանքի Դաշնակցութեան ու-չադրութեամբ հետեւիլ դէպքերու ընթացքին եւ ամէն միջոց ձեռք առնել, ապօրինութեան դէմ ճակատելու համար:

*** Գաւառի մէջ ալ ժողովներ գումարուեցան նոյն բովանդակութեամբ:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԻՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Պոիլկնարիոճ թաղաւորը Մուսոլինիի այցելեց հինգշաբթի օր եւ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ իր երկրին եւ պալքանեան պետութեանց կացու-թեան մասին:

Մոսկոիւացին կը հեռագրեն թէ երեք հոգի մահուան, մէկ հոգի ալ 10 տարի բանտարկութեան դատապարտուեցան, սպաննած ըլլալով բոլշեւիկ աղ-ջիկ մը, որ մասնած էր գիրենք, Կոմսոմոլսկի մէջ (Ուկրայնա): Աղջիկը պըղ-ծուած եւ յետոյ հոր մը նետուած էր:

Ճիւֆոնկնան բանակը ճեղքելով Հանքէուի ճակատը, պաշարեց 100.000 չինական գինուորներ:

Երուսաղէմին կը հեռագրեն թէ պատղներու չուկային մէջ, Հայֆայի եւ Թել Ավիվի միջեւ, խաղողի անտուկի մը տակ պահուած ռումբ մը պայթե-ցաւ, վիրաւորելով լինը Հրեաներ: Ուրիշ սպանութիւններ ալ կատարուեցան նոյն օրը:

Պերլինի մէջ կացինով գլխատուեցաւ 36 տարեկան երիտասարդ մը, Քիւլ-ման, իրրեւ լրտես: Դատաւոր նամակներ փոխադրած էր Լեհաստան, հռչակա-ւոր լրտեսի մը յանձնարարութեամբ:

Գործազուրկ հռչակեցին Լիլի հանրակառքի պաշտօնեաները, բողոքելով 37 ընկերներու արձակման դէմ:— Լիոնի մէկ արուարձանին հանրակառքի կարմիր պաշտօնեաները պաշարեցին ոստիկանական պահականոցը: Ալրտում-ները կը չարունակուին զանազան չրջաններու մէջ:

Վիէննացի «Թէլէկրաֆ» թերթը, որ ամենամեծ սպառումն ունէր Աւստ-արիոյ կցումէն առաջ, դադրեցուց հրատարակութիւնը, չկարենալով դիմա-նալ նոր կարգուսարքին:

ՅԱՅՏ կը ծախուի

42, Rue des Petits Carreaux. Փարիզ Mr. Pierre Marchal֊ի խանութը:

Հ. Յ. Դ.

Գաւառ

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ «Բրաֆֆի» խումբի (Քարսէլլ քաղաքի) բոլոր պատանիները 7 Սեպտ., չորեքշաբթի երեկոյ «շաֆրիկեան» սրահին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 23ՐԴ. ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻԻ

4 Սեպտեմբեր, կիրակի առաւօտեան ժամը 8էն կէս առաջ, Սէն Լուի կրան փէյն գ. լ. եօթնեղբայր՝ տնի օդասուն պարտէզին մէջ,

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ Պ. ՀԱՅԿ ՍԻՐԻՆԿԻԼԻՃԵԱՆ

Երգ, նուագ, պար եւ հաճելի անակնկալներ

Սէն Լուի Կ. Թաչի Յանոդհիները եւ Պատ. Միութիւնը իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն հայկական երգերով, պարե-րով եւ կենդանի պատկերներով: «Ալգազ»ի բաժնախօսով եւ միք-րոյով պիտի երգուին հայկական եւ եւրոպական կտորներ:

Զովացուցիչ ըմպելիներ: Կարելի է ճաշը միասին բերել:

Մուտք 3 ֆրանք: Մուտքի տոմսը կը ծառայէ նաեւ տեղի ունե-նալիք վիճակահանութեան:

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Առնել 15 եւ 18 թիւ հանրակառքերը եւ իջ-նել Սէն Լուս:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՒՈՅԻ ՀԱՅ ԿԱՄ. ԵՒ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

4 Սեպտեմբեր կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Մէօտոնի անտառը (Թափի վէր)

կը խօսի պինակից Գ. ԵՓՐԵՄ ՆԱԶԱՐԵԱՆ

կը նուագէ «Եփրատ» նուագախումբը, ղեկավարութեամբ Գ. Տ. ՕՆՈՍԵԱՆի: Ճոխ պիւֆէ ժողովրգական գիներով:

Սնձրեւի պարագային տեղի կ'ունենայ Խնջոյք «Արիւեան» սրա-հին մէջ: Մուտքը ազատ է:

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՁԽԱՋԱՁԵՒԵԼ

ՄԱՐՍԷՅԻ Մ.Ք.Ջ «Մշակոյթի Օր»ը կը տօնուի Հոկտ. 8ին, մեծ պատրաստութեամբ, քաղաքին լաւագոյն սրահներէն մէկուն մէջ:

ԾԱԽՈՒ Է

ԺԱՄԱԳՈՐԾԻ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉԻ խանութ մը վաճառաշահ թաղի մը մէջ, հաստատուած 9 տարիէ ի վեր, վստահելի յաճախորգ-ներով: Տարեկան վարձք՝ 2500 ֆրանք, մեծութիւն՝ 4×4 մէթր:

Պատրաստ եւ շահաւոր գործ՝ փոքր դրամագլուխով:

Դիմել տեղւոյն վրայ 17 Rue Paul Bert, Paris 11e., մէթրօ Charonne եւ Chaligny:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԷՆԹ-ԱՆԹՈՒԱՆի (Ավինեօն) Հա-մազգային Միութեան ընդհ. անդա-մական ժողովը՝ 4 Սեպտ. կիրակի կէս-օրէ վերջ ժամը 2ին, Պ. Վ. Մինաս-եանի բնակարանը: Կարեւոր օրա-կարգ:

Ջ. Ռ. ՄՈՒՒԹԵԱՆ Վ.ալանսի Մաս-նաճիւղ՝ն ընդհ. ժողովը՝ 5 Սեպտեմ-բեր, երկուշաբթի երեկոյեան ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ըն-կերներու ներկայութիւնը պարտա-դիր է:

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՍԵՒՐԸ

Մխիթարեան Հայրերու Սեւրի Մու-բատեան վարժարանին դպրոցական 1938—1939 տարեշրջանը կը սկսի Հոկ-տեմբեր 1էն:

Արձանագրութիւններու համար պէտք է դիմել վարժարանին դրասեն-եակը Օգոստոս 15էն սկսեալ երկու-շաբթի եւ Շաբաթ ժամը 15էն 18ը, 26, Rue Troyon-Sèvres (S. et O.):

Տեսչութիւն

ՅԻՇԱՏԱԿ - ՄԱՏՈՒՌ

Այրի Տիկին Մառի Թէքէրճեան, որ չատ դժբախտ մայր մը եղած է, կոր-ծանցնելով իր երկու սիրասուն զաւակ-ները, ծաղիկ հասակի մէջ, անոնց ան-մոռանալի յիչատակին համար ամ-բողջ ընտանիքին կողմէ կատուցանել տուած է մատուռ մը՝ Պանեէօի փոք-րիկ գերեզմանատան մէջ: Հ. Արիստա-կէս Մատուռին օրհնութիւնը պիտի կատարէ այս Կիրակի, 4 Սեպտ. ժամը 3ին գերեզմանատան մէջ:

ԳԱՁԻՔ ՏԵՍԼԷ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette. angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Demesme — PARIS (13)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Գէորգ Թարագճեան, 29—30 տա-րեկան, Ամասիացի, հօր անուն՝ Ճա-րութիւն, մօր անուն՝ Մարիամ: 4—5 տարի առաջ Նիս մեկնած է, ուր-կէ Թուրքն անցած ըլլալ կը կարծուի: Կը խնդրուի յիչեալ երկու վայրերու հայութենէն որ եթէ ճանչցողներ կան, իմացնեն հետեւեալ հասցէին.— Mme. Mariam Tarakdjian, 10 bis— Allée Yvonne. Clamart:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Գրիգոր Նահապետեան խորին շնոր-հակալութիւն կը յայտնէ բոլոր անոնց, որոնք անձամբ կամ գրաւոր ցաւակ-ցութիւն յայտնեցին իր սիրեցեալ կը-նոջ՝ Աննիկ Նաւասպետեանի (ծնեալ Զաքրեան) զոհաղէտ մահուան առ-թիւ, որ տեղի ունեցաւ Օգոստոս 27ին, Hôpital Broca֊ի մէջ եւ թաղումը կա-տարուեցաւ Օգոստոս 30ին, Իսիի գե-րեզմանատան մէջ:

⁂

Վիէն.— Լուսարեւեան ընտանիքը իր շնորհակալութիւնները կը յայտնէ բոլոր ընկերներուն, ազգականներուն, բարեկամներուն եւ ծանօթներուն, մեր սիրելի որդւոյն եւ եղբօրը՝ ԽՈՐԻՆի զոհունակով մահուան առթիւ իրենց յայտնած ցաւակցութեան համար:

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Բազմաչէնի Հայր. Միութեան Վիէ-նի Մասնաճիւղը բոլոր անդամներու կողմէ իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հայրենակիցներ այրի Տի-կին Հեղինէ եւ Պ. Յովհաննէս Կիւլ-վարդանի, Պ. Պ. Կարապետ եւ Պետ-րոս Մուրատեանի եւ իրենց բոլոր ըն-տանեկան պարագաներուն, իրենց ա-մուսնոյն, եղբօր, փեսային, ոներ - ձագներուն եւ ազգականին՝ Պ. ԿԻՐԱ-ԿՈՍ ԿԻՒԼՎԱՐԴԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Ամերիկայի մէջ, արկածի մը հետե-ւանքով:

⁂

Ռաչիկ Երեմեան խորին ցաւակցու-թիւն կը յայտնէ ԽՈՐԻՆ ԼՈՒՍԱՐԵԱ-ՆԻՆ մահուան առթիւ իր պարագա-նէրուն:

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՈՎ

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ Cinema Casino֊Ի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Հաղորդակցութիւն՝ Gare du Nord. ժամեր՝ 7.43 եւ 8, 9.

Տեղի կ'ունենայ 5 Սեպտեմբեր, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին,

Տէքտէքեան եւ Սէթեան ընկերութիւն

Փարիզի մէջ առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացնեն

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ՄԸ ՄԱՐՏԻՐՈՍՈՒԹԻՒՆԸ

«A QUI LA FAUTE» ԱՆՈՒՆՈՎ

Այս ժապաւէնը պատրաստուած է Ամերիկայի մէջ, եւ կը պատ-կերացնէ 1915—1916ի հայկական արհաւիրքը:

Յայտագրին մաս կը կազմէ նաեւ

LA SULTANE DE GRENADE

Արաբական եւ սպանիական հին պատմութենէն

Ձեր տոմսերը գնեցէք նախապէս, իզձորսի տեղի չտալու համար:

Կիշէն կը բացուի ժամը 8ին

Մուտք 5 ֆրանք, փոքրերու 2 ֆրանք

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ

14 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Գաւառները ժամադրութեամբ:

Կ'ՈՒԶՈՒ 14—15 տարեկան հայ աղջիկ մը գործ գործել եւ նորոգել սորվելու համար: Դիմել Պ. Աշճեան, ժամը 9—11, 23 Rue Jean Mermoz Paris (8e.), մէթրօ St. Philippe du Roule. Tél. Balzac 28—96:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

ԿԸ ՄՏԱՆՁՆԻ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Խորհրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու մասին: Սկսնակի դասեր, ամէն ուզուած թարգմանութիւններ: Նաթիւրալիզասիոնի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անոնցմէ փոխոխութիւն, ընկերու-թիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Փողոցային արկածներու ենթարկուած չքաւորներուն կուտայ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մէջնորդէքի: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի, Անեսարդակ: Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժա-բեր, պատրաստուած զուտ չամիչի հիւ-թով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՐԱՓՓԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

Տէր եւ Տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8, RUE MAUBEUGE, Paris (9).

Մէթրօ Cadet et le Peletier (Carrefour Chateaudun).

Հանախիտ գոնէք ԱՆԱՐԱՏ կարգով պատրաստուած Արեւել-եան եւ Եւրոպական կերակուրներու հարուստ ճաշացուցակ մը

Անմրցելի մաքրութիւն եւ անթերի սպասարկութիւն, անհա-մեմատ մատչելի գիներով:

Ամէն տեսակ ձաշկերոյթներու, թէյասեղաններու եւ չաւա-քոյթներու կը տրամադրուի սրահ:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆի ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆի ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մէթրք ֆլանտական, անգլիական եւ չեխոսլո-վաք կերպասներու: Փոփաքողները կրնան զրկել իրենց գնած ապ-րանքները: Ունտերվուտ եւ Ռոյալ զրի մեքենաներ, կը գնենք ու կը ծախենք օտար զրամներ, կը ստանձնենք ապրանքներու embal-lage եւ ապահովագրութիւն, Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապ-րանքներու եւ պահածներու:

Դիմել՝ Amerlcan Lloyd, Paris (9). 7 rue Amber

Tél. Opéra 67-77

ՈՆ DUZE

MARQUE DÉPOSÉE

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաշած եւ անիսոնով պատրաստ ուած ճայկական օղին է: ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ, զգուշաւոր արուեստական օղիներէ ձեր ստամոքսը կ'պահէ գիշերները չուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առող-ջութեան: Խմեցէք ՐԱՓԸ ՏԻՒԶը որուն անո-րակ, կազդուրիչ եւ պուր-ճաքեր ըլլալը ճաշակ ուած է:

Dalakupeian 8 Rue Sulli... Dépôt: 7 Rue de la Paix, Mar-seille. Tél. Dragon 70—09

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանգ	75 ֆրանգ	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանգ	140 ֆրանգ	
Ուրիշ երկիրներ	235 ֆրանգ	110 ֆրանգ	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
6
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
MARDI
6 Septembre
1938

ՅԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3827

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՊԻՏԻ ՅԱՋՈՂԻ՞Ն ՄԱՐԵԼ ՀՐԱՔՈՒԻԼ

Չեխական տագնապը հասած է իր ամէնէն վճռական, բուն բառով՝ արկածալի շրջանին:

Այսօր – վաղը կը սպասուի Չեխիոյ Գերմաններու Առաջնորդին՝ Հէնլայնի վերջնական պատասխանին, որուն ձգձգումը ահեղ մթագնեց հորիզոնը, չաթաթէն կիրակի:

Նոյն անհամբերութեամբ կը սպասուի, նաեւ, Գերագոյն Առաջնորդին՝ Հիթլէրի բանախօսութեանց, որոնք ութ մասերու բաժնուած են, Նիւրընպէրկի համագումարին առթիւ:

Զարմանազան ենթադրութիւններ կ'ըլլան, այս առթիւ, եւ տնտալից արտայայտութիւններ կը վերագրուին Մեծն Գերմանիոյ Առաջնորդին:

Ամէն պարագայի մէջ, կասկած չկայ թէ Հիթլէր իր ճառերուն մէջ ուղղակի կամ անուղղակի պիտի չօշափէ նաեւ չեխական խնդիրը: Եւ չատեր սպոր կը վերագրեն Հէնլայնի պատասխանին յապաղումը:

Ուրեմն, սպասելով հեռագիրներուն, որոնք անընդհատ կը բանին այս միջոցին, փորձենք ներկայացնել տագնապին ելեւէջները:

Չեխական կառավարութիւնը ամիսներով խորհրդակցելէ վերջ, մշակեց նոր կանոնագիր մը, ընդլայնելով ազգութեանց իրաւունքները: Գերմանները անընդունելի հռչակեցին զայն, բուռն յայտարարութեամբ մը որ տեղի ունեցաւ Չեխոսլովաքիոյ վարչապետին առջեւ (17 օգոստոս): Գերման գլխաւոր պատուիրակը, Հէնլայնի փոխանորդը, պարզապէս «ծաղրանկար» կոչեց չեխական ծրագիրը, եւ ազդարարեց.

— « Մենք անբարոյական եւ կեդրոնական Եւրոպայի տեւական խաղաղութեան համար վտանգաւոր կը գտնենք իրերու այս վիճակը: Անդունդ մը կայ մեր եւ ձեր տեսակէտներուն միջեւ: Մենք ուշադրութեամբ կը հետեւինք դէպքերու ընթացքին եւ գիտենք որ Զուտէթի Գերմաններուն համբերութիւնը այնճան լայն չէ որճան մերինը »:

Այս խօսքերն արտասանուած առեն, արդէն Փրակա կը գիտնէր անգլիացի բարեխօսը, լորտ Րընսիմէն, տեսակցութիւններ սարքելով, նիւթեր հաւաքելով, ուսումնասիրութիւններ կատարելով:

Երկու օր վերջը, օգոստոս 19ին, չեխական կառավարութիւնը նոր զիջումներ կը կատարէր, բարձր պաշտօններ տալ մը նոր զիջումներուն՝ կառավարչական, դատական, թղթատարական, ելմտական եւն. վարչութեանց մէջ:

Գերմանները նորէն դժգոհ մնացին, խարուսիկ խայծեր համարելով նոր զիջումները:

Այդ միջոցին, անգլիացի բարեխօսը մասնաւոր տեսակցութիւն մը կ'ունենար Հէնլայնի հետ, բոլորովին գաղտնի պահելով մանրամասնութիւնները:

Վերջին չաբաթներու ընթացքին, լորտ Րընսիմէն աւարտած կը համարէր իր ուսումնասիրութիւնները, աւելի գործօն դեր կատարել սկսաւ:

Նախ օգնականով Լոնտոն ղրկեց իր գլխաւոր օգնականը: Ճե-թոյ, իր թելադրութեամբ, Լոնտոն հրաւիրուեցաւ Պերլինի բրիտանական դեսպանը, մասնակցելով նախապարարական խորհուրդին: Ինք, լորտը, բազմապատկեց իր տեսակցութիւնները Չեխոսլովաքիոյ հանրապետութեան նախագահին, վարչապետին, Գերմանեբոյ հանրապետութեան նախագահ-պատուիրակներուն եւ միւս փոքրամասնութեանց ներկայացուցիչներուն հետ:

Իրրեւ հետեւանք, այս անգամ ասպարէզ իջաւ հանրապետութեան նախագահը ինք, Տօքթ. Պենէշ, իր ձեռքն առնելով ամբողջ գործը:

Այս անցուդարձէն վերջն էր որ ծանուցուեցաւ թէ չեխական կառավարութիւնը հաշտարար քայլ մը եւս առած է, հաւանելով երկիրը վերածել դաշնակցային պետութեան, բաժնուած՝ 20 -- 25 շրջաններու:

Բոլոր թերթերը հաղորդեցին այս տեղեկութիւնը, սակայն մէջտեղ չդրուեցաւ նոր ծրագիրը: Ու մինչ անհամբեր կը սպասուէր վերջնական եզրակացութեան մը, տեղի ունեցաւ գաղտնի խորհրդակցութիւն մը, Հիթլէրի ամառանոցին մէջ, մասնակցութեամբ օրուան երեւելիներուն, — Հէնլայն, Կէօպէլս, Կէօրինկ, Հէս եւն. (Սեպտեմբեր 1 եւ 2):

Եւ ահաւասիկ նոր բարդութիւն մը, ճիշդ այն պահուն երբ կը պատրաստուի Նիւրընպէրկի տարեկան համագումարը, մասնակցութեամբ 600,000 պատգամաւորներու (հիւրերով եւ այցելուներով՝ թեամբ 600,000 պատգամաւորներու (հիւրերով եւ այցելուներով՝ մէկ միլիոն):

Քիչ անդին պիտի կարդաք երեք ճառեր, որոնք միեւնոյն բանին՝ վանդակութիւնն ունին,— ոչ մէկ իրաւախոհութիւն: Մենք համոզուած կը մնանք Հէնլայնի ծրագրին ութ կէտերուն վրայ:

Ութ կէտերը, որոնք մշակուեցան 1938 ապրիլ 24-ին, Քարլսպարի մէջ.—

1. Կատարեալ հաւասարութիւն Գերմաններու եւ Չեխերու.— 2. Զուտէթեան Գերման կուսակցութիւնը պատասխանատու է այդ հաւասարութեան ստացման համար.— 3. Գերմանաբնակ շրջանները պէտք է ճանչցուին իրրեւ այդպիսին.— 4. Կատարեալ ազատութիւն պաշտպանական ինքնավարութիւն այդ շրջաններուն մէջ.— 5. Պաշտպանութիւն այդ շրջաններէն դուրս գտնուած բոլոր Գերմաններուն.— 6. Կատուցում 1918էն իվեր Գերմաններու դէմ եղած անիրաւութեանց համար.— 7. Միայն եւ միայն գերման պաշտօնեաներ գերմանաբնակ շրջաններուն մէջ.— 8. Կատարեալ ազատութիւն գաղանելու գերմանական սկզբունքները եւ աշխարհահայեացքը:

Ծրագիրը մաքելու գերազոյն փորձն է որ կը կատարուի այժմ, անընդհատ բանեցնելով դիւանագիտական մեքենան:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ ՀԻԹԼԵՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԿԸ ՊՆԴԵՆ ԻՐԵՆՑ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

Հիթլեր իրենց առաջնորդ ճոչակելով, անկասում կը պահանջեն

Շաբաթ օր անհամբեր կը սպասուէր Չեխոսլովաքիոյ հիթլերականներու Առաջնորդին՝ Հէնլայնի պատասխանին, բայց 24 ժամ եւս կորսուեցաւ: Ճա-ջորդ օրը, կիրակի, հիթլերականները իրենց առաջին հրապարակային յայտարարութիւնն ըրին յանդուգն ճառերով որ նորէն կը ծանրացնեն կացութիւնը: Այնոնք հաղարակաւ յայտարարեցին թէ իրենց գերագոյն Առաջնորդ կը ճանչնան Ատոլֆ Հիթլերը, եւ կը մերժեն որ եւ է իրաւախոհութիւն, պնդելով իրենց հիմնական ծրագրին ութ կէտերուն վրայ:

Ցոյցը տեղի ունեցաւ Հէնլայնի վերադարձին առթիւ, հիւսիսային շրջանին մէջ: Հազարաւոր Գերմաններ բարեգալուստի գացած էին այս առթիւ, եւ կիներն ու ապջիկները ծաղիկներ կը սփռէին, Առաջնորդը դիմաւորելով իրրեւ յաղթական: Երեք հրապարակային ժողովներ սարքուեցան, հունձքի տօնին առթիւ: Աչի մէջ, որ Հէնլայնի կեդրոնն է, Առաջնորդը կանգնեցաւ ամպիոնին վրայ, իսկ իր փոխանորդներէն երեսփոխան մը, Կէորկ Վոլներ, հետեւեալ ճառը խօսեցաւ.

— « Որ եւ է իրաւախոհութիւն չենք ընդունիր մեր պայքարին մէջ: Քարլսպատի մէջ (Քարլս Վարի) մշակուած ինքնավարութեան ութ կէտերը միայն սկզբնաւորութիւն են եւ կը ներկայացնեն մեր նուազագոյն պահանջները: Զուիտէթեան Գերմանները մինակ չեն այս պայքարին մէջ: Անոնց կռնակը կը զբաղնուին 76.000.000 Գերմաններ: Գերմանիա պատերազմ չուզեր, այլ կը պահանջէ որ 3.500.000 Զուտէթեան Գերմանները, որոնք կենսական մասը կը կազմեն գերման մեծ ժողովուրդին, վայելեն իրենց լիակատար իրաւունքները: Մենք կ'ատենք պատերազմը, մենք մեր պայքարը կը վարենք օրինական միջոցներով: Ուստի Չեխերը պէտք չէ նորէն զրաւեն մեր գիւղերը զաղանի զինուորներով: Ձենք հասկնար թէ ինչո՛ւ այսպիսի պատրաստութիւններ կը տեսնուին, մինչ Փրակայի մէջ բանակցութիւններ կը կատարեն եւ լորտ Րընսիմէն բարի խրատներ կուտայ իրենց: Հարցին խաղաղ կարգադրութեան նախապայմանը այն է որ 1918էն վերջ սահմանամերձ շրջաններու մէջ հաստատուած Չեխերը անմիջապէս ետ քաշուին իրենց ներքին շրջանները: Ուրիշ ժողովի մը մէջ, հիթլերական ծերակուտական մը խօսելով, Հիթլերը կոչեց «մեր Առաջնորդը» եւ բացագանչեց.

— « Մենք կ'ուզենք որ մեր հայրենիքը միանայ մայր Գերմանիոյ »:

Իսկ երրորդ ժողովին մէջ խօսեցաւ հիթլերական երեսփոխան մը, Սանտներ եւ յայտարարեց.

— « Ի դուր մեզ կը մեղադրեն թէ կը խանդարենք խաղաղութիւնը: Եւրոպայի պատմութեան մէջ անշուշտ չկայ ժողովուրդ մը որ այնքան դիտակից ըլլայ իր պատասխանատուութեանց որքան մերինը: Մենք երբեք չենք ուզած որ եւ է բան խլել չեխ ժողովուրդէն կամ պետութենէն: Մենք կը պնդենք մեր պահանջներուն վրայ եւ կը մերժենք որեւէ իրաւախոհութիւն: Կ'ապդարարենք չեխ վարիչներուն թէ դժուարաւ պիտի համաձայնին մեզի հետ, եթէ երկուա-սարդ Գերմանները չայտնակեն հալածուիլ Փրակայի փողոցներուն մէջ: Բայց եւ այնպէս, մենք պիտի չարունակենք բանակցիլ, խաղաղ ելքի մը յանգելու համար: Մենք կ'ապդունենք մեր Առաջնորդը, Ատոլֆ Հիթլէր »:

Երեք ժողովներուն մէջ ալ խանդավառութեամբ երդուեցաւ հիթլերական քայլերգը, որ արդիւնած էր մինչեւ հիմա: Չեխական օրէնքով, այս կարգի արարքները ենթակայ են տուգանքի եւ բանտարկութեան, բայց ոստիկանութիւնը չմիջամտեց, որպէսզի խռովութիւններ չծագին:

*** Անգլիացի բարեխօսը անմիջապէս հետաձայնին գլուխն անցնելով, այս նոր դէպքերը հաղորդեց իր կառավարութեան: Իսկ իր գլխաւոր օգնականը երկու ժամուան տեսակցութիւն մը ունեցաւ Հէնլայնի հետ, արդիւնքը հաղորդելով լորտ Րընսիմէնի եւ բրիտանական դեսպանին: Անգլիական շրջանակներու մէջ տակաւին չեն յուսահատած եւ ամէն միջոց կը փորձեն, համաձայնութեան մը յանգելու համար: Փրակայի մէջ ալ հանդարտութեամբ կը սպասեն բանակցութեանց ելքին: Կ'ըսուի թէ լորտ Րընսիմէն պիտի փորձէ մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունենալ Հիթլերի հետ, որ Նիւրընպէրկ մեկնած է արդէն, կուսակցական համագումարին առթիւ եւ իր առաջին ճառը պիտի խօսի այսօր, երեքշաբթի:

ՄԵԾՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ 10ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Ի՞նչ անակնկալներ սարքած է Հիթլեր

Երէկ, երկուշաբթի, 5 սեպտեմբեր, բացուեցաւ հիթլերական կուսակցութեան տարեկան համագումարը, Նիւրընպէրկի մէջ: Տասներորդն է այս համագումարը: 1926էն մինչեւ 1933 տեղի ունեցած են միայն հինգ համագումարներ: 1933ի ընդհ. ժողովը կը կոչուէր «Ցաղթանակի համագումար», 1934ինը՝ «Կամքի Ցաղթութիւն», 1935ինը՝ «Ազատութեան», 1936ինը՝ «Պատիւ», փառաբանելու համար Հռենոսեան շրջանին վերաշինումը, իսկ 1937ինը՝ « Աչխատանքի համագումար»: Այս տարուանը հռչակուած է մեծն Գերմանիոյ համագումար, քանի որ տեղի կ'ունենայ Աւստրիոյ կցումէն վերջը: Այս առթիւ ութ ճառ պիտի խօսի Հիթլէր:

Առաջին անգամ ըլլալով, Առաջնորդին առջեւ թափոր պիտի կազմեն բոլոր նահանգներու Գերմանները, Վիէննայէն մինչեւ Քէօնիկսպէրկ: Վեց հարիւր հազար հոգի պիտի մասնակցին համագումարին: Վերջին ընդհ. ժողովին ատեն, կը մասնակցէին 33 շրջաններ, Տանցիգին ալ հաշուելով: Այս տարի ներկայացուցիչներ պիտի ունենան 40 շրջաններ ,Աւստրիան ալ մէջն ըլլալով:

Կուսակցութեան բազմազան կազմակերպութիւնները Նիւրընպէրկի ղրկած են հատընտիր պատուիրակութիւններ: Գործատէրերը պարտաւոր են վճարովի արձակուրդ շնորհել իրենց այն պաշտօնեաներուն որ պատգամաւոր ընտրուած

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՐՇԱԿԱՒԱՆ

— Կռնակդ ինչո՞ւ ծուռ է, հարցուցիր եւ ուղտին :

— Ո՞ր կողմս շիտակ է, պատասխաներ է տէրտիչ աճասուն :

Այս առածը միտս ինկաւ, երբ կարդացի «խումբ մը նախկին Հօկեան-ներ»ու անաթեման՝ Հօկի կեդր. վարչութեանց դէմ (եւ փարիզի եւ երեւանի):

Անշուշտ ինծի չի՛ճար դատել արդարն ու մեղաւորը :

Այս վարկաբեկիչ փոխասացութիւնները կը շարունակուին ճանի մը տարիէ ի վեր, եւ կը կարծեմ թէ դեռ ամէն բան չէ ըսուած :

Ի՞նչ կ'ըսեն Մարսէյլի «բողոքականները» իրենց թռուցիկով, որ կը բռնէ Յառաջի մէկ էջին կէսը, մաքր տառերով.—

1. Հակայեղափոխական, ժողովուրդի թշնամիներու խումբ մը՝ Շահվերտեան, Վարդանեան, Եսայեան եւայլն երեւանէն, եւ անոնց հովանաւորութեամբ գործող հացկատակներու ուրիչ խմբակ մը՝ Թահմազեան, Գալենեան, Դաւիթեան եւն. Փարիզի մէջ, «տզրուկի պէս ծծեցին ազնիւ իւղն ու ծուծը (ճիշդ այսպէս տպուած է), դատարկեցին անոր փիճամսի ամբողջ գանձր, մամուլի բոլոր փոնտերը »:

2. Ֆրանսայի կեդր. վարչութիւնը լաւ ձեռքերու մէջ չէ. վարիչ-քարտուղարները ընդունակ են կեղծելու, ընկեր ընկերոջ դէմ կը լարեն... Հաշիւները մաքուր չեն: Ներդաղթողներէն ծախք ցոյց տրուած հաշիւը, 16.000 ֆրանք, անմարսելի է: Հօկին եւ Ա. Հայաստանի պահանջած հարիւր հազարները — 400.000— իւրացուցեր ծծեր են Տրապզոնցի երկու հայրենակիցները (Կ'ակնարկէ Գրի-պոր Վարդանեանի եւ Ափսէն Եսայեանի) եւն.:

3. Ինչ չարաշահութիւն ներգաղթի անունով եւ ինչ ստորնացուցիչ մեղայագրեր: Բարեբախտաբար երեւոյթը Փարիզ չէր... Հայաստանի կառավարութիւնը բացաւ *տոսիէ*ները եւ ձերբակալեց Շահվերտեանն ու Հօկի գլխաւոր վարչութեան բոլոր անդամները, ամբաստանելով զանոնք որպէս « հակայեղափոխականներ, ժողովուրդի թշնամիներ եւ գեղծարարներ »:

4. Ամբողջ ինը ամիս Հօկի վարիչքարտուղար կոչեցեալը չկրցաւ պատասխան մը ստանալ երկրէն: Չկրցաւ, չեն տար, որովհետեւ գինքը կը ճանչնան հակառակորդ :

5. Գալճեանի եւ իր քանի մը համախոհներուն նպատակն է ճանչցնել իրենց ընկերակցութիւնը (Ֆրանքօ-Արմէնիէն կոմիտէ) նախ տեղական կառավարութեան եւ յետոյ Նախսէհան դրասենեակին ու հիմնել Փարիզի մէջ երրորդ Գաղթականաց Օֆիս մը :

6. Ի՞նչ եղան «Պէպօ» ֆիլմէն դոյացած հազարները, ո՞ւր մնաց ապրիլ 10ին հրապարակուելիք թերթը եւ այս առթիւ հաւաքուած դումարները :

7. Հօկի վարիչները քաղաքէ քաղաք, տունէ տուն կ'այցելեն, համոզելու նախկին Հօկեանները որ անդամակցին Ցառաջ-Հայ ընկերակցութեան :

8. Հօկը լուծուած է 1937 դեկտեմբեր 8ին, բայց ինը ամիս վերջը, 1938 օգոստոս 27ին Մարսէյլի մէջ թէյասեղան մը սարքելով, հրաւիրագիրներ կը կինքուին լուծուած Հօկի կնքոյով:

Ու վերջապէս կոչ մը փարիզի խորհուրդը, թուղթերը, կնիքը, ձեռագիրները, «ամբողջ արխիւները »:

«Քիչ գոյս շատ իմացիր», պիտի ըսէր մեծ հայրս :

ՎԱՀԷ

ԱԼԵՔՍԱՆՏրԷԹԻ ԾՐՋԱՆԻՆ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ

«Սանճաք»ը «Հարաւ» կը հռչակուի միաձայն...

Ալեքսանդրէթի շրջանին երեսփ. ժողովը, որ կազմուած է համաձայն Թուրքիոյ պահանջին, կեղծ մեծամասնութեամբ եւ նշանակովի, բացուեցաւ ուրբաթ օր, Անթիոքի մէջ, նախագահութեամբ երիցագոյն երեսփոխանին՝ Մուամմէտ Ատալըի: Ներկայ էին զնդ. Քոլէ՝ մարզպանին պատուիրակը, ձեվիա Աչըքալընի՝ Թուրքիոյ ներկայացուցիչը, եւ Տօքթ. Ապտիւլրահմանի՝ Սանճաքին կուսակալը, ինչպէս եւ օտար հիւպատոսները, զանազան պաշտօնատարներ եւ երեւելիներ: Նախագահ ընտրուեցաւ Ապտիւլհամիտ Թիւրքման, Անթիոքի Թուրք երեսփոխանը, փոխ-նախագահ՝ Վատի Միւնիր Գարապէյ, դարձեալ Թուրք երեսփոխան մը եւ Մաարուֆ, Անթիոքի ալեւի երեսփոխանը :

Նախագահը ճառ մը խօսելով մեծարանք յայտնեց Թուրք ժողովուրդին եւ նախագահ Աթաթիւրքի, ինչպէս եւ Ֆրանսական կառավարութեան, որոնք խմաստութեամբ լուծեցին Սանճաքին փշոտ խնդիրը: Ցետոյ զանազան հասարակութեանց երեսփոխանները խօսք առին, բաղձանք յայտնելով որ յաջողի բոլոր տարբերու միացումը: Ապա տեղի ունեցան հաւատարմագրութեան երդումը եւ պետութեան վարիչին ընտրութիւնը: Միաձայնութեամբ նախագահ ընտրուեցաւ Թէֆիգ պէյ Քոքմէն, Ամբքի մեծ կալուածատէրը եւ գլխաւոր մղիչը Սանճաքին Թրքական չարժման: Թէֆիգ պէյ հինգ տարիէ ի վեր Թուրքիա կը բնակէր, ուր Ատալիոյ երեսփոխան ընտրուեցաւ: Աթաթիւրքի անձնական բարեկամն է :

Պետութեան նախագահին ընտրութենէն վերջ, երեսփ. ժողովը բանաձեւ մը քուէարկեց, որ երախտագիտութիւն կը յայտնէ Սանճաքին Ֆրանսական եւ Թուրք ներկայացուցիչներուն: Երեսփոխան Սուպհի Պէրէքէթի առաջարկութեամբ, նոր պետութեան անուն ընտրուեցաւ Հաթայը: Նոյն երեսփոխանը առաջարկեց նաեւ մասնաւոր դրօշ մը ընտրել եւ «Հաթայի նախագահ» բացատրութեան տեղ դործածել «նախագահ հանրապետութեան», բայց երկու առաջարկներն ալ մերժուեցան :

Ժողովէն վերջը, երբ զնդ. Քոլէ եւ Թուրքիոյ ներկայացուցիչը դուրս կ'ելլէին, ընդունուեցան ժողովուրդին ծափերով: Այս առթիւ զինուորական պատիւներ ընծայուեցան մէկ վաշտ Մարոքեան արձակաղշներու եւ մէկ վաշտ Թուրք զինուորներու կողմէ: (Հավաս):

ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԵՆԷ պրկուեցան 57 Գերմանացիներ, մեծ մասը Հրեայ, մէջն ըլլալով երեսփոխան մը, էրնէստ Կլազէր, որ հեղինակն է «21րդ Դասը» վէպին եւ ուրիշ գործերու: Մինչեւ հիմա հպատակութենէ զրկուած եւ բեւեռներու թիւը կը հաշուեն 2000:— Պերլինի ոստիկանութիւնը հրամայեց փակել քաղաքին ամենամեծ գերձակներէն մէկուն վաճառատունը (Ձօֆման եղբարք), ամբաստանելով թէ խախտած են գինեղու օրէնքը: Այս առթիւ 50.000 մարք տուգանք սահմանուեցաւ: Այս հրեայ գերձակները այլեւս պիտի չկրնան իրենց արհեստը ի գործ դնել Գերմանիոյ մէջ :

ՀԵՏՔՈՒՐՔ ԱՉՔԸ

ՀԵՆՐԻԽԻ ՓԻԼՈՍՈՓ ՊԵՏՅԱՆ Նկար. Բ-պտգր. Ա. ՀԱՄԲԱՐՅԱՆ

Ֆերմայի պահակատան տանտիրուհին՝ Մարիամ Ղազարյանը, ոչ միայն հյուր, այլ նաև ընտանեկան մտերիմ ընկեր էր Ջոն Ջեյմսի ընտանիքի համար։ Ամուսինները, որ ամբողջ կյանքում ապրել էին միայն միմյանց համար, ունեին մեկ միակ որդի՝ Վահեն, որ ծնվել էր Ջոնի ներկայությամբ։ Ջոնը նրա մանկության տարիներին ինքն էր սովորեցրել նրան կարդալ, հեծնել ձի և կրակել հրացանից։ Վահենը հիանում էր Ջոնով, նրա մեջ տեսնում էր ոչ միայն հորեղբայր, այլև ուսուցիչ և ընկեր։

Ամեն երեկո, երբ աշխատանքը վերջանում էր, Ջոնը գալիս էր Ղազարյանների տուն, նստում էր օջախի մոտ և ժամերով զրուցում Մարիամի հետ։ Նրանք հիշում էին անցյալը, խոսում էին ապագայի մասին, և Ջոնը միշտ ասում էր, որ Վահենը պետք է ուսանի քաղաքում, որ նա ունակ է ավելին, քան ֆերմայի կյանքը։

Մի անգամ, երբ Վահենը տասներեք տարեկան էր, Ջոնը նրան տարավ Սան Ֆրանցիսկո։ Այնտեղ նա առաջին անգամ տեսավ գնացք, նավահանգիստ, մեծ շենքեր։ Վերադառնալուց հետո Վահենը երկար ժամանակ չէր կարողանում հանգստանալ։ Նա ամեն օր հարցնում էր հորը, թե երբ կարող է նորից գնալ քաղաք։

Ղազարյանները միշտ երազել էին, որ Վահենը կդառնա ուսուցիչ կամ բժիշկ։ Նրանք խնայում էին ամեն դոլարը, որպեսզի կարողանան ուղարկել նրան քոլեջ։ Ջոնը նրանց օգնում էր՝ ամեն տարի ավելացնելով իր ներդրումը։ Նա ասում էր, որ դա իր ներդրումն է ապագայի մեջ։

Երբ Վահենը տասնվեց տարեկան դարձավ, նա ավարտեց գյուղական դպրոցը և հայտարարեց, որ ուզում է սովորել գյուղատնտեսություն։ Ծնողները զարմացան, քանի որ ակնկալում էին, որ նա կընտրի ավելի «ազնիվ» մասնագիտություն։ Բայց Ջոնը հանգստացրեց նրանց՝ ասելով, որ ֆերմերությունը ևս կարող է լինել լավ կյանք, եթե մարդը գիտի իր գործը։

Վահենը մեկնեց Սան Ֆրանցիսկո և ընդունվեց գյուղատնտեսական քոլեջ։ Նա սովորում էր ջանասիրաբար, ամառները աշխատում էր ֆերմերների մոտ, որպեսզի վաստակի գրքերի և ուղևորության համար։ Ջոնը նրան ամեն ամիս նամակներ էր գրում, հորդորում էր չհոգնել, չհուսահատվել դժվարությունների դեպքում։

Քոլեջն ավարտելուց հետո Վահենը վերադարձավ հայրենի գյուղ և սկսեց աշխատել ֆերմայում։ Նա ներդրեց իր գիտելիքները՝ ներմուծեց նոր ցանքաշրջանառության համակարգ, ավելացրեց եգիպտացորենի և ցորենի տեսակները։ Ջոնը հպարտությամբ հետևում էր նրա հաջողություններին։

Ղազարյանները ապրեցին երջանիկ կյանք։ Նրանք տեսան, թե ինչպես Վահենը ամուսնացավ տեղի աղջկա՝ Աննա Մարտիրոսյանի հետ, որը նույնպես սովորել էր քաղաքում և վերադարձել էր գյուղ՝ ուսուցչուհի դառնալու։ Նրանք ունեցան երկու երեխա՝ Արամ և Նարե։ Ջոնը նրանց համար դարձավ պապիկ, որին նրանք անվանում էին «Ջոն պապ»։

Ջոնը ապրեց մինչև 82 տարեկան։ Նա մահացավ քնած վիճակում, հանգիստ մահով, ինչպես միշտ էր ցանկացել։ Նրան թաղեցին ֆերմայի մոտ գտնվող փոքրիկ գերեզմանոցում, որտեղ հանգչում էին նաև Ղազարյանները։ Վահենը ամեն տարի այցելում էր նրանց գերեզմանները, բերում էր ծաղիկներ և պատմում իր երեխաներին այն մարդկանց մասին, ովքեր ապրել էին նրանից առաջ։

Ղազարյանների տունը դարձավ ընտանեկան սրբավայր, որտեղ միշտ հյուրընկալ էին ընդունում ոչ միայն հարազատներին, այլև բոլոր նրանց, ովքեր գալիս էին գյուղ։ Վահենը պահպանեց այդ ավանդույթը և իր տունը դարձրեց նույնքան բաց ու ջերմ, որքան իր ծնողներինը։ Նա հաճախ ասում էր, որ ամեն ինչ, ինչ ունի, ստացել է ծնողներից և Ջոն պապից, և որ իր պարտքն է այդ ամենը փոխանցել հաջորդ սերնդին։

Ֆերմայի շուրջ տարածքում աճում էին ծառեր, որոնք Վահենը տնկել էր դեռ պատանեկության տարիներին։ Նրանք արդեն հասել էին մեծ հասակի, և նրանց ստվերում հանգստանում էին անասունները։ Վահենը հաճախ նստում էր այդ ծառերի տակ, նայում էր դաշտերին և մտածում, որ կյանքը լի է եղել իմաստով, չնայած դժվարություններին։

Նրա կինը՝ Աննան, ասում էր, որ Վահենը նման է հորը՝ նույնքան համառ և աշխատասեր։ Երեխաները՝ Արամը և Նարեն, մեծացան՝ լսելով պապիկի և տատիկի պատմությունները, և երկուսն էլ որոշեցին մնալ գյուղում։ Արամը դարձավ ֆերմայի ղեկավարը, իսկ Նարեն՝ գյուղի դպրոցի ուսուցչուհին։

Ղազարյանների ընտանիքի պատմությունը դարձավ լեգենդ գյուղում։ Նրանց անունները հիշատակվում էին որպես օրինակ, թե ինչպես կարելի է ստեղծել ուժեղ ընտանիք, որը հենվում է փոխադարձ հարգանքի, աշխատասիրության և սիրո վրա։ Նրանց տունը մնաց կանգուն ավելի քան կես դար, և նրա պատերի ներսում միշտ լսելի էին ծիծաղն ու զրույցները։

Ջոնի մահից հետո Վահենը գրեց նրա կենսագրությունը, որը նա անվանեց «Ջոն պապի ֆերմա»։ Գիրքը տպագրվեց տեղի տպարանում և դարձավ գյուղի գրադարանի ամենաշատ կարդացվող գրքերից մեկը։ Վահենը գրքի առաջաբանում գրեց. «Ես գրում եմ այս գիրքը, որպեսզի մարդիկ հիշեն, որ կյանքում ամենակարևորը ոչ թե հարստությունն է, այլ այն մարդիկ, ում կողքին ապրում ես»։

Գիրքը ուղարկվեց նաև Ջոնի հին ընկերներին, որոնցից շատերը արդեն ծեր էին։ Նրանցից ոմանք պատասխան նամակներ գրեցին, որոնցում հիշում էին Ջոնի հետ անցկացրած ժամանակը։ Վահենը պահպանեց այդ նամակները և հավաքեց դրանք մի առանձին տետրում, որը նա անվանեց «Հիշողություններ Ջոնի մասին»։

Ղազարյանների ընտանիքի պատմությունը դարձավ օրինակ ոչ միայն Վահենի երեխաների, այլև գյուղի շատ ընտանիքների համար։ Նրանք սովորեցին, որ ընտանիքը ոչ միայն արյունակցական կապ է, այլև ընտրություն, որը մարդիկ անում են ամեն օր՝ միմյանց հանդեպ հոգատարության, համբերության և սիրո միջոցով։

Վահենը ապրեց մինչև 78 տարեկան։ Նրա մահից հետո ֆերման անցավ Արամին, իսկ տունը մնաց Նարեի ընտանիքին։ Նրանք շարունակեցին պահպանել այն ոգին, որը ստեղծել էին նրանց ծնողները և պապը։ Եվ երբ Նարեի աղջիկները՝ Մարիամն ու Աննան, մեծացան, նրանք նույնպես լսեցին այդ պատմությունները, որոնք դարձան նրանց ժառանգության մի մասը։

Այսպիսով, Ղազարյանների ընտանիքի պատմությունը ցույց տվեց, որ ընտանիքը ոչ միայն արյունակցական կապ է, այլև ընտրություն, որը մարդիկ անում են ամեն օր՝ միմյանց հանդեպ հոգատարության, համբերության և սիրո միջոցով։ Նրանք ապրեցին երջանիկ կյանք, որովհետև գիտեին, որ ամենակարևորը ոչ թե հարստությունն է, այլ այն մարդիկ, ում կողքին ապրում ես։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՂՈՒՑԱՍՔԱՆԱՎՈՐ ՎԱՂՈՒՑԱՍՊՈՐՏԻ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂԸ ՀՈՒՆ

ԱՆԴՐ ԴԵՊՎԱ ՀՅՈՒՄՈՒՆ

Մ. Ս. Ալեքսեևի անվան Ռուսական պետական մարզաշրջանային համալսարանի (ՌՊՄՀ) հայկական վաղուցասքանավորի մասնաճյուղը հունիսի 12 օր իր հերթական մրցաշրջանը սկսեց Ռուսաստանի տարբեր քաղաքներից ժամանած 22 թիմերի մասնակցությամբ։ Մրցաշրջանի բացման արարողությանը ներկա էին ՌՊՄՀ ռեկտոր, պրոֆեսոր Վիկտոր Ալեքսեևիչ Ստեպանովը, ֆակուլտետների դեկանները, ուսանողական կազմակերպությունների ներկայացուցիչները, ինչպես նաև հարյուրավոր երկրպագուներ։ Բացման հանդիսավոր մասից հետո մարզադաշտում տեղի ունեցավ ֆուտբոլային հանդիպում ՌՊՄՀ-ի հայկական և ռուսական թիմերի միջև, որն ավարտվեց 3:1 հաշվով հայկական թիմի հաղթանակով։

Մրցաշրջանի կազմակերպիչ հանձնաժողովի նախագահ, ՌՊՄՀ-ի ֆիզիկական դաստիարակության և սպորտի ամբիոնի վարիչ Ռուբեն Գրիգորի Մելիքյանը հանդիպումից հետո ասաց. «Մեր նպատակն է ոչ միայն ուժեղագույնին բացահայտել, այլև ստեղծել այնպիսի մթնոլորտ, որտեղ ուսանողները կարողանան հաղորդակցվել, ծանոթանալ միմյանց մշակույթին և ընկերանալ։ Սպորտը լավագույն միջոցն է դրա համար»։

Մրցաշրջանի առաջին օրը հանդիպումներ անցկացվեցին նաև ֆուտզալի, բասկետբոլի և վոլեյբոլի մրցաձևերում։ Ֆուտզալի մրցաշարում հաղթեցին ՌՊՄՀ-ի տնտեսագիտության ֆակուլտետի թիմերը, բասկետբոլում առաջատարը դարձավ ՌՊՄՀ-ի հայկական թիմը, իսկ վոլեյբոլի մրցաշարում հաղթանակը տարավ ՌՊՄՀ-ի ռուսական թիմերից մեկը։ Ընդհանուր առմամբ մրցաշրջանի առաջին օրը հավաքեց ավելի քան 1.500 հանդիսատես։

Մրցաշրջանի կազմակերպիչ հանձնաժողովի նախագահ Ռուբեն Մելիքյանը նշեց, որ մրցաշրջանի ընթացքում նախատեսված է ավելի քան 60 հանդիպում, որոնք կանցկացվեն մինչև հունիսի 28-ը։ Նա հավելեց, որ մրցաշրջանի ավարտից հետո լավագույն թիմերը կներկայացնեն ՌՊՄՀ-ն Մոսկվայում կայանալիք միջհամալսարանական մրցաշարում։

Մրցաշրջանի մասնակիցների համար կազմակերպվել է նաև մշակութային ծրագիր։ Հունիսի 13-ին նախատեսված է հայկական ազգային խոհանոցի կերակրատեսակների համտեսում, իսկ հունիսի 15-ին՝ հայկական պարերի և երգերի համերգ։ Կազմակերպիչները հույս ունեն, որ այս միջոցառումները կօգնեն ռուսական թիմերի ներկայացուցիչներին ավելի լավ ծանոթանալ հայկական մշակույթի հետ։

Մրցաշրջանի ավարտական հանդիսավոր արարողությունը նախատեսված է հունիսի 28-ին, որից հետո կհրապարակվեն լավագույն թիմերի և անհատական մրցանակակիրների անունները։

ՀՈՒՆԻՍԻ 15-ԻՆ ՍԿՍՎՈՒՄ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՂՈՒՑԱՍՔԱՆԱՎՈՐ ՄՐՑԱՇՐՋԱՆԸ

ՀՈՒՆ

— Ես չգիտեմ, թե ինչ ասել, բայց ինչ-որ բան պետք է ասեմ, որովհետև դուք ինձ հարցրեցիք։

Ես ասացի, որ ինձ հետաքրքրում է միայն ճշմարտությունը։

— Ճշմարտությունը ես չգիտեմ, բայց ես կարող եմ ասել, թե ինչ եմ կարծում։

Ես ասացի, որ ինձ հետաքրքրում է միայն այն, ինչ նա կարծում է։

— Ես կարծում եմ, որ ամեն ինչ հնարավոր է, բայց ես չեմ կարող ասել, թե ինչ կլինի վաղը

Ինչո՞ւ ենք ատում, ինչո՞ւ ենք տալիս չափ ու սահման

(գ. Ռ. վերցնում ենք)

Ոչ մի ուրիշ զգացմունք մարդկային հոգու մեջ այնքան հակասական չէ, որքան ատելությունը։ Ատելությունը ոչ միայն ամենաուժեղ զգացմունքն է, այլև ամենաանսահմանը։ Ատելությունը ոչ միայն ամենաանսահմանն է, այլև ամենաանհեթեթը։ Ատելությունը ոչ միայն ամենաանհեթեթն է, այլև ամենաանհեթեթ կերպով անհամաչափը։ Ատելությունը ոչ միայն ամենաանհամաչափն է, այլև ամենաանհամաչափ կերպով անհամաչափը։

Ատելությունը ոչ միայն ամենաանհամաչափ կերպով անհամաչափն է, այլև ամենաանհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափը։

Ատելությունը ոչ միայն ամենաանհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափն է, այլև ամենաանհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափը։

Ատելությունը ոչ միայն ամենաանհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափն է, այլև ամենաանհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափը։

Ատելությունը ոչ միայն ամենաանհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափն է, այլև ամենաանհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափը։

Ատելությունը ոչ միայն ամենաանհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափն է, այլև ամենաանհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափը։

Ատելությունը ոչ միայն ամենաանհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափն է, այլև ամենաանհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափը։

Ատելությունը ոչ միայն ամենաանհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափն է, այլև ամենաանհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափը։

Ատելությունը ոչ միայն ամենաանհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափն է, այլև ամենաանհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափը։

Ատելությունը ոչ միայն ամենաանհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափ կերպով անհամաչափն է, այլև ամենաանհամաչափ կերպով ան

են, առանց հաշուելու տարեկան արձակուրդները:

Համագումարին կը մասնակցին 1500 ուսանողներ, զրագէտներ եւ արուեստագէտներ, 53.000 անդամներ՝ հիթլէրական երիտասարդութենէն (մանչ եւ աղջիկ), 80.000 ներկայացուցիչներ հարուածային (փոթորիկ) խումբերէն, 27.000 անդամներ մարտական խումբերէն, 12.500 հոգի մեքենաշարժ վաչառերէն, 150.000 քաղաքական վարիչներ, 16.000 ներկայացուցիչներ՝ «Ուժ ուրախութեամբ» կոչուած կազմակերպութենէն, 8000 հոգի զործարաններէն, 4000 ներկայացուցիչներ արտասահմանի Գերմաններէն, 13.000 զինուորներ զանազան զօրամասերէ, առանց հաշուելու մեկուսի կազմակերպութիւնները, դիւանագէտները, թղթակիցները, ականաւոր օտարականները:

Ժողովին բացումէն առաջ Նիւրընպէրկի մէջ կանգնած էին 2750 վրաններ՝ համ տաղաւարներ, 360.000 հոգիի համար: 180.000 երկաթէ մահճակալներ չակուած են դպրոցներու եւ քաղաքապետական հաստատութեանց մէջ: Հրաւիրուած են նաեւ օտար դեսպանները, որոնց տրամադրութեան տակ մասնաւոր կառախումբ մը դրուած է: Կ'ըսուի թէ ֆրանսական դեսպանը միայն մէկ օր պիտի մնայ:

Ուրիշ ազդարարութիւններ

Աբրահամեանի Գերմաններու 6րդ համագումարին փակման առթիւ, բուռն ճառ մը խօսեցաւ Տօքթ. Կէօպէլս, քարոզութեանց նախարարը: Այս առթիւ ազդարարեց.

— «Մենք կը ճանչնանք մեր թշնամիները, եւ կը յուսանք թէ անոնք ալ չուառով առթի պիտի ունենան ճանչնալու մեզ: Մենք այն վատերը չենք որ կառավարեցին կայսերական կամ մարքսեան Գերմանիան: Առանց հրացան մը արձակելու, Աւստրիան այսօր մաս կը կազմէ մեր երկրին: Այլեւս չկայ մէկը որ կարենայ անդիտանալ մեզ: Ազգային - ընկերվարական Գերմանիան ինքզինքը պարտադրեց իրրեւ մեծ պետութիւն եւ իր դերը կը կատարէ միջազգային դործերու մէջ: Աչխարհ կը նախանձի մեր Առաջնորդին: Անոր վարած Գերմանիան երբեք անճնատուր պիտի չըլլայ: Այդ Գերմանիան վստահ է իր ապագային վրայ, որովհետեւ ունի մարդ մը որուն կը հնազանդինք բոլորս »:

Ֆրանսեւառաներիկեան ցոյց մը

Ամերիկեան յիշատակարանի մը բացման առթիւ, կարեւոր ճառեր խօսեցան Ֆրանսայի արտաքին նախարարը եւ Փարիզի ամերիկեան դեսպանը, Փուանթոտը - Կառավի մէջ: Պ. Պոնէ յայտարարեց.

— «Երբեք ձեր եւ մեր վարիչները չեն ընդունած այն դաղափարը թէ պատերազմը ճակատագրական է համ թէ կրնան անտարբեր մնալ, եթէ աչխարհ բռնկի, սպառնալով կործանել քաղաքակրթութիւնը ... Ամէն պարագայի մէջ, Ֆրանսա հաւատարիմ պիտի մնայ իր կնքած դաշնագիրներուն, իր ստանձնած յանձնառութեանց »:

Իսկ ամերիկեան դեսպանը չէչտեց.

— « Ամերիկացիները գիտեն որ մարդիկ աւելի երջանիկ կ'ապրին իրրեւ ազատ քաղաքացիներ քան ստրուկներ: Մենք գիտենք թէ ի վերջոյ պարկեչտութիւնը լաւագոյն քաղաքականութիւնն է: Գիտենք թէ խմաստութիւն է յարդել մեր միջազգային յանձնառութիւնները: Մենք գիտենք որ ո եւ է ցեղ գերազանց չէ ուրիշ ցեղէ մը»:

Տեղական թերթերը մեծ կարեւորութիւն կուտան այս արտայայտութեանց, որ կը զուգադիպին չեխական տագնապին եւ Նիւրընպէրկի համագումարին:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՓԱՐԻԶԻ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ Պ. Խոտւառ Սուլիէ, նախկին դեր - նախագահ երեսփ. ժողովին, մեռաւ ծանր հիւանդութենէ մը վերջը: Մնած էր 1870ին, Պոռտո: Ազդամ՝ հանրապետական միութեան, եղած է եռանդուն բարեկամ մը հայ ժողովուրդին, մասնակցելով անոր վիչտերուն եւ ուրախութիւններուն: Ցաճախ կ'ելեւար հայկական հանդէսներու մէջ, իրրեւ բանախօս՝ անկախութեան ոճոնին, Աստուածաչունչի թարգմանութեան 1500ամեակին եւն.:

ՅԱՒՈՎ ԿԻՄԱՆԱՆՔ թէ ինքնաչարժի արկած մը անցուցած է Պ. Աստուածատուր Վաչեանց, 75 տարեկան: Պուլվառ Կրընէլէն անցած ատեն, ինքնաչարժ մը կը զարնուի մեր բարեկամին, զետին տապալելով զայն: Պ. Վաչեանց անմիջապէս հիւանդանոց կը փոխադրուի, նախնական զարմանները ստանալով: Բարեբախտաբար վէրքերը ծանր չեն:

ՀԱՒԻՆԳԱՐԻԱ ազատած ըլլալով դաչնագրի կապանքներէն, որոշեց պարտաւորիլ զինուորութիւն հաստատել, ինչպէս Պուլկարիան:

ՌՈՒՊիի հիւսուածեղէնի բանուորները որոչեցին գործադուլ հռչակել Սեպտեմբեր 8ին:

ԵԳԻՊՏՈՍի երկտասարդ թագաւորը մահափորձի մը ենթարկուեցաւ Ալեքսանդրիոյ մէջ: Հանդէսէ մը վերադարձած ատեն, տորմանակ պարզուեցաւ հարեւան չէնքի մը տանիքէն եւ անցորդ մը վիրաւորուեցաւ թեթեւապէս: Դաւադիրը, որ ձերբակալուեցաւ անմիջապէս, իրաւագիտական ուսանող մըն է, Սուրիացի Սաֆրա, 20 տարեկան:

ԳՆԶՈՒՆԵՐՈՒՆ դէմ խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին Եուկոսլավիոյ մէջ, նկատելով որ անոնք մանուկներ կ'առեւանգեն, արիւնալի կռիւներ կը սարքեն, զողութիւններ կ'ընեն եւն.:

ՊԱՐՏԱՒՈՐԻՉ զինուորութիւնը ընդհանուր հանգամանք ստացաւ Իրաքի մէջ, քաղաքներէն մինչեւ ցեղախումբերու շրջանները: Կառավարական հրամանագիր մը 120ի վրայ մէկ զինուոր կը սահմանէ քրտական շրջաններու համար, որոնց վարչական կազմակերպութիւնը սկսաւ վերջերս:

ԳՆԴ. ԼԻՆՏՊԷրԿ, Ամերիկացի աչխարհահռչակ օդաչուն որ Մոսկուա գացած էր վերջերս, փրակա թռչելով, տեսակցութիւն մը ունեցաւ չեխական հանրապետութեան նախագահին հետ: Քաղաքական շրջանակներու մէջ մտահոգութիւն կուտան այս այցելութեան:

ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ ԻՆԿԱՒ Լոնտոնի մէկ արուարձանին վրայ եւ անմիջապէս բռնկեցաւ: Ածխացան օդաչուն եւ վեց ուղեւորներ, իսկ 25 հոգի ալ վիրաւորուեցան:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԵՐՈՒՍԱՂԷ՛Մ, ԵՐՈՒՍԱՂԷ՛Մ...

(ՎԻՊԵՐԳՈՒԻԹԻՒՆ)

ԳՐԵՑ՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հայ Մշակութային Միութեան: Գեղատիպ հատոր մը. 200 օրինակը ապուած՝ վարդագոյն աղնիւ թուղթի վրայ:

Գինն 5 ֆրանք (արտասահման 7.50 կամ 10 ֆր. ըստ երկրի): Դիմել միմիայն Հայ Մշակութային Միութեան գանձապահին՝

S. Diradourian 2 Rue Philippe de Girard, Մարսէյլ:

Հ. Յ. Դ.

Գաւառ

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ «Բաֆֆի» խումբի (Թարսէյլ քաղաքի) բոլոր պատանիները ժողովի կը հրաւիրուին 7 Սեպտ., Ջորեքշաբթի երեկոյ «Շահիքեան» սրահին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

Վ.ԱԼԱՆԵԱՆ հովիտէի ընդհ. ժողովը 8 Սեպտ., Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, Հ. Յ. Դ. «Սիամանթօ» ակոմբին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

ՊՈՒԼԻԻԶԻի (Մարսէյլ) «Վարանդեան» խումբի ընդհ. ժողովը 10 Սեպտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկ. Արապեաններու բնակարանը:

1939 "ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՅՑ,,

Ժ.ԲԴ ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Մամուլի տակ է եւ օգոստոս 30ին լոյս կը տեսնէ 1939 տարուան «Գոյատարտ» Օրացոյցը, զեղեցիկ եւ չքեղ տպագրութեամբ:

Բովանդակութիւն.— Հ. Բ. Դաչնակցութեան պատմութիւնը, հեղինակ՝ Մ. Վարանդեան, Ազգային պատմական եւ յեղափոխական դէմքերու եւ դէպքերու մասին հակիրճ տեղեկութիւններ, մտածումի ընտիր, զրական հատուածներ, դիտական տեղեկութիւններ Հայաստանի եւ զրացի երկիրներու մասին, ասացուածքներ եւ առածներ: Ազգային եւ կրօնական տօները մանրամասնութեամբ:

Կողքին կեդրոնը զարդարուած է «Մայիս 28ի Մնունդը» (նկար՝ վ. Իսկէնտէրեանի) եզերուած հայկական զոյգ եռագոյնով:

Երկու կողմերը նկարներ՝ Տիկին Արղուքեանի, Մարօի, Քրիս Ֆէնէրճեանի, Անդրէասեանի եւ երկու խմբանկարներ:

Թերթիկներուն տակը՝ Քրիստափորի, Զաւարեանի եւ Ռոստոմի նկարները Ցուչարճանով:

Թերթիկներուն մէջ վեհեղուած են Մ. Վարանդեանի, Յ. Միրիմաճեանի, Սէրէմճեանի, Վանարեանի, Թէրլէմէզեանի, Զօր. Սեպուհի, Պօղոյեանի եւն. նկարները:

Գինն է՝ Մարսէյլ 5 ֆրանք Ֆրանսա, Սուրիա եւ զաղութներ 5.50 ֆր., արտասահման՝ 6 ֆրանք:

Բացի մեր զործակալներէն՝ ապառիկները նկատի չեն առնուիր: Դիմել՝ մեր ընդհանուր զործակալ՝ Կայծակ Ճարայեանի,

Monsieur Gaïzak Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille, France:

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

«ՀԱՑ ԳՐՈՂԷՏՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ»

Մատենաշարին 11րդ. հատորը

ԱՐԴԻ ՀԱՑ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ա. հատոր, արտասահմանի գրողներ, տպագրուած շքեղ թուղթի վրայ եւ բազմաթիւ նկարներով: 232 էջերէ բաղկացած ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ մը, ուր քով քովի եկած են իրենց արձակներով ու քերթուածներով խումբ մը գրողներ:

Հատորը կ'արժէ Ֆրանսա, գաղութներ եւ Պալքաններ 25 ֆր., միւս երկիրները՝ 40 սէնթիմ:

Այժմէն կարելի է տալ ապսպրանքները միշտ կանխիկ՝ դիմելով կեդրոնական հասցէին.— M. Barsamian, 121 Rue Marcadet. Paris (18e.):

Մասնաւոր զեղչ գրավաճառներուն եւ մեծաքանակ գնողներուն:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

«ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՆԵՐ»

Երգիծական նոր հատորը (208 էջ)

Ծանօթ դէմքեր եւ ժողովրդական տիպեր: Վարդաստան մը ժպիտ, խնդի, ծիծաղի եւ հեգնութեան լաւագոյն նուէրը ինքզինքին ու բարեկամին.

«Մնդալ գիտցիր որ առողջութիւնն ու բախտն ալ քեզի խնդան» Մէտիգիւս

«Իւրաքանչիւր ժպիտ հոդիին մէջ լոյս մը կը վառէ» Ասկլէպիոս

«Ծիծաղը սրտին արեւն է» Հանու - Հիւրա

Հատորին գինն է Ֆրանսա եւ զաղութներ 20 ֆր., արտասահման 25 ֆր.:

Դիմել հեղինակին.— 21, Rue Ampère, Cachan, Seine, France:

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

ՂԵԿԱՎԱՐ Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13 - 45

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ:

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան ղանակներ: Միակ նուագախումբը հաճելի զարմնելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւաքոյթները:

ԾԱԽՈՒ Է

ԺԱՄԱԳՈՐԾԻ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉԻ համար մը վաճառատեղի մը մէջ, հաստատուած 9 տարիէ ի վեր, վստահելի յաճախորդներով: Տարեկան վարձք՝ 2500 ֆրանք, մեծութիւն՝ 4×4 մէթր:

Պատրաստ եւ շահաւոր գործ՝ փոքր դրամագլուխով:

Դիմել տեղւոյն վրայ 17 Rue Paul Bert, Paris 11e., մէթրօ **Charonne** *եւ* **Chaligny:**

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Վալանսի Մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը՝ 5 Սեպտեմբեր, երկուշաբթի երեկոյեան ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փարիզի Ֆութպոլի Ցանճնախումբը հաղորդելով 1938—39 Աղանակի քացումը, Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ հին ու նոր խազացողները, 8 Սեպտ. Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին, Chope du Nord սրճարանի գետնայարկը, Metro Gare du Nord:

ԿԸ ՓՆՏՈՒՒԻ

— Գէորգ Թարագճեան, 29—30 տարեկան, Ամասիացի, հօր անուն՝ Յարութիւն, մօր անուն՝ Մարիամ: 4—5 տարի առաջ Նիս մեկնած է, ուրկէ Թուլոն անցած ըլլալ կը կարծուի: Կը խնդրուի յիչեալ երկու վայրերու հայութենէն որ եթէ ճանչցողներ կան, իմացնեն հետեւեալ հասցէին.— Mme. Mariam Tarakdjian, 10 bis— Allée Yvonne, Clamart:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette. angle Garibaldi

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԵՐՈՒՍԱՂԷ՛Մ, ԵՐՈՒՍԱՂԷ՛Մ...

(ՎԻՊԵՐԳՈՒԻԹԻՒՆ)

ԳՐԵՑ՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հայ Մշակութային Միութեան: Գեղատիպ հատոր մը. 200 օրինակը ապուած՝ վարդագոյն աղնիւ թուղթի վրայ:

Գինն 5 ֆրանք (արտասահման 7.50 կամ 10 ֆր. ըստ երկրի): Դիմել միմիայն Հայ Մշակութային Միութեան գանձապահին՝

S. Diradourian 2 Rue Philippe de Girard, *Մարսէյլ:*

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՄԱԳԱՂԱԹՆԵՐ

(Քերթուածներ)

ԱՇԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

Փառատիպ հատոր մը, 300 էջ, 8 կուռօ սակաւաթիւ օրինակներով: Գլուխները այս հոյակապ քերթիրքէն.—

ՅԱՑԳԱՒԱՂԱՒ
ՍԷՐԸ ՓՈՒՇԷ ՊՍԱԿՈՎ
ԵՂՆՃ ՄԱՐԴԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՖԵՀԵՆԱԿԱՆ
ՀԱՆԱՄՏԵՂԸ Կ'ԱՄՏՈՒԱԾԱՆԱ
ՍԻՐՏՍ ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՐԴԵՐՈՎ
ԻՆՔՆԱՒՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ԴԻՒՂԻ ՍԻՒՔԵՐ՝ ԵԱՐՈՋ ԵՐԳԵՐ

Գինն 40 ֆրանք

Դիմել հեղինակին,

17, Rue Damesme, PARIS

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

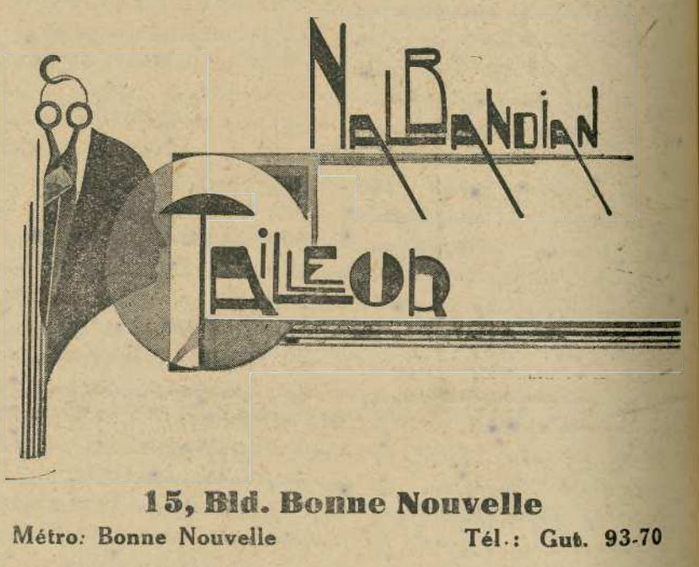
Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

Կը ծախենք՝ գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք՝ ըլլալին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ նպաստաւոր գիներով:

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհարեղէնները անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle **Tél.: Gut. 93-70**

ՀԱՑԵՐՈՒԻ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ

Ճաշարան **Յ Լ Օ Ր Ի Ա**

31, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ Եւրոպական ընտրուած կերակուրներ:

Կ'ՈՒԶՈՒ *14—15 տարեկան հայ աղջիկ մը գործ կ'ուզէ նորոգել սորվելու համար: Դիմել Պ. Աշճեանի, ժամը 9—11, 23 Rue Jean Mermoz Paris (8e.), մէթրօ St. Philippe du Roule Tél. Balzac 28—96:*

ԲԱՖՖԻ

Փարիզահայերու մխակ վայելուչ ճաշարանը

ՏՂԷ ԵՒ ՏՆօՐԷՆ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆԻ

8, RUE MAUBEUGE, Paris (9).

Մէթրօ Cadet et le Peletier (Carrefour Chateaudun).

Հանաչիք գանէք ԱՆԱՐԱՏ կարագով պատրաստուած Արեւելեան եւ Եւրոպական կերակուրներու հարուստ ճաշացուցակ մը:

Անմրցելի մաքրութիւն եւ անթերի սպասաւորութիւն, անհամեմատ մատչելի գիներով:

Ամէն տեսակ ձաշկերոյթներու, թէյասեղաններու եւ շաբաթներու կը տրամադրուի սրահ:

ՈՆ DUZE

MARQUE DÉPOSÉE

Véritable Anisette Orientale

ՋՈՒՏ ԹԱՂՈՂԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - ازمیر ممتاز خالص راقی

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաղուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը. Զգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիչերները ջուր կը խմեցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը որուն անհամ, կազդուրիչ եւ աչքալոյս հաքները ըլլալը ճաստատուած է:

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Marseille. Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89.

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ՓՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC),

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԹԻ
7
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
7 Septembre
1938

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

Խմբագիրը՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԺԴ. ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3828

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՕՂԱԿ ՄԸՆ ԱԼ ԿՐ ՔԱԿՈՒԻ

կը թուի թէ վարագոյրը կամաց կամաց պիտի իջնէ նաեւ չեխական ողբերգութեան վրայ, ծայրագոյն զոհողութիւններու գնով: Շուտով նորագոյ հանրապետութիւնը պիտի սառնայ ղէմ մագիծ մը, բոլորովին տարբեր՝ այն կարգուսարքէն որ հաստատուեցաւ յաղթականներուն կամքով :

Եւ նորէն յաղթականները իրենք են որ կատարել կուգան այս արմատական կերպարանափոխութիւնը, յանուն խաղաղութեան: Ինչպէս որ, քանի տարի առաջ, Չեխոսլովաքիա մը ստեղծեր էին յանուն արդարութեան...

Երկու պարագաներուն մէջ ալ, նոյն կոպիտ հոգեբանութիւնն է որ կը ցցուի,— բռունցք ունի՞ս, դիմացիր, այլապէս համբուրէ սուրը որ ահա կը չորայ գլխուդ վրայ :

Երբ կայսրութիւններ կործանեցան դղրդագին փլուզումներով, օրուան յաղթականները կը յաւակնէին նոր պետութիւններ ստեղծել համաճայն չոնդուլից նշանախօսքի մը,— ազգերու ինքնորոշման իրաւունք :

Իրականին մէջ, նորէն իրենց աչքառհակալութեան չափերն էին որ կը հետապնդէին, քարտէսներ փոխելով, ժողովուրդներ տեղափոխելով, անբնական սահմաններ ստեղծելով,— ի խնդիր իրենց ապահովութեան :

Այսպէս նաեւ Չեխոսլովաքիան, — երկիր մը՝ բազմաթիւ այլազեղ ժողովուրդներով, որոնք արուեստականօրէն կապուեցան միեւնոյն դրօշին տակ, իբրեւ ցորենի խուրձեր :

Ոչ իսկ տասնամեակ մը ժպտեցաւ նորահաստատ պետութիւնը: Երկուան հալածականները, նոյն դրօշին տակ ամփոփուած ժողովուրդները սկսան ծուռ նայիլ իրարու, զառնալով հետզհետէ աւելի պահանջկոտ :

Եւ, հինգ տարի առաջ, երբ Գերմանիան ոտքի կը կանգնէր անյաղթեայ կարգուսարքով մը, երբ կը վերակազմէր իր բոլոր ուժերը, յարաճուն եւ սպառնացող, աչքերը աւելի բացուեցան : Բնականաբար ամէնէն առաջ խլրտեցան Գերմանները, 3,500,000 հոգի, սրելով իրենց ժանիքները, ապաւինած 75 միլիոնոց ազգակից պետութեան մը աջակցութեան, սահմանին վրայ :

Իսկապէս ալ, սահմանին վրայ կանգնած է ուժ մը, որ երբեք այսքան զօրաւոր եղած չէր, թէ քաղաքական եւ թէ զինուորական տեսակէտով: Ուժ մը, որ կը ձգտի ոչ միայն մէկ մականի տակ ամփոփել հարեւան երկիրներու Գերմանները, այլեւ զանոնք վարել նորագոյն վարդապետութեամբ,— ազգային–ընկերվարութիւն: Բուն բառով՝ հիթլէրականութիւն :

Իսկ միջազգային երաշխաւորութիւննե՞րը: Հապա դաշնագիրնե՞րը :

Այդպիսի չիւղերու կը կառչին անճարները միայն, պարզապէս քրքիջներ արձակել տալու համար զօրաւորներուն եւ յաղթականներուն ...

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԶԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՖՐԱՆՔԵՒԳԵՐՄԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԻՆ ՎՐԱՅ

Երէկ հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցը հրատարակուեցաւ.

Նկատի առնելով միջազգային կացութիւնը եւ իրեւ հետեւանք Գերմանիոյ կողմէ մեր հիւսիսային – արեւելեան սահմանագլուխին վրայ կատարուած զօրքի եւ մթերքի յաւելման, կառավարութիւնը հարկ դատեց կարգ մը ապահովութեան միջոցներ ձեռք առնել :

Այսպէս, մասնաւորաբար իրենց լրիւ համրանքին մէջ պահեցուելու համար բերդապահ զօրքը, դրօշի տակ կանչուեցան պահեստներ: Արձակուրդ ստացած սպաներն ու զինուորներն ալ հրաման ստացան իրենց պահակատեղիները միանալու :

Պարզապէս զգուշութեան անխուսափելի միջոցներ են որ ձեռք կ'առնուին եւ հանրային կարծիքը պէտք չէ մտահոգութեան մատնուի, մանաւանդ որ անոր պաղարիւնը խաղաղութեան պահպանման կենսական տարրերէն մէկն է :

Ամէն պարագայի մէջ, վերջին լուրերու համաձայն, ընդհանուր կացութիւնը զգալի մեղմացում կը ցուցնէ :

**** Այս որոշումը հաղորդուեցաւ Պ. Տալատիէի կողմէ, որ նախապէս տեսակցութիւն մը ունեցած էր արտաքին նախարար Պ. Ժոռժ Պոնկէի հետ :

Աւելի վերջը հրատարակուած զեկոյց մը կ'ըսէ թէ ամբողջ պահեստի դասեր չեն կանչուած , այլ «միայն կարգ մը մասնագէտներ, առանց նկատի առնելու անոնց պատկանած դասերը: Մասնագէտներ որոնք յատկապէս մարզուած են վարելու Մաժինոյի դիրքեր որոնք յատկապէս մարզուած են վարելու Մաժինոյի դիրքեր

Հրաման ստացած են միանալու իրենց զօրամասերուն, բռնելու համար իրենց յատկացեալ դիրքերը»:

*** Տեղական թերթերը կը գրեն թէ այս կարգադրութիւնը զարմանք պատճառած է Պերլինի մէջ: Գերմանիոյ պաշտօնական գործակալութիւնը հրատարակելով Ֆրանսական զեկոյցը, հետեւեալ տողերը կը գրէ.— « Ֆրանսական կառավարութեան ձեռք առած միջոցները զարմանալի են մանաւանդ անոր համար որ, զեկոյցը կը յիշէ ընդհանուր կացութեան մեղմացումը: Գերմանիա երբեք չէ ժխտած ո եւ է մէկուն իրաւունքը՝ անհրաժեշտն ի գործ դնելու իր ազգային պաշտպանութեան համար: Այս դիրքը կը վերաբերի նաեւ Մաժինոյի գծին ամրութեանց չինութեան: Միւս կողմէ, Գերմանիա կրնար իրեն համար ալ պահանջել նմանօրինակ րաւունք մը, ի նախատեսութիւն որ եւ է պատահականութեան: Ահա թէ ինչու, պաշտպանութեան նմանօրինակ միջոցներ ձեռք առած է իր արեւմտեան սահմանագլուխին վրայ: Ինչպէս որ Գերմանիա ունի զինական եւ նպատակաւոր սպառնալիք մը չէ համարած Ֆրանսայի կողմէ ժամանակին ձեռք առնուած միջոցները, նոյնպէս Ֆրանսա չի կրնար իրեն որ եւ է սպառնալիք համարել գերմանական անօրինութիւնները. եւ Ֆրանսա լաւ կ'ընէ որ զգուշանայ կարզէ դուրս անօրինութիւններէ »:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԵԽԵՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՒՈՒԱՆ ՀԱՐՈՒ ԺԱՄՈՒԱՆ ԺՈՂՈՎԸ ՄԸ ՎԵՐՋ

Ի՞նչ պիտի ըլլայ Ֆրանկֆրտեան դաշինքը

Չեխական կառավարութիւնը արտակարգ ժողով մը գումարեց երկուշաբթի գիշեր, նախագահութեամբ Հանրապետութեան նախագահին եւ որոշեց շատ աւելի լայն զիջումներ կատարել, գրեթէ ամբողջութեամբ ընդունելով Գերմանիոյ պահանջները : Ժողովը տեւեց չորս ժամ: Կառավարութիւնը անելի մատնուած կը տեսնէ չորս ժամ: Կառավարութիւնը անելի մատնուած կը տեսնէ նկատի առնելով զերմանական զօրաշարժը, ինչպէս եւ Անգլիոյ ու Ֆրանսայի ճնշումը :

Շատ բան չի հասկցուիր այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցէն. բայց իրազեկները կը հաւատան թէ Չեխերը պարզապէս ընդունած են Քարլսպատի ժողովին հռչակաւոր ութ կէտերը, որոնց ամփոփումը հաղորդած էինք երէկ: Չեխական կառավարութիւնը այլեւս վերջնական կը նկատէ նոր ծրագիրը, որ բուն սրամտադրութեամբ արտաքին քաղաքականութիւնը ինք պիտի վարէ, արգիլելով հիթլէրական քարոզութիւնները, այլ մանաւանդ անխախտ պահելով իր դիւանագիտութիւնը՝ Մ. Միւնխէնի հետ:

Հաւանական է որ ծրագիրը հրատարակուի քանի մը օրէն, չեխ ժողովուրդին ուղղուած յայտարարութեան մը հետ: Այս յայտարարութիւնը անհրաժեշտ է, վերատեւու համար ժողովուրդին մտավախութիւնները :

Արժանահաւատ աղբիւրներու համաձայն, նոր ծրագիրը կը սրամտադրէ ինքնաւար չըլլաններու բաժնել երկիրը, երեք յատկացնելով Գերմանիոյն: Այս սրամտադրութիւնը արդէն յայտնուեցաւ Գերմանիոյ մէջ. բայց մանրամասնութիւնները չատ աւելի անդին կ'երթան, իրրեւ հետեւանք Հիթլէրի պատասխանին որ չհրատարակուեցաւ եւ լոբտ Բրընթմէնի միջամտութեան: Ճոռեւեանները կը կարծեն թէ Գերմանները այս ծրագիրն ալ պիտի մերժեն, բացարձակապէս պնդելով իրենց բոլոր պահանջներուն ամբողջական ընդունելութեան վրայ: Այս առթիւ կը հաւատան թէ Անգլիա, Ֆրանսա եւ Մ. Միութիւնը այլեւս պիտի չհանդուրժեն որ Չեխերը նոր զիջումներ կատարեն :

Ուրիշ լուրի մը համաձայն, Չեխերուն կատարած ամէնէն մեծ զիջումը այն է որ գերման ոստիկաններ տանձնեն գերմանական չրջաններուն բարեկարգութեան հոգը: Ամէն պարագայի մէջ, բոլոր աղբիւրներն ալ կը հաստատեն թէ Չեխերը գերադոյն զոհողութիւնները կատարած են: Այժմ կը մնայ վերսկսիլ բանակցութիւնները, Գերմաններուն հաղորդելով նոր ծրագիրը :

Մինչ այս մինչ այն, Չեխերն ալ զգուշական միջոցներ ձեռք առած են: Զինուորական օրկանը կ'առաջարկէ երեք տարուան բարձրացնել զինուորական ծառայութիւնը, նկատի առնելով Գերմանիոյ պատրաստութիւնները :

*** Լորտ Բրընթմէն նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Չեխոսլովաքիոյ վարչապետին հետ, որ ունկնդրութեան ընդունեց նաեւ Սլովաքները, լսելու համար անոնց պահանջները: Հէնլայն, Գերմաններուն առաջնորդը, իր կարգին տեսակցութիւններ ունեցաւ իր խորհրդականներուն եւ գործակալներուն հետ, որոնց երկուքը երէկ պիտի ներկայանային չեխ վարչապետին :

*** Արմատական պաշտօնաթերթերը կը գրէ թէ Գերմանիոյ սպայակոյտին անդամները չափաւորութեան խորհուրդներ տուած են Հիթլէրի, ժամանակները յարմար չգտնելով զինուորական գործողութեան մը համար :

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ ԱՐԱԲԵՐԷՆ ԿԸ ՍՈՐՎԻՆ

Իտալիոյ նախարարական խորհուրդը հրամանագիր մը հրատարակեց , որուն համաձայն այսուհետեւ արաբերէնը պիտի ուսուցուի բոլոր միջնակարգ վարժարաններուն մէջ: Կը նշանակէ թէ Իտալիա ամէն կերպով պիտի գօրացնէ իր իսլամասիրական քաղաքականութիւնը: Մուսոլինիի լեզուն սորվեցնելով հազարաւոր իտալացի պատանիներու, կառավարութիւնը նոր եւ աւելի ուղղակի կապ մը կը հաստատէ իսլամական աշխարհին հետ: Ուսուցիչները անչուշտ պիտի բլլան Լիպացիներ, Եգիպտացիներ, Սուրիացիներ, Պաղեստինցիներ եւ Արաբներ, ինչ որ պիտի ծառայէ նոր կապեր հաստատելու արաբական չարժման հետ: Ուշադրաւ է որ, ճիշդ այն պահուն երբ Թունդ հակահրէական պայքար մը կը վարէ, Իտալիա յայտնապէս կը զօրացնէ իր իսլամական քաղաքականութիւնը :

Հրեաներու արտախուսը Իտալիոյ մէջ

Իտալական թերթերը կը գրեն թէ հակահրէական նոր հրամանագիրները մեծ զոհունակութիւն պատճառեցին Հռոմի, Նափոլիի, Թորինոյի եւ Միլանի մէջ: Միայն Թորինոյի մէջ 90 հրեայ ուսուցիչներ եւ 1500 ուսանողներ զրկուեցան ուսուցանելէ կամ ուսանելէ, ամառուան արձակուրդէն վերջը: Տակաւին յայտնի չէ թէ արտօնութիւն պիտի տրուի՞ մասնաւոր դպրոցներ հաստատելու հրեայ մանուկներուն համար:

Նոր հրամանագիր մը հրատարակուեցաւ, որուն համաձայն բոլոր փրոֆէսէօրները, ուսուցիչները, դասախօսները եւ ուսանողները դպրոցներու վերաբացումէն առաջ պարտաւոր են ապացուցանել թէ զտարիւն Իտալացիներ են: Մանրակրկիտ հարցումներ պիտի ուղղուին իրենց նախահայրերու, ազգականութեանց եւ կրօնի մասին: Փիզայի մէջ պաշտօնէ արձակուեցաւ հրեայ բժիշկ դասախօս մը, որ վերջերս իր արիւնը սրամտադրած էր հիւանդ արիւնով մը փոխանցելու համար :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐ ՕՐԻՆ

ՅՈՒՍԱԿ ՊԱՏԱՍԽԱՆ

Շերլին, չափազանց չերլին թերթ մը ունինք Ամերիկայի մէջ — «կոչնակ Հայաստանի»: Օրկան՝ պատուելիներու, բարեպաշտներու, դպիրներու եւ փարիսեցիներու, «տունը մնացած» խելօքներու եւն.:

Այս շաբաթաթերթը բաւ - գործ ըրած է միշտ բարի խրատներ տալ հայ հասարակութեան, անոր սրտվեցնելով ոչ միայն բարեկրթութիւն, առողջապահութիւն, մարզանք, վազանց, բազմազիտութիւն, կրօնասիրութիւն , գիտութիւն, այլեւ.. Հայաստանասիրութիւն:

Այդ մտահոգութեամբ ալ , թէեւ բարի-բրիստոնեայ, յաճախ պաճուճեր կ'արձակէ բողոր անոնց դէմ որ յանգումնալից տեղեկութիւններ կը հրատարակեն Հայաստանի կացութեան մասին:

Այսպէս, կաթողիկոսին սպանութեան պատմութիւնն ալ խանգարեց իր քունը: Եւ «կոչնակ», ինչպէս միւսները, կեցած տեղը հերթեց զայն :

Բայց ահա նոր եղանակ՝ մը,— (նոր բա՞ն իմացաւ արդեօ՞ք).

... Այժմ եւս մենք պիտի նախընտրենք սպասողական դիրքը: Մինչեւ իսկ պահ մը պիտի ենթադրենք թէ չարաղէտ լուրերը հիմնաւոր են: Անկարելի բան չէ, որ հայ էկկիսաներ քանի մը հազար րուբլի դանձելու համար դիւանագիտական վճռաբանդ կաթողիկոսին մահուան պատճառ դարձած ըլլան, այս կամ այն ձեւով : Մեր ժամանակակից պատմութեան էջերուն վրայ արձանագրուած կան այդ կարգի ուրիշ դէպքեր ալ: Զորօրեայ դրէնակ՝ Ադթամարի մէջ՝ Խաչատուր կաթողիկոսին, եւ յետոյ՝ տեղակալ Արսէն վարդապետին սպանումները : Հայկական հանրապետութեան օրով՝ Էջմիածնի կաթուածներուն դրաւումը: Աւելի մօտերս՝ Ամերիկայի Առաջնորդին խողխողումը :

Այո, ենթադրենք թէ տարօրինակ սովրիլ ճին խուժդուժ ձեռքեր կենդանրուրին սպդիս Ընդհանրական Հայրապետաբ: ենթադրենք թէ Սորբոնայինն Հայաստանի ժողովուրդը աղէկ օր մը չի տեսաւ տասներ եօթը տարուան մէջ, եւ միշտ ենթարկուած է Մոսկուայի կամքին ու քմայքին :

Այո,— ենթադրենք այս բոլորը: Ուրեմն ի՞նչ ընենք :

Այս հարցումին պատասխանը պէտք է բլլայ յստակ» : (13 օգոստոս) :

Ես կ'առաջարկեմ, իբրեւ առաջին յստակ պատասխան, անմիջապէս բանի մը լեզուներու թարգմանել հետեւեալ երգը եւ տարածել, «կիտէյիմ, կիտէյիմ, կիւզել տիյարա»ի եղանակով :

Բոցավառ աղջո՛ւն, արե՛ւ Սթալին,
Քանի կը զարնես դուն մուրճը սալին,
Եւ կը զարձնես խելքիդ բանալին,
Մեր սրտին սառերն ինքնին կը հալին:
Զա՛րկ, Հանճարափայլ, սրտրկ գլան,
Անգին արեւիդ Թող մատաղ բլլան,
Մեր, երիտասարդ, զրագէտ, վարպետ,
Եւ կամ Ամենայն Հայոց Հայրապետ:
Եւ մի՛, մի՛ նեղուիր, եթէ մեր Դաշնակ
Եղբարք մոլորեալք կ'արձակեն սլաք,
Մենք, Պայծառափայլ, ահա գետնամած ,
Մեր աչքերն ուղղած առ Մեծն Աստուած ,
Կը գոչենք --- Ամէ՛ն:

Վ.Ա.Հէ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՊԻՏԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԻ ՍԱՆՃԱՔԸ

Թուրքիոյ ժողովրդական (Հալք) կուսակցութիւնը յայտարարութիւն մը ուղղեց ժողովուրդին, Հաթայի (Սանճաք) երեսփ. ժողովին բացման առթիւ : Յայտարարութիւնը հետեւեալ սրամտադրութիւնները կը պարունակէ, իրրեւ ուղեգիծ գործունէութեան .—

— Հաթայի թուրք համայնքին վստահող եւ անոր միակ ներկայացուցիչը՝ Հալք կուսակցութիւնը պարտականութիւն կը նկատէ Հաթայի գաւառներուն ներկայացնել գլխաւոր գիծերը ծրագրի մը, որուն հետեւելով Հաթայի համար երջանիկ ապագայ մը պիտի պատրաստէ :

1.— Հաթայի վերաբերեալ միջազգային յանձնառութիւններուն ամբողջական գործադրութիւնը ապահովել: Հաթայի ժողովուրդը նուիրական տարր մը նկատել, առանց կրօնի ու ցեղի խտրութեան: Օրէնքին առջեւ հաւասարութիւն:

2.— Ինչ որ ալ բլլան կրօնքն ու ցեղը, բոլոր Հաթայցիներուն պատիւը, իրաւունքը, հարստութիւնը, հաւատքը, գործը եւ տունը պիտի պաշտպանուին:

3.— Վարչական խնդիրներու մէջ մեր սկզբունքն է ուժ տալ տեղական իշխանութեանց եւ ժողովուրդը ուղղակի կառավարութեան կապել:

4.— Պետական վարչութեան մեր գլխաւոր ուղին պիտի բլլայ հանրապետական, ժողովրդական, աշխարհիկ, մշակութային, ազգայնական եւ ժողովրդական :

5.— Հաթայի ապահովութիւնն ու ներքին անդորրութիւնը մեր գործունէութեան մեկնակէտն է: Դրացի երկիրներու հետ լաւագոյն յարաբերութիւններ հաստատել, հաշտ ապրիլ, ահա մեր հիմնական նպատակը :

6.— Չակակչուած պիտակէ մը, քիչ ծախք, չատ գործ, մեր երիտասարդութիւնը պիտի կազմէ: Ուժ պիտի տանք դիւղացիներուն եւ Հաթայի բնական հարստութիւնները պիտի չհաշտգործենք :

7.— Կարճ տեսնի մէջ ճամբաներ, կամուրջներ եւ նաւահանգիստներ պիտի չինենք եւ ճահիճները պիտի ցամքեցնենք :

8.— Ուշադրութեամբ պիտի զբաղինք երկրին առողջապահական գործերով: Հիւանդանոցներ պիտի բանանք եւ պիտի պայքարինք չերմին դէմ: Երկրագործութեան վարկ տալու համար երկրագործական զրամատունը մեր ձեռքը պիտի առնենք :

9.— Միջազգ. յանձնառութեանց սահմանին մէջ փոքրամասնութեանց իրաւունքները յարգելով, երկրին պահանջին համաձայն զգոյշներ պիտի բանանք, նախակրթութիւնը պարտաւորիչ պիտի հռչակենք :

10.— Տուրքերուն մէջ հարկատուներուն կարողութիւնը նկատի պիտի առնուի: Պիտի ջանանք այս կարողութիւնը աւելցնելու համար անոնց հասոյթները աւելցնել :

11.— Հաթայը դրաւիչ պատյան երկիրի մը պիտի վերածենք: Պատմական հնութիւնները երեւան պիտի հանենք եւ քաղաքները պիտի բարեզարդենք :

ՏՈԼԱՐԸ անսովոր բարձրացում մը ունեցաւ առջի օր, հասնելով 37 ֆրանքի (նախապէս 36·80 էր): Ֆրանքը եւ անգլիականը սակար են (178·29): Մեծ քանակութեամբ ոսկի եւ տոլար կը գտնուի Եւրոպայի մէջ: Չեխական տագնապն ալ կ'ազդէ հրապարակին վրայ :

Վիէննայի մէջ արգիլուեցաւ օտարալեզու նշանատախտակները գործածել: Արգիլուած է նաեւ օտար անուններ գործածել առեւտրական արտադրութեանց համար: Միայն գերմաններէն անուններն արտօնուած են :

ՀԵՂԱՓԱԿՎԱԾ ՍԻՐՈ

ՀԱԿՈԲ ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ

Նկար Բադրագի Ս. ՀԱՍԲԵԿՅԱՆԻ

— Ուրեմն ի՞նչ, դուռ էլ չկա՞ր, որ ինձ ներս չթողնեիր։

— Դուռ ո՞ւր էր, տիկին Մարիամ, որ ես էլ ներս գայի։ Ամբողջ գիշեր ես ու Լուսիկը ոտքի վրա էինք, ինչպես ասում են, ականջ էինք դրել, որ գուցե դուռ ծեծեն, մենք էլ բացենք։ Ես ինչ գիտեի, որ դուռ չկա։

— Ուրեմն ինչպե՞ս էր, որ ինձ ներս թողեցիր։

— Ինչպես որ ամեն օր, այնպես էլ։ Ես ինչ գիտեի, որ դուռ չկա։ Ես ինչ գիտեի, որ դուռ չկա։ Ես ինչ գիտեի, որ դուռ չկա

ՍԱՀԱԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ — 3. ՍԵՂԱՆ

(Պիրտասեաս պատմուածք)

Ծառայասէր, ոսկեձեռ ու ջանասէր մի աղջիկ էր Սեդան։ Ամէն տեսակ գործ կ՚ուզէր անել մայրիկին համար, որ ինքն ալ շատ կը սիրէր զայն։ Եւ ինչպէ՞ս չսիրէր, որ Սեդան միակ զաւակն էր իր ծերութեան։ Ամէն առաւօտ կանուխ կ՚արթնար Սեդան, կը սանրէր իր գանգուրները, կը հագնէր իր մաքուր զգեստը, կը համբուրէր մայրիկին ձեռքը եւ կ՚ըսէր.

— Մայրի՛կ, ես կ՚երթամ դպրոց։

Մայրիկը կը պատասխանէր.

— Գնա՛, աղջիկս, եւ լաւ սորվէ։

Սեդան կը սորվէր լաւ, եւ ամէն տարի կը յաջողէր առաջին դասարան անցնիլ։ Ուրախ էր մայրիկը, որ աղջիկը կը յաջողէր, եւ ամէն անգամ, որ Սեդան կ՚անցնէր առաջին դասարան, մայրիկը կ՚ըսէր.

— Ես ալ կ՚անցնէի, եթէ հիւանդ չըլլայի։ Ես ալ կ՚անցնէի, եթէ հիւանդ չըլլայի։

Սեդան կը սորվէր, կը խնամէր մայրիկը, կը մաքրէր տունը, կը լուար սպասքը, կը պատրաստէր ճաշը, կը գնէր հացը, կը գնէր կաթը, կը գնէր միսը, կը գնէր ամէն ինչ, որ հարկաւոր էր տան համար։ Ամէն ինչ կ՚ընէր Սեդան, որ մայրիկը հանգիստ ըլլայ։ Ամէն ինչ կ՚ընէր Սեդան, որ մայրիկը չհիւանդանայ։ Ամէն ինչ կ՚ընէր Սեդան, որ մայրիկը չհիւանդանայ։

Մայրիկը կը հիւանդանար, երբ Սեդան կ՚երթար դպրոց։ Մայրիկը կը հիւանդանար, երբ Սեդան կ՚երթար դպրոց։ Մայրիկը կը հիւանդանար, երբ Սեդան կ՚երթար դպրոց։

Մայրիկը կը հիւանդանար, որովհետեւ Սեդան կ՚երթար դպրոց։ Մայրիկը կը հիւանդանար, որովհետեւ Սեդան կ՚երթար դպրոց։ Մայրիկը կը հիւանդանար, որովհետեւ

կաններու: Եօթը զաւակ ունի եւ ապրուստի միջոցներէն մէկին էր դասախօսութիւնը :

Մերակուտական Ֆէյէրթոնի, Իտալիոյ արքայական ակադեմիային նախագահը, յանձնաժողով մը կազմեց, որպէսզի ուսումնասիրէ հրէական հարցը՝ հին Հռոմէն մինչեւ մեր օրերը: Տեղեկագիրը պիտի կարդացուի նոյեմբերին, Ակադեմիայի բացման նիստին մէջ :

*** «Թան »ի թղթակիցը կը գրէ թէ հակահրէական անօրինութիւնները ստիպեցին անդրաղարձումներ պիտի ունենան Իտալիոյ տնտեսական կեանքին վրայ: Շատ մեծ թիւ մը չեն կազմեր Հրեաները — վերջին մարդահամարով՝ 70.000 — բայց անոնց չատերը նշանակելի դեր կը կատարեն տնտեսութեան, վաճառականութեան, ճարտարարուեստագործութեան, ապահովագրութեան, համալսարանի, թատրոնի եւն. մէջ: Առանց բոլորովին տիրական, դեկավար դեր մը կատարելու, անոնք գլխաւոր կը նպաստեն երկրին տնտեսական եւ մշակութային կեանքին: Այժմ ձեռք առնուած միջոցներով, կը խզուի հատատարակչութիւնը :

Նիւրընպէրկի հանագումարին բացումը

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, երկուշաբթի օր տեղի ունեցաւ Նիւրընպէրկի հիթլէրական համագումարին բացումը, մասնակցութեամբ 600,000 պատգամաւորներու: Հիթլէր հասած էր առաւոտուն: Երբ ընդունելութիւնը կը կատարուէր քաղաքապետարանին մէջ, բոլոր եկեղեցիներու զանգակները կը զօդանջէին: Քաղաքապետը բարի գալուստ մաղթելով, փառաբանեց Մեծն Գերմանիոյ միութիւնը: Հիթլէր չնորհակալութիւն յայտնելով, փառաբանեց գերմանական ուժը: Քաղաքապետը այս առթիւ հաղորդեց թէ Նիւրընպէրկ փոխադրուած են գերման - հռոմէական սրբազան կայսրութեան թագին զոհարները եւ ուրիշ խորհրդանշաններ, որոնք 1808էն իվեր կը պահուէին Հոֆպուրկի պալատին մէջ, Վիէննա :

Կ'բսուի թէ Հիթլէր իր ամէնէն կարեւոր ճառը պիտի խօսի համագումարին փակումէն վերջը, չօշափելով նաեւ էհեական խնդիրը :

*** Զօր. Ֆրանքօ եւս պատուիրակութիւն մը ղրկած է Նիւրընպէրկ, համագումարին առթիւ:*

*** Ֆրանսայի պինուորական զգուշութեանց լուրը Հիթլէրի հաղորդուեցաւ Նիւրընպէրկի օփերային մէջ, ուր գացած էր լսելու Վակնէրի երաժշտութիւնը: Լուրը անմիջապէս տարածուեցաւ, խօսակցութեան գլխաւոր նիւթը կազմելով: Թէեւ Գերմանիա արդէն զրօչի տակ առած է բազմաթիւ պահեստիներ, բայց հաւանական է որ քանի մը դասեր եւս կանչէ: Անցեալ մայիս 21ի տագնապէն իվեր, որ կրնար պատերազմի յանգիլ, Գերմանիա կը փութացնէ իր պինուորական պատրաստութիւնները :*

*** Ռումանիոյ մէջ լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւին էհեական տագնապին ելեւէջներուն, դիտել տալով թէ երկիրը չի կրնար անտարբեր մնալ, եթէ ընդհարում պատահի: Ռումանիա անդամ ըլլալով Փոքր Համաձայնութեան, տեղեակ է պաշտպանել Չեխոսլովաքիան, այդկերպով Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Մ. Նահանգներուն :*

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԻՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹԱՏԵՐԱԳԻՐ ԱՆՈՒՇ ՊԻՐՆԾԹԱՑՆ, որ Ֆրանսացած Հրեայ մըն է, Մուսոլինիի վերազարձուց անոր առած պատուանշանը, Ս. Ղազարոս, իբրեւ բոլոր անոր հակահրէական քաղաքականութեան դէմ: Այս առթիւ հեռագիր մը ուղղելով, թատերագիրը կ'ըսէ թէ 1923ին փառաւոր պատիւներու արժանացաւ Հռոմի մէջ, քաղաքին բոլոր առաջնակարգ թատրոնները ներկայացուցին իր գործերը, բայց, այլեւս պատիւ մը չի սեպեր իրեն արուած պատուանշանը, « երբ իտալացի անբասիր քաղաքացիներ կը հալածուին յանուն նորահնար ցեղապաշտութեան մը»:

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնականները գրաւեցին Քորպէրա քաղաքը, որ մեծ արժէք ունի ռազմագիտական տեսակէտով: Հանրապետականն զեկոյցը կ'ըսէ թէ ապստամբները ծանր կորուստներ կրած են:

ՊՈՒԿԱՐԻՈՑ թագաւորը եւ թագուհին Լոնտոն գացին եւ քանի մը օր հիւր պիտի մնան Անգլիոյ արքունիքին :

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻՆ կը հեռագրեն թէ ապստամբն խումբ մը ղրաւեց Թուլքարէմի կայարանը, սպաննելով երկու հրեայ պաշտօնեաներ եւ վիրաւորելով ուրիշներ :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԵՐՈՒՍԱղԷ՛Մ, ԵՐՈՒՍԱղԷ՛Մ...

(ՎԻՊԵՐԳՈՒԹԻՒՆ)

ԳՐԵՑ՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հայ Մշակութային Միութեան։ Գեղատիպ հատոր մը, 200 օրինակը ապուած՝ վարդագոյն ապիւրճուղիի վրայ։

Գինն 5 ֆրանք (արտասահման 7.50 կամ 10 ֆր. բան Լրկլ)։ Դիմել Մխիթարեան Հայ Մշակութային Միութեան գանձապահին՝

S. Diradourian 2 Rue Philippe de Girard, *Մարսէյլ։*

ՍՔԱՆՉԵԼԻ ԱՌԻԹ

ԾԱԽՈՒ Է *ԿՕՇԿԱԿԱՐԻ ԳԵՂԵՑԻԿ ԱՇԱՏԱՆՈՑ ՄԸ, լքիւ գործիքներով եւ լաւ յաճախորդներով, հիմնուած 22 տարիէ ի վեր։ Տարեկան վարձք՝ 3000 ֆրանք, 6 տարի պայ։*

Դիմել՝ Simon Kevorkian, 140 Rue St. Maur, Paris IIe. Tél. Oberkampf 88—59։

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կովկասեան ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ջրջանի բոլոր ընկերները այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 6 Ավընիւ տ'Իէնայի սրճարանին վերնայարկը: Սքակարգ՝ երջանային ժողովի օրակարգեալ քննութիւն:

ՊԱՆՆԷՕ ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէի ժողովը *10* սեպտեմբեր, շաբաթ երկոյ ժամը 9ին իր ակումբին մէջ՝

Գաւառ

ՍԷՆ ԺԷՌՕՄի (Մարսէյլ) «Հայաստան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ *10* սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին։ կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է՝ ներկայս՛եալ անդամատեսրով։ Ներկայ կ'ըլլայ շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։

ՎԱԼԱՆՍԻ կոմիտէի ընդհ. ժողովը *8* սեպտ., Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, Հ. Յ. Դ. «Պիտմանեաց» ակումբին մէջ։ կարեւոր օրակարգ։

ՊՈՒԼՆԻԷԻի (Մարսէյլ) «վաքանդեան» խումբի ընդհ. ժողովը *10* սեպտեմբեր, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկ. Արապեանները քնակարանը։

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ «ՐԱՖՖԻ» խումբի (Մարսէյլ քաղաքի) բոլոր պատանիները ժողովի կը հրաւիրուին այսօր, 7 սեպտ., Յորելեանական երեկոյ ժամը 8ին «Շաֆրիկեան» սրահին մէջ, կարեւոր օրակարգ։

ՍԿՍԻՆ ԼՕՒԻ խումբերու ժողովը՝ այսօր, Չորեքշաբթի, 7 սեպտեմբեր երեկոյեան ժամը 8ին, սովորական տեղը։

ՊՈՒԼՕՆԻ ՕՏՏՈՑԻ պատանիներու ժողովը *8* սեպտ., Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, սովորական տեղը։

Մնացեալ ժողովներուն ներկայ պիտի ըլլայ Ընկ. Ա. ՄՈՒՐԱՏԻՐՈՍԵԱՆ։

1939 "ՀՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՑ,,

Ժ.ՐԴ ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Մամուլի տակ է եւ օգոստոս 30ին լոյս կը տեսնէ 1939 տարուան «Դույա - մարտ» Օրացոյցը, գեղեցիկ եւ չքեղ տպագրութեամբ :

Բովանդակութիւն.— Հ. Յ. Դաշնակցութեան պատմութիւնը, հեղինակ՝ Մ. Վարանդեան, Ազգային պատմական եւ յեղափոխական դէմքերու եւ դէպքերու մասին հակիրճ տեղեկութիւններ, մտածումի շիթեր, գրական հատուածներ, գիտական տեղեկութիւններ Հայաստանի եւ դրացի երկիրներու մասին, ասացուածքներ եւ առածներ: Ազգային եւ կրօնական տօները մանրամասնութեամբ:

Կողքին կեդրոնը զարդարուած է «Մայիս 28ի Մնունդը» (նկար՝ Վ. Իսկենտէրեանի) եղերուած հայկական զոյգ եռագոյնով :

Երկու կողմերը նկարներ՝ Տիկին Արղութեանի, Մարօի, Քրիս Ֆէնէրեան, Անդրէասեանի եւ երկու խմբանկարներ :

Թերթիկներուն տակը՝ Քրիստափորի, Զաւարեանի եւ Ռոստոմի նկարները Յուշարձանով :

Թերթիկներուն մէջ վեհեղուած են Մ. Վարանդեանի, Յ. Միրիմեանի, Սէրէմճեանի, Վանարեանի, Թէրլէմէզեանի, Զօր. Սեպուհի, Պօղոսեանի եւն. նկարները :

Գինն է՝ Մարսէյլ 5 ֆրանք Ֆրանսա, Սուրիա եւ գաղութներ 5.50 ֆր., արտասահման՝ 6 ֆրանք:

Բացի մեր գործակալներէն՝ ապառիկները նկատի չեն առնուիր: Դիմել՝ մեր ընդհանուր գործակալ՝ Կայծակ Ճարայեանի,

Monsieur Gaïzak Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille, France:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

«ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՆԵՐ»

երգիծական ճոր հատորը (208 էջ)

Ծանօթ դէմքեր եւ ժողովրդական տիպեր: Վարդաստան մը ժպիտի, խընդի, ծիծաղի եւ հեգնութեան լաւագոյն նուէրը ինքզինքին ու բարեկամին.

«Մնդալ դիտցիր որ առողջութիւնն ու բախտն ալ քեզի խնդան» Մէտիցիւս

«Իւրաքանչիւր ժպիտ հոդիին մէջ լոյս մը կը վառէ» Ասկլէպիոս

«Ծիծաղը սրտին արեւն է» Հանու - Հիբա

Հատորին գինն է Ֆրանսա եւ գաղութներ 20 ֆր., արտասահման 25 ֆր.:

Դիմել հեղինակին.— 21, Rue Ampère, Cachan, Seine, France:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փարիզի Ֆութպոլի Ցանճնախումբը հաղորդելով 1938—39 ւ զանակի քացումը, Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ հին ու նոր խաղացողները, 8 Սեպտ. Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին, Chope du Nord սրճարանի գետնայարկը, Metro Gare du Nord։

ժամացոյցի եւ գոհարեղինաց

ՎԱՀԱՆ ԱՒԱՐԻՍԵԱՆ

Métro: Louis Blanc et Jaurès

261, Rue du Fbg. St. Martin

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Գէորգ Թարագճեան, 29—30 տարեկան, Ամասիացի, հօր անուն՝ Յարութիւն, մօր անուն՝ Մարիամ ։ 4—5 տարի առաջ Նիս մեկնած է, ուրկէ Թուրքն անցած ըլլալ կը կարծուի։ Կը խնդրուի յիշեալ երկու վայրերու հայութենէն որ եթէ ճանչցողներ կան, իմացնեն հետեւեալ հասցէին.— Mme. Mariam Tarakdjian, 10 bis— Allée Yvonne, Clamart։

ԳԱՑԻՐ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆի ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette, angle Garibaldi

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՄԱԳԱՂԱԹՆԵՐ

(Քերթուածներ)

ԱՀԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

փառատիպ հատոր մը, 300 էջ։ Տպուած սակաւաթիւ օրինակներով։

Գլուխները այս հոյակապ քերթողագիրքէն.—

ՅԱՑԳԱՒԱՂԱՒԱՒ

ՍԷՐԸ ՓՈՒՇԷ ՊՍԱԿՈՎ

ԽԵՂՃ ՄԱՐԴԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԽԵՀԵՆԱԿԱՆՔ

ՔԱՆԱՍՏԵՂԸՉ ԿԱՍՏՈՒԱՇԱՆԱՑ

ՍԻՐՏՍ ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՐԴԵՐՈՎ

ԻՆՔՆԱՒՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՓԻՒՂԻ ՍԻՒՔԵՐ՝ ԵԱՐՈՑ ԵՐԳԵՐ

Գինն **40** *ֆրանք*

Դիմել հեղինակին,

17, Rue Damesme, PARIS

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՒԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՏՐՈ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։

Առաւօտները ժամադրութեամբ։

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

ԿԸ ՄՄԱՆՁՆԻ ամէն տեսակ գործեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Մարզերդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու. Արկածի գործեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթերալիզասիոն օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, քնիկրութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ձեռագրու եւ գաւառախօսութիւններու խմբագրութիւն: Փաղոցային արկածներու ենթարկուած չքաւորներուն կուտայ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մէկնորդչէքի: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ։

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՄԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք Ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կերպասներու։ Փափաքողները կրնան զրկել իրենց գնած ապրանքները՝ ընտրելու եւ ռոյալ գրի մեքենաներ։ կը գնենք ու կը ծախենք օտար դրամներ։ կը տառնձնենք ապրանքներու emballago *եւ ապահովագրութիւն։ Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պակաժներու։*

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ իւազդով քաղցրացուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին։ ՐԱՔԸ ՏԻՒԶԻ, Ջգուշացէք արուեստական օղիներէ որոնք ստամոքսը կ'այրէ գլուխները ջուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան։ Խմեցէք ՐԱՔԸ ՏԻՒԶԸ որուն անուշ համ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր յատկութիւններ ունի։

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Marseille. Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

PHÉNIX anis distillé | ՐԱՔԻ ՓԷՆԻՔՍ

Agent Général : Mr Albert Bacri . 19. rue Turbigo . PARIS 2e . Tel: Cent: 83-17.

AGENCES: ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

LYON: ԼԻՈՆ — *M. Francis COTTON, 68 Avenue Galline; à Villeurbanne, près Lyon. Téléph. Lalande 64-10.*

MARSEILLE, ՄԱՐՍԷՅԼ — *M. SIMONDI, 17 Allées des Primevères, à Marseille.*

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ՓՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԹՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ :—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	285 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԴՇԱԲԹԻ 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ JEUDI 8 Septembre 1938

ՀԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3829

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆԱՐԱՓԵՏՈՒԻՐ «ՀԱԹԱՅ»Ը

Այսպէս ուրեմն, Ալեքսանտրէթի հրջանին առաջին երեսփ. ժողովը գումարուելով սեպտեմբեր 2ին, «մխաճայնութեամբ» որոշեց հրջանը կոչել Թուրքերու նորելուկ բառով, «Հաթայ» (Հիթիթ բառէն) :

Այս մխաճայնութիւնը ո՛րքան կը յիշեցնէ միւսը, բոլշեւիկեան, նոյնքան կեղծ եւ չհնդալից :

Ցեառ, ժողովը ինքնաւար հրջանին նախագահ հռչակեց ջոջ կալուածատէր մը, Թայֆուր Սէօքմէն, որ բուն կազմակերպիչն է Քրքական չարժման եւ մտերիմը՝ Աթաթիւրքի : Երբ դեռ Սանճաքը Թուրքիոյ չէր յանձնուած, այս մարդը կը բնակէր Թուրքիա, եւ ահա հինգ տարի վերջը կը վերադառնայ իբրեւ տէր - տիրական ինչպէս Ամբքի իր կալուածներուն, նոյնպէս խորհրդարանին :

Ուշագրաւ է որ վոխ – նախագահներէն մէկն ալ Թուրք է, իսկ միւսը՝ Ալէվի : Ուրեմն ոչ մէկ Արաբ՝ դիւանին մէջ :

Անուշա նոյն «անաչառութեամբ» կազմուած է նաեւ վարչական իշխանութիւնը,— միշտ զգացնելով Թրքական գերակշռութիւնը : Չէ՞ որ 40 երեսփոխաններէն 22ը Թուրքեր են, իսկ միւսներն ալ այլեն – ճախէն հաւաքուած նշանակովի խրտուիլակները, մէկն ըլլալով հինդ հայ ներկայացուցիչները :

Ուրեմն, ինքնաւարութիւնը կը քալէ՛ արդէն, առաջնորդութեամբ « Հալք »ի , որ կը նշանակէ էնկիւրի, եւ ընդ հովանաւորութիւն զօրքին, որ դեռ կը մնայ իր դիրքերուն վրայ, բարեկարգութեան հսկելու համար :

Ժողովին բացման առթիւ, Մ. Քէմալի հիմնած կուսակցութիւնը, «Հալք» (Ժողովուրդ) յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որ ինքնին բաւական է բանալու ամէնէն լաւատեսներուն իսկ աչքերը :

Յայտարարութիւնը կը բխի կուսակցութեան հիմնական ծրագրէն, — հանրապետական, ժողովրդական, աշխարհական, ազգայնական եւ յեղաշրջական :

Անուշա Ազգերու Դաշնակցութեան հռչակաւոր բանաձեւն ալ նկատի ունեցած են, այս յայտարարութեան առթիւ, ինչպէս կ'ապացուցանէ առաջին կէտը :—

Ապահովել Հաթայի վերաբերեալ միջազգային յանձնառութեանց գործադրութիւնը : Հաթայի ժողովուրդը նկատել նուիրական տարր մը, առանց կրօնի եւ ցեղի խտրութեան : Հաւասարութիւն օրէնքին առջեւ :

Գործունէութեան ծրագրին մնացեալ կէտերը կարելի էր հրատարակել Թրքական որ եւ է նահանգի մէջ :

Արդ, ի՞նչ է, այսօր, «ինքնավար» հրջանին կացութիւնը , այն օրէն ի վեր երբ 2500 Թուրք զինուորներ ներս մտան, նոյնքան Ֆրանսացիներու հետ (5 յուլիս 1938) :

Նախ ընդհանուր խուճապ ոչ - Թուրքերու մէջ,— Արաբ, Ալէվի, Հայ (նաեւ շատ մը Թուրքեր) : Քանի հազարէն աւելի կը հաշուեն հեռացողներուն թիւը :

Ցեառ սրտաբեկութիւն մը՝ մնացողներուն մէջ, որոնց մէկ մասը համակերպած է, միւսը ճար մը կը փնտռէ :

Զօրքին տեղաւորման հետ զուգընթաց, Թրքական Թաթը ա - ւելի զօրացաւ, իր կամքը պարտադրելով ոչ միայն վարչական, այլեւ տնտեսական հաստատութեանց մէջ : Պաշտօնեաներ արձակուեցան, երբեմն խմբովին, երբեմն հատ - հատ : Անուշա աւելի արմատական պաշտօնանկութիւններ պիտի կատարուէին, եթէ այս կամ այն պարագային մէջամտած չըլլար մարզպանին պատուիրակը, գնդ. Քոլէ :

Ընդհանուր ապահովութեան տեսակէտով, ճիշդ է որ մեծ դէպքեր չպատահեցան : Բայց մասնակի պարագաներն ալ արդէն Թունաւորած են մթնոլորտը : Տեղ մը սպանութիւն, ուրիշ տեղ մը Թունաւորած են մթնոլորտը : Տեղ մը սպանութիւն, ուրիշ տեղ մը ծեծ եւ խոշտանգում, եւ կամ անճոռնի նախատինքներ՝ Հայերու եւ Արաբներու դէմ : Մէկ խօսքով՝ ճնշում եւ հալածանք, որ ապահովաբար կը ձգտի մէկ նպատակի, — զզուեցնել եւ քշել ոչ - Թուրքերը, անոնց տեղ Թուրքեր տեղաւորելու համար : Այսինքն՝ բազմապատկել Թրքական համրանքն ու գերակշռութիւնը :

Եթէ հաւատանք վերջին լուրերուն, էնկիւրի ուրիշ ծրագիր մը եւս կը հետապնդէ,— հայկական կամ արաբական հրոսախումբերու առասպելներ յերիւրել , որպէսզի անապահովութիւնը պարտադրուակ բռնելով, աւելի երկար պահեն Թրքական զօրքը : (Այս օրերս նորէն հրապարակ դրած են հայ «քոմիթէճի»ներու փոխադրութեան խնդիրը մը, որ մէկ տարուան պատմութիւն է, վերէն վար սուտ) :

Փորձեցինք տալ կացութեան ազօտ մէկ պատկերը :

Այս առթիւ, ինքնին կը ծագի հիմնական խնդիրը,— ուրեմն ի՞նչ ընել, մնա՞լ Թէ գաղթել :

Բնականաբար դժուար է վճռական կարծիք յայտնել, այսքան հեռուէն : Մանաւանդ որ չունինք ընդհանուր դիտակ մը, հարցը քննելու համար անհրաժեշտ ձեռնհասութեամբ :

Բազմաթիւ նկատումներ կը մղեն աւելի պաղարիւն մնալու, ուրիշ խօսքով՝ ոտքի հողը չկորնչցնելու : Մանաւանդ որ, հոգատար իշխանութիւնը, որքան ալ կրաւորական դիրք մը բռնած ըլլայ, տակաւին հրաժարած չէ իր պատասխանատուութիւններէն : Եթէ Թուրք զօրքը պիտի մնայ սահմանուած ժամանակէն անդին, պիտի մնայ Ֆրանսականն ալ : Եւ դեռ ուրիշ պարագաներ որոնց մասին ժամանակը չէ խօսելու :

Նորութիւն մը յայտնած պիտի չըլլայինք, ըսելով Թէ բուն Եւրոպայի կացութեան ծանրութիւնն է որ կապած է հոգատար իշխանութեան ձեռքերը, որոնք իսկապէս Թոյլ, չափազանց Թոյլ կը չարժին :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԵԽԵՐՈՒԻՆ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

Անհապաղ գիջումներ Գերմանիային

Չեխական կառավարութիւնը Գերմաններու պատուիրակութեան յանձնեց իր նոր ծրագիրը, որ վերջնական կը համարուի եւ որուն պատասխանին կը սպասուի ժամէ ժամ :

Նոր ծրագիրը կը բաղկանայ 9 գլխաւոր կէտերէ : Վաւերական տեղեկութեանց համաձայն, ամէնէն կարեւոր զիջումն այն է որ երկիրը պիտի բաժանուի զանազան չրջաններու, բանիցոն կամ ժուփա : Այս չրջաններէն երեքը գերմանական պիտի ըլլան,— մէկը՝ հիւսիսային Պոհեմիա, 600.000 Գերմաններով, մանական պիտի ըլլան,— մէկը՝ հիւսիսային Պոհեմիա, 600.000 Գերմաններով, երկրորդը՝ Պոհեմիոյ անտառային չրջանը՝ 700.000 բնակիչներով, իսկ երրորդը՝ Մորավիոյ հիւսիսային կողմը, 500.000 բնակիչներով (գերման) : Անուշա կեդրոնական իշխանութիւնը վերապահուած է Փրակայի, արտաքին քաղաքականութեամբ, ելեւմուտքով, բանակով, ռասիկանութեամբ (որոշ չափով) : Բայց, առաջին անգամ ըլլալով գերման զինուորները իրենց պարտականութիւնը պիտի կատարեն գերմանական չրջանիներուն մէջ : Պիտի կպմուին զուտ գերմանական զօրամասեր, մինչդեռ հիմա գերման զինուորները կը ցրուէն չեխական բանակին մէջ : Այս երկրային զօրամասերուն հրամանատարները պիտի չեխական բանակին մէջ : Այս երկրային զօրամասերուն հրամանատարները պիտի ըլլան գերման զօրավարներ, որոնք անուանուած պիտի մասնակցին ազգային պաշտպանութեան գերագոյն խորհուրդին : Գալով պետական պաշտօնեաներուն, բոլորն ալ գերմանացի պիտի ըլլան գերմանական չրջաններուն մէջ :

Ահաւասիկ ծրագրին գլխաւոր կէտերը :—

1.— Պետական պաշտօնեաներու, ելեւմուտքի, անտեսութեան, հայթայթումներու մէջ ազգութիւնները ներկայացուցիչներ պիտի ունենան համաձայն իրենց Թիւին :

2.— Իրրեւ սկզբունք, պետական պաշտօնեաները իրենց պաշտօնը պիտի կատարեն իրենց պատկանած ազգութեան չրջանին մէջ : Կառավարութիւնը յանձն կ'առնէ հատուցանել այն վնասները զորս անցեալին կրած են զանազան ազգութիւններ՝ պետական պաշտօնեաներու համեմատութեան տեսակէտով :

3.— Կառավարութիւնը պիտի վերահաստատէ նախկին սկզբունքները՝ ազգային ապահովութեան պաշտօնեաները բաշխելու համաբաղդական վարչութեանց եւ կեդրոնական վարչութեան մէջեւ :

4.— Կառավարութիւնը կանոնագիր մը պիտի մշակէ լեզուական իրաւունքի մասին, բոլոր լեզուներու հաւասարութեան հիման վրայ :

5.— Կառավարութիւնը լայն ձեռնարկ մը պիտի կատարէ, կազմակերպելու համար տնտեսական օգնութեան գործը, գերմանական այն չրջաններուն մէջ որ մասնաւորապէս վնասուած են : Այս առթիւ 700 միլիոն քուրոնի փոխառութիւն մը պիտի կատարուի, չատ նպաստաւոր պայմաններով :

6.— Բոլոր ազգութեանց իրաւունքներու հաւասարութիւնը պիտի ապահովուի ազգութեանց ինքնավարութեամբ, յետագային հաստատելով չըջանային դրութիւնը (ժուփա) : Այսպէս, գերման ազգութիւնը ինք պիտի կառավարէ այն չրջանները ուր մեծամասնութիւն կը կազմէ գերման բնակչութիւնը : Այն բոլոր գործերը որոնք անպատճառ պետութեան հետ կապուած չեն, պիտի յանձնուին այդ ինքնօրէն վարչութեանց, պետութեան հողային սահմաններուն ամբողջութիւնը եւ միութիւնը ապահովելու պայմանով :

7.— Մասնաւոր դրասենեակներ պիտի հաստատուին, կարզադրելու համար դանազան ազգութեանց վերաբերեալ գործերը, պետութեան կեդրոնական վարչութեանց մէջ : Այդ դրասենեակներուն վարիչները պիտի ըլլան պատկան ազգութեան ներկայացուցիչները :

8.— Քաղաքացիներու ազգային իրաւունքները պիտի պաշտպանուին մասնաւոր օրէնքներով : Զանազան ազգութեանց երեսփոխանները իրաւունք պիտի ունենան բողոքելու իրենց ազգութեանց չահերուն հանդէպ կատարուած անիրաւութեանց դէմ :

9.— Այն կէտերը որոնք օրէնսդրական միջոցներ չեն պահանջեր, պիտի գործադրուին անմիջապէս : Անհրաժեշտ համարուած նոր օրէնքները պիտի մշակուին կառավարութեան կողմէ, գործակցութեամբ գերմանական կուսակցութեան ներկայացուցիչներուն : Ցեառ այս ծրագիրները խորհրդարանին պիտի ներկայացուին, որպէս զի գործադրութեան յանձնուին կարելի եղածին չափ չուտ :

Այս նոր ծրագիրը ղրկուած է Գերմաններու առաջնորդին՝ Հէնլայնի, որ Նիւրընպէրկ կը գտնուի այժմ, կուսակցական համագումարին առթիւ : Պատճէն մըն ալ յանձնուած է անգլիացի բարեկամին, լորտ Րընսիմէնի, որ անմիջապէս Լոնտոն ղրկեց զայն :

Այսօր Չեխոսլովաքիոյ հանրապետութեան նախագահը ունկնդրութեան ընդունեց գերմանական կուսակցութեան ներկայացուցիչները, որոնք յետոյ տեսակցութիւն մը ունեցան լորտ Րընսիմէնի հետ :

Իրագեկներ կը հաւատան Թէ այս ծրագիրն ալ անբաւական կը համարուի Գերմաններուն կողմէ, մանաւանդ այն կէտը որ գերմանական երեք չրջաններ կը նախատեսէ : Հէնլայն կը պահանջէ մէկ ինքնավարութեան վերածել ամբողջ գերմանական երկրամասը :

ՌՈՒՄԱՆԻԱ ՁԱՄԲԱՑ ՊԻՏԻ ԲԱՆԱՅ խորհրդային ուժերուն եւ ի հարկին օդային, եթէ ընդհարում պատահի,— կը դրէ Թերթ մը : Օդնելու համար Չեխոսլովաքիոյ : Ասոր փոխարէն, Ռ. Միութիւնը յանձն առած է մինչեւ 25 տարի խնդիր չհանել Պեսարապիոյ մասին :

ՄԱՐՍԷյԼի նաւահանգիստը զինուորական զրաւման ենթարկուեցաւ օգոստոս 30 Թուականիր հրամանագրով մը, որ յետաձգուած էր նոր բանակցութեանց առթիւ եւ որ պաշտօնաթերթին մէջ հրատարակուեցաւ երէկ, չորեքշաբթի : Հրամանագիրը գործադրելի է անմիջապէս, ուրիշ խօսքով՝ զինուորներ եւ նաւազներ պիտի բանեցնեն նաւահանգիստը ,քանի որ բանուորները չեն ընդունիր առաջարկուած պայմանները :

ԻՏԱԼԻԱՑԻ արտաքսուած Հրեաներուն բնակավայր մը պիտի յատկացուի Եթովպիոյ մէջ, կը գրեն իտալական Թերթերը : Մասնաւոր ծրագիր մը կը պատրաստուի այս մասին :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՈՒՂԹ ԵՐԲՈՐԴ

— Հովուական թուղթերդ վերջացա՞ն :

— Ոչ տակաւին : Կը սպասեմ որ առաջին երկուքը արդիւնաւորուին :

— Այն ատեն ստիպուած ես տարիներով սպասել : Ցանկ աջ ու ձախ, եթէ շատ մը խրատներ բարի կամ աւազի վրայ թափին, ուրիշներ ալ մշակելի հողի վրայ կ'իյնան :

— Լաւ ուրեմն : Ահա թուղթ երրորդ :

Տարիներէ ի վեր, սովորութիւն է դած է ծանուցանել խոշոր գիրերով եւ օրերով,.. *Կը նախագահէ Ա.., կը խօսի Բ..* :

Իմ կարծիքով, «նախագահութիւն»ը հովանաւորութիւն մը կ'ենթադրէ ,— շուք, տարիք, հանգամանք, դիրք : Վերջապէս հոյ մը, արժանավայել եւ հանդիսաւոր :

Ընդհանրապէս նախագահը աւելի ծանր կը կշռէ քան բուն բանախօսը :

Արդ, ինչ որ «կը նախագահէ» կը նչեն մեր մէջ, պարզապէս հանդիսին բացումը կատարողն է : Երբեմն ալ՝ ինքն իր գլխուն բանախօսը :

Այսպէս չէր Օտ. Սահմանադրութեան կամ զինադադարի շրջանին, երբ հրապարակոյիս բանախօսութիւններ կը կատարուէին :

Այն ատեն եթէ հարկ բլլար «կը նախագահէ» գրել, նախագահը կ'ըլլար Զօհրապ, Ակնունի, Զարդարեան կամ Տաղաւարեան : Այլապէս, հանդէսին կազմակերպիչ Միութիւնը իր անդամներէն մէկը կ'ընտրէր, բացումը կատարելու համար, երկու խօսքով :

— Բայց նորերը ինչպէս պիտի վարժուին բեմին, եթէ «նախագահելու» պատեհութիւնն ալ կորսնցնեն :

— Թող բեմ ելլեն իբրեւ բանախօս : Փոխանակ ըսելու՝ «կը նախագահէ» , ինչո՞ւ չգրել,—*կը խօսի Ա.., Բ. եւն.* :

Ուրիշ պարագայ մը :

Ատենէ մը ի վեր թերթերու մէջ կը հանդիպիմ հետեւեալ բացատրութեանց ,— « *Կը նախագահէ Հայրենակից Ա.., կը խօսի Հայրենակից Բ., կ'երգէ Հայրենակից Գ.*» :

Հանդէսին նկարագրութեան ատեն ալ, կը հանդիպիմ ճոյն բառերուն ,— *արտասանեց Հայրենակից Մ.*, աւարտը կատարեց *Հայրենակից Տ. եւն.* :

Ինչո՞ւ այսպէս ամէն բան կապել *ծննդավայրի*, ըլլայ իակ հայրենակցական հանդէսի մէջ : Եթէ նախագահը, երգիչը եւ երգչուհին կամ արտասանողը արժանիք մը ունին, թող պատկանի *ամբողջին* , եւ ոչ թէ հայրենակցական հանգամանին :

Անիրա՞ւ եմ :

Վ.Ա.Հէ

ՏԷՐՍԻՄԻ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆ ԾԱԽԱԼՈՒԻՄԸ

Քիւրտեր 85,000 մարդ հրացա՞ն ունին

ՀԱՅ ԿԻՆԵՐՆ ՈՒ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ ԿԸ ՀԱՒԱՔՒՆ ՈՒ ԿԸ ՏԵՂԱՓՈԽԵՆ

« *Ազդակ* » հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Տէրսիմի ապստամբութեան մասին, օգոստոս **25** թուականով :—

Նախապէս Տէրսիմի մէջ կռուող Թրքական զինուորները ամբողջովին պարտուած ըլլալով, Թուրք կառավարութիւնը այս անգամ երեք զօրարանակ նոր ուժ փութացուց : Բան երեւոյթին, ռազմափորձեր ընելու կուգան, մինչդեռ բուն նպատակը Քիւրտերուն դէմ կռիւին է, ինչպէս պաշտօնապէս խոստովանեցաւ նաեւ վարչապետ Ճէլալ Պայար :

Նախապէս Տէրսիմի մէջ կը կռուէր 9րդ զօրաբաժինը (Ֆըրգա), բաղկացած մօտ 10.000 հոգիէ : Այս զօրաբաժինը ամբողջովին կոտորակուեցաւ ու քայքայուեցաւ, եւ հարկ եղաւ տասնապատիկ թիւով նոր զինուոր ղրկել :

Այս ուժերէն զատ, էլ Ազիզ եկաւ ընդհ. սպայակոյտի պետ Մարալթան Ֆեվզի Զաքմաք եւ պէտք տեսաւ սաւառնակներով Տէրսիմցիներուն ցրուելու մասնաւոր յայտարարութիւն մը :

Ցայտարարութիւնը բնականաբար լեցուն է խարեպատիր խօսքերով . — Թրքական ուժերը պիտի քաշուին առանց դնդակ մը արձակելու, Տէրսիմցիներուն ուզածին պէս վարչութիւն մը պիտի հաստատուի ,տուրք պիտի չառնուի, հալածանք պիտի չըլլայ, եւն. եւն. :

Բայց այս խոստումներու իրականացման համար, պայման է որ Տէրսիմցիները յանձնեն 85.000 բարեփոխուած (մուատաէլ) մազվէր հրացան, որուն գոյութիւնը կառավարութիւնը հաստատած է պաշտօնապէս :

Միւս կողմէ, Մարալթանը յայտարարութիւն մը ուղղեց էլ Ազիզի ժողովուրդին եւ պաշարման վիճակ հռչակեց, ազգաբարելով թէ մահուամբ պիտի պատժուին բոլոր անոնք որ կապ կը պահեն Տէրսիմցիներուն հետ կամ ռազմանիւթ կը հայթայթեն անոնց :

Պահեստի զօրաբաժին մը տեղաւորուած է էլ Ազիզի նահանգին մէջ : Կարգ մը կասկածելի անձեր ալ աքսորուած են արեւմտեան նահանգները : Զօրաբանակներն ալ Եփրատ գետը անցնելով սկսած են յարձակում գործել Տէրսիմի վրայ :

Նկատելով որ Եփրատի վրայ միայն Բերդակի կամուրջը կայ, երկու զօրաբաժիններ թնդանօթի մարտկոցներ դեռեղած են միւս չրջաններու անցքերուն վրայ ,եւ Եփրատի ամբողջ երկայնքը զինուորական չղթայ մը հաստատուած է, սկսեալ Քիւրտ Խմլիքէն (ուր կը միանան Բալու եւ Մանզուր գետակները) մինչեւ Աչուան (ուր կը միանան Եփրատը եւ Երզնկայի գետակը) :

Այս բոլոր նախազգուշութեանց նպատակն է արգիլել Տէրսիմցիներուն յարձակումները՝ էլ Ազիզի եւ Մալաթիոյ ուղղութեամբ :

Բանակի հրամանատարութեան կարգադրութեամբ, էլ Ազիզ, Մալաթիա, Սվազ, Երզնկա եւ Էրզրում նահանգներէն արգիլուած է երթեւեկը դէպի Տէրսիմ :

Ֆէվզի Զաքմաք կը բնակի էլ Ազիզի երկաթուղիի կայարանը, մասնաւոր վակօնի մը մէջ : Կայարանը եւ վակօնը չրջապատուած են զինուորական ուժերով եւ գնդացիրներով :

Այս օրերս պիտի գայ նաեւ Պատերազմական գործակալ Զօր. Քեազըմ Էօզալփ :

Բանակին գործածած հրացանի գնդակները փոխուած են ամբողջովին եւ չեն յարմարիր Տէրսիմցիներու հրացաններուն : Այս կարգադրութիւնը եղած է, որպէսզի ըմբոստները չկարենան օգտագործել իրենց գտած գնդակները : Բայց ամէն առաջ պարտուած 9րդ զօրաբաժինին գնդակները կը յարմարէին եւ այդ զօրաբաժինին բոլոր զէնքերն ու ռազմանիւթը գրաւուած են Տէրսիմցիներէն :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՁԵՑՔՈՒՄԸ ՍՊԱՍԵԼ Չ’ԱՌԱՎ

ՀԵՆՐԻԿ ՓԻԼԻՈՓ ՊԵՏՅԱՆ Նկար. Բարդ. Ս. ՀԱՄԲԱՐՑՈՒՄ

Նկարը տարօրինակ ու վախ ներշնչող էր։ Ամբողջ տարածքը ծածկված էր ոսկրերով։ Հոտ էլ ասելու չկար։ Ոսկրերի մեծ մասը հին էր, ոմանք էլ՝ թարմ։ Ես էլ, Ռոբերտ Ֆիլիպսը, Ռոնի Օ’Բրայենը և Ֆրենկ Ստիվենսը կանգնած էինք ոսկրերի կույտերի մոտ և ապշած նայում էինք դրանց։

— Ինչպե՞ս կարող է սա տեղի ունենալ,— ասաց Ռոբերտը, որ ֆիզիկայի պրոֆեսոր էր։— Ես չեմ հավատում։

— Ես էլ,— ասաց Ռոնին։— Ես էլ։

Ես ոչինչ չասացի։ Ես էլ չէի հավատում։ Ես ինքս էի տեսել, թե ինչպես էին մարդիկ անհետանում, ինչպես էին նրանք ոչնչանում։ Ես ինքս էի տեսել, թե ինչպես էին նրանք վերածվում ոսկրերի կույտերի։ Ես ինքս էի տեսել, թե ինչպես էին նրանք ոչնչանում։

— Ուրեմն իսկապես ճիշտ է, որ մարդկանց ոչնչացնում են ինչ-որ ճառագայթներ,— ասաց Ռոնին։— Ինչպե՞ս կարող է դա լինել։

— Ես չգիտեմ,— ասաց Ռոբերտը։— Ես չգիտեմ, թե ինչպես կարող է դա լինել։ Ես չգիտեմ, թե ինչպես կարող է դա լինել։ Ես չգիտեմ, թե ինչպես կարող է դա լինել։

ՆԱՐՏՈՑԸ — Ֆ. ՍՅՆԹԱՆ

(Գիրքեաթախ պաքրէկ պատմուռւած)

Նաւիպոնը իր պատաքրէ՛ններ ունէր ձեռնարկած հոսկէ ետք ու տատ չէր ալ պատ՛ճառ ունենար ետ դառնալու Ամերիկա, ուր ինք ամէն բանէ զատ ունէր նաեւ իր սէրը՝ Ֆրանչիսքան, որ ինք կը սիրէր եղած չափ ուժգնութեամբ։ Ան ալ կը սիրէր զինք, բայց ինք ամէն անգամ որ կը խնդրէր զինք ամուսնանալ իր հետ, ան կ՚ըսէր թէ պէտք է սպասեն մինչեւ որ Նաւիպոնը ետ դառնայ։ Ինք ալ կը սպասէր, բայց ան չէր վերադառնար։

— Ես ալ պատ կ՚ուզեմ ետ դառնալ, — ըսաւ Ֆրանչիսքան, — ես ալ կ՚ուզեմ որ մեր հարսնիքը տեղի ունենայ Նաւիպոնի ներկայութեան։ Ինչո՞ւ չի գար։

Ինք ալ կը պատասխանէր նոյն բանը։

— Ան ալ կ՚ուզէ գալ, բայց ինչպէ՞ս կրնայ ձգել իր գործերը։ Ան ինծի համար ամէն բան ըրաւ, ես ալ պարտական եմ անոր ամէն բանով։ Ես ալ կ՚ուզեմ որ ան ներկայ գտնուի մեր հարսնիքին

Ակնպէս որ Քիւրտերը նեղութիւն պիտի չէրեն, ինչպէս կը յուսայ կառավարութիւնը։ Ցետոյ, գնդակներու հետ կը գրաւեն նաեւ հրացանները։

Արեւելեան Տէրսիմի աշիրէթները իրենց ընտանիքները տեղաւորած են Գուէթու Տէրէսի կոչուած 60 քիլոմէթր երկարութեամբ վայր մը որ կը գտնուի Մազկերտի նահանգին հիւսիսէն անցնող Սուլթան Պապա Տիւզկիւն Պապա լեռներուն եւ Իքսուր լեռնաշղթային միջեւ։ Այս վայրը ոչ միայն անառիկ է, այլ եւ շատ լաւ պաշտպանուած է օդային յարձակումներու դէմ։

Ընտանիքները այսպէս տեղաւորելէ յետոյ, Քիւրտերը 7000 հոգիով անցած են Թուրք բանակին կռնակը՝ Տէրսիմի հարաւ-արեւելեան ուղղութեամբ։

Արեւմտեան Տէրսիմի աշիրէթներն ալ իրենց ընտանիքները տեղաւորած են Ալի Պօղազի մէջ, որ միացման կէտն է Զմշկածագի Գըրգլար լերան եւ Մանգուր լերան։ Այս վայրն ալ բացարձակապէս անառիկ ու ապահով է։

Այս շրջանի աշիրէթներն ալ յարձակումներ կը կատարեն Թրքական ուժերուն վրայ՝ Տէրսիմի հարաւ-արեւմտեան ուղղութեամբ։ Այս ճակատին վրայ, Գօչ Ուշաղը աշիրէթին պետերը՝ Իպրահիմ Զատէ Սէյիտ Խան եւ Գօճօ Հիւսէյին ալա յարձակում գործած են Մալաթիոյ եւ Էլ Ազիզի նահանգներուն վրայ։

Օվաճըք նահանգի Մազսուտան, Արսլանեան, Պիթեան եւ Փէղըւրան աշիրէթներն ալ քաշուած են Մանգուր լեռները եւ կը յարձակին երդնկայէն իջած ուժերուն վրայ։

*** Կառավարութիւնը բոլոր գիւղերու ծերոց ժողովներուն հրահանգ տրուած է արձանագրել եւ նահանգներուն կեդրոնները ղրկել էլ Ազիզի եւ Երզնկայի նահանգներուն մէջ գտնուող բոլոր հայ կիները։

Քաղաքներու եւ գիւղաքաղաքներու մէջ գտնուող հայ կիները եւ աղջիկները ալ կ'արձանագրեն։

Ուրիշ մանրամասնութիւններ՝ վաղուան թիւով։

Հիթլերի առաջին յայտարարութիւնը կուսակցական հանգրուանին մէջ

«ՁԵԶԻ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՆԱՄ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՆԱՀԱՆԳՈՎ, ԻՄ ՀԱՅՐԵՆԻՔՈՎ»։— «ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՉԻ ՎԱՅՆԱՐ ՊԱՇԱՐՈՒՄԷ, ՇՆՈՐՀԻՒ ՔՈՒՄԱՐԵՆԻՔՈՎ»։— «ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՎՏԱՆԳԸ ԱՇԽԱՐՀԻ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՑ ԱԻԵԼԻ ՔԱՆ ԵՐԲԵՔ»։— ՈՉ ՄԷԿ ԽՕՍՔ ՉԵՒԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ։

Նիւրընպէրկի կուսակցական համագումարին բացման առթիւ, Հիթլէրի առաջին յայտարարութիւնը կարդացուեցաւ երեքշաբթի օր, մեծ հանդիսաւորութեամբ։ Ահաւասիկ յայտարարութեան գլխաւոր կէտերը։

*— «Ընկերներ, քանի մը չաբաթ առաջ անգլիերէն թերթ մը կը գրէր թէ կ'ուզեմ դաշինք մը կնքել զանազան պետութեանց հետ, այլապէս պիտի չհրաւիրուիմ նորէն ներկայանալ կուսակցութեան համագումարին։ Ես այդպիսի միտք ունեցած չեմ։ Ես ձեզի կը ներկայանամ ոչ թէ դաշինքով մը, այլ գերմանական եօթներորդ նահանգով, իմ սեփական հայրենիքով (Աւստրիա)։ Մեծագոյն Գերմանիան է որ կ'երեւայ, առաջին անգամ, Նիւրընպէրկի մէջ։ Եթէ նախկին պետութեան խորհրդանշանները գերմանական այս վազքի քաղաքը փոխադրուած են, անոնց հետ միասին եկած են վեցուկէս միլիոն Գերմաններ, հոգեպէս միանալով մեր ժողովուրդի միւս բոլոր կիներուն եւ այրերուն հետ։ Շնորհիւ ընկեր կէօրինկի ձեռք առած կորովի միջոցներուն, հակառակ վերջին տարիներու պակասաւոր հունձքին, մենք յաջողեցանք ապահովել մեծաքանակ պահեստ մը։ Այդ պահեստը եւ նոր հունձքը կը փարատեն Գերմանիոյ պարենաւորման բոլոր հոգերը։ Բայց եւ այնպէս, պէտք է անտեսել։ Մենք կ'ուզենք հաստատել հացահատիկի պահեստ մը որ Գերմանիան ապահովէ որ եւ է նեղութեան դէմ։ Գերմանիա այժմ կը տառապի միայն երկու անտեսական հոգեպէս

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ՓՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ 9 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ VENDREDI 9 Septembre 1938

14e Année No. 3830 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

«ՕԴԸ ԼԱՒ ՉԷ»...

Տեղական թերթի մը թղթակիցը կը գրէ թէ Հիթլէրը ունկնդրութեան ընդունելով օտար դեսպանները, Նիւրընպէրկի մէջ, ըսեր է անոնց,— « Օդը լաւ չէ ... » :

Այս խօսքն արտասանուած ըլլայ թէ ոչ, բան մը չի փոխուիր մնայլ իրականութենէն :

Արդարեւ, եթէ անձրեւ կուգայ Նիւրընպէրկի մէջ, խանգարելով համա - գումարին առթիւ սարքուած բազմազան թափորները, անձրեւաթեր կամ ձիւնաթեր «Հոդմունք» նոյնպէս կուտակուած են քաղաքական հորիզոնին վրայ :

Նաեւ սահիկ երկու նոր դէպքեր,— «Թայմզ»ի խմբագրականը եւ դերմանեւեան սահմանին վրայ պատահած դէպքը :

Հետեւելի ծանրակշիռ է առաջինը, «Թայմզ»ի սեպտեմբեր 7 թուակիր խմբագրականը, իրրեւ մէկ արտայայտութիւնը Մեծն Բրիտանիոյ եթէ ոչ պաշտօնական, գոնէ քաղաքական շրջանակներուն :

Ձիշդ է որ Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը փութաց ղեկոյց մը հրապարակել, մերժելով խմբագրականին պատասխանատուութիւնը : Բայց մատնոթիւնը չէ վարատած :

Մէկ լայնանիստ եւ ծանրագլուխ, Լոնտոնի «Թայմզ»ը անշուշտ բան մը գիտէր որ հրապարակ նետեց Չեխոսլովաքիոյ դերմանական շրջանը Հիթլէրի յանձնելու գաղափարը, ճիշդ այն պահուն երբ չեխական կառավարութիւնը կը հրապարակէր իր չորրորդ ծրագիրը, իրրեւ վերջնական :

Այն օրէն ի վեր որ Լոնտոն հաւանեցաւ «բարեխօս» մը դրկել Փրակա, պատահելի պատուիրակութեան մը հետ, չեխական քննճուկը լուծելու համար, բրիտանական կառավարութիւնը տիրաբար ձեռք առած է այս խնդիրը :

Անգլիա դաշինք չունի Չեխոսլովաքիոյ հանդէպ, եւ մինչեւ վերջն ալ մերժեց յանձնառութեան տակ մանել : Միեւնոյն ատեն, առաջին օրէն իսկ յայտնեց թէ լորտ Բրնսիմէն պիտի գործէ իր անհատական պատասխանատուութեամբ :

Եւ սակայն, այս բոլորը դիւանագիտական խաղեր են, բուն իրականութիւնը ծածկելու համար : Ոչ մէկ տարակոյս՝ որ բարեխօսը կը գործէ կռնակը առած իր կառավարութեան : Ան միշտ հետաձգչին կամ հետապրին պիտի է, եւ հարկին պատուիրակներ կը ղրկէ Լոնտոն, խորհրդակցելու համար : Եւ ան է որ դիջումէ դիջում առաջնորդեց չեխական կառավարութիւնը, յանդելով չորրորդ ծրագրին :

Մինչ այս մինչ այն, քաղաքական շրջանակներու մէջ անհամբերութեամբ կը սպասեն Հիթլէրի պատասխանին, որ կ'ուշանայ : Թէեւ, արտայայտութիւնները կան որ չատ բան կը խօսին իր մտադրութեանց մասին :

Այսպէս, իր երկրորդ ճառին մէջ, աշխատանքի Թափորին առթիւ, Հիթլէր ազդարարեց .

— « Արիւնը աւելի հզօր է քան թշնամի ուժերը եւ ինչ որ գերմանական ի'ւզէ ըլլալ, պէտք է պատկանի Գերմանիոյ» :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի ԲԱՐՁԱՆՑ ԼԵՐԱՆՑ

Լեմանի ափերէն մեկնելով, մեր կառքը անմիջապէս կը մտնէ կիպրեներու դիւային երախներուն մէջ, երբ կառին պատուհաններով շրջաճեպուած՝ լեռները կը փոխակերպուին գեղանկար կտաւներու :

Եւ ես պահ մը խնճգնիճս կ'երազեմ նըքացիճի մը մէջ, արբայական պատկառելի մեծարանը, մինչ կառքը կը սուրայ լեռներուն տակէն, կարծես անդունդի մը մէջէն, երբ ա'լ աւելի կը բարձրանայ, մեր գլխուն վրայ կը կախուի սպիտակափառ Մոնբլանի գագաթը : Շատեր եկեղեցիի գմբէթի կը նմանցնեն զայն, երկնքի կապոյտին մէջ կարսուած զանգակատան մը, որ հիմա կ'ըսես պիտի ղօղանջէ, համաչիւռ երաժշտութեամբ մը սրբազրծելով սպիտակ միջոցը :

×

Ջինչ վերջ լերան վրայ եւած եմ սրդէն : **2500** մեթր բարձրութեան վրայ : Լեռնեցական մը, լարուղիէն առկախ, արագօրէն կը բարձրացնէ մեզ ձիւներուն ու սառնապաճներուն մէջ : Ապշութեամբ կը դիտեմ շուրջս ու մտովի կը խօսիմ լերան հետ· — Ինչ ւսպատմութիւն է այս, ցամաքային ինչ ալեկոծութիւն, Սպիտա'կ - Լեռ, դո՞ւն ալ զգուեցար բազաբակրթութենէ ցածութենէն եւ մեր Տուբ - Անթեան ցածութենէն եւ մեր Տուբ - Անթեան ցածութենէն եւ մեր Տուբ - Անթեան

ՀԵՏԱՔՐՔԻՐ ՄԱՐԴԻԿ

ՀԵՂԻՆԱԿ ԳՐՈՂ ՄԱՐԴԻԿ

Նկար Բադալի. Ս. ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Մարդիկ միշտ ունեցել են հետաքրքրություն դեպի ուրիշների կյանքը, նրանց սովորությունները, ապրելակերպը, հագուստը, սնունդը, բնակարանը, ընտանեկան հարաբերությունները, ամուսնական կյանքը, ընկերական շրջանակը, ժամանցի միջոցները, ուրախությունները, տխրությունները, հոգսերն ու հաճույքները։ Հետաքրքրությունը մեծանում է, երբ խոսքը գնում է մեծ մարդկանց մասին։ Ամեն մարդ ուզում է իմանալ, թե ինչպես են ապրում, ինչ են ուտում, ինչ են խմում, ինչպես են հագնվում, ինչպես են հանգստանում, ինչպես են զվարճանում, ինչպես են աշխատում, ինչպես են ստեղծագործում, ինչպես են սիրում, ինչպես են ատում, ինչպես են ուրախանում, ինչպես են տխրում, ինչպես են ծիծաղում, ինչպես են լաց լինում, ինչպես են ծնվում, ինչպես են մեռնում։

Ամեն մարդ ուզում է իմանալ, թե ինչպես են ապրում մեծ մարդիկ, որոնց անունները հայտնի են ամբողջ աշխարհին։ Ամեն մարդ ուզում է իմանալ, թե ինչպես են ապրում մեծ գիտնականները, մեծ գյուտարարները, մեծ գրողները, մեծ նկարիչները, մեծ երաժիշտները, մեծ դերասանները, մեծ քանդակագործները, մեծ ճարտարապետները, մեծ հասարակական գործիչները, մեծ զորավարները, մեծ հերոսները, մեծ հայրենասերները, մեծ ազգասերները, մեծ մարդասերները։

Ամեն մարդ ուզում է իմանալ, թե ինչպես են ապրում մեծ մարդիկ, որոնց անունները հավերժացել են մարդկության պատմության մեջ

ՎԱՂԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒ

ժով անցայ Հռենոսի հռչակաւոր խճուղիէն, ինչպէս եւ արեւելեան գլխաւոր եւ երկրորդական ճամբաներէն: Ամբողջ պտոյտի ընթացքին, այն վայրկեանէն որ մաքսային սովորական գործողութիւնները կատարեցի Քէհլի մէջ (Սթրազպուրգի կամուրջին գերմանական կողմը) մինչեւ Նորէն Ֆրանսա մտնելս, որ եւ է փորձ չկատարուեցաւ կառքս կեղտելու կամ թուղթերս քննելու :

Արտասովոր գործունէութիւն կը տիրէ կայարաններուն մէջ, ուր գրեթէ բոլոր կանոնաւոր երթեւեկները ընդհատուած են, բացի հեռագնաց կառա – խումբերէն: Անցեալ ուրբաթ օրէն ի վեր անընդհատ կառախումբեր կը հոսին, զօրք եւ հանդերձանք փոխադրելով: Շաբաթկարտի կայարանին մէկ պաշտօն – եան, որ այդ գծին վրայ կ'աշխատի 1902էն ի վեր, ինծի ըսաւ թէ այսպիսի գործունէութիւն տեսած չէր 1914էն ի վեր:

Հռենոս հասած զօրքը մեծ մասով կը բաղկանայ թնդանօթաձիգներէ եւ օդաչուներէ, որոնք ազատօրէն կը տեսակցին քաղաքացիներու հետ: Գլխաւոր կայարանները խճողուած են ռազմական նիւթերով,— գլխաւորաբար ծանր թնդանօթներ: Զօրքի կեդրոնացումը աւելի աչքի կը զարնէ լեռնային շրջաններուն եւ Սեւ Անտառին եռեւը: Ամբողջ գիւղեր զինուորական իշխանութեան յանձնուած են, եւ սպաներն անդամ չեն գիտեր թէ որքան ժամանակ պիտի մնան: Երկու ընդարձակ եւ արդիական օդակայանները չինուած են անտառին մէջ, ստորերկրեայ անցքերով :

Աշխատաւորի թափորը եւ Հիթլերի ճառը

Նիւրընպէրկի համագումարին Բ. օրը, չորեքշաբթի, նուիրուած էր աշխատանքի ճակատին: Այս առթիւ թափոր մը կազմուեցաւ, առաջնորդու – թեամբ 1200 երաժիշտներու որոնք անընդհատ կը հնչեցնէին աշխատանքի քայլերգը,— «Մենք մեր սիրտերուն մէջ կը կրենք հայրենիքը»: Թափորին կը մաս – նակցէին 40.000 երիտասարդներ եւ 20000 աղջիկներ, գրշ համազգեստներով եւ դիմապահ գլխանոցներով, բահեր ըռնած իբրեւ ուսերուն վրայ: Առաջին անգամ ըլլալով թափորին կը մասնակցէին Աւստրիոյ չորս նահանգներուն աշ – խատանքի ճակատին ներկայացուցիչները , 1000 հոգի: Թափորը անցած տեղն եկեղեցիներու բոլոր զանգակները կը հնչէին: Այս առթիւ տեղի ունեցաւ ա – ւանդական երդումը .

— « Կ'երդնունք, մեր Առաջնորդին առջեւ, թէ երբեք պիտի չմոռնանք մեր ձեռքերուն ցաւը եւ այն խանդը որ կը բռցավառէ մեր սրտերը , երբ կ'աշխատինք գերմանական հողին վրայ, կէս տարի: Մեր առջեւ կեանքը պիտի դառնայ գերագոյն ծառայութիւն մը Գերմանիոյ համար»:

Երդումը կը կրկնէին հազարաւոր բերաններ: Զօրավարի մը ճառէն վերջը, Հիթլէրը խօսք առնելով յայտարարեց.

— « Բահը, զոր կը կրէք ուսերուն վրայ, խորհրդանշանն է մեր հա – մերաշխութեան, ապահովելու համար մեր անկախութիւնը: Այս բահը նոր հո – ղեր կը տաշեղէ եւ կ'երաշխաւորէ մեր վաղեմի երկիրը ամէն տեղ,— հիւսիսի, արեւելքի, հարաւի մէջ: (Պահ մը կանգ առնելէ եւ ձայնը բարձրացնելէ վերջ) · Նոյնիսկ արեւմուտքի մէջ զուք սահմանուած էք երաշխաւորելու պետութեան ապահովութիւնը եւ զոյութիւնը: Դուք կը ներկայացնէք ամէնէն աղնիւ նշա – նաբանը,— «Մա՛րդ , օգնէ դուն քեզի եւ Աստուած պիտի օգնէ քեզի»:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՎԱՐՁԱՊԵՏԻՆ Դէմ անարդարական խօսքեր արտասանուեցան Նանսիի մէջ, երբ 1500 բանուորներ թափոր մը կազմեր էին քաղաքին կեդրոնին մէջ, բողո – քելու համար աշխատանքի ժամերու յաւելման դէմ :

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ եւ վարչապետին տեսակցութենէն վերջ, համաձայնութիւն գոյացաւ որ կառավարութիւնը նախապէս տեղեկութիւն հաղորդէ բանուորական կազմակերպութեանց, երբ անհրաժեշտ համարուի երկարաձգել աշխատանքի ժամերը: Բանուորական կազմակերպութիւնները ալ յանձն առին մինչեւ հինգ օր հաղորդել իրենց պատասխանը եւ թելադրութիւն – ները, երբ ժամերու յաւելման խնդիր ծագի :

ԵՐՈՒսաղէմէն կը հեռագրեն թէ ընդհարում մը պատահեցաւ Ակրայի շրջակաները, անգլիական զօրքին եւ ապստամբներուն միջեւ: Բազմաթիւ զո – հեր սպաննուեցան: Ական մը պայթեցաւ Սուրիոյ սահմանին վրայ , սպաննելով երեք անգլիացի զինուորներ: Եաֆայի մէջ հրոսախումբ մը դրա – ւեց քաղաքապետարանը, 20.000 ֆրանք յափշտակելով: Ուրիշ խումբ մը աւարի տուաւ ոստիկանական պահականոցը, դրաւելով 14 հրացան եւ ռազմանիւթ :

ՄՈՍԿՈՒԱՑէն կը հեռագրեն թէ պաշտօնական եղաւ արտաքին գործակալին օդնականը, Սոմոնիաքով, որ Պուլկար մըն է եւ նախապէս եղած է առեւտրա – կան ներկայացուցիչ Գերմանիոյ մէջ :

Ա՛ՆԴՐԱՆԻԿի գերեզմանին ուխտագնացութիւնը յետաձգուած է 18 Սեպտեմբերին:

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ

Հ· Ց· Դ· Մատենադարանէն, նպաստաւոր պայմաններով, կը վաճառուին հետեւեալ գիրքերը·—

Մ· ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ՝ Հ· Ց· Դ· Պատմութիւն I հատ·	30 ֆրանք
» Հայկական չարժման Նախապատմութիւն I և II հատ· միասին	20 »
» Բողոքը Նորագոյն պատմութեան մէջ I հատ·	10 »
» Համաժողովրդական բանակ	3 »
» Աւգուստ Բեբել	3 »
ԶՈՄԲԱՐՏ՝ Սոցիալիզմը եւ Սօց· չարժումը 19րդ դարում	5 »
Ե· ՖՐԱՆԿԵԱՆ՝ մեր փիլիսոփայական Աչխարհայեացքը	12 »
Ն· ՀԱՆԴՈՑՑ՝ Մտածումներ Հ· Ց· Դաշնակցութեան մասին	4 »
ԼԷՎԻՆՍԿԻ (Թարգ·Կ·Մ·) Ընկ· Մքլաղ· եւ ճնչ· ժողովուրդները	4 »
ԴՈՒՄԱՆ՝ Նախագիծ ժողովրդ· ինքնապաշտպանութեան	2 »
Գ· ԳԻՒԶԱԼԵԱՆ՝ Հայ քաղաք· մտքի զարգ· եւ Հ· Ց· Դ·ը	5 »
ԶԷՑԹՈՒՆՑԻ՝ Զէյթունի անցեալէն եւ ներկայէն	4 »
ԳՐԱԿ· ՈՒՍ· ՄԻՈՒԹ· Փետրուարի 18	4 »
Լ· ՊԼՈՒՄ (Թարգ· Լ· Զ·) Գոլշեւիզմը եւ ընկերվարութիւնը	2 »
ՍԻԱՄԱՆԹՕ՝ Հայորդիները	2 »
ՔՐ· ՄԻՔԱԵԼԼԵԱՆ՝ Եեղափոխականի մտքերը	4 »
Դ· ԲՐԱՆԴԻՍ՝ Հայաստանը եւ Եւրոպան	1 »
Հ·Ց·Դ·(հրատ·)Եեղափոխականներ (Վ·Գօլոչեան եւ Ց· Ազբիպասեան)	2 »
Հ·Ց·Դ· (հրատ·) Եւրոպացիների կարծիքը Հայկ· Դատի մասին	3 »
ՄԱՐ՝ Թիւրքական բանտերը	2 »
Վ· ԱՐԱՐԱՏՍԿԻ՝ Քաղաքական կուսակց· Ռուսաստանում	2 »
ՖՐԻՏ· ԷՆԳԵԼՍ՝ Գիտական Սոցիալիզմ	2 »
Ա· Զ·՝ Մեծ առասրը	1 »
ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐԻ ՏԱՂԵՐԸ	1 ֆր·
ՀԵՐՈՍԸ	1 »
ԱՊՍՏԱՄԲ ՍԱՍՈՒՆԸ	1 »
ԱՑՈՒՀԻՆԵՐԻՆ	1 »
ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԵՐ	1 »
ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ	2 »
ՈՒՂԵՑՈՑՑ ԸՆԿԵՐՆԵՐԻՆ	1 »
ԹԱԼԷԱԴԻ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ	7 »

Ապսպրանքները կանխիկ, *փոստի ծախքը չհաշ·*

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կամարէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջա – նի բոլոր ընկերները այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Ավընիւ սու՝Թալի սրճարանին վերնայարկը: Օրակարգ՝ երջանկային ժողովի օրակարգերու քննութիւն:

ՊԱՆԵԼԷ ՔԱՉՆԻ «Աբծիւ» ենթակոմիտէի ժողովը 10 սեպտեմբեր, շա – բաթ երեկոյ ժամը 9ին, իր ակումբին մէջ·

ԱՒՆՈՒՎԻԼի «Ցազմիկ» խումբի ժողովը՝ 9 սեպտ ուրբաթ երեկոյ ժա – մը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼի «Պարգպետ» խումբի ժողովը, 9 սեպտ., ուրբաթ գիշեր ժամը 9ին, ընկեր Թորոս Թորոսեանի բնակարանին մէջ: կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատետրով: Ներկայ կ'ըլլայ շրջ· կոմիտէի ներկայացու – ցիչը·

ՍԷՆ ԺԷՌՕՄի (Մարսէյլ) «Հայաստան» ենթակոմիտէի ընդհ· ժողովը՝ 10 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին· կարեւոր օ – րակարգ· Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է· Ներկայ կ'ըլլայ շրջ· կոմիտէի ներկայացուցիչը·

ՊՈՄՈՆԵ «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընդհ· ժողովը՝ 10 սեպտ., շա – բաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին «վարանդեան» սրահին մէջ: կարեւոր օրա – կարգ· ներկայ ըլլալ ճիշդ ժամանակին·

ՍԷՆ ԼՈՒԻ (Մարսէյլ) «Ակնունի» ենթակոմիտէին ընդհ· ժողովը՝ այսօր, ուրբաթ, երեկոյեան ժամը 8ին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պար – տաւորիչ է: Ներկայ կ'ըլլայ շրջ· կոմիտէի ներկայացուցիչը·

ՎԻՆԻՆ կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 11 սեպ – տեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին «Թաֆակ» ակումբին մէջ: Թէստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Ներ – կայանալ անդամատետրով·

ՊՈՒԱԼԻԶԻի (Մարսէյլ) «վարանդեան» խումբի ընդհ· ժողովը՝ 10 սեպ – տեմբեր, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկ· Արապեաններու բնակարանը·

1939 "ՊՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՑ,,

Ժ.ՐԴ ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Մամուլի տակ է եւ օգոստոս 30ին լոյս կը տեսնէ 1939 տարուան «Գոյա – մարտ» Օրացոյցը, զեղեցիկ եւ չքեղ տպագրութեամբ :

Բովանդակութիւն·— Հ· Ց· Դաշնակցութեան պատմութիւնը, հեղինակ՝ Մ· Վարանդեան, Ազգային պատմական եւ յեղափոխական դէմքերու եւ դէպ – քերու մասին հակիրճ տեղեկութիւններ, մտածումի չիթեր, գրական հատուած – ներ, գիտական տեղեկութիւններ Հայաստանի եւ դրացի երկիրներու մասին, ասացուածքներ եւ առածներ: Ազգային եւ կրօնական տօները մանրամասնու – թեամբ:

Կողքին կեդրոնը զարդարուած է «Մայիս 28ի Մնունդը» (նկար՝ Վ· Խա – կէեանէրեանի) եղերուած հայկական զոյգ եռագոյնով :

Երկու կողմերը նկարներ՝ Տիկին Արղուբեանի, Մարօի, Քրիս Ֆէեէրճեա – նի, Անդրէասեանի եւ երկու խմբանկարներ :

Թերթիկներուն տակը՝ Քրիստափորի, Զաւարեանի եւ Ռոստոմի նկարները Ցուշարձանով :

Թերթիկներուն մէջ գետեղուած են Մ· Վարանդեանի, Յ· Միրիմեանի, Սէրէմճեանի, Վանարեանի, Թէրլէմէզեանի, Զօր· Սեպուհի, Պօղոսեանի եւն· նկարները :

Գինն է՝ Մարսէյլ 5 ֆրանք Ֆրանսա, Սուրիա եւ գաղութներ 5.50 ֆր·, արտասահման՝ 6 ֆրանք:

Բացի մեր գործակալներէն՝ ապառիկները նկատի չեն առնուիր : Դիմել՝ մեր ընդհանուր գործակալ՝ Կայծակ Ճարայեանի,

Monsieur Gaïzak Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille, France:

ԾՈՒՇԱՏԵՏԻՐ

ՏԱՐՕՆ ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի Հայրենակցական Միութեան Կ· Վարչութիւ – նը կը հրաւիրէ Փարիզի Մասնաճիւղի անդամներն ու ոչ-անդամ բոլոր հայ – րենակիցները Ընդհ· ժողովի, այս կիրակի, 11 Սեպտեմբեր, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, հայրենակից Լեւոն Տօնիկեանի բնակարանը, 52, Rue Gustave Courbet, Bagneux, *Փորթ տ'Օրլէանէն առնել օթոպուս եւ իջնել* Grange-Ory *կայարանը: Միասն կարեւոր օրակարգ:*

ՆԱՏԱՄԱԿՈՒԹ

ՄԱՐՍԷՅԼ· Լ· Ղեւոնդեան.— *Տպագրութեան յանձնուած են ձեր գրութիւնը եւ ապրը:*

ՅԱՒԻՏԱԿԱՆ

ՀԱՅ կամաւորներու եւ Մարտիկներ – րու Միութեան Վալանսի Մասնաճիւ – ղը իր խորին վշտակցութիւնը կը յայտնէ պինակից Լեւոն Տօնապետեան – ին, իր տիկնոջ՝ ԵՂԻՍԱԲԵԹ ՏՕՆԱ – ՊԵՏԵԱՆի մահուան առթիւ:

ՎԱԼԱՆՍ.— Զ· Ո· Մ· Մարզականի Վարչութիւնը եւ Համազ – գային Մասնախումբը իրենց խոր վշտակցութիւնը կը յայտնեն ընկեր Լե – ւոն Տօնապետեանի եւ պարագանե – րուն, իր տիկնոջ՝ Տիկին ԵՂԻՍԱԲԵԹ ՏՕՆԱՊԵՏԵԱՆի մահուան առթիւ:

ԳԱՋԻՐ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆի ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette, angle Garibaldi

Ժամագոյցի եւ գահաբեղինաց

կամեռատասեռ

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Métro: Louis Blanc et Jaurès

261, Rue du Fbg. St. Martin

Լեւոն Տօնապետեան (Առաքելեան) Խարբերդի Մօրենիկ դիւղէն, Տէր եւ Տիկին Տ· Տօնապետեան, Տէր եւ Տիկ· Գ· Գաբրիէլեան (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Գ· Ստեփանեան, Տէր եւ Տիկին Մ· Ճանիկեան, Տէր եւ Տիկին Լ· Ա – հարոնեան, Տէր եւ Տիկին Մ· Առա – քելեան (Հալէպ), Տէր եւ Տիկ· Ցոլհ· Առաքելեան (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկ· Ս· Թորոսեան (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Ղ· Տօնապետեան (Ամերիկա), Սլրի Տիկին Մ· Տօնապետեան (Ամե – րիկա), Տէր եւ Տիկին Կ· Տիրատուր – եան (Ամերիկա), Տրէ եւ Տիկին Հաչ· Գաբրիէլեան (Ամերիկա), Տէր եւ Տի – կին Ա· Ալէմեան (Ամերիկա), Mme. et Mr. Mayousse, Mlle. B. Nourry, Mme. et Mr. André, կը ծանուցանեն զառնաղէտ մահը իրենց կնոջ, մօրաքրոջ, հար – սին, ապզականին եւ սանամօր

ՏԻԿԻՆ ԵՂԻՍԱԲԵԹ ՏՕՆԱՊԵՏԵԱՆԻ

(Առաքելեան)

Ծնեալ Կիրակոսեան 1907, Խարբերդ , մեռած 6 սեպտ· 1938 Վալանս, Hôpital Généralի մէջ:

Թաղումը տեղի ունեցաւ սեպտեմ – բեր 7ին:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— *Այրի Տիկին Ազաւնի Ղեւոնդեան, զաւակը Լեւոն եւ եղբայրք Մասիս, Արայ Ղեւոնդեան կը ծանու – ցանեն թէ՝ իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն, հօր եւ հօրեղբօր, հանգուցեալ՝ ԳԱՍ – ՊԱՐ ՂԵՒՈՆԴԵԱՆԻ «ԹՈՇՃԵԱՆ) մահուան երրորդ տարելիցին առթիւ ճայնաւոր Ս· Պատարագ պիտի մա – տուցանէ Հ· Յովհաննէս վարդապետ Ջուհաճեան, կիրակի, 11 Սեպտեմբեր, առաւօտեան ժամը 10ին, Հայ Կաթո – ղիկէ եկեղեցին մէջ, (92, Rue d'Au – bagne), յետ Պատարագի պիտի կա – տարուի Հոգեհանգստեան արարողու – թիւն, իսկ կէսօրէ յետոյ ժամը 3ին, Մէն Փիէռ գերեզմանատան մէջ պիտի օրհնուի իր դամբարանը:*

ՄԱԳԱՂԱԹՆԵՐ

(Քեռքուածներ)

ԱՀԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

փառատիպ հատոր մը, 300 էջ, 8 գունաւոր սակաւաթիւ օրինակներով· Գլուխները այս հայկական քերթո – ղագիրքէն.—

ՅԱՑԳԱՌԱՒԱՌ
ՍԷՐԸ ՓՈՒՇԷ ՊՍԱԿՈՎ
ՅԵՂՃ ՄԱՐԴԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ԲՆՀԱՆԱԿԱՆ
ՉԱՆԱՍՏԵՂԸՉ ԿԱՍՏՈՒԱԾԱՆԱՆ
ՍԻՐՏՍ ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՐԴԵՐՈՎ
ԻՆՔՆԱՒՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ԳԻՒՂԻ ՍԻՒԴԵՐ՝ ԵԱՐՈՑ ԵՐԳԵՐ

Գինը 40 ֆրանք

Դիմել հեղինակին,

17. Rue Damesme, PARIS

Հ· ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՏՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Աւուրտներով ժամադրութեամբ:

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tél. Botzaris 12—60

Կը ծախենք զգեստներ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն· Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ զոհար. զէնիներու: Կը գնենք ըլլալիք, ոսկի, արծաթ եւ զոհարեղէններ՝ նպաստաւոր դիմերով:

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու զոհա – րեղէններն ամրոխոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն եզած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆի ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆի ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունենք մեծ մրցերք ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլո· վաք կերպասներու· Փափաքողները կրնան զրկել իրենց գնած ապ – րանքները՝ Ընտէրվուտ եւ Ռոյալ դրբի մեքենաներ: Կը գնենք ու կը ծախենք օտար դրամներ: Կը տանձնենք ապրանքներու emballago *եւ ապահովագրութիւն: Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապ – րանքներու եւ պահեստներու:*

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Amber

Tél. Opéra 67-77

ՍՔԱՆՉԵԼԻ ԱՌԻԹ

ԾԱԽՈՒ Է *ԿՕՇԿԱԿԱՐԻ ԳԵՂԵՑԻԿ ԱՇԱՏԱՆՈՑ ՄԸ, լեռ գոր – ծիքներով եւ լաւ յաճախորդներով, հիմնուած 25 տարիէ ի վեր: Տարեկան վարձք՝ 3000 ֆրանք, 6 տարի պայ·*

Դիմել՝ **Simon Kevorkian, 140 Rue St. Maur, Paris 11e. Tél. Oberkampf 88—59:**

Կ'ՈՒԶՕՒ *14—15 տարեկան հայ աղջիկ մը գործ գործել եւ նորոգել սորվելու համար: Դիմել Պ. Աշճեանի, ժամը 9—11, 23 Rue Jean Mermoz Paris (8e.), մէթրօ St. Philippe du Roule, Tél. Balzac 28—96:*

ԾԱԽՈՒ Է

ԺԱՄԱԳՈՐԾԻ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉԻ խանութ մը վաճառատան թաղի մը մէջ, հաստատուած 9 տարիէ ի վեր, վստահելի յաճախորդ – ներով: Տարեկան վարձք՝ 2500 ֆրանք, մեծութիւն՝ 4×4 մէթր: Պատրաստ եւ շահաւոր գործ՝ փոքր դրամագլուխով: Դիմել տեղւոյն վրայ 17 Rue Paul Bert, Paris 11e, մէթրօ **Charonne** *եւ* **Chaligny:**

ՅԱՌԱՋ կը ծախուի

42, Rue des Petits Carreaux *փարիզ* Mr. Pierre Marchal*ի խանութը:*

ՐԱԿԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած ուած ճայկական օղին է ՐԱԿԸ ՏԻՒԶ· Զգուշացէք արուեստական օղիներէ ու ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները չուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առող – ջութեան: Խմեցէք ՐԱԿԸ ՏԻՒԶը որուն անո – ւոտ, կազդուրիչ եւ պարզ համ, ձաքեր ըլլալը ուած է:

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille· Tél. Dragon 70—89·

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՀԱՂԱՓԱԿԱՆ, ՓՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Gobelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ ..... 150 ֆրանք 75 ֆրանք 40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա ..... 265 ֆրանք 140 ֆրանք
Ուրիշ երկիրներ ..... 215 ֆրանք 110 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
10
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
SAMEDI
10 Septembre
1938

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3831

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԵՐԿԱՓ ԽՕՍՔ

ՄԱՀԻԿՆԵՐ ԱՓԻՆ ՄԷՋ, ՄՈՒՐՃԸ ԳԼԽՈՒՆ

Ինչքա՜ն խօսուն է Թուրք համալսարանական ուսանողութեան օրհանին՝ «Կէնչլիք»ի վերջին յօդուածը, որ արտատպուեցաւ է - ջիկ «Յառաջ»ի մէջ · (Հայ երիտասարդները մեզ չեն սիրեր)։

Յառակախօս ներբընչուած եւ խմբագրուած, այդ յօդուածն ալ կուգայ լուսաբանել Ինկիւրիի հիմնական քաղաքականութիւնը՝ ոչ - Թուրք հասարակութեանց հանդէպ, — կազմալուծում եւ ձուլում՝ բոլոր «օրինական» միջոցներով։ Ժպիտներ եւ ծաղիկներ ցարնելով անոնց դլխուն, բայց միշտ մուրճը, ի հարկին դանակը պատրաստ՝ իրենց ափին մէջ։

կը չափազանցե՞նք։ Բարեհաճեցէք դատել ձեր աչքերով ու խելքով։

Ուսանողական օրհանը կը պատմէ թէ վերջերս վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցած է, քննելու համար «այն օտարութեան հոգը որ հիւանդութեան մը պէս տարածուած է հանրային վայրերու, զբօսատեղիներու, մինչեւ իսկ սրճարաններու մէջ»։

Թափանցիկ է ակնարկը·— ինչո՞ւ Թուրքերէն չեն խօսիր ոչ - Թուրք հայրենակիցները ։

Վիճաբանութեանց ընթացքին, որոնց կը մասնակցին եղեր ի - նր հոգի, կարծիքներ կը յայտնուին Հրեաներու, Յոյներու եւ Հայերու մասին։ Եւ մասնաւորապէս կը գնահատուին Հայերը, որոնք «սերտօրէն կապուած են մեր մշակոյթին ու վարչաձեւին , եւ նոյնիսկ իրենց տուներուն մէջ Թուրքերէն կը խօսին»։

Երբ այսքան սիրալիր արտայայտութիւններ կ'ըլլային Հայերու մասին, տարէշ Թուրք մը, «որ այս հայրենիքին համար յոդնած եւ չանգիր Թափած է», խօսք առնելով կ'ազդարարէ ·

— « Մեր ժամանակներուն Հայերը Թուրք էին։ Տարբերութիւնը մեր ազուններն էին։ Մեր հայ հայրենակիցները մեր ազգային գոյութեան մինչեւ խորը իջած էին։ Հայերուն կրնայինք մեր պետութեան ամէնէն փափուկ դիրքերը յանձնել։ Դպրոցի սեղանին տուքթրու վրայ ազնց հետ կ'ընկերակցէինք առանց դոյզն տարբերութիւն մը զգալու։

... Նորահաս հայ երիտասարդները երբեմ իրենց հայրերուն եւ մեծ եղբայրներուն ոգին չեն կրեր։ Երբ դուռ զանոնք կը գնահատէ, երիտասարդ Հայերը ձեզ չեն սիրեր։ Համալսարանի երիտասարդնե՛ր, ուշադիր եղէք ...»։

Ուսանողները կը վրդովին եւ ամէնէն տաքարիւնը ճառ մը կը խօսի, փառաբանելով Թրքական վրէժխնդրութիւնը։

— « Թուրք ազգը կոխոտեց եւ չճացուց օտար ազգերու բաջալերութեամբ եւ բանի մը «միխրոպ» Հայերու ազդեցութեամբը ու թելադրանքով թուրք ազգին գոյութեան դէմ կատարուած յարձակումներն ու դաւադրութիւնները։ Եթէ այսօրուան հայ երիտասարդները իրենց գլխուն մէջ կը պահեն այդ պատմական դէպքերը, վա՜յ այդ գլուխներուն ...»։

Ուսանողը չարունակելով իր ճառը, կը յայտարարէ թէ «Թուրք երիտասարդը Հայ չի ճանչնար, միայն Թուրք հայրենակից դիտէ»։ Ու վերջապէս կը սպառնայ, իրենց «դիրկը ամբողջ տաքութեամբ բանալով հայ երիտասարդներուն համար»։

— « Սա պէտք է գիտնալ որ թուրք ազգին գուրգուրանքին չափ հարուածն ալ մեծ է »։

Անդիէն ուրիշ ճայն մը, այս անգամ աւելի հասուն մարդու մը կողմէ որ կը կոչուի Փէյամի Սաֆա, գրագէտ - հրապարակագիր, աշխատակից հռչակաւոր «Ճիւմհուրիյէթ»ի ·

— « Կարգ մը բրիստոնեայ - Թուրք հայրենակիցներ ինչո՞ւ կը յամառին, ինչո՞ւ չեն ուզեր Թուրքերէն խօսիլ... կը վախցուի որ օր մը գէշ դէպք մը ծագի ...»։

Ահա թէ ի՛նչպէս կը Թանձրանայ մթնոլորտը, հետզհետէ անչնչելի դառնալով։ Եւ այս՝ ճիշդ այն պահուն երբ Թուրք վարիչներն ու գրիչները նոր Թուրան մը կը քարոզեն Պոլսէն մինչեւ Ալեքսանդրէթ, «ցեղակից եւ եղբայր» հռչակելով Հայերն ու Թուրքերը, «որոնք դրախտի պիտի վերածեն նախնիքներէն իրենց Ժառանգ մնացած Հաթայը»։ («Եէնի կիւն», 15 օգոստոս)։

«Յառաջ»ի ընթերցողները օրը օրին եւ մանրամասնօրէն ծանօթացած են ձուլման, Թրքացման միւս «օրինական» միջոցներուն, — բնագրաւում կալուածներու եւ ազգ· եկամուտներու, անոնց մաս կարարութիւնը խլգաֆի կողմէ, ջնջում ազգ· վարչութեան մասնակի կամ հոգեբարձուներ, այլ ճանչնալով միայն անթաղականներ կամ հոգեբարձուներ, այլ ճանչնալով միայն անհատ հիմնադիրներ։ Եւ վերջապէս ամէնէն արմատականն ու հրէշային,— թէֆ միւթէվէլլի,— անհատ մասնակարար, իւրաքանչիւր Թաղի համար։ Բուն բառով՝ բոլոր ազգ· հաստատութեանց, դպրոցներու, եկեղեցիներու, կալուածներու են։ յանձնումը հատընտիր սրիկաներու, որոնք գանոնք պիտի վարեն ութբաթը, պարապուրդ օրերուն եւ տօներուն, իբրեւ նշանակուլի եւ տասխանատու ըլլալով միայն խլգաֆին, իբրեւ նշանակուլի եւ տասխանատու պաշտօնեաներ ։

Այս բոլոր տնօրինութիւնները սահմանուած են փութացնելու, ժամանակէն առաջ իրականացնելու ոչ միայն համայնական դրութեան կազմալուծումը, այլեւ ոչ-Թուրք հատարակութեանց Թրքացումը ։

Կը Թուի Թէ եղածն ալ բաւական չի համարուիր, եւ այժմ կ'ուզեն գրգռել, բոցավառել Թուրք ուսանողութեան եւ երիտասարդութեան արիւնածարաւ ախորժակները, ահռելարաւի տաքրածելով անոնց միջոցաւ։

Զէ՞ որ համալսարանական օրհանն ալ կը պատմէ Թէ՝ վիճաբանութեանց ընթացքին առաջարկուեցաւ վերսկսիլ նախկին «կրակոտ տարժումը»։ Ըսել կ'ուզէ՝ փողոցային ցոյցեր սարքել, կոտրել - Թափել, սպառնալ եւ գարնել, ինչպէս երբեմն։

Ուրեմն միշտ մուրճը գլխուն, ծաղիկներով ծածկուած ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ ՉՈՐՍ ԱԶԳԵՐԸ ԴԱՇՆԱԿՑԱՑԻՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԵՆ

4,000,000 հոգինոց միացեալ ճակատ մը

ԲՆԱԿՉՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՎԵՐԱԿԱՑԻ՞Ն

Նոր փորձանք մը եւս չեխական կառավարութեան գլխուն։ Գերմաններէն զատ, ուրիշ երեք ազգութիւններ ալ, Հունգարները, Լեհերը եւ Սլովաքները ժողով գումարելով, որոշեցին պետութեան վերակազմութիւնը պահանջել, դաշնակցային հիման վրայ։ Այս չորս ազգութեանց ամէնէն զօրաւոր տարրերը այժմ կը ներկայացնեն միացեալ ճակատ մը առնուազն 4.000.000 անդամներով, կանգնած գերմանական ծրագրին ուղ կէտերուն վրայ (Քարլսպատի ծրագիրը)։ Հունգարական, լեհական եւ սլովաքեան կուսակցութիւնները մէկ ընդդիմադիր էին կառավարութեան, բայց մինչեւ հիմա առանձին ձգած էին գերմանական կուսակցութիւնը։ Միացեալ ճակատը կազմուեցաւ սեպտեմբեր 8ին, երբ Չեխոսլովաքիոյ հանրապետութեան նախագահն ու վարչապետը կրակի ներքեւ առած էին չորս կողմէն, Թէ «Թայմս»ի լամբազրականով եւ Թէ սահմանազատման վրայ ծագած միջադէպով։ Միեւնոյն օրը, երկրին բոլոր կազմակերպութիւնները կը հանդիսին կառավարութեան, դանդաղելով գերմաններուն դէմ, որոնք պարապուրդած են անվերջ կողմէ։ Ժողովուրդը հանդարտեցնելու համար, մամուլին յանձնարարուեցաւ բացատրել Թէ նոր ծրագիրը վերջնական է։ Հանրապետութեան նախագահն ալ ձայնասփիւռ ճառ մը պիտի խօսի այսօր, չաբաթ, իրիկուան ժամը 6ին, նոյն բովանդակութեամբ։ Ճառը պիտի խօսի նաեւ չեխերէն, յետոյ գերմաններէն։

Ամէն պարապայի մէջ, չատ զօրաւոր է ընդդիմութիւնը եւ ելքը կորձանատրար կը համարուի, եթէ նոր դիջումներ կատարուին։ Չեխական կառավարութիւնը բացատրած է անգլիական եւ Ֆրանսական դեսպաններուն Թէ այլեւս նոր դիջում չի կրնար կատարել։ Այդ պարապային մէջ, անհրը կատարեալ պիտի ըլլայ, եթէ փոքրամասնութիւնները տեղի չտան։

Չեխերուն յուզումը եւ խոստումներ

Առջի օր աւելի քան մէկ միլիոն ստորագրութեամբ հանրագրութիւն մը յանձնուեցաւ կառավարութեան, որպէսզի ամուր մնայ։ կառավարութեան աջակցելու համար, հրապարակային ժողովներ գումարեցին ամբողջ երկրին մէջ։ Հիւսիսային շրջաններուն մէջ գործարանները փակուեցան եւ բազմաթիւ քաղաքներէ հեռագիրներ ուղղուեցան հանրապետութեան նահագահին եւ վարչապետին։ Ուրիշ կարեւոր շրջանէ մը պատուիրակութիւն մը ղրկուեցաւ հանրապետութեան նախագահին։ «Փրահօ Լիտու», ընկերվարական օրհանը, կը գրէ ·

— « Գաղանիք չէ Թէ նոր առաջարկները եղած են Անգլիոյ ճնշումով · բայց վերջնական են եւ աւելի հեռուն պիտի չերթանք »։

Փրահայի սրճարաններուն մէջ սովորական դարձած է հետեւեալ կատակախօսութիւնը ·

— Գիտե՞ս ինչու կը վերապինուի Զէյմպըլէնի կառավարութիւնը ։

— Այո, որովհետեւ դիտէ որ Հիթլէր մինակը չի կրնար խօսք հասկցնել Պէնէշի (հանրապետութեան նախագահը)։

Մինչ այս մինչ այն, փորձեր կը կատարուին բանակցութիւնները վերսկսելու համար, քանի որ չեխական կառավարութիւնը ազդու միջոցներ ձեռք առած է, Մորավաքա Օսթրովայի միջադէպը կարգադրելու համար։ Սեպտ· 8ին պաշտօնանկ եղան երկու ոստիկաններ, այդ միջադէպին հետեւանքով· Թէեւ քննութիւնը կը ցուցնէ Թէ գերման երեսփոխան մը կամ ուրիշ մը վիրաւորուած չէ։ Գերմանական կուսակցութիւնը բողոքագիր մը ուղղեց կառավարութեան, դանգատելով Թէ 82 նացիներ, որոնք բանտարկուած են իրենք մաքսանենգ , խոշտանգուած են բանտին մէջ։ ստոռավարութիւնը հետեւողական դրկեց ամբաստանեալներէն հինգը, այս մեղադրանքը հերքելու համար։ Գերմանները կը չարունակեն չահագործել դէպքը եւ կը ջանան ժամանակ շահիլ մինչեւ երկուշաբթի օր, 12 սեպտեմբեր, երբ Հիթլէր պիտի խօսի իր վերջին ճառը։ Անգլիացի միջնորդն ալ քննիչ մը ղրկեց դէպքին վայրը, ստուգումներ կատարելու համար։ Գերմանները նոր խնդիր մը եւս կ'արծարծեն, ըսելով Թէ իրենց կուսակիցներէն մէկը սպանուած է նոյն քաղաքին մօտերը։ Իսկ Չեխերը կը պատասխանեն Թէ սպանեալը լրտեսութեամբ եւ դէնքի մաքսանենգութեամբ ամբաստանուած ըլլալով, անձնասպան եղած է։ Բայց եւ այնպէս , գերման կուսակցութիւնը սուգի օր հռչակեց չաբաթ օրը (այսօր)։ Սեւ գրօշներ պիտի պարզուին այս առթիւ եւ սպանեալը պիտի Թաղուի իբրեւ նահատակ։ Բոլոր համակիրները սեւ փողկապ եւ երիզ պիտի կապեն, որպէսզի կուսակցութիւնը կարենայ ստուգել Թէ ո՛ր Գերմանները հակառակ են իրեն։

Հակառակ այս յուզումնալից երեւոյթներուն, հիթլէրական մամուլը բաւական մեղմացուցած է իր լեզուն ։

Անգլիոյ իրաւիրումը եւ Իտալիա

Անգլիոյ դահլիճը բացառիկ նիստ պիտի գումարէ երկուշաբթի օր, որ ճակատագրական կը համարուի։ Այդ օրն է որ Հիթլէր պիտի խօսի իր վերջին ճառը, Նիւրընպէրկի համագումարին մէջ, անշուշտ չօչափելով չեխական խնդիրը։ Միեւնոյն օրը ճառ մըն ալ Մուսոլինին պիտի խօսի, Թրիէսթէի մէջ ։ Միեւնոյն օրը ճառ մըն ալ Մուսոլինին պիտի խօսի, Թրիէսթէի մէջ ։ Թէեւ բրիտանական դահլիճը պիտի գումարուի ժամը 11ին, բայց կը հաւատան Թէ երեսփոխան մը կամ ուրիշ մը վիրաւորուած չէ։ Գերմանական կուսակցութիւնը բողոքագիր մը ուղղեց կառավարութեան, դանգատելով Թէ 82 նացիներ, որոնք բանտարկուած են իրենք մաքսանենգ , խոշտանգուած են բանտին մէջ։ ստոռավարութիւնը հետեւողական դրկեց ամբաստանեալներէն հինգը, այս մեղադրանքը հերքելու համար։ Գերմանները կը չարունակեն չահագործել դէպքը եւ կը ջանան ժամանակ շահիլ մինչեւ երկուշաբթի օր, 12 սեպտեմբեր, երբ Հիթլէր պիտի խօսի իր վերջին ճառը։ Անգլիացի միջնորդն ալ քննիչ մը ղրկեց դէպքին վայրը, ստուգումներ կատարելու համար։ Գերմանները նոր խնդիր մը եւս կ'արծարծեն, ըսելով Թէ իրենց կուսակիցներէն մէկը սպանուած է նոյն քաղաքին մօտերը։ Իսկ Չեխերը կը պատասխանեն Թէ սպանեալը լրտեսութեամբ եւ դէնքի մաքսանենգութեամբ ամբաստանուած ըլլալով, անձնասպան եղած է։ Բայց եւ այնպէս , գերման կուսակցութիւնը սուգի օր հռչակեց չաբաթ օրը (այսօր)։ Սեւ գրօշներ պիտի պարզուին այս առթիւ եւ սպանեալը պիտի Թաղուի իբրեւ նահատակ։ Բոլոր համակիրները սեւ փողկապ եւ երիզ պիտի կապեն, որպէսզի կուսակցութիւնը կարենայ ստուգել Թէ ո՛ր Գերմանները հակառակ են իրեն։

Հակառակ այս յուզումնալից երեւոյթներուն, հիթլէրական մամուլը բաւական մեղմացուցած է իր լեզուն ։

Անգլիոյ իրաւիրումը եւ Իտալիա

Անգլիոյ դահլիճը բացառիկ նիստ պիտի գումարէ երկուշաբթի օր, որ ճակատագրական կը համարուի։ Այդ օրն է որ Հիթլէր պիտի խօսի իր վերջին ճառը, Նիւրընպէրկի համագումարին մէջ, անշուշտ չօչափելով չեխական խնդիրը։ Միեւնոյն օրը ճառ մըն ալ Մուսոլինին պիտի խօսի, Թրիէսթէի մէջ ։

Մինչեւ այդ օր եւ Մուսոլինիի խօսքէն յետոյ, Ֆրանսական եւ անգլիական դեսպանները Հռոմ պիտի երթան, Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարին հետ խորհրդակցելու համար։ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ դեսպանները Հռոմ պիտի երթան, Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարին հետ խորհրդակցելու համար։ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ դեսպանները Հռոմ պիտի երթան, Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարին հետ խորհրդակցելու համար։

Ամերիկա առաջ, ծրագիրներ որոշուած են, բրիտանական օդատորմիղին մեծ մասը Ֆրանսական կայաններ ղրկելու համար։ Կ'ըսուի Թէ այս ծրագիրը

(Հետեւեալ շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« Է՞Ր ՁԵՂԱՆՔ...»

Լափռէյ, լեհ ափը, ճաշարանը նստեր՝ կը ճաշէին։ Ներս մտան հինգ անգլիացի արիներ։ Աւելի ճիշդ կ'ըլլար ըսել... արշաւեցին,— այնքան աղմկալի էր իրենց մուտքը։ Հազիւ ներս մտած՝ ճաշարանը վերածուեցաւ խաղարանի։ Սկսան անհոգի կառակներ ընել սպասարկող օրիորդին հետ։ Հեգնաճեմով կրկնեցին փրանսերէն բառեր։ Մէկը սուլերգեց։ Միւսները «ծայնակցեցան»... ոտքի հարուածներով ։

Դիտելով այս բոլորը՝ խորհեցայ Թէ ի՞նչ բան գիրենք այսքան կոպիտ ու սրնամարիտ կ'ընէր՝ դէպի օտար շրջանակը։

— Այն պզտիկ դրօշը անգլիական , զա՞ր կը կրեն իրենց կուրծքերուն վրայ, — եզրակացուցի ։

Ըլլալ հզօր ժողովուրդի մը զաւակը, — այս գիտակցութիւնը ի՞նչպէս արհամարհել կուտայ օտարը կամ շուջինը ...

Անոնց մեկնումէն վերջ, խորհեցայ մեր մասին ։

Օրինակ, ըսի մտովին, այս ճաշարանը եկած ըլլային հինգ հայ արիներ։

Ներս պիտի մտնէի՞ն իրենց մատնեցուն վրայ կոխելով ։ Կոճկուած ։ Ու՝ լո՛ւրջ ։ Պիտի ըլլային չափազանց հանդիսատար։ Եւ, եթէ առիթ տրուէր, ցոյց պիտի տային իրենց բոլոր արժանիքները,— երգ, պար, ժպիտ ։

Այս պզտիկ ու պատահական հանդիպումը պիտի վերածուէր ... «մեզի հանդէպ համակրանք ստեղծելու» աշխատանքի մը։ Եւ, երկու օր վերջ , նոյն այդ պզտիկ պատահարը պիտի դառնար... մեծատա՜ր թղթակցութեան հիւթ ։ Պիտի արտատպէին նաեւ մեր միւս թերթերը ...

Ի՞նչ բան, շարունակեցի մտածել , մեր արիները — ու նաեւ մեզ՝ ամէնքս ,— պիտի մղէր ու կը մղէ այսպէս շարժելու ։

— Դրօշի պակասը մեր կուրծքերուն տակ ։

Ես այնքան չեմ ցաւիր որ թշնամին խլած է մեզմէ մեր հարստութիւնները · բը · բայց, խորապէս կ'ափսոսա՜մ որ մեր կուրծքերուն տակէն խլած է այն՝ զոր «դրօշ» որակեցի փոխաբերաբար ։ Դրօ՜շ,— իմքնատիրութիւնն է ան ։ Իմքնավստահութիւնը ։ Սեփական կա՛մքը ։

Ատոր համար ալ, դեռ կը ժպտի՞նք ։ Դեռ կը ջանանք համակրա՞նք շահիլ ··

Մինչդեռ, կ'ուզէի որ բաղաբակիրթ մարդկութիւն կոչուած այս նեզ ու պոռնիկ բազմութեան մէջ, մե՛նք եւս, վերջապէ՛ս, սկսէինք բալել կոպիտ ու անտարբեր՝ մենք մեզ պարտադրելու ճիգով, բան Թէ համակրանքներ ըստեղծելու միամտութեամբ ...

Անհրաժեշտ կը գտնեմ նաեւ շրջել մեր այդ միամտութիւնը բնորոշող նրշանաբանը ։ Եւ, փոխանակ մենք մեզ ճանչցնելու, սկսինք

— Ճանչնալ Եւրոպան ։

Այդ «Եւրոպա»ն կը գտնէք, իր շահամոլ էութեամբ, նոյնիսկ վաճառատուններուն մէջ ։ Մտէք խանութ մը ներս,— ժպիտ, ծեծծեծում ։ կը դառնան ձեր շուրջ ու լեզու կը թափեն ։ Կը մտածէք,— ի՛նչ յարգանք ուզին դէպի մարդը ։ Դէպի մա՞րդը , Թէ անոր ... բսակը ։ «Հայասիրութեան » ժպիտը ուրիշ նպատակ չունի ...

Որ եւէ պողոտայի վրայ, կատու մը կամ շնիկ մը կը տեսնէք ։ Ու յանկարծ շէեղազարդ տիկին մը թեւաբաց կ'իյնայ վրան, հոգին լեզուին ծայրը բերած ·

— Qu'il est gentil...

Նոյն այդ բացատրութիւնը, սա - կայն, կը գործածեն նաեւ... մարդուն համար ։

Եզրակացութիւնը հանեցէք դուք ։

Ո՛ւր էր որ, ... 1938ի՛ն ալ, անգամ մը եւս բարձրանար Քամոն Քաբինպան ի հզօր աղաղակը ·

— Է՞ր չեզանք Հայերս զող, մարդասպան ,
Որ մարդու կարդ դասէր մեզ անարդ
Եւրոպան ...

ՍՈՍԵԱՅ ՏՂԱՆ

ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլի Ս · Թարգմանչաց եկեղեցւոյ երգչախումբին կողմէ	200
Նախորդ գումար (փակուած)	771
Ընդհ · գումար	971

*** Շավիլէն Մ · Ս · 50 փրանք կը ետւիրէ Կ · Խաչէն օգափոխութեան կայանին, 50 փրանք Պէյրութի Մամբլէյնի բուժարանին (այժմ Ազունէ) ։

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ԽՕՍԵՑԷՔ, ԵԹԷ ՈՉ...

Թուրք հրապարակագիր մը, Փէյամի Սաֆա, կը գրէ *Ճիւմհուրիյէթի* մէջ (4 սեպտեմբեր).

— « Կարդ մը քրիստոնեայ մեր Թուրք հայրենակիցները ինչո՞ւ տակաւին կը յամառին, ի՞նչու դեռ չեն ուզեր Թուրքերէն խօսիլ։ «Կէնչլիք» Թերթէն կ'իմանանք Թէ երիտասարդութիւնը, իբրեւայլ ըլլալով, չատ կը ջղայնանայ տասը համար։ («Կէնչլիք»ի վերջին Թիւին մէջ այս մասին երեւցած գրութիւնը հրատարակած էինք երէկ) ։

Կը վախցուի որ օր մը գէշ դէպք մը յառաջ գայ ։ Հրեաները, Հայերը, Յոյները վաճառականութեամբ կը զբաղին այս երկրին մէջ ։ Իրենց յաճախորդներուն հարիւրին 90ը իսլամ Թուրքեր են ։ Եթէ կռմիերուն միջեւ այս պատճառաւ ձգտում մը յառաջ գայ, իրենք վնասով դուրս կուգան ։ Որովհետեւ, կ'ըսուի Թէ, այլեւս զօրաւոր եւ անհամոյ հոսանք մը առաջ եկած է ասոնց հետ առեւտուրը դադրեցնելու համար ։ Գործին մինչեւ հոս հասնիլը ոչ - իսլամ մեր հայրենակիցներուն համար երբեք լաւ բան մը չէ ։ Պէտք է որ իրար Թուրքերէն խօսելու հրաւիրեն ։ Եթէ չեմ սխալիր ։ Առաւաճաչունչն ալ, Աւետարանն ալ դժուար չեն տանիր Թուրքերէն խօսողները» ։

ՀԱՅ ԲԺԻՇԿ ՄԸ ԵՒ ԴԵՂԱԳՈՐԾ ՄԸ ձերբակալուած են Պէյրութի մէջ, իբրեւ մեղսակից Թմրեցուցիչներու մաքսանենգութեան ։ Մեծ քանակութեամբ քոքաին եւ մորֆին գտնուած է հայ բժիշկին գարմանատան մէջ («Ազդակ» կը յիշէ միայն սկզբնատառերը, Մ · Ս · Տ ·) ։ Հալէպի մէջ ալ 70 տարեկան հայ վաճառականի մը (Ն · Կ ·) գործատեղին խուզարկուելով, 50 կրամ քոքային գըտնուած է ։ Քննութիւնները կը չարունակուին ։

12 ԹՐՔԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒԻԵՐ եղեկանի բացերը ելան առաջնորդութեամբ «Եաւուզ»ի, ռազմախորձեր կատարելու համար ։

ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ իր 102րդ նստաշրջանը բացաւ երէկ, ուրբաթ ։ Ֆրանսայի եւ Լեհաստանի արտաքին նախարարները յանձնեցին իրենց մեկնումը, չեխական ատենապետին առթիւ ։ Մ · Նահանդներու կառավարութիւնը պաշտօնապէս հաղորդեց Թէ պատուիրակ մը պիտի մասնակցի Ազգերու Դաշնակցութեան ժողովներուն ։ Առաջին անգամ է որ Ամերիկա պաշտօնապէս կը ընդհ · ժողովի նիստերուն ։ Առաջին անգամ է որ Ամերիկա պաշտօնապէս կը հետաքրքրուի Ազգերու Դաշնակցութեան ժողովներով ։

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՀՐԵԱՆԵՐ հրաժարեցան լրագրական ասպարէզէն, Իտալիոյ մէջ, իբրեւ հետեւանք նոր օրէնքին ։

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԱՂԵՏԸ

ՀԵՂԻՆԱԿ՝ ԹԻՖԼԻՍԻՑ Ս. ՍԱՐԳՍՅԱՆ ՄԵՐ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

— Չեմ նեղուիր ձեզի ըսելու, որ դուք ինծի համար ամենէն սիրելի մարդն էք աշխարհիս վրայ։ Ես ձեզ կը սիրեմ ինչպէս հայրենիքս։ Ձեզի կրնամ ամէն բան ըսել։ Ձեզ կը վստահիմ։ Ես ձեզ կը հաւատամ։ Ես ձեզ կը պաշտե

ՍՈՓՈՆԻԱ — Ա. ՍԱՀԱԿՅԱՆ

(Գերմանական պատմություն)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ

ՄԱՐՏԻՆ ԼՈՒԹԵՐ

(Կենսագրական ուրվագիծ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ

ՀՈՒՆԱՍՏԱՆ

(Աշխարհագրական նկարագրություն)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

(Աշխարհագրական նկարագրություն)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ

(Հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը

հանդարտօրէն փորձուեցաւ մայիս 21ի չարաչուք չաբթուն, երբ անխուսափելի կը համարուէր պատերազմը :

Բրիտանական դահլիճին երկուշաբթի օրուան դումարումը առաջին լրիւ եւ պաշտօնական նիստն է յուլիսէն ի վեր, երբ խորհրդարանը փակուեցաւ : Վարչապետը հինգշաբթի օր վերադառնալով Սկովտիայէն, երկուքուկէս ժամուան խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ նախարարներուն հետ : Նոյն օրը արտաքին նախարարին ներկայացան խորհրդային դեսպանը եւ լեհական դեսպանատան գործակատարը :

*** Լատատեղեակ աղբիւրէ կը հաղորդուին թէ Գերմանիա ճախոնի բարոյական աջակցութիւնը խնդրած է, չեխական տադնապին առթիւ : Գալով Իտալիոյ, արտաքին նախարարութեան կիսապաշտօնական օրկանը դիտողութիւն մը հրատարակեց, որ հետեւեալ ուշագրաւ կէտերը կը պարունակէ.—

1.— Իտալիա առանց վերապահութեան կը վաւերացնէ Ազեքսոլովաքիոյ դերման կուսակցութեան ուղեղիծը, այնպէս ինչպէս առհմանուեցաւ անցեալ յունուարին, Քարլսպատի ծրագրին ութ կէտերով :

2.— Իտալիա համաձայն չէ չեզելու այդ ութ կէտերէն եւ բացորոշապէս հակառակ է գերմանարնակ շրջանին Գերմանիոյ կցման :

3.— Իտալիա կը կարծէ թէ տակաւին կարելի է խաղաղ լուծում մը, եթէ Փրակայի կառավարութիւնը տեղի չտայ «ազգամտնէչ ժողովրդապետութեանց» ընդունին :

4.— Իտալիոյ կարծիքով, ամենամեծ վտանգը այժմ կը բխի ժողովրդապետական հոսանքներէն, որոնք իրենց հրամանները կը առանան Փարիզէն եւ Փրակայէն :

Հռոմի Ֆրանսական դեսպանատան գործակատարը Իտալիոյ արտաքին նախարարին ներկայացաւ հինգշաբթի օր, լուսարանութիւններ խնդրելու համար, չեխական տադնապին առթիւ :

Ամէն պարագայի մէջ, Իտալիա հաւատարիմ կը մնայ Հռոմ - Պերլին ա - ռանցքին, ապատելով դէպքերու ընթացքին :

ՍԱՆՃԱՔԻ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԲԱՑՄԱՆ ԱՌԹԻՒ

ՀԱՅ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆԻ ՁԱՌԸ

Ինչպէս գրած էինք, սեպտեմբեր 2ին տեղի ունեցաւ Հաթայի (Սանճաք) երեսփ. ժողովին բացումը : Այս առթիւ հետեւեալ ճառը խօսեցաւ Ապոթիլ Կանի Թիւրքիէն, երեսփ. ժողովին նախագահը.

— « Այս հոդտմասը, որ Հաթայ անունը կը կրէ, Թրքական մայր հայրենիքին անբաժանելի եւ նուիրական մէկ մասն է : Իր պատմութիւնը անքակտելի կերպով միացած է Թուրք ազգին պատմութեան : Թուրք ժողովուրդը մեծ զանքեր թափեց մեր անկախութիւնը ապահովելու համար : Այս երջանկաւէտ արդիւնքին ղեկաւոր հեղինակը Թուրք ազգին Մեծ Ղեկավարը եղաւ, որուն անառհման յարում կը յայտնեմ այս բեմէն եւ ամբողջ աշխարհի առջեւ :

Ֆրանսական կառավարութիւնը հասկցաւ թէ Թուրքիոյ բարեկամութիւնը կարելի է չահիլ միայն Հաթայի ազատութիւնն ու անկախութիւնը ապահովելով : Այս անկախութիւնը միեւնոյն ատեն համաչխարհային խաղաղութեան ազդակ մըն է : Մեր ազատագրութեան իրականացումը պիտի պահպանէ համաշխարհային խաղաղութիւնը եւ երկու մեծ ազգերուն միջեւ բարեկամական կապերուն ամրապնդման պիտի ծառայէ : Ընկերներ, երջանիկ եմ համաչխարհային կարծիքին առջեւ յայտարարելով թէ Անկախ Հաթայի ազգ. երեսփ. ժողովին բացումը նոր անդամ մը կ'աւելցնէ քաղաքակիրթ ազգերու ընտանիքին : Մեզի համար պարտականութիւն մըն է այս հանդիսաւոր վայրկեանին մէջ մեր երախտագիտութիւնն ու անառհման սէրը յայտնել Թուրքիոյ Ազգ. Մեծ Ժողովին, հանրապետական կառավարութեան եւ մեծ ղեկավար Աթաթիւրքի , որ ազատագրեց եւ հիմնեց մեր երկիրը : Նմանապէս մեր անկեղծ զգացումներուն հաւատարիմը կը ներկայացնեմ Ֆրանսական խորհրդարանին, կառավարութեան եւ Ֆրանսայի յարգելի նախագահին : Դարաւոր կապեր կը կապեն մեզ՝ Իրաքի, Սուրիոյ եւ Լիբանանի ժողովուրդներուն երջանկութեան : Անկեղծ մաղթանքներ կ'ընեմ այդ երկիրներուն, տոգորուած բարեկամական եւ լաւ դրացնութեան զգացումներով : Ընկերներ, մեր երկրին, խաչաձեւուն եւ աշխատանքին միակ նպատակն է Հաթայի ժողովուրդին բարօրութիւնը եւ երջանկութիւնը : Հաթայցիներուն կը չնորհաւորեմ հազարամեակ դժուարութիւններով ձեռք ձգուած անկախութիւնը, ու սրտանց յաջողութիւն կը մաղթեմ Հաթայի երեսփոխանական ժողովին» :

*** Ուրիշ ձեւակերպութիւններէ վերջ, խօսք առին փոքրամասնութեանց ներկայացուցիչները : Հինգ հայ երեսփոխաններէն Իսա Գալանճեան ըսաւ (հետեւեալ Անատոլուի գործակալութեան հեռագրին).

— « Երեսփ. ժողովին բացումը լաւագոյն առիթ մը կը նկատեմ հայ համայնքին նոր կացութեան հանդէպ ունեցած հաւատարմութիւնը եւ երկրին յառաջդիմութեան համար աշխատելու կամքը յայտնելու : Մենք, Սանճաքցիներս կը հպարտանանք որ Թուրքիոյ ու Ֆրանսայի նման երկու մեծ պետութեանց միջեւ բարեկամութեան հող մը կը կազմենք : Մեզի հանդէպ մեծ վըստահութիւն ցոյց կը տրուի անկախութեան հռչակումով : Հայ համայնքը, որ ներկայացնելու պատիւը ունիմ, այս հայրենիքին համար հարկ եղած ոչ մէկ զոհողութեան առջեւ պիտի ընկրկի : Բոլոր Հայերը իրենց եղբայրներուն՝ Թուրքերուն հետ ձեռք ձեռքի տուած անկեղծօրէն պիտի գործակցին :

Մենք ալ գաւակներն ենք աշխարհի վրայ քաղաքակրթութիւն տարածող մեծ ընտանիքին : Աթաթիւրք, արդի ժամանակներու ամենամեծ դէմքը, չէ՞ր որ ըսաւ թէ Թուրք եւ հայ ցեղերը մէկ ընտանիքի կը պատկանին եւ եղբայր են : Այն որ Մեծ Ղեկավարին այս սկզբունքէն կը չեղի, դաւաճանած պիտի ըլլայ ազնոր : Հետեւաբար, մեր մեծագոյն նպատակն է աւելի զարգացնել Թուրք եւ հայ ցեղերուն միջեւ գոյութիւն ունեցող եղբայրութիւնը » :

*** Թուրք թերթերը կը գրեն թէ նոր պետութեան նախագահը, Թայֆուր Սէօքմէն գաւակն է Ռէյհանիյէի Թուրք աշիրէթին պետ Մուսթաֆա փաշայի : Մեծ հայրն էր Հայտար պէյ, որ 1876ին այդ շրջանակը եգիպտոսի Իսմայիլ փաշային դէմ պատերազմելով Սբվազ գացած էր : Հայրը Մուսթաֆա փաշա Արիմի պատերազմին մասնակցած եւ մեծ ծառայութիւններ մատուցած է հայրենիքին : Թայֆուր Սէօքմէն իր ուսումը ստացած է Ծննդավայրին Գրբք Խանի մէջ եւ ապարակին մէջ երկրագործութեամբ զբաղած է : Անկախութեան պայքարին սկիզբէն ի վեր ազգ. դատին համար գործնապէս աշխատած է զանազան ճակատներու եւ մարզերու մէջ :

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԿԱՏԱՂԻ ՁԱԿԱՏԱՄԱՐՏ ՄԸ կը մղուի Սպանիոյ մէջ, տեղատարափ անձրեւի մը տակ, երբոյի ճակատին վրայ : Հինգշաբթի օր 100 թնդանօթներ մահ ոխերգին ողջոյնին վրայ, բլուրի մը գրաւման համար : Միեւնոյն ատեն ազգայնական օդանաւերը կրակ կը տեղային երկինքէն : Ազգայնականները երկու անգամ ետ մղուեցան մեծ կորուստներով, բայց երրորդին յաջողեցան :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ նաւահանգիստին աշխատաւորներէն 500 հոգի սկսան աշխատիլ համաձայն նոր հրամանագրին, որ զինուորական վարչութեան կը հատատաէ : 200 քաղաքային պահակներ, 50 հեծելանաւորդ ոստիկաններ եւ ուրիշ բազմաթիւ պաշտօնեաներ կը հսկեն բարեկարգութեան : Միեւնոյն ատեն կը չարունակուին բանակցութիւնները :

ՀԱՆՐԱԴՈՐԴՆԵՐՈՒ Միութեան ազգ. խորհուրդը 7ի դէմ 21 ձայնով հատատեց սեպտեմբեր 1ի համաձայնութիւնը : Այս առթիւ, բողոքներ եղան բոլշեւիկներու միջամտութեան դէմ եւ որոշուեցաւ պահել միութեան արհեստակցական անկախութիւնը :

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԼՕ ՓՇՆԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէի ժողովը *10* սեպտեմբեր, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, իր ակումբին մէջ :

Գահատ

ՍԷՆ ԺԷՌՕՄԻ (Մարսէյլ) «Հայաստան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ *10* սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, սովորական ճաւաքատեղին : կաթսուր օրակարգ : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է : Ներկայանալ անդամատետրով : Ներկայ կ'ըլլայ շրջ. կոմիտէի ներայացուցիչը :

ՊՈՄՈՆի «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ *10* սեպտ., շաբաթ երեկոյեան ժամը *8.30*ին «վարանդեան» սրահին մէջ : կարեւոր օրակարգ : ներկայ ըլլալ ձիշդ ժամանակին :

ՎԻՆԻի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները *11* սեպտեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերչ ժամը *2.30*ին «Խաչակ» Ակումբին մէջ : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է : Ներկայանալ անդամատետրով :

ՊՈՒԱԼԻՒԶԻի (Մարսէյլ) «վաքանդեան» խումբի ընդհ. ժողովը՝ *10* սեպտեմբեր, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկ. Արապեաններու բակարանը :

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՄԱՐՍԻԼԻԱՑԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ՁԽՍՁԱՁԵԻԼ

Մարսէյլի մէջ «ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՕՐ»ը կը տօնուի ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 9ին, կիրակի երեկոյ, մեծ պատրաստութեամբ, ՔՕԼԻՋԷի շքեղ սրահին մէջ : Պիտի հրաւիրուին քոլոր հայ պաշտօնական մարմիններն ու կազմակերպութիւնները :

Ցայտագիր եւ մասնաւոր նուիրութիւններ յառաջիկային :

Լոճոս տեսար

ԵՐՈՒՍԱՂԷ՛Մ, Ե. ՈՒՍԱՂԷ՛Մ...

(ՎԻՊԵՐԳՈՒԹԻՒՆ)

ԳՐԵՑ՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հայ Մշակութային Միութեան : Գեղատիպ հատոր մը, 200 օրինակ ապատած՝ վարդագոյն ազնիւ Թուղթի վրայ :

Գինն 5 ֆրանք (արտատահման 7.50 կամ 10 ֆր. բատ երկրի) : Դիմել Միութեան Հայ Մշակութային Միս Թեան գանձատունին

S. Diradourian 2 Rue Philippe de Girard, *Մարսէյլ :*

ՄԱԶՎԵՐԱՑ

Մարսէյլ - Փառոյի Մայր եկեղեցիի Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ 11 Սեպտ., կիրակի օր, Խաչվերացի ատեն պիտի կատարուի մեծ հանդիսութեամբ : Երեկոյեան ժամերգութեան Աղաստանի մասը եկեղեցիի պարտէզին մէջ, ծաղիկներու արարողութեամբ, ժամը 4ին :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Այրի Տիկին Աղաւնի Ղեւոնդեան, զաւակը Լեւոն եւ եղբայրք Մասիս, Արայ Ղեւոնդեան կը ծանուցանեն թէ՝ իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն, հօր եւ հօրեղբօր, հանգուցեալ՝ ԳԱՍՊԱՐ ՂԵՒՈՆԴԵԱՆի (ԹԱՇՃԵԱՆ) մահուան երրորդ տարելիցին առթիւ ձայնաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ Հ. Յովհաննէս վարդապետ Ծուհաճեան, կիրակի, 11 Սեպտեմբեր, առաւօտեան ժամը 10ին, Հայ Կաթողիկէ եկեղեցիին մէջ, (92, Rue d'Aubagne), յետ Պատարագի պիտի կատարուի Հոգեհանգստեան արարողութիւն, իսկ կէսօրէ յետոյ ժամը 3ին, Մեն փէյռ գերեզմանատան մէջ պիտի օրհնուի իր դամբարանը :

✕

Սեպտ. 11ին, կիրակի առաւօտ, Ս. Խաչի օրուան առթիւ, Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ մէջ տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգիստ հանգուցեալ ՅԱԶԻԿ ԴՈՐԻԿԵԱՆի մահուան տարեդարձին առթիւ :

ՅԱՒԵՏՆՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՐՕՆ ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի Հայրենակցական Միութեան Կ. Վարչութիւնը կը հրաւիրէ Փարիզի Մատենաճիւղի անդամներն ու ոչ-անդամ բոլոր հայրենակիցները Ընդհ. ժողովի, այս կիրակի, 11 Սեպտեմբեր, կէսօրէ վերչ ժամը 3ին, հայրենակից Լեւոն Տօնիկեանի բնակարանը, 52, Rue Gustave Courbet, Bagneux, Փորթ տ'Օրլէանէն առնել օթոպուս եւ իջնել Grange-Ory կայարանը : Խիստ կարեւոր օրակարգ :

ԿԸ ՓՆՏՈՒՒԻ

— Շնորհիկ Եազտանեան կը փնտռէ իր քոյրը՝ Սրբուհի Եազտանեանը, Հաճի Մարիամին թոռը, Շապին Դարահիսարի շրջանէն : 1917ին ազատուած է Եոզկատի կողմերը, 13 տարեկանին եւ յետոյ առեւանգուած կարնեցի Թուրք զաղթականի մը կողմէ Գուրպան անունով : Իմացնել հետեւեալ հասցէին. Chenorhik Hazdanian, Rue de la Paix, Viviez (Aveyron), կամ «Ցառաջ»ի միջոցով : »

ՄԵԾ ՍՐԱՀ

ՔԱՂԱՔԻՆ ԿԵԴՐՈՆԸ

ՎԱՐՁՈՒԻ ԿԸ ՏՐՈՒԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ :

ԶԱՓԱԻՈՐ ԴԻՆ՝

SALONS JUVENIA.

51 Rue Saint Ferréol, MARSEILLE

Նեբճիայարկ՝ Tél.: DR-74 - 07

ՊԱՐԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

ամէն ժամ, ժամադրութեամբ :

ԳԱՂԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette, angle Garibaldi

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ծտաք գրաւներու փոփոխութեան, ձէքը կը տրուի ամէն երկրի համար : կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ

ԼՍԻ ՊԱՅՄՄԱՆՆԵՐ,

ԱՐԵՒԵԼԵՒՆ ՁՍԾՈՒՐԱՆ

Համեղ, անոգեպարար արեւելեան կերակուրներու՝ սիրաշահ էք, Գոլիսը կարօտնալու պէտք չունիք, մտէք հայկական կեդրոնի մէջ

ՍԱՐԵԱՆԻՆ ՁՍԾՈՒՐԱՆ «ԹՈՒՐՔԱԼԻ»Ն

5, Rue du Baignoir, 5: Marseille

ուր, սիրտի գոհունէք պատրաստ եւ ընկերական շրջանակ մը, ճաշեր խիստ մատչելի գիներով :

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ ճոխ աղանդ երեկոյով :

ՀՅՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃՐԸ

Հիպոտրոմ ՅԼՕՐԻԱ

71, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Odéon տ՝ Ծէ Մ՝ջէ,

Աբեհիտաճ եւ հրապարակած խնամուած կերակուրներ :

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի սիրակ իսկ սկան օղին է : Անզուգական անրոյնիւ Ճաշարանի : զատ սակատ գտնուելէ անոր, պատրաստուած զուտ չամիչի Ժամ Հայ ատանդարտ սեղանին զարդ :

ՇԻՐԱԿ ՆՊԱՒԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

26 Rue de Trévise Paris 9e. Tél. Provence 38—63

Մէթրօ **Cadet**

Որակով անմրցելի իսկական ռահար լոգում, սեւփոկան պատրաստուելիւն Շիրակ Նպաւարաճառատուն :

Ռէյլամի համար ԲԻԼՕՆ 5 ՖՐԱՆՔ միայն, փութացէք գնել :

ՍՔԱՆՉԵԼԻ ԱՌԻԹ

ԿՕՇԿԱԿԱՐԻ ԳԵՂԵՑԻԿ ԱՇԱՏԱՆՈՑ ՄԸ, լրիւ գոր ծիքներով եւ լաւ յաճախորդներով, հիմնուած տարիէ ի վեր : Տարեկան վարձք՝ 3000 ֆրանք, 6 տարի պայ :

Դիմել՝ Simon Kevorkian, 140 Rue St. Maur, Paris 11e. Tél. Oberkampf 88—59 :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ 14—15 տարեկան հայ աղջիկ մը գործ գտնել եւ սորվելու համար : Դիմել Պ. Աշճանի, *ժամ 9—11, 23 Rue Jean Mermoz Paris (8e.), մէթրօ* St. Philippe du Roule. Tél. Balzac 28—96 :

ԾԱԽՈՒ Է

ԺԱՄԱԳՈՐԾԻ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉԻ խանութ մը վաճառատեղի մը մէջ, հաստատուած 9 տարիէ ի վեր, վստահելի յաճախորդներով : Տարեկան վարձք՝ 2500 ֆրանք, մեծութիւն՝ 4×4 մէթր :

Պատրաստ եւ շահաւոր գործ՝ փոքր դրամագլուխով :

Դիմել տեղւոյն վրայ 17 Rue Paul Bert, Paris 11e., *մէթրօ* Charonne *եւ* Chaligny :

ՅՈՒՍԱՉ կը ծախուի

42, Rue des Petits Carreaux, Փարիզ Mr. Pierre Marchal՝ խանութը :

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած Իսլամ Հայ ատան օղին : ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ՝ զգուշացէք ձեր ստամոքսը կ'այրէ, գիշերները չուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան : Խմեցէք ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը որուն անուշ համ, կաղնուրիկ եւ արիւնարբու գոյնը ճարկը ըլլալը ցոյց կուտայ :

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Marseille. Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—80

Le Géraut : H. STEPHAN

17. Rue Dareau. PARIS (13) — A. DER (AGOPIAN)

PHÉNIX

anis distillé

Agent Général : Mr Albert Bacri . 19. rue Turbigo . PARIS 2e . Tel : Cent : 83-17.

ՐԱՔԻ ՓԷՆԻՔՍ

AGENCES: ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

LYON: ԼԻՈՆ — *M. Francis COTTON, 68 Avenue Galline; à Villeurbanne, près Lyon. Téléph. Lalande 64-10.*

MARSEILLE, ՄԱՐՍԷՅԼ — *M. SIMONDI, 17 Allées des Primevères à Marseille.*

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ. ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղուքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	275 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
11
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
11 Septembre
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3832

ԱՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

Անցեալ կիրակի ամփոփեր էինք « Յուսաբեր »ի մէկ թիւա - դրութիւնը, :

—« կազմել Համադաշնակցութիւն մը, մասնակցութեամբ հայ հրատարակիչներու, գրավաճառներու եւ մամուլի ներկայացու - ցիչներու : Համադաշնակցութեան համար սահմանել երեք գլխա - ւոր կեդրոններ,— զոյգ Ամերիկաներուն համար՝ Պոսթընը, Եւրո - պայի համար՝ Փարիզ, Մերձաւոր Արեւելքի համար՝ Գահիրէն : Հայերէն բոլոր հին ու նոր հրատարակութիւնները կեդրոնացնել այս երեք «կեդրոն»ներուն մէջ, ու ձեռնարկել *տարածման* գործին, բարոյական օժանդակութեամբը մեր մամուլին » :

Այս առաջադրութեամբ ծրագրուած Համադաշնակցութիւնը պիտի դառնայ պատրաստ հրատարակիչ – հեղինակներու համար, սահմանելով ամէն տեսակ հրատարակութիւններ, բառարաններէն մինչեւ դասագիրք, թերթէն մինչեւ թարգմանութիւն եւն. :

Ըսինք, անմիջապէս, թէ իրագործելի չէ այս չորչորան ծրագիրը, ներկայ պայմաններուն մէջ :

Անշուշտ բաւական չէ մերժել առաջարկ մը : Եթէ չես հաւնիր, դուն ծրագիրը մը առաջարկէ :

Խոստովանինք թէ՝ մենք ալ ելք չենք տեսներ, ինչպէս մեր ընդհանուր հոգերուն, նոյնպէս այս մտահոգութեան առջեւ,— հաւաքել եւ տարածել հայկական մշակոյթին գանձերը :

Ուրեմն, ինչ որ պիտի փորձենք բանաձեւել, խորհրդածու - թեանց, թելադրութեանց սահմանէն անդին չի կրնար անցնիլ :

Ինչ որ թելադրեր էինք հայկական առեղծագործութեանց գանձերը հաւաքելու պարագային, կը պատշաճի նաեւ գանոնք տարածելու հարցին : Ուրիշ խօսքով՝ օգտագործել, զօրացնել եւ – գած միջոցներն ու կազմակերպութիւնները, փոխանակ նոր ծրա - գիրներ որոճալու, որոնք ոչ միայն իրագործելի չեն, այլեւ կրնան դուռ բանալ նոր վիճաբանութեանց :

երկու չաթթ առաջ մատնանշեցինք այն կազմակերպութիւն - ներն ու հաստատութիւնները, որ կրնան աջակից հաւաքելու աչ - խատանքին, համախմբուելով նոր ծրագրի մը շուրջը :

Այս առթիւ, կ'ուզէինք անգամ մը եւս չեշտել թէ՝ չատեր թիւրիմացութեան մէջ են, կարծելով որ կանոն առած է մշակոյթի աշխատանքը,— արտադրութիւն կամ հրատարակութիւն :

Ընդհակառակն, կարելի է ըսել թէ թերեւս երբեք այսքան բա - նակ եղած չէր տպագրական մեքենան, Հայկական Արտասահմանի մէջ :

Պնդերը այն էր, մինչեւ անգամ գրասէրներ հազիւ կը հե - տաքրքրուին հին կամ նոր հրատարակութիւններով :

Հայկական գիրքը եթէ «լքեալ դայլ» է դարձեր, ժողովուրդէն առաջ, պատասխանատու են անոր «ուսումնական» կոչուած դա - սերը, որոնք ընդհանրապէս չատ վերէն կը նային հայկական ար – տադրութեանց վրայ : Եւ կամ ունին հիւանդագին նախասիրու - թիւններ : երբեմն ալ ժխտական, վարկաբեկիչ ընթացք :

Այստեղ ալ «չերտաւորումներ» կազմուած են, եւ մէկը միւսին հրատարակութեան չի մօտենար : Մթնոլորտ կը ստեղծէ, նախա - պաշարումներ կը սարքէ :

Ցետոյ, իսկապէս ողորմելի համրանք մը կը կազմեն անոնք որ համ կ'առնեն ուսումնասիրութիւններէ, հին ու նոր գանձերէ, ազգային մշակոյթի հիմնական տարրերէն :

Ամէնէն աւելի թերեւ, դիւրին գրականութիւնն է որ չատ - խորհ կը ճարէ : Այն ալ չորչորան ռէֆլամներու գնով, կամ ա - նանդաբար :

Մինչեւ այսօր ալ, կը փնտռուին Պոլսոյ մէջ կատարուած թարգմանութիւններ, եւրոպական թերթոն - վէպերէն մինչեւ «Ղարիպ»ները » :

Այնքան դեղեցիկ ձեռնարկ մը, «Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամներու» հրատարակութիւնները ունեցա՞ն ակնկալուած պատումը : Ուրիշ որ եւ է ժողովուրդի մէջ, քանի մը տպագրու – թիւնը անրաւական պիտի դար, այդպիսի հրատարակութեանց համար :

Զոր ու ցամաք համարուած ճիւղ մը, ազգագրութիւն, մա - տենագրութիւն կամ պատմութիւն, տարիներէ ի վեր կը մշակուի Մխիթարեանց վանքերուն մէջ եւ այլուր : Բազմաթիւ հատորներ կը մնան փոշիներու տակ,— մեծ մասով՝ ճիշդ այն չարքէն որուն հրատարակութիւնը անհրաժեշտ կը դառնայ «Յուսաբեր» : Եթէ օր մը կարելի ըլլար տեղեկութիւններ հրատարակել անոնց պատման մասին, պատճառաբար պիտի կարմրէինք :

Դեռ ունինք անհատական հրատարակութիւններ,— մատնա - տոր պակսը տաղանդաւոր երիտասարդներու արտադրութիւնները, որոնց տպագրական ծախքն անգամ չէ ճարուած, տարիներու ըն - թացքին :

երբ այսքան մոռցել է կացութիւնը, կը նշանակէ թէ մենք պարտաւոր ենք նախ «ուսումնականները» գնդել, որպէսզի արժա - նապատուութեան խնդիրը դարձնեն հայերէն գրքին տպագրու - թեան սկզբունքով :

Որ եւ է նոր կազմակերպութիւն պիտի չկրնար բարելաւել կա - ցութիւնը, առանց այս հոգեփոխութեան, ինչպէս եւ ճաշակի ազ - նուացման :

Ազգանչան մը, ամէն բանէ առաջ,— տարագիր ուսումնա - կան, ի՞նչպէս կրնան պարծենալ ազգային մշակոյթով, երբ կաթիլ մը իւղը չատ կը տեսնեն անոր հաւաքման, տարածման, գործագ - ման համար :

Անշուշտ չատ աւելի արդիւնաւոր կը դառնայ աջակցութիւնդ, երբ ոչ միայն դուն ինքդ գիրք մը գնես, այլեւ աջակից հաստա - տութեան մը, գնորդներ եւ բաժանորդներ ճարելով, այստեղ եւ ա - նկէ տեղ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԵԽԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՎԵՐՍԿՍԱՆ

«Գերմանիա պատրաստ է որեւէ բանի համար»

Գերմանական կուսակցութեան եւ չեխական կառավարութեան բանակցու - թիւնները վերսկսան երէկ, շաբաթ, վերջին ծրագրի հիման վրայ : Ձամբան հարթելու համար, չեխական կառավարութիւնը կարգ մը պատժական անօ - րինութիւններ կատարած էր Մորավոքա Օսթրաւայի դէպքերուն առթիւ, արձա - կելով կարգ մը վարչական եւ ոստիկանական պաշտօնեաներ : Բանակցութեանց վերսկսումը հաղորդուեցաւ գերման ներկայացուցիչներուն եւ չեխ վարչապե - տին տեսակցութենէն վերջը, ուրբաթ օր : Հէնլայնի փոխանորդը առաուն տե - սակցած էր անգլիացի միլիոնորդին հետ ալ, որ թելադրած էր վերսկսել բանակ - ցութիւնները : Անգլիացի միլիոնորդը յուսալից կ'երեւայ, մանաւանդ որ Պըլլիի անգլիական դեսպանն ալ իր կարգին տեսակցութիւն մը ունեցած էր Հիթլէրի հետ, Նիւրընպէրկի մէջ :

Չեխական կառավարութիւնը նոր մանրամասնութիւններ հրատարակեց իր վերջին ծրագրի մասին, որուն դլխաւոր կէտը հաղորդած ենք արդէն : Ըստ - դիրը կը տրամադրէ կառավարել ինքնավարութիւն ազգային երկրամասերու մէջ, անշուշտ ապահովելով պետութեան դերիշխանութիւնը, հոգային ամ - բողջութիւնը եւ անկախութիւնը :

Պետութեան վարչական պաշտօնէութիւնը եւ ոստիկանութիւնը պիտի տե - ղափոխուին : այնպէս որ մինչեւ տասը տարի ազգային շրջաններու բոլոր պե - տական պաշտօնեաները պիտի բաղկանան մեծամասնութիւն կազմող ազգու - թիւններէն : Այն շրջաններուն մէջ ուր տարբեր ազգութիւնները իրար խառ - նուած են, պետական եւ հանրային պաշտօնները պիտի բաշխուին համեմատու - թեան սկզբունքով :

Գերմանները վճռապէս կը մերժեն մասնաւորաբար ոստիկանութեան վե - րակազմութեան կէտը, չատ երկար դանելով տասը տարուան պայմանաժամը : Անոնք ուժգնօրէն կը պահանջեն անյապաղ հեռացնել չեխ ոստիկանները գեր - մանական շրջաններէն : Հէնլայնի օրկանը կը գրէ այս առթիւ .

— « Մենք չատ լաւ գիտենք թէ վերջերս մեծ թիւով չեխ ոստիկաններ դրկուած են գերմանական քաղաքները եւ գիւղերը : Գիտենք նաեւ որ այս ոս - տիկանութեան պետերը կը վայելեն իրաւասութիւն մը եւ գործելու ազատու - թիւն մը որ եղական է ժողովրդավար պետութեանց պատմութեան մէջ : Պե - տական ոստիկանութեան խնդիրը պէտք է լուծուի արմատապէս եւ արագօրէն, եթէ չեն ուզեր որ գտնայ վտանգի դիւրավառ հնոց մը ներքին անդորրութեան եւ Եւրոպայի խաղաղութեան համար »:

Ինչպէս գրած էինք, Հէնլայնի կուսակիցները որոշած են ազգային յու - զարկութեամբ թաղել իրենց մէկ ընկերը, որ անձնասպան եղած էր, իր - րեւ լրտես ամբաստանուած ըլլալով : Ասոր դէմ Չեխերն ալ կը պատրաստուէին ցոյցեր կատարելու, բայց կառավարութիւնը արգիլեց :

**** Հիթլէր ուրբաթ օր ճառ մը խօսելով 180.000 քաղաքական գործիչնե - րու առջեւ, յայտարարեց .*

— « Մանաւանդ հանդիսաւոր է ժամը : Տասնըհինգ տարի առաջ, տե - ղի կ'ունենար կուսակցութեան առաջին համագումարը : Նիւրընպէրկի մէջ քա - նի մը հազար էինք այն առեն : Այսօր կարելի չէ բաղդատել մեր ուժին աճումը : Ի՜նչ բաներ փոխուեցան Գերմանիոյ մէջ : Հաւատքն էր որ գործեց այս հրաշ - քը : Մենք հաւատք ունէինք այն առեն եւ պիտի ունենանք ցորչափ կ'ապրինք : Գիտէք թէ ո՛րքան տաժանելի եղաւ պայքարը : Դուք երբեք տարակոյս չունե - ցաք Գերմանիոյ ապագայի մասին ,եւ մանաւանդ պահեցիք ձեր հաւատար - մութիւնը ինծի հանդէպ : Այն պահուն երբ ամպեր կը կուտակուին երկնքի վրայ, կրկնակի երջանկութիւն կը զգամ չուրջս տեսնելով ազգային – ընկեր - վարական միլիոնաւոր պահակները, անսասան եւ մոլեռանդ : Անոնք որ իրենց յոյսը դրած են Գերմանիոյ տկարութեան վրայ, չարաչար պիտի սխալին : Գերմանիան զօրաւոր է եւ պատրաստ ամէն բանի : Գերմանիան վճռած է անձ - նատուր չըլլալ ո եւ է մէկուն առջեւ » :

**** Նորագոյն վիճակագրութեան մը համաձայն, Չեխոսլովաքիոյ մէջ բուն Չեխերը կը կազմեն 7.480.000 հոգի, Գերմանները՝ 3.300.000 —3.500.000, Սլովաքները՝ 2.345.000, Հունդարները՝ 720.000, Ռութէնները՝ 568.000, Լեհե - րը՝ 100.000 :*

«Երջանիկ եւ ազատ երիտասարդութեան» ցոյցը Մոսկուայի մէջ

Կարմիր «երիտասարդութեան Միջազգային Օրը» տօնուեցաւ Մոսկուայի մէջ, սեպտեմբեր 7ին, մեծ հանդիսաւորութեամբ : Աւելի քան կէս միլիոն ե - րիտասարդներ ու երիտասարդուհիներ թափօր կազմեցին եւ անցան Կարմիր Հրապարակէն եւ Լենինի դամբանին առջեւէն : Թափօրը ունէր բազմաթիւ նշա - նառասեակներ, որոնց վրայ կային երիտասարդական չարժման պէտքէս նշա - նարաններ : Բոլոր նշանարաններու խմաստը այն էր, թէ «Ցաղթական ընկեր - վարութիւնը Ռուսիոյ մէջ յառաջ կ'ընթանայ աներկիւղ, ամենուրեք համայնա - վարական ճամբով » :

«Փրավտա» գրած է առաջնորդող մը այս հանդիսութեանց առթիւ, ուր , չեշտելէ ետք միջազգային լարուած մթնոլորտի եւ մոտյլ կացութեան վրայ , կ'ըսէ թէ ֆաշականները վայրի դազաններու նման բզկտեցին հանրապետական Սպանիոյ խաղաղ բնակչութիւնը, կը ջանան խեղդամահ ընել Չինաստանը, կցկցին բանի ուժով Աւստրիան եւ այժմ ալ կը սպառնան Չեխիոյ, որպէսզի չու - տով միահամուռ յարձակում գործեն Խորհրդային Միութեան վրայ :

« Փրավտա », դովաբանելէ ետք խորհրդային երկիրներու «ազատ ու եր - ջանիկ երիտասարդութեան» վայելած բարիքները, կ'ըսէ թէ աշխարհի մնաց - եալ մասերուն մէջ նոր սերունդին ուրիշ բան մնացած չէ, եթէ ոչ անօթու - թիւն, անխիղճ շահագործում, բանտերու եւ կեդրոնացման կայաններու մէջ մեկուսացում, հակաֆաշականներու սպանութիւն եւ ուրիշ բռնութիւններ :

Թափօրը զարդարող ցուցատախտակներու մէջ աչքի կը զարնէր հետեւեալ վերտառութիւնը.— «Քեզի կը խոստանանք, ընկեր Սթալին, ըլլալ կատարեալ ու անթերի աշակերտներ» :

Թափօրը տեւեց աւելի քան երկու ժամ : Լենինի դամբարանէն Թափօրը ողջունեցին խորհրդային բարձր պաշտօնատարներ :

ՕՐը ՕՐԻՆ

ԱՓՐԻԿԷՈՒԻՆ, ՉԷՐՔԷԶԸ ԲԱՑՑ ՈՉ ՀԱՑԸ

Նոր գիրք մը լոյս տեսաւ այս օրե - րուս, — «Արեւելքի գինուորներու Ո - կեմատեանը» :

Գիրքը չեմ տեսած տակաւին : Բայց, Թանի երէկուան գրախօսականը որոշ գաղափար կուտայ անոր բովանդա - կութեան մասին, որ մեծապէս կը շա - հագրգռէ նաեւ մեզ :

Ինչպէս կ'երեւայ գրախօսականէն , սմբողջ արեւելեան նակատի կռիւներն են որ կը նկարագրուին, սկսելով **1915** փետրուարէն, երբ թրքական զօրաբա - ժին մը կը յաջողէր Սուէզի ջրանցքը հասնիլ : Այնուհետեւ իրարու կը յա - ջորդեն Պաղեստինի, Սուրիոյ, Լիբա - նանի եւ կիլիկիոյ գրաւումը, էմա - լսկան շարժումը, Ֆէյսալի անկումը, Տիւրգիներու մեծ ապստամբութիւնը **(1915)** եւն. :

« Թան »ի գրադատր պարծանքով կը յիշէ փրանսական զօրքին քաջագոր - ծութիւնները :

Կը յիշէ հրամանատարներն ու սպա - ները, զօրավարներ Կուրօ ու Կամլէ - ոը, Տիւփիէօն, Էէօցինկէրը ու վէ - կանը, խումբ - խումբ սպաներ, հա - րիւրապետ Անտրէայէն մինչեւ հո - չակաւոր Քուլէն, որոնք փայլեցան ա - րեւելեան նակատին վրայ :

Կը յիշէ դրուագներ՝ գաղթային գինուորներու անհատական կամ իմբ - նուրյն քաջութեան, նախածեռնու - թեան եւ հերոսութեան :

Կը յիշէ, վերջապէս, Զէրբէզ հեծե - լազօրքը, շեշտելով թէ մօտ հասն էջ յատկացուած է անոնց :

Ու կը վերջացնէ .

— « 268 սպաներ եւ 9000 դինուոր - ներ մահուան են Պաղեստին - Սուրիոյ եւ Արեւելքի ռազմադաշտին վրայ : Ի գին տաժանելի զոհողութեանց, մեր բանակը յաջողեցաւ Ֆրանսական խա - դաղութիւնը հաստատել, եւ, ընդհա - նուր ապահովութեան արթուն պահա - կը մնալով հանդերձ, պէտակցիլ երկ - րին օգտագործման, կազմիլ եւ մար - զել բնիկ զօրամասեր որոնք աւելի վերջը պիտի տառնձնեն առանձին պե - տութեանց պաշտպանութիւնը» :

— « Պինդ աղէկ խօսեցար», պիտի ըսէր մեր պիւզացին :

Բայց, սիրելի գրադատ, երբ կը բդթատիր այդ ոսկեմատեանը, եր - բեմ աչքիդ չզարկա՞ւ ուրիշ բան մը, ուրիշ բառ մը,— Հայ :

Աշխուժ գիրքը չէ անտեսած հայ ռազմիկներու այնքան արի եւ անձ - նուէր գործակցութիւնը Արեւելքի բա - նակներուն, Պաղեստինի, Սուրիոյ, Լիբա - նանի եւ կիլիկիոյ գրաւումը, էէմա - լսկան շարժումը, Ֆէյսալի անկումը, Տիւրգիներու մեծ ապստամբութիւնը **(1915)** եւն. :

Չի կրնար անտեսած ըլլալ, նաեւ, Մարաշի ու Եդեսիոյ, Հաճընի եւ միւսները, որոնք մատա՛ղ գացին , անհուն հատատոմով մը, յետոյ զան - գուածօրէն կոտորուելու կամ ցիր ու ցան փոշիանալու համար :

Պարոն գրադատր միայն մէկ տեղ բարեհաճեր է յիշել «լեգէոնական վաշ - տերը»,— ժժգոյն խօսք մը որ ոչինչ կը բացատրէ :

Էհ, շատ չտեսնիեք «Թան»ի այս կոպիտ զանցառութիւնը : Թերեւս գր - րադատր իսկն ալ չանցանէ չուռնի :

Չար բերանիներ կ'ըսեն թէ այս թեր - թը **1920 — 21**ին, **20.000** ֆրանք պահանջած էր, Հ. Հ. պատուիրակու - թեան մէկ գեկոյցը հրատարակելու համար,— ըստ մեզ **20 — 30** տող :

Աշխարհ փոխուեցաւ, մենք մնացինք մանուկ :

ՎԱՀԷ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՎՃՌԱԿԱՆ ԴԻՐՔԸ ԵՒ ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԶԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը մտանաւո - րապէս պնդած է որ անգլիական կառավարութիւնը վերջին պահուն ազդու ծա - նուցագիր մը ուղղէ Հիթլէրի, անոր երկուշաբթի օրուան ճառէն առաջ, որ - պէսզի աւելի չբարդանայ կացութիւնը : Ֆրանսա կ'ուզէ նաեւ որ Անգլիա հասկցնէ թէ ի հարկին վճռական միջոցներու պիտի դիմէ, չարժման մէջ դնե - լով իր բանակը, նաւատորմը եւ օդատորմիղը : Այս առթիւ Փարիզի մէջ դիտել կուտան թէ 1914ին Անգլիոյ վարանոտ ընթացքն էր որ քաջալերեց Գերմանիան, պատերազմի մղելու համար աչխարհը : Ֆրանսացիները կ'ուզեն որ Անգլիա չկրկնէ միեւնոյն սխալը, անորոշ դիրք մը բռնելով Գերմանիոյ հանդէպ :

Ուրբաթ օր Լոնտոնի Ֆրանսական դեսպանը երկու անգամ այցելեց Անգ - լիոյ արտաքին նախարարութեան, անոր ուչադրութիւնը հրաւիրելու համար այս կէտերուն վրայ : Ֆրանսական կառավարութիւնը այն համոզումն ունի թէ միայն Անգլիոյ վճռական դիրքը կրնայ կասեցնել Հիթլէրը : Նոյնիսկ Լոնտոնի մէջ կը խոստովանին թէ Անգլիոյ նախարարներուն փափկանկատ ճաւերը եւ բրիտանական դեսպանին ազդարարութիւնները չէն ազդած Հիթլէրի եւ անոր արտաքին նախարարին վրայ : Անգլիոյ արտաքին պաշտօնատունը հաստ բոլոր դեկուցումները այն տպաւորութիւնը կը ձգեն թէ Հիթլէրը եւ Ցօն Ռիպ - պէնթրոփ չեն հաւատար որ Անգլիա գործօն միջամտութիւն կատարէ :

Իբագեկներու կարծիքով, անգլիական կառավարութիւնը սկզբունքով հա - ւանութիւն յայտնած է Ֆրանսայի, թէ անգամ մը եւս պէտք է ազդարարու - թիւն ուղղել Հիթլէրի, քանի կացութիւնը աւելի ծանրացած չէ : Հաւանական է որ նախարարական խորհուրդի երկուշաբթի օրուան բացառիկ նիստին մէջ , յայտարարութիւն մը խմբագրուի, ուղղուելու համար Հիթլէրի : Կ'ըսուի թէ յայտարարութիւնը պատրաստ է արդէն, վարպետ ձեռքով մը խմբագրուած, եւ վերջնական քննութեան պիտի ենթարկուի վաղը : Մինչ այս մինչ այն, Պեր - լինի անգլիական դեսպանը, որ միչտ Նիւրընպէրկի կը մնայ, պիտի փորձէ նոր ունկնդրութիւն մը ստանալ Հիթլէրէն : Լուրի մը համաձայն, անգլիական կա - ռավարութիւնը պիտի յայտարարէ թէ վերջնական կը նկատէ չեխական չոր - րորդ ծրագիրը : Անգլիական կառավարութիւնը այնքան ճնշեց չեխական կա - ռավարութեան վրայ որ, ինքզինքը բարոյապէս պատասխանատու կը նկատէ այս ծրագրին համար :

**** Քանի մը օրէ ի վեր վրդովիչ զրոյցներ կը չրջին հրապարակին վրայ , զգուչական միջոցները : «Տէյլի Թելկրաֆ»ի Թղթակիցը Մէյդէն ուղղած հե - ռաձայնական նոր զօրակոչի մը մասին : Կառավարութիւնը արդէն հաղորդեց իր ռազմի մը մէկ կը գրէ թէ ընդհանուր լաւատեսութիւն կը տիրէ պինուորական չրջանակներու մէջ, Մաժինոյի ամրոցի գծին վրայ, Լիւքսէնպուրկէն մինչեւ Զուիցերիոյ սահմանագլուխը : Այս լաւատեսութիւնը հիմնուած է ձեռք առ - նուած ինչպէս եւ ծրագրուած զգուչական միջոցներու վրայ : «Ֆրանսական բանակը պիտակից է իր ուժին : Լաւատեսութիւնը եւ պաղարիւնը միայն բարձր հրամանատարութեան եւ սպայակոյտին յատուկ չէ, այլեւ հասարակ պինուորին : Անչուշտ կարելի չէ խօսիլ զգուչական միջոցներու մանրամասնու - թեանց մասին : Բայց կարելի է յայտարարել այստեղէն, սահմանապլուխէն քանի մը մղոն հեռու եւ Մաժինոյի գծին ճիշդ կռնակէն, թէ Ֆրանսայի զուռը*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՉԵՅՖՈՒԿ ՍՉՅԱԼ

Հեղինակ ԹԱԼՈՖ ՊԵՏՍՏՅԱՆ Նկար Բ. Ս. ՀԱՄԱԼՅԱՆԻ

Կերպարը (թերագնահատված դերասանի հոյակերտ) դիմի մեջ - Մանր մարդիկ, որոնք իրենց հոգու մեջ մեծ են - Ինչ ասել ուզեցի ու ասել չկարողացա - Ինչ ես ուզում, որ ես անեմ - Ֆարսեր, թե՞ կեանք - Ինչ ես ուզում, որ ես անեմ - Ինչպես կերտել կերպարը - Ինչպես ստեղծել ինքնատիպ կերպար - Ինչպես ստանալ ինքնատիպ կերպար - Ինչպես ստանալ ինքնատիպ կերպար - Ինչպես ստանալ

ՍԱՐՈՒՀԱՆ. — 3. ՍԱՀԱԹՅԱՆ

(Գիրքեսնամյակ արարիչ պատմության)

Գրեթե խմբագիր տասնամյակ է անցել այն օրից, երբ ես առաջին անգամ ծանոթացա Սարուհանի անունին։ Ինչպես հիշում եմ, այդ ժամանակ ես ուսանող էի, և մի ընկերս, որ ինձ հետ միասին կարդում էր Ռուսաստանի հին պատմությունը, ինձ ասաց, որ Սարուհանը գրել է Ռուսաստանի պատմությունը։ Ես ուրախացա, որ կարող եմ ծանոթանալ մի հայ կնոջ գրվածքին, որ գրել է Ռուսաստանի պատմությունը։ Ես ուրախացա, որ կարող եմ ծանոթանալ մի հայ կնոջ գրվածքին, որ գրել է Ռուսաստանի պատմությունը։

լաւ կղպուած եւ փակուած է: Գիծը այժմ ամբողջովին բռնուած է եւ գլխաւոր ամրացեալ դիրքերուն բոլոր «բացերը» լեցուած են: Ապահովութեան տակ առնուած է նաեւ երկրորդական գիծը, Մէցի եւ Մաժինոյի գծին միջեւ: Ամէն կերպով ապահովուած են Մէցի չրջանին ահարկու ամրութիւնները եւ ոչ մէկ բան բախտին ձգուած է: Արագօրէն յառաջ կը տարուի արձակուած երկու դասերու վերակոչը: Այսօր մինչեւ իրիկուն վերադարձման արձակուրդ ստացած զինուորներ, բոլորն ալ չէնչող եւ ինքնավստահ: Ֆրանսական սպայակոյտին համար գաղտնիք չէ որ Գերմանացիները մեծ ուժերով դրաւած են Սիկֆրիտի գիծը եւ տենդագին թափով յառաջ կը տանին աշխատանքները, լրացնելու համար Հռենոսի վերազրաւումէն ի վեր սկսած ամրութիւնները: Այդ դիրքերուն վրայ դրուած զինուորներուն թիւն ալ ծանօթ է եւ կ'արդարացնէ Ֆրանսայի ճեռք առած զգուշական միջոցները»:

*** «Մաթէն»ի մէջ երեսփոխան մը յիշեցնելով թէ երկամեայ զինուրութեան օրէնքը ի գործու է միայն մինչեւ 1939ի վերջը, կ'առաջարկէ այժմէն միջոցներ ճեռք առնել, օրէնքը երկարաձգելու համար, ճիշդ այն պահուն երբ 1.350.000 զինուորներ ռազմափորձ կը կատարեն Գերմանիոյ մէջ, սահմանին վրայ: Իրականին մէջ զինուորութիւնը մէկ տարի է Ֆրանսայի մէջ, եւ բացառիկ օրէնքով մըն էր որ երկարաձգուեցաւ:

ԶԱՆԱՑԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՊՂՈՎ

ԻՐԱՒԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵՆԷՆ պատուիրակութիւն մը գացած է Գերմանիա, Նիւրընպէրկի համագումարին առթիւ, մասնաւոր հրաւէրով: Պատուիրակութիւնը պաշտօնապէս ընդունուեցաւ Գերմանիոյ երիտասարդական ճամբարի առաջնորդին՝ Պալդուր Ֆոն Շիրախի կողմէ, որ մինչեւ Իրաք եւ Իրան այցելած էր վերջերս, հանդիպելով նաեւ Էնկիւրի: Պատուիրակութեան նախագահը, Մահմուտ Ֆաուզի, պատասխանելով բարի գալուստի ճառին, յոյս յայտնեց թէ աւելի սերտ յարաբերութիւններ պիտի հաստատուին երկու երկիրներու երիտասարդութեանց միջեւ: Օտար թղթակիցներ այս առթիւ դիտել կուտան թէ Նիւրընպէրկի ցուցահանդէսին մէջ, չարք մը պատկերներ Միջին Դարու արաբ ժողովուրդները կը ներկայացնեն իբրեւ թշնամիները եւրոպայի, սեմական ժողովուրդներու տիրապետութեան տակ:

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ԻԼՂՄԱՆԵՐՈՒ ժողովը, որ դումարուած էր գլխաւորապար կրօնական դաստիարակութեան վերաքննութեան համար, զբաղեցաւ նաեւ քաղաքական խնդիրներով: Այս առթիւ բուռն բողոքներ եղան Պաղեստինի կացութեան մասին: Համագումարը պահանջեց որ վազքներու վարչութիւնը յանձնուի իւղմանները:

ԱՆԳԼԻՈՑ ԱՐՀԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ Միութեանց համագումարը հաստատեց Օսլոյի միջազգային խորհրդաժողովին որոշումը, որ կը մերժէ ընդունիլ խորհրդային արհեստակցական կազմակերպութիւնը: Տեղեկագիրը կ'առաջարկէր վերաքննել այս որոշումը, բայց համագումարը մերժեց 1,260,000ի դէմ 2,619,000 ձայնով:

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ համայնավար խմբակցութիւնը առաջարկեց բացառիկ ժողովի հրաւիրել ձախակողմեան պատուիրակութիւնը, նկատի առնելով միջազգային կացութեան ծանրութիւնը, մանաւանդ որ խորհրդարանը փակուած կը մնայ:

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ 700 հոգի ձերբակալուեցան Լէնինկրատի մէջ, ամբաստանուած ըլլալով թէ չարաշահութիւններ կը կատարէին անհրաժեշտ նիւթերու արժէքին վրայ:

ՖԱՒԲԻՐ ԹԱՀԻԱՑԻ ԴԷՄ նոր թղթածրար մը հասաւ Ալբ-Մարիթիմի (Նիս) նահանգապետութենէն, որ կը պահանջէ առանց այլեւս այլի երկրէն արտաքսել ամբաստանեալը:

«ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՆՐԱԿԻՆ Չէ որ ուղղը պղծէ, երբ այնպէս կամենայ»— այս յայտարարութիւնն ըրաւ հանքագործներու ազգ. միութեան անդամներէն մէկը, բողոքելով բոլշեւիկներու միջամտութեան դէմ: Ինչպէս գրած էինք, Միութեան համագումարը դատապարտելով համայնավար կուսակցութեան ոտնձգութիւնները, կ'ուզէ անխախտ պահել արհեստակցական անկախութիւնը:

ԳՆԴ. ԼԻՆՏՊԻՐԿ Փարիզ հասաւ Փրակայէն, իր կնոջը հետ, Լոնտոն երթալու համար:

ՄՆԱՑԿԱՑԱԾ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ պէտք չէ որ առեւտուր ընեն Ֆրանսայի մէջ, յայտարարեց Ռուանի կօչիկի վաճառականներու ազգ. դաշնակցութեան նախագահը:

ՄԱՐՍԷՑԻ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԻ բանուորները կը չարունակեն աշխատիլ դինուորական վարչութեան տակ: Երկու հազարը անցած է աշխատողներուն թիւը: Միեւնոյն ատեն յառաջ կը տարուին բանակցութիւնները, համաձայնութեան մը յանգելու համար:

ԶՕՐ. ՖՐԱՆԿՈՆԻԻ յառաջխաղացութիւնը կասեցաւ, իբրեւ հետեւանք տեղատարափ անձրեւներու: Ռմբակոծութիւնները կը չարունակուին մոլեգնօրէն:

ՎԻՆՆԱՑԻ ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆ վիճակը երթալով կը ծանրանայ: Բոլոր յարկաբաժիններէն դուրս կը քշեն Հրեաները, որպէսզի երթան հաստատուին հրէական կացոցը: Վիէննայէն հեռացած են 60.000 Հրեաներ, բայց դեռ կը մնան 200 հազար հոգի, բոլորովին անելիք մատնուած:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵԱԼ ՔԱՂԱՔ

(Նշխարներ Ատափազարէն)

ՎԱՐԴԱՆ ԵՂԻՔԷԱՆԻ

Ճառագաբան՝ Շ. Նարդունի

Պատերներն Ատափազարի կեանքէն եւ գաւառական խոնարհ դասակարգին տպրումներէն: Գրուած երգիծական շունչով եւ հայրենասիրութեամբ:

Իր գիւղը կամ քաղաքը կորնցուցած ամէն տարագիր իր հոգիին խօսող կէտ մը պիտի գտնէ անպայման:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

«ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՆԵՐ»

Երգիծական ճոր հատորը (208 էջ)

Մանօթ դէմքեր եւ ժողովրդական տիպեր: Վարդաստան մը ժպիտի, խինդի, ծիծաղի եւ հեղնութեան լաւագոյն նուէրը ինքզինքին ու բարեկամին.

«Ննջալ դիտցիր որ առողջութիւնն ու բախտն ալ քեզի խնդան» Մէտիգիւս
«Իւրաքանչիւր ժպիտ հոգիին մէջ լոյս մը կը վառէ» Ականէպիոս
«Ծիծաղը սրտին արեւն է» Հաճու - Հիբա

Հատորին դինն է Ֆրանսա եւ գաղութներ 20 ֆր., արտասահման 25 ֆր.:

Դիմել հեղինակին.— 21, Rue Ampère, Caehan, Seine, France:

Հ. Յ. Դ.

Փա. խոյ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս. Մինասեան» ենթակովիտէն իր չրջանի բոլոր ընկերները ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ 13 սեպտեմբեր, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Ներկայ պիտի ըլլայ Ընկ. Իշխանեան:

Գաւառ

ՎԻԷՆԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 11 սեպտեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին «Թաքակ» ռէսթորանին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Ներկայանալ անգամատետրով:

ԿԸ ԽՆԴՐԱՒԻ ՄԱՐՍԻԼԻԱՑԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ՁԵՒԱՁԱՁԵԻԼ

Մարսէյլի մէջ «ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐ»ը կը տօնուի ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 9ին, կիրակի երեկոյ, մեծ պատրաստութեամբ, ՓՕԼԻԶԷի շքեղ սրահին մէջ: Պիտի հրաւիրուին բոլոր հայ պաշտօնական մարմիններն ու կազմակերպութիւնները:

Յայտագիր եւ փանրամասնութիւններ յառաջիկային:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԵՐՈՒՍԱՂԷ՛Մ, ԵՐՈՒՍԱՂԷ՛Մ...

(ՎԻՊԵՐԳՈՒԹԻՒՆ)

ԳՐԵՑ՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հայ Մշակութային Միութեան: Գեղատիպ հատոր մը, 200 օրինակ ապուած՝ վարդագոյն աղնիւ թուղթի վրայ:

Գինն 5 ֆրանք (արտասահման 7.50 կամ 10 ֆր. քսան էրկրի): Դիմել Միհրեան Հայ Մշակութային Միութեան գանձապահին՝

S. Diradourian 2 Rue Philippe de Girard, *Մարսէյլ:*

1939 "ՀՈՑԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՑ,,

ԺՈՂՈՎ ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Մամուլի տակ է եւ օգոստոս 30ին լոյս կը տեսնէ 1939 տարուան «Դույտարտ» Օրացոյցը, դեղեցիկ եւ չքեղ տպագրութեամբ:

Բովանդակութիւն.— Հ. Յ. Դաշնակցութեան պատմութիւնը, հեղինակ՝ Մ. Վարանդեան, Ազգային պատմական եւ յեղափոխական դէմքերու եւ դէպքերու մասին հակիրճ տեղեկութիւններ, մտածումի չիթեր, ղրկան հատուածներ, գիտական տեղեկութիւններ Հայաստանի եւ ղրացի երկիրներու մասին, ասացուածքներ եւ առածներ: Ազգային եւ կրօնական տօները մանրամասնութեամբ:

Կողքին կեդրոնը զարդարուած է «Մայիս 28ի Մտնողը» (նկար՝ Վ. Իսկենտէրեանի) եզերուած հայկական ղոյզ եռագոյնով:

Երկու կողմերը նկարներ՝ Տիկին Արղութեանի, Մարօի, Գրիս Ֆէնէրեանի, Անդրէասեանի եւ երկու խմբանկարներ:

Թերթիկներուն տակը՝ Քրիստափորի, Զաւարեանի եւ Ռոստոմի նկարները Բուշարձանով:

Թերթիկներուն մէջ գետեղուած են Մ. Վարանդեանի, Յ. Միքիաէեանի, Սէրէմճեանի, Վանարեանի, Թէրլէմէզեանի, Զօր. Սեպուհի, Պօղոսեանի եւն. նկարները:

Գինն է՝ Մարսէյլ 5 ֆրանք Ֆրանսա, Սուրիա եւ գաղութներ 5.50 ֆր., արտասահման՝ 6 ֆրանք:

Բացի մեր գործակալներէն՝ ապառիկները նկատի չեն առնուիր: Դիմել՝ մեր ընդհանուր գործակալ՝ Կայծակ Ճարայեանի,

Monsieur Gaïzak Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille, France:

ԽԱԶՎԵՐԱՑ

Մարսէյլ - Քրատոյի Մայր եկեղեցիի Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ 11 Սեպտ., կիրակի օր, Աշչվերացի ատենը պիտի կատարուի մեծ հանդիսութեամբ: Երեկոյեան ժամերգութեան Անդաստանի մասը եկեղեցիի պարտէզին մէջ, ծաղիկներու արարողութեամբ, ժամը 4ին:

ՀՈԴԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Այրի Տիկին Աղաւնի Ղեւոնդեան, զաւակը Լեւոն եւ եղբարք Մասիս, Արայ Ղեւոնդեան կը ծանուցանեն թէ՝ իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն, հօր եւ հօրեղբօր, հանգուցեալ՝ ԴԱՍՊԱՐ ՂԵՒՈՆԴԵԱՆի (ԹԱՇՃԵԱՆ) մահուան երրորդ տարելիցին աւթիւ ձայնաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ Հ. Յովհաննէս վարդապետ Ջուհաճեան, կիրակի, 11 Սեպտեմբեր, առաւօտեան ժամը 10ին, Հայ կաթողիկէ եկեղեցիին մէջ, (92, Rue d'Aubagne), յետ Պատարագի պիտի կատարուի Հողհանգստեան արարողութիւն, իսկ կէսօրէ յետոյ ժամը 3ին, Մէն Փիէռ գերեզմանատան մէջ պիտի օրհնուի իր դամբարանը:

✕

Սեպտ. 11ին, կիրակի առաւօտ, Ս. Աչէի օրուան առթիւ, Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ մէջ տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգիստ հանգուցեալ ՄԱՂԱԿ ԳՈՐԻԿեԱՆի մահուան տարեդարձին առթիւ:

ՅԱՒԻՏԱՐԱՆ

*ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ս. Աստուածածնայ Ղազարեան Միաբանութեան Վեհափառ Հայրապետ Տ. Տ. Գարեգին Ա. Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց, Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռէն, Ս. Յակոբ Պատրիարք Երուսաղէմէն եւ Ս. Էջմիածնի Ներկայացուցիչ Գերաշնորհ Տ. Տ. Գարեգին Արք. Յովսէփեան,

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 76
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ·—

ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութքեր	150 ֆրանք	75 ֆրանք 40 ֆր·
Ամերիկա եւ Իտալիա	285 ֆրանք	140 ֆրանք
Ուրիշ երկիրներ	225 ֆրանք	110 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
13
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
MARDI
13 Septembre
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3833

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆԴՈՒՆԴԻՆ ԱՌՋԵԻ...

Այս տողերը գրած ատեն, որ եւ է տեղեկութիւն չունէինք Հիթլէրի ճառէն, որ պիտի խօսուէր երէկ, երկուշաբթի իրիկուն, Նիւրընպէրկի համագումարին փակման առթիւ :

Առանց այդ ճառին ալ, չափազանց թանձրացած էր մթնոլորտը, չարաթ օրէն սպրդին, երբ ոչ միայն Առաջնորդը ինք, այլեւ իր փոխանորդները սկսան կրակ տեղալ ամէն ուղղութեամբ ·

— Մենք պատրաստ ենք: Մենք վախ չունինք ո եւ է մէկէն: Ձենք վախնար պաշարումէն... Ապահոված ենք երկրին պարենաւորումը... կարօտ չենք որ եւ է մէկուն ...

Հիթլէր ինք երկու անգամ բացորոշ ակնարկներ սահեցուց երկու հերթական ճառերու մէջ, աղղարարելով·

— « Գերմանիան միացեալ պիտի մնայ, ինչ որ ալ պատահի»: —«կան ուրիշ Գերմանացիներ որոնց տակաւին արգիլուած է մեր մէջ ըլլալու երանութիւնը: Մեր սիրտերը կը տրոփեն անոնց համար, ինչպէս անոնց սիրտերը մեզի համար: Մենք անոնց հանդէպ ունինք պարտականութեան զգացում մը որ կ'արտայայտուի մէկ բառով· — Գերմանիա»:

Անշուշտ շատ աւելի բաց խօսած պիտի ըլլար երէկ, երկուշաբթի, արձակելով աղղանշան մը որմէ կախում ունի խաղաղութեան ճակատագիրը :

Կը թուի թէ Լոնտոնի մէջ բաւական ըան դիտեն Հիթլէրի բուն մտադրութեանց մասին, քանի որ Նիւրընպէրկի համագումարէն ի վեր այդ քաղաքէն չէ հեռացած Պերլինի բրիտանական դեսպանը : Ապացոյց՝ Լոնտոնի արտաքին նախարարութեան յայտարարութիւնը, որ հրատարակութեան տրուեցաւ Հիթլէրի ճառէն ճիշդ 24 ժամ առաջ :

Թերեւս առաջին անգամ է որ Մեծն Բրիտանիա կը չեղի անդրադան քաղաքականութենէն, իր անսասան խորհրդապահութենէն, այնքան բացորոշ աղդարարութիւններ ուղղելով, հոգ չէ թէ առանց պաշտօնական հանդամանք տալու անոնց :

Լոնտոն ոչ միայն աւանդամոլ, այլեւ չափազանց բծախնդիր է այսպիսի պարագաներու մէջ :

Շաբաթ օր, երբ թերթերը կը գրէին թէ Անգլիա պաշտօնական յայտարարութիւն մը պիտի ուղղէ Հիթլէրի, Ֆրանսայի ճնշումով, արտաքին նախարարութիւնը փութաց վճռակամ հերքել: Ցետոյ, կիրակի օր, ունկնդրութեան բնդունելով մամուլի ներկայացուցիչները, անոնց պարզեց կառավարութեան տեսակէտները, որոնք ամփոփուած են քիչ անդին:

Ի՞նչ կ'ըսէ այդ անպաշտօն յայտարարութիւնը·—

1· Անգլիա չի կրնար մեկուսի մնալ, եթէ պատերազմ ծագի եւ վտանգուի Ֆրանսայի ամբողջութիւնը :

2· Գերմանիա պէտք չէ պատրանքներ սնուցանէ, կարծելով թէ կրնայ զինուորական արագ եւ յաղող գործողութիւն մը կատարել, առանց Անգլիոյ միջամտութեան :

3· Անգլիացի բարեխօսը Փրակա կը դտնուի տակաւին, եւ կրնայ նոր յաղողութիւններ չահիլ, եղած զիջումներէն ալ անդին անցնելով :

Իրրեւ կազդուրիչ պարագայ, յայտարարութիւնը միեւնոյն ատեն կը յիշեցնէ թէ այս քաղաքականութեան մասին համերաշխ են ինչպէս Ֆրանսայի, նոյնպէս բրիտանական դաղթապետութեանց եւ Մ· Նահանգներուն հետ :

Ուրեմն, Անգլիա ճշդած է իր դիրքը, եւ անձկութեամբ կը սպասէ Գերմանիոյ պատասխանին: « Վերջը չըսէք թէ չլսեցինք» , ըսել կ'ուզէ Լոնտոն, իրրեւ մոնեթիկ ընտրելով թերթերը:

Այս աղդարարութիւնը պիտի կրնա՞յ կանխել փոթորիկը, որ անխուսափելի կը համարուի, եթէ Հիթլէր մարտական խօսք մը արտասանէ կամ որ եւ է անակնկալ դէպք պատահի :

Ձենք ուղեր վճռական գուշակութիւն մը կատարել :

Հակառակ բոլոր պայթուցիկ ճառերուն եւ ուրիշ վրդովիչ իրողութեանց, կը թուի թէ կարելի պիտի ըլլայ ելք մը գտնել, գոնէ ժամանակ չահիլ, այս անգամ ալ:

Աշդարեւ, Չեխոսլովաքիոյ Գերմանները գրեթէ ամբողջութեամբ ապահոված են իրենց պահանջները, քանի որ Փրակայի վերջին ծրագիրը կ'ընդունի Քարլսպատի ութ հռչակաւոր կէտերը: Դեռ աւելին ալ կրնան առանձ,— ինչպէս կը հաւաստէ բրիտանական յայտարարութիւնը —— լորտ Րընսիմէնի ճնշումով եւ նոր ապառնալիքներով: Ուրիշ խնդիր, եթէ ամբողջ իրարանցումը պարզապէս պատրուակ է, գերմանաբնակ երկրամասը մայր երկրին կցելու համար, ինչպէս եղաւ անճար Աւստրիան :

Այդ պահանջը կը չբլի բերնէ բերան, բայց պաշտօնապէս թուղթի վրայ արձանագրուած չէ, իրրեւ հիմնական պայման: Չէնլայնի կուսակիցները կը պահանջեն կատարեալ ինքնավարութիւն, եւ Անգլիոյ բռնած դիրքը հոն կը տանի արդէն, քանի որ բանակցութիւնները չեն ընդհատուած :

Աշդ, չատ ալ հեռու չէ ճամբան, ամբողջական ինքնավարութենէն մինչեւ անջատում, որ կրնայ յեռաձգուիլ, նոյն ինքն Հիթլէրի կամքով:

Միւս կողմէ, արամադրելի մէկոց մը եւս կը մնայ,— հանրաքուէ, ինչպէս կը թելադրուէր Աւստրիոյ պարագային :

Ուրեմն, տակաւին յոյս կայ որ վերկուլ խաղաղութիւնը, գերադոյն ճիգով մը, միչտ ճնշելով չեխական կառավարութեան վրայ, որ սոխղուած է համակերպիլ, գոնէ եղածը պահելու համար :

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԵԾ ԻՐԱՐԱՆՑՈՒՄ ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

«Անգլիա չի կրնար մեկուսի մնալ» եթէ ընդհանուր պատերազմ ծագի

ԾԱՆՐԱԿՇԻՌ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հիթլէրի ճառէն 24 ժամ առաջ, անգլիական կառավարութիւնը կիրակի օրն ի բուն խորհրդակցութիւններ կատարեց, կանխելու համար որ եւ է ծանրակչիռ անակնկալ: Խորհրդակցութիւններէն անմիջապէս վերջը յայտարարութիւն մը հրատարակուեցաւ, ոչ թէ իբրեւ պաշտօնական զեկոյց, այլ իբրեւ լուսաբանութիւն մամուլի ներկայացուցիչներուն: Այս առթիւ մասնաւորապէս կը չեշտուի թէ այդ յայտարարութիւնները կը ներկայացնեն Մեծն Բրիտանիոյ արտաքին նախարարութեան ամէնէն վաւերական տեսակէտները :

Ահաւասիկ այդ յայտարարութիւնը, որ կը սահմանէ Անգլիոյ դիրքը՝ չեխական տագնապին եւ ընդհանրապէս միջազդային կացութեան հանդէպ ·

— « Այս երկրին մէջ այն յարատեւ տպաւորութիւնը կը տիրէ թէ կը մօտենանք տագնապալի կացութեան մը որմէ պատերազմ կրնայ ծագիլ : Առաջին օրէն իսկ, բրիտանական կառավարութիւնը ըմբռնեց Չեխոսլովաքիոյ կացութեան ծանրակչիռ հետեւանքները: Սակայն եւ այնպէս, կառավարութիւնը համոզուած է թէ կարելի է կարգադրել Չեխոսլովաքիոյ Գերմաններու խնդիրը, խաղաղ բանակցութիւններ կատարելով : Ասոր համար էր որ Փրակա ղըրկուեցաւ լորտ Րընսիմէն : Լորտը որոշ յաջողութիւններ գտած է մինչեւ այսօր : Ան յաջողեցաւ չահիլ երկու կողմերուն ալ վստահութիւնը եւ օդնեց անձինքը լուծելու եւ բանակցութեանց վերսկսումը ապահովելու : Չեխական կառավարութեան նոր առաջարկները չատ հեռուն կ'երթան դիմաւորելու համար Գերմաններու պահանջները, չատ աւելի յառաջ քան կարելի էր յուսալ: Դեռ անհրաժեշտ են չարք մը բանակցութիւններ, լուսաբանելու եւ բարեփոխելու համար այդ առաջարկները: Նոյնիսկ ամենարելի չէ նոր անձ մը: Բայց որ եւ է պատճառ չկայ մէկդի դնելու ներկայ բանակցութիւնները եւ աւելի բուռն լուծումներ փնտռելու : Որ եւ է բռնի փորձ պիտի դատապարտուի ամբողջ աշխարհի մէջ: Կրնան ձախողանքներ պատահիլ, բայց լորտ Րընսիմէն հոն է տակաւին, եւ կրնայ օդնել: Հետեւաբար, ի՛նչ դժուարութիւններ ալ ծագին, պատճառ չկայ որ միջնորդութիւնը մէկդի դրուի :

Կը հարցնեն թէ Գերմանիոյ մէջ լռովին կ'ըմբռնե՞ն բրիտանական կառավարութեան դիրքը: Երկու կարեւոր յայտարարութիւններ եղան յանուն բրիտանական կառավարութեան ,— մէկը՝ վարչապետին բերնով, երեսփոխանական մէջ, մարտ 24ին, միւսը՝ Սըր Ճօն Սայմընի կողմէ, օգոստոս 27ին: Բրիտանական կառավարութեան կարծիքով, անկարելի է ծուռ մեկնել այդ յայտարարութեանց իմաստը: Մարտ 24ին առաջին յայտարարութենէն բացորոշ կ'երեւար թէ կառավարութիւնը կը նախատեսէ ոչ միայն ուրիչ երկիրներու, այլեւ այս երկրին մասնակցութիւնը, եթէ պատերազմ ծագի, եւ թէ մենք չենք կրնար մեկուսի մնալ, ընդհանուր պատերազմի մը պարագային որ կրնայ վտանգել Ֆրանսայի ամբողջութիւնը: Գալով Սըր Ճօն Սայմընի ճառին, ան ամբողջովին տարածուեցաւ Գերմանիոյ մէջ եւ տպաւորութիւն գործեց, բայց յիշողութիւնները կը տկարանան, ուստի անհրաժեշտ է չեշտել որ գերմանական կառավարութիւնը պատրաստիւններ չսնուցանէ բրիտանական կառավարութեան դիրքի մասին· եւ մասնաւորապէս չկարծէ թէ Չեխոսլովաքիոյ դէմ կարճ եւ յաղող պայքար մը կրնայ գլուխ հանուիլ առանց Ֆրանսայի եւ նոյնիսկ Անգլիոյ միջամտութեան :

Բրիտանական կառավարութեան տեսակէտները հաղորդուած են Գերմանիոյ իրատուոյ շրջանակներուն: Բրիտանական դաղթապետութիւններն ալ կատարելապէս տեղեակ պահուած են ամբողջ տագնապի ընթացքին: Ցետոյ, այս տագնապի շրջանին, բրիտանական կառավարութիւնը պահած է իր պատմական եւ աւանդական յարաբերութիւնները Ֆրանսայի հետ,— իր ամենամօտ հարեւանը — ինչպէս եւ Եւրոպայի միւս մեծ ժողովրդապետութեանց հետ, որոնց ապահովութիւնը եւ ամբողջութիւնը սերտօրէն կապուած են Մեծն Բրիտանիոյ ապահովութեան հետ: Մ· Նահանգներու կառավարութեան եւս լրիւ տեղեկութիւններ հաղորդուած են: Ամերիկեան դեսպանը այսօրտեսակցութիւններ ունեցաւ թէ լորտ Հալիֆըքսի եւ թէ վարչապետին հետ: Ինչ կը վերաբերի Հէռ Հիթլէրի վաղուան ճառին (երէկ), բոլորս ալ անոր կը սպասենք որոշ անձկութեամբ, բայց Հէռ Հիթլէր քանիցս յայտնած է իր խաղաղասիրութիւնը եւ սխալ պիտի ըլլար ենթադրել թէ անկեղծ չէ»:

Դիւանագիտական գործունէութիւնը եւ զինուորական զգուշութիւններ

Հակառակ այս հաւաստիքներուն, երէկ մինչեւ ուշ ատեն մեծ մտահոգութիւն տիրեր բոլոր գլխաւոր մայրաքաղաքներուն մէջ: Մեծն ատեն գինուորական զգուշութիւններ ձեռք առնուած են, նոյնիսկ Մ· Նահանգներու կառավարութեան կողմէ: Ամերիկեան կառավարութիւնը 10.000 թոններոց յատնաւ մը դրկեց անգլիական ջուրերը, ուր կայմ եւ պատրաստ պիտի սպասէ առնուազն մէկ չարաթ: Ուրիչ մարտանաւ մըն ալ կը սպասուի սեպտ· 20ին: Երկու մարտանաւերը պիտի ծառայեն ամերիկեան հպատակները տեղափոխելու բրիտանական կամ Ֆրանս· այն չրջաններէն որ կրնան վտանգուած համրուիլ :

Ինչպէս ըսինք, Անգլիոյ նախարարները կիրակի օրն ի բուն զբաղեցան չեխական տագնապով, հակառակ աւանդական սովորութեան: Արտաքին նախարարը չհեռացաւ իր պաշտօնատունէն, եւ բազմաթիւ տեսակցութիւններ ունեցաւ հին ու նոր պաշտօնակիցներու, ինչպէս եւ ամերիկեան դեսպանին հետ: Իսկ երէկ, երկուշաբթի, դահլիճը բացառիկ ժողով դումարեց, մինչեւ իրիկուն հսկելով, խմանալու համար Հիթլէրի տրամադրութիւնները :

Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, որ Ժընեւ գացած էր, մասնաւոր տեսակցութիւններ ունեցաւ Ա· Միութեան եւ Ռումանիոյ արտաքին նախարարներուն հետ, եւ անմիջապէս Փարիզ վերադարձաւ, մասնակցելու համար նախարարական խորհուրդին: Հակառակ Նիւրընպէրկի մէջ խօսուած բուռն ճառե-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

«ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՕՐ ՄԸ ՀԱԹԱՑԻ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ»

« Սօն Փօսթա »ի մէջ, այս խորագրին տակ, Թանէնի նախկին խմբագրապետ Պ· Մուհիտտին Պիրկէն կը գրէ ·

— « Ես, թելքս հասած օրէն ի վեր, այսինքն քաղաքական կեանքին ներսէն թէ դուրսէն ուշադիր հետեւիլ սկսելէս ի վեր, Թուրքիոյ մէջ եւ Թուրքիայէն դուրս Հայերը մասնաւորաբար մէկ հարցի մը եռեւէն վազող դասյ.— Ռամկավարութեան հարցը: Ապտիլ Համիտի «պօմպա» նետող Հայերուն ուղածը այս էր: Օր մը, օտար միջամտութիւն առաջ բերելու նպատակով Ղալաթիոյ մէջ ըմբոստութեան չարժում մը (Ը· Ա· Օամ· դրամատան դէպքին կ'անկարկէ) կատարող Հայերն ալ նոյն բանը կ'ուզէին: 908ի յեղաչրջումէն վերջ, երբ գործնապէս քաղաքական կեանք մտայ, մինչեւ ընդհ· պատերազմը ո՛ր Հայուն հետ որ խօսակցեցայ, անկէ միչտ նոյն խօսքը լսեցի ·

— « Ռամկավարութիւն (ժողովրդապետութիւն) կ'ուզենք, «փաչա»ներուն, «պէյ»երուն, «աղա»ներուն բռնապետութենէն զգուեցանք: Այնոնք մեղ կը կեղեքեն» կ'ըսէին: Մասնաւորաբար Քիւրտերու հետ խառն ապրող Հայեր, քիւրտ աւատապետութեան դէմ բուռն կերպով կը չարձակէին եւ միաժամանակ թէ Ապտիլ Համիտի եւ Իթթիհատի վարչութիւնները կ'ամբաստանէին, իբրեւ այս «փաչա»ներուն, «աղա»ներուն եւ «պէյ»երուն օժանդակողներ: Սուրիոյ, Իրանի եւ Թուրքիոյ մէջ որ հայ կազմակերպութեան ծրագրին նայինք, անոր մէջ կամ ընկերվարութիւնը կամ ռամկավարութիւնը կը գտնէք: Դաշնակիները, Հնչակեանները, ասոհման ասոհման, կամ Հայերու չատուկ տեսակ մը ազդ· ընկերվարութենէն կը խօսին, եւ կամ ռամկավարութեան գաղափարականը իբր ղրօչ կը կրեն :

Նչանաւոր «քօմիթէճի» Փաստրմաճեան, որ միջոց մը ծայրայեղ Իթթիհատական մըն էր, 913ի վերջերը, օր մը հետեւեալը ըսաւ ինծի ·

— Մեղ ձեղմէ բաժնող միակ հարցը ռամկավարութիւնն է : Մենք Իթթիհատէն ռամկավարութիւն սպասեցինք, չգտնելով այսօր այլեւս անոր դէմ ենք:

Եթէ ինծի հարցնէք, իրականին մէջ Հայերը իրենց ուզածը քիչ մը դիտէին, իսկ իրենց այս փափաքները ձեռք բերելու համար հետեւելիք ճամբան երբեք չէին դիտեր, բայց եւ այնպէս անիրաւ չէին երբ կը բողոքէին Աւետարանի «էշ-բաճի փաչա»ներուն դէմ: Միայն թէ , Իթթիհատի վարչութիւնը, երկիրը կառավարել բռնելու համար, մէջտեղը առնուազն տարիներ ուժ չէրցաւ տեսնել: Աւատապետութեան զօրաւոր եղած վայրերու մէջ, Հայերը Իթթիհատին զանգուածօրէն, վստահելի օժանդակութիւն մը ցոյց տուին: Իթթիհատը անոնց չէրցաւ վստահիլ :

Եղածը եղաւ: Ընդհ· պատերազմը, ինչպէս ամբողջ աչխարհի մէջ, Թուրքիոյ մէջ ալ ռամկավարական չարժումը զօրացուց: Իսկ անկախութեան պայքարը տիրող ուժի մը հանդամանք տուաւ այս չարժումին: Այսօր Թուրքիան ոչ թէ «էչրաճի»ն ու «միլլէկչիլիկ»ն, այլ Հալք կուսակցութիւնը եւ ռամկավար Թուրք պետութիւնն է որ կը վարեն :

Այն եզրակացութիւնը որուն կ'ուզեմ չանգիլ, կ'ենթադրեմ թէ Հայերը այլեւս հասկցած պիտի ըլլան·— Ռամկավար Հաթայը Թուրքիոյ ձագուն է : Այնտեղի Հալք կուսակցութիւնն ալ, այստեղի Հալք կուսակցութեան մէկ դաւակէն տարբեր բան մը չէ : Նոյն խառնուրդը ունի: Հաթայի մէջ Սուրիոյ, Աւետեանեան Անատոլուի եւ մանաւանդ Տէրսիմի նման բռնապետներ գոյութիւն չունին, որով Հաթայի նոր պետութիւնը եւ այդ պետութեան պատասխանատուութիւնը առանձնելու պատրաստուող Հալք կուսակցութիւնը, «ասիկա էչրաճի է, ասիկա չէ» ըսելով չպիտի գործէ, այլ Հաթայի կեանքը պիտի վարէ այնպիսի օրէնքներով, որոնք բոլորին համար միեւնոյն իրաւունքը կը ճանչնան :

Հետեւաբար, եթէ Հայերը ռամկավարութիւնը կը սիրեն, եթէ իրենց խնդալը իսկապէս ռամկավարութեան խնդալն է, այդ պարագային իրենց ամէնէն բնական տեղն է Հալքին կողքին գտնուիլ, այն կուսակցութեան որ արեւելքի մէջ ռամկավարութեան յեղաչրջումին դրօչակիրն է եւ զայն, կարելիութեան սահմանին մէջ, բարձրերը ծածանած է :

Թուրքիոյ մէջ աւտոնոմիստութեան դէմ բողոքող Հայերը, Սուրիոյ իրական աւտոնոմիստութեան մէջ — մէջտեղը օտար խառնուելուն — իրենք դիրենք միջոց մը հանդիսա զգացին: Բայց աւտոնոմիստ Սուրիոյ ծայրայեղ ազդայնականները երբ սկսած են զօրանալ, Հայերը նոր սխալի մէջ կ'իյնալը տեսնելու չպիտի ուչանան: Հաթայի մէջ կացութիւնը այսօր բոլորովին տարբեր է :

Սուրիայէն բաժնուած այս երկիրը, բարձրացող Թուրք ռամկավարութեան տիրապետութեանը տակ անցած է :

Եթէ Հայերը ժողովրդապետական են, իրենց համար պատմական վայրկեանը հնչած է.— Հաթայի մէջ ժողովրդապետութեան հետ ձեռք ձեռքի տալ:

Ցուսանք որ, Հայ մտաւորականները գոնէ այս անգամ, չեն սխալիր: Հայ փոլիթիքաճինները, գոնէ այս անգամ, ուղիղ ճամբան տեսնելով, յարատեւութեամբ եւ եռանդով այս ճամբէն պիտի ընթանան :

** Գոլոյ Թերթերը կը գրեն·— Կիլիկիոյ Սահակ կաթողիկոսին տեղեկութիւն տրուած էր ասկէ առաջ թէ, Թուրք գինուորներու Հաթայ մտնելէն վերջ, Թուրք եւ հայ ժողովրդային բարւոք յարաբերութիւնները չեն խանգարուած, այլ անկեղծօրէն կը չարունակուին: Հայերը, սովորականին պէս, կրցած են ապահովութեամբ ամառանոցները օգտիոխութեան երթալ եւ հոն հանգիստ ժամանակ անցընել ·

Կաթողիկոսը գոհունակութեամբ տեղեկանալով այս իրողութեան, յանձնարարած է Անտիոքի առաջնորդ Խաչ արքեպ·ի որ յորդորէ իր թեմին ենթակայ հայ ժողովուրդը ,որպէսզի բարեացակամութեամբ վարուի իր Թուրք հայրենակիցներուն հանդէպ, առանց խօսքով կամ գործքով ո եւ է կասկածի տեղի տալու , եւ ամէն առթիւ ընծայակիրհայրենակցութեան եւ անկեղծ բարեկամութեան ապացոյցները :

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՕՂՈՎ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ արդիլեց օդանաւային Թուիչքները Հենոսեան չրջանին վրայ: Այս հրամանը ի գօրու է սեպտեմբեր 20էն սկսեալ :

Ա· ՄԻՈՒԹԵԱՆ հաղորդակցութեանց նախարարը հրամայեց կիներն ալ վարժեցնել կառախումբեր վարելու, պաշտօնի կոչելով ընդունակ տարրեր:

ՁԵՐՔԻՑ ՈՒ ԿՂԶԻՑ

ՀԱՎԱՔՈՒԻ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Մեզի • բարբառ • Ն. ՀԱՍԼՈՒՆԻ

Ինչպես որ ամեն տարի, այնպես էլ այս տարի մեր գյուղում ամառվա ամիսներին ժողովվեցան մեր գյուղի ու հարևան գյուղերի ծերերը, որպեսզի իրենց հոգսերը մոռանան, ուրախանան, զվարճանան, ինչպես որ ասում են, ծերերի ժողով։ Ես էլ, որ ամեն տարի ամառվա ամիսներին գալիս եմ մեր գյուղը, ուրախ էի, որ կարող եմ ծերերի հետ ժամանակ անցկացնել, նրանց խոսքերը լսել, նրանց զրույցներից օգտվել։ Ես գիտեի, որ ծերերի ժողովում միշտ էլ կարելի է լսել հետաքրքրական բաներ, որոնք ես ուզում էի գրի առնել։

ՍԻՐՈՒՍՅԱՆ — Յ. ԱՅՆԹԱՊ

ՎԻՊԱՍԱՊԱՏՄՎԱԾՔ

(Գիրքս ամենից առաջ նվիրում եմ ռուս ընթերցող հասարակությանը, որի սրտի ջերմությունն ու հոգու մեծությունն էին, որ ինձ ոտքի հանեցին, ինձ հավատ ներշնչեցին ինձ վրա, ինձ ուժ տվին աշխատելու և ստեղծագործելու համար։ Ես Նապոլեոն չեմ և ոչ էլ Միքելանջելո, ես միայն ուզում եմ ապրել ինչպես ապրում են բոլոր մարդիկ, ինչպես ապրում են ամենապարզ մարդիկ, որոնց ես սիրում եմ, որոնց հետ ես ուզում եմ ապրել և աշխատել։ Ես ուզում եմ ապրել

րուն, Փարիզի մէջ ալ կը կարծեն թէ ի վերջոյ ողջմտութիւնը պիտի յաղթէ, քանի որ չեխական կառավարութիւնը շատ լայն զիջումներ կատարած է: Յրանսական կառավարութիւնը անկարելին կը փորձէ, խաղաղօրէն լուծելու համար տագնապը, Անգլիոյ գործօն աջակցութեամբ: Կը կարծուի թէ լոյս Բընսիմէն պիտի կրնայ նոր յաջողութիւններ շահիլ, գլուխ բացնելով տագնապին լուծումը:

*** Կը հաստատուի թէ Ե. Միութիւնը կարեւոր պատրաստութիւններ տեսած է Աւստրիոյ անակնկալ կացումէն ի վեր, արեւմտեան սահմանին վրայ: Այդ կացումէն ի վեր, Բիւվի եւ Սալիսպուրկ Ռուսաստանի պինուորական շրջանները մանաւոր կարգուսարքի մը ենթարկուած են, առանց աղմուկի: Այդ շրջան - ներուն զօրքը վերակազմուած է, որպէսզի կարենայ շարժիլ արագօրէն: Աւըստրիոյ կացումէն ի վեր համբաները փուխոյ պնդութեամբ յարգարուած են Մոսկուայի եւ արեւմտեան սահմանագլուխին մէջեւ: Նոյնպէս վերակազմուած են երկաթուղիները: Նոր դասերու զօրակոչը յառաջ կը տարուի արագօրէն: Աչնանային ռազմախորձերը վերջացան այդ շրջաններուն եւ Մոսկուայի մէջ, մանաւորապէս փորձելու համար մեքենաշարժ ուժերը:

*** Բանակցութիւնները կը շարունակուին Փրակայի մէջ: Լոյս Բընսիմէն կիրակի օր ունկնդրութեան ընդունեց 2000 Գերմաններ, չափաւորութեան յորդորներ տալով անոնց: Գերմանները անգլիացի միջնորդին խրատները լսելէ վերջը, բաժնուեցան, թնդացնելով իրենց ազգային քայլերգը, «Գերմանիա ամէն բանէ վեր»:

Կը կարծուի թէ գերմանական պատուիրակութիւնը նոր զիջումներ ստանձնելով, մանաւորապէս պիտի առաջարկէ հանրաքուէ կատարել: Լոյտ Բընսիմէնի ներկայացած առեն, 2000 Գերմանները ազաղակեցին,— «Լո՛յտ, ազատէ՛ մեզ»:

Դժբախտաբար ընդհարումներ ալ պակաս չեն: Կիրակի օր 200 Գերմաններ ցոյց մը կատարեցին Քարլսպատի մէջ, պահականոցի մը առջեւ: Ոստիկանները փորձեցին ցրուել, սակայն ծեծ կերան: Ոստիկանները զէնք պարպելու հրաման չունենալով, հարկադրուեցան պահականոցները քաշուիլ, եւ Գերմանները չարունակեցին ցոյցերը: Այս առթիւ ընդհարումներ պատահեցան նաեւ ընկերվարական Գերմաններու հետ: Ուրիշ ընդհարում մըն ալ պատահեցաւ արեւմտեան սահմանին վրայ, Էկէրի մէջ, երբ 2000 Գերմաններ պաշարեցին Չեխերը եւ արգիլուած երգեր երգեցին: Տասներկու հոգի վիրաւորուեցան իրենց դուխներէն: Նոյն օրը բազմաթիւ ժողովներ գումարուեցան, հանրաքուէ պահանջելու համար: Հիւսիսային շրջանին Ռիխենպէրկի առանին մէջ, լուր տարածուեցաւ թէ Հիթլէր կուգայ: Ահագին բազմութիւն խռնուած էր փողոցներուն մէջ եւ ընդհարում մը պատահեցաւ Չեխերուն հետ, տեւելով 15 — 20 վայրկեան: Ոստիկան մը դեռին փոուեցաւ, թեթեւապէս վիրաւորուելով:

ԿԷՕՐԻՆԿ ԵՒ ԿԷՕՊԷԼՍ ԿՐԱԿ ԿԸ ՏԵՂԱՆ

«Անհնակ ժողովուրդ մը ուրուն ծագումն իսկ յայտնի չէ...»

Մարաջախտ Կէօրինկ, Գերմանիոյ օդանաւային նախարարը, որ իր վրայ կը միացնէ ուրիշ աւելի բարձր պաշտօններ, շատ բուռն ճառ մը խօսեցաւ շաբաթ օր, Նիւրընպէրկի համագումարին առթիւ: Փառաբանելով Գերմանիոյ ուժը, մարաջախտը կրկին ազդարարեց.

— «Մենք չենք վախնար պաշարումէն: Քաղաքական ներկայ լարուած կացութեան մէջ, մարդիկ շատ կը խօսին այդ մասին: Երբ ես Առաջնորդին կողմէ հրաւիրուեցայ վարելու քառամեայ ծրագիրը, մէկ բան բացորոշ երեւցաւ ինծի,— պէտք է ապահովել զէրման ժողովուրդին անուղղը, ինչ որ ալ պատահի, նոյնիսկ եթէ պատերազմի բռնուի: Կրնամ աւետել ձեզի թէ զօսւարութիւնները հարթուած են: Առաջնորդը աւետեց արդէն, իր առաջին յայտարարութեան մէջ: Քառամեայ ծրագրին նպատակն է ամէն միջոց ձեռք առնել, ապահովելու համար Գերմանիոյ պաբենաւորումը, զայն անկախ դարձնելու համար ամբողջ աշխարհէն: Հոդ. նախաբերը չնայած պաշար ամբարել բոլոր ճակատներուն վրայ: Աւելցուցինք արտադրութիւնը, այլ մանաւանդ պաբենաւորումը: Ես ստիպուեցայ կարգ մը զրկանքներ պարտադրել ձեզի: Հացը լաւ չէ, բայց ա-ռաւ փոխարէն այս պաշարներն ունինք: Բարին Աստուած օգնութեան հասաւ մեզի: Հունձքը յաջող է»:

Այսպէս շարք մը հաւաստիքներ տալէ վերջ, Կէօրինկ յարձակեցաւ Չեխերուն եւ ուրիշներու վրայ:

— «Մարդիկ խոստումներ տուած են որոնք երբեք չեն կատարուած: Աշխարհ նորէն կը թնդայ պատերազմի աղաղակներով: Նորէն յանցաւոր կը հանեն Գերմանիան եւ Իտալիան, որոնք երկու Առաջնորդներ ունին պերպաղոյն պատասխանատուութեամբ: Մնդիրը այն չէ թէ ո՛վ աւելի կը չաղակրատէ խաղաղութեան մասին, այլ թէ ո՛վ աւելի բան կ'ընէ խաղաղութեան համար: Անգլիան, որ այնքան կը չատախօսէ խաղաղութեան մասին, լաւ կ'ընէ որ բարեկարգութիւն հաստատէ Հրեաներու իր հին երկրին մէջ: Մենք վարժուած ենք Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ դէմ մղուած այս աւելորդ պայքարին: Մենք կը սպասենք այն բաներուն որ անխուսափելի են: Գերմանիա եւ Իտալիա Եւրոպայի մէջ, ճակոն Ասիոյ մէջ կը կազմեն միակ պատուարը համայնավարութեան համաշխարհային ժանտախտին դէմ: Զինաբշաւին մէջ, մենք առաջիններէն հասանք: Մենք գիտենք թէ անհանդուրժելի է որ անմշակ ժողովուրդ մը, որուն ուրիկ եկած ըլլալն ալ յայտնի չէ, կարենայ հարստահարել մեծ ժողովուրդ մը:

*** Նոյնքան բուռն ճառ մը խօսեցաւ նաեւ Տօքթ. Կէօպէլս, ձաղկելով ժողովրդավարական երկիրները եւ համայնավարութիւնը: Այս առթիւ չեչեց. — «Մենք ո՛ւ եւ է մէկէն վախ չունինք: Մենք ուրիշ աշխարհ մը կուզանք: Մենք ամուացուցինք եւ արդիացուցինք աշխարհը: Մենք չենք ուզեր նուաճել աշխարհը, այլ կ'ուզենք պաշտպանել մեր երկիրը: Մենք վստահելի բարեկամներ գտած ենք եւ պիտի գտնենք: Քանի կ'աւելնայ տագնապը, այնքան կ'ամէ մեր ապահովութեան զգացումը»:

Իսկ Հիթլէր աչքէ անցընելով կուսակցութեան քաղաքապահ զօրքը, յիշեց թէ «ուրիշ Գերմանացիներ կան որոնց կ'արգիլուի մեր մէջ ըլլալ: Մենք պարտաւորութիւններ ունինք անոնց հանդէպ: Մեր սիրտերը կը տրոփին անոնց համար, եւ փոխադարձաբար»:

*** Շաբաթ իրիկուն ձայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ Պ. Պէնէշ, Չեխոսլովաքիոյ հանրապետութեան նախագահը, խաղաղութեան եւ չափաւորութեան կոչ մը ուղղելով ժողովուրդին: «Ես միշտ լաւատես եմ եղած, ըսաւ, եւ այսօր աւելի զօրաւոր է իմ լաւատեսութիւնս քան որեւէ առեն: Պատիկ զոհողութիւն մը չէ որ կը կատարէք, բայց զոհողութիւնը պէտք է կատարուի յօժարութեամբ, ապացուցանելու համար Եւրոպայի եւ Ամերիկայի, եւ մանաւանդ Մեծն Բրիտանիոյ եւ Ֆրանսայի թէ մենք կ'ըմբռնենք մեր պարտականութիւնը: Ես կը հաւատամ զէրման ժողովուրդին իրական ունչին, ինչպէս կը հաւատամ Չեխերուն եւ Սլովաքներուն եւ միւս բոլորին ունչերը՝ գործակցութեան եւ խաղաղութեան համար: Անցեալին մէջ երբեք աւելի մեծ եղած չէ ձեր իւրաքանչիւրին պատասխանատուութիւնը քան հիմա: Հանդարտ եղէք, ամուր պահեցէք ձեր ջիղերը: Հանդարտօրէն գրաղեցէք ձեր առօրեայ աշխատանքով,— ահա ինչ որ ձեզմէ կը պահանջէ ձեր երկիրը: Զարամտութեամբ կամ գրգռութեամբ պատասխանատուութիւնը կրնայ սպառնալ խաղաղութեան, ոչ միայն այս երկրին մէջ, այլեւ ամբողջ Եւրոպայի: Մենք չանացինք ազգութեանց խնդիրը լուծել ատելճանարար: Եւրոպական եւ համշխարհային դէպքեր, որոնցմէ չենք կրնար մեկուսանալ, հարկադրեցին մեզ փութացնել մեր աշխատանքը: Փոխեցինք մեր թափը, բայց ոչ այն ոգին որով մեր պետութիւնը կը ջանայ լուծել այս մեծ խնդիրները»:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

Անելք Գումպրլոնցի «Արամ» ենթակոմիտէի ընդ. ժողովը՝ 16 սեպտեմբեր, ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգերու քննութիւն:

Ալֆորվիլի «Ց. Մինասեան» ենթակոմիտէն իր շրջանի բոլոր ընկերները ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ 13 սեպտեմբեր, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Ներկայ պիտի ըլլայ Ընկ. Իշխանեան:

Գաւառ

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Ակունի» ենթակոմիտէն, 16 սեպտ., ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8ին, սովորական տեղը, կարեւոր օրակարգ:

«ՉԱՒԱՐԵԱՆ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 17 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, «Վարանդեան» սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

«ՓՐԻՑՏԱՓՈՐ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 17 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, «Շաֆրիկեան» սրահին մէջ:

«ՎՌԱՄԵԱՆ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 17 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, սովորական հաւաքավայրը:

«ԻՇԽԱՆ» խումբի ժողովը 15 սեպտ., Հինգշաբթի երեկոեան ժամը 8ին:

«ԸՆԿԵՐ ԿԱՐՕ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 17 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին:

Այս բոլոր ժողովներուն ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչը:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՍԷՆ-ԼՈՒԻ Գատա եկան խումբերու ժողովը՝ 14 սեպտ., Զոլեքշաթի երեկոյեան ժամը 8ին, սովորական տեղը: Կը խօսի Ընկ. Դ. Փիլիկեան:

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ (Դամբ. Բերրիէ) Գատանեկան խմբակի ժողովը՝ 16 սեպտեմբեր, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, սովորական տեղը: Կը խօսի Ընկեր Ն. Ա ԱՆՈՒՀԵԱՆ. Նիւթ՝ «Յարգանքի օգուտները»:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Րաֆֆի» խումբի ժողովը՝ 14 սեպտ., Զոլեքշաթի երեկոյ ժամը 8ին, «Շաֆրիկեան» սրահին մէջ: Կը խօսի Ընկ. Տ. ԹԱՒՈՅԵԱՆ:

ՊՈՒԼՈՒԱՐ ՕՏՏՈՅԻ Գատ. խումբերու ժողովը՝ 15 սեպտ., Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին: Կը խօսի Ընկ. Ա. ՄՈՐՏՈՐՈՍԵԱՆ. Նիւթ՝ «Հոյաստանի աշխարհագրութիւն»:

Վերթիշեալ ժողովներուն ներկայ պիտի ըլլայ Ընկ. ԱՁԳԻՆ ՄՈՐՏՈՐՈՍԵԱՆ:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵԱԼ ՓԱՂԱՔ

(Նշխարներ Ատափազարէն)

ՎԱՐԴԱՆ ԳԼԻՔԻԵԱՆԻ

Ցառաջաբան՝ Ե. Նարդունի

Պատկերներ Ատափազարի կեանքէն եւ գաւառական խոնարհ դասակարգին ապրումներէն: Գրուած երիտասարդ եւ անձնազոհ անդամին՝ ՕՐ. ԱՐՓԻՆԷ ՊՕՅԱՃԵԱՆի դառնակսկիծ ժահուան առթիւ:

ԳԱՁԻՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՅԱՒԱՋ

ՁԱԻԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Հ. կապոյտ խաւի անկէնի Մասնաճիւղի վարչութիւնը իր խոր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ իր երիտասարդ եւ անձնազոհ անդամին՝ ՕՐ. ԱՐՓԻՆԷ ՊՕՅԱՃԵԱՆի դառնակսկիծ ժահուան առթիւ:

ԿԸ ՓՆՏՐՈՒԻ

— Շնորհիկ Եազտանեան կը փնտռէ իր քոյրը՝ Սրբուհի Եազտանեանը, Հաճի Մարիամին թոռը, Շապին Գարահիսարի չրջանէն: 1917ին աքսորուած է եղկատի կողմերը, 13 տարեկանին եւ յետոյ առեւանգուած Կարնեցի Թուրք գաղթականի մը կողմէ Գուրպան անունով: Իմացնել հետեւեալ հասցէին. Chenorhik Hazdanian, Rue de la Paix, Viviez (Aveyron), կամ «Յառաջ»ի միջոցով: »

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Ղեկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13 - 45

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ:

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Միակ նուագախումբը հաճելի դարձնելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւաքոյթները:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

14—15 տարեկան հայ աղջիկ մը գործ գտնել եւ նորոգել սորվելու համար: Դիմել Պ. Աշճեանի, ժամը 9 - 11, 23 Rue Jean Mermoz Paris (8e.), մէջբրօ St. Philippe du Roule, Tél. Balzac 28—96:

ՅՈՒԱՋ կը ծախուի

42, Rue des Petits Carreaux. Փարիզ Mr. Pierre Marchal ի խանութը:

Թաղման արարողութիւնը պիտի կատարուի այսօր (երեքշաբթի) ժամը 11ին Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ (15, Rue Jean Goujon).

Թաղումը պիտի կատարուի Փանթէն Փարիզիենի գերեզմանատունը:

ՅԱՒԱՋ.— Մեր խորին ցաւակցութիւնները երիտասարդ արուեստագէտին այս դառն կորուստին առթիւ:

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES հիմնուած 1863

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

Կը ծախենք զոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ զոհարէնեղէններու: Կը գնենք լալաքիճ, ոսկի, արծաթ եւ զոհարեղէններ նպաստաւոր գիներով:

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու զոհարեղէններն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

ԹԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

Տէր եւ Տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8, RUE MAUBEUGE, Paris (9).

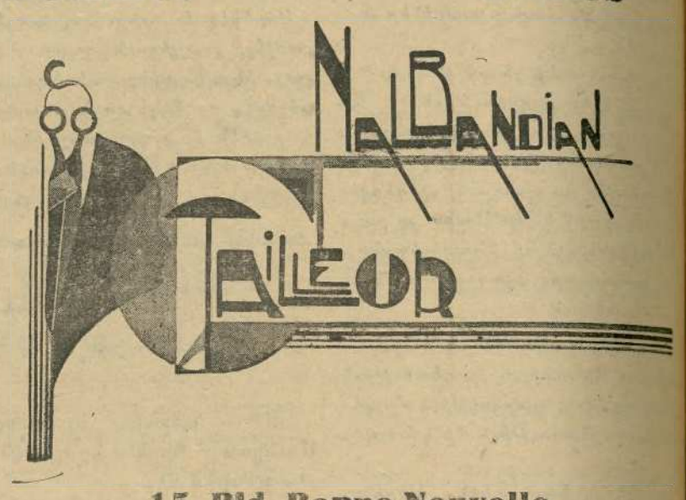
Մէջբրօ Cadet et le Peletier (Carrefour Chateaudun).

Հանգիստ գտնէք ԱՆԱՐԱՏ կարգադրով պատրաստուած Արեւելեան եւ Եւրոպական կերակուրներու հարուստ ճաշացուցակ մը.

Անմրցելի մաքրութիւն եւ անթերի սպասարկութիւն, անհամեմատ մատչելի գիներով:

Ամէն տեսակ հաշկերոյթներու, թէյասեղաններու եւ հաւաքոյթներու կը տրամադրուի սրահ:

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

ՃԱՇԵՐՈՒՅԻ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

43, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէջբրօ՝ Odéon եւ Rue Mabillon

Ընտիրներ եւ եւրոպական խոհարարութեան ներքեւ:

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի մեծ ալ թանկագին օղին է: Անզուգական, Ամրցելի, Աճպարդական ազատնակարող զօրացուցիչ ախորժակ բեր, ալքոհոլաստաւած զուտ չափիչ Ձով Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՇԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

26 Rue de Trévise Paris 9e. Tél. Provence 38—63

Մէջբրօ **Cadet**

Որակով անմրցելի իսկական ռահաթ լոգում, սեւխական պատրաստութիւն Շիրակ նպարավաճառատան:

Ռէքլամի համար ԿԻԼՕՆ 5 ՖՐԱՆԲ միայն, փութացէք պատուիրել:

ԲԱՔԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անխառնով պատրաստուած հայկական օղին է ԲԱՔԸ ՏԻՒԶԻ: Զգուշացէք արուեստական օղիներէ: Ձեր սեղանին կ'պարէ միայն ԲԱՔԸ ՏԻՒԶԻ գինիները չուտ կը խմցնեն եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք ԲԱՔԸ ՏԻՒԶԻ որուն անուշ համ, կազդուրիչ եւ ախորժակ Ճաշերը ըլլալէ ետք: Ուած է:

Dalakupeian 8 Rue Sulfe... Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

Le Gérant : H. STEPHAN

17 Rue Damrémont. PARIS (18) A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանգ	75 ֆրանգ	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանգ	140 ֆրանգ	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանգ	110 ֆրանգ	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
14
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
14 Septembre
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3834

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՄԱՏԱՐԱԾ ԱՆՈՐՈՇԱԿԻՏՈՒԹԻՒՆ

Նիւրընպէրկի համագումարը վախուեցաւ զղրդաձին ճառով մը, որ թէեւ կը յորդի սպառնալիքներով, բայց բոլորովին չի փակեր բոլոր դուռները :

Հակառակ այս իրողութեան, քաղաքական շրջանակներու մէջ աւելի սեւ կը սեւնեն կացութիւնը, իբրեւ հետեւանք Հիթլէրի կարգ մը վճռական յայտարարութեանց :

Այսպէս, «Առաջնորդ»ը ոչ միայն կ'աղղարարէ թէ Գերմանիա անտարբեր չի կրնար մնալ չեխական տագնապին հանդէպ, այլ եւ մէկզմէկ կը դնէ ճկուն նշանախօսք մը,— Ազգերու ինքնորոշման իրաւունք : Եւ կը յայտարարէ .

— « Եթէ Զուտէթեան Գերմանները չեն կրնար ստանալ իրենց իմքնորոշման իրաւունքը, պիտի ստանան մեր միջոցաւ : Պէտք է վերջ գտնէ իրենց անհանդուրժելի կացութիւնը : Եթէ Փրակա կը կարծէ թէ այս կարգուսարքը կրնայ տեւել, բոլորովին կոյր է : Ես չեմ ուզեր որ **3.000.000** Ֆրանսացիներ մեզի յանձնելին հարստահարուելու համար, ոչ ալ **3.000.000** Անգլիացիներ, այլ կ'ուզեմ որ դադրի Չեխոսլովաքիոյ **3. 500.000** Գերմաններուն հարստահարումը : կ'ուզեմ որ այդ հարստահարութիւնը տեղի տայ իմքնորոշման իրաւունքին : Ես կ'ուզեմ որ այդ հարստահարութիւնը տեղի տայ իմքնորոշման իրաւունքին : Ես Գերմաններ է որ կը պաշտպանեմ : Ես չեմ ուզեր երկրորդ Պաղեստին մը տեսնել Գերմանիոյ սահմանագլուխին վրայ : Խեղճ Արաբները անպաշտպան են եւ իրենց բախտին ձգուած : Չեխոսլովաքիոյ Գերմանները ոչ անպաշտպան են, ոչ ալ իրենց բախտին ձգուած» :

Այս յայտարարութիւնը արդէն կը նշանակէ հանդիսաւոր յանձնառութիւն մը : Եւ ճիշդ այդ է որ աւելի կը մթագնէ հորիզոնը :

Հիթլէր անշաառումի խօսք չըներ : Բայց մանաւանդ արժէք մը չունի այդ զգուշութիւնը . քանի որ իր պահանջած ինքնորոշումը ամէնէն կարճ եւ ազդու ձեւովն է, 3.500.000 Գերմանները անջատելու եւ մայր-հայրենիքին միացնելու համար :

Ինչ տարակոյս որ Լոնտոնի մէջ չատ լաւ կ'ըմբռնեն այս պարագան, եւ խորապէս մտահոգ՝ անընդհատ կը ճնշեն Փրակայի վրայ, որպէսզի նոր, չատ աւելի լայն զիջումներ կատարէ : Նոր բանակցութիւններն ալ այդ հիման վրայ է որ կը կատարուին, բարեխօսութեամբ լորտ Բընսիմէնի :

Անգլիական թերթ մը այս առթիւ դիտել կուտայ թէ բրիտանական կառավարութեան վերջին ազդարարութիւնները այնքան ալ ապաւորութիւն գործած չեն մասնաւորապէս Հիթլէրի վրայ, որ վճռած է ղլուխ հանել 3.500.000 Գերմաններու ազատագրումը, ուրիչ խօսքով՝ չեխական պետութեան անպատմաութիւնը :

Զարգուչակ ախտանշան մը եւս կը մատնէ սեպտեմբեր 12ի ճառը :

Հիթլէր ոչ միայն կը չօշափէ Գերմաններու ազատագրման խնդիրը, այլեւ կը յիշեցնէ թէ չեխական պետութիւնը ստեղծուած է յատկապէս Գերմանիոյ դէմ գործելու համար, «քաղաքական եւ զինուորական առաքելութեամբ» : Այս առթիւ, ան վկայութեան կը կանչէ Ֆրանսացի նախարար մը :

Այս դիտողութիւնը անշուշտ կապ ունի այսպէս փշոտ հարցի մը հետ, — չեխեւսլովրդային զինակցութիւնը, որուն ջնջումը կենսական պահանջ մըն է Պերլինի համար :

Գերմանիա նոյնքան ծուռ կը նայի Ֆրանքեւսլովրդային զինակցութեան, որ յաղորդեց չեխականին, իրրեւ լրացուցիչ օղակ : Բայց, առ այժմ չուզեր խնդիր ունենալ Փարիզի հետ, ինչպէս կ'ապացուցանէ Ալզաս - Լոռէնի մասին եղած նոր յայտարարութիւնը (հրաժարում) :

Այս ամբողջ լաբիւրինթոսին մէջ, միայն ազգութեանց խնդիրը չէ որ կը պղտորէ մթնոլորտը :

Արեւմտեան Եւրոպայի համար բուն հարցը պերակչռութեան պայքարն է : Ան գոհելով հանդերձ Չեխերը, չուզեր թոյլ տալ որ Պերլին զերմանական չըրջանը կոչ եւ կռիւ մխակուր, անպարեելի զանգուած մը՝ Հիւսիսային ծովէն մինչեւ Ադրիական եւ Պալքանները, ձեռք ձեռքի՝ Փաշական Իտալիոյ հետ :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՊՐԻՄ - ՄԵՌՆԻՄ ...

Դէմդ ելլողը միեւնոյն հարցումը կ'ընէ ֆեզի.

— Ի՞նչ է կարծիդդ, պատերազմ պիտի ըլլա՞յ ...

Ու այս հարցական նշանը, դամոկլեսեան սուրի մը նման, կախուած կը մնայ Եւրոպայի վերեւ : Թերթերը կը խլուին՝ տպարաններէն հազիւ դուրս եկած : Պողոտաներուն վրայ, փապուդիկ մէջ — միշտ նոյն մոայլ դէմքերը :

— Ի՞նչ կ'ըսես, կը հարցնէր մեզմէ մին, այս առտու, խմբագրատան

— Գերմանացիները պիտի խլե՞ն Չեխոսլովաքիոյ վրայ ...

Գիտցածս այն է, որ ամբողջ Եւրոպան այս օրեր «ապրիմ - մեռնիմ» կը խաղայ : Կ'ուզէ՞ ամբողջ աշխարհը : Ֆրանսացիները ուրիշ հարցում մը կ'ուղղեն՝ երբ շափրակները կը փետտեն.

— **Il m'aime, il ne m'aime pas?** ...

Ճիշդ այդպէս ալ՝ Չեխոսլովաքիան, խաղաբկական ծաղիկը բռնած, կ'ըսէ ինքնիրեն՝ Ֆրանսային ակնարկելով.

— Ձիս կը սիրէ՞, թէ չես սիրեր ...

Անգլիան, իր կարգին, նոյն ծաղիկը ձեռքը նոյն հարցումը կ'ընէ, Անգլիոյ անձնարկելով .

— Ձիս կը սիրէ՞, թէ չի սիրեր ...

Անգլիան, որ **1914**ին կը լռէր, բայց ... կը թոթուէ այս անգամ, *մոնոքլին* տակէն կը նայի Ամերիկայի.

— Ձիս կը սիրէ՞ թէ չի սիրեր ...

Անդին, Հիթլէր Մուսոլինիին ու Միւսատային կը նայի :

Րօզվէլթ, որ տասն եւ հինգ օր առաջ ազդարարութիւններ կ'ընէր Գերմանիոյ, աճապարեց նշդել թէ «չանձնառութիւններ չունի հակահիթլէրական պետութեանց հետ». ըսել ուզեց.— Սիբելի Անգլիա եւ Ֆրանսա, աղուոր էք, սիրուն էք, բայց ձեզ համար ես տրամադիր չեմ ... մեռնելու :

Անգլիան, իր կարգին, ըրաւ իր ճշդումը, — « մեկուսի չեմ կրնար մնալ, եթէ Ֆրանսայի ամբողջութիւնը վտանգուի » :

Ու Ֆրանսա, բնականաբար, Չեխոսլովաքիոյ յայտնեց թէ.

— Ձիմը շատ կը սիրէ, բայց, աւելի պիտի սիրէ եթէ իր «էյֆ»ը չաւրէ ...

Ըլլալու եւ չըլլալու հարց մը վերջապէս : Ոչ միայն մեծերուն, այլեւ փոքրերուն համար : Ու ոչ միայն պետութիւններուն, այլեւ ամէն անձի համար :

Ամէնիս, անխտիր, ծաղիկ կը փետտենիմ հիմա :

Ու կը խորհիմ թէ, ճորէն մեր մեծամասնութիւնը կ'ուզէ որ նախընտրելի կը մնայ, իբրեւ արտայայտութեան ձեւ, միւս լեզուներէն, եւրոպայի ներկայ կացութիւնը բնորոշելու տեսակէտէ :

— Ապրիմ - մեռնիմ ...

ՍՕՍԵԱՑ ՏՂԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԻԹԼԷՐ ԻՆՔՆՈՐՈՇՈՒՄ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ ԳԵՐՄԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ Ի ՀԱՐԿԻՆ ՊԻՏԻ ՕԳՆԷ

Վերջնականապէս հրաժարած է Ալզաս Լոռէնէն

« ԵԹԷ ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ ԳԵՐՄԱՆՆԵՐԸ ՉԵՆ ԿՐՆԱՐ ՍՏԱՆԱԼ ԻՐԵՆՑ ԻՆՔՆՈՐՈՇՄԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ, ՊԻՏԻ ՍՏԱՆԱՆ ՄԵԶՄԷ».—«ԵԹԷ ՓՐԱԿԱ ԿԸ ԿԱՐԾԷ ԹԷ ԱՅՍ ԿԱՐԳՈՒՍԱՐՔԸ ԿՐՆԱՑ ՏԵՒԵԼ, ԿՈՒՐ Է» .— «ԱՍՏՈՒԱԾ ԵՕԹԸ ՄԻԼԻՈՆ ՉԵԽԵՐԸ ՍՏԵՂԾԱԾ ՉԷ ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿ ԱՒՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՅՈՒԿԻՍ ՄԻԼԻՈՆ ԳԵՐՄԱՆՆԵՐԸ» .— ՆՈՐԻՆ ՀՐԵԱՆԵՐՈՒ ԴԷՄ .— ԳԱՂԹԱՎԱՃԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ .— « ՆՈՐ ՊԱՂԵՍՏԻՆ ՄԸ ՉԵՆՔ ՈՒԶԵՐ ՄԵՐ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ» .— ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԱՀԱՐԿՈՒ ԱՄԲՈՒՐԻՒՆՆԵՐ ՇԻՆԱԾ Է :

Երկուշաբթի գիշեր բովանդակ աշխարհ սրտատրոփ անձկութեամբ կը սպասէր Հիթլէրի ճառին, որ կրնար ճակատագրական հետեւանքներ ունենալ : Անթելը եւ հեռագիրը կը բանէին անընդհատ : Թերթերը բացառիկ թիւեր հրատարակեցին գիշերը ուշ առեն : Փարիզի եւ Լոնտոնի մէջ նախարարները անհամբեր կը սպասէին իրենց դրասենեակներուն մէջ :

Հիթլէր խօսեցաւ մօտ երկու ժամ , Նիւրընպէրկի համագումարի ընդարձակ սրահին մէջ, ուր 20.000 հոգի ոտքի ցոյցերին, երբ ներս կը մտնէր : «Հայլ»ները (կեցցէ) կը թնդացնէին սրահը : Առաջնորդը հագած էր նոյն պաշտօնատարի համազգեստը, ձերմակ չապիկով ու օձիքով եւ սեւ փողկապով : Ճառը սկսաւ նախ հանդարտ, յետոյ աստիճանաբար բարձրացաւ չէշտը : Ըստ սովորութեան զործածեց չատ մը բուռն արտայայտութիւններ . բայց ընդհանրապէս չափաւոր կը համարուի ոդին, քանի որ բոլոր դուռները չի փակեր :

Պարզելէ վերջ ազդային - ընկերվարականկուսակցութեան ծագումը, ինչպէս եւ անոր հակաբոլշեւիկ եւ հակահրէական պայքարները, Հիթլէր բարձրաձայն յայտարարեց թէ իր կուսակցութեան շնորհիւ էր որ իրականացաւ Գերմանիոյ միութիւնը եւ լուծուեցան այնքան բարդ խնդիրներ :

— « 1933ին երբ մենք իշխանութեան գլուխ անցանք, մեր նպատակը չէր մէկ գասարկարգ փրկել ի վնաս ուրիշի մը, այլ գերման ժողովուրդը փրկել բոլոր դասակարգերէն : Հարկ էր միութիւն հաստատել ուսումնական եւ ձեռնարկական աշխատաւորներուն միջեւ, անհատական եւ քաղաքական վարիչներուն միջեւ : Այդ գործը գլուխ հանելու համար, անհրաժեշտ էր ապրիլ մէկ վտանգել օտարոտի տարր մը, Հրեաները : Եթէ մեզի հարցնեն թէ ինչո՛ւ այնքան մոլեռանդօրէն կը պայքարինք Հրեաներուն դէմ, մէկ պատասխան ունինք ,— մենք վարելու չի կրնար կոչուիլ օտար ցեղ մը, որ ոչ մէկ հասարակաց կապ ունի մեզի հետ : Ինչ որ ուզեցինք եւ գլուխ հանեցինք վերջին վեց տարիներու ընթացքին, կատարեցինք ի չահ ամբողջ գերմանժողովուրդին : Բայց եւ այնպէս, կ'ապրինք աշխարհի մը մէջ որ հակառակ է մեզի : Այսօր մենք միեւնոյն դատապրութիւնը կը տեսնինք ժողովրդապետութեանց եւ համայնավարութեան միջեւ : Մեր նախկին հակառակորդները, Մարքսեան եւ ազատական, միացեալ ճակատ կազմեցին մեզի դէմ : Կաթոլիկներու կեդրոնի կուսակցութիւնը մեզի դէմ պայքարեցաւ յանուն քրիստոնէութեան եւ դաշնակցեցաւ անաստուած համայնավարութեան հետ : Բոլշեւիկներն ալ դաշնակցեցան ամէնէն թունդ յետադիմականներուն հետ, մեզի դէմ կռուելու համար : Գարշելի էր տեսարանը : Միեւնոյն բանը կը տեսնենք այսօր, երբ այսպէս կոչուած ժողովրդապետութիւնները կը զինակցին Մոսկուայի համայնավարութեան հետ, մեզի դէմ ճակատելու համար : Աշխարհի պատմութեան արիւնոտ մէկ հեղձութիւնը չէ՞ ժողովրդապետութեանց կողքին տեսնել ամէնէն արիւնուչտ բռնակալութեան ներկայացուցիչը, Մոսկուան : Մարդիկ միշտ կը խօսին իրաւունքներու հաւասարութեան մասին եւ ամէնէն տարբական իրաւունքները կը պղտոն 75 միլիոն ժողովուրդի մը : Ամբողջ տասնըվեցնդ տարի այդ իրաւունքները մերժեցին գերման ժողովուրդին, թէեւ այդ չջնջուին նացիներ չէին Գերմանիոյ վարիչները : Երբ Գերմանիա ետ կը պահանջէ իր գաղթավայրերը, կը պատասխանեն թէ կարելի չէ այդպիսի ճակատագրի մը յանձնել նոյն գաղթավայրերը : Բայց երբ ուրիշներ արեան բաղնիքներ կը սարքեն իրենց գաղթավայրերուն մէջ, բնիկները խելքի բերելու համար, կ'ըսեն թէ քաղաքակրթութիւն կը տարածեն : Գերմանիա եւ Իտալիա խճողուած են բազմամարդ բնակչութեամբ եւ տարիներով հանդուրժեցին Հրեաներու բնակութեան՝ իրենց հողերուն վրայ : Երբ կ'ըսենք թէ տեղ չունին : կ'ըսեն թէ ժողովրդավար համաչխարհային կայսրութիւններ, որոնք միայն քանի մը բնակիչ ունին իւրաքանչիւր քառակուսի քիլոմեթրի վրայ, չեն կրնար տանիլ այդպիսի բեռ մը... Ինչ երկդիմի բարոյական : Ահա բացէ ի բաց կը խոստովանիմ ,— ես կը նախընտրեմ նախատուիլ յանկարծ : Ահա բացէ ի բաց կը խոստովանիմ ,— ես կը նախընտրեմ նախատուիլ մէկու մը կողմէ որ չի կրնար զողնալ ինձմէ ,քան դղրդութեան ենթարկուիլ մէկու մը կողմէ որ, իրրեւ փոխարինութիւն, զողնական կը չռայլէ ինձի : Մենք կը նախատուինք այսօր , բայց ի վիճակի ենք արդիւնելու որ ուսերի տան Գերմանիան :*

Ժողովրդապետական խօսքերը անհանդուրժելի կը դառնան մեզի համար ճիշդ այն պահուն երբ մեր ժողովուրդին մէկ մեծ մասը, որ երեւութապէս անպաշտպան է, անընդհատ յարձակումներու կ'ենթարկուի : կ'ակնարկեմ Զեխոսլովաքիոյ : Այդ երկիրը ստեղծուած է ժողովրդապետական սկզբունքով :

Այս պետութեան բնակիչներուն մեծամասնութեան պարտադրեցին վերասայլի մէջ չինուած կարգուսարքը եւ ստիպեցին հպատակիլ : Իրրեւ ճշմարիտ ժողովրդավարներ, սկսան անմիջապէս հարստահարել բնակիչներուն մեծամասնութիւնը, խոշտանգել եւ իրաւունքներէ զրկել : Ցետոյ փորձեցին ապացուցանել թէ Չեխոսլովաքիան ունի զինուորական եւ քաղաքական մասնաւոր առաքելութիւն մը : Ֆրանսայի օդանաւային նախկին նախարարը, Գ. Փիէռ Քո վերջերս կը բացատրէր թէ Չեխոսլովաքիան սահմանուած է պատերազմի պարագային յարձակելու եւ օդանաւերով ոչնչացնելու զերման ճարտարարուեստական կեդրոնները : Ֆրանսական օդանաւային նախկին նախարարը, Գ. Փիէռ Քո վերջերս կը բացատրէր թէ Չեխոսլովաքիան սահմանուած է պատերազմի պարագային յարձակելու եւ օդանաւերով ոչնչացնելու զերման ճարտարարուեստական

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱԹԱՅԻ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՄՆՈՒԱԾ Է ՔԷՄԱԼԱԿԱՆ ԿԱՐԳՈՒՍԱՐՔԻՆ ՎՐԱՅ

Անատոլուի գործակալութիւնը կը հաղորդէ Անտիոքէն , (7 սեպտ.).—

Հաթայի երեսփ. ժողովի երկուշաբթի նիստին մէջ վարչապետ Տօքթ. Ապդիւրահման Մէնէմէնճօղլու, որուն ամփոփումը հետեւեալն է.

— « Ճարդելի ընկերներ, ուրախ եմ որ Հաթայի առաջին եւ պատմական երեսփ. ժողովին կը ներկայանամ իբրեւ առաջին վարչապետ :

Անշուշտ գիտէք թէ որքան դժուար եւ պատասխանատու պաշտօն մըն է որ կը յանձնուի ինծի, պայքարի երկար չրջանէ մը վերջ երկիրը բարձրացնելու համար : Բայց մեր սրտերուն մօտիկ Ամթաթիւրքի լոյս ու հաւատք բաշխող ներշնչեալ գործքերը եւ Թուրքին հոգիին մէջ արմատացած կամքն ու անձնուիրութիւնը մեզի այս բոլոր դժուարութեանց յաղթելու ուժ կուտան :

Մեր ծրագրին ոդին եւ հիմը քէմալական վարչաձեւն ու իր անհրաժեշտ տարրերն են : Թոյլ տուէք որ կարգ մը մասերը ներկայացնեմ ձեզ .— Հաթայի վերաբերեալ միջազգային յանձնառութիւնները յարգել եւ անոնց գործադրութիւնը ապահովել :

Երկրին ներքին ապահովութեան համար անհրաժեշտ ազգ. կարգապահութիւն կազմակերպել, ինչ որ մեր գործունէութեան հիմնաքարը պիտի ըլլայ :

Առանց կրօնքի եւ ցեղի խտրութեան բոլոր հայրենակիցները օրէնքին առջեւ հաւասար նկատել :

Դրացի երկիրներուն հետ ալ յարաբերութիւններ մշակել, օտար երկիրներու հետ առեւտրական համաձայնութիւններ կնքել եւ ազդային տնտեսութիւնն ու ճարտարարուեստը պաշտպանել, մեր գլխաւոր սկզբունքները պիտի ըլլան :

Իրրեւ առաջին գործ , պիտի աշխատինք երկրին առողջապահական վիճակը բարելաւել, բնակչութիւնը աւելցնել, գիւղերն ու քաղաքները բարեզարդել , բնակարանային կեանքը յեղաշրջական ոդիին պատշաճեցնել եւ միջազգային յանձնառութեանց սահմանին մէջ ուժ տալ ազգ. դաստիարակութեան եւ ուսուցման : Հաւաստարակչուած պիւտճէով մը պիտի չանանք երկրագործութիւնը գիտական միջոցներով զարգացնել, հանքային հարստութիւնները չահագործել , թրանսիթ առեւտուրին զարկ տալ, երկիրը գեղեցկացնելով զբօսաշրջիկներու առեւտրական այցելութիւնը մը դարձնել, նոր ճամբաներ կառուցանել, Իսկէնտրունի նաւահանգիստը Միջերկրականեան լաւագոյն նաւահանգիստ մը վերածել, ճահիճները չամքացնել եւն. :

Ճարդելի ընկերներ, այսօր երբ կառավարութիւնը դէպի բարօրութիւն իր առաջին քայլը պիտի նետէ, հարկ է որ ըսեմ թէ ամբողջովին մոռացութեան կը չանձնէ մեր եռանդ մնացող անցեալի տխուր եւ խառնաթոյր գործունէութիւնը այն տարրերուն, որոնք պահ մը հայրենիքին չահերը մոռնալ ուզեցին» :

**** Երեսփ. ժողովը նոյն նիստին մէջ ընդունեց հիմնական օրէնքը, դրօշի օրէնքը, կառավարական հաստատութեանց կազմակերպութիւնը եւ պարտականութիւնները ճշդող օրէնքը, հիմնական օրէնքը եւ ջերմի բոյն Ապկէօլի ցամքեցման վերաբերեալ օրինագիծերը :*

**** Ծախքերու օրէնքին յարակից ցանկին համաձայն, Երեսփ. ժողովի նախագահը պիտի ստանայ 400 ոսկիի ամսական, երկու փոխ - նախագահները 300ական ոսկի, միւս երեսփոխանները 100ական, Հաթայի նահապահը 1000 եւ իրր նախագահութեան ծախք 500, նախագահական մտանուոր դիւանի տնօրէնը 150, վարչապետը 400, գործակալները 300ական, խորհրդականները 200ական ոսկի :*

**** Երեսփ. ժողովին մէջ դրօշի օրէնքին ընդունուելէն վերջ, Հաթայի նախագահ Թայֆուր Սէօքմէն ընկերակցութեամբ ձեվատ Աչըքալընի, Թուրք հիւպատոս Ֆէթհի Տէնլիի, վարչապետին, գործակալներուն եւ հրաւիրեալ - ներուն, Երեսփ. ժողովի չէնքին պատշգամը բարձրանալով, Հաթայի դրօշը բարձր, թնդանօթի եւ նուագախումբին ձայներուն մէջ, մեծ հանդիսութեամբ :*

Հաթայի դրօշը կարմիր է եւ վրան կայ սպիտակ մահիկ եւ աստղ : Թրքական դրօշէն տարբերութիւնը այն է որ աստղն ալ կարմիր է եւ ունի ձերմակ չրջագիծ :

**** Դահլիճը կազմուած է այսպէս .— վարչապետ՝ Տօքթ. Ապդիւրահման Մէնէմէնճօղլու, որ մինչեւ հիմա կը վարէր կուսակալութիւնը :*

Վարչապետը ինք պիտի սահանձնէ նաեւ ներքին, արտաքին եւ ազգ. պաշտպանութեան նախարարութիւնները : Դատական նախարար ձէմիլ Եուրթման, տնտեսական , երկրագործական՝ Քէմալ Ալբէր, կրթական եւ առեւտրական՝ Ահմէտ Ֆայիզ Թիւրքմէն :

Նախարարութեանց խորհրդականներն են.— Պաշտպանութեան համար՝ Ինայէթ Միւրսաօղլու, արտաքին՝ Ռէսիմ Թէճէր, դատական Ֆէյզի Աքճանան, հանրօգուտ չինութեանց՝ երկրաչափ Քէչիչեան, երկրագործական՝ Մահմուտ Քամկա, երմտական՝ Հուրի Բատ, տնտեսական՝ ձէլալ Ազդուլ, կրթական՝ Մարտիրոս, առողջապահական՝ Տօքթ. Սըտըք Օսման :

ՄՄՒ.— Յաջորդով նոր սահմանադրութիւնը :

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՎ

ԺԱՆ ԼՈՒՆԿ, կարլ Մարքսի թոռը եւ ընկերվարական կուսակցութեան վաղամի գործիչը, մեռաւ անցեալ օր, զոհ երթալով ինքնաչարժի արկածի մը, Էքս լէ Պէնի մէջ: Ծնած էր 1876ին, Լոնտոն : Հայրը անդամ էր Փարիզի Կոմունային : Ցառաջիկային վերապահելով ներկայացնել իր կեանքն ու գործը , ըսենք թէ ողբացեալ ընկերվարականը համոզուած ախոյեան մը եղած է Հայկական Դատին, մասնակցելով բոլոր հայանպաստ ձեռնարկներուն եւ «Փրօ - Արմենիա»յի խմբագրութեան : Բացի անհամար յօդուածներէ, ունի նաեւ գիրք մը՝ «Սուլթանը եւ մեծ պետութիւնները» (1906) : Մեր եղբայրական վշտակցութիւնը այրի տիկին Լոնկէի, որ միասին էր արկածի պահուն եւ վիրաւորուեցաւ ալ թեւէն :

ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԵԱՆ 19րդ ընդհ. Ժողովը բացուեցաւ երկուշաբթի օր, չատ մոայլ մթնոլորտի մը մէջ: Նախագահ ընտրուեցաւ Իրլանտայի ներկայացուցիչը, Ի. ոէ Վալէրա : Փոխ-նախագահներուն մէջ կը գտնուի Թուրքիոյ ներկայացուցիչը :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՆՑՔԸ

Հեռագիր Ա. Ա. Ա.

ՍԻՐՏԸ ՉԻ ԾԵՐԸ — Ց. ԱՅՎԱԶՅԱՆ

(Վերջաբան պատմվածք)

Եվ մինչ նրանք հավատում էին, որ ինքնին ոչ մի բան չի կարող պատահել, որ ամեն ինչ կանոնավոր ընթացք է ստանալու, որ ամեն ինչ կարգի է գալու, ահա մի օր Ռուբենը ստացավ հետևյալ նամակը.

«Ռուբեն ջան, ես ուզում եմ քեզ հետ խոսել մի շատ կարևոր բանի մասին։ Ես գիտեմ, որ դու ինձ չես սիրում, բայց ես քեզ սիրում եմ, ինչպես երբեք ոչ մի կին չի սիրել։ Ես ուզում եմ քեզ հետ խոսել, որովհետև ես ուզում եմ, որ դու ինձ ներես։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ ներես, որովհետև ես ուզում եմ, որ դու ինձ սիրես։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ սիրես

տը: Անշուշտ խօսքը կը վերաբերի սա ծանօթ պայթուցիկներուն որոնք քաղաքակրթիչ հանգամանք ունին (ծիծաղներ): Այդ երկրին մեծամասնութիւնը լուսեհան դատապարտուած է: Եթէ ո եւ է մէկը բողոքէ այս վիճակի դէմ, լուսեհան կը դատապարտուի բռնութեամբ: Եթէ մենք որ եւ է կապ չունենայինք այս հարցին հետ, պարզապէս այս կացութիւնը պիտի համարէինք նայինք այս հարցին հետ, պարզապէս այս կացութիւնը պիտի համարէինք իբրեւ մէկ պատկերը ժողովրդապետական սկզբունքի գործադրութեան: Բայց մենք հարկադրուած ենք մասնակցիլ այս հարցին, որովհետեւ հարստահար - կիչները որքան ունի Տանըմարքան: Այս Գերմաններըը ուժգնօրէն բողոքեցին: Ամենակարողն Աստուած զանոնք չստեղծեց հպատակելու համար պետութեան մը դոր կ'աստեն: Աստուած 7.000.000 Զեխերը չստեղծեց որպէսզի հակողութիւն կառաբեն 3.500.000 Գերմաններու վրայ եւ իրենց խնամակալութեան տակ պահեն զայն: Անհանդուրժելի են այդ երկրին մէջ տիրող պայմանները: Քաղաքականօրէն , 3.500.000 բնակիչներ զրկուած են ինքնորոշման իրաւունքէն: Տնտեսապէս անոնք դէպի կործանում կ'առաջնորդուին ծրագրեալ քաղաքականութեամբ մը: Իրենց նպատակն է ջախջախել զանոնք: Ոչ մէկը կրնայ ժխտել այս ճշմարտութիւնը: Փաստերը մէկմեկէն են: Կ'ուզեն ոչնչացնել Զուսէքեան Գերմանները: Անոնց հետ կը վարուին վիրաւորիչ եղանակով մը: Անոնց թոյլ չեն տար երգել կարգ մը երգեր որովհետեւ հաճելի չեն Զեխերուն: Անոնք կը խոչտանգուին, որովհետեւ իրենց բարեւելու եղանակը հաճելի չէ Զեխերուն: կը յայտարարեմ ժողովրդապետութեանց ներկայացուցիչներուն թէ մենք չենք կրնար անտարբեր մնալ այս բոլորին հանդէպ: Պէտք է վերջ տալ այս վիճակին: (Մնացեալը յաջորդով):

Հաւասի տպաւորութիւնը եւ Զեխոսլովաքիոյ դիրքը

Հիթլէրի ճառը խառնակ տպաւորութիւն մը գործեց: Մ. Նահանգներուն մէջ այն կարծիքն ունին թէ Գերմանիա չուզեր բռնութեան դիմել, այլ կը ձգտի հարցը լուծել նոր բանակցութիւններով: Անգլիոյ մէջ Հիթլէրը բանակցելու տրամադիր գտնելով հանդերձ, կը կարծեն թէ կացութիւնը չէ բարեփոխուած: Ֆրանսայի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ ափոփանք պատճառեց սա պարագան որ Հիթլէրը անմիջական գործադրութեան մը ազդանշանը չի տար, թէեւ սպառնալիքը փարատած չէ: Իտալիոյ մէջ ալ կը կարծեն թէ Հիթլէրը սպառնալից դիրք մը բռնելով հանդերձ, պիտի փորձէ իր նպատակին հասնիլ խաղաղ միջոցներով: Նախարարական խորհուրդը երկուշաբթի օր ամբողջ երկու ժամ դադրեցաւ պատերազմական պաշտօնատան մէջ, նախագահութեամբ Պ. Տալատիէի: Այս առիթէ արտաքին նախարարը պարզեց միջազգային կացութիւնը: Ժողովէն վերջը, ներքին նախարարը կարգ մը տեղեկութիւններ հաղորդեց մամուլի ներկայացուցիչներուն: Այս առիթէ դնահատելով ժողովուրդին պաղարիւնը, յայտնեց թէ հաւատարմութեան ջերմ հաւաստիքներ ստացած է հիւսիսային Աֆրիկէէն եւ միւս գաղթավայրերէն: Պատասխանելով կարգ մը հարցումներու, նախարարը յայտարարեց.

— « Ամէն հաւանականութիւն նկատի առնուք ժողովին մէջ»:

Այս յայտարարութեան առեն Հիթլէր չէր խօսած ակաւին:

*** Հանրաքուէ կատարելու խնդիրը նորէն արծարծուած ըլլալով, չեխական կառավարութիւնը հաղորդեց անգլիական կառավարութեան թէ չի կրնար ընդունիլ այդ ծրագիրը: Կը կարծուի թէ կացութիւնը աւելի ծանր է այժմ, մանաւանդ որ ամէն օր անախորժ դէպքեր կը պատահին Զեխոսլովաքիոյ մէջ, Զեխերու եւ Գերմաններու միջեւ :

Զինուորական զգուշութիւններ

Նախարարական խորհուրդէն անմիջապէս վերջը, կառավարութիւնը կարգ մը զգուշական միջոցներ ձեռք առաւ: Ազգ. պաշտպանութեան նախարարը տեսակցութիւններ ունեցաւ զօրավարներ Կամլէնի (սպարապետ), Ժոռժի եւ Պիչեթի հետ (զինուորական կառավարիչ Փարիզի): Կարճ խօսքով, կառավարութիւնը ուշադրութեամբ կը հետեւի դէպքերու ընթացքին եւ ի հարկին պիտի փութացնէ խորհրդարանին վերաբացումը: Հակողութիւնը սաստկացած է տի փութացնէ խորհրդարանին վերաբացումը: Հակողութիւնը սաստկացած է սահմանապլուխին վրայ :

Սահմանակից երկիրներն ալ իրար անցած են: Հոլանտական կառավարութիւնը որոշեց զօրացնել ազգային պաշտպանութեան միջոցները, աւելցնելով ամսականը պինուորներուն թիւը: Պելժիական դահլիճը ժողով դումարեց ժամը 4էն 11, եւ որոշեց պինուորական միջոցներ ձեռք առնել: Կարգ մը տեղափոխութիւններ կատարուեցան գերմանական սահմանին վրայ: Զուիցերիական կառավարութիւնն ալ արտակարգ միջոցներ ձեռք առաւ սեպտեմբեր 12էն սկսեալ, մանաւանդ ամրութեանց չրջանին մէջ: Ժողովուրդին յանձնարարուեցաւ չմօտենալ այդ չրջաններուն, ուր ականները կազմ եւ պատրաստ վիճակի մէջ դրուած են :

ԻՏԱԼԻՈՅ մէջ կը դանուին 630.000 ընտանիքներ, իւրաքանչիւրը առնուազն 7 ոդջ պաւակներով, ինչ որ կը նշանակէ համագումար 5.000.000 մանուկ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ նաւահանգիստի վէճը վերջապէս կարգադրուեցաւ, չնորհիւ հանրօգուտ չինութեանց նախարար Պ. ու Մոնզիի ջանքերուն: Բանուորները յաւելում եւ ուրիչ կարգ մը առաւելութիւններ ստացան :

ՆԵՂՈՍԻ ՑՈՐԴՈՒՄԸ կը չարունակուի, մեծ մահագուիչ պատճառելով եգիպտոսի մէջ: Կը վախցուի որ թումբերը չկարենան երկար դիմանալ ծանր ճնշումին: Վերջին լուրերու համաձայն հեղեղը իր բարձրագոյն աստիճանին հասած է Գահիրէի եւ Սուրէն եգիպտոսի մէջ: Ուրիշ չորս գիւղեր եւս պաշարուած են ջուրերէն :

Կ. Թաչի վերջին Խուրքը կը վերադառնայ

Կ. Թաչի կողմէ օգափոխութեան ուղարկուած տղոց վերջին կարաւանը Փարիզ կը հասնի այսօր, սեպտեմբեր 14ին, ժամը 4ին (կ .Վ.), Մոնփառնասի կայարանը:

Լիոնի եւ միւս քաղաքներու տղաքը Լիոն կը հասնին 16 սեպտեմբեր, Ուրբաթ, գիշերուան ժամը 22.40ին:

Իսկ Մարսէյլի խումբը Մարսէյլ կը հասնի 16 սեպտեմբեր, ուրբաթ, առաւօտեան ժամը 10ին:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «Եգիպտացի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանի բոլոր ընկերները 16 սեպտ., Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Ավրնիւ տ'Իթալի սրճարանին վերնայարկը: Ցրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգի քննութիւն:

ԱՆԻԷՒ ՊՈՒԱՒՈՒՆՑԻ «Ազամ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 16 սեպտեմբեր, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգերու քննութիւն:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «Զաւարեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Զաւարեան», «Մուրատ», «Մշօ», «Սէրէմճեան» եւ «Արդուճեան» խումբերու ընկերները 17 սեպտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Խրիմեան» սրահին մէջ: Ցրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգերու քննութիւն:

Գաւառ

ԼԻՕՆԻ ՇՐՋ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ընկերները, 16 սեպտ., Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 181 Քուռ Լաֆայէթ, «Զարդարեան» գրադարանին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

ԱՎԻՆԵՈՆի «Մուրատ» խումբի ընդհ. ժողովը՝ 18 սեպտ., կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին, Պար Սանթրալի սրահը, կարեւոր օրակարգ, Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը, կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Ակնունիք» ենթակոմիտէն, 16 սեպտ., Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8ին, սովորական տեղը, կարեւոր օրակարգ:

«ՋԻՒԱՐԵԱՆ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 17 սեպտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, «վարանդեան» սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

«ԳՐԻՖՏԱՖՈՐ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 17 սեպտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ:

«ՎԱՄԵԱՆ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 17 սեպտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, սովորական հաւաքավայրը:

«ԻԳՈԱՆ» խումբի ժողովը՝ 15 սեպտ., Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին:

«ԸՆԿԵՐ ԿԱՐՕ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 17 սեպտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին:

Այս բոլոր ժողովներուն ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՍԷՆ-ԼՈՒԻ Պատա եղան խումբերու ժողովը՝ 14 սեպտ., Չորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին, սովորական տեղը՝ *Կը խօսի Ընկ. Գ. ՓԻԼԻԿԵԱՆ:*

ՍԷՆԹ-ԱՆԹՈՒԱՆ (Գամբ. թերթիէ) Պատանեկան խմբակի ժողովը՝ 16 սեպտեմբեր, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, սովորական տեղը՝ *Կը խօսի Ընկ. Ն. ՍԱՆՈՒԿԵԱՆ, Նիւթ՝* «Մարգանքի օգուտները»:

ՍԱՐՍԷՅԼԻ «Բաֆֆի» խումբի ժողովը՝ 14 սեպտ., Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ: *Կը խօսի Ընկ. Տ. ԹՈՂՈՅԵԱՆ:*

ՊՈՒԼՎԱՐ ՍԱՍՈՅԻ Պատ. խումբերու ժողովը՝ 15 սեպտ., Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին: *Կը խօսի Ընկ. Ս. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ, Նիւթ՝* «Հայաստանի աշխարհագրութիւն»:

Վերոյիշեալ ժողովներուն ներկայ պիտի ըլլայ Ընկ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ:

1939 "ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՅՑ,,

Ժ.ՐԴ ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Մամուլի տատ է եւ չուտով լոյս կը տեսնէ 1939 տարուան « Գոյամարտ» Օրացոյցը, գեղեցիկ եւ չքեղ տպագրութեամբ :

Բովանդակութիւն.— Հ. Յ. Դաշնակցութեան պատմութիւնը, հեղինակ՝ Մ. վարանդեան, Ազգային պատմական եւ յեղափոխական դէմքերու եւ դէպքերու մասին հակիրճ տեղեկութիւններ, մտածումի չիթեր, գրական հատուածներ, պիտական տեղեկութիւններ Հայաստանի եւ գրացի երկիրներու մասին, ասացուածքներ եւ առածներ: Ազգային եւ կրօնական տօները մանրամասնութեամբ :

Կողքին կեդրոնը գարդարուած է «Մայիս 28ի Ծնունդը» (նկար՝ վ. Խաչատրեանի) եզերուած հայկական զոյգ եռագոյնով :

Երկու կողմերը նկարներ՝ Տիկին Արղութեանի, Մարօի, Քրիս Ֆէնէրեանի, Անդրէասեանի եւ երկու խմբանկարներ :

Թերթիկներուն տակը՝ Քրիստափորի, Զաւարեանի եւ Ռոստոմի նկարները Ճուշարճանով :

Թերթիկներուն մէջ չեռեղուած են Մ. վարանդեանի, Յ. Միրիաէեանի, Սէրէմճեանի, վանարեանի, Թէրլէմէզեանի, Զօր. Սեպուհի, Պօղոյեանի եւն. նկարները :

Գինն է՝ Մարսէյլ 5 ֆրանք Ֆրանսա, Սուրիա եւ գաղութներ 5.50 ֆր., արտասահման՝ 6 ֆրանք:

Բացի մեր գործակալներէն՝ ապառիկները նկատի չեն առնուիր : Դիմել՝ մեր ընդհանուր գործակալ՝ կայծակ Ճարպայեանի,

Monsieur Gaïzak Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille, France:

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Շնորհիկ Եազտանեան կը փնտռէ իր քոյրը՝ Սիրուհի Եազտանեանը, բահիսարի չրջանէն: Բնիկ Շոյլիսարցի: 1917ին աքսորուած է Եոզկատի կողմերը, 13 տարեկանին եւ յետոյ առեւանգուած կարնեցի թուրք գաղթականի մը կողմէ Գուրպան անունով: Իմացնել հետեւեալ հասցէին. Chenorhik Hazdanian, 11, Rue de la Paix, Viviez (Aveyron), կամ «Ցառաջ»ի միջոցով :

ՑՈՒՇԱՏՆԵՐ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Կ. Խաչի Խրիմեան դպրոցի վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ Կ Խաչի. Հ. Յ. Դ. «Զաւարեան կոմիտէի, Հայ կամաւորներու միութեան, երիտասարդաց միութեան բոլոր անդամները, նաեւ բոլոր ծնողքները, 16 սեպտ., Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, իր սրահին մէջ, օրակարգ՝ դպրոցի ընդարձակման կամ հոգի մը գնման խնդիր:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵԱԼ ԴԱՂԱՓ

(Ընտիրներ Աստուածաշունչէն)

ՎԱՐԴԱՆ ԵՂԻՇԷՆԻ

Ցառաջաբան՝ Շ. Նարդունի

Պատկերներ Աստուածաշունչի կեանքէն եւ գաւառական խնդիրներ դասակարգին տպրուհներէն: Գրուած երդիծական շունչով եւ հայրենասիրութեամբ:

Իր գիւղը կամ քաղաքը կորսնցուցած ամէն տարագիր իր հայրենի գիւղին խօսող կէտ մը պիտի գտնէ անպայման:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱՒՈՒԹԻՒՆ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՒԹԻՒՆ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՋՐՈ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՄ)

Tél. Trudaine 42-69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Աւտուօներ ժամադրութեամբ:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68-02

Կը ՄՏԱՆԱՉՆԷ ամէն տեսակ գաղեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ տրտսասահմանի մէջ: Հոր ընդակարգութիւն իրաւագէտ ամէն տեսակ խնդիրներու Ազգային գաղեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթերլիզացիոն օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւաբանական քննութիւններու եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճաշերու եւ գաւառներուն կուսայ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մինչդատէքի: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԻՐ ՈՒՏՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունենք այն մեթոդ ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կերպասներու փափաքողները կրնան ղրկել իրենց դնած քանքները ընտրելու եւ նոյնի դէմ մեքենաներ, կը գնենք ու կը ծախենք օտար դրամներ, կը տոնձնենք ապրանքներու embalago եւ ապահովագրութիւն: Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պահածներու:

Գիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

ՇԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒՏՈՒՆ

26 Rue de Trévise Paris 9e. Tél. Provence 38-61

Մէթրօ Cadet·

Որակով անմրցելի իսկական բահաք լոգում, սեփական պարտուքիւն Շիրակ նպարավաճառատան:

Ռէքլամի համար ՔԻԼՕՆ 5 ՖՐԱՆՔ միայն, փութացէք պատուիրել :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ 14—15 տարեկան հայ աղջիկ մը գործ գործել նորոգել սորվելու համար: Դիմել Պ. Աշճեան ժամը 9—11, 23 Rue Jean Mermoz Paris (8e.), մէթրօ St. Philippe du Roule Tél. Balzac 28—96:

ՅՈՒԱՋ կը ծախուի

42, Rue des Petits Carreaux, Փարիզ Mr. Pierre Marchal խանութը:

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խոսդոզ քաղցր եւ անիսոնով պատրաստուած ճշգական օրինակ կ'այրէ պիճերները չոր կը խոշտանգէ ձեր ստամոքսը եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խնդրեցէք ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ որուն արտ. կազդուրիչ եւ աղուոր համ ունի: Ամէն տեղ կը ծախուի:

Dalakupeian 8 Rue Sainte Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—

Le Gérant : H. STEPHAN

17. Rue Dareau. PARIS (13)

A DER (AGOPIAN

ՑԱՌԱՋ ԿԱՐԴԱՑԵՔ

ՀԱՅՐԱՆԴԶ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 79
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ·—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
15
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
JEUDI
15 Septembre
1938

14ե ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3835

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԴԷՊՔԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Քանեւէչորս ժամ վերջը, չատ աւելի մոայլ է կացութիւնը, իբրեւ հետեւանք արխնալի զէպքերու, որոնք յանգեցան վերջնագրի մը եւ բանակցու - թեանց խզման :

Երէկ իրիկուան դէմ ծանօթ էին արխնալի ընդհարումները, որ պաշարման վիճակ հրատարակել տուին չեխական կառավարութեան, գերմանական 12 մեծ ազգաբնակութեամբ քաղաքներու մէջ : Եւ սակայն, դեռ որոշ լաւատեսութիւն կը տիրէր Փարիզի մէջ : Այն ատենն որ, կէս գիշերէն վերջը, երբ Թղթակիցները անհամբեր կը սպասէին, պաշարելով Պ. Տալատիէն, վարչապետը պատասխանեց - « Իմ տպաւորութիւնս այն է թէ կացութիւնը կը բարւոքի : Զափաւո - րութեան եւ խոհեմութեան յորդորներ տուինք Չեխերուն եւ կը յուսանք թէ պիտի լսեն մեզ : Հանգիստ ձգեցէք զիս եւ գացէք պառկեցէք» :

Այս տպաւորութեամբ ալ, վարչապետը վերջին պահուն աւելորդ սեպեց խօսիլ այն ճայնասփիւռ ճառը, որուն համար մեծ պատրաստութիւններ տեսնուած էին Փրակայի մէջ (ճառը պիտի ուղղուէր չեխ ժողովուրդին, Ֆրանսայի կողմէն) :

Գիշեր մը ժամ վերջը, դէպքերը գահավէժ ընթացք մը ստացած էին, գերմանական վերջնագրին մերժումով եւ բանակցութեանց խզումով : Եւ հիմա կը գտնուինք վերջնագրէն հարցականի մը առջեւ,— Պատերա՞զմ թէ խաղաղութիւն : Վերջին լուրերը արդէն կը խօսին չեխական զօրաշարժի մասին.— Տասը դար : Փարիզ եւ Լոնտոն կը չարունակեն բացառիկ միջոցներ ձեռք առնել, անձկութեամբ սպասելով ճակատագրական ելքին, իսկ Պերլին կազմ եւ պատրաստ կեցած է, միջամտելու համար, եթէ նոր անկարդութիւններ պատահին :

Չեխական կառավարութիւնը կը պահէ պաշարման վիճակը, բայց կարելի չէ բացարձակապէս ապահով նկատել այս անօրինութիւնը, քանի որ դիմացը կը գտնուի յեղափոխական ուժ մը, իսկ սահմանին վրայ՝ մղիչ ազդակ մը :

Հիթլէր օդնութիւն խոստացաւ հանդիսաւորապէս : Կարելի պիտի ըլլա՞յ կասեցնել իր միջամտութիւնը, հրաշագործ բանաձեւ մը ճարելով, վերջին պահուն :

Ահա բուն խնդիրը, որ սառնակայծ լարած է աշխարհի ուշադրութիւնը :

ՊԼՔԱՑԵԱԼ ԺԱՆ ԼՈՆԿԷԻ ԿԵԱՆՔԷՆ ՈՒ ԳՈՐԾԸ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, մահացաւ արկածի մը զոհ դնաց Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեան վարիչներէն քաղաքացի Ժան Լոնկէ, նախկին երեսփոխան :

Հանգուցեալը ծնած էր 1876 մայիս 10ին, Լոնտոնի մէջ : Հայրը, Շարլ Լոնկէ, որ Քլէմանսոյի գործակիցը եղած էր «Փէռսթիս» Թերթին հրատարակութեամբ, Լոնտոնի մէջ կը յաճախէր Կարլ Մարքսի տունը, եւ այս առիթով ալ ծանօթացաւ ու ամուսնացաւ անոր աղջկան հետ, որմէ ծնաւ Ժան :

Ժան Լոնկէ իր մանկութեան օրերէն իսկ ենթդինք դաւաւ ընկերվարական միջավայրի մէջ : Ամառները իր արձակուրդը կ'անցընէր Անգլիոյ մէջ եւ յաճախ առիթը ունէր դառնալու Հարտիէ, Լէնգսլըթիի, Լիպնէխտի չրջանակին մէջ :

1895ին եկաւ Փարիզ եւ մտաւ իրաւաբանական համալսարանը, միշտ գործօն հետաքրքրութիւն ցոյց տալով դէպի ընկերվարական չարժումը : Գործակցեցաւ Ընկերվարական Շարժում պարբերաթերթի հիմնումին :

Տրէյֆիւսի դաւը եւ անոր զուգընթաց ստեղծուած եռուն հանրային պայքարը պատճառ դարձան, որ Ժան Լոնկէ յարի ընկերվարականներու Ժոռէսեան թեւին : Ռընոտէլի հետ հիմնեց ընկերվարական կուսակցութեան ձախ թեւը, միշտ մնալով «հանրանախարարականներու» պարագլուխ : (Ընկերվարականներու մէկ թեւը, որ դէմ էր ընկերվարականի մը դաշինքին անպամակցելուն) :

1901ին իրականացաւ Ֆրանսայի ընկերվարականներու միութիւնը : Այնուհետեւ Լոնկէ ամբողջ կեանքը նուիրեց այս կուսակցութեան աշխատանքներուն : Եղաւ գործիչ, քարոզիչ, թեկնածու ընտրութեանց առեն : Մասնակցեցաւ կուսակցական կարեւոր բոլոր խորհրդաժողովներուն : 1905ին ընտրուեցաւ կուսակցական Գործադիր Մարմնի անդամ եւ այնուհետեւ միշտ մնաց այդ պաշտօնին մէջ :

Լոնկէ կոչումով հրապարակագիր էր եւ այդպէս ալ մնաց մինչեւ մահը : 1901էն սկսին աշխատեցաւ «Փըթիթ Ռէփիւպլիք»ին, 1904 «Իւմանիթէ»ին : Ան էր երէկ արտաքին քաղաքականութեան հարցերու չուրջ : Զեմ միջազգայնականներէն մէն էր : 1913ին եղաւ Միջազգայինի անդամ :

1914ին ընտրուեցաւ Սէնի չրջանին երեսփոխան :

Պատերազմէն ետք, ընկերվարական կուսակցութեան ծոցին մէջ ծագած պառակտումներու եւ պայքարներու ընթացքին Լոնկէ միշտ ալ մնաց առաջին դիծերու վրայ, եռանդուն, գործօն, անխոնջ : 1932ին վերընտրուեցաւ խորհրդարանի անդամ, (1919ին կորսնցուցած էր) : 1936ին դարձեալ կորսնցուց այս աթոռը, համագնավարի մը տեղ տալու համար :

Եղած է նաեւ Շաթընէյի քաղաքապետ եւ անդամ Սէնի նահանգային խորհուրդի :

Լոնկէ հրատարակած է մէկէ աւելի գիրքեր :

1900ին լոյս տեսած է իր «Սուլթանը եւ մեծ պետութիւները» երկը, 1906ին՝ «ընկերվարական չարժման զարգացումը Ֆրանսայի մէջ», 1908ին՝ «Ահաբեկիչներ եւ ոստիկաններ», 1913ին՝ «Գերման ընկերվարականները պատերազմի եւ պինապաշտութեան դէմ» :

Անսիքլոփէտի Սոցիալիսմի մէջ 1913ին լոյս տեսած է Լոնկէի մէկ կարեւոր աշխատութիւնը՝ «Միջազգային ընկերվարական չարժումը» :

1918ին լոյս տեսաւ Լոնկէի «Մարքսի վարդապետութեան միջազգային քաղաքականութիւնը» երկարաշունչ աշխատութիւնը :

*** Հայ ժողովուրդին եւ մասնաւորապէս Դաշնակցութեան հետ իր բարեկամութիւնը կը սկսի համիտեան չրջանէն, երբ ոչ միայն կը մասնակցէր բոլոր հայանպաստ չարժումներուն, այլեւ կ'աշխատակցէր «Փրօ- Արմենիա» թերթին, հանգուցեալ Փիէռ Քիյեառի, Փրէսանսէի եւ ուրիշներու հետ : Վերջին տասնամեակի ընթացքին ալ, հակառակ իր բազմազբաղ վիճակին, յօժարութեամբ կը պատասխանէր ինչպէս հրաւէրներու, նոյնպէս զանազան դիմումներու : 1930ին պաշտօնապէս մասնակցեցաւ Հ. Ց. Դաշնակցութեան քառասնամեակի ընթացքին եւ ուրիշ հաւաքոյթներու : Բարեկամ էր նաեւ Կովկասեան ժողովուրդներու, մասնաւորապէս Վրացիներուն :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱԻԵԼԻ ԾԱՆՐԱՑԱԻ ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ ՄԷՋ

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄՆԵՐ ԵՒ ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿ

Գերմանական կուսակցութեան վերջնագիրը

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԽԶՈՒԵՑԱՆ ԵՒ ՀԱՆՐԱԿՈՒԻ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋՈՒԻ

Հիթլէրի ճառէն անմիջապէս վերջը, երեքշաբթի օր չարք մը արխնալի դէպքեր պատահեցան Չեխոսլովաքիոյ գերմանական չրջաններուն մէջ : Առաջին առթիւ սպանուեցան 12 հոգի, որոնց ութը Չեխեր են, չորսը Գերմանացիներ : Շատ աւելի մեծ թիւ մը կը կազմեն վիրաւորները : Այս դէպքերուն հետեւանքով, չեխական կառավարութիւնը պաշարման վիճակ հրատարակեց 12 չրջաններու մէջ : Գերմանական կուսակցութիւնը անմիջապէս վերջնագիր մը ուղղեց, պաշարման վիճակը հոն առնելու համար, վեց ժամ պայմանաժամ տալով : Վերջնագիրը կ'ըսէր թէ հետեւանքներուն ամբողջ պատասխանատուութիւնը չեխական կառավարութեան վրայ պիտի իյնայ, եթէ վերջնագրին պայմանները չընդունուին : Չեխ վարչապետը խորհրդակցեցաւ Փրակայի անդլիական եւ ֆրանսական դեսպաններուն հետ, յետոյ ժողովի հրաւիրեց նախարարական խորհուրդը, նախապահութեամբ հանրապետութեան նախագահին : Նիստը տեւեց վեց ժամ :

Գերմանական վերջնագիրը վարչապետին յանձնուեցաւ ժամը 5.30ին, Հէնլայնի պատուիրակներէն Քարլ Ֆրանքի կողմէ : Կարճ խորհրդակցութենէ մը վերջ պայմանաժամը երկարաձգուեցաւ մինչեւ կէս գիշեր : Կառավարութիւնը նախ անընդունելի նկատեց վերջնագիրը, բայց յետոյ հաւանեցաւ քննել, պայմանաւ որ Գերմանները յանձն առնեն ապահովել բարեկարգութիւնը : Ժամը 11ին վարչապետը իր մօտ հրաւիրեց Պ. Ֆրանքը, կացութեան մասին խորհրդակցելու համար · բայց գերման պատուիրակը պատասխանեց թէ պիտի ներկայանայ Հէնլայնի փոխանորդը, Պ. Քունդ : Խորհրդակցութիւնները չարունակուեցան կէս գիշերէն վերջն ալ, եւ առաւօտեան դէմ, ժամը 4ին, հետապիրը կը հաղորդեր թէ Հէնլայն լսած է բանակցութիւնները, լուծելով իր պատուիրակութիւնը եւ չեղեալ համարելով իր առաջարկած ութ կէտերը : Գերմանացիները այժմ կը պահանջեն հանրաքուէ , երբեւ միակ ելքը : Ապագայ Դաշնակցութեան չրջանակներուն ինչպէս եւ Իտալիոյ մէջ ալ այս տեսակէտը կը տիրէ : Գերմանացիները այժմ կը դիտեն միայն թէ ինչ պիտի ներկայանայ Հէնլայնի փոխանորդը, Պ. Քունդ : Խորհրդակցութիւնները չարունակուեցան նաեւ երեքշաբթի օրուան դէպքերը իսկապէս ծանրակիր հանգամանք ունէին եւ պաշարման վիճակը, որ նախապէս սահմանափակուած էր հինգ չրջաններու վրայ, տարածուեցաւ 12 չրջաններու մէջ (Պոհեմիա) : Այս նահանգը ունի 105 չրջաններ : Պաշարման վիճակի ենթարկուած չրջանները ունին 90.000 չեխ եւ 400.000 գերման բնակիչներ :

Դէպքերէն մէկը պատահեցաւ Չեխիի Կրումլովի մէջ, ուր ամբոխը սուլիչներ փչելով սկսաւ քարկոծել ոստիկան - զօրքը : Այս առթիւ ձերբակալուեցան 25 հոգի, որոնց վրայ դանակներ եւ ատրճանակներ գտնուեցան : Ալի մէջ, որ Հէնլայնի կեդրոնատեղին է, 8000 հոգի ցոյց մը կատարեցին, խորտակելով չեհական արձանագրութիւնները եւ դեռ փռելով ոստիկան մը : Դպրոցական աշակերտներն ալ մասնակցեցան ցոյցերուն : Ուրիշ քաղաքի մը մէջ բանուոր - ները գործադուլ հռչակեցին, իսկ աշակերտները դպրոց չգացին : Փէրլիցայի մէջ 1500 հոգի թշնամական ցոյցեր կատարեցին, եւ զանգակատունէն ատրճանակ պարպեցին ջնդատի մը վրայ, սպաննելով զինուոր մը : Նիւէքի մէջ 4000 հիթլէրական գերմաններ խորտակեցին գործակցական խանութի մը ապակիները, ինչէս եւ ընկերվարական կուսակցութեան տան դուռները :

Ընդհարումները երէկ ալ չարունակուեցան, հակառակ ձեռք առնուած միջոցներուն : Բնականաբար երկու կողմերն ալ իրարու վրայ կը ձգեն պատասխանատուութիւնը :

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ խորհրդարանը լուծուեցաւ նախագահական հրամանագրով մը որ դիկտատորական իրաւասութիւններ կուտայ կառավարութեան, նկատի առնելով միջազգային կացութեան ծանրացումը :

ԼԻՒՆԻ չինութեանց բանուորները ընդհ· գործադուլ հռչակեցին : Փարիզի չինութեանց բանուորներն ալ նոյն որոշումը կը ցուցնեն :

ԲԱՑԱՌԻԿ ՄԻՋՈՑՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

Կառավարութիւնը արթուն կը հսկէ խաղաղութիւնը պահպանելու համար

ԿԱՐԳ ՄԸ ՆԻՒԹԵՐՈՒ ԱՐՏԱԾՈՒՄԸ ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ.— ԱՒԱԶ ՊԻՏԻ ԱՄԲԱՐՈՒԻ ՏՈՒՆԵՐՈՒ ՄԷՋ.— ՅՈՅՑԵՐԸ ԵՒ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ ԿԱՐԳԻԼՈՒԻՒԻՆ.— ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ :

Նախարարական խորհուրդը ժողով դումարելով, որոշեց անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնել, համաձայն կացութեան պահանջներուն : Նեքքին նախարարը հաղորդեց իր տնօրինութիւնները՝ մայրաքաղաքին եւ արուարձաններու պաշտպանութեան համար : Այս առթիւ հաղորդուեցաւ թէ մեծաքանակ ուժ ամբարուած է, չենթերու մէջ բաժնուելու համար, իբրեւ զգուշութիւն օդանաւային յարձակումներու դէմ : Աւազը պիտի տեղաւորուի չենթերու ամէնէն բարձր յարկերուն կամ ձեղնայարկերուն մէջ, մարելու համար հրդեհները, երբ հրթիռ ռումբեր իյնան : Աւազի բաշխումը պիտի սկսի մօտերս, ոստիկանական տեսչութեանց միջոցաւ :

Ուրիշ հրամանագիր մը կ'արգիլէ բոլոր հրապարակային ժողովներն ու ցոյցերը : (Համագնավարները ժողով մը սարքած էին երէկ, բայց արգիլուեցաւ : Կուսակցութիւնը բողոքեց) :

Կառավարութիւնը որոշեց արգիլել կարգ մը նիւթերու արտածումը, պահանջ անհրաժեշտ համարելով ազգային պաշտպանութեան համար : Այդ նիւթերուն մէջ մասնաւորապէս կը դիտուին բուրդը, մորթը եւ կաշին, խոզակը, բամպակի աւելցուքները, կանեփը, վուշը, երկաթի եւ պղպջաթի կտորները, հում մետաքսը, սիզալը եւն. : Աւելորդ է ըսել թէ արգելքը ժամանակաւոր է, հում մետաքսը, սիզալը եւն. : Աւելորդ է ըսել թէ արգելքը ժամանակաւոր է, եւ կախում ունի դէպքերու ընթացքէն : Իրբեւ առաջին զգուշութիւն, Լիլի մաքսային վարչութիւնը արգիլեց բրդեղէնի եւն. արտածումը, չեղեալ համարելով արուած բոլոր արտածումները :

Ելմտական նախարարութիւնն ալ իր կարգին անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առած է, որպէսզի դրամական տագնապ չծագի : Այս մտահոգութեամբ հրահանգներ արուած են Պանք որ Ֆրանսէ : Ձեռք առնուած միջոցները առայժմ չեն կաշկանդեր ելմտական եւ դրամական ազատութիւնը : Այս առթիւ կը յանձնարարուի որ քաղաքացիները նոյն վստահութեամբ յանձնեն իրենց ա - ւանդները, փոխանցեն տուրքերու վճարումը եւ արձանագրուին զգ· պաշտպանութեան պարտաճիւղերուն :

*** Անգլիական կառավարութիւնն ալ արտակարգ միջոցներ ձեռք առաւ, ի նախատեսութիւն պատերազմի : Վարչապետը ոչ միայն ժողովի հրաւիրեց նախարարական խորհուրդը, այլեւ մասնաւոր խորհրդակցութիւններ կատարեց բանակի, նաւատորմի եւ օդատորմիղի վարիչներուն հետ, անհրաժեշտ հրահանգները տալով : Ամէն օր խուռն բազմութիւն մը կը հաւաքուի արտաքին գործերու պաշտօնատան առջեւ, ժամէ ժամ լուրի սպասելով, հակառակ օսմանական արգելքին : Ձեխական վերջնագիրը եւ բանակցութեանց խզումը չատ ծանր տպաւորութիւն գործեցին անգլիական կառավարութեան վրայ : Նախարարները միշտ ժողովի մէջ են, եւ միայն ճաշի առեն դադար կ'առնեն : Սպայակոյտին վարիչներն ալ անընդհատ կը խորհրդակցին : Բացի պինուորական զգուշութիւններէն, ներքին նաւատորմիղն ալ ռազմափորձեր կը կատարէ Հիւսիսային ծովուն բացերը : Փ

ՈՒՐԻՇ ԻՆՉԵ՞Ր ԸՍԱՒ ՀԻԹԼԷՐ

« ՄՆԱՄԼԸ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ ՄԸ ՉԷ ՈՐ ԿՐՆԵՄ .— ՄԱՋ ՔԱՇԱԾ ԵՆՔ ԱԼՋԱՍԼՈՒՌԵՆԻ ՎՐԱՅ .— ԲԱՆԱԿԻՆ, ՕԴԱՏՈՐՄԻՂԻՆ ԵՒ ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՂ ՉՕՐԱՅՈՒԺՄԸ .— 278.000 ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐ ԳՈՐԾԱԶՈՒԱԾ ԵՆ ԱՁԱՐԿՈՒ ԱՄԲՈՒՔԻՒՆՆԵՐ ՇԻՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ .— ՊՈՂՊՋԱՏԷ ՊԱՏՈՒԱՐ ՄԸ .— ՉՈՒՏԷՓԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆՆԵՐԸ ՈՉ ԱՆՊԱՇՏՊԱՆ ԵՆ, ՈՉ ԱԼ ԻՐԵՆՑ ԲԱԺՏԻՆ ՁՈՒԱԾ :

ՄՄԲ.— Երէկ հրատարակած էինք Հիթլէրի ճառին առաջին մասը : Ահա - ւասիկ մնացեալին ամփոփումը .—

— «Փետրուար 2ի ճառիս մէջ ըսի որ եթէ Փրակա կը կարծէ թէ կրնայ տեւել ներկայ վիճակը, այն առեներուրովինկայր է : Ըսած եմ արդէն թէ այլ եւս թոյլ պիտի չտամ որ շարունակուի 3.500.000 Գերմանացիներու հարատահարութիւնը եւ կը խնդրեմ որ օտար դիւանագէտները նկատի ունենան թէ սնամէջ սպառնալիք մը չէ այս :

Ազգային ընկերվարական պետութիւնը մեծ զոհողութիւններ կատարեց : Ան չփայփայեց վրէժխնդրութեան զգացումները, ընդհակառակն : Ֆրանսա կորզեց Ալզասը եւ Լոռէնը գերմանական հին կայսրութենէն 17րդ դարուն, խաղաղութեան առեն : 1870ին Գերմանիա եւս առաւ զայն : Մեծ պատերազմէն վերջը Ֆրանսա նորէն եւս առաւ զայն : Մեղի՝ Գերմանացիներուս համար մեծ նշանակութիւն ունի Սթրասպուրգի մայր եկեղեցին, բայց մենք խաչ քաշած ենք այդ բոլորին վրայ : Ոչ մէկը պիտի կրնար բռնադատել մեզ որ հրաժարէինք այդպիսի իրաւունքներէ, եթէ մենք այդպէս ուզած չըլլայինք : Մենք այլ բոլորը վրայ առինք միանգամընդմիշտ, դաշնակցելու համար Ֆրանսայի հետ եղած յաւիտենական կռիւը : Մենք միեւնոյն քայլերն առինք ուրիշ սահմանադրութիւններու համար : Մենք գերազոյն զոհողութիւնը կատարեցինք, խաղաղութիւնը պահպանելու եւ հաշտութեան ճամբան բռնելու համար : Շատ կարեւոր պարագայի մը մէջ մենք մերժեցինք զէնքի դիմել ուրիշ պետութեան մը դէմ : Պատճառը այն չէր որ չէինք կրնար բրիտանական նաւատորմին 35 առ հարիւրէն աւելի մարտանաւ չինել, այլ որովհետեւ կ'ուզէինք մեզմացնել կացութիւնը : Մենք անմիջապէս համաձայնութիւն մը կնքեցինք Լեհաստանի հետ . համաձայնութիւն մը որ չատ աւելի կ'արժէ քան բոլոր նաւային համաձայնութիւնները :

Գերմանիա ամէն կողմը ունի սահմաններ, զորս կը նկատէ անխոխոնջելի : Ասիկա նկատուեցաւ Գերմանիոյ համար տկարութիւն մը, բայց այսօր ես կ'ուզեմ ուզել այդ սխալը : Գերման ժողովուրդը չի կրնար հանդուրժել որ 3.500.000 հոգի տառապին, առանց իր կողմէ անոնց մասին բան մը ընելու :

Մենք կ'ըմբռնենք, որ Բրիտանիա եւ Ֆրանսա պաշտպանեն իրենց սեփականի չահերը, եւ ես կրնամ վստահեցնել Փարիզի ու Լոնտոնի պետական դէմքերը, թէ մենք ալ վճռած ենք պաշտպանել մեր սեփական չահերը, բոլոր պարագաներուն մէջ : Ես կ'ուզեմ յիշեցնել անոնց Ռայխստագի առջեւ խօսած ճառս 1933ին... «Ես յանձն կ'առնեմ ամէն վտանգ, ամէն նեղութիւն եւ ամէն հալածանք քան կը հրաժարիմ այսպիսի պարտականութեան մը կատարումէն» : Ոչ մէկ պետութիւն աւելին ըրած է խաղաղութեան համար քան Գերմանիան :

(Հետեւեալ շարունակութիւնը կարդալ Գ· էջ)

ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ՄԸՆՏԻՐ

Հեղինակ՝ ՓԻԼԻՊՈՓ ՄԸՆՏԻՐ Նկար. Բ. ԱՆԲԻՆԵԱՆ

Ճամբայ ելանք. այս անգամ մեզի կ՚ուղեկցէին միայն ջորիներ եւ ձիեր, որոնց վրայ հեծած էին մեր ուղեցոյցները։ Մենք ալ մեր հերթին հեծանք մեր ձիերուն։ Ճամբան երկար էր եւ ձանձրալի։ Ամէն կողմ անապատ էր, ոչ մէկ ծառ, ոչ մէկ թուփ։ Ամէն տեղ ալ ցամաք ու ամայի։ Ոչ մէկ ջրհոր, ոչ մէկ աղբիւր

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԴԱՐՁԵԱԼ ԿՐԹԱԿԱՆ ՁԱԿՈՏԵՆ

«Որ. Հայաստան» (28 օգոստոս) Ամ. Մաթիւրոսեանի հրահանգը, որու համաձայն բացուած կը յայտարարուի նոր տարեշրջանը ակումբներ 1էն սկսեալ :

Նոյն թերթին յաջորդ օրուան թիւին մէջ կը կարդանք :—

« Սկսեմբեր 1էն սկսեալ, կը վերաբացուին բարձրագոյն դպրոցներու դուռները :

Գիւղական համալսարանը եւ ուսումնարաններու մեծ մասը աւարտած են ընթացքի եւ այլ չէնքերու վերանորոգման աշխատանքները, սակայն նոր փաքիւլթէներու բացման եւ ուսանողութեան թուական ամման հետաքրքրութիւն կը ներկայացնէ այն պարագան, որ համալսարանի շէնքի մէջ պիտի կազմակերպուին նաեւ գործնական աշխատանքներ գիւղատնտեսական վարժարանի բաժնին մէջ :

Բոլոր այս անպատեհութեանց պատճառն այն է որ դպրոցական չինարարութիւնը դանդաղ կ'ընթանայ : Այս պիտի 1936ին համալսարանին կից ըսկսան չինել մասնաւոր չէնք մը լսարաններով եւ 700 հոգինոց սրահով մը, — պէտք է այս տարի աւարտէր այդ շէնքը, մինչդեռ կէսն իսկ աւարտած չ' ամաւին :

1938 — 1939 ուսումնական տարեշրջանին համար, պետ. համալսարանն ու բարձրագոյն վարժարանը չեն կրցուցած տակաւին իրենց դասախոսական կազմը եւ թափուր կը մնան աթոռանուէհան, երկրաբանութեան, անատոմիա-ֆիզիոլոգիայի, պատմութեան եւ կարդ մը ուրիշ ճիւղերու ամպիոնները : Դասախօս ճարելու համար մարդ ղրկուած է Մոսկուա, Լէնինկրատ, Մարկով եւ այլ կեդրոնական քաղաքներ :

Բարձրագոյն վարժարանը այս տարի կը բանայ իմաստասիրութեան եւ կաժուէրներու շինութեան բաժին մը :

Գիւղատնտեսական բարձր. վարժարանը համեմատաբար բախտաւոր վիճակով մը կը դիմաւորէ ուսումնական նոր տարին :

Այգեգործական վարժարանը կը բանայ բոյսերու պաշտպանութեան եւ պղտ-բանջարաբուծական բաժին» :

Նոյն թերթին 28 օգոստոս թիւին մէջ կը կարդանք .—

« Երեւանի մէջ այս չաբաթ տեղի ունեցաւ կրթական գործավարութեան պաշտօնեաներու, տեսուչներու եւ ուսուցիչներու խորհրդակցութիւն մը, որուն կը մասնակցէր Հայաստանի կոմունիստ կուսակցութեան կեդր. կոմիտէի քարտուղար Ա. Յակոբեան (նիմբ.— Շատոնց չի լսուիր Գ. Յարութիւնեանի ձայնը) : Անցած տարուան կրթական շրջանին եւ նոր տարուան ծրագիրներուն մասին զեկոյց առաւ կրթ. գործավար Բ. Մարութեան : Մանաւանդ կանդ առաւ ուսուցիչներու ընդհ. դասախաքակութեան, աշակերտներու եւ ուսուցիչներու հաճախավարական կարթութեան վրայ : Եւ յետոյ խօսեցաւ ուսուցչութեան դասաւանդութեան եւ այլ մասին գործավարութեան ձեռք առնելիք միջոցներու վրայ :

Ամէնէն վերջ խօսք առաւ Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդի փոխնախագահ Սիմակ Սահակեան :

ՆՈՐ ԴԻՄԴԵՐ

Կոմունիստ կուսակցութեան Կիրովականի շրջանի քարտուղար Մ. Ամրէնեան, յօդուածի մը մէջ («Որ. Հայաստան», 28 օգոստոս) կը պարծենայ թէ Լէնինի կուսակցութիւնը նոր դիմքեր կը պատրաստէ, երիտասարդութիւնը յառաջատար դիրքերու վրայ կը բարձրացնէ, այսպէս քանդելով «այն մնուացկար տեսակէտը թէ մարդիկ չկան եւ մարդկային նիւթը կը պակսի երկրին մէջ» : Ահա նոր տադնդներ, նոր ուժեր, երիտասարդ վարիչներ կը հասնին ամէն կողմէ,— Կիրովականի շրջանին մէջ չկայ կառավարական, կրթական եւ ընկերային հաստատութիւն մը, ուր վարիչի տեղը չբռնուած ըլլան երիտասարդներու կողմէ : Երիտասարդներ՝ աւելի վերը, կեդրոնին մէջ,— Գիտութեանց Ակադեմիայի նախագահը Ա. Ա. կարապետեան, դասախօս Գ. Գիւորոսեան նշանակուած է պետ. համալսարանի տեսուչ, Հ. Մեզուրեան՝ անատոմաբուժական վարժարանի տնօրէն, Բ. Ամատուածատրեան՝ առողջապահական գործավար, Ռ. Շահբազ՝ փոխ-գործավար համայնական տնտեսութեան, Գ. Յովհաննէսեան՝ գործավար թեթեւ արդիւնաբերութեան, Մ. Գէորգեան՝ քանաքեռի եւ լիկորակայանի շինութեան պետ, Ա. Զարչօղլեան՝ մթերումներու գործավար, աւելցնենք՝ Հայկ Պարոնեան՝ խմբագիր «Որ. Հայաստան»ի :

Անդրիանեան երկաթուղին

Ինչպէս գրած էինք, վերջերս տեղի ունեցաւ անդրիրանեան երկաթուղին բացումը, մեծ հանդիսաւորութեամբ :

« Լա Թրիպիւն ան Նասիոն » հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ այս մասին .—

Անդրիրանեան երկաթուղին կոչուած է արմատապէս բարեփոխելու Իրանի տնտեսական եւ ռազմավիտա-կան կացութիւնը, որովհետեւ անոր կը շնորհէ Արեւելքի հաղորդակցութենէն կախում ունենալու կարելիութիւնը՝ եւ-թէ նաց հսկելու կարելիութիւնը՝ եւ-րոպայի եւ Ասիոյ միջեւ կատարուած փոխանակութեանց համար :

Անցեալին մէջ Իրան ենթակայ եղած է քաղաքական մեծ դժուարութիւններու՝ անգլիական եւ ռուսական միջամտութիւններուն պատճառաւ :

Այժմ Իրան ձերբազատուած է այդ միջամտութիւններէն եւ տիրացած կատարեալ անկախութեան :

Այս երկաթուղին երկարութիւնն է 1390 քիլոմեթր : Իրանի առաջին երկաթուղին է, եթէ չհաշուենք Թհրանէն քանի մը քիլոմեթր երկարութեամբ երկաթուղին՝ դէպի սրբավայր : Ցարդ, ամբողջ Իրանի մէջ հաղորդակցութիւնը կը կատարուէր ուղտերով, էշերով ու կառքերով : Նոր երկաթուղին կը կարէ ամբողջ երկիրը՝ Պարսից Ծոցէն մինչեւ Կասպից Ծովուն ափը : Արժած է 30 միլիոն թուքեան վրայ : Եւ յետոյ խօսեցաւ ուսուերէնի դասաւանդութեան եւ այլ մասին գործավարութեան ձեռք առնելիք միջոցներու վրայ :

Ամէնէն վերջ խօսք առաւ Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդի փոխնախագահ Սիմակ Սահակեան :

ՆՈՐ ԴԻՄԴԵՐ

Կոմունիստ կուսակցութեան Կիրովականի շրջանի քարտուղար Մ. Ամրէնեան, յօդուածի մը մէջ («Որ. Հայաստան», 28 օգոստոս) կը պարծենայ թէ Լէնինի կուսակցութիւնը նոր դիմքեր կը պատրաստէ, երիտասարդութիւնը յառաջատար դիրքերու վրայ կը բարձրացնէ, այսպէս քանդելով «այն մնուացկար տեսակէտը թէ մարդիկ չկան եւ մարդկային նիւթը կը պակսի երկրին մէջ» : Ահա նոր տադնդներ, նոր ուժեր, երիտասարդ վարիչներ կը հասնին ամէն կողմէ,— Կիրովականի շրջանին մէջ չկայ կառավարական, կրթական եւ ընկերային հաստատութիւն մը, ուր վարիչի տեղը չբռնուած ըլլան երիտասարդներու կողմէ : Երիտասարդներ՝ աւելի վերը, կեդրոնին մէջ,— Գիտութեանց Ակադեմիայի նախագահը Ա. Ա. կարապետեան, դասախօս Գ. Գիւորոսեան նշանակուած է պետ. համալսարանի տեսուչ, Հ. Մեզուրեան՝ անատոմաբուժական վարժարանի տնօրէն, Բ. Ամատուածատրեան՝ առողջապահական գործավար, Ռ. Շահբազ՝ փոխ-գործավար համայնական տնտեսութեան, Գ. Յովհաննէսեան՝ գործավար թեթեւ արդիւնաբերութեան, Մ. Գէորգեան՝ քանաքեռի եւ լիկորակայանի շինութեան պետ, Ա. Զարչօղլեան՝ մթերումներու գործավար, աւելցնենք՝ Հայկ Պարոնեան՝ խմբագիր «Որ. Հայաստան»ի :

ՍԷն Լուի կապոյտ խաչի Սանուիիճերու խմբանկարը
(Տես երկկուան թիւը)

Անդրիանեան երկաթուղին

Ինչպէս գրած էինք, վերջերս տեղի ունեցաւ անդրիրանեան երկաթուղին բացումը, մեծ հանդիսաւորութեամբ :

« Լա Թրիպիւն ան Նասիոն » հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ այս մասին .—

Անդրիրանեան երկաթուղին կոչուած է արմատապէս բարեփոխելու Իրանի տնտեսական եւ ռազմավիտական կացութիւնը, որովհետեւ անոր կը շնորհէ Արեւելքի հաղորդակցութենէն կախում ունենալու կարելիութիւնը՝ եւրոպայի եւ Ասիոյ միջեւ կատարուած փոխանակութեանց համար :

Անցեալին մէջ Իրան ենթակայ եղած է քաղաքական մեծ դժուարութիւններու՝ անգլիական եւ ռուսական միջամտութիւններուն պատճառաւ :

Այժմ Իրան ձերբազատուած է այդ միջամտութիւններէն եւ տիրացած կատարեալ անկախութեան :

Այս երկաթուղին երկարութիւնն է 1390 քիլոմեթր : Իրանի առաջին երկաթուղին է, եթէ չհաշուենք Թհրանէն քանի մը քիլոմեթր երկարութեամբ երկաթուղին՝ դէպի սրբավայր : Ցարդ, ամբողջ Իրանի մէջ հաղորդակցութիւնը կը կատարուէր ուղտերով, էշերով ու կառքերով : Նոր երկաթուղին կը կարէ ամբողջ երկիրը՝ Պարսից Ծոցէն մինչեւ Կասպից Ծովուն ափը : Արժած է 30 միլիոն անգլիական ոսկիի հսկայ գումար մը, որ հայթայթուած է առանց արտաքին փոխառութեան :

Հիւսիսային մասին մէջ, Շահիի եւ Խարի միջեւ, դիծը կ'անցնի 85 փոսղունքերէ, որոնց երկարութեանց ընդհանուր գումարն է 24 քիլոմեթր : Մեծագոյն փոսղունքին 2800 մեթր երկարութիւն ունի :

Հարաւային մասին մէջ, աւելի քան հարիւր սառերիկեայ համրաններ բացած են, երեսուն քիլոմեթր ընդհանուր երկարութեամբ : Այս աշխատանքները կատարած են 40.000 բանուորներ :

Երկաթուղին չինութեանց աշխատանքները վարած է «Քոնսորսիում Քամասքա»ն որ կազմուած է ամերիկական եւ չուետական ընկերութիւններէ : Հրապարակ հանուած էին բաժնեթուղթեր, որոնց տէրերը կը պատկանին զանազան ազգութիւններ — Ֆրանսացի, անգլիացի, պելճիքացի, գուիցերիացի, գերման, իտալացի, աւստրիացի եւ հոլանտացի : Արտաքին ոչ մէկ փոխառութեան դիմած է՝ այս ծրագիրը իրականացնելու համար : Ծախքերը ամբողջովին պիտի վճարուին ազգային եկամուտներէ : Այս հսկայ ձեռնարկը յաջողած է նոր Իրանի առաջնորդներուն կորովի ջանքերուն շնորհիւ : Անդրիրանեան երկաթուղին առաջին մասն է համրանելու մեծ ծրագրի մը : Այս յաջողութեան մէջ մեծ դեր մը ունեցած է քաջիւղը, որ Իրանի դլխաւոր հարստութիւնն է : Երկաթուղին դէպի Ամմանի երկարելու աշխատանքները արդէն բակած են : Ան պիտի կցուի Մէշէհին ու այդ չրջանը եւս պիտի կապուի Թհրանի : Այս դիծը երբ չինուի, կրնայ կապուիլ Պուխարայի ռուսական դիծին, որ կ'երթայ Թաշքէնտ, Սամարա եւ Սիպերիա : Նախնական աշխատանքներ սկսած են նաեւ Թաւրիզ Թհրան դիծին չինութեան եւ Քիւոմը Պելուճիստանի երկաթուղիին միացնելու համար :

Այս կերպով իրականացած պիտի ըլլայ Եւրոպա — Պաղտատ — Հնդկաստան համաշխարհային առեւտրական մեծ առանցքը : Միանդամայն, Իրան եւ ռուսական նախանիւեներուն համար Հնդկական Ովկիանոսին վրայ ելքեր կը բացուին :

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՍՈՒՆԿԷՆ ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒԱԾ

Վիէն — Ընկեր Ներսէս Աշխէկեանի տիկինը, սեպտեմբեր 11ին չուկայէն տունկ կը գնէ, տուն կը բերէն, կ'եփէն ու կ'ուտեն : Անմիջապէս կը հասկնան որ թունաւորուած են : Բոլորս կը հասնինք նախնական դարմանները կ'ընենք (հում կաթ, մածուն, սառոյց) :

Բժիշկը կը հասնի եւ ներարկում-ներ կը կատարէ : Միեւնոյն ատեն քնելով տունկերը կը նկատէ որ մէկ-երկուքը թունաւոր են : Շնորհիւ անմիջական խնամքին, կրցանք երկուքն ալ փրկել ստոյգ մահէն :

Յուսա՞նք թէ այս դէպքէն պիտի խրատուին ուրիշներ ...

Ռ.

ՕՏԱՐ ԳՆԱՀԱՏԱՆԵՐ

«La Culture Physique» ամսագիրը իր սեպտեմբերի թիւը դրեթէ ամբողջովին զարդարած է Ֆոթօ Արաքսի քանի նկարներով, մանաւորապէս գնահատելով անոնց արհեստագիտական երբութիւնները : Այս առթիւ թերթը կը շնորհաւորէ մեր աշխատակիցը, Պ. Գրիգոր Ճօլոլեան, որ ոչ միայն չքանչան մը ստացած է, այլեւ Ֆրանսական Հպատակ դարձած, իր տիկնոջ հետ, 1938 օգոստոս 7 թուակիր պաշտօնագրով :

Տ.

ԹՕՓԱԽՏԻ

Ինչպէս ամէն տեսակ ուռախտներ (**Tuberculose osseuse,** ganglionnaire եւայլն) եւ ամէն տեսակ հազ ու արիւնաթքոտութիւն կը բուժուին արագ եւ արմատական կերպով առանց դեղի եւ գործողութեան :

ԴԻՄԵԼ ՏՕՔԹ. ՋԵՆՈՐ ՊԷՕՐԷՖՋԵԱՆԻ

15 bis, Rue de Maubeuge Paris (9e)

Ժամադրութիւն, ամէն օր ժամը 14 — 18 : Tél. Tru. 83—87

ՊԱՏԱՆԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՎԱԶՐԻԿ

(Գ. եւ վերջին մաս)

— Վազդենը տուեց, կրկին փսփսաց նա, սուր աչքերը վրաս յառած :

Վազդենի բառերն էր թափառական, արկածախնդիր Վազրիկը :

Սքանչելի՛ մանուկ :

Աչքերս յուզմունքի արցունքներով լցուեցին, դրկեցի նրա փոքրիկ ձեռքը հանդիստ դլուխը, , սրտիցի կրծքիս եւ պինդ, պինդ համբուրեցի : Ահա թէ ինչո՞ւ այս կայտառ, կենդանի երեխան ժամերով ինքն իրան դատապարտած էր նատել քուրսու առաջ, սովորութեան հակառակ յանձն էր առել խաղալ մի հիւանդ, թոյլ երեխայի հետ, ահա թէ ինչո՞ւ էր զայրանում, երբ ընկերը դիպաւ նրա կրծքին ուր նա կրում էր բոլոր ցաւերից ամենանուիրականը, յեղափոխական փրկարար ուխտեմ գաղտնիքը : Նրան պատւիրել էին Թղթերը յանձնել ինձ, երբ տանը մեզնից դուրս ոչ ոք չէր լինի : Եւ նա սպասում էր համբերութեամբ :

Տանտիկինը ներս եկաւ :

— Վազրի՛կ գնո՞ւմ ես :

Չա՛, ի հարկէ, նա գնում էր, նա արդէն դրան առաջն էր, պատասխան անդամ չտուեց, բացեց դուռը եւ դուրս ընկաւ, կորաւ խաւարի մէջ :

Ա՛յն դուրսը ... ցուրտ էր, մոայլ ու ահաւոր : Հրացանների ձայները սաստկացան, հնչեն աւելի ողբաձայն եւ աւելի բարձր ոռնալ սկսեցին, ծերունին ընդոստ վեր ցատկեց քնից եւ երեսը խաչակնքեց :

Վազրիկը գնա՛ց ... այն արիասիրտ, դիւթական մանուկը, որ ոչնչից էր վախենում :

Վազդենը զրում էր ինձ, որ չէարժւեմ իմ թաքստոցից եւ սպասեմ իր յայտնուելուն : Եւ այնուհետեւ նամակները գալիս էին կանոնաւորապէս Վազրիկի ձեռքով, փոքրիկ բառերը տմէն օր, նոյն ժամերին, նոյն ձեւով : Ներս էր մտնում, կուրծքը միշտ խըտնամքով կոճկած, միշտ զդոյշ ու լուրջ : Տանեցիներից մենք զգալնիք չունէինք, բայց Վազրիկը մինչեւ վերջը յամառում էր իր ծայրայեղ զգուշութեան մէջ եւ նրանց ներկայութեան չէր համաձայնում կուրծքը բանալ : Նրա այդ սիրուն քմահաճոյքը կատարած լինելու համար իմ խնդրով տանտիկինը փոքրիկի հետ ուէ պատրուակով դուրս էր դնում, հէնց որ Վազրիկը յայտնւում էր : Ծերունին չատ լաւ չէր տեսնում, այդ դիակը Վազրիկը եւ նրանից չէր քաշւում, իրեն բոլորովին ապահով դգալով՝ նա չատպով մտնում էր ինձ, չոքում էր առաջս եւ կամացուկ կրկնում էր իր սովորական նախապատրաստութիւնը, ցոյց տալով կուրծքը :

— Բակի՛ր, էստ տեղ բան կայ :

Թղթերը հանում էի եւ նա կրկին անյայտանում էր, կրծքի վրայ փոխադարձապէս տանելով իմ նամակները Վազդենին ուղղուած :

Եւ մի երեկոյ նա սովորականից չատ ուշացաւ : Մութն ընկաւ, ձրադը վառուեց, բայց Վազրիկը չկար դեռ եւս : Անհոգս էլ լուռ էինք եւ անհանդիստ, մենք այնպէս սովորել էինք նրան տեսնել որոշ ժամերին :

Որճիթը իր մութ տառերներով այդ երեկոյ մեղ ճնշում էր : Լռութեան մէջ անախորժ էր հնչում նոյնիսկ ողորմելի կատուի սովորական մռռոցը եւ ծերունու «ախր ողորմած»ի չրխկոցը :

Սիրտս լի էր մութ թախիծով եւ ես սկսեցի անդադար քայլել չատ ու տուրջ : Դեռ երբեք դրսի խաւարը այս աստիճան խեղդող, այս աստիճան տհաւոր չէր թւացել ինձ, կարծես մի մութ ու սեւ բան, դանդաղ, հրէշաւոր դալարումներով օղակ-օղակ պատում էր մեր չուրջը թանձր խաւարի հետ, սպառնալով խեղդել, ոչնչացնել մեզ :

Հոգիս ցաւում էր անորոշ ու սեւ կասկածներից :

Ճանկարծ մի ուժգին պայթիւն լսուեց հէնց մեր փողոցում : Ամէնքս վեր թռանք, խլեցինք հրացաններս, տիւանջներս ձայնին պահելով : Եւ նոյն պայրկեանին դուռը չխկոցով բացւեց եւ ներս ընկաւ Վազրիկը դունատ, աչքերը չուռած, դէմքի վրայ անհնարին ցաւի կնիքը, չրխունքները իրար սրդուած, սեւ չճլուզ համար : Առանց ներկայ եղողներու վրայ ուշք դարձնելու եւ մոռացած իր սովորական զգուշութիւնը, նա ուղիղ դէպի ինձ վազեց, ծնկների վրայ ընկաւ եւ հեւալով ու նւաղած չչնչաց .

— Քակի՛ր, էստ տեղ բան կայ :

Մինչդեռ ես ձեռքս կ'երկարէի դէպի կուրծքը, նա անկարող եղաւ չոքած մնալ, եւ ընկաւ թիկունքի վրայ, աչքերը կիսախուփ, դէմքը դունատ, ինչպէս մեռել :

Շտապեցի բաց անել կուրծքը :

— Մ'անե՛ ... մ'անե՛, մ'ան ... հանձայնին նրա չրխունքները :

Վազրիկի կուրծքը այս անդամ իրօք ցաւում էր, այնտեղ մի չար դնդակ էր նստած : Կրծքի վրայից զգուշութեամբ հանեցի ծակոտուած ու արիւնոտ թղթերը, եւ նրանց տակ բացւեց լայն վէրքը, որից ծորում էր արիւնը :

Էլի երկու փոքրիկ ցնցում, եւ թեթեւ խռխռոց եւ նա իսպառ լռեց, այն սքանչելի մանուկը : Վազրիկ իր վերջին չունչը փչեց :

Ծերունին հասկացաւ, ոտքի կանգնեց տեղից, բայց ընկաւ, եւ ծնկների վրայ սողալով մօտեցաւ փոքրիկ նահատակին, մի ձեռքով նրա աչքերը փակեց, եւ միւսով չօշափեց, դուռ վէրքը, ապա խոպոտ ձայնով հեկեկոց ծերի սպանիչ արցունքով, տակտիկինը սարսափած՝ իր փոքրիկին ղրկեց, կարծես մի մութ վտանգից պաշտպանելու համար եւ նոյնպէս հեծկլտաց :

Երկու հրացան բերինք, խաչաձեւ դրինք նահատակի կրծքին եւ դլուխներս բանալով՝ ծունկ չոքեցինք նրբական դիակի առաջ : Ձրադի լոյսը պլպլում էր մեղմիւ, մեր ստուերները խաղում էին մեռելի չուրջը սպիների պէս եւ մենք կատարում էինք հսկումներից վեհագոյնը :

Ճանկարծ ծերունին ոտքի կանգնեց իր չորցած հասակի ամբողջ բարձրութեամբ, կարծես երկինքին աւելի մօտ լինելու համար, արիւնոտ ձեռքերը տարածեց դէպի վեր, դողդողուն ձայնով բացականչեց .

— Տէ՛ր, տէ՛ր, քո զաւակի արիւնը համարիր ... վրիժառեան արիւն ... տե՛ս, ի՛նչ մաքուր է, ի՛նչ կարմիր ...

Մեր միահամուռ եւ ուժգին հեծկլտոցը խլացրեց ծերունու ձայնը, նա ծնկների վրայ ընկաւ նորէն դիակի առաջ :

Նոյն վայրկեանին դրսում նոր հրացաններ որոտացին, մենք չղջալատուած էինք :

Չէնքերնիս խլեցինք եւ դուրս ընկանք խաւարի մէջ :

Բոլոր Վազրիկների անրիծ արեան սիրոյն՝ կռիւ էր պէտք :

Եւ կռիւն սկսաւ ...

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

ՀՆԴԻ՝ ՀԱՑԱԶԻՆՆ ՍԱՐՍԱՓՆԵՐԻՆ

ՍԻՐԱՆՈՑՇ.— 3. ԱՑՆԹԱՊ

(Գերմանական աղբիւրէ պատմուած)

Ցանկարծ ճնշումը փոքր ինչ տեղի տուաւ : Կրցաւ չուրջը դանալ, եւ առանց իր դիակէն, ինքնաբերաբար ձիաքը ինկան զանազան դէպքեր, մանաւանդ իր ամուսինին ճակատագիրը, հէք ամուսինին՝ որ բանակն չէր վերադարձած, ուր «ժանտասանդէն մեռած» էր : Նոյնքան հէք Մելինէին լեզուն վրայ եկան բանատեղծ Աւետիք Իսահակեանի բառերը, եւ սկսաւ երդել բարձրաձայն ու յուզուած :

Ծերունի կնոջ ոտնաձայները քիչ կ'աւելի կը թափանցէր յուզմունքի ալիքներով բակին մէջ իրարու վրայ խըտնամ ամբոխին վրայ : Ամէնքն ալ դիակին հայ բանաստեղծին այս դեղօրէն, եւ բառերը ղղուշաւոր սիրոյ սիրտ ներու դունդին վերեւ կը սաւառնէին : Ամէնքն ալ կեցած մտիկ կ'ընէին հայ կնոջ այդ հայրենարդէ ցանկութեան : Սորդրդած լռութիւն մը կը տարածուէր թափէզով մարդոցմով. — կենդանիներով լեցուն այդ խանին բակին մէջ, որուն մէջտեղը դիակն էր սրբանուէր թափէզով մարդոցմով. — կենդանիներով լեցուն այդ խանին բակին մէջ, որուն մէջտեղը դիակն էր սրբանուէր թափէզով մարդոցմով.

Երբ Մելինէ վերջացուց, թուրքերու վայրենարարոյ ճնշումին թափը մեղմացած էր եւ խաւարարդել Հայորդիներուն ամբոխը չունչ մը կ'առնէր : Շատ չատերը կը հեծկլտային, աչքերէն կը բղխէր կողկողալին նուազկոտ թառանչք մը, եւ անանուն տատապանք մը կը տոդորէր կը տոչորէր խանին այդ մահահոտ անդատակը : Ամէն ոք իր տեղը կը փնտռէր, ոտքի վրայ կենալու երկքայլ վայր մը : Ժամեր տեւ նալու երկքայլ վայր մը : Ժամեր տեւեց, մինչեւ որ ամէնքը դտան ապատեց, մինչեւ որ ամէնքը դտան ապատան մը, կտոր մը կարծր հող, որուն վրայ կաբենային երկարել քիչ մը իրենց յոդնած անդամները : Միքանոյշ եւս իր հօրաքրոջ եւ Լուսովնակրատուհիի հետ անկիւն մը դտած էր, ուր կաբենային նստիլ :

Շնչարդելիչ դարշահոտութենէն պաշարուած, մարդու եւ անասունի կղկղանքներու միջեւ, չարժելու անկարող, անօթի ծարաւ, իրենց վիճակը կարող, անօթի ծարաւ, իրենց վիճակը եղաւ ազատելու համար փորձ մը իսկ ընելու ամէն հնարաւորութենէ զուրկ, մահ եւ ամէն տեսակ տառապանք աչքի առջեւ, եղկելիներուն այս դունդը ենթարկո միայն կ'անցընէր դիւերը հարուստ Հալէպ քաղաքին մէջ :

— Համբերող եղէք : Եւ Տէրը ոյժ կուտայ մեղի, չտկարանանք եւ մինչեւ վերջը ապաւինինք իրեն, որ թոյլ կուտայ այս ամէնուն դալ մեր վրայ, — կը հծծէր ծերունին Մելինէ, Սիրանոյշի դլուխը իր չորցած ցամքած կուրծքին դէմ բռնած :

— Մինչ Տէրը չէ՞ր որ առաջնորդ եղաւ իսրայէլ ժողովուրդին, որովհետեւ ան պիտի չէր իրեն յուսացողները :

Սիրանոյշ այդ դարշելի կացութեան մէջ կը ցնցուէր չարունակ : — Մեր կարօտութեան միջոցին ան մեղ երեսի վրայ ձգեց, — կարծես ասիկա իր հոդիին ազաղակն էր, որ միակ եւ յուսահատ կը պայքարէր եւ կը զօտեմարտէր ճառաքայթ մը լոյսի համար մեզի :

Անոր բոլորտիքը կը թնդար հեկեկանքը հարիւրաւորներու, եւ անընդհատ հառաչանք մը կը լեցնէր չէնքը : Անկարելի էր քունի վրայ խորհիլ : Վատահարեկ ու խռնդ մարմինները երազային թմբիրով մը միայն վարակած էին եւ անոնք էր որ պահիկ մը կը մոռցուէր անոնց զարհուրելի կացութիւնը :

Առաւօտուն իրենց առջեւ պատկերացուած տեսարանը ա՛լ աւելի ահաւոր էր քան ինչ որ կը նկարագրէր դիշերը իրենց երեւակայութեան մէջ : Խռնին բակին չափաւոր մեծութիւնը մարդկային համարուած էակներով խճողուած էր, իրարու քով, իրարու վրայ դիզուած, կծկուած : Փուտ ու դիւրատիրուլ դերաններու վրայ պղտղուած սրահը եւս, չատ մը տեղեր փլչելու սպառնալիքին տակ, տեղ տեղ ալ պատերը թափած, խճողուած էր մարդոցմով, եւ վարէն կը տեսնուէր նաեւ որ նոյն բանն էր տանիքին վրայ :

Հետ բերուած կենդանիները խառն կը կենային մարդոց մէջ եւ անոնց հետ, եւ անդին, մէկ կողմը, աւտարակի պէս կը ցցուէին երկու հարիւր դլուխներ, փուտութեան զանազան աստիճաններու վրայ, կիսամերկ կամ պատառոտուն, աղտեղի ցնցոտիներով հագիւ հազ ծածկուած : Անոնք մնացած էին նախորդ կարաւաններէն, անօթի նամ ուէ հիւանդութենէ մեռած եւ տակաւին ողջ մնացողներէն հոս բերուած եւ իրարու վրայ դետեղուած : Ահա այս դիակներուն տակ էր որ կը ապրէին ամէն տարիքէ կմախքանման ադաք, լուս, եւ անդադար ապտաքին ուէ ապրելու, նոյնիսկ կենդանւոյն մեռած :

Եւ չարաբաստիկ մարդոց այս դասժանքին մէջ կարելի կ'ուղարկէր իր չբլացիկ ճառագայթները : Ճանճերու անթիւ անհամար զանգուած մը կը պատակէր ամէն կողմ : Ամէն կողմ կը զանուէին անպատ եւ ամենանոյ ուտելիք, անոնք ալ յոդնած ուիմրած, կարմ մը միայն կը թռչկոտէին եւ սեւ ու խիտ չարքերով զարձեալ կ'իյնային ամէն անչարժ բաներու վրայ :

Իրիկունը հասնողներէն չատերը արդէն հիւանդացած էին : Մէկ մասը աւնդէ բռնուած, ջո՛ւր, ջո՛ւր կ'պատ ակէին, ուրիշներ պառկած էին անդադար ու վատուժած : Ամէնքն ալ գոյգես անտարբեր կը սպասէին իրենց ճակատագրին : Շատ քիչերը միայն կրցան այդ ապականուած օդին մէջ իրենց պաշարին մնացորդները ուտել : Առանց կերի եւ ջուրի մնացած գրատարները սկսան անհանդարտ ըլլալ եւ իյնալ հոս ու հոն թափառական գեմները պատկողներու միջեւ, բան փնտռելու, որով կարենան յագեցնել իրենց քաղցն ու ծարաւը :

— Պէտք է ամէն բան ընես վալիին հասնելու համար, Լուսա՛,— հծծեց Սիրանոյշ, որ արդէն ջերմէ կը տառապէր :—Գնա՛, երբ դեռ ժամանակ կայ : Մի վարանիր, դացէ՛ք :

Լուսովնա կրապովիչ ոտքի եաւ դժուարաւ : Երկու կողմին վրայ կ'իներեար : Շրմորած բոլորտիքը նայելով, սարսափէն կը ցնցուէր : Նոյնիսկ զզուանք կը զդար իր մարմինին պարչահոտութենէն : Կարծես պիտի խեղդուէր, եւ տատիկ սրտի խառնուրդ մը կրկին զեռները նետեց դինքը :

Ի վերջոյ կեցաւ զոդեաս զգայապիլ կ, ոտքերուն վրայ :

Սիրանոյշ եւ Մելինէ, ընդարմացած, պառկած էին անոր քով :

Թարգմ. ԵՏԱՆ

(Շար.)

Բայց պէտք է հասկնալի դառնայ, որ այս գոհողութիւնները սահման մը ունին:

Այս տարի պատահար մը տեղի ունեցաւ, որ ստիպեց մեզ փոխելու մեր դիրքը: Այս տարի Չեխոսլովաքիոյ մէջ կատարուեցան քաղաքապետական ընտրութիւնները: Այս ընտրութիւնները մտահոգութեամբ դիտողներ կային, որովհետեւ կը վախնային գերման ազգային շարժման մխուեններէն:

Փորձուեցաւ ազդել ընտրութեանց արդիւնքին վրայ: Փրակայի կառավարութիւնը անհրաժեշտ գտաւ գործ դնել բիրտ ահաբեկչութիւն: Զուտէթեան Գերմաններըը բռնի ուժի ենթարկուեցան, որպէսզի իրենց ուզածին պէս չկարենան քուէարկել: Եւ այս ցոյցը արտաքին աշխարհին աւելի դովելի ցուցնելու նպատակով Պ. Պէնէշ սուտ մը գլորեց թէ Գերմանիա զօրաշարժ կատարած է: Այս մասին ես կ'ընեմ հետեւեալ յայտարարութիւնը.— Նորութիւն չկայ այսպիսի սուտերու մէջ: Մէկ տարի առաջ, ուրիշ պետական մարդ մը յայտարարեց, թէ 20.000 գերման զինուորներ ցամաք հանուած են Մարոք: Ֆրանսական դեսպանին ուղղուած խօսք մը բաւական եղաւ ցնդեցնելու այս սուտը:

Չեխական յայտարարութիւնը բացարձակապէս սուտ է: Այս մասքով ալ ես տեղեկացուցի ուրիշ պետութեան մը, բայց այս լուրը հաղորդուած էր Փրակայի կառավարութեան, որ օգտագործեց զայն ընտրութեանց վրայ ազդելու համար: Ես կը վստահեցնեմ, թէ չկայ ոչ մէկ զինուոր աւելի, որ զօրաշարժի ենթարկուած ըլլայ, քան սովորական ժամանակ եղածը, եւ թէ ճիշդ հիմա ոչ մէկ զինուոր կայ, որ իր խաղազութեան ժամանակուան զօրանոցէն դուրս հանուած ըլլայ: Մենք կ'ուզենք խուսափիլ Չեխոսլովաքիոյ վրայ ճնշում բանեցնելու երեւոյթէն իսկ:

Արդ, Եւրոպա գրեթէ զօրաշարժի ենթարկուած էր Ծառայելու համար ծրագիրներուն կառավարութեան մը, որ կ'ուզէր ազդել ընտրութեանց վրայ: Փրակայի կառավարութիւնը, իրեն յատուկ անխղճութեամբ, չվարանեցաւ կասկածի արատը նետելու մեծ պետութեան մը վրայ, որպէսզի խուճապի ենթարկէ Եւրոպան:

Բայց Գերմանիա պահեց իր հանդարտութիւնը, որովհետեւ որոշ էր, որ քաղաքապետական ընտրութիւնները պիտի դային հաստատել Զուտէթեան Գերմաններու իրաւունքները: Այն ժամանակ բռնեցաւ, թէ Գերմանիա ընկրկեցաւ Չեխոսլովաքիոյ ոյժին եւ Ֆրանսայի ու Անգլիոյ միջամտութեան առջեւ: Դուք կը հասկնաք, թէ մեծ պետութիւն մը երկրորդ անգամ այսպիսի բան չի կրնար ընդունիլ...

Գերմանական նախկին կայսրութիւնը մեզի համար դաս մը եղաւ. ան իր կարողութեան սահմանէն անդին զնաց խաղազութեան սիրոյն, բայց զարճալ պատերազմը չխնայեցաւ մեզի: Մայիս 28ին, ես ձեռք առի խիստ միջոցներ.—

1.—Ուժեղացում բանակի եւ օդատորմիղի, զոր հրամայեցի ես եւ որ անմիջապէս գործադրուեցաւ:

2.— Հրամայեցի, որ արեւմուտքի մէջ ամրութիւններ կառուցուին:

Կրնամ ապահովցնել ձեզ, թէ մայիս 28էն ասդին ամէն ժամանակներու ամէնէն ահարկու ամրութիւնները կը կառուցուին: Նշանակեցի Տոքթ. Թոտը, զերման ճամբաներու ընդհանուր քննիչը, այս չինութեանց հսկիչ: Եւ անոր հանճարեղ մտքին տակ արդէն լրացած է մեծագոյն չինութիւններէն մին: Իր վարչութեան տակ աշխատած են այս ամրութեանց վրայ 278.000 մարդ, 48.000 աշխատաւորներ եւ Աշխատաւորական ծառայութեան 100.000 անդամներ, հազարաւոր ճարտարապետներ եւ հետեւակ զօրաբաժիններ:

Երկաթուղիները օրական փոխադրեցին 8000 վագոն նախանիւթ: Այս ամրութեանց չինութիւնը անրոզմապէս պիտի լրանայ ձմեռէն առաջ: Անոնց պաշտպանողական կարողութիւնը ապահովուած է: Այժմ կան պէտճոնով վերաձորուած 1000 ամրութիւններ: Այս պողպատէ եւ պէտճոնէ պատնէշի համին,— երեք գիծ աւելի քան չիսուն քիլոմէթր խորութեամբ — կանգնած է ամբողջ գերման ժողովուրդը, պէնքը ձեռքին: Ես այս արշաւանքը կատարեցի ապահովելու համար խաղազութիւնը: Ես չեմ կրնար մեկուսի կենալ եւ անսպառ համբերութեամբ դիտել Չեխոսլովաքիոյ մէջ գերման ժողովրդի հարստահարումը: Պ. Պէնէշ հնարքներու կը դիմէ: Ան կ'ուզէ բանակցութեանց սկսիլ եւ խնդիրները ձգձգել, բայց ասիկա այլեւս երկար չի կրնար տեւել: Խօսքերու եւ նախաձեռնութիւններու հարց չէ այս, այլ իրաւունքներու: Գերմաններու ուզածը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ ինքնորոշման իրաւունք, ինչ որ ունին բոլոր ժողովուրդները — եւ ոչ թէ դատարկ խօսքեր:

Պ. Պէնէշէն ոչ ոք կը խնդրէ, որ Զուտէթեան Գերմաներուն նուէր մը տայ: Անոնք իրաւունք ունին պահանջելու, որ ապրին իրենք ուրիշ բոլորու ժողովուրդներու նման: Կը կարծեմ թէ ես խաղազութեան կը ծառայեմ, այս մասին ոեւէ կասկած չձգելով: Ես չեմ ուզեր, որ մեղ յանձնեն երեք միլիոն Ֆրանսացիներ հարստահարելու համար կամ երեք միլիոն Անգլիացիներ: Բայց ես կը պահանջեմ, որ վերջ դնէ 3.500.000 Գերմաններու հարստահարումը Չեխոսլովաքիոյ մէջ: Ես կ'ուզեմ, որ այս հարստահարումը տեղի տայ ինքնորոշման իրաւունքին: Ինչ որ ես կը պահանջեմ, մեր բոլորին պահանջն է, հայրենակիցներ: Ես կը պնդեմ, թէ օրէնքը պէտք չէ վերածուի անարդարութեան: Գերմաններ է որ կը պաշտպանեմ ես:

Ես չեմ ուզեր երկրորդ Պաղեստին մը տեսնել Գերմանիոյ սահմանագլուխին վրայ: Մեզմ Արաբները անպաշտպան են եւ լքուած: Չեխոսլովաքիոյ Գերմանները ոչ անպաշտպան են, ոչ ալ իրենց բախտին ձգուած »:

Ցիշելէ ետք թէ Նուրըմպէրկի համագումարին ներկայ են «մեր աւտոբիացի հայրենակիցները», Հիթլէր չարունակեց.

— « Երբ ես Հոմ էի, ըմբռնեցի թէ ինչպէս մարդկային պատմութիւնը խիստ նեղ հայեցակէտէ մը կը դիտուի: Ժողովուրդ մը կրնայ զարճալ յարութիւն առնել՝ տարի՝ տարիներ ետք: Գերմանիա եւ Իտալիա ասոր օրինակներն են: Անոնք վերածնած ազգեր են: Այսօրուան այս երիտասարդութիւնը կը ծագի պատմական հողէ մը: Հռոմէական կայսրութիւնը զարճալ կը սկսի հնչել: Գերմանիա նոր պետութիւն մը չէ: Ես Նիւրըմպէրկի բերել տուի հին կայսրութեան թագին զոհարները, որպէսզի ցոյց տամ ամբողջ աշխարհին, թէ Նոր Աշխարհի դիւտէն շատ զարեր առաջ գոյութիւն ունէր հզօր գերմանական կայսրութիւն մը»:

Հիթլէր իր ճառը փակեց հետեւեալ խօսքերով.

— « Գացէք ձեր տուները. դուք իրաւունք ունիք բարձր բռնելու ձեր դերման գլուխները: Մենք երբեք պիտի չխոնարհինք օտար ճնշումի տակ: Կ'երդնում: Աստուած օգնէ ինձ »:

Ընդհ. ևետում Հաթայի մէջ

Անախոքէն կը հետապրէն.— Երեսփ. ժողովը օրէնք մը քուէարկեց որով նեղում կը չնորհուի օրինապանցներուն, մէջն ըլլալով այն արար եւ ալեվի քաղաքական յանցաւորները որ կռուած են Քրքական դերակրութեան դէմ :

**** Երեսփ. ժողովը քուէարկեց նաեւ հետեւեալ օրէնքները.—*

1.— Նամակի դրոշմաթուղթեր տպել: 2.— Տասանորդի (աշար) տուրքը ջնջել: 3.— Գլխարկը իբր ազգային գլխանոց ընդունիլ: 4.— Թուրքիոյ անկախութեան բայլերգը իբր ազգ. բայլերգ ընդունիլ: 5.— Բամպաթիւ վայրերու մէջ միջին վարժարաններ բանալ: 6.— Արձակուրդի ընթացքին նոր պետութեան պատկանող օրէնքներուն հրատարակման ու գործադրութեան համար կառավարութեան լիազօրութիւն տալ :

Ժողովը կառավարութեան յանձնարարեց անհրաժեշտ դիմումները ընել, Հալէպի եւ Լազքիէի սահմանակից հայկական գիւղերուն վրայ տուրքերու պաշտօնեաներու կողմէ գործադրուած ճնշումին վերջ մը տալու համար :

Ապր. ժողովը այս որոշումները տալէ վերջ առժամապար գադրեցուց իր աշխատանքը, մինչեւ 1938 նոյեմբեր:

Կ. Խաչի վերջին խումբին վերադարձը

Կ. Խաչի օգափոխութեան Գ. խումբի վերադարձի մասին երէկ Թիւրիմացութիւն մը պատահած ըլլալով, ստորեւ կը հրատարակենք բուն դիկոյցը.—

Գ. խումբը Փարիզ կը հասնի ՍԵՊՏ. 16ԻՆ ԺԱՄԸ 4ին, Լիոնի եւ միւս քաղաքներու խումբը Լիոն կը հասնի ՍԵՊՏ. 16ի ԳԻՇԵՐԸ ժամը 10.40ին, իսկ Մարսէյլի խումբը՝ ԱՌՏՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 10ին:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «Եգիպտացի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները *16* Սեպտ., ուրբաթ երեկոյ ժամը *8.30*ին, 6 Ավրնիւ տ'Իէնայի սրճարանին վերնայարկը: Ցրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգի քննութիւն:

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱՒՈՒՆՑԻ «Ալրամ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 16 Սեպտեմբեր, ուրբաթ երեկոյեան ժամը *8.30*ին, սովորական հաւաքատեղւոյն օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգերու քննութիւն:

ԻՍԽ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ «Զաւարեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովը կը հրաւիրէ «Զաւարեան», «Մուրատ», «Մշօ», «Սէրէմճեան» եւ «Արդուճեան» խումբերու ընկերները 17 Սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Խրիմեան» սրահին մէջ: Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգերու քննութիւն:

ԱՒՆՈՒՎԻԼԻ «Վարդան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 17 Սեպտեմբեր՝ շաբաթ երեկոյ ժամը *8.30*ին, ընկ. Հայկ Թորեանի բնակարանը: Ցրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգերու քննութիւն: *Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:*

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ե. Մինասեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը *19* Սեպտ., երկուշաբթի երեկոյ ժամը *8.30*ին, «Հայ Եկուզեղին մէջ: Օրակարգ՝ Նախորդ ժողովի շարունակութիւնը *Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:*

Գաւառ

ՏԷՍՆԻ կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ *18* Սեպտ., կիրակի առաւօտ ժամը *9*ն, սովորական վայրը: Կարեւոր օրակարգ՝ կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները:

ՎԻՆԻՆ կոմիտէի դասալսօսական ժողովը՝ 16 Սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Խաժակ» ակումբին մէջ, Նիւթ՝ «Հ. Յ. Դաշնակցութեան ծագումն ու զարգացումը» Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԼԻՕՆԻ Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ընկերները, *16* Սեպտ., ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, *181* Քուռ Լաֆայէթ, «Զարդարեան» գրադարանին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

ԱՎԻՆԵՈՆԻ «Մուրատ» խումբի ընդհ. ժողովը՝ *18* Սեպտ., կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին, Գար Սանթրալի սրահը: կարեւոր օրակարգ: Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը, կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՀԱՅ ԳԱՐԴԱՐԱՆԱՑ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Ակնոց» ենթակոմիտէն, *16* Սեպտ., ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8ին, սովորական տեղը, կարեւոր օրակարգ:

«ՋԱՒԱՐԵԱՆ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ *17* Սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամ 8ին, «Վաւանդեան» սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

«ԳՐԻՖՏԱՓՓՕՐ» ենթակոմիտէի ժողովը *17* Սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, «Շահիրիկեան» սրահին մէջ:

«ՎԻԱՄԵՆ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ *17* Սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, սովորական հաւաքավայրը:

«ԻԵՒԱՆ» խումբի ժողովը *15* Սեպտ., հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին:

«ԸՆԿԵՐ ԿԱՐՕ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ *17* Սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին:

Այս բոլոր ժողովներուն Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. Կոմիտէի Ներկայացուցիչը.

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ (Գաւմբ. Բերթիէ) պատանեկան խմբակի ժողովը՝ 16 Սեպտեմբեր ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, սովորական տեղը, կը խօսի Ընկ. Ն. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, Նիւթ՝ «Մարզանքի օգուտները»:

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՑԻ պատ. խումբերու ժողովը՝ *15* Սեպտ., Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին: *Կը խօսի Ընկ. Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ*, Նիւթ՝ «Հայաստանի աշխարհագրութիւն»:

Վերոյիշեալ ժողովներուն Ներկայ պիտի ըլլայ Ընկ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ:

ԱՀԱԶԻՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱԿՆՈՑԻ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

Notre-Dame de Lorette *մէթրոյին մօտիկ,*

8 Rue Notre-Deme de Lorette *ակնոցավաճառ խանութը:*

Ակքի ճրի քննութիւն հայ եւ ֆրանսացի մասնագէտներու կողմէ:

Շաբաթ օրերը հայրենակիցներու համար ԿԱՐԵՒՈՐ ՁԵՂՔ

ԿՐ ՓՆՏՒԻՒԻ

— Շնորհիկ Եազտանեան կը փնտռէ իր քոյրը՝ Սիրուհի Եազտանեանը, Հաճի Մարիամին թոռը, Շապին Գարահիսարի չրջանէն: Բնիկ Շոյլիսարցի: 1917ին աքսորուած է Եոզկատի կողմերը, 13 տարեկանին եւ յետոյ առեւանգուած Կարնեցի թուրք գաղթականի մը կողմէ Գուբպան անունով: Իմացնել հետեւեալ հասցէին. Chenorhik Hazdanian, 11, Rue de la Paix, Viviez (Aveyron), *կամ «Ցառաջ»ի միջոցով :*

— Կը փնտռեմ եղբայրս, Գէորգ Մարգարեան (Ակնցի), *մօր անուն Մարիամ*, հօր անուն Յովակիմ: 1928ին կը գտնուէր Պուենոսայրես: Կը խնդրեմ իր մասին լուր ունեցողներէն տեղեկացնել Mme. Aghavni Markarian, 10 Rue de la Salle, Marseille, France:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette. angle Garibaldi

ՅՈՒՇԱԼԻՏԻՐ

ԻՍԽ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Կ. Խաչի Խըրիմեան Դպրոցի վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ Կ. Խաչի, Հ. Յ. Դ. «Զաւարեան կոմիտէի, Հայ կամաւորներու միութեան, երիտասարդաց Միութեան բոլոր անդամները, նաեւ բոլոր ծնողքները, 16 Սեպտ., ուրբաթ երեկոյ ժամը *8.30*ին, իր սրահին մէջ, Օրակարգ՝ դպրոցի ընդարձակման կամ ոոգի մը գնման իարց:

ՅԱՒԱԼԱԿԱՆ

Հ. Յ. Դ. Սէն Շամոնի «վարուժան» կոմիտէն իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկ. Աքէլ Արէլեանի, իր հօր մահուան առիթ (Պոլիս):

ԺԱՄԱԳԱՅԻՔ ԵՒ ԳԵՒԱԲԵԳԻՆԱՑ

ՎԱՃԱՌԱՍԱՐ

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Métro: Louis Blanc et Jaurès

261, Rue du Fbg. St. Martin

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵՆԱԿ ԿԱՂԱՓ

(Նշխարներ Աստուածաշունչէն)

ՎԱՐԴԱՆ ԵՂԻՇԷԱՆԻ

Ցառաջաբան՝ Շ. Նարդունի

Պատկերներ Աստուածաշունչի կեանքէն եւ գաւառական կեանքէն դասակարգին ապրումներէն: Գրուած երդիծական շունչով եւ հայրենասիրական նաթաղաճութեամբ:

Իր գիւղը կամ քաղաքը կորնցուցած ամէն տարագիր իր գիրկն խօսող կէտ մը պիտի գտնէ անպայման:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԵՐՈՒՍԱՂԷ՛Մ, ԵՐՈՒՍԱՂԷ՛Մ...

(ՎԻՊԵՐԳՈՒԹԻՒՆ)

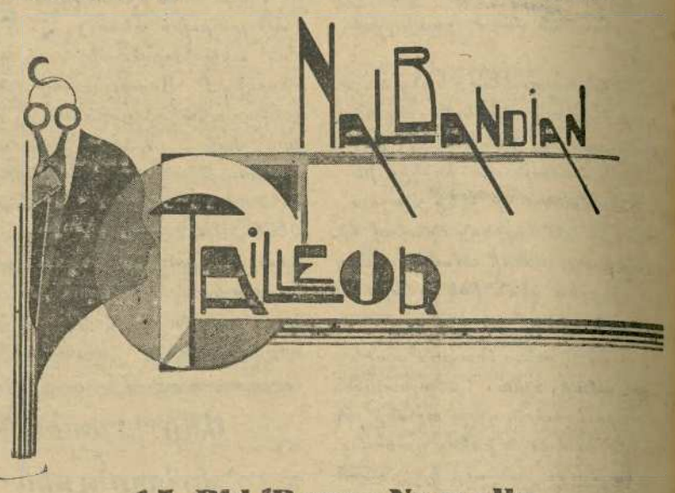
ԳՐՑ՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հայ Մշակութային Միութեան Գեղատիպ հատոր մը, 200 օրինակ ապրուած՝ վարդապետին աղնիւ յուշերի վրայ:

Գինն 5 Ֆրանք (արտասահման 7.50 կամ 10 Ֆր. բան երկրին: Գտնել մինչեւ Հայ Մշակութային Միութեան գանձապահին՝

S. Diradourian 2 Rue Philippe de Girard, *Մարսէյլ:*

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

ՇԻՏՈՒԹԻՒՆ ԱՄԱՆԱԴՐՈՒԱԾՈՒ

Ձեռարուեստ **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա Ն**

Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Ընտրելութեան եւ նրբագեղ թեմաներու կերպարանքներ:

“ ՇԻՐԱԿ ”

Արեւելքի մէջ՝ իսկական ոգին է: Անզուգական, անմրցելի, անխարդախ: Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակբեր, կատարեալ գուտ չափի մէջ: Ցով հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՇԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

26 Rue de Trévise Paris 9e. Tél. Provence 28—63

Մէթրօ **Cadet**

Որակով անմրցելի իսկական ռահաթ լոգում, սեւիական պատրաստութիւն Շիրակ Նպարավաճառատան:

Ռէքլամի համար ՓԻԼՕՆ 5 ՖՐԱՆՔ միայն, վուճացէք պատուիրել:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

14—15 տարեկան հայ աղջիկ մը գործի մէջ տեղաւորել սորվելու համար: Դիմել Պ. Աշճեանի

Ժամը 9—11, 23 Rue Jean Mermoz Paris (8e.), *մէթրօ* St. Philippe du Roule Tél. Balzac 28—96:

ՅԱՌԱՋ կը ծախուի

42, Rue des Petits Carreaux, *Փարիզ* Mr. Pierre Marchal*ի խանութը:*

ՐԱՔԸ ՏԻՒՂ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած ճշմարիտ հայկական օղի է: *ՐԱՔԸ ՏԻՒՂ*ը, ջգուշութեամբ արուեստական օղիներէ զգուշանալ: Ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գլուխերը չուռ կը խլացնէ, եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք *ՐԱՔԸ ՏԻՒՂ*ը որուն անուշ համը, կազդուրիչ եւ պիտանի յատկութիւնները ճանչցած է: Ցաջողութիւն է:

Dalakupeian 8 Rue Sulfère Marseille. Tél. Dragon 70—89.

Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89.

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damrémont, PARIS (18) A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ VENDREDI 16 Septembre 1938

ԺԹ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3836

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՐԻՆ ԽՕՍՔ

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՓՈՐՁԸ

Խորունկ ափոփանքի մը տպաւորութիւնը գործեց Անգլիոյ վարչապետին նախաձեռնութիւնը, այնքան անսովոր եւ անակն-կալ։ Իսկապէս պատմական ձեռնարկ մը, որ օրհնութիւն պիտի համարուի, եթէ յաջողի փրկել խաղաղութիւնը։

Եւ զարմանալի չէ որ աշխարհի բոլոր խաղաղասէրներն ալ, նոյնիսկ ձախակողմեան հոսանքները սրտանց կ'ողջունեն պ. Չէմպըլէյնը,— դասական ներկայացուցիչը բրիտանական պահպանողականութեան եւ աշխարհակալութեան։

Այսուհետ, Փարիզի մէջ, մեծարանքի առաջին խօսքն արտասանեց ոչ մէկը պ. Տալատիէ (արմատական), այլ եւ նախկին վարչապետը, պ. Լէոն Պլում, որ իր երկկուան խմբագրականը նուիրած էր այս աննախընթաց նախաձեռնութեան։

— « Պ. Չէմպըլէնի որոշումը կը ներկայացնէ ազնիւ յանդգնութիւն մը խաղաղութեան կամքին մէջ, եւ իսկապէս անհրաժեշտ է այդ յանդգնութիւնը, ըլլայ իսկ աբկածալի եւ խիզախ։ Պ. Չէմպըլէնն այս վճռական փորձը կը կատարէ մասնաւորապէս ճանչիր պահու մը, երբ Եւրոպայի եւ աշխարհի խաղաղութիւնը կրնայ վտանգուիլ ֆաղաբացիական պատերազմի սկզբնաւորութեամբ մը, Հնուտէթեան երկրին մէջ։

... Ինչ տեսակէտով ալ ընդունիմ պ. Չէմպըլէնի արի վճիռը, խաղաղութեան պատեհութիւն մըն է որ կը տեսնեմ։ Ահա թէ ինչո՛ւ կը ծափահարեմ զայն... Մենք բոլորս կը ծափահարենք ամէն ինչ որ կը դժուարացնէ պատերազմը »։

Բացառութիւն կը կազմէ ժողովրդական ճակատին ծայրայեղ թեւը, համայնավար կուսակցութիւնը, որուն պաշտօնաթերթը, « Իւմանիթէ », այս հեղնական տողերը կը սահեցնէր երկկ, իր քաղաքական խմբագրին բերնով։

— « Պ. Չէմպըլէն ազդարարութիւն չուղղեր Գերմանիոյ։ Կը զարնէ Պէրխթէսկատէնի զանգակը։ Զըսեր,— « Արգիլուած է ատելի յառաջ երթալ արկածախնդրութեանց մէջ »։ Այլ կը թախանձէ,— « Թոյլ կուտա՞ք որ լսեմ ձեր պահանջները։ Նեղութիւն մի կրէք ինծի տեղեկացնելու համար։ Հաւանեցէ՛ք որ ես ինքս օդանաւով կատարեմ Քանոսայի ճամբորդութիւնը։ (Պատմական խօսք մը որ կը նշանակէ խոնարհիլ, նուաստանալ)։ Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետը պարզապէս Չեխոսլովաքիան զոհելու համար կ'երթայ Պէրխթէսկատէն »։

Նոյն ողբաձայն եղանակն էր որ կը հնչեցնէր Մոսկուան, ուր դառնութեամբ դիտել կուտան թէ « Ֆրանսայի մէջ իսկ կարգ մը շրջանակներ ամուր կառչած՝ Անգլիոյ քղանցքին, կը պատրաստուին իր բախտին ձգելու Փրկան »։

Բոլորովին անհիմն չէ այս վերջին մտաւախութիւնը։

Աբդէն իսկ լայն ճեղք մը բացուած է Փարիզի մէջ, պաշտօնական շրջանակներէն մինչեւ լրագրականը, ընդ առաջ երթալու համար նոյնիսկ հանրաքուէի պահանջին։

« Մաթէն »ի խմբագրապետը, Սթէֆան Լոզան, երէկ հետեւեալ խորագիրներով կը սկսէր իր խմբագրականը.— « Զուտէթեան եալ խորագիրներով կը սկսէր իր խմբագրականը։ — « Զուտէթեան եալ խորագիրներով կը սկսէր իր խմբագրականը.— « Զուտէթեան եալ խորագիրներով կը սկսէր իր խմբագրականը։

ՊՈԼՍՈՅ ԿՈՒՍԱԿԱԼԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Նախորդ թղթակցութեան մէջ ը-նինք թէ Պոլսոյ կուսակալ - քաղաքա-պետ Մուհեդտին անյաջող արձակուեցաւ Պետական Որդուրդի պատժական տեսանին կողմէ: Բայց ընդհ. դատա-խազը բեկման դիմեց անմիջապէս: Եւ որովհետեւ դիմումը քննողը պիտի ըլլայ Ընդհ. Ժողովը որ ասկէ առաջ յանցաւոր գտաւ բաղաքապետը, կը սպասուի որ բեկանէ անպարտութեան վճիռը, ի հարկէ եթէ վերէն միջա-մտութիւն չըլլայ ի նպաստ մեղադրեա-լին...:

⁂

Բայց ահա «նոր փորձանք մը» ինչպէս կը հաղորդեն Թուրք Թերթե-րը: Քննելով օթոպիւսի զեղծումի պաշտօնական տեղեկագիրները, Պե-տական Որդուրդի Բաղաքային ճիւ-ղը պէտք տեսած է դատի ենթարկելու բաղաքապետ Մեհմետտինը եւ գլխա-ւոր գործակիցները:

Այս ձեւով, Թերթերէն եւ քաղաքա-կան քննիչներէն յետոյ, ահա դատա-կան բարձրագոյն օրկան մըն ալ կու-զայ հաստատելու թէ Մուհեդտին զեղծում գործած է նաեւ օթօպիւսի խնդրին մէջ:

×

Եւ վերջապէս, արդիական զերեզ-մանատան փոսը չզոցուած, ահա նոր փոս մը,— Բանկալթիի հայկական զե-րեզմանատան խնդիրը: Համաձայն «Ձեմհուրիէթ»ի (25 Յուլիս 1938), «Ս. Յակոբի զերեզմանատան գործին վերաբերեալ քննութեանց տեղեկագի-րը այս օրերս պիտի յանձնուի Պետա-կան Որդուրդին»:

Ի՞նչ է այս պատմութիւնը: Ազգային նկատումներ կը ստիպեն չբանալ վա-րագոյրը: Հետեւաբար միայն ամփո-փիմ գործին փուլերը եւ դհանամմ «Թան» Թերթին ըրած յայտնութիւննե-րովը, որոնք չատ պակասաւոր են:

Կուսակալ - քաղաքապետ Մուհեդ-տին, որ կատաղի հայատեաց մըն է, Սանասարեան ահագին խանը կլլող մարդն է: Եւ պարզապէս անհասկանալի շատ գծուծ շահի մը, աւելի ճիշդ՝ պոռոգութեան համար: Իր կաթնել-բայրը (սխտ գարտէշի) տարիներ ա-ռաջ վարձակալ էր Սանասարեան խա-նին մէջ: Երբ Թնամակալութիւնը մաս մը դրամ կ'ուզէ դիզուած ահագին վարձքերու հաշուին, կ'աղաչաբար հը-րաժարիլ այդ առնելիքէն:— Վերջը գէշ կ'ըլլայ, չեմ խառնուիր: Եւ ըս-պառնալիքը գործադրեց Մուհեդտինի մէջոցաուչ միայն դրաւել տալով կէս միլիոն ոսկի արժող այդ ահագին խա-նը, այլեւ 40—50,000 ոսկի ծախքի են-թարկելով հայ համայնքը:

Զբրքրենք այս խնդիրը, որ ցաւոտ կողմեր ունի նաեւ հայկական տեսա-կէտով, այսինքն աններելի անհոգու-թիւններ, եւ անցնինք Բանկալթիի կամ Ս. Յակորի զերեզմանատան հարց-ին:

Շլացած Սանասարեանի յաջողութե-նէն, Մուհեդտին փորձեց գրաւել նա-եւ Բանկալթիի այդ ընդարձակ հողը ուր 30 տարիէ ի վեր գաղրած է զերեզ-մանատուն ըլլալէ՝ գտնուելով քաղա-քին մէջ, եւ որ մօտ երկու միլիոն ոս-կի կ'արժէ:

Դասը կորնցուցինք, մօտ 50,000 ոսկի ալ ծախքի ենթարկուելով: Կը մնար միայն վճռաբեկի որոշումին ը-նդհանրապէս խաչնարած ժողովուր-դներ էին, որոնք իրենց աճող արշա-ւներուն արօտ գտնելու հոգով կ'ոչն-չէին նոր երկիրներ, կը քանդէին ցե-ղապատները, կ'ասպատակէին ու կը-րծանէին քաղաքակրթութեան դրա-բերքները, հուրի եւ սուրի մատնե-լով գանոնք, կը վերածէին ամայի դաշտաւայրերու, որոնց վրայ խոտը ղօրէն կը ճարակէր իրենց արջառը:

բ) Ուրիշ ենթադրութեան մը հա-ձայն, այս արշաւող ժողովուրդները կը լքէին իրենց հայրենիքը, որովհե-տեւ իրենցմէ համեմատաբար աճող ժողովուրդին համար, (ինչպէս այսօր կարդ մը եւրոպական երկիր-ներ), ուստի կը չգտնային գաղթել իրենց երկրէն նոր երկիր եւ ապրիլ նոր հող գտնելու ու գրաւելու համար:

գ) Երրորդ ենթադրութեան մը հա-մաձայն, կը կարծէր թէ այս արշա-ւող ցեղերը ազատատենչ ժողովուրդ-ներ էին, որոնք ճնշուելով իրենցմէ աւելի զօրաւոր ցեղերէ, կը թողէին իրենց հայրենիքը, կ'արշաւէին իրենց կարգին օտար հայրենիքներու վրայ զրկութեան կրկի մղելով եւ իրենց համար նոր երկիր մը գրաւելով:

×

Աչխարհագրական եւ պատմական հետազօտութիւններ լոյս կը սփռեն արշաւանքներու չարժառիթներուն վրայ եւ ցոյց կուտան թէ այս ենթադ-րութիւնները սխալ են:

Պատմութեան սկիզբը խաղաղ ժողովուրդներ չէին հետեւար իրենց արօտներու աչխարհէն: Մինչեւ այսօր քչերուները չէն թողուր իրենց ամառ-նային եւ ձմեռնային արօտավայրերը: Ուրեմն ուրիշ տեղ պէտք է փնտռել դաղթերու պատճառը: Գաղթող ցեղե-րէն չատեր խաչնարածներ չէին: Ինչ-պէս Նորմանները, 9րդ դարուն, երե-քադործ ժողովուրդներ էին: Ուրեմն սխալ է ենթադրել թէ գաղթող ցեղերը արօտ փնտռելու համար է որ դուրս կած են իրենց հայրենիքէն:

Երկրորդ ենթադրութիւն ալ չիմա-կան չէ: Երբ երկրի մը ժողովուրդ չատնայ եւ անոր սահմանները նե-ղան, ան չի թողուր իր երկիրը եւ ռանար, այլ իր սահմաններուն վրայ կը ճնշէ, կը տարածուի կեդրոնի ի-նչքնափակին վրայ, ոչ թէ բոլորովին կը հետանայ իր երկրէն:

Ցրանքները բարմանալով տարած-ուեցան իրենց հայրենիքին չորս-

ՄԵԾ ԱՐՇԱՒԱՆՔՆԵՐԸ ԵՒ ԱՆՈՆՑ ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ՇԱՐԺԱՌԻԹՆԵՐԸ

Սկսած պատմութեան ամենահին չրջաններէն տեղի ունեցած են մեծ գաղթեր, մեծ արշաւանքներ:

Հայոց երկիրը գտնուած է այդ ար-շաւանքներու ճամբուն վրայ: Ան ա-մէնէն աւելի ոտնակոխ է եղած, ամէ-նէն աւելի ճնշուած եւ աւերուած է արշաւող հորդաներու կարաւաններուն տակ: «Հայոց երկիրը իր զաւակնե-րուն համար բանտ եւ գերեզման է դարձած՝ աւերիչ արշաւասիրներու կա-թսաւներուն տակ, կ'ըսէ իրաւամբ պրոֆ. Ադոնց:

Հայոց պատմութիւնը՝ պատմու-թիւն է անդադար քանդող, աւերող արշաւանքներու եւ վերաչինութեան: Հայ ժողովուրդը չատ կը նմանի այն մարդուն որ իր տունը չինած է բա-նակ քաոսուղիներուն ճիշդ մէջտեղը: Անցնող դարձող կարաւանները զայն ջարդ ու փշուր ըրած են, բայց ան միշտ ոտքի է կանգնած եւ վերաչինած իր աւերուած տնակը:

«Սմբակէ երիվարաց մաշեցին զբլուխս եւ զերինս մեր», կ'ըսէ հայ գրիչը: «Յանտառաբոյծ խոզից եւ յանցաւորաց նաճապարհի կոխեցաք իբրեւ զկաւ գոհեաց և գլուխ մեր կուտեցան Քարիճ» կը գրէ Յովհաննէս Կաթողի-կոս:

Պատմութեան մէջ ոչ մէկ ժողո-վուրդ աւելի չէ տառապած այդ արշա-ւանքներէն, որքան հայ ժողովուրդը: Ահա թէ ինչու կարեւոր նկատեցինք քննել արշաւանքներու չարժառիթնե-րը, որոնցմէ այնքան ցնցուած է հայ ժողովուրդը:

×

Գիտենք որ մարդկային քաղաքակր-թութիւնը երկու հիմնական ճեւերով սկսած է:— նստակեաց ժողովուրդ-ներու, որոնց անունդի հիմն է հացը, եւ վաչկատուն ժողովուրդներու, ո-րոնց անունդի հիմն է կաթը եւ կեն-դանիները միսը:

Հայոց նախնիները ցեղ մը չեն եղած որ ծնած ըլլայ հովիտներու մէջ, ինչպէս Եգիպտոսի, Միջագետքի եւ Չինաստանի ժողովուրդները, որոնք իրենց կեանքը կազմակերպած են ար-դէն հազարաւոր տարիներ առաջ: Հայերը ծնած են լեռներու վրայ, ուր ամէն քայլափոխի կը հանդիպիս ժայռոտ ու անջուր տարածութիւն-ներու, ուր ամէն մէկ մասունք հո-ղի կը պահանջէ մեծ աշխատանք եւ քրտինք՝ պտղաբերելու համար:

Հայոց պատմութեան մէջ յաճախ կրկնուած է երեւոյթ մը,— վաչկատուն ցեղերը աւելի տոկուն են եւ յանդուգն, քան նստակեաց ժողովուրդները: Ա-ռաջինները յաճախ յարձակած են նըս-տակեաց ժողովուրդներու վրայ, քան-չած են անոնց ամրութիւնները, գրա-ւած են անոնց քաղաքները, հուրի եւ սուրի մատնած են անոնց քաղաքակր-թութիւնը եւ մնացորդ բեկորներու վրայ հաստատած են իրենց իշխանու-թիւնը:

Դարեր անցնելէ վերջ, նորեկ իշ-խանութիւնները, իրենց կարգին հմ-նած են նոր քաղաքակրթութիւն մը, սկսած են հեզհեզակ խառնուիլ բնիկ, պարտուած ցեղին հետ, մեղկանալ եւ իրենց կարգին ընդունիլ նոր, վաչկա-տուն ցեղի մը յարձակումը: Այսպէս է որ քաղաքակրթութիւններ կործանած եւ հիմնուած են իրարու հետեւ, այս-պէս է որ սումերեան, ակատեան, ա-սորա-բաբելական, հիթիթեան եւ ու-րիշ քաղաքակրթութիւնները ծագած ու ջնջուած են՝ արշաւող, վաչկատուն ցեղերու կողմէ (Հ. Ուէլս):

Հարց է ուրեմն թէ ուրկէ կուգան այս հեղեղները, որոնք են չարժա-ռիթները ժողովուրդներու այս դաղ-թին, այս մեծ տեղաչարժերուն:

Երկու գլխաւոր աչխարհներէ եկած են մեծ արշաւանքները.— հիւսիսէն եւ մէկին Ասիայէն:

×

Քրիստոսէ 2500 տարի առաջ է որ սկսած է հսկայական արշաւանքներու չարանը: Հիւսիսային Ծովեզերեայ երկիրներու ժողովուրդներն են որ չա-րունակաբար հեղեղած են աչխարհը նորանոր բարբարոս ցեղերով: Առանց ամէնէն նչանաւորն են հնդեւրոպական կամ արիական կոչուած ցեղերու ար-շաւանքները: Անոնք հիւսիսէն սկսած են հզմահարի ճեւով տարածուիլ, Հնդկաստանէն, Իրանէն մինչեւ Խաս-լիա, Միջերկրականեան երկիրներ ու Հայաստան:

Առանք էին որ կործանեցին նախ-արիական ժողովուրդներու քաղաքա-կրթութիւնները (Տրոյադա, Միկե-նէա), իրենց լեզուն բերին եւ քաղա-կրթութիւնը հիմնեցին, որ մինչեւ այսօր կը յիշուի «արիական լեզուա-խումբ եւ քաղաքակրթութիւն» անու-նով:

Քրիստոսէ վերջ 4րդ, 5րդ եւ 9րդ դարերուն նորէն հիւսիսի ժողովուրդ-ները (գերմանական ցեղեր, Գո-թեր, Վանդալներ, Անգլներ, Նոր-մաններ եւն.) արշաւեցին Եւրոպայի վրայ, կործանեցին հռոմէական քա-ղաքակրթութիւնը, հիմնելով այսօր-ուան հեղինեւզերման նոր քաղաքա-կրթութիւնը:

Արշաւանքներու կարեւոր վտան-գաններէն մէկն ալ Միջին Ասիան է, ուրկէ, սկսած քրիստոսէ 2000 տարի առաջ, անընդհատ դուրս եկած են թուրքեւթաթար հեղեղներ: Ժամանակագրութեանց մէջ յիշուած Քրքական արշաւանք մը, որ կատա-ուած է Քս.է 2000 տարի առաջ:

Այս արշաւանքներու ամէնէն կոր-ուրներն են 4րդ դարուն Հոներու չաւանքը եւ 6րդ դարուն Ավարնե-նը, որոնք մէկ կողմէն մինչեւ Ատ-զարկ, միւս կողմէ մինչեւ Ատլան-տարածութեան, Մանաւանդ Պուլկարներու արշաւանքը (ասկա ժողովուրդ) մինչեւ Դանուբ գնալ եւ գերծները: Քինկիլդ խանի եւ թիմուրի արշաւանքները 12—14 դարե-րուն:

×

Պատմութեան համաբ կարեւոր է թէ ինչ պատճառներ ղրկած են այդ ժողովուրդները լքելու իրենց տարի-նիքը, թափուելու նոր երկիրներու վրայ, քանդելու եւ փճացնելու հին քաղաքակրթութիւնները:

Մինչեւ հիմա զանազան ենթադրու-թիւններ հիմք կին բռնած:

ա) Կը կարծուէր թէ այս ցեղերը ընդհանրապէս խաչնարած ժողովուրդ-ներ կին, որոնք իրենց աճող արշա-ւներուն արօտ գտնելու հոգով կ'ոչն-չէին նոր երկիրներ, կը քանդէին ցե-ղապատները, կ'ասպատակէին ու կը-րծանէին քաղաքակրթութեան դրա-բերքները, հուրի եւ սուրի մատնե-լով զանոնք, կը վերածէին ամայի դաշտաւայրերու, որոնց վրայ խոտը ղօրէն կը ճարակէր իրենց արջառը:

բ) Ուրիշ ենթադրութեան մը հա-ձայն, այս արշաւող ժողովուրդները կը լքէին իրենց հայրենիքը, որովհե-տեւ իրենցմէ համեմատաբար աճող ժողովուրդին համար, (ինչպէս այսօր կարդ մը եւրոպական երկիր-ներ), ուստի կը չգտնային գաղթել իրենց երկրէն նոր երկիր եւ ապրիլ նոր հող գտնելու ու գրաւելու համար:

գ) Երրորդ ենթադրութեան մը հա-մաձայն, կը կարծէր թէ այս արշա-ւող ցեղերը ազատատենչ ժողովուրդ-ներ էին, որոնք ճնշուելով իրենցմէ աւելի զօրաւոր ցեղերէ, կը թողէին իրենց հայրենիքը, կ'արշաւէին իրենց կարգին օտար հայրենիքներու վրայ զրկութեան կրկի մղելով եւ իրենց համար նոր երկիր մը գրաւելով:

×

Աչխարհագրական եւ պատմական հետազօտութիւններ լոյս կը սփռեն արշաւանքներու չարժառիթներուն վրայ եւ ցոյց կուտան թէ այս ենթադ-րութիւնները սխալ են:

Պատմութեան սկիզբը խաղաղ ժողովուրդներ չէին հետեւար իրենց արօտներու աչխարհէն: Մինչեւ այսօր քոչուորները չեն թողուր իրենց ամառ-նային եւ ձմեռնային արօտավայրերը: Ուրեմն ուրիշ տեղ պէտք է փնտռել դաղթերու պատճառը: Գաղթող ցեղե-րէն չատեր խաչնարածներ չէին: Ինչ-պէս Նորմանները, 9րդ դարուն, երե-քադործ ժողովուրդներ էին: Ուրեմն սխալ է ենթադրել թէ գաղթող ցեղերը արօտ փնտռելու համար է որ դուրս ե-կած են իրենց հայրենիքէն:

Երկրորդ ենթադրութիւն ալ չիմա-կան չէ: Երբ երկրի մը ժողովուրդ չատնայ եւ անոր սահմանները նե-ղան, ան չի թողուր իր երկիրը եւ ռանար, այլ իր սահմաններուն վրայ կը ճնշէ, կը տարածուի կեդրոնի ի-նչքնափակին վրայ, ոչ թէ բոլորովին կը հետանայ իր երկրէն:

Ցրանքները բարմանալով տարած-ուեցան իրենց հայրենիքին չորս-

ՋԷՅԹՈՒՆԻ ԱՋԸ

Հեղինակ՝ ԹԻԼՊՕՐ ՄՐՆՏԻ — Անգլ. թարգմ. Ա. ՀԱՐԻԼԵԱՆ

Եւ Մակային տրուած էր երդել այդ բոլոր բաներու մասին ձայնով մը՝ ինչպէս անձրեւը կ'իջնէ երկինքէն ծա-ռերուն վրայ եւ հետաւոր վայրեր, ոչ այնքան բարձր, բայց ծաւալուն որ կը հասնի մինչեւ անհունութիւն:

Ցերէս չուտ մը զգաբեցուց իր սի-բէցեալ նուագարան հնչեցնելը, աղջի-կան երգերը ընկերակցելու չարմարու-թիւն չունէին,— անվերջանալի տու-ներ (երգի) անհաւասար երկարու-թեամբ եւ իւրաքանչիւր տունի վերջա-ւորութեան յանկերգ մը, որ հազարա-ւոր յուզումներէն կը բարձրանայ մին-չեւ մաքի չափչտակութիւն, մարելու համար երազային վիճակի մը մէջ ու կը վերջանայ անվերջ բարձր եւ ելեւ-չով մը:

*Բոլոր գնչուները ու մեր չորս Զէյ-բունկիները, ինչպէս նաեւ Բուսթէմ Ալանի նիհար ծառան յանկերգներուն **կը մասնակցէին, այնպէս որ մենք գա-***

պատապարտուի թէ ազատի, մէջտեղը կը մնայ անջնջելի իրողութիւն մը — մարդ մը՝

Որ հանրապետական Թուրքիոյ պա-տիւը կը մարմնացնէ, իբրեւ երկրին ամէնէն կարեւոր կեդրոնին տասը տարուան միահեծան վարիչը:

Որ երկու տարի վարած է Ընդհ. Ա-զգահովութեան ամէնէն փափուկ ու հիմնական ճիւղը, այն ալ վարչաճեւին հաստատման սկիզբները...

Որ ամսական 2000 ոսկի թոշակ կը ստանայ կուսակալի եւ քաղաքապետի կրկնակ պաշտօններէն.

Որ միաժամանակ Հալքի Պոլսոյ լիագօրն է եւ անտարակոյս կը վը-ճարուի նաեւ այդ յաւելուածական պաշտօնին համար.

Որ իր ձեռքին տակ ունի նաեւ կարե-ւոր գաղտնի վարկեր.

Որ, վերջապէս, տունի, ջեռուցման եւ այլ ծախսեր չունի. իրեն տրամա-դրուած ըլլալով ամէն ինչ, սկսեալ լէեալ գոյ եղող չքեղ ապարանքէ մը մինչեւ լոյս, ածուխ, ինքնաշարժ եւ-այլն:

Այս տեսակ մէկը, ահա, դատի կը քաչուի երեք խոշոր ամբաստանու-թեամբ, երեքն ալ կաշառակերութեան, գեղծումի ամբաստանութիւն:

Ալ կրնաք երեւակայել թէ ի՞նչ կ'ը-նեն հոն վարիչները եւ մանաւանդ ա-նոնք որ իրապէս դրամի պէտ ունին: Որովհետեւ, նախկին չրջանին հետ բաղդատմամբ, կեանքը առնուազն ութսուն անգամ աղած է, մէկ կողմէ գի-ներու բարձրացման, միւս կողմէ այ-լազան հանոյքներու ստեղծման հետե-ւանքով: Ծուայտութիւն մը, որուն նմանը կարելի չէ գտնել նոյնիսկ սուլ-թանական պալատին մէջ: Եւ նաեւ լուրջ մտահոգութիւն ապագայի մա-սին:— Ի՞նչ կ'ըլլայ, ի՞նչ չըլլար, քե-րթս կապեմ: Ահա մտմտուքը բոլոր պաշտօնեաներուն, մեծ թէ փոքր:

Եւ ինչ որ ամէնէն աւելի չատա-նչական է, կաշառակերութիւնը եւ կո-ղոպուտը տեղի կ'ունենան պաշտօնա-պէս, ըսել կ'ուզենք պաշտօնական վա-րիչներու գիտակցութեամբ: Նաեւ մեղ-սակցութեամբ: Արդարեւ, սակաւա-թիւ բացառութիւններէ զատ, գործա-վարները եւ երեսփոխանները միաժա-մանակ «գործ» կ'ելնեն, դրամ կը դի-զեն: Այն ալ միլիոններով երբեմն: Օ-րինակ, կուսակալ Մուհեդտինը մի-լիոնատէր է այսօր.— կալուածի եւ հնչուն դրամի տեսակէտով: Նոյնը նա-եւ «Ձեմհուրիէթ»ի խմբագրապետ Եունուս Նատին, որուն «վաճառական» տիպարը տուաւ «Ժողովել տը Մոս-կուա», երբ Թուրք խմբագրապետը դրեց թէ սովիէթներն են որ դիմամբ կ'ըն-կղմեն իրենց նաւերը, սպանիական կը-ռիւը ընդհանուր պատերազմի վերա-ծելու համար:

×

Ինչպէս կը տեսնէ ընթերցողը, ո՛չ մէկ խօսք իմ կողմէ: Ներկայացուցի միայն մինչեւ Թուրք մամուլը եւ Թուրք դատարանը արձականգող դէպ-քերը, որոնք չատ հնչին մասն են իրա-կանութեան: Որովհետեւ, եթէ խիստ քննութիւն մը բացուի, ինչէ՛ր, ինչէ՛ր կ'ելեւան պիտի չեզլեն:

Զարչահուիթիւնը այլեւս կաշառա-կերութիւն չէ առաջուան նման, այ-սինքն պատահական, այլ դարձած է կատարեալ ճարտարարուեստ մը, ո-րուն արմատները կ'երկարին մինչեւ ամէնաբարձր օրկանները, մինչեւ բո-լոր չինարարութիւնները: Գործարա՞ն չինուեցաւ, կարեւոր ապսպրա՞նք մը

եղաւ, մենաչնո՞րհ մը հաստատուե-ցաւ, ու վարիչները անպայման պիտի իւղոտին: Եւ որովհետեւ տասնեակ միլիոններ կը յատկացուին զանազան ճեռնարկներու, բնականաբար միլիոն-ներ ալ կը չահին գրպանները ...

Ատոր համար կան արհեստով միջ-նորդներ, ինչպէս սա Սապուր Սամին, որուն ճեռքէն մէկ միլիոն ոսկի անցած է վերջին 15 տարուան ընթացքին:

×

«Հապա սա քննութիւնները, դատե-րը եւ պատիժնե՞րը»— ըսէք թերեւս: Սպարտայի օրինակը պիտի չիշեմ իր-րեւ պատասխան: Գողցիր, բայց օգիր ճեռք մի տար. հակառակ պարագային կը մնաս անպաչտպան եւ կը պատժը-ւիս:

Ցաճախ ալ կը վերնայ պաշտպանու-թիւնը այլ պատճառներով: Օրինակ, կ'ըսուի թէ կուսակալ Մուհեդտինի բախտին անիւը դարձաւ այն օրէն ա-դին, երբ ամուսնացուց իր չատ դեղա-նի աղջիկը, որուն չնորհիւ է որ կոտ-րեց կուսակալութեան մրցանիշը, 10 տարի մնալով Պոլիս...

Այսպէս թէ այնպէս, իրողութիւն է որ կաշառակերութիւնը եւ չարաչա-հութիւնը կատարեալ փոսխոր վե-րածուած են հանրապետական Թուր-քիոյ մէջ: Մուհեդտինի պարագան ո՛չ առաջինն է, ո՛չ վերջինը, ո՛չ ալ մե-ծագոյնը: Միայն հայելի մըն է: Նա-յեցէ՛ք եւ դատեցէ՛ք...:

ՍԱՀԱԿ ՄԱՆՈՒՉԱՐՅԱՆ — 3. ԱՅԼԱՄԱ

(Գեղարվեստական պատմվածք)

Իսայիա Մովսիսյանը ծնվել էր Նոր Նախիջևանում, բայց մեծացել էր Ռոստովում։ Այնտեղ էլ ավարտել էր գիմնազիան։ Ապա, երբ նա տասնվեց տարեկան էր, ծնողները որոշել էին ուղարկել նրան Պետերբուրգ՝ համալսարան ընդունվելու։ Բայց Իսայիան չցանկացավ։ Նա ուզում էր ինքնուրույն կյանք սկսել։ Ուզում էր ինքն իրեն ապրուստ վաստակել։ Ուզում էր ազատ լինել։

Ծնողները, իհարկե, չհամաձայնեցին։ Նրանք ուզում էին, որ իրենց միակ որդին ուսում ստանա։ Ուզում էին, որ նա դառնա ինչ-որ մեծ պաշտոնյա, ինչ-որ նշանավոր մարդ։ Բայց Իսայիան ոչ մի կերպ չէր ենթարկվում։ Նա ասում էր, որ ուզում է ինքնուրույն կյանք սկսել, ինքն իր ոտքի վրա կանգնել։

— Ես ուզում եմ ինքս ինձ համար աշխատել, ինքս ինձ համար հաց վաստակել, ինքս ինձ համար ապրել,— ասում էր նա։

Ի վերջո, ծնողները համաձայնեցին։ Նրանք տեսան, որ Իսայիան այլևս երեխա չէ, որ նա ուզում է մարդ դառնալ, և որ նրան հարկավոր է ազատություն։ Եվ նրանք որոշեցին ուղարկել նրան Ալագիր։

Ալագիրը հեռավոր գավառ էր։ Այնտեղ Իսայիան ոչ ոքի չէր ճանաչում։ Նա ինքն էր ուզում այնտեղ գնալ։ Ուզում էր ինքն իրեն ապրուստ վաստակել։ Ուզում էր ինքնուրույն կյանք սկսել։

Ծնողները նրան ուղարկեցին Ալագիր։ Նրանք նրան տվին մի նամակ, որ նա հանձնի Ալագիրի առևտրական մի ընկերության տնօրենին։ Նամակում գրված էր, որ տնօրենը Իսայիային պետք է ընդունի գրասենյակում որպես պաշտոնյա։

Իսայիան գնաց Ալագիր։ Նա հանձնեց նամակը։ Տնօրենը կարդաց նամակը և ասաց.

— Լավ, մենք ձեզ կընդունենք։ Ամսական 30 ռուբլի կստանաք։

— Ես ոչինչ չեմ ուզում,— պատասխանեց Իսայիան։

— Ինչպե՞ս թե ոչինչ չեք ուզում,— զարմացավ տնօրենը։

— Ես ուզում եմ աշխատել, բայց ոչինչ չեմ ուզում։

— Ինչպե՞ս թե ոչինչ չեք ուզում։ Ուրեմն ինչո՞ւ եք աշխատում։

— Ես ուզում եմ ինքնուրույն կյանք սկսել։ Ես ուզում եմ ինքս ինձ համար հաց վաստակել։

— Ես ձեզ չեմ հասկանում։ Ինչպե՞ս կարելի է աշխատել և ոչինչ չուզել։

— Ես չեմ կարող ձեզ բացատրել։ Ես ուզում եմ աշխատել, բայց ոչինչ չեմ ուզում։ Ես ուզում եմ ինքնուրույն կյանք սկսել։

— Ես ձեզ չեմ հասկանում։ Ես ձեզ չեմ կարող ընդունել։

— Ես չեմ ուզում։ Դուք ինձ ընդունեք թե չընդունեք՝ ինձ համար միևնույն է։

— Ես ձեզ չեմ հասկանում։ Ես ձեզ չեմ կարող ընդունել։

— Ես չեմ ուզում։ Ես ուզում եմ ինքնուրույն կյանք սկսել

բացէ ի բաց հանրաքուէ կ'առաջարկեն, պարզապէս ներքին խնդիր համարելով չեխեւզերման վէճը :

*** Պ. Զէյմպրլէնի հետ ճամբայ ելան երկու խորհրդականներ ալ, Սըր Հորէյս Ուիլսըն, որ կառավարութեան ընդհանուր խորհրդականն է եւ Ուիլեըմ Սթրէնկ, ներկայացուցիչը արտաքին նախարարութեան, որ պիտի կատարէ նաեւ թարգմանի պաշտօնը : (Զէյմպրլէնն զերմաներէն չի գիտեր, Հիթլէր ալ՝ անգլիերէն) : Սըր Հորէյս Ուիլսըն զօրաւոր դէմք մըն է որ միշտ վարագոյրին ետեւէն կը գործէ եւ մինչեւ հիմա մերժած է երկրէն դուրս ելլել : «Ես այն Անգլիացիներէն չեմ որ արտասահման կը ճամբորդեն» , կ'ըսէ միշտ : Մնալ-վայելուչ եւ լռակեաց մարդ, այս խորհրդականը յաճող միջնորդութիւններ կատարած է բանուորական վէճերու մէջ եւ միշտ լաւատես է : Ինչո՞ւ էր որ դիւրացուց Զէյմպրլէնի եւ Մուսոլինիի բանակցութիւնները, յանգելու համար անգլեւիտալական համաձայնութեան : Իր կարծիքով, միշտ կարելի է եւրոպական ինճուին ալ կարգադրել բանուորական վէճերու պէս, համոզկեր միջոցներով եւ իրաւարարութեամբ :

*** Անգլիոյ վարչապետին նախաձեռնութիւնը դոհունակութիւն պատճառեց նաեւ Գերմանիոյ մէջ, անակնկալի մը տպաւորութիւնը գործելով : Լուրը անմիջապէս տարածուեցաւ ճայնասփիւռով, իսկ թերթերու մէջ՝ չնդալից խորագիրներով :

Ի՞նչպէս զարգացաւ չեխական տագնապը

1.— Առաջին խուճապը ծագեցաւ, երբ օգոս. 14ին սկսան զերմ. ռազմափորձերը, որոնց կը մասնակցին 1,500,000 զինուորներ : Զէնքի տակ կանչուեցան 750,000 պահեստիներ, ծառայութեան ժամանակը լրացուցած զինուորներ ապատ չարձակուեցան, ինչպէս նաեւ պետական մասնակի զրաման ենթարկուեցան ինքնաշարժեր, ձիեր, ուտեստեղէն եւայլն :

2.— Օգոստոս 31ին չեխական կառավարութիւնը ընդունեց ի-րատախոհութեան ծրագիրը մը, որ չգոհացուց Զուէթեան Գերմանները : Այս ծրագիրը եթէ գործադրուէր, Չեխոսլովաքիա պիտի վերածուէր Զուիցերիոյ նման ազակեղբոնացեալ պետութեան մը :

3.— Զուէթեան Գերմաններու պետ Հէր Հէնլայն սեպտ. 2-ին տեսակցեցաւ Հիթլէրի հետ :

4.— Սեպտեմբեր 4ին Փարիզի կառավարութիւնը զինուորական նախապատրաստական միջոցներ ձեռք առաւ, անակնկալի չգալու մտահոգութեամբ :

5.— Սեպտեմբեր 5ին Փրակայի կառավարութիւնը յայտարարեց, թէ նոր զիջումներ կ'ընէ եւ առաջարկեց իրաւախոհութեան նոր ծրագիր մը Զուէթեան Գերմաններուն :

6.— Սեպտեմբեր 7ին սկսան Զուէթեան հոզմաստերու մէջ քաղաքական խռովարարութիւններ, ռասիկանական միջամտութիւն, ցոյցեր եւ ուրիշ բռնութիւններ, որոնք կացութիւնը աստիճանաբար ծանրացուցին :

7.— Սեպտեմբեր 10ին Կէօրինկ Նիւրըմպէրկի մէջ խօսեցաւ դրզռիչ եւ կծու ճառ մը :

8.— Սեպտեմբեր 11ին ամենուրեք, Փարիզ, Լոնտոն, Փրակա ու Պերլին դիւանագիտական ակնդապին եռուզեռ :

9.— Սեպտեմբեր 12ին Հիթլէր խօսեցաւ Նիւրընպէրկի մէջ իր նշանաւոր ճառը, որ արտաքնապէս յարձակողական, բայց ներքնապէս բանակցութիւն-ներու դուռը բաց պահելու հանգամանք ունէր :

10.— Սեպտեմբեր 13ի գիշերը Զուէթեան Գերմաններու կողմէ վերջնագիր մը արուեցաւ Փրակայի կառավարութեան, որ պաշարման վիճակ յայտարարած էր խռովեալ շրջաններու մէջ :

11.— Սեպտեմբեր 14ին տեսակցութիւն, վերջնագրէն ետք, վարչապետ Հոճայի եւ Զուէթեան Գերմաններու ղեկավարներէն Քունտի միջեւ :

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՎ

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ մէջ պաշտպանելով զերմանական տեսակէտը, խազալու-թիւնը փրկելու միակ միջոցը կը նկատեն հանրաքուէն, պայմանաւ որ դոր-ձադրուի ոչ միայն Զեխոսլովաքիոյ զերմանական, այլեւ միւս շրջաններուն մէջ :

ԵՐԵՔ ՀԱՅ ԲԺԻՇԿՆԵՐ ԶԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ ԵՆ Պէյրութի մէջ, կ'ըսէ «Ազդակ» , իբրեւ հետեւանք թմրեցուցիչ դեղերու մաքսանենդութեան որ հետզհետէ կը մեծնայ : Մեր պաշտօնակիցը միայն սկզբնատառերով կը յիշէ հայ ամբաստանեալներուն անունները : « Հայ մը, Ց. Մ., երեք հայ թժիշկներու անուններ տուած է, յայտարարելով թէ անոնց միջոցաւ կ'ապահովէր մորփին եւ քոքային : Ատոր վրայ ձերբակալուած է նաեւ Տոքթ. Ն. Ք. : Հարցաքննուած են տոքթորներ Հ., Ս., Ա., երեքն ալ ծանօթ ու դիրքի տէր բժիշկներ» : Մինչեւ սեպտեմբեր 7 ամբաստանուած կը համարուէին 23 հոգի, մեծ մասով Ափարներ,— 7 բժիշկ, 4 ատամնաբոյժ, 5 դեղագործ եւ ուրիշ 7 կաս-կածելիներ : Քննութիւնները կը շարունակուին : Վարձուած են 35 փաստաբան-ներ :

ՊԱՂԵՍՏինի ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ օրէ օր աւելի կը ծանրանայ : Ապստամբա-կան շարժումը ծաւալած է Սամարիոյ շրջանին մէջ, լրջօրէն սպառնալով Գա-լիլիոյ եւ Ցուդայի երկրին : Երուսաղէմի մէջ զինուորական իշխանութիւնը հրամայեց հակոդութեան տակ առնել հանրային չէնքերը, մաղելով բազմու-թիւնը : Եաֆայի մէջ ըմբոստները յաջողեցան դրաւել քաղաքապետարանը եւ ցահավանոցը եւ տեղի ունեցան քանի մը ժամ դիմադրելէ վերջ : Ամէն կողմ հրոսախումբեր կը շրջին, սպառնալով Հրեաներուն : 8000 պղտատու ծառեր արմատախիլ եղան հրէական գաղութի մը մէջ : Ըմբոստները զիծէն հանեցին բեռնատար կառախումբ մը, սպաննելով մեքենավարը եւ հնոցպանը :

ՁԻԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ
ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԻՆ ՎՐԱՑ

Նախաձեռնութեամբ Հայ կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան եւ մասնակցութեամբ բազմաթիւ երիտասարդական, հայրենակցական եւ հանրային կազմակերպութիւններու :

ԿԻՐԱԿԻ, 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԺԱՄԸ 15ԻՆ

Ֆրանսական նախկին ռազմիկներու առանձին պատուիրակութիւն մը պիտի մասնակցի դաշնակցային դրօշով : Իրենց կռմէ խօսք պիտի առնէ Պ. ՏԻՒԹՕ :

Խօսք պիտի առնեն նաեւ Պ. Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ (մամուլ), Մ. ՔԻՊԱՐԵԱՆ (Ցուշարձանի շինութեան կեդր. Յանձնախումբ), Հ. ԱԿՈՆԱԵԱՆ (Ձոմ), Պ. ՄՈՒՒՐԱՏԵԱՆ (Հայ երիտ. Համագործակցային) եւ Տ. ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ (Մարտիկներու Միութիւն) :

Կարգապահութեան կը հսկեն Հայ Սրիները :

ՀԱԻԱՔՈՒՎԱԾՈՒ.— Փլաս Կամպէթթայի նայող փէռ-Լաշէզի գլխաւոր մուտքին առջեւ :

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Մէթրօ փլաս կամպէթթա, եւ բազմաթիւ օթօ-պուսներ 26, 96, 95 եւն. :

ՇԱՆՕԹ.— Ուխտագնացութենէն վերջ, երեկոյեան ժամը 7.30ին տեղի պիտի ունենայ մարտիկներու աւանդական հացկերոյթը, Փլաս Կամպէթթայի ճանօթ հաշարանին վերնայարկը :

Կ. Խաչի Գ. խումբին վերադարձը

Կ. Խաչի օգափոխութեան Գ. խումբի վերադարձի մասին երէկ Թիւրիմացութիւն մը պատահած ըլլալով , ստորեւ կը հրատարակենք բուն զեկոյցը :—

Գ. խումբը Փարիզ կը հասնի ՍԵՊՏ. 16ին ԺԱՄԸ 4ին, Լիոնի եւ միւս քաղաքներու խումբը Լիոն կը հասնի ՍԵՊՏ. 16ի ԳԻՇԵՐԸ ժամը 10.40ին, իսկ Մարսէյլի խումբը՝ ԱՒՏՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 10ին :

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները *16* սեպտ., ուրբաթ երեկոյ ժամը *8.30*ին, 6 Ավրնիւ տ'Իէնա՝ սրճարանին վերնայարկը: Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգի քննութիւն:

ԱՆԻՒՆ ՊՈՒԼՕՒՆՅԻ «Արամ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ *16* սեպտեմբեր, ուրբաթ երեկոյեան ժամը *8.30*ին, սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգերու քննութիւն:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «Զաւարեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Զաւարեան», «Մուրատ», «Մշօ», «Ընէրճեան» եւ «Արզուհեան» խումբերու ընկերները 17 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Խրիմեան» սրահին մէջ: Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգերու քննութիւն:

ՈՒՆՆՈՒՎԻԼԻ «Վարդան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 17 սեպտեմբեր, շաբաթ երեկոյ ժամը *8.30*ին, ընկ. Հայկ Խորենի քեռկարանը՝ Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգերու քննութիւն: *Նէրկայ կ'ըլլայ Ընկ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:*

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս. Մինասեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը *19* սեպտ., երկուշաբթի երեկոյ ժամը *8.30*ին, «Հայ Ակումբ»ին մէջ՝ Օրակարգ Նախորդ ժողովի դարձնակութիւնը *Նէրկայ կ'ըլլայ Ընկ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:*

Գաղատ

ԿՐԻՆՊԼի «Լօզանեթալըեան» կոմիտէի ընդհ. ժողովը 17 սեպտ., շաբաթ, բոլոր ընկերները առնելու նկատումով պարտաւորիչ է: Նէրկայացուցիչները որկին անպայման:

ՍԷՆԹ ԷթիԷնի «Պնտօք» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 17 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Դուրեան» գքաղաքանը:

ՏԷՍՆԻՆի կոմիտէի ընդհ ժողովը՝ *18* սեպտ., կիրակի առաւօտ ժամը 9ն, սովորական վայրը: կարեւոր օրակարգ կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները:

ՎԻԼՆԻ կոմիտէի դաստիարակութ ժողովը՝ 16 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8 *30*ին, «Խաչ ու Կ» սկումբին մէջ, նիւթ՝ «Հ. Յ. Դաշնակցութեան ծագումն ու զարգացումը» բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԼԻՈՆի Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ընկերները. *16* սեպտ., ուրբաթ երեկոյ ժամը 8 *30*ին. *181* Քուռ Լաֆայէթ, «Զարդարեան» գրադարանին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

ԱՓԻՆՈՆի «Մուրատ» խումբի ընդհ. ժողովը՝ *18* սեպտ., կիրակի երեկոյ ժամը *8.30*ին, Պար Սանթրալի սրահը՝ կարեւոր օրակարգ, ներկայ պիտի բլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը, կը խնդրուի ճշդապահ բլլալ:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Ակունք» ենթակոմիտէն, *16* սեպտ., ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8ին, սովորական տեղը՝ կարեւոր օրակարգ:

«ՋԱՒԱՐԵԱՆ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 17 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, «Վարանդեան» սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ՝

«ԳՐԻՒ ՏԱՓՈՐ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 17 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, «Շահիրիկեան» սրահին մէջ՝

«ՎՌԱՄԵԱՆ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 17 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, սովորական հաւաքավայրը՝

«ԸՆԿԵՐ ԿԱՐՕ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 17 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին՝

Այս բոլոր ժողովներուն Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչը՝

Հ. Յ. Դ. ՄԱՍԻՍԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՍԷՆԹ-ԱՆԹՈՒԱՆԻ (Գաժբ. Բուրքիէ) պատանեկան խմբակի ժողովը՝ 16 սեպտեմբեր, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, սովորական տեղը՝ Կը խօսի Ընկեր Ն. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, նիւթ՝ «Մարզանքի օգուտները»:

Նէրկայ պիտի բլլայ Ընկ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ԼԱՎԻՍՍԻ պատանեկան միութեան հաւաքում ժողովը՝ 18 սեպտ., կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին, ընդ. Ա. Պոյաճեանի քնակարանը: Կը խօսի Ընկ. Ն. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, նիւթ՝ «Մարզանքի օգուտները»:

Լոճոս տեսակ

ԵՐՈՒՍԱՂԷ՛Մ, ԵՐՈՒՍԱՂԷ՛Մ...

(ՎԻՊԵՐԳՈՒԻԻՆ)

ԳՐԵՑ՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հայ Մշակութային Միութեան: Գեղատիպ հատոր մը, 200 օրինակ ապուած՝ վարդագոյն ազնիւ թուղթի վրայ:

Գինն 5 ֆրանք (արտասահման 7.50 կամ 10 ֆր. բան Լըկրի): Դիմել մրմնջալ Հայ Մշակութային Միութեան գանձապահին՝

S. Diradourian 2 Rue Philippe de Girard, *Մարսէյլ:*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— *Տրապիզոնի նահանգի Թրխլոլի քաղաքի Տէր Գարագաշեան քահանայի որդին՝ Յարութիւնը, որ աքսորի չղջանին Ակն քաղաքը կը գտնուէր : կը խնդրեմ իր մասին լուր ունեցողներէն տեղեկացնել* Hanedanian*, 83, Rue de la Pointe, La Garenne, Colombes (Seine):*

— *Կը փնտռեմ եղբայրս, Գէորգ Մարգարեան (Ակնցի), մօր անուն Մարիամ, հօր անուն Յովակիմ : 1928ին կը գտնուէր Ցունաստան : կը խնդրեմ իր մասին լուր ունեցողներէն տեղեկացնել* Mme. Aghavni Markarian*, 10 Rue de la Salle, Marseille, France :*

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette. angle Garibaldi

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Կ. Խաչի Խըրիմեան դպրոցի վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ Կ Խաչի, Շ. Յ. Դ. «Զաւարեան կոմիտէի, Հայ կամաւորներու Միութեան, երիտասարդաց Միութեան բոլոր անդամները, նաեւ բոլոր ծնողքները, 16 սեպտ., ուրբաթ երեկոյ ժամը *8.30*ին, իր սքաֆրն մէջ, օրակարգ՝ դպրոցի ընդարձակման կամ հողի մը գնման հարց:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի Վասպուրականի Հայրենակցական Միութիւնը դժբախտ ՍԱՐԳԻՍ ԱԶԻԶԵԱՆի եղբայրական մահուան առթիւ իր խոր ցաւակցութիւնն ու վշտակցութիւնը կը յայտնէ իր մօրեղբօր ենովք Սահակեանին, իր ազգականներուն Աբրահամ Դամբարեանին, Պետրոս Ալօեանին, Արիւսակէս Անդրէասեանին եւ իր ըղբժբախտ ծնողաց (Էջմիածին) :

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵԱԼ ԿԱԶԱՔ

(Նշխարներ Աստվածաշունչէն)

ՎԱՐԴԱՆ ԵՂԻՇԷԱՆի

Ցառաջաբան՝ Շ. Նարդունի

Պատկերներ Աստվածաշունչի կեանքէն եւ գաւառական խնամեցի դասակարգին ապրումներէն: Գրուած երդիծական շունչով եւ հայրենի նաքաղճութեամբ:

Իր գիւղը կամ քաղաքը կորսնցուցած ամէն տարագիր իր նախնին խօսող կէտ մը պիտի գտնէ անպայման:

ԱՂՋԿԱՆՑ ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1, Avenue du CHâteau, St. Gratien (S. et O.)

Անցեալ Ցուլիսեան հայ բոյրերու վարժարանը կը վերաբացուի Հոկտեմբեր 2ին:

Ան ծնողք որ կը փափաքին իրենց աղջիկները արձանագրել, բարեհաճին դիմել վարժարանի տեսչութեան երկուշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամէ 15—18: ՏԵՍՉՈՒՀԻՆ

Հաղորդակցութեան միջոց.— կառ տիւ Նուէն՝ երկաթուղիով:

Հ. ՋԱՐՊԱԲԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

14 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒԷՆ)

Tél. Tradaine 42-69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14 20:

Առաւօտները ժամադրութեամբ:

ԿԱՐԼՈՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12-60

Կր ծախենք գահոյքներ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատուներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարներու: Կը փոխենք բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ նպաստաւոր գիներով:

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ապրանքներն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒՀԳԱԼԵԱՆ

Ղեկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13-4

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ :

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Միակ նուագախումբը հասնելի գործնելու համար ձեր հանդէսները, հաբանքները եւ հաւաքոյթները :

ՍՂՔԻ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱԿՆՈՑԻ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

Notre-Dame de Lorette *մէթրոյին մօտիկ,*

8 Rue Notre-Deme de Loretteի ակնոցավաճառի խանութը:

Ակնքի ճրի քննութիւն հայ եւ ֆրանսացի մասնագէտներու կողմէ:

Շաբաթ օրերը հայրենակիցներու համար ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԵՂՉ

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆի ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆի ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կերպասներու: Փափաքողները կրնան գրկել իրենց գնած ապրանքները: Ունէինք օտար դրամներ: Կը տանձնենք ապրանքներու emballago *եւ ապահովագրութիւն: Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պահածներու:*

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

Կ'ՈՒԶՈՒԻ 14—15 *տարեկան հայ աղջիկ մը գործ գործել եւ նորոգել սորվելու համար: Դիմել Պ. Աշճեանի ժամը 9—11, 23 Rue Jean Mermoz Paris (8e.), մէթրօ St. Philippe du Roule Tél. Balzac 28—96:*

ՑԱՌԱՋ կը ծախուի

42, Rue des Petits Carreaux, Փարիզ Mr. Pierre Marchal*ի խանութէն:*

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած ուռճ հայկական օղին է Ռաքը Տիւզը: Զգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները չուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք Ռաքը Տիւզը որուն անուշ համը, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ճանաչուած է:

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Marseille. Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damrémont, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղուքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	225 ֆրանք	120 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ SAMEDI 17 Septembre 1938

3Դ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3837

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ ԱՄԷՆ ԳՆՈՎ

Թերեւս երբեք այնքան բարձր հնչած չէր աղաղակ մը,— «Տուր աշխարհիս խաղաղութիւն» ...

Լեզապատառ կանչ մը, որ մինչեւ հիմա կը լսուէր միայն եկեղեցիներու մէջ, իբրեւ քրիստոնէական աղօթք մը: (Ճիշդ այս միջոցին «Տէր ողորմեա» կ'երգեն բոլոր եկեղեցիներուն մէջ, ի միջոցին աշխարհի, բայց մանաւանդ բրիտանական եւ ամերիկեան եւ... հայկական աղօթատեղիներու մէջ):

Խաղաղութիւն, ամէն գնով: Մինչեւ անդամ զոհելով աւանդութիւնները եւ ազգային արժանապատուութիւնները :

Վկայ՝ աշխարհի ամէնէն հզօր եւ իրօխտ կայսրութեան վարչապետին ձեռնարկը,— գլուխ գլխի զրոյց Գերմանիոյ Առաջնորդին հետ:

Օրուան լուրերը կ'ըսեն թէ Շուկէս 3 ժամ տեւեց երկու վարչապետներուն զրոյցը, որուն մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին: Մինչդեռ, բոլորին կարծիքն այն էր թէ Չէմպըրլէն Հիթլէրի հետ պիտի մնար գոնէ մինչեւ չորեքշաբթի օր :

Բայց, խօսակցութեան արագ ընթացքը եւ Անգլիոյ վարչապետին ձեռնարկը,— գլուխ գլխի զրոյց Գերմանիոյ Առաջնորդին հետ:

Օրուան լուրերը կ'ըսեն թէ Շուկէս 3 ժամ տեւեց երկու վարչապետներուն զրոյցը, որուն մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին: Մինչդեռ, բոլորին կարծիքն այն էր թէ Չէմպըրլէն Հիթլէրի հետ պիտի մնար գոնէ մինչեւ չորեքշաբթի օր :

Բայց, խօսակցութեան արագ ընթացքը եւ Անգլիոյ վարչապետին ձեռնարկը, պիտի ջոգեպինդ վերադարձը նոյնքան խօսուն պատկեր մը կը ներկայացնեն: Կը բացատրեն ոչ միայն կացութեան փափկութիւնը, այլեւ խաղաղութիւնը ամէն գնով ապահովելու կամեցողութիւնը: Մանաւանդ որ, վարչապետը անգամ մը եւս պիտի տեսակցի Հիթլէրի հետ, խորհրդակցելով նախ իր պաշտօնակիցներուն, յետոյ Ֆրանսայի վարչապետին եւ արտաքին նախարարին հետ, որոնք Լոնտոն հրաւիրուած են :

Ինչպէս կը հաստատեն օրուան լուրերն ալ, Հիթլէր բացորոշ կացութեան մը առջեւ դրած է Անգլիոյ վարչապետը, յայտնելով իր նուազագոյն պահանջները :

Վաւերական տեղեկութիւններ կը պակսին այդ մասին, բայց տարակոյս չկայ թէ երկու վարչապետները սկզբունքով համաձայնած են հանրաքուէի մասին, եւ մանրամասնութիւնները ճըշդելու համար է որ Պ. Չէմպըրլէն կ'ուզէ խորհրդակցիլ իր կառավարութեան եւ Ֆրանսայի ներկայացուցիչներուն հետ :

Ամէն պարագայի մէջ, տեսակցութիւնը եղած է բարեկամական, ինչպէս կը հաստատէ Պ. Չէմպըրլէն ինք ալ, մամուլին ուղղուած յայտարարութեամբ մը: Բրիտանական դահլիճը անմիջապէս ժողով դումարեց, երէկ իսկ, լսելու համար վարչապետին զեկուցումը :

Ուշագրաւ է որ, ճիշդ այն պահուն երբ Անգլիոյ վարչապետը կը պատրաստուէր օդանաւ նստելու, Չեխոսլովաքիոյ Հիթլէրեան Գերմաններուն առաջնորդն ալ չունդալիոյ յայտարարութիւն հրապարակեց, պարզապէս միացում պահանջելով,— վերադարձ դէպի մայր – հայրենիքը, Գերմանիա: Անչուշտ ներչնչուած բուն իսկ Հիթլէրէն :

Ուրեմն, հանրաքուէն է որ պիտի վճռէ Զուէտէթեան Գերմաններուն , ուրիչ խօսքով՝ չեխական պետութեան ճակատագիրը : Չէ՞ որ, երբ այդ սկզբունքը գործադրուի, բազմացեղ պետութեան միւս ժողովուրդներն ալ ոտքի պիտի կանգնին, միեւնոյն իրաւունքը պահանջելով իրենց համար :

Ճիշդ այս պարագան է որ խորունկ մտահոգութիւն կը պատճառէ չեխական կառավարութեան :

Երբ ազատ ինքնորոշման իրաւունք ստանան նաեւ Սլովաքները (2,345,0009, Հունգարները (720,000), Ռութէնները (568,000), Լեհերը (100,000) եւ միւս փոքրամասնութիւնները, այն ատեն կազմալոյծ վիճակ մը պիտի ստանայ Չեխոսլովաքիան : Ուրիշ խօսքով, մինակ պիտի մնան 7,480,000 Չեխեր, կազմելու համար իրենց սեփական պետութիւնը :

Այս տեսակէտը ջերմապէս կը պաշտպանուի ոչ միայն Պերլինի, այլ եւ Հռոմի մէջ, ուր տարօրինակ գործօն դիրք մը բռնած են այս միջոցին, թէ քաղաքական շրջանակները եւ թէ մամուլը: Մինչդեռ, որոշ վերապահում կը տիրէր Աւստրիոյ կցման առեն :

Այս տեսակէտէն չափազանց պերճախօս է լորտ Րընսիմէնի ուղղուած բաց նամակը, որ կը վերագրուի նոյն ինքն Մուսոլինիի:

— Քաջութիւն, Լորտ Րընսիմէն: Հանրաքուէ առաջարկեցէք, աւելի ճիշդ՝ հանրաքուէներ: Սէմանչելի գործ մըն է այս : Կան խառն շրջաններ ուր հանրաքուէն պիտի նշանակէ պարզապէս կցում եղբայր ժողովուրդին հետ: Կան շրջաններ ալ ուր ցեղերը իրարախառնուած են եւ ուր կարելի չէ կտրել-ձեւել: Այդ պարագային կարելի է գործադրել շրջանային բաժանումի եղանակը, կամ աւելի պէս քան մը: Անգամ մը որ նշդուին հանրաքուէի ենթակայ շրջանները, կը մնայ նշանակել գործադրութեան թուականը, եղանակը եւ հսկողութիւնը, որ կրնայ միջազգային հանգամանք ունենալ, ինչպէս եղաւ անգամ մը, Սարի մէջ, գոհացուցիչ արդիւնքով :»:

Բաց նամակը յատկանշական խօսք մը եւս կը սահեցնէ.— Այն ատեն Իտալիան, որ «գործնապէս չի կրնար բարեկամական քաղաքականութիւն մը վարել ներկայ Չեխոսլովաքիոյ հետ, պիտի կրնայ բարեկամութեամբ կապուիլ չեխական վաղուան պետութեան հետ »:

Ահա թէ ո՛րքան կոպտութեամբ դրուած է խնդիրը, համախորհուրդ Պերլինի հետ, որ գաղտնիք չունի Հռոմէն:

Անչուշտ միայն խաղաղութեան հոգը չէ որ տուն կուտայ այս թելադրութեանց:

Երբ անդին Հռոմ - Պերլին – Թոքիօ առանցքն է որ գլուխ կը ցցէ, տարածուելու եւ տիրապետելու համար, ասդին՝ անգլեւ - ֆրանսական միացեալ ճակատը կը փորձէ գոնէ յետաձգել ընդհարումը եւ ժամանակ չահիլ, որպէսզի կարենայ աւելի ուժգնօրէն ընդդիմանալ դերակշռութեան այդ պայքարին :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԷՅՄՊՐԼԷՆ-ՀԻԹԼԷՐ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՏԻՒԵՑ ԵՐԿՈՒԻՔ ՈՒ ԿԷՍ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ ԵՒ ՆՈՐԷՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՅ

Ֆրանսայի վարչապետը եւ արտաքին նախարարը Լոնտոն հրաւիրուեցան

Անգլիոյ վարչապետը հինգշաբթի իրիկուան դէմ Միւնխէն իջաւ օդանաւէն եւ քիչ մը հանգստանալէ վերջ կառախումբ նստելով գնաց Հիթլէրի մենաստանը, Պէրխթէսկատէն: Խօսակցութիւնը տեւեց երկուքուկէս ժամ եւ Պ. Չէմպըրլէն Լոնտոն վերադարձաւ երէկ, խորհրդակցելու համար կառավարութեան հետ: Այս խորհրդակցութենէն վերջը, վարչապետը նորէն Գերմանիա պիտի երթայ, երեքշաբթի կամ չորեքշաբթի օր, այս անգամ ուրիշ քաղաք մը, Քէօլնի մօտ:

Տեսակցութեան առթիւ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցը (գերմանական) կ'ըսէ.—

« Առաջնորդ - վարչապետը այսօր Օպէրսալցպէրկի մէջ տեսակցեցաւ Բրիտանիոյ վարչապետին հետ: Այս խօսակցութեան ընթացքին տեսակէտներու լայն եւ արտասովոր փոխանակութիւն մը տեղի ունեցաւ քաղաքական կացութեան մասին: Բրիտանիոյ վարչապետը վարդ Անգլիա կը վերադառնայ, խորհրդակցելու համար դաշնիցին հետ: Քանի մը օրէն նոր տեսակցութիւն մը տեղի պիտի ունենայ »:

Անչուշտ հասարակ մահկանացուն բան չի հասկնար այս չոր ու ցամաք գեկոյցէն: Իրականութիւնը կը հաւաստէ թէ Չէմպըրլէն պիտի խորհրդակցի ոչ միայն իր նախարարներուն, այլեւ Ֆրանսայի վարչապետին եւ արտաքին նախարարին հետ, որոնք Լոնտոն կը սպասուին այսօր: Այս խորհրդակցութիւններէն վերջը, Անգլիոյ վարչապետը նորէն Գերմանիա երթալով, պիտի յանձնէ անգլեւֆրանսական պատասխանը Հիթլէրի առաջարկներուն: Նոյն աղբիւրէն հաստատուած, այդ առաջարկներն են.—

1.— Հանրաքուէ կատարել Զուէտէթական շրջանին մէջ, կայելի եղածին չափ շուտ, նկատի առնելով կացութեան ծանրութիւնը :

2.— Հանրաքուէն պէտք է կատարուի հեռացնելով չեխ պաշտօնէութիւնը եւ ոստիկանութիւնը: Այս առթիւ կ'ըսուի թէ Չէմպըրլէն թելադրած է որ հանրաքուէն կատարուի միջազգային հսկողութեամբ, ինչպէս կ'առաջարկէ փը - րաճական կառավարութիւնն ալ եւ ինչպէս տեղի ունեցաւ Սարի մէջ, 1935ին, բայց Հիթլէր մերժած է :

3.— Չեխեւգերման վէճը այսպէս լուծելէ վերջ, խորհրդաժողով մը գումարել, մասնակցութեամբ չորս պետութեանց (Անգլիա, Ֆրանսա, Գերմանիա եւ Իտալիա), քննելու համար կեդր. Եւրոպայի ընդհ. կացութիւնը եւ ուրիշ եւրոպական խնդիրներ :

Կը կարծուի թէ բրիտանական կառավարութիւնը պիտի ընդունի Հիթլէրի առաջարկները: Ֆրանսական կառավարութիւնն ալ արդէն կ'ներեայ կարճ կապելու: Անգլիոյ խորհրդարանը, որ ըստ օրինի կը բացուի նոյեմբերին, բացառիկ նիստի հրաւիրուեցաւ յառաջիկայ շաբթուան համար: Տակաւին ճշդուած չէ թէ այս գումարումը Չէմպըրլէնի եւ Հիթլէրի երկրորդ տեսակցութենէն առա՞ջ տեղի պիտի ունենայ թէ վերջը :

*** Անգլիոյ վարչապետը ջերմ ընդունելութեան մը արժանացաւ Գերմանիոյ մէջ: Մեծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր Միւնխէնի կայարանը եւ մինչեւ Հիթլէրի բնակավայրը, Պէրխթէսկատէն, որուն կայարանն ալ չքեղապէս զարդարուած էր: Բազմութիւնը անընդհատ կը ծափահարէր եւ համակրանքի խօսքեր կ'արտասանէր : Չէմպըրլէն, որ 69 տարեկան է, առաջին անգամ օդանաւ նստած ըլլալով, յոգնած երեւոյթ մը ունէր: Խօսակցութեան ներկայ էին անգլիացի եւ գերմանացի թարգմաններ, քանի որ երկու վարչապետները իրարու լեզու չեն հասկնար :

Գերմանական թերթերը ողջունելով հանդերձ Անգլիոյ վարչապետը, կը չարունակեն չընդալիոյ մանրամասնութիւններ եւ պատկերներ հրատարակել, ապացուցանելու համար « Զեխերուն վայրագութիւնը »: Բոլորը միաբերան կը պնդատին թէ Զեխերը քաղաքացիական պատերազմ կը պատրաստեն , թէ կրակին հետ կը խաղան, թէ վինուորական միջոցներ ձեռք առնելով «իրենց մտային խանգարումը եւ ոճրապարտ ցածութիւնը կ'ապացուցանեն »: Եղրակացութիւնը.— « Գերմանիա այլեւս պիտի չհանդուրժէ չեխական դրգռութեանց: Թող իրենց ձեռքերը քաշեն վառօդի տակառէն, քանի ուշ չէ : Գերմանիա չի կրնար բաժնուիլ իր եղբայրներէն որոնք կ'ուզեն մեծապոյն Գերմանիոյ միանալ, համաձայն ազգերու ինքնորոշման իրաւունքին »:

*** Լոնտոնի մէջ ալ անհամբերութեամբ կը սպասեն Չէմպըրլէնի առաքելութեան ելքին, որ գաղտնիք մը չէ այլեւս,— հանրաքուէ եւ անջատում :

Անգլիոյ հանրային կարծիքը սոսկալով պատերազմի հեռեւանքներէն, կը նախընտրէ հանրաքուէն: Այս հարցին մէջ վարչապետը իր կռնակն ունի ոչ միայն կուսակցութիւնները, այլեւ բոլոր դաղթապետութիւնները :

Կացութեան ծանրութիւնը ապացուցանելու համար, կը բաւէ ըսել որ բրիտանական դահլիճը չարունակ ժողովներ կը գումարէ, ինչպէս Ֆրանսականը : Թագաւորն ալ մայրաքաղաք վերադարձաւ իր ամառանոցէն: Ապահովագրական ընկերութիւնները դադրեցուցին պատերազմի դէմ եղած ապահովագրութիւնները, որոնց սակագինը վրդովիչ համեմատութիւններ ստացած էր : Այսպէս, Միջերկրականէն անցնելիք նաւեր, որոնք մինչեւ հիմա 2 — 3 չիլին կը վճարէին, ստիպուեցան 5—10ոսկի վճարել այս քանի մը օրերու ընթացքին:

*** Լորտ Րընսիմէն եւ իր գլխաւոր խորհրդականը Լոնտոն վերադարձան երէկ, խորհրդակցելու համար Պ. Չէմպըրլէնի հետ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԷՆԼԱՅՆ ԱՆՋԱՏՈՒՄ ՊԱՀԱՆՋԻՑ ԵՒ ՓԱԽԱԻ

Չեխոսլովակեան հրամանագիր իրեն եւ գործակիցներուն դէմ

Հէնլայն, Չեխոսլովաքիոյ հիթլէրական Գերմաններուն Առաջնորդը, չընդալուիլ յայտարարութիւն մը հրատարակեց ճիշդ այն պահուն երբ Անգլիոյ վարչապետը կ'որոշէր տեսակցիլ Հիթլէրի հետ: Այս յայտարարութեան վրայ, չեխական կառավարութիւնը ձերբակալման հրամանագիր հանեց Հէնլայնի եւ միւս վարիչներուն դէմ, բայց անոնք փախած էին արդէն:

Ահաւասիկ Հէնլայնի յայտարարութիւնը, որ անմիջապէս հաղորդուեցաւ ոչ միայն թերթերով, այլեւ Գերմանիոյ ձայնասփիւռներուն միջոցաւ .

— « Հայրենակիցներ, ամուր՝ ձեր վստահութեամբ եւ գիտակից՝ իմ պատասխանատուութեամբ, կը հաստատեմ բովանդակ աշխարհի հանրային կարծիքին առջեւ, թէ իրեւ հետեւանք գնդացիրներու, զրահապատ կառքերու եւ հրատապերու չարժման ընդդէմ Զուէտէթեան գերման անպաշտպան ժողովուրդին, չեխական հարստահարութիւնը հասած է իր դադաթնակէտին: Այս ընթացքով, չեխ ժողովուրդը կ'ապացուցանէ ամբողջ աշխարհի առջեւ թէ վերջնապէս անկարելի դարձած է համակեցութիւն մը նոյն պետութեան մէջ : Քսանամեայ բռնի տիրապետութեան մը փորձառութիւնները եւ մանաւանդ այս վերջին օրերու ծանր զոհաբերումները կը հարկադրեն յայտարարել .—

Ա.— 1919ին, մենք հարկադրուեցանք չեխական պետութեան մէջ մտնել հակառակ մեր կամքին եւ առանց օգտուելու ազգերու ազատ ինքնորոշման իրաւունքէն որ մեզի խոստացուած էր հանդիսաւորապէս :

Բ.— Առանց երբեք հրաժարելու ազատ ինքնորոշման իրաւունքէն, մենք ամէն բան փորձեցինք, ամէնէն ծանր զոհողութիւնները կրելով, ապահովելու համար մեր գոյութիւնը չեխական պետութեան մէջ :

Գ.— Զախողեցան մեր բոլոր փորձերը՝ չեխ ժողովուրդը եւ անոր պատասխանատու վարիչները բանաւոր եւ արդար իրաւահաւասարութեան մը առաջնորդելու համար, ձախողեցան՝ իրեւ հետեւանք անոնց կործանումի անհաւատելի կամքին :

Այս անզիջելի ժամուն, ձեզի կը ներկայանամ, Զուէտէթեան Գերմաններ, կը ներկայանամ դէմքան ժողովուրդին եւ բովանդակ աշխարհի առջեւ եւ կը յայտարարեմ,— Մենք կ'ուզենք ապրիլ իբրեւ ազատ Գերմանացիներ : Մենք կ'ուզենք ընդունիլ խաղաղութիւն եւ աշխատանք վայելել մեր հայրենիքին մէջ: Մենք կ'ուզենք վերադառնալ եւ միանալ Գերմանիոյ : Թող Աստուած օրհնէ մեզ եւ մեր արդար պայքարը »:

*** Այս յայտարարութենէն առաջ, կուսակցութիւնն ալ բուռն դէկոյց մը հրատարակած էր, որ ամենածանր ամբաստանութիւններ կ'ընէր չեխական կառավարութեան դէմ : Ահաւասիկ հատուած մը .

— « Չեխական ժողովրդապետութիւնը վերջնապէս ձգեց իր դիմակը: Անպաշտպան կիներ եւ մանուկներ, հարիւրաւոր մեռելներ եւ ծանր վիրաւորներ: Չեխերը կը սպաննեն եւ կը թալանեն: Ինչ որ տեղի կ'ունենայ այսօր Եւրոպայի սրտին վրայ, կրնայ բաղդատուիլ միայն Սպանիոյ բոլշեւիկեան վարդապետութեանց հետ ... Մենք մինչեւ վերջին վայրկեանը ջանացինք խաղաղ լուծում մը գտնել, բայց չեխական կառավարութիւնը միշտ մերժեց Քոնրատ Հէնլայնի պահանջները: Այս կացութեան առջեւ, չատ բնական է որ Գերմանները իրենց եւ իրենց ընտանիքներուն կեանքը պաշտպանեն բոլոր միջոցներով »:

*** Ինչպէս ըսինք, չեխական կառավարութիւնը անմիջապէս ժողով գումարելով, որոշեց ձերբակալման հրամանագիր հանել Հէնլայնի եւ ընկերներուն դէմ, որոնք ամբաստանուած են իրրեւ դաւաճան: Ոստիկանութիւնը անմիջապէս սկսաւ հետապնդել ամբաստանեալները, բայց անոնք անհետացած էին: Երկու յայտարարութիւնները բուռն զայրոյթ պատճառեցին Չեխոսլովաքիոյ մէջ: Կառավարութիւնը հարկադրուեցաւ պաշարման վիճակ հրատարակել ուրիշ հինգ շրջաններու մէջ, ուր ծանր դէպքեր պատահած էին: Թերթերը կը գրեն թէ ահռելարտը այնքան սաստկացած է որ, բազմաթիւ Չեխեր կը դաղթեն գերմանական շրջաններէն եւ մեծ մասով Փրակա կ'երթան: Կառավարութիւնը կը չարունակէ զինուորական պատրաստութիւնները :

Մուսոլինի անհաւատում կը թելադրէ

« Փոփոլօ տ'Իթալիա», Մուսոլինիի օրկանը, առջի օր բաց նամակ մը հրատարակեց, որ ուղղուած է լորտ Րընսիմէնի եւ կը վերագրուի նոյն ինքն Մուսոլինիի :

Նամակը պարզելով Չեխոսլովաքիոյ կազմութեան պարագաները, կ'առաջարկէ .

— « Դո՛ւք, Լորտ Րընսիմէն, պարտաւոր էք պարզապէս հանրաքուէ առաջարկել Պ. Պենէշի , ոչ միայն Զուէտէթեան Գերմաններուն, այլեւ բոլոր ազգութեանց համար որ կը պահանջեն զայն: Պ. Պենէշ պիտի մերժէ՞: Այն ատեն կրնաք հասկնալ անոր թէ Անգլիա երկու անգամ պիտի մտածէ, պատերազմի ձեռնարկելէ առաջ, պահպանելու համար պետութիւն մը որ հրէշային կեղծիք մըն է, նոյնիսկ իր աշխարհագրական կազմով: Ապացոյց այն որ այդ պետութիւնը քանիցս կոչուեցաւ «հոկորդիլոս» կամ «խճողակ» պետութիւն: Եթէ Լոնտոն հասկնայ թէ Անգլիա ամուր կը մնայ, ոչ ոք տեղէն պիտի չարժի: Վտանգը չարժեր ճրագը, եթէ նոյն իսկ ան դրուած ըլլայ Մեծ - Արեւելքի մասնական աշտանակին մէջ: Եթէ Հիթլէր ուզէր կցել երեքուկէս միլիոն Չեխեր, Եւրոպա իրաւունք ունէր յուզուելու եւ չարժելու: Բայց Հիթլէր այդպիսի բան չի մտածեր: Առաջնորդը կը զբաղի միայն 3ուքուկէս միլիոն Գերմաններով: Ոչ ոք կրնայ մերժել անոր այդ իրաւունքը, ոչ ոք կրնայ ընդդիմանալ անոր պարտականութեանց կատարման, աւելի պակաս մենք, Իտալացիներս որ նախընթացներ ունինք այդ մասին: Քաջութիւն, Բընսիմէն, հանրաքուէ, աւելի ճիշդ՝ հանրաքուէներ առաջարկեցէք, աքանչելի գործ մըն է այս եւ դուք պիտի անմահանաք պատմութեան առջեւ »:

ՎԵՑ ԳՈՒՆԴ զօրք պիտի ղրկուի Պաղեստին, զօրացնելու համար անգլիական թանակը, իրրեւ հետեւանք յարաճուն խռովութեանց որոնք օրէ օր կը ծանրանան :

ՉԼՅՈՒՔԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

Հեղինակ՝ ԹԱԼԿՈՒՆ ՊԵՆՏՆ Նկար. Բառգր. Ա. ՀԱՍԿԱՆԻՆ

Իսկապես ասած հոյակապ կին էր տանտիկինը։ Ամեն առավոտ, երբ ես արթնանում էի, նրան արդեն գտնում էի գործի մեջ։ Ինչպես մի ճշտագործ ժամացույց, նա ամեն ինչ անում էր ճիշտ ժամանակին։ Ես երբեք չեմ տեսել նրան անգործ կամ ձանձրացած։ Նա միշտ զբաղված էր, միշտ ինչ-որ բանով էր տարված։ Ես չեմ հիշում, որ նա երբևէ ինձ հարցրած լիներ, թե ինչ եմ անում իմ ազատ ժամերին։ Նա ինձ համարում էր մի մեքենա, որ ուտում է, քնում է, հագնվում է, գնում է գրասենյակ, գալիս է տուն, նորից ուտում է, նորից քնում է, նորից հագնվում է, նորից գնում է գրասենյակ, և այդպես անվերջ։ Ես կարծում եմ, որ նա ինձ համարում էր մի ավտոմատ, որ ամեն ամսի վերջում գումար է տալիս։

— Ձեր կինը ինչպե՞ս է, տիկին Ֆրոստ,— հարցրի ես մի առավոտ, երբ նա ինձ սուրճ էր մատուցում։

— Ես չգիտեմ, պարոն Ֆրոստ, ես չգիտեմ։ Ես ինձ հետ չեմ տարել նրան, երբ գնացի գրասենյակ։ Ես կարծում եմ, որ նա լավ է։ Ես ոչ մի նամակ չեմ ստացել նրանից, որ նա հիվանդ է։ Ես կարծում եմ, որ նա լավ է։ Ես ոչ մի հեռագիր չեմ ստացել նրանից, որ նա հիվանդ է։ Ես կարծում եմ, որ նա լավ է։

— Ես ուրախ եմ դրա համար, տիկին Ֆրոստ,— ասացի ես։

— Ես ինքս էլ ուրախ եմ դրա համար, պարոն Ֆրոստ,— պատասխանեց նա։

Ես ուրախ էի, որ նա ուրախ է, և ես ուրախ էի, որ ես ուրախ եմ, որ նա ուրախ է։ Ես ուրախ էի, որ ես ուրախ եմ, որ նա ուրախ է։ Ես ուրախ էի, որ ես ուրախ եմ, որ նա ուրախ է։

ՍԱՀՄԱՆՁ. — 4. ՀՍԼԵՄ

(Վերջաբանական պատմվածք)

Ամեն ինչ պատրաստ էր։ Ամեն ինչ պատրաստ էր ծառայելու մեր ազատագրական գործին։ Մենք ունեինք ամենաանհրաժեշտ զենքերը, ռումբերը, ականները, ինչպես նաև մեծ քանակությամբ փամփուշտներ։ Մեր ուժերը կազմում էին 1500 հոգի։ Մեր ամրոցի պաշտպանությունը ստանձնել էին 300 հոգի։ Մնացածները պիտի հարձակվեին թշնամու թիկունքից։ Ամեն ինչ կանխատեսված էր։ Ամեն ինչ նախապես մտածված էր։ Ամեն ինչ կարգադրված էր։

Ես ինքս ամրոցի պաշտպանության ղեկավարն էի։ Ես պիտի հրամայեի կրակել, երբ թշնամին մոտենար ամրոցի պատերին։ Ես պիտի հրամայեի նահանջել, երբ ամրոցի պատերը ավերվեին։ Ես պիտի հրամայեի հարձակվել, երբ թշնամին ամրոցը գրավեր։ Ես պիտի հրամայեի ամեն ինչ, որ անհրաժեշտ էր ամրոցի պաշտպանության համար

«Տուր աշխարհիս խաղաղութիւն» կ'աղաղակէ միջազգային ժամուղը

Բովանդակ միջազգային մամուլը ջերմ դոհունակութիւն կը յայտնէ Անգլիոյ վարչապետին նախաձեռնութեան առթիւ, յաջողութիւն մաղթելով: Անշուշտ բացառութիւններ ալ կան, բայց զանցառելի քանակութիւն մը կը կազմեն անոնք, քանի մը ձայն ամէն երկրի մէջ. բայց խորհրդային մամուլէն որ բացասական դիրք բռնած է իրեն յատուկ հաչիւներով :

Ինչպէս հաղորդած էինք, տեղական թերթերը չերմապէս կը գնահատեն Անգլիոյ վարչապետին նախաձեռնութիւնը: «Փըթի Փառիզիէն» կը գրէ թէ պ. Չեմպըրլէնն ճամբայ ելած է գրպանը պատրաստ ունենալով ծրագիրը մը, որուն հիմը պիտի կազմէ հանրաքուէն, բոլորովին ազատ, անգլիական կամ միջազգային զօրագունդի մը հսկողութեամբ, ինչէս եղաւ Սարլ մէջ :

« Էքզէլսիոր» յաջողութիւն մաղթելով, կ'ըսէ թէ Անգլիոյ վարչապետին չարժուեւելը արժանի է բոլոր մայրերու երախտագիտութեան :

« Լը Ժուռ», թունդ ազգայնական, բոլոր սրտցաւ մարդոց հիացումին արժանի կը դտնէ պ. Չեմպըրլէնի քաջութիւնը :

Նախկին նախարար Ֆրոսար, անկախ ընկերվարական, ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհին հիացման արժանի կը դտնէ Անգլիոյ վարչապետին ձեռնարկը, «Լ'Օ Լիվր»ի մէջ. եւ կը հաւատայ թէ պատերազմը անկարելի պիտի դառնայ այսուհետեւ :

« Լ'Օռոր» յաջողութեան կը հաւատայ, եթէ պ. Չեմպըրլէնն հիթլէրի չներկայանայ իբրեւ «մուրացիկ վանական մը »:

« Լ'Էօվռ», արմատական պաշտօնաթերթը, կապտուրիչ դոնելով պատկերը, կ'ես - լուրջ, կ'ես երգիծական չեշտով մը կը մաղթէ որ ուրիշ երեք հրաւէրներ ալ ուղղուին.— մէկը՝ Տալատիէի, երկրորդը՝ Մուսոլինիի, երրորդը՝ Սթալինի ...

Համամտաւար պաշտօնաթերթը « Իմանիթէ »— ըսել էինք արդէն — « խռովիչ» կ'ըսէ պ. Չեմպըրլէնի նախաձեռնութիւնը, կը յիշէ կէօրինկի եւ Հիթլէրի նախատինքները Մեծն Բրիտանիոյ դէմ եւ կը կարծէ թէ տեսակցութիւնը պիտի ծառայէ խրախուսելու Գերմանիոյ Առաջնորդին մեծամտութիւնը, ինչպէս եւ զոհելու Չեխոսլովաքիան: Նոյն կարծիքն ունի ուրիշ ճախագրութիւն մը, «Լ'Օպ», որ կը դրէ թէ պ. Չեմպըրլէնի ձեռնարկը բարոյական յաղթանակ մը պիտի համարուի հիթլէրական իշխանութեան կողմէ: «Կը վախնանք որ այս այցելութիւնը համոզէ մարդ մը որուն բոլոր յանդգնութիւնները յաջողեցան, թէ բռնադատ տիեզերքը իր առջեւ ինկած է, յանձին աշխարհի ամէնէն հարուստ կայսրութեան վարչապետին »:

Ընդդիմադիր չարաթերթերէ մը, «Շօք», ժամանակը եկած կը նկատէ ազգային փրկութեան դահլիճ մը կազմելու, նախագահութեամբ մարաջախտ Փէթէնի :

**** Անգլիական մամուլն ալ խորապէս կը գնահատէ վարչապետին ձեռնարկը: «Թայմզ» դիտել կուտայ թէ «պատերազմը յիմարութիւն մը եւ ոճիր մը պիտի ըլլայ , այս պարագային եւ թէ մարդկութիւնը դէպի յիմարանոց պիտի դահավիժի, եթէ աշխարհի ամէնէն բազմամարդ ցամաքամասին ազգերը խակապէս սկսին իրար ամբակոծել եւ փոչիացնել, զեղեցիկ Պոհեմիոյ երեքուկէս միլիոնանոց բնակիչներուն համար»: Ընդունելով հանդերձ որ այդ երեքուկէս միլիոնին ճակատագիրը կարեւորութիւն ունի եւ թէ վտանգուած են ազգային սկզբունքներն ու փառասիրութիւնները, «ցնորամտութիւն եւ ապշութիւն պիտի ըլլար եթէ անոնց նեղութիւնները պատրուակ դառնային ընդհանուր թշնամութեանց անդունդին մէջ գլորելու մարդկութիւնը »:*

« Տէյլի Թելէկրաֆ» յաջողութիւն կը մաղթէ պ. Չեմպըրլէնի ձեռնարկին, «որ այնքան արիաբար կը չեղի դիւանագիտական նախընթացներէն»: «Տէյլի Հէրըլտ», աշխատաւորական օրկանը, իր կարգին յաջողութիւն մաղթելով , կ'աւելցնէ :— « պ. Չեմպըրլէն խիզախ մեթոտ մը ձեռք առաւ, եւ արժանի է բոլորին գնահատութեան»: Միայն ազատական օրկանը, «Նիւզ Քրոնիքլ», վարչապետին եւ Հիթլէրի տեսակցութիւնը կը նմանցնէ Տոքթ. Շուշնիկի այցելութեան , որուն անմիջապէս յաջորդեց Աւստրիոյ կցումը եւ դիտել կուտայ·

— « Անշուշտ պ. Չեմպըրլէն կը կորէ զորղեան հանդոյցը, բայց ո՞ր դահակով»:

Ամերիկեան մամուլն ալ ընդհանրապէս գոհ կ'երեւայ: Իտալական թերթերը հանրաքուէ կ'առաջարկեն Չեխոսլովաքիոյ բոլոր ազգերուն համար, յայտնելով թէ Անգլիոյ վարչապետին: Լեհական, ռումանական, պելժիական եւն. թերթերը խաղաղութեան վերջին պատեհութիւնը կը նկատեն Չեմպըրլէն - Հիթլէր տեսակցութիւնը: Գերմանական եւ չեխական թերթերը վերապահ են, հասկնալի պատճառներով :

ՋՆՋԱՆ ԼԱՒՐԵՐ ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՐՂՈՎ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ արտաքին նախարարը եւ Ֆրանսայի ներկայացուցիչը՝ պ. Փօլ Պոնքուր, տեսակցութիւններ ունեցան Ժընեւի մէջ, նեղուցներու պայմանագրին եւ Ալէքսանտրէթի չրջանի մասին :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ նաւահանգիստի վէճը լուծուած ըլլալով, բանուորները աշխատանքը պիտի վերսկսին այսօր , 17 սեպտեմբեր :

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ նաւատորմը աշնանային ռազմախորձելու պիտի ձեռնարկէ մօտերս , մասնաւորապէս չարժման մէջ դնելով նոր մարտանաւերը :— Լեհական եւ պուլկարական բանակներն ալ սկսան տարեկան ռազմախորձերը, ընդարձակ ճակատի մը վրայ :

ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱՆՒՈՐՆԵՐՈՒ գործադուլին առթիւ, խռովութիւններ ծագեցան Լիոնի մէջ եւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան : Աչխատանքի նախարարը իր մօտ հրաւիրեց գործատիրական եւ բանուորական պատասխանատուները, մանաւանդ որ Փարիզի մէջ ալ գործադուլի վտանգ կը յայտնուին :

ՀԱՆԳՒՍՑԵԱԼ ԺԱՆ ԼՈՆԿԻի յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր, չարաթ : Թափորը դէպի Փէռ Լաչէզ ճամբայ պիտի ելլէ ժամը 2ին :

ԱԶԳ. ՊԱՐԳԵՒԱՄԱՂԻ 10րդ չարքին վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի հոկտեմբեր 4ին, Ռէնոի մէջ :

ԲՈՒՌՆ ՓՈՔՈՐԻԿՆԵՐ ծագեցան Լիոնի մէջ, մեծ վնասներ պատճառելով :

Ի ՅԱՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐԸ

Չէսպ տուտի ՖԼՕՐԻՈ

12, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէյ քան Օսէօ եւ Մէզ Մինչեւ

Աբեւտեան եւ Ետքնային Ամառուան Կիսամուտ Կիրակիներ :

Հ. Յ. Դ.

Փառք նոր

Ի սէր Լէ Մոնիվինոյի «Զաւարեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Զաւարեան», «Մուրատ», «Մշօ», «Ներէմեան» եւ «Արդուճեան» խումբերու ընկերները 17 Սեպտ. շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Խրիմեան» սրահին մէջ: Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգերու քննութիւն:

Ասնոնիվիլի «Վարդան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 17 սեպտեմբեր, շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, ընկ. Հայկ Խորեանի բնակարանը: Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի օրակարգերու քննութիւն: Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

Ալֆորվիլի «Ս. Մինասեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 19 սեպտ., երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, «Հայ Ակումբ»ին մէջ: Օրակարգ՝ Նախորդ ժողովի շարունակութիւնը: Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

Գումանո

Կրճնոպլի «Ծօճենեռթալրեան» կոմիտէի ընդհ. ժողովը 17 սեպտ., շաբաթ, բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներ'այաճեալ անդամատեարով, Լասսէյի եւ Ռընուժի խումբերը պէտք է իրենց ներկայացուցիչները դրկեն անպայման:

Սէնթ-Էթիէնի «Վնտօք» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 17 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Դուրեան» դքադարանը:

Տէսինի կոմիտէի ընդհ ժողովը՝ 18 սեպտ., կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, սովորական վայրը: կարեւոր օրակարգ կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները:

Վիէնի կոմիտէի դասախօսական ժողովը՝ 16 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Խաժակ» ակումբին մէջ, նիւթ՝ «Հ. Յ. Դաշնակցութեան ծագումն ու զարգացումը», բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Ավինեօնի «Մուրատ» խումբի ընդհ. ժողովը՝ 18 սեպտ., կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին, Պար Սենթ-թալի սրահը: կարեւոր օրակարգ՝ ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը կը յանդրուանի ճշդապահ ըլլալ:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Ակնոց» ենթակոմիտէն, 16 սեպտ., շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին, սովորական տեղը: կարեւոր օրակարգ:

«Զաւիէրեան» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 17 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, «վարանդեան» սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

«Գրիճտալփոր» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 17 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, «Շաֆրիկեան» սրահին մէջ:

«Վիլմրեան» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 17 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, սովորական հաւաքավայրը:

«Ընկեր կԱրօ» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 17 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին:

Այս բոլոր ժողովներուն Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

Լաւիսթի Պատանեկան մարմնամարզական հաւաքումը՝ 18 սեպտ., կիրակի կէս օրէ ետք ժամը 3ին, ընկ. Ա. Պալաճեանի բնակարանը: կը խօսի Ընկ. Ն. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ նիւթի՝ «Մարզանքի օգուտները»:

ՓԻՏՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԳԵՐԵԶՄԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

Նախաձեռնութեամբ Հայ կամ. եւ Մարտիկներ ու Միութեան եւ մասնակցութեամբ քաղաքիս երիտասարդական, հայրենակցական եւ հանրային կազմակերպութիւններու:

ԿԻՐԱԿԻ, 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԺԱՄԸ 10ԻՆ

Ֆրանսական նախկին բազմիկներու առանձին պատուիրակութիւն մը պիտի մատակարի դաշնակցային դրօշով: Իրենց կողմէ խօսք պիտի առնէ Պ. ՏՐԻԹՕ:

Խօսք պիտի առնեն նաեւ Պ. Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ (մամուլ), Մ. ՔԻՊՊՐԵԱՆ (Յարշաւեանի շրիւնութեան եղբ. Յանձնախումբ), Հ. ԱԿՈՆԱԵԱՆ (Զամ), Պ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ (Հայ երիտ. Համագործակցային) եւ Տ. ԲԱԶԴԱՍԱՐԵԱՆ (Մարտիկներու Միութիւն):

Կարգապահութեան կը հսկեն Հայ Սրիները:

ՀԱԻԱՔԱՎԱՔԱՐ.— Փլաս Կամպէթթայիս նայող փէռ-լաշէզի գլխաւոր մուտքին առջեւ:

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Մէթրօ փլաս գամպէթթա, ու բագմաթիւ օթոպիւսներ 26, 96, 95 եւն.:

ԾԱՆՕԹ.— Ուխտագնացութենէն վերջ, երեկոյեան ժամը 7.30ին տղայ պիտի ունենայ մարտիկներու աւանդական հացկերոյթը, Փլաս Կամպէթթայի Չանօթ ճաշարանին վերնայարկը:

ԿԸ ՓՆՏՒՒՒԻ

— Տրապիզոնի նահանգի Թրխալի քաղաքի Տէր Գարագաշեան քահանայի որդին՝ Յարութիւնը, որ աքսորի չրջանին Ակն քաղաքը կը ղրկուէր: Կը խնդրեմ իր մասին լուր ունեցողներէն տեղեկացնել Hanedanian, 83, Rue de la Pointe, La Garenne, Colombes (Seine):

— Կը փնտռեմ եղբայրս, Գէորգ Մարգարեան (Ակնցի), մօր անուն Մարիամ, հօր անուն Յովակիմ: 1928ին կը գտնուէր Ցունաստան: Կը խնդրեմ իր մասին լուր ունեցողներէն տեղեկացնել Mme. Aghavni Markarian, 10 Rue de la Salle, Marseille, France:

ԿՈՐՈՉՈՒԻ

Պիվէրի (Կարտան) կրթասիրաց Միութիւնը կը փնտռէ կարող ուսուցչուհի մը: Դիմել մինչեւ Սեպտեմբեր 30 կամ Հոկտ. 15, հետեւեալ հասցէին. Léon Kayadjanian, Cartier Colle Vielle, Gardanne (B. D. R.):

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Վ.Ա.Ղ.Ը, կիրակի, 18 Սեպտ., Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, պատարագի մէջտեղ, աղօթքներ պիտի ըլլան աշխարհի խաղաղութեան համար:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ երիտ. Ընկերակցութիւնը ողջերթի երեկոյթ-պարահանդէս մը սարքած է Հոկտ. 1ին, ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Պրէսան Մարսէյլի սրահին մէջ, ի պատիւ հայ դիմադրողներու:

ԱՆՏԱՐԱԿՈՒՍ

ՎԱԼԱՆՍ, թ.— Գանձել եւ տեղեկացնել: Մանրամասնութիւնները կը ճշդենք:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՄՈՒ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette. angle Garibaldi

1939 "ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՑ,,

Ժ.ՐԴ ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Մամուլի տատ է եւ չուտով լոյս կը տեսնէ 1939 տարուան « Գոյամարտ» Օրացոյցը, զեղեցիկ եւ չքեղ տպագրութեամբ :

Բովանդակութիւն.— Հ. Յ. Դաշնակցութեան պատմութիւնը, հեղինակ՝ Մ. Վարանդեան, Ազգային պատմական եւ յեղափոխական դէմքերու եւ դէպքերու մասին հակիրճ տեղեկութիւններ, մտածումի չիքեր, գրական հատուածներ, գիտական տեղեկութիւններ Հայաստանի եւ դրացի երկիրներու մասին, ասացուածքներ եւ առածներ: Ազգային եւ կրօնական տօները մանրամասնութեամբ:

Կողքին կեդրոնը զարդարուած է «Մայիս 28ի Մնունդը» (նկար՝ վ. Խ. կէնտէրեանի) եզերուած հայկական զոյգ եռագոյնով :

Երկու կողմերը նկարներ՝ Տիկին Արդուճեանի, Մարօի, Քրիս Ֆէնէրճեանի, Անդրէասեանի եւ երկու խմբանկարներ :

Թերթիկներուն տակը՝ Քրիստափորի, Զաւարեանի եւ Ռոստոմի նկարները Ճուչարճանով :

Թերթիկներուն մէջ պետեղուած են Մ. Վարանդեանի, Յ. Մխրիտեանի, Սէրէմեանի, Վանարեանի, Թէրլէմէզեանի, Զօր. Սեպուհի, Պոյեճեանի եւն. նկարները :

Գինն է՝ Մարսէյլ 5 Ֆրանք Ֆրանսա, Սուրիա եւ դաղութներ 5.50 Ֆր. արտասահման՝ 6 Ֆրանք:

Բացի մեր գործակալներէն՝ ապառիկները նկատի չեն առնուիր: Դիմել մեր ընդհանուր գործակալ՝ կայծակ Ճարայեանի,

Monsieur Gaïzak Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille, France:

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ 48 rue de la République, Marseille

Tél. Colbert 74-51, 47-22

Ծառայ գրասիներու փոխադրութիւնս կ'ընեմ ամէն կերպ: Ճաշեր: Որ գնենք եւ որ ծախենք ոսկի դրամներ:

ՀԱՅ ԳՈՐԾԱՒՈՐՆԵՐ,

ԹԵՒԵԼԵՒՆ ՁԱՇԱՐԱՆ

Համեղ, անոգեարար արեւելեան կերակուրներու սիրահարէք, Գոլիսը կարօտնալու պէտք չունիք, մտէք հայկական կիզբոնի մէջ

ՍԱՐԵ ԼՈՒՒՆ ՃԱՇԱՐԱՆ «ԹՈՒՐԱԹԼԻ»Ն

5, Rue du Baignoir, 5: Marseille

ուր պիտի գտնէք զուարթ եւ ընկերական շրջանակ մը եւ համեղ խոհանոցի գիներով:

ՐԱՔԸ ՏԻՒՋ ճոխ աղանդերներով:

"ՇԻՐԱԿ,,

Արեւելքի մրակ իսկ սկսած ողին է: Անզուգական ազն հրգելի: Անհարդ- Ուրախնակարող գործացուցիչ ախորժ- ակներ, պատրաստուած գուտ չափիկ- Թով Հայ աւանդական սեղանին գոյ-

ՈՆ DUZE.

MARQUE DÉPOSÉE

Véritable Anisette Orientale

ՋՈՒՐ ԹԱՂՈՒԵ ԳԱՐԱԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - راكى دوز حالص شمال شرقى

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՔԸ ՏԻՒՋ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անխառնօրէն պատրաստուած հայկական օղին է ՐԱՔԸ ՏԻՒՋը: Գեղարուեստական օղիներէ ձեր սեղանքը կ'ալլէ գինքերները ջուր կը խնդրեն եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք ՐԱՔԸ ՏԻՒՋը որուն անուրախ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ճաշակած է:

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Marseille. Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

ՄԵԾ ՍՐԱՀ

ՔԱՂԱՔԻՆ ԿԵԴՐՈՆԸ

ՎԱՐԳՈՒՀԻ ԿԸ ՏՐՈՒԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔ

ՆԵՐՈՒԻ ՀԱՄԱՐ:

ԶԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆ:

SALONS JUVENIA.

51 Rue Saint Ferréol. MARSEILLE

Նեռճնապարհ՝ Tél.: DR.74-07

ԳԱՐԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

ամէն ժամ, ժամադրութեամբ:

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17. Rue Demesme — PARIS (13)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Կ. Մուրատեան բենց խորին շնորհակալութիւնը կայտնեն բոլոր անոնց, որոնք մուտով, նամակով եւ անձամբ ակցութիւն յայտնեցին իրենց բարեփառ հարսր եւ անթերարդ ԿԻՐԱԿՈՍ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ ուան ատթիւ. որ տեսի ունեցաւ մերիկայի մէջ ինքնաշարժի արձ ծի մը հետեւանքով:

Այս տխուր առթիւ, փոխան նկեպակի 25ական ֆրանք կը նուբեն Բաքմաշէնի Հայր. Միութեան եւ Կ. Խաչին:

ՅՈՒՌԱՋ կը ծախուի

42, Rue des Petits Carreaux, Փարիզ Mr. Pierre Marchal ի խանութը

PHÉNIX

anis distillé

Agent Général : Mr Albert Bacri . 19. rue Turbigo . PARIS 2e . Tel: Cent: 83-17.

ՐԱՔԻ ՓԷՆԻՔՍ

AGENCES: ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

LYON: ԼԻՈՆ — M. Francis COTTON, 68 Avenue Galline; à Villeurbanne, près Lyon. Téléph. Lalande 64-10.

MARSEILLE, ՄԱՐՍԷՅԼ — M. SIMONDI, 17 Allées des Primevères à Marseille.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ :—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
18
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
18 Septembre
1938

ԺԹ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3838

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՊԱՏԿԵՐ ՄԸ՝ ՕՐՈՒԱՆ ԺԽՈՐԻՆ ՄԷՋ

Այն խորունկ եւ յարատեւ մտահոգութեան մէջ, որ վարակած է ամբողջ աշխարհը, մէկ չարաթէյ ի վեր, ինչքա՜ն դասեր կարելի է քաղել մեզի համար ...

Օրինակ՝ լրջութեան եւ համերաշխութեան պատկերը՝ փոքրիկ ժողովուրդի մը, Չեխերուն, որոնք հազիւ քսան տարի ազատութիւն եւ անկախութիւն վայելած, ահա կը մատնուին զարհուրելի անատուդութեան մը :

Բառը չափազանց ժժգոյն է, բացատրելու համար բուն ոգրկութիւնը :

Բուն բառով՝ քանանամեայ պետութեան ճակատագիրն է որ կը տատանի նժարին մէջ :

Եթէ յոյսեր կային երէկ, նուազագոյն զոհողութեամբ լուծելու համար այս թնճուկը, այսօր մխամխտները միայն կը հատան մէջին ճամբաներու :

Անդին, վիթխարի ուժ մը կանգնած սահմանին վրայ, սպառազէն՝ ոաքէն մինչեւ ակռաները, կը սպառնայ իր կամքը պարտադրել վճռապէս, խաղաղութեամբ կամ պատերազմով :

Աջդին, նոյնքան հզօր ուժեր՝ անելին ափը կեցած, անկարելին կը փորձեն, խաղաղութիւնը փրկելու համար :

— « Մեզի յանձնեցէք զերմանական հողերը», կ'որոտայ հիթլէրական Գերմանիան :

— Ոչ թէ կցումը, այլ հանրաքուէն անգամ անբնդունելի է մեզի համար, կը պատասխանեն Չեխերը : Կը նախընտրենք մեռնիլ, քան հանդուրժել այդ հարուածին :

Եւ բոլորին աչքերն ուղղուած են դէպի Լոնտոն, ուր կը գտնուի կացութեան բանալին : Չեխոսլովաքիոյ երկու զինակիցները, Փարիզ եւ Մոսկուա, միշտ կը յիշեցնեն թէ հաւատարիմ կը մնան իրենց յանձնառութեանց :

Արդ, եթէ բոլոր փորձերը ձախողին եւ կարգը գայ յանձնառութիւններ յարգելու, ո՞վ կրնայ նախատեսել հետեւանքները : Ոչ միայն Եւրոպայի, այլեւ ամբողջ աշխարհի համար :

Համաշխարհային ուժերուն ամենազօրը, Մեծն Բրիտանիա, ամէն բանէ առաջ այդ յանձնառութեանց դրծադրութենէն կը սոսկայ, քանի որ, այդ պարագային, ինքն ալ պիտի հարկադրուի ապարէզ նետուիլ, գոնէ Ֆրանսան պաշտպանելու համար :

Ուրեմն, կը մնայ «չարը խափանել», ի հարկին զոհելով տակրը, անճարը :

Դժուա՜ր է նախատեսել այդ դերագոյն փորձին ելքը : Թէեւ, օրուան հզօրները վճռած են ամէն գնով ապահովել խաղաղութիւնը : Գոնէ ժամանակ չահիլ :

Ճիշդ այս կացութեան մէջ է որ երեւան կուգայ մեծ ու փոքր ժողովուրդներու նկարագիրը : Անոնց քաղաքական դիտակցութեան, պատրաստանաչութեան եւ պատասխանատուութեան խորութիւնը :

Փարիզէն մինչեւ Փրակա, Լոնտոնէն Պերլին եւ այլուր, փորձութեան մը, արկածալի քննութեան մը ենթարկուած են ժողովուրդները :

Անկախ՝ իրենց ռազմական, քաղաքական եւ տնտեսական ուժերէն, այդ ժողովուրդներէն իւրաքանչիւրը իր ջիղերն ալ փորձի ենթարկելու տիպուած է, նուազագոյն վնասով ազատելու համար :

Ահա տեսէք այս երկիրը՝— հակառակ ներքին բոլոր խլրտումներուն եւ բանուորական յարատեւ տագնապներուն, մարդիկ սրտատուչ կարգապահութեան մը կ'ենթարկեն իրենք զիրենք, չխանդարելու համար օրուան վարիչներուն գործը :

Ազա՜տ է մամուլը : Քաղաքացիները ամէն դիւրութիւն կը վայելեն, արտայայտելու համար իրենց տեսակէտները : Շատ մը պարագաներու մէջ, խորապէս լարուած, թունաւորուած են կիրքերը, բռնկելու աստիճան :

Եւ սակայն, ո՞վ պիտի կրնար ժխտել այն լրջութիւնը եւ պատրաստակամութիւնը, որ կը տիրապետէ բոլոր քէներուն եւ խաչակրութեանց վերեւ :

Պատկերը չատ աւելի խօսուն է Լոնտոնի մէջ : Եւ խորապէս մարդկային ու արտատուչ՝ հեռուն, Փրակայի մէջ :

Տեղը չէ քննել թէ ո՛վ է արդար, ո՛վ մեղաւոր :

Չեխ ժողովուրդը մատնուած է ճշմարիտ անելի մը, իբրեւ հետեւանք 1919ի դաշնագիրներուն, որոնք ազգերու ինքնորոշման իրաւունքէն, արդարութեան եւ ազատութեան սկզբունքներէն ա՛լ աւելի, ծառայելին պարտեալները օգակելու, յաղթականներուն տիրապետութիւնը զօրացնելու :

Եթէ այդպէս չըլլար, ինչո՞ւ այսօր «կոկորդիլոս» կամ «թխածոյ» պետութիւն պիտի կոչուէր Չեխոսլովաքիան, ուր 5 — 6 տարբեր ժողովուրդներ թխուած են միեւնոյն տանիքին տակ, իրար հրմշտկելու, հարուածելու համար :

Փոխուեցա՞ն ժամանակները, ցնդեցաւ յաղթականի չլացուցիչ գոլորշին, եւ այսօր պարտեալներն են որ արդարութիւն կամ տուրքի կարգապահութեան մը կ'ենթարկեն իրենք զիրենք, հաստուցում կը պահանջեն, սպառնալով տկարին :

Փլուզումը անխուսափելի էարդէն, Չեխերուն համար : Ո՞ր մէկ սպառնալիքին դիմանան, զերմանական ղէն ու զրահի՞ն, թէ բրիտանական ահեղ ճնշումին :

Քննենք թէ այսպիսի պարագայի մը մէջ ի՛նչ պատկեր պիտի ներկայացնէր մեզի պէս ժողովուրդ մը : Կը բաւէ դիտել եւ դատել,— Ահա ժողովուրդ մը, որ կրնար յուսահատիլ, ընկրկիլ կամ պատակիլ, այս զերագոյն պահուն,— բայց կը պահէ իր պատրիւնը, կը հաւատայ իր ճակատագրին, կը մնայ կարգապահ եւ ինքնավստահ ու համերաշխ ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԻԹԼԷՐ ՊԱՀԱՆՋԱԾ Է ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿՑԵԼ ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԸ

ԻՆՔՆԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ՏԱԼ ՄԻԱՍ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ

Չեխերը անկարելի կը գտնեն հաւնրաքուէ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Անգլիոյ վարչապետը 2 —3 ժամ գլուխ պլլած խօսակցելով Հիթլէրի հետ, ուրբաթ օր վերադարձաւ Լոնտոն, եւ անմիջապէս տեղեկութիւններ հաղորդեց իր պաշտօնակիցներուն : Դաշինքը բացատրեց անոնց նախ զգուշացնելով երէկ առաւօտ (շաբաթ), վերջնական եղրակացութեան մը յանգելու համար : Այս ժողովէն վերջը Լոնտոն պիտի հրաւիրուին Ֆրանսայի վարչապետը՝ Պ. Տալատիէ եւ արտաքին նախարարը՝ Պ. Ժոռժ Պոնէ :

Բնականաբար զաղտնի կը պահուին թէ Չէյմպըրլէն - Հիթլէր տեսակցութեան եւ նախարարական խորհրդակցութեանց մանրամասնութիւնները :

Իրականները կը հաւաստեն թէ երբ Չէյմպըրլէն Հիթլէրի մենաստանը հասաւ, նախ թէյասեղան մը սարքուեցաւ, մասնակցութեամբ երկու կողմերու խորհրդականներուն եւ թարգմաններուն : Ցետոյ երկու վարչապետները առանձնացան Հիթլէրի մասնաւոր սենեակը, միասին առնելով միայն մէկ թարգման, Սըր Հորէյս Ուիլսըն : Խօսակցութենէն վերջը, Պ. Չէյմպըրլէն քաշուեցաւ Կոտնա Օթէլ հիւրանոցը, ուր 60 սենեակներ յատկացուած էին իրեն եւ հետեւորդներուն : Տասը պաշտօնական ոստիկաններ դրուած էին Անգլիոյ վարչապետին տրամադրութեան տակ, իսկ ուրիշ 80 զաղտնի ոստիկաններ ալ՝ Հիթլէրի անձնապահ վաշտէն, կը հսկէին ապահովութեան : Նոյն հիւրանոցին ուր մէկ բաժնին մէջ տեղաւորուած էր Գերմանիոյ արտաքին նախարարը, Ֆոն Ռիպպէնթրոփ, 60 խորհրդականներով եւ մասնագէտներով :

Ի՞նչ խօսեցան երկու վարչապետները, որոնց վերջնական դիրքէն կախում ունի խաղաղութեան ճակատագիրը :

Կարելի չէ բացարձակապէս վաւերական համարիլ այս մասին հրատարակուած տեղեկութիւնները : Բայց, կարգ մը լուրջ թերթեր յաջողած են քիչ-շատ վստահելի լուրեր քաղել :

Այսպէս, Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Հիթլէր հետեւեալ պայմանները առաջարկած է :—

1.— Անմիջապէս Գերմանիոյ ձգել Չեխոսլովաքիոյ գերմանական այն շրջանները որոնց բնակչութեան 80 առ հարիւրը կամ աւելին Գերմանացի են :

2.— Շրջանային ինքնավարութեանց բաժնել այն մասերը ուր գերմանի բնակչութիւնը 80 առ հարիւրէն պակաս է :

3.— Մնացեալ չեխական պետութեան անկախութիւնը եւ հողային ամբողջութիւնը ապահովել Գերմանիոյ, Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջոցաւ :

4.— Չէզոք դիրքի մը մէջ դնել չեխական պետութիւնը, յարեւմտեան Զուիցերիոյ : (Կը նշանակէ լսգել Մոսկուայի հետ կնքուած զինակցութիւնը) :

Կ'ըսուի թէ Անգլիոյ նախարարներուն մեծ մասը համաձայն է զերմանական երկրամասը Գերմանիոյ ձգելու, պայմանաւ որ զործողութիւնը կատարուի խաղաղութեամբ, եւ երաշխաւորութիւններ տրուին կցելի շրջանին Չեխերուն եւ Հրեաներուն համար :

« ԴԻՏԵ՛Մ, ԴԻՏԵՄ ՁԵՐ ԸՍԵԼԻՔԸ »

Փարիզի արմատական օրկանին քաղաքական աշխատակիցը, Տիկին Թասպուհ, որ ընդհանրապէս արտաքին նախարարութեան շրջանակներէն կը ներշնչուի, իր կարգին հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ, քաղելով զերմանական աղբիւրէ :—

Հիթլէր չերմացէս ողջունելով Պ. Չէյմպըրլէնը, դիտել տուած է :

— « եթէ աւելի կանուխ եկած ըլլայիք, շատ մը բաներ պիտի չպատահէին » :

Թէյէն վերջը, Հիթլէր իր անգլիացի հիւրերը մինակ ձգած է Ֆոն Ռիպպէնթրոփի եւ Հէսի հետ, 40 վայրկեանի չափ : Ցետոյ 50 վայրկեանի վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցած է, որուն մասնակցած են Հիթլէր, Ռիպպէնթրոփ եւ Շմիտ, Շթրէչմանի հռչակաւոր թարգմանը : Երբ Չէյմպըրլէն կը յիշեցնէր կացութեան եղերական հանգամանքը, Հիթլէր ընդմիջեց, դիտել տալով թէ կ'ուզէ որ վարչապետը անմիջապէս բուն հարցին անցնի եւ հաղորդէ Անգլիոյ առաջարկները : Ասոր վրայ Չէյմպըրլէն նոյն հաստատուն չեշտով պատասխանեց թէ Մեծն Բրիտանիա սկզբունքով տրամադիր է քննելու հանրաքուէի խնդիրը : Հիթլէր անմիջապէս յայտարարեց թէ հանրաքուէի մասին կարելի է խօսիլ կցումէն վերջը միայն :

Ցետոյ Գերմանիոյ Առաջնորդը խորապէս յուզուած եւ բառերը արագ արտասանելով ճառ մը խօսեցաւ, որ տեւեց 35 վայրկեան : Անգլիոյ արագ արտասանելով ճառ մը խօսեցաւ, որ տեւեց 35 վայրկեան : Անգլիոյ վարչապետը երբեմն կը փորձէր ընդմիջել, բայց Հիթլէր կը կեցնէր, դիտել տալով :— « Գիտեմ, զիտեմ ձեր ըսելիքը», եւ կը շարունակէր ճառը : Հիթլէրի եղրակացութիւնը այն էր թէ ժողովուրդներու ինքնորոշման իրաւունքը չի կրնար վիճարանութեան ենթարկուիլ եւ միայն մէկ ելք կը տեսնէր,— զերմանական շրջանը կցել առանց հանրաքուէ կատարելու :

Իրիկուան ժամը 8ին, Հիթլէր խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ իր զօրավարներուն հետ, մինչեւ զիշերուան ժամը 1, մինչ մէս կողմէ հրահանգներ կուտար դատական նախարարին, որպէսզի փութացնէ այն օրէնքները որ անհրաժեշտ են զերմանական շրջանին կցման համար :

**** Չէյմպըրլէն Լոնտոնի օդանաւային կայանին մէջ ողջունուեցաւ 3000 հոգինոց բազմութեամբ մը, որ ցնծութեան կանչեր կ'արձակէր.— « Ապրի՛ս, Չէյմպըրլէն» : Դիմաւորելու զացած էր նաեւ զերմանական դեսպանատան զօրավարը, որ յառաջ նետուելով ըսաւ.— «Կը յուսամ թէ յաջողեցաք» : Վարչապետը ժպտեցաւ, յիշելով եղած ընդունելութեան ջերմութիւնը : Ցետոյ հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ ճայնասփիւռին առջեւ .*

— « Վերադարձայ նորէն, չատ աւելի չուտ քան կը յուսայի : Երէկ երկար խօսակցութիւն մը ունեցայ Հէռ Հիթլէրի հետ : Սրտաբաց խօսակցութիւն մըն էր, շատ բարեկամական, եւ հիմա զոհ եմ որ մեզմէ իւրաքանչիւրը լիովին

(Յուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՏԷՐ ՈՂՈՐՄԵԱ ...

Միայն մեր մեծ մայրիկը չէ որ պատուհանին առջեւ կծկուած, ակնոցը էքին, մաշած Սպմոս մը ձեռքը, կ'ապօքէ ու կ'ապօքէ :

— Տուր աշխարհիս խաղաղութիւն..

Երեք օրէ ի վեր անընդհատ բազմութիւն մը կը հոսի Ուէսթմինսթրի Աբբայարանը, Անծանօթ Զինուորի դամբարանին առջեւ, նոյն ազերսը մատուցանելու համար Ամենակալին :

Այրեր եւ կիներ առտուն կանուխ կամ իրիկունը գործէ վերադարձած ատենն, կը հանդիպին Լոնտոնի փառաշուք տաճարը, ծունկի կուգան դամբարանին առջեւ եւ կ'ապօքեն կատարեալ երկիւղածութեամբ :

Բազմութիւնը երբ պակսի աւելցաւ ուրբաթէն շաբաթ : Այնպէս որ, շատեր հարկադրուեցան կարգի սպասել :

Ուրբաթ օրուան բազմութեան մէջ կը գտնուէր նաեւ Տիկին Չէյմպըրլէն :

Երբ 70 տարեկան ամուսինը մինչեւ Պալարիոյ լեռները կը թռչի, յանուն խաղաղութեան, ծունկ մը ապօքը շա՞տ է տիկնոջ համար :

Թերթ մը կը գրէ թէ հարիւրաւոր հաւատացեալներու մէջ, շատ հիշերը կրցան 15 վայրկեանէն աւելի մնալ, տեղ բանալու համար ուրիշներու :

Այս ապօքները պիտի շարունակուին այսօր ալ, ինչպէս բոլոր բրիտանեայ եկեղեցիներուն մէջ, ի սիրու աշխարհի :

Կը թուի թէ այս ալ բաւական չի համարուիր , խաղաղութիւնը փրկելու համար :

Քէնթրպըրիի արքեպիսկոպոսը , — կաթողիկոս ամենայն Անգլիացոց — շրջաբերական մը ուղղելով բոլոր թեմերուն եւ ազգին, կը պատուիրէ այս կիրակին սահմանել ապօքի, յանուն խաղաղութեան :

Արքեպիսկոպոսը այնքան ծանր կը գտնէ կացութիւնը, որ, ժամավաճառութիւն կը նկատէ ժողով գումարել եւ բանաձեւ մշակել :

Կացութիւնը կրիտիկական է (կարգ մը փրանսագէտներ պիտի գրէին ... *քննադատական*!), կ'ըսէ անկլիքեան հայրապետը, եւ կը յանձնարարէ անմիջապէս գործի ձեռնարկել : Մանաւանդ որ, թագաւորն ալ իր հաւանութիւնը յայտնած է :

Արքեպիսկոպոսը հանդիսաւոր ապօքեներէն զատ, կը յանձնարարէ պահ մը լռութիւն պահել, որու միջոցին իւրաքանչիւր հաւատացեալ կըրնայ իր նախընտրած ապօքը մրմնջել :

Այս առթիւ կը յիշեցնէ բանի մը մասնաւոր ապօքեներ,— Սաղմոսի աչսինչ գլուխ, եսայի մարգարէի այսինչ գլուխ այսինչ հատուած, Մատթէոսի Աւետարանին 6րդ գլուխ 5 — 15 տուն, Դուկասի՝ 21րդ գլուխ, 25 — 36 տուն եւն. :

Ես ալ թղթատելով Մատթէոս աւետարանիչի նշանակուած գլուխներ, հանդիպեցայ հետեւեալ տողերուն .

Երանի որ քաղցեալ եւ ծարաւի իցեն արդարութեան, զի նոքա յագեսցին :

... երանի խաղաղարարաց, զի նոքա որդիք Աստուծոյ կոչեսցին :

Երանի որ հալածեալ իցեն վասն արդարութեան, զի նոցա է արքայութիւն երկնից :

Իմացայ թէ մեր եկեղեցիներն ալ ապօքի սարքած են այսօր, կիրակի :

Անշուշտ վտանգաւոր արի. պարտութեան պատշաճը տնօրինած է արդէն, բանի որ երիտասարդ փոխանորդ մըն ալ ունի հիմա :

Արդ, մե՞ղքը մտած կ'ըլլամ, եթէ ես ալ թելադրութիւն մը ներկայացնեմ, ի սէր խաղաղութեան :

Կարելի չէ՞ այսօրուան «Տէր ողորմեա»ները բիչ մը «բարեզարդել» : *Տէր ողորմեա, տէր ողորմեա , Տուր աշխարհիս խաղաղութիւն, Ազգին Չեխաց համբերութիւն, Եւ Գերմանաց խոհեմութիւն : Տէր ողորմեա, Տէր ողորմեա , Տուր աշխարհիս արդարութիւն, Տոհմին Թրքաց իմաստութիւն, Սթալինայ՝ բժշկութիւն, Ազգիս Հայոց ազատութիւն :*

ՎԱՀԷ

Աւտակարգ հախարարական ժողով Թուրքիոյ մէջ

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն Լոնտոնի թերթերուն :— Արձակուրդով Պոլիս զացած նախարարները ստիպողաբար Էնկիւրի վերադարձան երեքշաբթի օր, ներկայ ըլլալու համար արտակարգ ժողովի մը որ տեւեց վեց ժամ : Ներկայ էր նաեւ ընդհ. սպայակոյտին նախագահը : Կը հաւաստեն թէ դահլիճը ամբողջովին քննեց միջազգային կացութիւնը եւ նկատի առաւ այն վտանգաւոր հետեւանքները որ կրնան ծագիլ : Թուրքիոյ քաղաքական շրջանակները բարձրօրէն կը գնահատեն Պ. Չէյմպըրլէնի արի նախաձեռնութիւնը :

Մեծ խրատացում Փրակայի մէջ

Բոլոր թղթակիցները կը հաստատեն թէ մեծ իրարանցում կը տիրէ Չեխոսլովաքիոյ մայրաքաղաքին մէջ : Կը խորհուի նոյնիսկ վերակազմել զահլիճը, պատերազմական նախարարութիւնը յանձնելով զօրավարի մը : Անընդհատ կը բանին այն խառնութիւնները որ կազարդել դիմակներ կը ծախեն : Բազմաթիւ պատանիներ ալ գործ կը ծախեն, պատուհանները մթնցնելու համար, օդանաւային արշաւանքներու առեն : Կազարդել դիմակներու պահանջը այնքան մեծ է որ, կարգ մը խանութներ ամբողջովին ծախած են մանուկներու յատուկ դիմակները եւ այլեւս ապրանք չունին :

Մասնաւոր պաշտօնեաներ նշանակուած են չարաշահութիւնները արգիլելու համար : Շարունակ չեխ, հրեայ եւ զերման ընկերվարական փախստականներ կը հասնին զերմանական շրջաններէն, իրենց ընտանիքներուն հետ : Հաստատուած է որ չատերը իրենց ընտանիքներն ու զաւակները ներքին գաւառները փոխադրելէ վերջ, կը վերադառնան սահմանամերձ շրջանները : Զինուորները ուրախ են եւ ազգային երգեր կ'երգեն :

Ամէն տեղ ժողովուրդը ուտեստ, օճառ, ճրագ եւ ուրիշ նիւթեր կ'ամբարէ : Լրագրավաճառները դլուխ քերելու ժամանակ չունին : Տպարանէն ելած թերթը անմիջապէս կը սպառի :

**** Փրակայի մէջ հանդամանակութիւն բացուեցաւ, ի նպաստ ազգային պաշտպանութեան : Բոլոր սեղանաւորական հաստատութիւնները, մասնաւոր կառքերը, բեռնակառքերը թռուցիկներ եւ յայտարարութիւններ կը ցրուեն , որպէսզի ժողովուրդը մասնակցի հանդանակութեան : Միայն առաջին օրը 2.300.000 քրոն գոյացաւ 11.000 անձերու նուիրուած դամբարներէն :*

ՀԱԿԱՀԻԹԼԵՐԱԿԱՆ խռովութիւնները օրէ օր կ'աւելնան Իտալիոյ մէջ : Այսուհետեւ արգիլուած է գործածել այն դասապիրքերը որոնց հեղինակները Հրեայ են :

ԺԱՆ ԼՈՆԿԻՒ յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ, շաբաթ, մեծ հանդիսաւորութեամբ : Հ. Ց. Դ. Եւրոպայի կեդր. Կոմիտէն ալ ներկայացուցիչներ ղրկած էր : Ցաւակցական հեռագիրներ ուղղած են կեդր. Կոմիտէն եւ Գաղթ. Գրասենեակը, թէ ընկերվարական կուսակցութեան եւ թէ Տիկին Լոնկէի :

ՉԼՅԱՑՈՒՄ Ա ԿՅԱՆՔ

Հեղ. Բաբայան, Ա. Հովհաննիսյան, Ա. Ղազարյան

Ամեն անգամ, երբ ես հանդիպում եմ Ալիսին, նա ինձ ասում է.

— Ես ուզում եմ, որ դու գրես իմ մասին:

Ես ժպտում եմ և պատասխանում.

— Ալիս, ես չեմ կարող գրել քո մասին, որովհետև քո կյանքում ոչ մի հետաքրքրական բան չկա:

Ալիսը նեղանում է և ասում.

— Ինչպե՞ս թե չկա: Ես ամեն օր ինչ-որ բան եմ անում, ինչ-որ բան եմ տեսնում, ինչ-որ բան եմ լսում, ինչ-որ բան եմ զգում: Ես ամեն օր ապրում եմ, ուրեմն ամեն օր ինչ-որ նոր բան կա իմ կյանքում:

Ես ժպտում եմ և ասում.

— Ալիս, դու ապրում ես, ինչպես բոլորը: Դու ուտում ես, քնում ես, գնում ես դպրոց, գալիս ես տուն, նորից ուտում ես, քնում ես, նորից գնում ես դպրոց: Դու ոչ մի անսովոր բան չես անում: Ինչպե՞ս կարող է քո կյանքում հետաքրքրական բան լինել:

Ալիսը մտածում է և ասում.

— Գուցե դու ճիշտ ես: Բայց ես ուզում եմ, որ դու գրես իմ մասին:

Ես ասում եմ.

— Լավ, Ալիս, ես կգրեմ քո մասին, բայց ոչ հիմա: Հիմա ես շատ զբաղված եմ: Ես պետք է գրեմ մի պատմվածք մի ուրիշ աղջկա մասին, որի անունը Ալիս չէ:

Ալիսը ասում է.

— Ես գիտեմ, որ դու զբաղված ես: Բայց ես ուզում եմ, որ դու գրես իմ մասին: Ես ուզում եմ, որ իմանան, որ ես էլ եմ ապրում

(Գերմաներէն պատմուածք)

Մենք ոտքի ելանք ու ուզեցինք հեռանալ, բայց ինքնաձիգներու ճայթիւնները մեզ ետ դարձուցին։ Ամբողջ գիշեր մնացինք ցրտին մէջ։ Ամէն վայրկեան կը սպասէինք, որ մեզ պիտի գնդակահարեն։ Ես ինքզինքս պատրաստած էի մահուան։ Ամբողջ գիշեր չկրցայ աչքերս գոցել։ Ամէն վայրկեան կը լսէի ինքնաձիգներու ճայթիւնները։ Ամէն անգամ որ ոտնաձայներ կը լսէի, կը կարծէի, որ մեզ պիտի գնդակահարեն։ Ես կը մտածէի մեր տան մասին, մեր ընտանիքին մասին, մեր ապագային մասին։ Ամբողջ գիշեր մտածեցի մեր ամբողջ կեանքին

կը հասկնայ թէ ի՛նչ կայ միւսին մտքին մէջ։ Անշուշտ չէք սպասեր որ ձեզի յայտնեմ թէ ի՛նչ կրնայ ըլլալ խօսակցութեանարդիւնքը։ Այժմ պիտի խօսիմ պաշտօնակիցներուս հետ եւ խորհուրդ կուտամ կանխահաւօրէն չընդունիլ որ պիտի խօսիմ այս դիչերը իմ պաշտօնակիցներուս եւ ուրիշներու, մասնաւորապէս Լորա Բընսիմէնի հետ, եւ աւելի վերջը, թերեւս քանի մը օրէն, ուրիչ խօսակցութիւն մը պիտի ունենամ Հէր Հիթլէրի հետ, որ ըսաւ թէ այս անգամ կ'ուզէ կէս ճամբու վրայ դիմաւորել զիս, ծեր մարդու մը խնայելու համար օդանաւային այնքան երկար ճամբորդութիւն մը»։

*** Վարչապետը իր առաջին տեսակցութիւնը ունեցաւ Լորա Բընսիմէնի հետ, որ Փրակայէն Լոնտոն վերադարձած էր նոյն օրը։ Անգլիացի քարեխօսը մերժեց որ եւ է յայտարարութիւն ընել, «չատ փափուկ» համարելով կացութիւնը։ Անգլիոյ թագաւորը, որ նոյնքան մտահոգ է, չորս էջնոց անձնական նամակ մը ուղղած էր Պ. Չէմպըրլէնի, յայտնելով իր

Ի՞նչ կը խորհի Փարիզի եւ Փրակայի մէջ

Ֆրանսայի հանրային կարծիքը երկուքի բաժնուած է, չեխական տագնապին առթիւ, մանաւանդ հիմա որ ժամերը կը մօտենան, ճակատագրական որոշումներ տալու համար։ Վարչապետը եւ արտաքին նախարարը ժամէ ժամ կը սպասեն անգլիական կառավարութեան հրաւէրին, Լոնտոն երթալու եւ ամբողջ կացութեան տեղեկանալու համար։ Փարիզի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ ալ իմացած են թէ Հիթլէր պարզապէս կ'ուզէ կը պահանջէ յետոյ ժողովրդական քուէարկութեամբ վաւերացնելու համար զայն։

«Կը ևսիրևնիսրևնիք պատերազմիդ»

Չեխական կառավարութիւնը հակառակ է ոչ միայն կռւոմին, այլեւ հանրաքուէին։ Փոխ - վարչապետը ուրբաթ դիչեր ճառ մը խօսելով, յայտարարեց թէ կը նախընտրեն կռուիլ, քան համակերպիլ հանրաքուէին։

— «Հանրաքուէն ամէնէն կարճ ճամբան է դէպի պատերազմ։ Չեխոսլովաքիոյ մէջ չի կրնար գոնուիլ կառավարութիւն մը որ ընդունի հանրաքուէն։ Եթէ դիպուածով այդպիսի կառավարութիւն մը գոնուի, մէկ ժամէն պիտի չանջատուի ամբողջ ազգին զայրոյթին տակ։ Չեխ ազգը կը նախընտրէ մեռնիլ քան տեսնել հայրենիքին յօշոտումը։ Ակռէ զատ, հանրաքուէն չի կրնար որ եւ է բան լուծել այս վիճին մէջ։ Առնուազն մէկ միլիոն Գերմանացիներ պիտի զաղթեն հանրաքուէի ենթակայ շրջաններէն եւ պիտի կազմեն գերմանական նոր փոքրամանութիւն մը որ տեղի պիտի տայ գերմանական նոր հարցի մը եւ ճնշումի մը Չեխոսլովաքիոյ վրայ, մինչեւ որ կործանի։ Մեր երկրին մէջ ոչ հանրաքուէ կրնայ ըլլալ, ոչ ալ միջազգային ոստիկանութիւն։ Մենք վերահաստատեցինք բարեկարգութիւնը եւ կրնանք պահել զայն, միեւնոյն ատեն չարունակելով զործադրել մեր ծրագիրը՝ ազգութեանց կատարեալ հաւասարութեան համար։ Կը խնդրեմ որ երկիրը կատարեալ վստահութիւն ունենայ կառավարութեան եւ բանակին վրայ»։

Գերմանական կռւակցութիւնը պատերազմի է

Տեղական թերթերը կը դրեն թէ պատերազմ ծագած է Հէնլայնի կռւակցութեան մէջ, չափաւորները ըմբոստացած ըլլալով ծայրայեղներուն դէմ։ Բայց հակառակն են այս մասին հրատարակուած լուրերը։

Իրողութիւնը այն է որ Հէնլայն փախած է իր անմիջական կռւակիցներուն հետ, ինչպէս հազորդած էինք երէկ։ Չեխական կառավարութիւնը քընութեան ձեռնարկած է, լուծելով Հէնլայնի կռւակցութիւնը եւ մարտական կազմակերպութիւնները։ Գերմանական աղբիւրէ կը պնդեն թէ ձերբակալման հրաման հանուած է Հէնլայնի եւ միւսներուն դէմ, որոնք միեւնոյն ատեն երեսփոխան են։ Չեխական կառավարութիւնը միեւնոյն ատեն ձեռնարկած է պինաթափութեան։ Գերմանական կառավարութիւնը կը սպառնայ ձերբակալել Գերմանիա հաստատուած Չեխերը։

Ուրիշ երկիրներու մէջ

Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւի չեխական տագնապին։ Նախագահ Րոզվէլթ կարեւոր խորհրդակցութիւններ կատարեց իր նախարարներուն հետ։ Միեւնոյն ատեն յետաձգեց իր ճանապարհորդութիւնը, որպէսզի չսիպտակի հեռանալ մայրաքաղաքէն։

Մոսկուայի թերթերը քանի մը տող միայն նուիրած են Չէմպըրլէնի - Հիթլէր տեսակցութեան, սիւնակի մը տակ։ Միւս կողմէ խոշոր գիրերով կը ծանուցանեն թէ բազմաթիւ ժողովներ գումարուած են Անգլիոյ գործարաններուն մէջ, դահլիճին քաղաքականութեան դէմ բողոքելու եւ լորա Բընսիմէնը եւս կանչել տալու համար... «Իզվեստիա», կառավարական օրկանը, կը դրէ թէ Ժընեւի մէջ Չէմպըրլէնի ընթացքը «ծանր նուաստացում մը կը նկատեն Անգլիոյ համար, նման այն քրիստոնեայ մարտիրոսներուն որոնք որ եւ է բանի առջեւ կանգ չէին առներ, իրենց աւետարանը քարոզելու համար»։

*** Ազգերու Դաշնակցութեան չրջանակներուն մէջ խոր մտահոգութեամբ կը հետեւին կացութեան երեւոյթներուն։ Իտալիոյ մէջ անհամբեր կը սպասեն Անգլիոյ վերջնական որոշման, յետոյ ընդհանուր խորհրդակցութիւն մը կատարելու համար չորս մեծ պետութեանց միջեւ։ Հարեւան երկիրները,— Զուիցերիա, Պելժիա, Հոլանտա, Լեհաստան, Ռումանիա կը չարունակեն պաշտպանողական միջոցներ ձեռք առնել։

ԳԱՂԱՆԱԳՂԻ. ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ թագաւորն ու թագուհին Փարիզ եկան Լոնտոնէն։

140 ՀՈԳԻ ՍՊԱՆՆՈՒԵՑԱՆ կամ վիրաւորուեցան Պաղեստինի մէջ, իրրեւ հետեւանք Արաբներու եւ բրիտանական զօրքին միջեւ պատահած ընդհարումի մը։ 13 օդանաւեր կը մասնակցէին գործողութեանց, անընդհատ ռումբ տեզադնելով։

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնական օդանաւերը նորէն ռմբակոծեցին Պարսելոնան։ Երեսուն հոգի մեռան, 114 հոգի վիրաւորուեցան։

ՆԱՆՍԻի ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՇԲՋԱՅԻՆ նոր հրամանատարը, զօր. Իւպէռ, ուրան հրամանատարութեան ենթակայ է նաեւ Մաժինոյի գիծը, իր պաշտօնին ձեռնարկեց հինգշաբթի օր։ Նոր հրամանատար մըն ալ նշանակուեցաւ Պոռտոյի համար, ուր կը գտնուի 16րդ զօրաբանակը։

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲՈՒՆԻ ՔԱՂԱՔ

(Ն. Շհարհեր Ալտիփազարէն)

ՎԱՐԴԱՆ ԵՂ ԻՇԽԱՆՆԻ

Յատ. Նարդունի

Պատերներ Աստիւածոյ կեանքէն եւ գաւառական խոնարհ դասակարգին ապրումներէն։ Գրուած երդիծական շունչով եւ հայրենասիրութեամբ։

Ի՞ն գիտցող կայ քաղաքը կորսնցուցած ամէն տարագիր իր հոգիին խօսող լեզուը պիտի գտնէ անպայման։

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻԼԻ ՊՈՒԱՖՈՒՆՑԻ «Ազատ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 23 սեպտեմբեր, ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին կը զէկուցանէ Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ։

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ե. Մինասեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 19 սեպտ., երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, «Հայ Ակումբ»ին մէջ։ Օրակարգ նախորդ ժողովի շարունակութիւնը։ Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ։

Գաւառ

ՏԷՍԻՆի կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 18 սեպտ., կիրակի առաւօտ ժամը 9,ին, սովորական վայրը։ կարեւոր օրակարգ, կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները։

ԱՎԻՆԵՕՆի «Մուրատ» խումբի ընդհ. ժողովը՝ 18 սեպտ., կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին, գար Սանթրալի սրահը, կարեւոր օրակարգ, ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը, կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Մարզպետ» խումբի հերթական դասախօսութիւնը՝ 24 սեպտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին։ կը դասախօսէ Ընկ. Ա. ՔԼՕՒՃԵԱՆ, նիւթը՝ «Նոր սերունդի կազմակերպութեան անհրաժեշտութիւնը»։

Հ. Յ. Դ. ՄՍՐՍԷՅԼԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ԼԱՎԻՈՑԻ պատանեկան միութեան հաւաքում ժողովը՝ 18 սեպտ., կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին, ընկ. Ա. Պոյաճեանի բնակարանը։ կը իօսի Ընկ. Ն. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, նիւթը՝ «Մարզանքի օգուտները»։

ՀԻՒՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԻՆ ՎՐԱՑ

Նախաձեռնութեամբ Հայ կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան եւ մասնակցութեամբ բազմաթիւ երիտասարդական, հայրենակցական եւ հանրային կազմակերպութիւններու։

ԿԻՐԱԿԻ, 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԺԱՄԸ 15ԻՆ

Ֆրանսական նախկին ռազմիկներու առանձին պատուիրակութիւն մը պիտի մասնակցի զաշնակցային դրօշով։ Իրենց կողմէ խօսք պիտի առնէ Պ. ՏՐԻՔՕ։

Խօսք պիտի առնեն նաեւ Պ. Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ (մամուլ) Մ. ՔԻՊԱՐԵԱՆ (Յուշարձանի շինութեան կեդր. Յանձնախումբ), Հ. ԱԿՈՆԱԵԱՆ (Զամ), Պ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ (Հայ երիտ. Համագործակցային) եւ Տ. ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ (Մարտիկներու Միութիւն)։

Կարգապահութեան կը հսկեն Հայ Սրիները։

ՀԱՒԱՔԱՒԱՅՐ.— Փլաս Կամպէթթայիս նայող Փէս-Լաշէզի գլխաւոր մուտքին առջեւ։

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Մէթրօ փլաս կամպէթթա, ու բագմանիւ օթօպիւսներ 26, 96, 93 եւն.։

ՇԱՆՕԹ.— Ուխտագնացութենէն վերջ, երեկոյեան ժամը 7.30ին տեղի պիտի ունենայ մարտիկներու աւանդական հացկերոյթը, Փլաս Կամպէթթայի Թանօթ հաշարանին վերնայարկը։

ԼՈՒՅՍ ՏԵՍԱՒ

ԵՐՕՒՍԱՂԷՄ, ԵՒ ՕՒՒԱՂԷՄ...

(ՎԻՊԵՐԳՈՒԹԻՒՆ)

ԳՐՑ՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հայ Մշակութային Միութեան։ Գեղատիպ հատոր մը, 200 օրինակը ապատած՝ վարդագոյն ալինիւ թուղթի վրայ։

Գին.— սպիտակ թուղթի վրայ տպուածները պիտի ծախուին 5 Ֆրանկ մինչեւ 30 Հոկտեմբեր, անկէ վերջ 7.50 Ֆրանկ։ Վարդագոյն թուղթի վրայ տպուածները՝ այսօրուընէ 7,50 Ֆրանկ։ Ամեն մէկ հատորի ապսպրանքի ճամար դրկել փոստի ծախք 0,65 դրոշմաթուղթ։ Առաջանիանց 10 եւ 15 Ֆրանկ (pus հերիւ)։ Դիմել՝ Հայ Մշակութային Միութեան գանձապահին

S. Diradourian 2 Rue Philippe de Girard, *Մարսէյլ։*

ՅՈՒՂՂ կը ծախուի

42, Rue des Petits Carreaux *Փարիզ* Mr. Pierre Marchal*ի խանութը։*

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Տրապիզոնի նահանգի Թրիպոլի քաղաքի Տէր Գարագաշեան քահանայի որդին՝ Յարութիւնը, որ աքսորի չրջանին Ակն քաղաքը կը գտնուէր։ Կը խնդրեմ իր մասին լուր ունեցողներէն տեղեկացնել Hanedanian, 83, Rue de la Pointe, La Garenne, Colombes (Seine)։

— Կը փնտռեմ եղբայրս, Գէորգ Մարգարեան (Ակնցի), մօր անուն Մարիամ, հօր անուն Յովակիմ։ 1928ին կը գտնուէր Պունաստան։ Կը խնդրեմ իր մասին լուր ունեցողներէն տեղեկացնել Mme. Aghavni Markarian, 10 Rue de la Salle, Marseille, France։

— Մարաչցի Անտոն Պալճեան կը փնտռէ իր կինը՝ Շուշան Քէօրօղլեան, Հալէպէն եկած Մարի Ալթունեան ա նունով, St. Aubanէն Փարիզ եկած է 1929ին։ Իմացնել H. Issayan, 38 Rue du Mésnil, Asnières (Seine)։

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՍԵՒՐԸ

Մխիթարեան Հայրերու Սեւրի Մուրատեան վարժարանին դպրոցական 1938—1939 տարեշրջանը կը սկսի Հոկտեմբեր 1էն։

Արձանագրութիւններու համար պէտք է դիմել վարժարանին դրասենեակը Օգոստոս 15էն սկսեալ երկուշաբթի եւ Շաբաթ ժամը 15էն 18ը, 26, Rue Troyon-Sèvres (S. et O.)։

Տեսչութիւն

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17. Rue Demesme — PARIS (13)

ՀԱՅԿԱԶՆԻՆԵՐ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ երիտ. Ընկերակցութիւնը ողբերթի երեկոյթ-պարահանդէս մը սարքած է Հոկտ. 1ին, ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Պրէպան Մարսէյէի սրահին մէջ, ի պատիւ հայ զինուորցուներու։

Զ. Ո. ՄԻՒՒԹԵԱՆ Վալանսի Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը՝ 22 Սեպտեմբեր Հինգչաբթի երեկոյեան ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ հանդերձեղէնի բանուորներու եւ բանուորուհիներու սէնտիքան կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ իր զինուորցու անդամներուն համար հատատուած է մասնաւոր սրնտուկ մը, «Զինուորի Սուն», Ֆրանսայի եւ օտար ծոզ փուխան դիմել Սէնտիքային կեդրոնը, 2, Bld. Paul Peytral (ռիւ տը Ռօմի մօտ), լրացուցիչ տեղեկութիւններ ստանալու համար։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ԿՈՒԶՈՒՒ

Պիվէրի (Կարտան) կրթասիրաց Միութիւնը կը փնտռէ կարող ուսուցչուհի մը։ Դիմել մինչեւ Սեպտեմբեր 30 կամ Հոկտ. 15, հետեւեալ հասցէին. Léon Kayadjanian, Cartier Colle Vielle, Gardanne (B. D. R.)։

ԳԱՅԼԻՔ ՏԵՍԻՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Cours Lafayette, angle Garibaldi

ԱՂՋԿԱՑԻՆ ԳԻՇԵՐՕԹԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1, Avenue du CHâteau, St. Gratien (S. et O.)

Ամառուան ցուրտերուն հայ քոյրերու վարժարանը կը վերաբացուի Հոկտեմբեր 2ին։

Ան կը ծնողք որ կը փափաքին իրենց աղջիկները արձանագրել, բարեհաճին դիմել վարժարանի տեսչութեան երկուշաբթի Շաբաթ օրերը ժամը 15—18։ ՏԵՍՉՈՒՒՀԻՆ

Հաղորդակցութեան միջոց.— կառ տիւ Նորէն՝ երկանուղիով։

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice

159 rue Lafayette. Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68-02

ԿԸ ՍՏԱՆԱՁՆԷ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ։ Հոգհրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։ Նաթիւրալիզասիոն օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անունները փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում։ Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն։ Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն։ Ճառերու եւ դասախօսութիւններու խմբագրութիւն։ Փողոցային արկածներու ենթարկուած չքաւորներուն կուտայ կանխիկ ճար առանց տոկոսի եւ մէկնորդ-էջքի։ Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7։

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ։

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԻ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ

14 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՆ)

Tél. Trudaine 42-69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14 20։
Հաւաստիները ժամադրութեամբ։

ՇԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

26 Rue de Trévise Paris 9e. Tél. Provence 38-63

Մէթրօ **Cadet**

Որակով անմրցելի իսկական ՐԱՀԱԹ ԼՈԳՈՒՄ, սեփական պատրաստութիւն Շիրակ ն պ այավաճառատան։

Ռէքլամի համար ԲԱՑԱՌԻԿ 5 ՖՐԱՆԿ միայն, փութացէք պատուիրել։

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու մեկ վայելուչ հաշարանը

Տէր եւ Տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

8. RUE MAUBEUGE, Paris (9).

Մէթրօ Cadet et le Peletier (Carrefour Chateaudun).

Հռչակաւոր գոնէք ԱՆԱՐԱՏ կարգով պատրաստուած Արեւելեան եւ Եւրոպական կերակուրներ հարուստ ճաշացուցակ մը։ Անմրցելի մատուցումն եւ անթերի սպասարկութիւն, անհամեմատ մատչելի գիներով։

Ամէն տեսակ ձաշկերոյթներու, Թէյասեղաններու եւ Ճաշկոյթներու կը տրամադրուի սրահ։

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է։ Անզուգական անմրցելի ընծայուած ուրախնակարգ զօրացուցիչ ախորժելիք, պատրաստուած զուտ չամիչի ջուր, Շիրակ Հայ աւանդական սեզանին զարդ։

Ճաշարան "ԲԵՐԱ"

ՏՆՕՐԷՆ՝ **ԵՐՋԱՆԻԿ ՊԱԼԼԵՃԵԱՆ**

9 Rue Provence, Paris 9e. *(Առաջին յարկ)*
Մէթրօ **Le Peletier**

Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ՝ պատրաստուած անարատ իւղով։

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ Ի ԷԻ ՈՒՏՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԿՊՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒԱԼՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մեթոդ ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կերպասներու Փոփաթոցները կրնան դրկել իրենց գնած ապրանքները, Ուսումէվուտ եւ իսյալ գրի մեքենաներ։ Կը գնենք ու կը ծախենք օտար դրամներ։ Կը ստանձնենք ապրանքներու embalage եւ ապահովագրութիւն։ Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պահածներու։

Դիմել American Lloyd, Paris (9). 7 rue Amber
Tél. Opéra 67-77

ՌՈՒԼՔԸ ՏԻՒՔ

Զուտ խաղողէ քաղուած եւ անխտրօրէն պատրաստուած հայկական օղին։ ՌՈՒԼՔԸ ՏԻՒՔ, զգուշացէք արուեստական օղիներէ։ Ձեր սեղանքը կ'արժէ որ գիշերները չուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան։ Խմեցէք ՌՈՒԼՔԸ ՏԻՒՔ որուն սպառումը ամէն տարի կ'աճի։ Ժաթեր ըլլալէ ետք ձեզի կը հաճոյանայ։

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Marseille. Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70-89

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—
ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Թրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանգ	75 ֆրանգ	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանգ	140 ֆրանգ	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանգ	110 ֆրանգ	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
20
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
MARDI
20 Septembre
1938

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՅԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3839

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՎԵՐՍԱՅԻ ՓԼՈՒՋՈՒՄԸ

Ինչ լուծում ալ ստանայ չեխական թնճուկը, ելքը մկկ է, — վերջնական փլուզումը Վերսայլի մէջ կնքուած դաշնագիրներուն, որոնք իրրեւ թէ պիտի ապահովէին խաղաղութիւնը :

Ո՛վ պիտի կրնար համրել այն ճեղքերը, որ բացուեցան մասնաւորապէս 1933էն ասդին, սրընթաց ուժգնութեամբ :

Գերմանիան 100,000էն աւելի զինուոր չունէր : Այսօր միլիոն - ներով կը հաշուեն իր բանակը : Ան իրաւունք չունէր ռազմական օդանաւեր ունենալու կամ 5 – 6 մարտանաւէն աւելի պահելու : Այսօր մարզիկ չուարած են անոր օդաւորմիղին ահագնութեան եւ նաւաւորմին յարաճուն յաւելման առջեւ :

Գերմանիա, տակաւին երէկ, միայն վճիռներ, հրամաններ լսելու դատապարտուած էր : Այսօր ինքն է որ պատգամներ եւ սպառնալիքներ կ'արձակէ, — «աս կ'ուզեմ, ան կ'ուզեմ » :

Ան ինքնագլուխ վերահաստատեց պարտաւորիչ զինուորութիւնը : Վերադրաւեց եւ վերազինեց Հռենոսի շրջանը : Մկկ հարուածով գերմանական նահանգի մը վերածեց խարխուլ Աւբրան : Իրարու եռեւէ պատռեց պարտութեան դաշնագրին բոլոր կաշկանդումները : Մկկ խօսքով, հասաւ դիրքի մը որ «հաւասարութիւն» կը կոչուէր, եւ որ արդէն կը ձգտի գերակշռութեան, անտեղիտալի եւ սպառնալից :

Եւ ահաւասիկ աշխարհը կը դնէ նոր եւ աւելի յանդուգն հարուածի մը առջեւ, — կազմալուծում, անդամահատում Չեխոսլովաքիոյ :

Միամտութիւն պիտի ըլլար երեսնադրել թէ փոթորիկը պիտի փարատի, Գերմանիոյ յանձնելով այդ երկրին գերմանական շրջանները, ինչպէս համաձայնած են Լոնտոն եւ Փարիզ, ամէն գնով փրկելու համար խաղաղութիւնը :

Հանրաքուէ կատարուի թէ ոչ, գերմանական երկրամասին անջատումը մեքենաբար պիտի սրէ, նաեւ, միւս ազգութեանց ախորժակները :

Երբ Հիթլէրի զինակիցը, Մուսոլինի, «հանրաքուէներ» կը պահանջէ, յատկապէս յիշելով Հունգարներն ու Լեհերը եւ միւսները, կը նշանակէ թէ գերմանական հարցը միայն մկկ օդակն է ամբողջ ծրագրի մը :

Մնաց որ, միւս ազգութիւնները եւ անոնց ազգակից պետութիւններն ալ չեն ծածկեր իրենց սրամտադրութիւնները :

Եթէ 720,000 Հունգարները կամ 100,000 Լեհերը բաւական չեն առանձին պետութիւն կազմելու, ի՞նչ բան կրնայ արդիլել ա – նոնց կցումը իրենց պատկան պետութեանց, Հունգարիոյ եւ Լեհաստանի : Ելք մը, որ լիովին կը համապատասխանէ Հռոմ - Պերլին առանցքին քաղաքականութեան : Դեռ կան Սլովաքները, 2,345,000 հոգի, որ կրնան անջատուիլ, կամ կազմել դաշնակցային պետութիւն մը՝ Չեխերուն հետ :

Չենք ուզեր աւելի հեռուներն երթալ, քննելով այս «խճանկար» կամ «կոկորդիլոս» պետութեան քայքայման արատաքին անդրադարձումները :

Արդէն օրակարգին մաս կը կազմէ այդ անդրադարձումներուն ամէնէն անմիջականը, — խզում չեխեւխորհրդային եւ Ֆրանքեւխորհրդային զինակցութեանց, որոնք սկիզբէն ի վեր աչքի փուշ են դարձած հիթլէրական Գերմանիոյ համար :

Եթէ այդ խզումն ալ իրականութիւն դառնայ, միակուռ պատնէշ մը ձեւացնելով Մ. Մխութեան եւ արեւմտեան Եւրոպայի միջեւ, մեկուսացնելով, եթէ ոչ պաշարելով անծայրածիր Ռուսաստանը, ո՞վ կրնայ մօտաւորապէս նախատեսել հետեւանքները :

Մանաւանդ որ, Չեխոսլովաքիոյ քայքայումը իր կարգին պիտի կազմալուծէ նաեւ Փոքր Համաձայնութիւնը (Չեխոսլովաքիա, Ռումանիա, Եուկոսլավիա) :

Հաշուութեան հին դաշնագիրներու փլուզման պատկերազարդ պատմութիւն մըն ալ կը ներկայացնէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը :

Ձիշդ այն միջոցին երբ հրաբուխ մը կ'օրոտար կուգր· Եւրոպայի սրտին վրայ, այս միջազգային հաստատութիւնը իր ընդհ· ժողովը կը դումարէր : Գլխաւոր օրակարգն ալ՝ Ազգաժողովի ութսդին 16րդ յոդուածը, որուն կապանքներէն ազատիլ կ'ուզեն բազմաթիւ պետութիւններ, չուզելով կրակը նետուիլ, այս կամ այն պետութեան գլխուն փորձանք մը պատահած առեն :

Ինչպէս կը պատմէ թղթակից մը, Ազգերու Դաշնակցութիւնը այնքան չուարուն եւ անճրկած վիճակ մը ունէր, սեպտեմ· 15ին, որ չկրցաւ ընդհ· ժողով դումարել, առ ի չգոյէ··· ճառախօսի : Բոլորն ալ կլանուած՝ օրուան տաղնապով — պատերազմի սպառնալիքներ — արամադրութիւն չունէին ժողովի երթալու կամ բերան նալիք — արամադրութիւն չունէին ժողովի երթալու կամ բերան բանալու :

Անշուշտ ճառախօսներ գտնուեցան յաջորդ օրը : Բայց ի՞նչ օգուտ : Ընդհանրապէս երկրորդական կամ հետաւոր երկիրներու ներկայացուցիչներ, բոլորն ալ չկանացին ապացուցանել թէ աւելի լաւ է որ իւրաքանչիւր պետութիւն իր գլխուն ճարը նայի, փոխանակ մեքենաբար կրակը նետուելու, յանուն հաւաքական ապահովութեան :

Մնաց որ, Ազգաժողովին երկու հզօր խնամակալները, Մեծն Բրիտանիա եւ Ֆրանսա, իրենք ալ մեռաքսի թելով մը կապուած էին այս ժողովին հետ : Երկու պետութիւններէն ալ մէկ երկու նախարարներ 24 ժամ երեւցան ու վերադարձան, աւելի ծանր բանէն հոգեր ունենալով Փարիզի եւ Լոնտոնի մէջ :

Կը մնայ դիտնալ թէ ի վերջոյ ինչպէս պիտի թաղուի Ազգաժողովը, այսքան անանկութիւններէ եւ փլուզումներէ վերջ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ Կ'ՕՐՈՇԵՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՅԱՆՁՆԵԼ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏՆ ՈՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ԿԻՐԱԿԻ ԼՈՆՏՈՆ ԳԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՆ ԵՐԷԿ

Նախարարական բացառիկ ժողով, որոշումն վաւերացնելու համար

Զեմպրլէնի եւ Հիթլէր ճոռոմ պիտի տեսակցին

Ինչպէս կը նախատեսուէր, Ֆրանսայի վարչապետն ու արտաքին նախարարը Լոնտոն հրաւիրուեցան, խորհրդակցելու համար չեխական տագնապի մասին :

Շաբաթ օր Անգլիոյ նախարարական խորհուրդը հինգ ժամ անընդհատ ժողովի գումարեց, լսելով Պ. Չեմպրլէնի զրոյցը՝ Հիթլէրի հետ : Վարչապետը ժողովին հաղորդեց Հիթլէրի պայմանները, որոնք այլեւս կասկած չէին ձգեր Գերմանիոյ մտադրութեանց մասին : Թէր ու դէմ վիճաբանութիւններէ վերջ, ժողովը սկզբունքով հաւանեցաւ որ Գերմանիոյ յանձնուին Չեխոսլովաքիոյ գերմանական շրջանները : Եթէ որոշուեցաւ անմիջապէս Լոնտոն հրաւիրել Ֆրանսայի վարչապետն ու արտաքին նախարարը, որպէսզի համախորհուրդ գործեն :

Պ. Պ. Տալատիէ եւ Ժոռժ Պոնէ կիրակի առաւօ օդանաւ նստելով, Լոնտոն գացին եւ անմիջապէս գործի ձեռնարկեցին : Խորհրդակցութիւնները սկան առաւօն եւ տեւեցին մինչեւ կէս գիշեր, երեք ընդհատումներով : Այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական դեկոյցը կ'ըսէ·

— « Լիովին քննելէ վերջ միջազգային կացութիւնը, բրիտանական եւ Ֆրանսական կառավարութեանց ներկայացուցիչները կատարէ ամէն համաձայնեցան իրենց քաղաքականութեան մասին, խաղաղօրէն լուծելու համար Չեխոսլովաք խնդիրը : Երկու կառավարութիւնները կը յուսան թէ այսուհետեւ կարելի պիտի ըլլայ աւելի ընդհանուր կարգադրութիւն մը նախատեսել, ի սէր Եւրոպայի խաղաղութեան » :

Պ. Տալատիէ մեկնեց որ եւ է բացատրութիւն տալ այս համառօտ զեկոյցի մասին, որու լեզուն միայն դիւանագէտները կը հասկնան :

Արդ, իրազեկ թղթակիցներ կը հաւատան թէ երկու կառավարութիւնները երկար եւ տաժանելի վիճաբանութիւններէ վերջ, որոշած են ընդունիլ Հիթլէրի պահանջները, ուրիշ խօսքով՝ Գերմանիոյ ձգել Չեխոսլովաքիոյ գերմանական շրջանները : Այս համաձայնութիւնը պիտի վաւերացուէր երէկ, երկուշաբթի, Ֆրանսայի նախարարական խորհուրդին կողմէ :

« Նիւ Եորք Հէրըլտ» եւ Լոնտոնի թերթերը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն զոյացած համաձայնութեան մասին ·—

Պ. Չեմպրլէն ժողովը բացայ կարդալով մանրամասն զեկուցում մը Հիթլէրի հետ ունեցած տեսակցութեան մասին : Գերմանիոյ Առաջնորդը առանց այլեւ այլի պահանջած է անջատել եւ Գերմանիոյ յանձնել գերմանական շրջանները, այլապէս պատերազմը անխուսափելի է եւ Գերմանիա այդ շրջանները պիտի գրաւէ զինուորականօրէն :

Իրրեւ փոխարինութիւն չեն ժողովուրդին, Գերմանիա յանձն կ'առնէ Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Իտալիոյ, Լեհաստանի, Հունգարիոյ եւ Մ. Մխութեան հետ երաշխաւորել չեխական պետութեան անկախութիւնը եւ չեզոքութիւնը :

Այսուհետ անախորժ կացութեան մը մասնակցան Ֆրանսայի ներկայացուցիչները, որովհետեւ չեխական պետութեան չեզոքութիւնը ինքնին յատուկ պիտի բերէ անոր զինակցութեան խզումը Մոսկուայի եւ Փարիզի հետ : Շատեր այն համոզումն ունին թէ Հիթլէր աւելի մեծ կարեւորութիւն կուտայ այս հարցին, քան Յունկէս միլիոն Գերմաններու կցումին : Լոնտոն եւ Փարիզ տրամադիր կ'երեւան տեղի տալու նաեւ այս կէտին մէջ, թէեւ Փրակա եւ Մոսկուա ուժգնօրէն պիտի մերժեն :

Այս խնդիրը նեղացուցիչ պարագայ մը կը պարունակէ նաեւ Անգլիոյ համար : Հաւանելով հանդերձ որ գերմանական շրջանները Գերմանիոյ յանձնուին, անգլիական կառավարութիւնը չուզեր նոր յանձնառութիւններ առանձնել կեդր· Եւրոպայի մէջ, երաշխաւորութեամբ : Անգլիացիները արամադիր չեն Հռենոսէն մինչեւ Փրակա երկարելու բրիտանական սահմանը :

Այս խնդիրը այնքան փափուկ հանգամանք ունէր որ, կը սպառնար անգլեւֆրանսական զօրակցութեան : Վիճաբանութիւնը չարունակուեցաւ ժամէ ժամ, խոր անձկութեամբ : Ֆրանսացիները ազդարարեցին որ եթէ Անգլիա չմասնակցի երաշխաւորութեան, այն ատեն Չեմպրլէն - Հիթլէր բանակցութիւնը մէկդի պիտի դրուի եւ Ֆրանսա պիտի կատարէ իր յանձնառութիւնները, այսինքն պիտի կռուի Չեխերուն համար, երբ անոնք յարձակում կրեն :

Այս սպառնալիքին առջեւ, Անգլիացիները տեղի տուին : Որովհետեւ, եթէ Ֆրանսա պատերազմի բռնուի Գերմանիոյ հետ, ուշ - կանուխ Անգլիան ալ պիտի խառնուի : Ուրեմն, մինչ մկկ օր առաջ, շաբաթ, Անգլիա վճռապէս հակառակ էր երաշխաւորութեան, կիրակի օր վերջին պահուն ակամայ համակերպեցաւ, տեղի տալով Ֆրանսայի ճնշումին :

Իսկ հանրաքուէ՞ն : Թերթերը չեն կրցած ստոյգ տեղեկութիւններ քաղել այդ մասին : Կարծողներ կան թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա այդ մասին ալ համաձայնած են, հանրաքուէն աւելորդ համարելով քանի որ անվիճելի է Գերմաններուն յաղթանակը : Ցեռոյ, երկու կառավարութիւնները նկատած են որ հանրաքուէն վտանգաւոր նախընթաց մը պիտի կազմէ Եւրոպայի միւս պետութեանց համար, ոչ միայն խրախուսելով Չեխոսլովաքիոյ Հունգարներն ու Լեհերը, այլ եւ գրեթէ ամէն երկրի մէջ ցիրուցան փոքրամասնութիւնները : Հաւանելով հանդերձ Չեխոսլովաքիոյ սահմաններուն վերաքննութեան, Անգլիա եւ Ֆրանսա կը խուսափին ամբողջ Եւրոպայի սահմաններուն ընդհանուր վերաքննութենէն :

*** Անգլեւֆրանսական խորհրդակցութեանց առեն հազարաւոր քաղաքացիներ խռնուած էին Անգլիոյ վարչապետարանին առջեւ, ժամէ ժամ լուրի սպասելով : Թշնամական ցոյցեր ալ պակաս չէին : Շատեր կը պոռային,— «Չեմպրլէն պէտք է հրաժարի», «Վեցցէ՛ Չեխոսլովաքիան» : Երկու հարիւր հնծեալ եւ հետեւակ ոստիկաններ ցրուեցին ցուցարարները, բայց անոնց կանչերն ու ժխորը կը լսուէին նախարարական դահլիճին մէջ : Ցուցարարները կը վերադառնային բոլշեւիկեան ցոյցի մը, որ տեղի ունեցած էր Հայտ Փարքի մէջ : Բոլոր պաշտօնական հաստատութիւնները հսկողութեան տակ առնուած էին, եւ բազմաթիւ գաղտնի ոստիկաններ կը գործէին ամէն կողմ :

Զգուշութիւն եւ հիրեր ճոռոմ պիտի տեսակցին

Երբ Ֆրանսայի նախարարական խորհուրդը վաւերացնէ Լոնտոնի մէջ գոյացած համաձայնութիւնը, Չեմպրլէն նոր տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Հիթլէրի հետ, հաւանաբար այսօր, երեքշաբթի, Կոտէսպէրկի մէջ (Հռենոսի շրջան), հաղորդելով անգլեւֆրանսական պատասխանը : Այնպէս որ խաղաքարտերը պիտի որոշուի ոչ թէ Լոնտոնի, այլ Կոտէսպէրկի մէջ : Չեխոսլովաքիոյ հանրապետութեան նախագահը այժմէն հաղորդած է թէ պիտի չընդունի որ եւ է որոշում որ կը տրուի առանց իր հաւանութեան :

Ուրեմն, ամէնէն ճակատագրական օրը այսօր է :

Դիւանագիտական ձեռնարկներուն եւ պինուորական պատրաստութեանց հետ զուգընթաց, կը չարունակուին... հանդիսաւոր աղօթքները, խաղաղութեան համար : Կիրակի օր Անգլիոյ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ աղօթքներ տրուեցան համար, առանց դաւանանքի խտրութեան : Փարիզի եկեղեցիներն ու տաճարները, առանց դաւանանքի խտրութեան : Հրէական սինագոգն ալ (ինչպէս եւ Հայոց եկեղեցիէն) աղօթքներ կատարեցին : Նոյն արարողութիւնները կատարուեցան աշխարհի բոլոր քրիստոնեայ եկեղեցիներուն մէջ : Սրտառուչ էին Չեխոսլովաքիոյ մէջ կատարուած մաղթանքները :

*** Հիթլէր ընդունելով « Տէյլի Մէյլ»ի թղթակիցը, յայտարարեց թէ չեխական խնդիրը «պէտք է լուծուի անմիջապէս եւ միանգամ ընդ միշտ :«Փրահական խնդիրը կայ եւ Մոսկուայի պինակցութիւնն էր որ ստիպեց զիս մեծ օդաւորմիղ մը ստեղծել : Ես համոզուած եմ Պ. Չեմպրլէնի անկեղծութեան » :

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ԱՆԴԱՄԱՏԵԼ ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻԱՆ

Եթէ պատերազմ ծագի, Իտալիոյ դիրքը ճշդուած է...

Մուսոլինի կիրակի օր ճառ մը խօսելով Թրիէսթէի մէջ, անգամ մը եւս հաստատեց թէ Իտալիա ոչ միայն Գերմանիոյ համամիտ է չեխական հարցին մէջ, այլեւ անոր կողքին պիտի կռուի, եթէ պատերազմ ծագի :

— « Թրիէսթցիները, ժողովուրդի մը կեանքին մէջ վայրկեաններ կան ուր վարիչները պէտք չէ խուսափին իրենց պատասխանատուութիւններէն, այլ պէտք է զանոնք ստանձնեն լիովին : Ինչ որ կ'ուզեմ ըսել ձեզի, չի բխիր միայն Հռոմ - Պերլին առանցքի քաղաքականութենէն, այլ իր պատմական եւ ինքնադէպ արդարացումը կը գտնէ այն բարեկամութեան մէջ որ մեզ կը կապէ Մահմառներուն, Լեհերուն եւ թէ 2 ֆաշականր պետութեան միւս ժողովուրդներուն : Ինչ որ պիտի ըսեմ ձեզի, կը բխի գիտակցութեան ոգիէ մը զոր կ'ուզէի կոչել աւելի քան իտալական, — եւրոպական :

Երբ պատմութեան դրած հարցերը կը հասնին անդրոհային բարդութեան մը աստիճանին, միակ լուծումը ամէնէն պարզն է, ամէնէն տրամաբանականը, ամէնէն արմատականը, այն ինչ որ մենք ֆաշականներս կը կոչենք ամբողջական : Այն հարցին մէջ որ այս միջոցին կը խռովէ Եւրոպան, լուծումը մէկ անուն ունի, հանրաբոյէ· հանրաբոյքեր այն բոլոր ազգերուն համար որ կը պահանջեն զայն, այն ազգութեանց համար որ բռնադատուեցան մնալու այն պետութեան մէջ որ կ'ուզէր ըլլալ Մեծն Չեխոսլովաքիա եւ որ այսօր կ'ապացուցանէ իր կազմական անհաստատութիւնը :

Բայց պէտք է ուրիշ բան մըն ալ ըսել,— որոշ պահու մը մէջ, դէպքերը կը տանին ձիւնակոյտի մը խելացնող թաւալման ընթացքը, ՈՒՍՏԻ, ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ Է ՇՈՒՏ ՇԱՐԺԻԼ, ԵԹԷ ԿՈՒԶԵՆՔ ԽՈՒՍԱՓԻԼ ԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ԵՒ ԲԱՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ : Այս պարագան անշուշտ կ'ըմբռնէ Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետը, որ Լոնտոնէն Մինիփս գնաց իբրեւ խաղաղութեան սրաթռիչ պատգամաբեր մը· որովհետեւ ոչ թէ կը փութացնէ լուծումը, այլ կը դիւրացնէ ճակատագրական ընդհարումը : Հակառակ Մոսկուայի բացած պայքարին, այդ լուծումը սկսած է թաւալցնել եւրոպական ժողովուրդներու սրտին մէջ : Կը մաղթենք որ սա վերջին ժամուն կարելի ըլլայ յանգիլ խաղաղ լուծումի մը : Կը մաղթենք նաեւ որ եթէ այդ կարելի չըլլայ, պատահելիք ընդհարումը սահմանափակուի : Բայց եթէ այդ ալ չյաջողի, եւ եթէ տիեզերական նպատակ մը կազմուի Փրակայի թեր կամ դէմ, պէտք է գիտնան որ Իտալիոյ տեղը ընտրուած, ճշդուած է արդէն» :

ՀԱԿԱՀԷԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Առաջնորդը յետոյ խօսեցաւ ներքին խնդիրներու մասին եւ առանց վերապահութեան չէառեց թէ պիտի չարունակուի հակահրէական քաղաքականութիւնը :

— « Օրուան հրատապ հարցը ցեղի խնդիրն է : Այս ասպարէզին մէջ ալ, մենք պիտի կատարենք անհրաժեշտ լուծումները : Անոնք որ կը կարծեն թէ մենք հեռուած ենք կապկութեանց կամ, աւելի դէշը, թելադրութեանց, մաքով ազգասէրներ են որոնց չենք դիտեր մեր արհամարհա՞նքը պէտք է յայտնենք թէ դուբը : Ցեղային ծրագիրը յանպատրաստից չծագեցաւ, ինչպէս կը կարծեն անոնք որ վարժուած են յանկարծական զարթումներու, վարժուած ըլլալով երկար եւ երկչոտ քունի : Այդ ծրագիրը կապ ունի կայսրութեան նուաճման հետ· որովհետեւ պատմութիւնը կը սորվեցնէ մեզի թէ կայսրութիւնները կը նուաճուին զէնքով, բայց կը պահուին հեղինակութեամբ եւ հեղինակութեան համար : Անհրաժեշտ է ցեղային յստակ եւ խիստ գիտակցութիւն մը որ հաստատէ ոչ միայն տարբերութիւններ, այլեւ խիստ բացորոշ զերակշռութիւն -

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՋԵՑՈՒՄՆԵՐԻ ԱՂԲԱՏԱՐԱՆ

Հրատ. թիվ 1908։ Պատվեր 4։ Տպաքանակ 1000։ ՀՍՍՀ Գրքի հրատարակչությունների, պոլիգրաֆիայի և գրքի առևտրի գործերի պետական կոմիտե։ Երևան, Կոմիտասի պող., 49։

Ա. — ԱՐՁԱԿԱՊԱՏՈՒՄ

Հարցազրույց Հայկական ՍՍՀ գյուղատնտեսության նախարարի տեղակալ ընկեր Ա. Ղազարյանի հետ

— Ընկեր Ղազարյան, ինչպիսի՞ն է ներկայումս գյուղատնտեսության վիճակը հանրապետությունում։

— Ներկայումս գյուղատնտեսության վիճակը, ինչպես և ամբողջ ժողովրդական տնտեսությունը, գտնվում է վերելքի ճանապարհին։ Հանրապետության գյուղատնտեսությունը ստացել է զարգացման նոր թափ։ Կոլտնտեսությունների և սովխոզների ամրապնդման, նրանց տնտեսության զարգացման, գյուղատնտեսության նոր տեխնիկայով զինման, ինչպես նաև գյուղատնտեսության նկատմամբ կուսակցության և կառավարության հոգատար վերաբերմունքի շնորհիվ հանրապետության գյուղատնտեսությունը ամեն տարի ավելի ու ավելի է հարստանում։

— Ինչպիսի՞ն է հանրապետության գյուղատնտեսության զարգացման ներկա մակարդակը։

— Հանրապետության գյուղատնտեսության զարգացման ներկա մակարդակը ցույց է տալիս այն, որ 1953 թվականի համեմատությամբ 1957 թվականին համախառն արտադրանքի ծավալը աճել է 1,5 անգամ։ Հանրապետության կոլտնտեսությունների և սովխոզների համախառն արտադրանքի ծավալը 1957 թվականին 1953 թվականի համեմատությամբ աճել է 1,6 անգամ։ Հանրապետության կոլտնտեսությունների և սովխոզների համախառն արտադրանքի ծավալը 1957 թվականին 1953 թվականի համեմատությամբ աճել է 1,6 անգամ։

— Ինչպիսի՞ն է հանրապետության գյուղատնտեսության զարգացման ներկա մակարդակը։

— Հանրապետության գյուղատնտեսության զարգացման ներկա մակարդակը ցույց է տալիս այն, որ 1953 թվականի համեմատությամբ 1957 թվականին համախառն արտադրանքի ծավալը աճել է 1,5

Ինչ էլ որ ասեր Ֆրանսիայի դեսպանը, Ալիքսանդրի հոգին չէր հանգստանում։ Նա ուզում էր ամեն գնով ոչնչացնել Պարսկաստանի հզորությունը, որպեսզի ինքն ազատ ձեռքեր ունենար Ասիայում։ Ուստի նա որոշեց հարձակվել Դարեհի վրա։

Ալիքսանդրը հրամայեց զորքերին պատրաստվել արշավանքի։ Մակեդոնացիները, հույները, թրակիացիները, պաիոնացիները, իլլիրիացիները, թեսալացիները, ագրիանացիները, ինչպես նաև ավազակներից ու աղքատներից հավաքված վարձկանները ուրախ էին, որ պատերազմ է լինելու։ Նրանք հավատում էին, որ Ասիայում հարստանալու հեշտ միջոց կգտնեն։

Ալիքսանդրը հրամայեց նաև, որ Մակեդոնիայի ամբողջ նավատորմը պատրաստ լինի։ Նավատորմի հրամանատար նշանակեց Ներեոսին։

Ալիքսանդրը հրամայեց նաև, որ Մակեդոնիայի ամբողջ գանձերը տեղափոխեն Ասիա։ Նա ուզում էր, որ իր զորքերը ոչ մի բանի կարոտ չլինեն։

Ալիքսանդրը հրամայեց նաև, որ Մակեդոնիայի ամբողջ հողերը բաժանեն իր զորքերին

ներ : Երբայական խնդիրը պարզապէս մէկ երեւոյթն է այս հարցին : Մեր դիրքը ճշդուած է փաստական անվիճելի տուեալներով : Համաշխարհային եբրայականութիւնը ամբողջ 16 տարի անհաշտ թշնամի մը եղաւ Ֆաշականութեան, հակառակ մեր վարած քաղաքականութեան : Իտալիոյ մէջ մեր քաղաքականութիւնը սահմանուած է սեմական այն տարրերուն որոնք նաւուն մօտենալ կը փորձեն յարձակելու համար : Բայց եւ այնպէս, այն իտալահպատակ Հրեաները որոնք անվիճելի արժանիքներ ունին, զինուորական թէ քաղաքային, Իտալիոյ եւ անոր կարգուսարքին հանդէպ, պիտի վայելեն որոշ հակացողութիւն եւ արդարութիւն : Գալով միւսներուն, անոնց հանդէպ պիտի վարենք անջատման քաղաքականութիւն մը » :

Այս ճառը որ 26 վայրկեան տեւեց, մեծ զոհունակութիւն պատճառեց Գերմանիոյ մէջ, ուր այլեւս որ եւ է կասկած չունին Իտալիոյ աջակցութեան մասին :

Թրիէսթէի 5000 Հրեաները բացակայ էին այս բանախօսութենէն : Մուսոլինի ակնարկեց նաեւ Աւստրիոյ կացումին.— « 1938 մարտին տեղի ունեցաւ դէպք մը որ կը ձեւակերպուէր 1878էն ի վեր : Միլիոնաւոր քաղաքացիներ կը ցանկային առոր եւ ոչ մէկը հակառակ էր : Թրիէսթէ կը դառնայ նոր կացութեան մը առջեւ, բայց պատրաստ էդիմագրաւելու զայն» :

«Հաւերամուտն աւրնդունելի է, Չեխերը պիտի կռուին»

25ին 50 տարեվաներ զինուոր

Մինչ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի նախարարները արիւն - քրտինք մտած էին Լոնտոնի մէջ, խաղաղօրէն լուծելու համար վէճը, առանց չեխական կառավարութեան կարծիքն առնելու, այս վերջինը կը ճղդէր իր դիրքը, վճռապէս մերժելով հանրաքուէն : Արդէն հաղորդած էինք փոխ - վարչապետին ճառը : Վարչապետը ինք, Միլան Հոճա, կիրակի օր ճառ մը խօսելով, հանդիսաւորապէս խոստացաւ թէ հանրաքուէ պիտի չկատարուի եւ թէ պիտի կռուին մինչեւ մահ : Այս ճառէն առաջ, նախարարական խորհուրդը որոշած էր ամբողջական զօրաշարժ կատարել, ասոնցմէ բայց յարատեւօրէն : Զօրաշարժի զոր - ծողութիւնները կը չարունակուին դիշեր ցերեկ : Քանէն մինչեւ յիսուն տարեկան բոլոր տղամարդիկ զինուորութեան ենթակայ ըլլալով, իրաւունք չունին երկրէն հեռանալու : Արտասահմանէն հասած բոլոր նամակները եւ հեռագրերը զրաքննութեան կ'ենթարկուին : Կառավարութիւնը ժամէ ժամ կը սպասէ գերմանական արշաւանքին : Փոքր արշաւ մը տեղի ունեցած է արդէն, Աչի մէջ, ուր Գերմանացիներ կոխեցին մաքսատունը եւ պաշարեցին զայն, ձեռնասուէրներով, գնդացիրներով եւ մեքենաշարժ հրացաններով : Ներսը մնացած երեք պաշտօնեաներ դուռները փակելով հրթիռներ արձակեցին, օգ - նութիւն խնդրելու համար : Երբ ոստիկաններն ու զինուորները եկան, 200 արշաւորդները Գերմանիա փախան, վիրաւորելով երեք պաշտօնեաները : Կառավարութիւնը կը կարծէ թէ այս կարգի արշաւները պիտի չարունակուին, քանի որ ստուարաթիւ հրոսախումբեր կազմուած են սահմանազլուխին վրայ, փախստական Գերմանացիներու կողմէ : Անդուլ այս դէպքերուն պիտի յաջորդէ բուն զինուորական միջամտութիւնը, եթէ կարելի չըլլայ խաղաղութեամբ կարգադրել վէճը :

Վարչապետը իր ճառին մէջ բացատրեց թէ կառավարութիւնը կարելին փորձեց, խաղաղութեամբ լուծելու համար վէճը, բայց ըմբռնութիւն ծագեցաւ ճիշդ այն պահուն երբ կը կարծուէր թէ բանակցութիւնները պիտի յաջողին : Այն ատեն կառավարութիւնը վճռապէս գործի ձեռնարկեց : Պաշարման վիճակը պիտի չվերջանայ ըմբռնաւ չըլլաննէրուն մէջ, ցորչափ անհրաժեշտ է բարեկարգութեան համար : Վարչապետը ազդարարեց .

— « Ինչ որ հանրաքուէ կը կոչեն, չի կրնար մշտապէս լուծել հարցը : Այս մասին համաձայն են ոչ միայն երկրին վարիչները, այլեւ բոլոր այն բանիմաց մարդիկ որ կը ճանչնան Չեխոսլովաքիոյ եւ Կեդր - Եւրոպայի պայմանները , որոնք այնքան բարդ են, թէ ազգութիւններով եւ թէ հողերով : Հանրաքուէն անընդունելի է , որովհետեւ նմանօրինակ խնդիրներու ամբողջ չարք մը պիտի բանայ : Բայց եւ այնպէս կառավարութիւնը վճռած է աշխատիլ խաղաղութեան համար : Ցանուն պետութեան սահմանադրական իշխանութենէս կը յայտարարեմ.— Հակառակ Հէնլայնի մերժումին եւ հակառակ փորձուած ապստամբութեան, կառավարութիւնը հակելով երկրին հողային ամբողջութեան վրայ, պիտի չարունակէ խաղաղ համաձայնութեան մը յանգիլ ազգութեանց եւ մասնաւորապէս Գերմաններուն հետ : Այդ համաձայնութեան համար կառավարութիւնը այլեւս պէտք չունի Հէնլայնի , ոչ ալ իր գործակիցներուն որոնք փախած են, որովհետեւ պատասխան դէպքերը կ'ապացուցանեն թէ կառավարութիւնը այսուհետեւ ուղղակի գործ ունի Զուէյթեան գերման ժողովուրդին զանգուածներուն հետ, որոնց մեծամասնութիւնը համաձայնութիւն կ'ուզէ» :

Ճառը վերջացաւ հանդարտութեան եւ համերաշխութեան յորդորներով :

Հինգերորդ 40,000 կամաւոր հաւաքած է

Հէնլայն, Զուէյթեան Գերմաններուն Առաջնորդը, որ այժմ Գերմանիա կը գտնուի, նոր եւ աւելի կրակոտ յայտարարութիւն մը ուղղելով իր կուսակիցներուն, հաղորդեց թէ 40.000ի հասած է իր հաւաքած կամաւորներուն թիւը : Ասոնք հրաման ստացած են զբաւելու «Հայրենիքին սահմանները եւ պատեհը իրենց հարստահարեալ եղբայրները » : Յայտարարութիւնը կ'ըսէ թէ չեխական կառավարութիւնը «այլեւս տէր չէ կացութեան, բոլշեւիկեան տարրերուն հանդէպ : Պ. Պէնէշ սուտ կը խօսի եւ մինչեւ վերջին վայրկեանը կը խաբէ իր ժողովուրդը բուն կացութեան մասին : Ան այնքան վատ չէ բանուորին եւ գիւղացիին չի խոստովանիր իր քաղաքականութեան կործանումը : Ան իր վերջին յոյսը դրած է եւրոպական աղէտի մը վրայ : Հասած է ծայրագոյն անձկութեան ժամը : Հետեւաբար մենք կը պահանջենք ինքնապաշտպանութեան իրաւունքը, կազմելով Զուէյթեան Գերմաններու արձակազէն բանակը» :

Հէնլայնի ծրագրին համաձայն, արձանագրուած 40.000 կամաւորները պիտի բաժնուին չորս մասի, իւրաքանչիւրը 10.000 հոգի : Տակաւին հարիւրաւորներն կ'արձանագրուին նոյն գրօչին տակ :

**** Գերմանական թերթերը կը չարունակեն կծու մեղադրանքներ ուղղել չեխական կառավարութեան դէմ : Կառավարութիւնն ալ սկսած է ձերբակալել կասկածելի Զեխերը, իբրեւ պատասխան Հէնլայնի կուսակցութեան լուծման :*

ՁԱՆՍԱՆ ԼՒՈՒԲԻ ՔՆԻ ԱԸ ՏՈՂՈՎ

ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐԸ ընդհ. գործադուլ հռչակեցին Ամէնէ եւ Ամէն - է Մառնի նահանգներուն մէջ, հետեւողութեամբ Լիոնի բանուորներուն որոնք ութ տնօրէնի կը չարունակեն պայքարը :

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ թաղաւորը , որ Փարիզ կը գտնուէր, իր երկիրը վերադարձաւ , Զուիցերիա եւս հանդիպելով :

«ԱՐՈՒՀԻՇՐ ՓՍՐԻԶԻ ԱԷՋ
Mutualité, կիրակի, 30 Հոկտեմբեր

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԼՕ ՀԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 21 Սեպտեմբեր, ցորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, իր ակումբին մէջ՝ կը խօսի ընկեր ԻՇԽԱՆԵԱՆ։

ԱՆԻԷՒ ՊՈՒԱՔՈՒՆԻԻ «Ազատ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 23 Սեպտեմբեր, ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին՝ կը զեկուցանէ Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ։

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Տարգպետ» խումբի հերթական դասախօսութիւնը՝ 24 Սեպտ. շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին։ Կը դասախօսէ Ընկ. Ա. ՔԼՕՍԷԵԱՆ, նիւթը՝ «Նոր սերունդի կազմակերպութեան անհրաժեշտութիւնը»։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Մոնբէլիէի «Իպխան» խումբի ընկերները՝ 21 Սեպտ. երեկոյ, կարեւոր օրակարգ՝ ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ։

ՊՈՒԱԼԻՒՋԻի (Մարսէյլ) «Վարանդեան» խումբի ընդհ. ժողովը՝ 24 Սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ընկերը ագապեաններու բնակարանը, կարեւոր օրակարգ։ Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներայացուցիչը։

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՍԷՆ ԼՈՒԻ պատանիներու խմբական ժողովները՝ 21 Սեպտ., ցորեքշաբթի, սովորական տեղը։

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՈՅԻ «Ռոստոմ» եւ «Քրիստափոր» խումբերու ժողովները, 22 Սեպտ., սովորական տեղը։

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆի խումբի ժողովը՝ 23 Սեպտ., ուրբաթ երեկոյ, սովորական տեղը։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Րաֆֆի» խումբի ժողովը՝ 21 Սպտ., ցորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՁԻՇԵՐՕԹԻԿ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1 Bld. du Nord, Le Raincy, S. et O.

Դպրոցասէր Տիկնանց Ձիշերօթիկ աղջկանց վարժարանին վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ յաւուրջիկայ Հոկտեմբեր 1ին։

Արձանագրութեան հաւար դիմել ամէն օր վարժարանս։

ԾԱՆՕԹ — Առնել Gare de l'Est*էն* Gargan*ի գիծը եւ իջնել* Raincy-Pavillon. *Կամ Օթերայէն առնել* 21A *օթոպիւսը եւ իջնել* Raincy-Pavillon։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, Ե. ՈՒՍԱՂԷՄ...

(ՎԻՊԵՐԳՈՒԹԻՒՆ)

ԳՐԵՑ՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հայ Մշակութային Միութեան։ Գեղատիպ հատոր մը, 200 օրինակը ապսուած՝ վարպետօրէն պղինձ թուղթի վրայ։

Դիմել, — ապիւտակ թուղթի վրայ տպուածները պիտի ծախուին 5 Ֆրանկ միայն 30 Հոկտեմբեր, ամէն վերջ 7.50 Ֆրանկ։ Վարդագոյն թուղթի վրայ տպուածները՝ այսօրուընէ 7,50 Ֆրանկ։ Ամէն մէկ հատորի ապսպրանքի համար դրկել փոստի ծախք 0,65 դրամագլուխ։ Առաստահման 10 եւ 15 Ֆրանկ (pus երկրի)։ Դիմել՝ Հայ Մշակութային Միութեան գանձապահին

S. Diradourian 2 Rue Philippede Girard, *Մարսէյլ։*

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԵԱԼ ՓԱՂԱՓ

(Նշխարներ Աստիւածաբէն)

ՎԱՐԴԻԱՆ ԵՂԻՇԷԵԱՆԻ

Ցառաջաբան՝ Շ. Նարդունի

Պատկերներ Աստիւածարի կեանքէն եւ գաւառական խնամքի դասակարգին ապրումներէն։ Գրուած երգիծական շունչով եւ հայրենաբողոքութեամբ։

Իր գիւղը կամ քաղաքը կորսնցուցած ամէն ստացող իր հոգիին խօսող կէտ մը պիտի գտնէ անպայման։

ԱՆՈՒՇ ՍԵՓԵՐ

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ, ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ԵՒ ԻԶՄԻՐԻ

Մեծ ազանակ եւ փոքրաքանակ

Դիմել՝ **Husnian Tiber,** 14 Rue Mondetour, Paris 1er

Մէթրօ Etienne Marcel *Հեռաձայն՝* Gat. 92—94

ԿԸ ՓՆՏՒԻՒԻ

— Տրապիզոնի նահանգի Թրիպոլի քաղաքի Տէր Գարագաշեան քահանայի որդին՝ Յարութիւնը, որ աքսորի ընթացին Ալկ քաղաքը կը գտնուէր : Կը խնդրեմ իր մասին լուր ունեցողներէն տեղեկացնել Hanedanian, 83, Rue de la Pointe, La Garenne, Colombes (Seine) :

— Կը փնտռեմ եղբայրս, Գէորգ Մարգարեան (Ակնցի), մօր անուն Մարիամ, հօր անուն Յովակիմ : 1928ին կը գտնուէր Ցունաստան : Կը խնդրեմ իր մասին լուր ունեցողներէն տեղեկացնել Mme. Aghavni Markarianի, 10 Rue de la Salle, Marseille, France :

— Մարաչցի Անտոն Պալճեան կը փնտռէ իր կինը՝ Շուշան Քէօրօղլեան, Հալէպէն եկած Մարի Ալմունեան ա - նունով, St. Aubanէն փարիզ եկած է 1929ին : Իմացնել H. Issayan, 38 Rue du Mésnil, Asnières (Seine) :

ԱՒՐՆԱՒՏԻՏ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ երիտ. Ընկերակցութիւնը ողջերթի երեկոյթ-պարահանդէս մը սարքած է Հոկտ. 1ին, ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Պրէսան Մարսէյլի սրահին մէջ, ի պատիւ հայ գինուորցուներու :

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Վալանսի Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը՝ 22 Սեպտեմբեր Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ԿՈՒԶՈՒԻ

Պիվէրի (Կարտան) կրթասիրաց Միութիւնը կը փնտռէ կարող ուսուցչուհի մը : Դիմել մինչեւ Սեպտեմբեր 30 կամ Հոկտ. 15, հետեւեալ հասցէին. Léon Kayadjanian, Cartier Colle Vielle, Gardanne (B. D. R.) :

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Demeame — PARIS (13)

ԳԱՂԷՏ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Cours Lafayette. angle Garibaldi

ԱՂՋԿԱՆՑ ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1, Avenue du CHâteau, St. Gratien (S. et O.)

Անարատ Ցոյութեան Հայ քոյրերու վարժարանը կը վերաբացուի Հոկտեմբեր 2ին։

Ան ծնողք որ կը փափաքին իրենց աղջիկները արձանագրել, բարեհաճին դիմել վարժարանի տեսչութեան երկուշաբթի Շաբաթ օրերը ժամը 15—18։

ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ

Հաղորդակցութեան միջոց.— կառ տիւ Նոուէն՝ երկաթուղիով։

1939 "ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՅՑ,,

Ժ.ՐԴ ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Մամուլի տատ է եւ չուտով լոյս կը տեսնէ 1939 տարուան « Գոյամարտ» Օրացոյցը, գեղեցիկ եւ չքեղ տպագրութեամբ :

Բովանդակութիւն.— Հ. Յ. Դաշնակցութեան պատմութիւնը, հեղինակ Մ. Վարանդեան, Ազգային պատմական եւ յեղափոխական դէմքերու մասին հակիրճ տեղեկութիւններ, մտածումի շիթեր, դրական հատուածներ, դիտական տեղեկութիւններ Հայաստանի եւ դրացի երկիրներու մասին, ասացուածքներ եւ առածներ : Ազգային եւ կրօնական տօները մանրամասնութեամբ :

Կողքին կեդրոնը զարդարուած է «Մայիս 28ի Ծնունդը» (նկար՝ վ. Խ. կէնտէրեանի) եզերուած հայկական զոյգ եռագոյնով :

Երկու կողմերը նկարներ՝ Տիկին Արղութեանի, Մարօի, Քրիս Ֆէյերմեանի, Անդրէասեանի եւ երկու խմբանկարներ :

Թերթիկներուն տակը՝ Քրիստափորի, Զաւարեանի եւ Ռոստոմի նկարները Ցուշարձանով :

Թերթիկներուն մէջ վկատուած են Մ. Վարանդեանի, Յ. Միրիմեանի, Սէրէմճեանի, Վանարեանի, Թէրլէմէզեանի, Զօր. Սեպուհի, Պօղոյեանի եւ նկարները :

Գինն է՝ Մարսէյլ 5 Ֆրանք Ֆրանսա, Սուրիա եւ գաղութներ 5.50 Ֆր. արտասահման՝ 6 Ֆրանք :

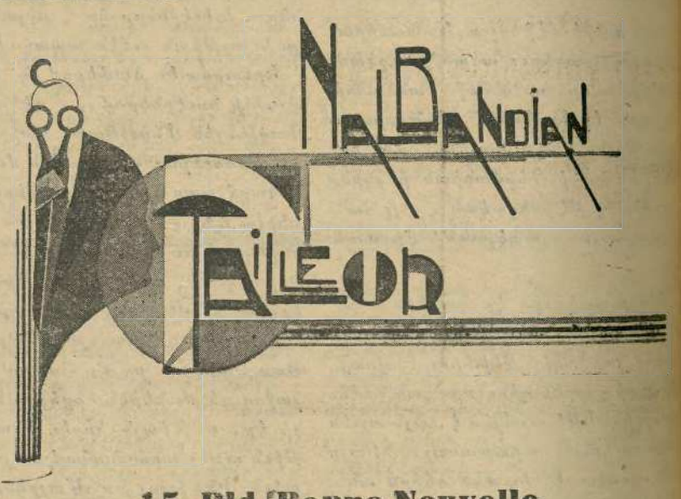
Բացի մեր գործակալներէն՝ ապառիկները նկատի չեն առնուիր : Դիմել մեր ընդհանուր գործակալ՝ կայծակ Ճարպեանի,

Monsieur Gaïzak Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille, France :

ՅԱՌԱՋ կր ծախուի

42, Rue des Petits Carreaux *Փարիզ* Mr. Pierre Marchal*ի խանութը։*

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՍՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

Կը ծախենք գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն. : Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու : Կը գնենք՝ քլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեգէններ նպաստաւոր գիներով։

Մի մոռնաք որ վստահելի տեղէ գնուած ոսկեղէն եւ գոհարեղէններն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը։

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտութեան։

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

Տէր եւ Տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

8, RUE MAUBEUGE, Paris (9)։

Մէթրօ Cadet et le Peletier (Carrefour Chateaudun)։

Հոնահաւի գոնէք ԱՆԱՐԱՏ կարագով պատրաստուած Արեւելեան եւ Եւրոպական կերակուրներու հարուստ ճաշացուցակ մը։

Անմրցելի մաքրութիւն եւ սպասարկութիւն, անհամեմատ մատչելի գիներով։

Ամէն տեսակ ձաշկերոյթներու, թէյասեղաններու եւ չայքոյթներու կը տրամադրուի սրահ։

ՐԱԿԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաթարէ քաղաքական եւ անխոնով պատրաստուած հայկական օղին է ՐԱԿԸ ՏԻՒԶ՝ Ձգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները չուր կը խմցնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան։ Խմեցէք ՐԱԿԸ ՏԻՒԶ որուն անուշ բաղադրիչ եւ անոր ժաքեր ըլլալը հաստատուած է։

Dalakupeian 8 Rue Sufflet
Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ցրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ռուբի երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
21
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
21 Septembre
1938

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

Ամբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

14e Année No. 3840

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ՉԵԽԱԿԱՆԸ...

Գաղտնիք չմնաց այլեւս: Վարագոյրը լայնօրէն բացուած է դիւանագիտական թատերաբեմին վրայ, պարզելով ահաւոր ողբերգութիւն մը,— Անճար պետութիւն մը իր բախտին ձգուած, հակառակ բոլոր հանդիսաւոր յանձնառութեանց, նոյնիսկ զինակցութեանց :

Բոլորովին տարբեր հարց է թէ այդ պետութիւնը,— Չեխոսլովաքիան, ընդունա՞կ էր աւելի երկար ապրելու, հաստատուած ըլլալով արուեստական հիմերու վրայ, իբրեւ թիւածոյ խճանկար մը զանազան ազգութեանց :

Մենք այսօր կ'ուզենք խնդիրը քննել տարբեր տեսակէտէ մը, — յաղթականներու նորագոյն սնանկութիւնը, այնքան չտնդալից եւ անպարկեշտ :

Այս պատկերը ո՞րքան կը յիշեցնէ մեր ժամանակակից պատմութիւնը, 1878ին, 1895 -- 96ին, 1908 -- 1914ին եւ վերջապէս 1920 -- 22ին...

Ինչպէս այն ատեն, այսօր ալ օրուան վարիչները մէկ օրէն միւսը վարպետ բանաձեւեր կը գտնեն, արդարացնելու համար որեւէ նահանջ կամ խուսափում :

Երէկ՝ վեց պետութեանց « ներդաշնակութեան» կամ հաւատարակչութեան բանաձեւն է որ մեր մտքը կը մարէր, ճակատագրական պահուն: Ձիշդ այն վայրկեանին երբ կը կարծէիր թէ քանըզօրս ժամ է մնացած, փչուր մը արդարութիւն, հաւատցում առնելու համար :

Այսօր գտած են աւելի ճկուն եւ մարդկային — մարդասիրական — բանաձեւ մը, խաղաղութի՛ւն:

Այո՛, խաղաղութիւն ամէն գնով, խնայելու համար միլիոն - նաւոր զոհեր եւ նիւթական փլուզումներ: Խաղաղութիւն, քանի որ վիթխարի եւ անողոք ուժ մը, հիթլէրական Գերմանիան, եւ աւելի նոր հետ ալ նոյնքան ամէհի ուժ մը, ֆաշական Իտալիան կը սպառնան բոցավառել Եւրոպան :

Եւ ինչո՞ւ այդքան իրար անցնիլ, քանի որ զոհողութիւնը պիտի կատարուի ուրիշի գլխուն վրայ,— միշտ ի հաշիւ տկարին եւ անմարին:

Իսկ հանրային կարծի՛քը... Օ՛, միշտ արթուն է այն, ինչպէս հայկական ողբերգութեան զանազան չրջաններուն, երբ արիւնը կը հոսէր գետերու պէս, երբ ամբողջ գիւղեր եւ քաղաքներ մոխիրի վրայ կը նայէին, երբ հարիւր հազարաւոր այրեր, կիներ եւ մանուկներ սպանդանոց կ'առաջնորդուէին անարգել: Աւելի դիւրաքան ոչխարի հօտերը ...

Այն ատեն «հայասէրներ» կային: Կամ աւելի ազնիւ բառով մը՝ մարդասէրներ :

Այսօր ալ կան զանազան «սէր»երով տոգորուած դէմքեր եւ հոսանքներ, որոնք ճառեր կը խօսին եւ կրակոտ բաներ կը գրեն, յանուն ժողովրդավարութեան, քաղաքակրթութեան, մարդկութեան:

Եւ կոչե՞ր, հրապարակային ժողովներ, բացագանչութիւններ ու բանաձեւեր, որոնք սահմանուած են սիրտ պաղչկելու :

Երէկ Ժոռէսներն եւ Փրէսաններն էին որ արդարութիւն կը պահանջէին, այնքան հզօր դէմքերու հետ,— փոթորկելով անհամար բազմութեանց հոգիները: Եւ Հալածականները, միշտ խան - դավոտ ու դիւրահաւան, կը կարծէին թէ Եւրոպան է որ բռունցքը սեղմած՝ պիտի գործադրէ արդարութիւնը :

Այսօր Լէոն Պլումներն ու Մարսէլ Քաչէններն են որ կ'ափսոսան, երբեմն ալ չանթեր կ'արձակեն, տեսնելով տկարին լքումը եւ զօրաւորին յաղթանակը :

Ֆրանսայի նախկին վարչապետը, որ այժմ զրաղած է խմբագրականներ հասցնելով, որ դեռ քանի մը օր առաջ կը ծափահարէր Պ. Չէմպըրլէնը եւ կը թելադրէր նաեւ օգնութեան կանչել Մ. Նահանգներու նախագահը, ախտոռանքի անգո՛ր աղաղակ մը կ'արձակէր երէկ,— նոր կացութեան առջեւ: Կը զարմանար որ Չէմպըրլէն Պէրխթէսկատէն գնաց, « բայց ոչ ոք Լոնտոն հրաւիրեց Պ. Պինէչը կամ Հօճան»: Եւ կ'ողբա՛ր,— առանց անոնց մասնակցութեան կազմուած է ծրագիր մը, «որ կը յաջողէ Չեխոսլովաքիան պահել իր տարածութեան վրայ եւ կը նահանջ

ՋԵՅՐՈՒԿԻ ՍՊԱՆԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐԴԻԿ

ՆԱՀԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

— Կիտի՞ գնաս (ինձի՞ հետ), ասաց նա ինձ՝ ձեռքս բռնելով։ — Ես ուզում եմ ինչ-որ բան ասել քեզ։ Ինչ-որ բան, որ ես ինքս էլ չգիտեմ։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ ասես, թե ինչ է կատարվում իմ հոգու մեջ։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ ասես, թե ինչ է կատարվում իմ հոգու մեջ։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ ասես, թե ինչ է կատարվում իմ հոգու մեջ։

Նա ինձ նայում էր այնպիսի հայացքով, որ ես ուզում էի ասել նրան, թե ինչ է կատարվում իմ հոգու մեջ։ Ես ուզում էի ասել նրան, թե ինչ է կատարվում իմ հոգու մեջ։ Ես ուզում էի ասել նրան, թե ինչ է կատարվում իմ հոգու մեջ։

— Ես չեմ կարող ասել քեզ, թե ինչ է կատարվում իմ հոգու մեջ, — ասացի ես նրան։ — Ես ինքս էլ չգիտեմ։ Ես ինքս էլ չգիտեմ։ Ես ինքս էլ չգիտեմ։

—

ՀԱՅԻ ՀԱՅԱՍՊԱՆԱՑ ՄԱՐԴԿԱՆՑ ԿՈՂՄԻՑ

ՍԱՐՏԱՐ.— 4. ՀՈՒԼԻԱ

ՀԱՅՐԱՊԵՏ ԱՐՏԱՇԵՍ Ա-Ի ՀՐԱՄԱՆՈՎ

Ա.

— Ես Ձեզ կը պատմեմ, ինչպես ես ծնվեցի, ապրեցի և մեծացա, ասաց Արտաշես Ա-ն իր հարազատներին, որոնք հավաքվել էին նրա շուրջը, և ինչպես ես դարձա թագավոր։ Ես ծնվել եմ Արտաշատում, Երվանդունիների պալատում։ Հայրս Երվանդ Դ-ն էր, մայրս՝ Սաթենիկ թագուհին։ Ես ունեի մի քույր՝ Սալոմեն, որ ինձնից մեծ էր երեք տարով։ Մենք երեքով էինք մեր ծնողների միակ զավակները։ Մանուկ հասակում ես շատ հիվանդոտ էի։ Ամեն անգամ, որ հիվանդանում էի, հայրս ինձ տանում էր Արտաշատի մոտ գտնվող Խոսրովի անտառը, որտեղ կար մի հրաշալի աղբյուր։ Ասում էին, որ այդ աղբյուրի ջուրը բուժում է ամեն հիվանդություն։ Ես էլ այդ ջրից խմելով ու լողանալով առողջացա։ Հետո ես մեծացա, դարձա ուժեղ տղա։ Ես սիրում էի ձիավարություն, որսորդություն, նետաձգություն։ Ես ամենալավ նետաձիգն էի իմ հասակակիցների մեջ։ Ես սիրում էի նաև ձմեռը, երբ ամբողջ Արտաշատը ծածկվում էր ձյունով։ Ես ու քույրս ձյունից մեծ գնդակներ էինք շինում և խաղում էինք։ Ես սիրում էի նաև ամռանը գնալ

հողերը եւ միանգամ ընդ միշտ երես կը դարձնէի ժողովրդապետական երկիրներէն »:

Կառավարութիւնը հարկադրուեցաւ հանդարտութեան հրա – ւիրել ժողովուրդը, անընդհատ բանեցնելով ձայնասփիւռ գործիքները: Յայտարարութիւն մը կ'ըսէ ·

— « Լոնտոնի առաջարկները պէտք չէ վերջնական համարիլ: Պահեցէք ձեր հանդարտութիւնը եւ վստահութիւնը »:

Փրակայի անթելը անընդհատ կը բանի Լոնտոնի, Փարիզի, Մոսկուայի եւ ուրիշ մայրաքաղաքներու հետ :

«Աւմատափիլ ոչնչացնել չեխական խիղդը»

Լոնտոնի մէջ լրջօրէն կը վախնան որ Չեխերը յուսահատելով իրենց լքումէն, անհատապես պատերազմի մը մէջ նետուին, այն ակնկալութեամբ թէ Ֆրանսա, Ա. Միութիւնը եւ Անգլիա ի վերջոյ պիտի ստիպուին միջամտել եւ տեղական ճակատամարտը պիտի վերածուի ընդհանուր պատերազմի մը, ինչպէս եղաւ 1914ին: Այս հաւանականութիւնը նկատի առնելով, Անգլիա եւ Ֆրանսա չարունակ խոհեմութեան խրատներ կուտան չեխական կառավարութեան :

*** Վերջին լուրերու համաձայն, Լեհաստան եւ Հունգարիա մանուրը աշխատանքներ կը կատարեն, իրենց կարգին կցելու համար այն հողամասերը ուր մեծամասնութիւն կը կազմեն իրենց ազգակիցները: Վարչապետի կառավարական օրկանը կը գրէ առ– ջի օր, խոշոր խորագիրներով·

— Կը պահանջենք Լեհաստանի վերադարձնել Չեխոսլովաքիոյ լեհական հողերը»:

Ծովակալ Հորթի, Հունգարիոյ խնամակալը, Պերլին գնաց, մարաջախտ Կէօրինկի հրաւէրով: Երկրորդ այցելութիւնն է այս, վերջին ամիսներու ընթացքին :

Լեհական կառավարութիւնը զօրացուց լեհ-չեխական սահմանագլուխը, նկատի առնելով կացութեան ծանրութիւնը :

*** Գերմանական թերթերը կը պահանջեն «արմատախիլ ո– չնչացնել չեխական խիղդը (քանսէր) եւրոպայի սրտէն»: Անոնց հրատարակութեանց համաձայն, Հիթլերի վերջնական պայմանն է բոլորովին ֆաշիզել Չեխոսլովաքիան եւ արմատապէս բաժնել եր– կիրը, բաղկացուցիչ ազգութեանց միջեւ :

Այս առթիւ թերթերը միշտ կը յիշեցնեն Մուսոլինիի ճառը, որ կը թելադրէր հանրաքուէներ կատարել բոլոր ազգութեանց համար: Ամէն պարագայի մէջ, կը չեշտեն թէ Հիթլէր եւ Մուսոլինի երբեք պիտի չզոհանան միջին ճամբաններով: Այս անգամ բոլոր թերթերը կրակ կը տեղան Մոսկուայի դէմ, անոր վերապահութիւնները: Յետոյ չընդալից նկատելով ամբողջ պատասխանատուութիւնը: Ցես

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԱՏՉ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	285 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	285 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
22
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
JEUDI
22 Septembre
1938

ՅԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3841

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՐԻ ԽՕՍՔ

ՈՐՆ Է «ՆՈՒԻՐԱԿԱՆ»Ը

Քայլ քայլ կ'եղծուին, կը փոչիանան Մեծ Պատերազմէն վերջ կնքուած դաշնագիրները, որոնց դէմը ապահովաբար կրնար հաւասարիլ էֆէլի բարձրութեան :

Անխուսափելի, անպարտելի վերաքննութիւնն է որ կը կատարուի, հեղհեղուկ աւելի ուժգին եւ սրընթաց : Եւ կը կատարուի այն պահուն երբ հին ու նոր վարիչներ միշտ կը խօսին դաշնագիրներու նուիրականութեան, ստորագրուած յանձնառութեանց գործադրութեան մասին :

Երէկ, ընկերվարական օրկանը, «Լը Փոփիւլէռ», հեգնութեամբ կ'արձանագրէր մը հաւատացեալներ՝ օրուան վարիչներուն հանդիսաւոր յայտարարութիւններէն.

— «Ֆրանսա ամէն պարագայի մէջ հաւատարիմ պիտի մնայ իր կնքած դաշինքներուն եւ դաշնագիրներուն: Ան հաւատարիմ պիտի մնայ իր ստանձնած յանձնառութեանց» : (Արտաքին նախարար Ժոռժ Պոնէ· 1938 սեպտեմբեր 4) :

— « Անճողոպրելի են եւ նուիրական մեր յանձնառութիւնները Ազգերու Լիգային : Ֆրանսական կառավարութիւնը, ինչպէս ամբողջ ժողովուրդը տոգորուած է երկու հաւասարապէս հզօր զգացումներով,— 1· Առիթ չունենալ գործադրելու այդ յանձնառութիւնները : 2· Երբեմ չուրանալ մեր տուած խոստումը, եթէ, դժբախտաբար, մեր յոյսերը ի դերեւ ելլեն» : (Պ· Տալատիէ, վարչապետ, 1938 յուլիս 12) :

— « Ֆրանսա ոչ կրնայ անտարբեր գտնուիլ կեդր· Եւրոպայի նախատագրին հանդէպ, ոչ ալ խուսափիլ այն զիւնակցութենէն որ կը պարտաւորէ զինքը պաշտպանել Չեխոսլովաքիոյ անկախութիւնը » : (Պ· Շօթան, փոխ –վարչապետ, 1938 Փետրուար 26 , երեսփ· ժողովին մէջ) :

Անշուշտ միայն Ֆրանսայի վարիչները չեն որ այսքան հանդիսաւոր յայտարարութիւններ ըրած են, զանազան առիթներու մէջ: կարելի էր նոյնքան պերճախօս հաւատիքներ քաղել ուրիշ երկիրներէ :

Հաւասիկ Մեծն Բրիտանիան, որ թէեւ որոշ յանձնառութիւններ չունէր Չեխոսլովաքիոյ հանդէպ, բայց բազմաթիւ առիթներով հաստատած է թէ խօսքն ու գործը բոլորովին տարբեր բաներ են: Եւ եթէ իսկապէս կը ճգնի հրէական հայրենիքի մը վերածել Պաղեստինը, համաձայն Պալֆըրի յայտարարութեան (1917), այդ մէկ պարագան չի կրնար արդել ուրիշ անվիճելի առանձնաշնորհներ :

Անոնք նուիրական են, երբ անմիջական կապ ունին քու աշխարհակալութեանդ հետ եւ դուն կրնաս կրակը նետուիլ, զանոնք պաշտպանելու համար: Ուրիշ պարագաներու մէջ, միշտ կարելի է յարմարիլ, տակտիկը մոռցուկ դարձնել եւ նոր կացութեան մը առջեւ դնել ենթական:

Յետոյ, կը պատահին պարագաներ ալ, երբ յանձնառուն, դաշնագիրը ստորագրողը ինք չնորհներ կ'ընէ կամ չեզոքներ կը կատարէ, միշտ համաձայն իր շահերուն :

Այսպէս էր որ վերագինուելու իրաւունք տուին Գուլիկարիոյ եւ Հունգարիոյ, մինչ նոյն իրաւունքը վտանգաւոր կը համարէին Գերմանիոյ համար :

Այս վերջինը ինքն իր ձեռքն պատռեց դաշնագիրը, եւ անարգել ձեռքը հանեց ինչ որ կը ցանկար: Այլեւս ինչո՞ւ զրկել միւսները: Մանաւանդ որ կրնային ծառայել իրենց շահերուն, եթէ չեխական անակնկալը վեր ի վայր չշրջէր ամէն բան :

Ուրեմն, վերաքննութեան ճամբան բացուած է արդէն, ողբալի ծաղրանկարի մը վերածելով դաշնագիրներու նուիրականութիւնը :

Չեխոսլովաքիոյ քայքայումը կը բանայ նախընթաց մը, որուն պարզած հեռանկարը ձեռնհաս կրնայ պատճառել:

Հաւասիկ, արդէն ստորագրուած նետուած են երկու հարեւան երկիրներ, Լեհաստան եւ Հունգարիա, իրենց բաժինը պահանջելու համար :

Եւ ի՞նչ ողբերգութիւն,— այս պահանջը կը ղրուի ճիշդ այն պահուն, երբ չեխական կառավարութիւնը զիջերը ցերեկին խառնած, ի զուր ելք մը կը փնտռէ, դնել գերմանական փորձանքէն աժան ազատելու համար :

« Ինքնորոշման իրաւունք»,— ահա կարճ եւ կտրուկ բանաձեւը, ձայն մը եւս պատռելու համար Վերսայլի մագաղաթէն :

Ո՞վ պիտի կրնար ընդդիմանալ այս սկզբունքին, երբ ամբողջ բանակները չարժման մէջ դրուած են, խօսքէն գործի անցնելու համար: Երբ Հոմ -Պերլին առանցքը անընդհատ իւղ կը լեցնէ կրակին վրայ, մէկուն թեւը մշտելով, միւսին ճամբայ ցուցնելով, երրորդը սպառնալիքի տակ պահելով :

Եւ ո՞վ կրնայ երաշխաւորել թէ չեխականով պիտի վերջանայ այս կազմալուծումը :

Կը բաւէ ակնարկ մը նետել յետպատերազմեան Եւրոպայի քարտէսին վրայ, տեսնելու համար թէ դեռ ի՛նչ «խճանկար» պատութիւններ կան, իրրեւ աչքի փուշ: Ենթակայ՝ ճարճատումի:

Չեխերուն վերջին յոյսը Մոսկուան էր: Արդ, համաձայն վերջին լուրերու, չեխական դեսպանը աջ-ձախ իյնալէ վերջը, հետեւեալ պատասխանը ստացեր է,— Մենք սոխպուած ենք հետեւիլ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի ընթացքին:

Դեսպանը դերագոյն փորձ մը կատարելու համար, ուզած է տեսնել Սթալինը: Բայց արտաքին գործերու պաշտօնատունէն հասկցուցեր են թէ աւելորդ է ...

Այս պայմաններուն մէջ, ո՞րն է դաշնագիրներու ամէնէն նուիրականը: Լոզա՞նը թէ Կարսը ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻԱ Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԷ ԶԱՆԱԿՅԻԼ...

ՉԵՅՄՊՐԼԷՆ-ՀԻԹԼԷՐ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՑԵՏԱԶՈՒԵՑԱԻ

Լեհաստան եւ Հունգարիա վճռապէս կը պահանջեն իրենց բաժինը

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ ԿԱԶՄ ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏ ՍԱՀՄԱՆԱՒԻՆ ՎՐԱՑ

Չեխական կառավարութիւնը դիշեր - ցերեկ ժողով գումարելէ վերջ, Լոնտոն եւ Փարիզ հաղորդեց իր առաջին պատասխանը, որ վերապահումներ կը յայտնէ եւ կ'առաջարկէ բանակցութիւններ կատարել: Այս առթիւ կը յիշեցնէ իրաւարարութեան դաշնագիր մը որ կնքուած է 1925ին, Գերմանիոյ հետ: Այս հիման վրայ, չեխական կառավարութիւնը կ'առաջարկէ միջազգային երաւարար առեանին յանձնել վէճը :

Այս պատասխանը անգոհացուցիչ համարուեցաւ թէ Լոնտոնի եւ թէ Փարիզի մէջ: Փրակայի ֆրանսական եւ անգլիական դեսպանները գիշերանց ներկայանալով Չեխոսլովաքիոյ վարչապետ – պանները գիշերանց ներկայանալով Չեխոսլովաքիոյ վարչապետ – տին, ազդարարեցին թէ պէտք չէ ժամանակ կորսնցնել, որովհետեւ կացութիւնը շատ ծանր է եւ ստուարաթիւ զինուոր համախմբուած է սահմանին վրայ :

*Չեխական կառավարութիւնը երեքշաբթի օր երրորդ անգամ ժողով գումարեց կէս գիշերէն վերջը, պատասխանելու համար Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի ճնշումին: Երկրորդ ժողովին մէջ, որ տեւած էր մինչեւ առտու, կառավարութիւնը գրեթէ կը մերժէր անգլեւ-ֆրանսական առաջարկները: Այս առթիւ Լոնտոն եւ Փարիզ հաղորդուած պատասխանը կը խնդրէր կշռել գերմանական հո – մար Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի ճնշումին: Երկրորդ ժողովին մէջ, որ տեւած էր մինչեւ առտու, կառավարութիւնը գրեթէ կը մերժէր անգլեւ-ֆրանսական առաջարկները: Այս առթիւ Լոնտոն եւ Փարիզ հաղորդուած պատասխանը կը խնդրէր կշռել գերմանական հո – դաման

ՋԵՆՔԻՆ ԿՎԱԿԱՆ Ա ՉԵՐ

ՀԱՅԿԱԿ ՊԱՐՈՆՅԱՆ

— Ծիտուկեանց յարեւտեան կողմն էր որ ձգտում էր ան - ձամբան, իրմէ դէպի ներս ուղղուած ոտնաչափ մը ան - նկատելի ձգելով։ Ան ալ ոտքի ելաւ, ետեւ դարձաւ եւ ան - հետանալ սկսաւ։

Իր ներկայութիւնը ան - ծանօթ չէր ինծի։ Ան - ցեալ տարի, Ապրիլ ամսուն, ան ինծի հետ եղած էր Ծիտուկեանց յարեւտեան կողմը, ուր ես ալ ոտքի ելայ, ետեւ դարձայ եւ ան - հետանալ սկսայ։ Ան - ցեալ տարի, Ապրիլ ամսուն, ան ինծի հետ եղած էր Ծիտուկեանց յարեւտեան կողմը, ուր ես ալ ոտքի ելայ, ետեւ դարձայ եւ ան - հետանալ սկսայ։

Իր ներկայութիւնը ան - ծանօթ չէր ինծի։ Ան - ցեալ տարի, Ապրիլ ամսուն, ան ինծի հետ եղած էր Ծիտուկեանց յարեւտեան կողմը, ուր ես ալ ոտքի ելայ, ետեւ դարձայ եւ ան - հետանալ սկսայ։

Իր ներկայութիւնը ան - ծանօթ չէր ինծի։ Ան - ցեալ տարի, Ապրիլ ամսուն, ան ինծի հետ եղած էր Ծիտուկեանց յարեւտեան կողմը, ուր ես ալ ոտքի ելայ, ետեւ դարձայ եւ ան - հետանալ սկսայ։

Իր ներկայութիւնը ան - ծանօթ չէր ինծի։ Ան - ցեալ տարի, Ապրիլ ամսուն, ան ինծի հետ եղած էր Ծիտուկեանց յարեւտեան կողմը, ուր ես ալ ոտքի ելայ, ետեւ դարձայ եւ ան - հետանալ սկսայ։

Իր ներկայութիւնը ան - ծանօթ չէր ինծի։ Ան - ցեալ տարի, Ապրիլ ամսուն, ան ինծի հետ եղած էր Ծիտուկեանց յարեւտեան կողմը, ուր ես ալ ոտքի ելայ, ետեւ դարձայ եւ ան - հետանալ սկսայ։

Իր ներկայութիւնը ան - ծանօթ չէր ինծի։ Ան - ցեալ տարի, Ապրիլ ամսուն, ան ինծի հետ եղած էր Ծիտուկեանց յարեւտեան կողմը, ուր ես ալ ոտքի ելայ, ետեւ դարձայ եւ ան - հետանալ սկսայ։

Իր ներկայութիւնը ան - ծանօթ չէր ինծի։ Ան - ցեալ տարի, Ապրիլ ամսուն, ան ինծի հետ եղած էր Ծիտուկեանց յարեւտեան կողմը, ուր ես ալ ոտքի ելայ, ետեւ դարձայ եւ ան - հետանալ սկսայ։

եր ատա՛, հո՛ս, «մամիկոյ» ծոցը՝ մեր Հայաստանի ամենագեղեցիկ վայրն է։ Ամեն տարի ամառ այստեղ կ՚անցնենք մեր ձմեռը։ Ես ու քոյրս Լիլին ալ ամեն տարի կ՚ուզենք որ ձմեռը չգայ։ Ես ու

չաւել, Գերմանիոյ հետ կողք կողքի :

Քաղաքական շրջանակներու մէջ կը հաւաստեն թէ Հունգարիոյ խնամակալը եւ Լեհաստանի արտաքին նախարարը տեսակցութիւն մը պիտի ունենան: Երկուքն ալ Գերմանիա գացած են, մասնաւոր հրաւէրով, բայց մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին :

**** Ռումանական մամուլը մեծ մտահոգութեամբ կը հետեւի դէպքերու ընթացքին, քանի որ այդ երկիրն ալ կը բաղկանայ բազմացեղ ժողովուրդներէ, որոնց մէջ կարեւոր թիւ մը կը կազմեն Հունգարները :*

**** Լեհական կառավարութիւնը մասնաւոր հրահանգներ ուղղեց Փարիզի, Լոնտոնի, Հռոմի եւ Պերլինի դեսպաններուն, որպէսզի պարզեն կառավարութեան տեսակէտը: Դեսպանները մասնաւորապէս շեշտած են թէ Լեհաստան չի կրնար ընդունիլ որ եւ է կարգադրութիւն լեհական շրջանի մասին, առանց իր հաւանութեան :*

Գերմանիոյ տնտեսական նախարարը Թուրքիա կ'երթայ

Գերմանիոյ տնտեսական նախարար Հէր Ֆունք էնկիւրի մեկնելու առթիւ, 19ին, Թուրք կառավարութեան հրաւէրով : Պիտի այցելէ նաեւ Եւրոպայի հարաւ - արեւելեան երկիրներու մայրաքաղաքները: Նախարարին կ'ընկերանայ մասնագէտներէ բազկացած պատուիրակութիւն մը : Պերլինի Թրքական դեսպանը՝ Հաճի Ալփակ ողջերթ մաղթեց նախարարին, մեկնումի առեն :

Կը հաւատան թէ գերման նախարարին ճամբորդութիւնը կապ ունի տնտեսական այդ մեծ ծրագրին հետ, որով կը մտածուի Թուրքիան եւ Մերձաւոր Արեւելքէն ապրանքներու նետածումը կատարել Սեւ Ծովու վրայով դէպի Դանուբ գետը եւ անկէ ալ մինչեւ Եւրոպա եւ Գերմանիա: Այսպէսով վերջ պիտի դանէ ապրանքներու փոխադրութիւնը Միջերկրականի ճամբով :

Արդէն այժմ կը բանի Տրապիզոն (Թրանզիթ) Անդր - Իրանեան երկաթուղին: Եթէ վերոյիշեալ ծրագիրը գործադրուի, Գերմանիա եւ միջին Եւրոպա ուղղակի պիտի կապուին Պարսկական Ծոցին եւ Հնդկական ովկիանոսին, հաղորդակցութեան նոր ձիճով մը, առանց Միջերկրական ծովէն անցնելու :

Այս ծրագրին իրականացումով Գերմանիա տիրական դիրք մը պիտի գրաւէ Փոքր Ասիոյ, Իրանի, Աֆղանիստանի, Իրաքի եւ Սուրիոյ վաճառականութեան մէջ :

**** Պոլսէն կը հետագրեն թէ չուտով պիտի գործադրուի Թուրքիոյ տնտեսական քառամեայ նոր ծրագիրը: Պիտի կառուցուին հանքային եւ ճարտարարուեստ. գործարաններ, ծովուն վրայ արդիական նաւահանգիստներ եւ պիտի դնուին 28 առեւտրական նաւեր :*

Քառամեայ ծրագրին գործադրութեան յատկացուած է 13 միլիոն սթերլին, զոր Թուրքիա ապահոված է Անգլիայէն :

Լիակատարական հանգստեան Լոնտոնի մէջ

Անգլիոյ Աշխատաւորական Գործադիր Մարմինը Մորհուրդը հեռագրով եւ հեռաձայնով տեղեկացաւ ժողովի հրաւիրեց, եւրոպական երկիրներու ընկերվարական կուսակցութեանց եւ արհեստակցական միութիւններու վարիչները :

Ժողովը տեղի ունեցաւ սեպտեմբեր 20ին, եւ քննելով միջազգային կացութիւնը, բանաձեւ մը քուէարկեց, հաւաքական գործակցութեան համար :

Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեան կողմէ ժողովին կը մասնակցէր նախկին նախարար Վէննան Օրիօլ :

Կարդալ. պատուիրակը առաջնորդ Ամերիկայի

Ամերիկայի ոսոխկալարներու «երեսփ. ժողովը» առաջնորդ ընտրած է կաթողիկոսական նուիրակը, Գարեգին արք. Յովսէփեան, որ վերջերս Էջմիածին կանչուած էր, համաձայն նոյն ազբիւրէն բխած լուրերու :

ՁԱՆԱՖԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱԼՈՎ

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱՒԱՐԱՐԸ նկատելով որ չատերը իրենց գրամները կը քաշեն, իրենք հետեւանք միջազգային տագնապին, մասնաւոր բանախօսութեամբ մը յանձնարարեց քաղաքացիներուն պաղարիւն մնալ, արագօրէն վճարել տուրքերը եւ գնել ազգային պաշտպանութեան պարտատոմսերը: Այս առթիւ յայտարարեց թէ մորաքորիմ պիտի չհռչակուի դրամատուն դրուած աւանդներու համար եւ թէ ամէն միջոց ձեռք առնուած է, ամբոխի պահելու համար ֆրանքին եւ պետական պարտատոմսերուն դիմը : Եթէ նոյնիսկ չատեր չարունակեն քաշել իրենց դումարները, պետական դանձը դրամի նեղութիւն պիտի չկրէ :

ՀԱՑՈՒՀԻ ՄԸ, Տիկին Զապէլ Միրիճանեան, որ կռուած էր իր ամուսնին հետ, անձնասպանութիւն փորձեց, նետուելով մեթրոյի գծին վրայ, Միրոմէնիլի կայարանին մէջ: Կինը ծանրապէս վիրաւորուած էր եւ հրշէջներն ու ոստիկանները մէկ ժամ աշխատեցան, դուրս հանելու համար: Քիչ վերջը հիւանդանոց փոխադրուեցաւ նաեւ ամուսինը, որ նոյնպէս վիրաւորուած էր: Տիկին Միրիճանեան 28 տարեկան է եւ ունի երկու զաւակներ :

12 ԲԱՆԹՈՂՆԵՐ ձերբակալուեցան Լիոնի մէջ, խանգարած բլլալով աշխատանքի ազատութիւնը : — Շինութեանց բանուորներու զործադուլը կը չարունակուի թէ Լիոնի եւ թէ Փարիզի մէջ :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ մէջ, Անգլիոյ վարչապետին խրատելիքը չինեցւոյ, կախեր են կախաղանէ մը, իբրեւ թշնամի խաղաղութեան :

ԱՀԱԳԻՆ ԱՐՋ մը իջած է Քոնտոմի մէջ (Ժէրս), ահռելի ամպի մասնելով քաղաքին բնակիչները: Ինսան հետապնդումներ կը կատարուին :

Ի'ՈՒԶՈՒԻ *լաւ* entrepreneuse *մը, ժամնագէտ՝ փոքր աղջկանց վերարկուի համար.*

Դիմել կամ գրել ձեռքով Franco Coutnre, 22 Rue Notre Dame de Nazareth, Paris 3), *մէթրօ,* République, Tél. Archives 57—82:

Հ. Յ. Դ.

Գործ իսկ

ԱՆՆԻՒ ՊՈՒՃՔՈՒՆՊի «Ազամ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 23 սեպտեմբեր, ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին կը զեկուցանէ *Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ*:

ԽՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅի «Զաւարեան» կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Մշօ», «Վասպուրական», «Մուրատ», «Ակբէմճեան» եւ «Արտուինեան» խումբի բոլոր ընկերները 25 սեպտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ճանապհ հաւաքավայրը: Օրակարգ՝ Նախորդ ժողովի շարունակութիւն:

Գաւառ

ՄԱՐՍԷյԼի «Արտզպետ» խումբի հերթական դասախօսութիւնը՝ 24 սեպտ. շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին: կը դասախօսէ *Ընկ. Ա. ՔԼՕՍԼԵՄ*, նիւթը՝ «Նոր սերունդի կազմակերպութեան անհրաժեշտութիւնը»:

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ (Մարսէյլ) «Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 25 սեպտ., կիրակի երեկոյ ժամը 6ին, սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ նախորդ ժողովի շարունակութիւն: Ներկայութեան անդամատետրով:

ՍԷՆ ԺԷՌՄԻ (Մարսէյլ) «Հայաստան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 24 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, իր հաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ՝ն երկայանալ անդամատետրով ներկայ կ'ըլլայ շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

Պ.ԱԼԱՆՍի կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 24 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Հ. Յ. Դ. «Սիամանթօ» ակումբին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷյԼի «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի բացառիկ ընդհ. ժողովը՝ 24 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, կարեւոր օրակարգ՝ Ներկայ պիտի ըլլայ շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ԼԻՈՆի շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ընկերները 23 սեպտ., ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Զարդարեան» գրադարանին մէջ:

ՊՈՒԱԼԻՒԶԻի (Մարսէյլ) «Վարանդեան» խումբի ընդհ. ժողովը՝ 24 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ընկեր Երապետեանի բնակարանը կարեւոր օրակարգ: Ներկայ պիտի ըլլայ շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷյԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՆԻԿՍԼ ԴՈՒՄԱՆ խումբի ժողովը՝ 25 սեպտ., կիրակի կէսօրէ հետ ժամը 2ին, սովորական տեղը:

ՔԵԻԻ խումբի ժողովը, կիրակի կէսօրէ հետ ժամը 2ին: Լուսնրաժասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՀԱՑԱՍՏԱՆ ենթակոմիտէի ժողովը՝ 24 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին:

ԽԱՉԿ խումբի ժողովը՝ 25 սեպտ., կիրակի կէսօրէ հետ ժամը 2ին:

ՉԱՔԱՐ-ՇԵՐՕ խումբի ժողովը՝ 24 սեպտ., շաբաթ կէսօրէ հետ ժամը 2ին:

ՀԱՄԱԶԱՍՊ խումբի ժողովը՝ 24 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին:

Սոյն ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչները:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷյԼԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ԼԱ ՎԻՍՅԻ պատանիներու «Ընդդատիւ» խումբի ժողովը՝ 23 սեպտ., ուրբաթ երեկոյեան, ընկ. Պօյաճեանի բնակարանին մէջ:

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՈՅԻ «Դոսօտոմ» եւ «Քրիստափոր» խումբերու ժողովները՝ 22 սեպտ., սովորականի պէս:

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ խումբի ժողովը՝ 23 սեպտ., ուրբաթ երեկոյ, սովորական տեղը:

ՄԱՐՍԷյԼԻ «Բաշֆի» խումբի ժողովը՝ 21 սեպտ., գորնքշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ:

ԱՐՄԱՑԻ ՀԵՐՈՍՄԱՐՏԻ 20ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՀԱՅ ԼԵ ԷՈՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷյԼԻ Ս. ՋԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

25 Սեպտեմբեր, կիրակի, Շաբաթ ալ Քլէօրի սրահներուն մէջ

18 Bld. Michelet

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ *ԸՆԿ. ՏԻՐԱՆ ԹՕՓՔԷՔԵԱՆ*

ԿԸ ԽՕՍԻ *ՊԸՆԱՐԱՒ Տ'ՕՔԱՆ*

ՍՂՋԿԱՆՑ ԿՈՇԵՐՕԹԻԿ Վ'ՐԺ'ՐԱՆ

1, Avenue du CHâteau, St. Gratien (S. et O.)

Մնաթատ Ցղութեան հայ քոյրերու վարժարանը կը վերաբացուի Հոկտեմբեր 2ին:

Ան ծնողք որ կը փափաքին իրենց աղջիկները արձանագրել տալ, բարեհաճին դիմել վարժարանի տեսչուհիին երկուշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 15—18: ՏԵՍՉՈՒՀԻՆ

Հաղորդակցութեան միջոց.— կառ. սիւ Նուէն՝ երկաթուղիով:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Կը փնտռեմ եղբայրս, Գէորգ Մարգարեան (Ակնցի), մօր անուն Մարիամ, հօր անուն Յովակիմ: 1928ին կը գտնուէր Քունտատան: Կը խնդրեմ իր մասին լուր ունեցողներէն տեղեկացնել Mme. Aghavni Markarianի, 10 Rue de la Salle, Marseille, France:

— Կը փնտռուի Մարսէյլի Անտոն Պալճեան և իր կինը՝ Շուշանիկ օրիորդ Լեան, Հալէպէն եկած Մարիամլեոնեան անունով, St. Aubanէն Փարիզ եկած է 1929ին: *Իմացնել* H. Issayan, 38 Rue du Mésnil, Asnières (Seine):

ՄԱՏԱՂՕՐ ՀՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՊԱՏԱՐԱԳ

Առնուվիլ - լէ - Կոնէսի Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ 25 Սեպտեմբեր, կիրակի օր, Վարագայ Խաչի տօնին եւ եկեղեցւոյս անուան 7րդ տարելիցին առթիւ պիտի կատարուի մատաղի օրհնութիւն: Պիտի պատարագէ Գեր. Տիրան վրդ. Ներսոյեան: Կը հրաւիրուի հոգեւորականներու եւ Փարիզի բարեպաշտ ժողովուրդը: Սկիզբ ժամերգութեան ժամը 8.30, Ս. Պատարագ՝ 10.30: Շոգեկառքը կը մեկնի կաս տիւ Նորէն առաւօտ ժամը 8.05, 8.49, 8.59, 9.40, 10.05, եւ 10.36:

ԳԱՂԻՔ ՏԵՍԻՔ ԼԻՈՆի ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՅՈՒԽԱՏԵՏԻ

ԻՍԻ - ԼԷ - ՄՈՒԼԻՆՈՅի Հայ կամաւորներու եւ Մարտիկներու ժողովը՝ 24 Սեպտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Մխիթարեան» սրահին մէջ:

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Վաչանի Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը՝ 22 Սեպտեմբեր Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Նիւթ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԿՈՒԶՈՒԻ

Ուսուցիչ մը կամ ուսուցչուհի մը, Իսի-լէ-Մուլինոյի Կ. Խաչի «Մխիթարեան» գպրոցին համար: Դիմել անձամբ կամ նամակով Boyadjian, 29 Avenue du Bas Meudon, Issy-les-Moulinaux (Seine):

ԿՈՒԶՈՒԻ

Պիվէրի (Կարտան) կրթասիրաց Միութիւնը կը փնտռէ կարող ուսուցչուհի մը: Դիմել մինչեւ Սեպտեմբեր 30 կամ Հոկտ. 15, հետեւեալ հասցէին. Léon Kayadjanian, Cartier Colle Vielle, Gardanne (B. D. R.):

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Demeaune — PARIS (11)

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ

Պարասկեւի ցերեկոյթ, կիրակի 25 Սեպտեմբեր, ժամը 5էն վերջ, 8 Rue Pasquier, Paris, սրահը: Մուտքը 5 Ֆրանք:

1939 "ԴՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՅՑ,,

Ժ.ՐԴ ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ԱՄԱՐԱՅԻ

Մամուլի տատ է եւ չուտով լոյս կը տեսնէ 1939 տարուան «Դոյամարտ» Օրացոյցը, դեղեցիկ եւ չքեղ տպագրութեամբ :

Բովանդակութիւն.— Հ. Յ. Դաշնակցութեան պատմութիւնը, հեղինակ Մ. Վարանդեան, Ազգային պատմական եւ յեղափոխական դէմքերու եւ դէպքերու մասին հակիրճ տեղեկութիւններ, մտածումի չքերթ, դրական հատուածներ, գիտական տեղեկութիւններ Հայաստանի եւ դրացի երկիրներու մասին, ասացուածքներ եւ առածներ : Ազգային եւ կրօնական տօները մանրամասնութեամբ :

Կողքին կեդրոնը զարդարուած է «Մայիս 28ի Ծնունդը» (նկար՝ վ. Խոկիէնցեանի) եղերուած հայկական զոյգ եռագոյնով :

Երկու կողմերը նկարներ՝ Տիկին Արզուբեանի, Մարօի, Քրիս Ֆէնէրճեանի, Անդրէասեանի եւ երկու խմբանկարներ :

Թերթիկներուն տակը՝ Քրիստափորի, Զաւարեանի եւ Ռոստոմի նկարները, Եուշարձանով :

Թերթիկներուն մէջ գեղեցուած են Մ. Վարանդեանի, Ց. Միրիմանեանի, Սէրէմճեանի, Վանարեանի, Թէրլէմէզեանի, Զօր. Սեպուհի, Պոլոչեանի եւ ուրիշներու նկարները :

Գինն է՝ Մարսէյլ 5 Ֆրանք Ֆրանսա, Սուրիա եւ զաղութներ 5.50 Ֆր., արտասահման՝ 6 Ֆրանք:

Բացի մեր գործակալներէն՝ ապառիկները նկատի չեն առնուիր: Դիմել մեր ընդհանուր գործակալ՝ Կայծակ Ճարայեանի,

Monsieur Gaïzak Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille, France:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

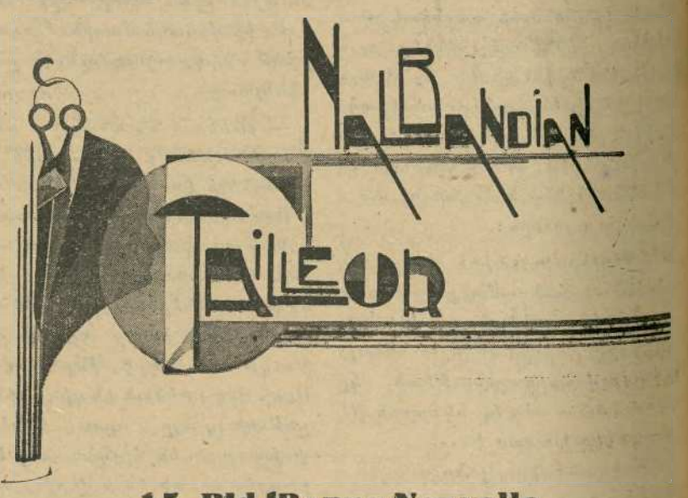
Mandataire en Justice

59 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68-02

ԿԸ ՍՏԱՆԱՉՆԻ ամէն տեսակ գործեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Խորհրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Ակտերի գործեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Ներքին եւ արտաքին ձեւակերպութիւններ եւ անձնագիրներու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւաբանական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գործերու խմբագրութիւն: Քաղաքային արկածներու ենթարկուած չքաւորներուն կուտայ կանխաւճար առանց տոկոսի եւ մէկ ընդգրկէքով: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

Կ'ընդգծենք հաւատարմութեամբ

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

"ՇԻՐԱԿ,,

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, անմրցելի, անխարդախ: Ոսկեցնակարող զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած գուտ չամիչի ձիւթէ: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ԱՆՈՒՇ ՍԵԽԵՐ

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ, ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ԵՒ ԻԶՄԻՐԻ

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ

Դիմել՝ **Husnian Tiber,** 14 Rue Mondetour, Paris 1er

Մէթրօ Etienne Marcel *Հեռաձայն՝* Gut. 92—94

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողի քաղցրահամ եւ անիսոնով պատրաստուած ոգին է ուած հայկական օղին է: ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ, ջգուշացէք արուեստական օղիներէ ազդուելու ձեր առողջութիւնը կ'ապրէ եւ գիշերները ջուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ որուն անուշահամ, կազդուրիչ եւ աւիշաբեր ազդեցութիւնները ուած է:

Dalakupcian 8 Rue Suffren, Marseille. Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ՝ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ	
Թրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանգ	75 ֆրանգ	40 ֆր.
Պելճիա եւ Իտալիա	265 ֆրանգ	140 ֆրանգ	
Ուրիշ երկիրներ	285 ֆրանգ	110 ֆրանգ	

ՈՒՐԲԱԹ 23 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ VENDREDI 23 Septembre 1938

ՀԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3842

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՀԻԹԼԵՐԻ ԵՒ ՉԵՄՊՐԼԵՆԻ ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Երէկ, Հինգշաբթի, Անգլիոյ վարչապետը Կոտէսպէրկ (Հեռնոս) գնաց, Հիթլէրի հաղորդելու համար անգլեւֆրանսական պատասխանը: Տեսակցութիւնը տեղի ունեցաւ իրիկուան ժամը 3ին: Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ Հիթլէր նոր պահանջներ պիտի դնէ, լուծուած համարելով չեխական հարցը: Զարաշտութ զրոյցներ կը շրջին այս մասին, մանաւանդ որ Հիթլէր արդէն իւրացուցած է լեհական եւ հունգարական կառավարութեանց պահանջները: Լեհաստան կը պահանջէ Թէշէնի նահանգը եւ Շլեզիոյ մնացեալ մասը, իսկ Հունգարիա՝ Սլովաքիան, մասամբ կամ ամբողջովին: Զէմպլէնը պիտի փորձէ անձէլ այս երկու պետութեանց պ. Զէմպլէնը, թէեւ անոնք հաստատում կը պահանջեն նոյնքան վճռականութեամբ որքան Գերմանիա: Ամէն պարագայի մէջ, Անգլիոյ վարչապետը հարկադրուած է աճապարել, որովհետեւ Հիթլէր կը սպառնայ Չեխոսլովաքիա արշաւել այս գիշեր իսկ, եթէ լիովին գոհացում չստանայ:

Պ. Զէմպլէնն պիտի չանայ համաձայնութեան գալ բերել եւրոպական ընդհանուր խնդիրներու համար: Զանազան աղբիւրներ կը պնդեն թէ Հիթլէր պայմանաժամ սահմանած է մինչեւ հոկտեմբեր 1: Այս պարագան գիտնալով, անգլիական եւ ֆրանսական կառավարութիւնները իրենց կարգին վերջնագիր մը յանձնեցին չեխական կառավարութեան:

Գերմանական թերթերը կը գրեն թէ Զէմպլէն - Հիթլէր խորհրդակցութիւնը երբեք պիտի չնմանի վերջին տարիներու դիւանագիտական բանակցութեանց: «Ոչ ձգձգում, ոչ ալ մանուածոյ յանձնաժողովներ, այլ կարուկ որոշումներ, անմիջապէս գործադրելի»:

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Հիթլէր պիտի պահանջէ մինչեւ մէկ չաբաթ պարպել գերմանական շրջանը, ներս առնելով գերման փախստականները, որոնք պիտի տանձնեն բարեկարգութեան հոգը, իրենց կամաւորական վաշտերով: Եթէ Չեխերը մերժեն, այս արձակագէն բանակը պիտի չարժի դէպի Չեխոսլովաքիա, գերմանական բանակն ալ եւեւէն: Գերմանական հրամանատարութիւնը ամէն միջոց ձեռք առած է, ի նախատեսութիւն խռովութեանց:

Ի՞նչ կ'ըսեն թերթերը օրուան տագնապի մասին

Ֆրանսական մամուլը — թէ՛ աջակողմեան եւ թէ՛ ձախակողմեան ազդեցիկ թերթեր — այն տեսակէտը կը պարզեն, թէ անգլեւֆրանսական համաձայնութիւնը չեխական հարցին մասին խաղաղութիւնը պահպանելու միակ միջոցն է, եւ խորհուրդ կու տան Չեխերուն ընդունիլ զայն:

«Թան», ըսելէ ետք թէ անգլեւֆրանսական առաջարկը զիջողութեան վերջին սահմանն է, քանի որ Զուտէթեան Գերմաններու երկիրը պիտի կցուի Գերմանիոյ, վախ կը յայտնէ, թէ ուրիշ ցեղային խմբաւորումներ ալ բաժանումի պահանջներ պիտի ներկայացնեն, եթէ Զուտէթներու հարցը արագօրէն ու կարճ ժամանակի մէջ չփակուի:

«Փըթի Փարիզիէն» կ'ըսէ, թէ Չեխոսլովաքիայէն պահանջուած զոհողութիւնը ահաւոր է, բայց պատերազմի մը սարսափը չատ աւելի մեծ ու ահաւոր է:

«Ժուրնալ» կը գտնէ, որ կացութիւնը ողբերգական է, մանաւանդ որ Չեխոսլովաքիոյ անզամատումով չատ վտանգաւոր նախընթաց մը կը ստեղծուի:

Ազգայնական «Լը Ժուռնալ»ն է միայն, որ կը յիշեցնէ Ֆրանսայի իր ստորագրած դաշինքին նուիրականութիւնը եւ կ'ըսէ.

— «Ֆրանքեւչեխոսլովաք դաշինքին ոգին յստակ ու անժխտելի է: Ֆրանսա ըսաւ Չեխերուն. «Երդուեցէք որ պիտի պաշտպանէք զիս, եթէ յարձակման ենթարկուիմ, եւ ես կ'երդնում, որ պիտի պաշտպանեմ ձեզ, եթէ դուք յարձակման ենթարկուիք»:

«Իմանիթէ» կը շարունակէ պաշտպանել այն տեսակէտը, թէ անգլեւֆրանսական համաձայնութեամբ պատերազմի վտանգը չանհետացաւ, այլ մեծցաւ, որովհետեւ Հիթլէր այսուհետեւ աւելի պահանջկոտ պիտի դառնայ եւ նոր սպառնալիքներ պիտի տեղայ մարդկութեան գլխուն:

*** Խորհրդային մամուլը ուժգնօրէն կը յարձակի Ֆրանսայի վրայ եւ կը մեղադրէ զայն, թէ կը խուսափի իր դաշնագրի պարտաւորութիւնները կատարելէ Չեխոսլովաքիոյ հանդէպ:

«Իզվեստիա» ի ժրնեւի թղթակիցը կը գրէ.

— «Ժրնեւի մէջ Անգլիոյ ընթացքը ոչ ոքի համար անակնկալ ու զարմանալի չէ, քանի որ ան Չեխերուն զօրավիգ կանգնելու պաշտօնական յանձնառութիւն չունի, բայց Ֆրանսայի անձնատուութիւնը ապշեցուցիչ է: Հիթլէր յայտնեցաւ Ֆրանսան նեռել Մաժինոյի գծէն անդին եւ մարքել կեդրոնական ու հարաւ - արեւելեան Եւրոպան ֆրանսական ազդեցութենէ: Մարդ կրնայ երեւակայել այժմ, թէ Եուկոսլաւիա եւ Ռումանիա ի՛նչ դիրք պիտի բռնեն Ֆրանսական խոստումներու հանդէպ եւ ի՛նչպէս Ֆրանսա պիտի կարենայ պահպանել իր դինակցութիւնը Լեհաստանի հետ»:

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ կուսակցութեան խորհրդարանական խմբակցութիւնը նիստ գումարելով, բանաձեւ մը քուէարկեց, որով կը յայտնէ թէ չի կրնար ուժ տալ կառավարութեան վարած քաղաքականութեան՝ չեխական տագնապին մէջ: Իր կարծիքով, ֆրանսական եւ անգլիական կառավարութիւնները կրնային կանխել Չեխոսլովաքիոյ կործանումը, աւելի ամուր դիրք բռնելով, փոխանակ տկարութիւն ցուցնելու: Ամատականները մերժեցին խորհրդարանը ժամանակէն առաջ վերաբանալու առաջարկը:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԵԽԵՐԸ ՏԵՂԻ ՏՈՒԻՆ ՄԻՆԱԿ ՄՆԱՑԱԾ ԸԼԼԱԼՈՎ

«ԿԸ ԶՈՀՈՒԻՆՔ ԵՒՐՈՊԱՑԻ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ, ԻՆՉՊԷՍ ԵՐԲԵՄՆ ԶՈՀՈՒԵՑԱՒ ՄԵԾ ՍՈՒՐԲԸ ԽԱՉԻՆ ՎՐԱՅ»

Ամբոխը փիւռերական դիկտատուրա կը պահանջէ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, չեխական կառավարութիւնը վերջին պահուն տեղի տուաւ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի ճնշումին առջեւ, ընդունելով անոնց առաջարկները, առանց վերապահութեան:

Այս ծանրակշիռ որոշումը տրուեցաւ չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 3ին, եղերական ժողովէ մը վերջ որ տեւեց գրեթէ 24 ժամ անընդհատ, գիշեր - ցերեկ: Ծանուցագիրը անմիջապէս յանձնուեցաւ Ֆրակայի անգլիական եւ Ֆրանսական դեսպաններուն, որոնք ժամէ ժամ պատասխանի կը սպասէին, միշտ յիշեցնելով թէ որ եւ է մերժում կրնայ ահռելի աղէտի մը մատնել Չեխոսլովաքիան եւ առհասարակ Եւրոպան:

Իսկապէս աննկարագրելի էր ոչ միայն այս պատմական ժողովը, այլեւ Փրակայի ընդհանուր պատկերը: Հազարաւոր քաղաքացիներ խռնուած էին քաղաքին մէջ եւ կառավարական չէնքերուն առջեւ, լուրի սպասելով անսահման անձկութեամբ եւ խորին յուզումով: Կառավարութիւնը նախապէս որոշած էր անգլեւֆրանսական ծրագիրը ընդունիլ վերապահութեամբ, առաջարկելով Լա Հէյի իրաւարար առեանին քննութեան յանձնել գայն: Անգլիական եւ Ֆրանսական դեսպանները կէս գիշերէն վերջ անկողինէն հանելով հանրապետութեան նախագահը, Պ. Պենէշ, ազդարարեցին թէ խնդիրը չի կրնար լուծուիլ ոչ իրաւարարութեամբ, ոչ ալ ձգձգումով: Նախարարներն ալ իրենց տուներէն կանչուեցան եւ ժողովի նստան գիշերուան ժամը 2ին, ի վերջոյ յանգելու համար անձնատուութեան: Ուրիշ ելք չկար: Եթէ ծրագիրը մերժուէր, Չեխոսլովաքիա պիտի հարկադրուէր մինակը պատերազմիլ Գերմանիոյ դէմ, քանի որ Անգլիա, Ֆրանսա եւ Ռ. Միութիւնը բացորոշապէս յայտնած էին թէ չեն կրնար օգնել:

Ճակատագրական որոշումէն վերջը, կառավարութիւնը հետեւեալ դեկոյցը հրատարակեց.

— «Քսան տարուան խաղաղութենէ մը վերջ, մենք մեզ գտանք բուռն տագնապի մը առջեւ: Հարեւան երկրի մը քաղաքական տիեզամիէ ուժերը սպառնացին մեր երկրին: Հարկ էր մեր սեփական ուժով ճակատիլ չատ աւելի զօրաւոր հակառակորդի մը դէմ: Նոյնիսկ ամէն առաջ մենք ստիպուած էինք ապաւինիլ մեր բարեկամներու օգնութեան. բայց երբ պինու զօրութեամբ սպառնացին մեզի, եւրոպական տագնապը այնքան ծանրակշիռ համեմատութիւններ ստացած էր որ, մեր բարեկամները մեզի խորհուրդ տուին ազատութիւնը եւ խաղաղութիւնը գնել հողային զոհողութիւններով, որովհետեւ իրենք չէին կրնար օգնել մեզի: Նկատի առնուեցաւ նախագահ Պենէշի իրաւարարութեան առաջարկը: Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ դեսպանները մեզի յայտնեցին թէ այդպիսի եղանակ մը չի կրնար փարատել տագնապը: Մեր առջեւ կը ցցուէր ահաւոր սպառնալիքը պատերազմի մը որ կրնար նոյն իսկ հիմնն սարսել Չեխերու եւ Սլովաքներու ազգային գոյութիւնը: Հանրապետութեան նախագահը եւ կառավարութիւնը մեծ պատասխանատուութեան պահանջին առջեւ ուրիշ բան չէին կրնար ընել, եթէ ոչ ընդունիլ առաջարկը, որովհետեւ մինակ ենք: Կառավարութիւնը պետութիւնը պիտի կառավարէ նոր պայմաններով եւ կը կարծէ թէ Ազգ. ժողովը, որ նիստի պիտի հրաւիրուի այս առթիւ, յանուն ժողովուրդին պիտի վաւերացնէ կառավարութեան ծանրակշիռ որոշումը, եթէ կը կշռէ անոր եղերական չարժառիթները: Կառավարութիւնը մեր սիրելի հայրենիքին անկախութիւնը պիտի պաշտպանէ իր նոր չրջանակին մէջ: Բանակցութեանց ընթացքին մենք պիտի չարունակենք արթուն հսկել, միշտ պատրաստ, եթէ բացարձակապէս անհրաժեշտ ըլլայ, մեր կեանքերն ու գոյքերը դնելու նժարին մէջ, մեր ժողովուրդին եւ պետութեան համար»:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԳԻՏԷ ՈՐ...

Այս պաշտօնական դեկոյցէն զատ, ձայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ քարոզութեանց նախարարը, մանաւորապէս չեչտելով.

— «Պատմութեան մէջ աննախընթաց ըլլալով, մեր դինակիցներն ու բարեկամները մեզի պարտադրեցին պայմաններ որոնք սովորաբար կը պարտադրուին պարտուած թշնամիներու: Աստուած գիտէ որ կարդ մը պարագաներու մէջ աւելի մեծ քաջութիւն կը պահանջուի ապրելու քան թէ անձնասպան ըլլալու համար: Աստուած գիտէ թէ աշխարհի վրայ չկայ պատուաւոր մարդ մը որ կարենայ ըսել թէ ահուդողի մատնուեցանք եւ վատութիւն ցոյց տուինք, երբ այսօր կէս օրէն վերջը արտօնեցինք մեր արտաքին նախարարը որ տեղեկացնէ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի թէ կը զոհուինք Եւրոպայի փրկութեան համար, ինչպէս երբեմն զոհուեցաւ մարդկութեան փրկութեան համար այն մեծ սուրբը որ խաչին դամուեցաւ փշապսակը գլխուն: Սիրելի եղբայրներ, քոյրեր, հայրեր, մայրեր եւ մանուկներ, մենք մեզադրանքներ պիտի չուղղենք ա - նոնց որ մինակ ձգեցին մեզ եւ անօգնական: Պատմութիւնը իր վճիռը պիտի տայ: Մենք պիտի չդիմադրենք, որովհետեւ մենք չենք ուզեր որ մեր երկրի մէջ արիւն հոսի մեր բարեկամներու համար, որոնք մեզ ստիպեցին ընդունիլ այս պայմանները: Մենք պիտի չդիմադրենք, որովհետեւ մենք չենք ուզեր որ մեր երկրի մէջ արիւն հոսի մեր բարեկամներու համար, որոնք մեզ ստիպեցին ընդունիլ այս պայմանները: Մենք պիտի չդիմադրենք, որովհետեւ մենք չենք ուզեր որ մեր երկրի մէջ արիւն հոսի մեր բարեկամներու համար, որոնք մեզ ստիպեցին ընդունիլ այս պայմանները: Մենք պիտի չդիմադրենք, որովհետեւ մենք չենք ուզեր որ մեր երկրի մէջ արիւն հոսի մեր բարեկամներու համար, որոնք մեզ ստիպեցին ընդունիլ այս պայմանները:

(Յուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ռումանիան ալ մտանոգ հունգարական պահանջներուն առթիւ

Հավասի թղթակիցը Պուքրէշէն կը հեռագրէ թէ Հունգարիոյ խնամակալին, վարչապետին եւ արտաքին նախարարին Գերմանեպատ այցելութիւնը, որ տեղի ունեցաւ չեխական տագնապին ամէնէն եղերական պահուն, նոր կացութեան մը առջեւ կը դնէ Ռումանիան, որ վերապահ դիրք մը բռնած էր մինչեւ այսօր: Պուքրէշի մէջ կը կարծեն թէ չեխական զերիչխանութեան խորտակումը, զոր սարքեց Պերլին եւ որուն հաւանութիւն յայտնեցին Լոնտոն եւ Փարիզ, կը սպառնայ ամէնէն ծանր հետեւանքները յառաջ բերել հարաւային – արեւելեան Եւրոպայի մէջ: Ան կը յարուցանէ «Տրանկ նախ Օսթէն»ի (Դէպի Արեւելք) եւ ընդհանրապէս գերմանական ուժին ծաւալման խնդիրը:

Այս հոսանքներուն դէմ, Ռումանիա, որ կ'ըմբռնէ վտանգը, չի յաւակնիր գործօղութեան մը նախաձեռնութիւնը ստանձնել: Հունգարիոյ միջամտութիւնը, ընդհակառակն, անոր ձեռնարկները Փրակայի մէջ, անոր վերաքննական յաւակնութիւնները եւ Գերմանիայէն սպառած օգնութիւնը անմիջականօրէն կը վտանգեն Փոքր Համաձայնութեան գաչինքը եւ ուղղակի կը սպառնան Ռումանիոյ շահերուն:

Այս առթիւ դիտելի է որ ճիշդ այն պահուն երբ Պուքրէշի խորհրդաժողովը սկզբունքի համաձայնութիւն մը կը հաստատէր Հունգարիոյ հետ, համաձայնութիւն մը որ կրնար ամբողջնել կեդրոնական Եւրոպայի կացութիւնը եւ հանդարտեցնել խլրտումը, Գերմանիա յարմար դատեց ճակատ յարդարել Չեխոսլովաքիոյ դէմ, սրելով բոլորին ախորժակները:

Հունգարիա, որ կը յուսար պրծիլ գերմանական հզօր խնամակալութենէն, յափշտակուած՝ վերաքննական չարժումէն, ահա նորէն անձնատուր կ'ըլլայ անոր:

Չեխոսլովաքիայէն վերջը առաջին վտանգուած ազգը, Ռումանիա, անշուշտ ամէնէն առաջ մտահոգութեան պիտի մատնուէր, մանաւանդ որ Թրանսիլվանիոյ գերմանական փոքրամասնութիւնը, 800,000 հոգի, սերտօրէն ենթակայ է Պերլինի ազդեցութեան:

Յայտնի է որ մեծ ջանքեր կատարուած են խռովելու համար հունգարական փոքրամասնութիւնը: 1914ի պատերազմէն ի վեր Գերմանիա միշտ աչք տնկած է ռումանական բարիւղին եւ ցորենին: Այս տարուան սկիզբէն իվեր կարող թագաւորին վարած կոռվի քաղաքականութիւնը երկաթեայ պահակներու դէմ, որ Գերմանիայէն նպաստ կը ստանար «Ֆարպէն» ընկերութեան մանրաճիւղերուն միջոցաւ, հրամանատար Քոտրէանոյի դատապարտութիւնը, ռումէն ազգին վերանորոգումը, այս բոլոր աշխատանքը վերջնապէս պիտի վտանգուէր, եթէ Գերմանիա կարենար ազատօրէն սպառնալ Ռումանիոյ եւ եթէ Պերլինի կողմէ քայլերուած Հունգարիա մը կարենար վերսկսիլ իր վերաքննական խլրտումով, բազմապատկուած ուժերով:

Ռումանիոյ երկու զինակիցները, Լեհաստան եւ Եուկոսլաւիա, իրենք ալ ենթակայ են գերմանական ծաւալման հարուածներուն: Բայց Լեհաստան չատոնց ակռայ կը կճռտէ Չեխոսլովաքիոյ դէմ, թէչէնի հաղթամասին պատճառով, իսկ Եուկոսլաւիա առայժմ ինքզինքը ապահով կը զգայ գերմանական ցանկութիւններէն:

Միւս կողմէ, խորհրդային օգնութիւնը կը ներկայացնէ այնպիսի վտանգներ որոնց չուզեր ենթարկուիլ Ռումանիա: Իսկ Իտալիա այնքան կապուած է Գերմանիոյ որ, կարելի չէ ո եւ է բան յուսալ անկէ:

Կը մնան արեւմտեան մեծ պետութիւնները: Պուքրէշի մէջ անձկութեամբ կ'ուզեն գիտնալ թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա ռազմագիտական ո՛ր կէտին վրայ պիտի կազմակերպեն դիմադրութիւնը եւ ո՛ր ժամուն պիտի սկսին «ոչ» ըսել Գերմանիոյ: Այս պատասխանէն վերջն է որ կառավարութիւնը պիտի որոշէ իր դիրքը:

Լեհաստան վերջնագիր դրկած է...

Վերջին լուրերու համաձայն, Լեհաստան ծանուցագիր մը ուղղած է չեխական կառավարութեան, պահանջելով իրեն վերադարձնել Թէշէնի նահանգը եւ Շլեզիան: Ծանուցագիրը վերջնագրի հանգամանք ունի: Միեւնոյն ատեն լեհական կառավարութիւնը չեղեալ հռչակեց 1925ի դաշնագիրը, որ կը ճշդէ Չեխոսլովաքիոյ լեհ փոքրամասնութեանց կացութիւնը: Այս առթիւ, Լեհաստան հասկցուցած է թէ լեհաբնակ շրջաններու խնդիրը պէտք է կարգադրուի ճիշդ այնպէս ինչպէս Զուտէթեան Գերմաններու խնդիրը:

Պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ Լեհաստանի զինուորներու այն դասը որ պիտի արձակուէր երէկ, դրօշի տակ պիտի մնայ: Սպարապետը վերադարձաւ ռազմափոթորիկներէն եւ խորհրդակցութիւն մը կատարեց արտաքին նախարարին հետ: Զէնքի տակ պահուած զինուորները եւ սպաները անոնք են որ մասնակցեցան ռազմափոթորիկներուն:

Վարչապետի մէջ ալ բուռն ցոյցեր կատարուեցան Չեխոսլովաքիոյ դէմ: Ցուցարարները յետոյ գացին Հունգարական դեսպանատան առջեւ եւ աղաղակեցին.

— «Կը պահանջենք միացեալ սահմանագլուխ մը Հունգարիոյ հետ»:

*** Հունգարական կառավարութիւնն ալ վճռական դիրք բռնած է: Իրազեկ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ Հունգարիոյ նախարարներուն վերջին այցելութեան առթիւ, համաձայնութիւն գոյացած է որ Գերմանիա, Իտալիա, Լեհաստան եւ Հունգարիա միացեալ ճակատ ներկայացնեն, պաշտպանելու համար հարստահարեալ ժողովուրդներու իրաւունքները:

ՁԼՅՈՒՐԻՉ ՍՐՏԵՐԸ

Հեղ. Բարդ. Ս. ՀԱՄԱԼՅԱՆ

Հոգսոտ զոհվեցավ մեր մայրը, մեր հոգսոտ մայրը, որ ամբողջ կյանքում ոչ մի ուրախություն չտեսավ, ոչ մի հանգստություն չճաշակեց, ոչ մի երջանկություն չվայելեց։ Ամբողջ կյանքում նա միայն տառապեց, միայն տանջվեց, միայն արցունքներ թափեց։ Ամբողջ կյանքում նա միայն աշխատեց, միայն հոգսեր կրեց, միայն ցավեր քաշեց։ Ամբողջ կյանքում նա միայն զրկանքներ կրեց, միայն զոհեց իր անձնական կյանքը։ Ամբողջ կյանքում նա միայն ուրիշների համար ապրեց, միայն ուրիշների համար աշխատեց, միայն ուրիշների համար տառապեց։

Ինչո՞ւ։ Ինչո՞ւ նա այդպես ապրեց, ինչո՞ւ նա այդպես տառապեց, ինչո՞ւ նա այդպես զրկանքներ կրեց, ինչո՞ւ նա այդպես ցավեր քաշեց։ Ինչո՞ւ նա այդպես հոգսոտ զոհվեցավ։

Ինչո՞ւ։ Ինչո՞ւ։ Ինչո՞ւ։

Ինչո՞ւ, որովհետև նա մայր էր։ Որովհետև նա մայր էր, նա ապրեց, տառապեց, զրկանքներ կրեց, ցավեր քաշեց, հոգսոտ զոհվեցավ։

Ինչո՞ւ, որովհետև նա մայր էր։ Որովհետև նա մայր էր, նա

(Գերմանական պատմական)

Մեր ինդոյ ձեռնէն առած Կիեղ, ձգելով ետեւ ինքզինքը ամբողջ մեր պատմութեան մէջ մեծագոյն ներկայացուցիչը մեր ցեղին, ան ամենէն աւելի ներկայացուցիչն է մեր ցեղի այն կողմին, որ կը դիմադրէ ամէն տեսակ ներխուժումներու եւ ջնջումներու դէմ, ան ամենէն աւելի ներկայացուցիչն է մեր ցեղի այն կողմին, որ կը ստեղծէ, կը կերտէ, կը շինէ, կը ստեղծագործէ, կը հիմնադրէ, ո՛չ թէ կը քանդէ, կը ոչնչացնէ, կը կործանէ։ Ան ամենէն աւելի ներկայացուցիչն է մեր ցեղի այն կողմին, որ կը ներկայացնէ մեր ցեղի ամենէն ազնիւ, ամենէն վեհանձն, ամենէն ազատասէր, ամենէն ազատատենչ, ամենէն ազատամիտ, ամենէն ազատագոյն կողմը

ուը պիտի արձակէ այս օրուան մասին: Մեր պարտականութիւնն է չեշտակի նայիլ մեր առջեւ եւ ամրապնդել միութիւնը ազգին որ ապրած է եւ պիտի ապրի: Այսուհետեւ մենք մեզի պիտի ըլլանք: Զօրաւոր պիտի ըլլանք, եւ ձեզի կ'իյնայ ստեղծել նոր խոյանքի մը զարաշրջանը, հաւատարիմ մենք մեզի, հաւատարիմ մեր ազգի մը զարաշրջանը, հաւատարիմ մենք մեզի, հաւատարիմ մեր ազգի մը զարաշրջանը, հաւատարիմ մենք մեզի, հաւատարիմ մեր ազգի հանճարին: Մենք պիտի պաշտպանենք մեր հողն ու բնակութիւնները: Մենք պիտի կարենանք մեր մէջ կը մանենք, մեր գլուխը բարձր բռնած» :

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՁԱՑՐՈՑԹԸ

Հակառակ այս յորդորներուն, փողոցներու մէջ խռնուած բազմութիւնը չէր կրնար զսպել իր յուզումը եւ բուռն ցոյցեր կատարեց, թափորներ կազմելով եւ դրօշներ պարզելով: Ցոյցերը սկսան իրիկուան ժամը 5էն վերջը, բայց արդէն առտուն աչքի կը զարնէր ընդհանուր յուզումը: Ժամը 5ին 2000 այրեր եւ կիներ Փրակայի գլխաւոր պողոտան հաւաքուելով, ցոյցեր կատարեցին, առանց գիտնալու թէ երկրին ճակատագիրը կնքուած է արդէն: Ոստիկանութիւնը փորձեց բազմութիւնը ցրուել, բայց չյաջողեցաւ: Ուրիշ հրապարակի մը վրայ հաւաքուած էին 3000 քաղաքացիներ, մինչ կիները պատուհաններէն կ'ողջունէին զանոնք: «Կեցցէ՛ բանակը», կ'աղաղակէր բազմութիւնը: Զայները երթալով կը բարձրանային.

--- « Թո՛ղ ձգեն որ պատերազմինք... Մենք զինուորական դիկտատուրա կը պահանջենք ...

Պահեստի ոստիկաններ կանչուեցան, բարեկարգութիւնը պահպանելու համար, սակայն ցուցարարները տեղի չտուին: Ա - նոնք դրօշներ պարզած կ'երգէին եւ մարտական կանչեր կ'արձա - կէին: Քիչ վերջը անճնաոտութեան լուրը բերնէ բերան չրջան կ'ընէր արդէն: Մարդիկ խումբերու բաժնուած կը վիճէին, կը պոռային, բռունցքները կը սեղմէին: Բազմութիւնը երթալով կը ստուարանար: «Անկո՛ղ Պենէշ», անկո՛ղ Հօֆա» աղաղակներ ալ կը լսուէին: Իսկ չտեր կուլային: Երկու հազարնոց, հինգ հազար - նոց, եօթը հազարնոց բազմութիւններ կը չրջէին փողոցներուն մէջ, եւ ոստիկանութիւնը ի զուր կը ջանար զսպել հոսանքը: Նահագահական պալատին երկաթեայ դուռները ամրօրէն փակուած եւ հսկողութեան տակ առնուած էին: Հեծեալ զինուորները բռնած էին գլխաւոր ճամբաները: Հրամանատարը աղաչեց որ հեռանան, բայց բազմութիւնը կը մնար, որպէսզի ճամբան բանան գէպի նահագահական դղեակը: Անհնարագրելի ժխորին մէջ կը լսուէին հետեւեալ աղաղակները .

--- « Անկո՛ղ Պենէշ ... Դղեակին պատուհանէն վար նետեցէք զայն ...

Նմանօրինակ ցոյցեր կատարուեցան ամբողջ գիշերը: Կէս գիշերին դեռ հազարաւորներ կը չրջէին, երգելով եւ պոռալով, մասնաւորապէս Վանչեսլա թագաւորին արձանին առջեւ (այս արքան իշխած է հազար տարի առաջ): Ցոյցերը չարունակուեցան և - րեկ ալ:

Լիթվինով ինչո՞ւ կ'առաջարկէ

Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհանուր ժողովին չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, Մ. Միութեան գործավարը երկար ճառ մը խօսեցաւ, մանաւորապէս ծանրանալով չեխական տագնապին վրայ: Այս առթիւ յայտարարեց թէ «Մ. Միութեան զինուորական իշխանութիւնները պատրաստ են անմիջապէս մասնակցելու խորհրդաժողովի մը Ֆրանսայի եւ Չեխոսլովաքիոյ զինուորական ներկայացուցիչներուն հետ, քննելու համար կացութեան պահանջած միջոցները»: Եւ չարունակեց.

--- «Ասկէ զատ, մենք կը կարծենք թէ չեխոսլովաքեան խնդիրը պէտք է Ազգաժողովին առջեւ բերուի, գոնէ ցնցելու համար համաչխարհային կարծիքը եւ լուաքանելու ուրիչ կարգ մը պետութեանց դիրքը՝ ի հարկին օգնութեան հասնելու, գործօն կամ կրաւորական եղանակով մը: Բայց եւ այնպէս, անհրաժեշտ է սպառել բոլոր կարելի միջոցները, խաւսափելու համար զինեալ ընդհարումէ մը, եւ մենք կը կարծենք թէ այդ միջոցներէն մէկն է անմիջապէս խորհրդաժողովի մը հրաւիրել Եւրոպայի մեծ պետութիւնները եւ ուրիչ չահակից պետութիւններ, ի հարկին հաւաքական գործողութիւն մը կատարելու համար: Տակաւին երեք օր առաջ, չեխական կառավարութիւնը հարցուց խորհրդային կառավարութեան թէ պատրա՞ստ է անմիջական օգնութիւն ընծայելու Ֆրանսայի հետ, համաձայն կնքուած դաշնագիրներուն: Խորհրդային կառավարութիւնը անմիջապէս հաղորդեց բացարձակապէս յստակ եւ դրական պատասխան մը: Անշուշտ բոլորդ ալ կ'ընդունէք թէ այդ կրնար ըլլալ ուղղակի պատասխանը այն պետութեան որ միջազգային դաշնագիր մը ստորագրած է եւ հաւատարիմ պահպանող է Ազգերու դաշնակցութեան »:

Պ. Լիթվինով այս առթիւ մեղադրանքներ ուղղեց նախապատճառ պետութեանց դէմ, դիտել տալով թէ իրարու հետեւեցան Զինաստանը, Եթովպիան, Սպանիան, Աւստրիան եւ այժմ ալ Չեխոսլովաքիան: Եւ չոգալ հաւաստիքներ տուաւ Մ. Միութեան խաղաղասիրական քաղաքականութեան մասին :

Մուսոլինի նորէն կ'ազդարարէ

Մուսոլինի նոր ճառ մը խօսեցաւ Թրէվիզոյի մէջ եւ յայտարարեց.

--- « Եթէ այսօր Չեխոսլովաքիա փափուկ չրջանի մը մէջ կը գտնուի, պատճառը այն է որ ոչ թէ Չեխոսլովաքիա է, այլեւ Չեխէ-Գերմանո - Լեհ - Մաճառ - Ռումէն - Սլովաքիա է: Ես կը պընդեմ որ ամբողջովին լուծուի այս խնդիրը: Այս միջոցին Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետը իր փոքր նաւը կ'առաջնորդէ դէպի խաղաղութեան նաւահանգիստը: Բոլոր օտարականները ստիպուեցան խոստովանիլ, թէեւ ակամայ, թէ Եւրոպայի ժողովուրդներուն մէջ ամէնէն հանդարտը իտալականն է, այս տագնապին առջեւ»:

Իտալական թերթերը կը գրեն թէ Մուսոլինի կը պահանջէ ոչ միայն անջատել Չեխոսլովաքիոյ բաղկացուցիչ մասերը, այլեւ արմատէն սրբել Չեխոսլովաքիան, որուն բուն վարիչը կը համարուի Մոսկուան: Այս ընդհանուր ժխորին մէջ, Պապը պատուիրեց հաւատացեալներուն աղօթել աշխարհի խաղաղութեան համար, այս կիրակի օր :

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼԱՒԻԶԻ ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՊՂՈՎ

ՍՊԱՆԻՈՑ հանրապետական կառավարութիւնը պատրաստակամութիւն յայտնեց ետ ղրկելու օտար կամաւորները: Այս առթիւ ճառ մը խօսեցաւ իր վարչապետը, Ազգաժողովին առջեւ:

ՄԱՐՍԷՑԼ - Ավինեօն բեռնատար կառախումբը յարձակման ենթարկուեցաւ տասը աւազակներու կողմէ, որոնք տարճանակները բռնած՝ կը սպառնային զարնել պաշտօնեաները: Աւազակները յաջողեցան յափշտակել բազմաթիւ կապոցներ եւ արժէքաւոր առարկաներու տնտուկը :

Հ. Յ. Դ.

Փառիզ

ԱՆՆԷՔ ՊՈՒԼՈՒՆՊի «Ալամ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 23 Սեպտեմբեր. Ընթացք երեկոյեան ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: կը գեկուցանէ Ընկ. Վ. ԽՇԽԱՆԵԱՆ.

ԻՍԻ ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ «Զաւարեան» կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Մշօ», «Վռամեան», «Մուրատ», «Սէրէմեան» եւ «Արդուինեան» խումբի բոլոր ընկերները 25 Սեպտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ծանօթ հաւաքավայրը: Օրակարգ՝ նախորդ ժողովի գարունակութիւն:

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՑԼԻ «Տարգպետ» խումբի դերթական դասախօսութիւնը՝ 24 Սեպտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին: կը դասախօսէ Ընկ. Ա. ՌԻՕՄԻԵՄԸ. Նիւթը՝ «Նոր սերունդի կազմակերպութեան անհրաժեշտութիւնը»:

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ (Մարսէյլ) «Ընկեր կաթո» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 25 Սեպտ., կիրակի երեկոյ ժամը 6ին, սովորական հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ նախորդ ժողովի գարունակութիւն: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՍԷՆ ԺԷՌՄԻ (Մարսէյլ) «Հայաստան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 24 Սեպտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, իր հաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ. Ներկայանալ անդամատետրով: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ԿԱԼԱՆԻՍ կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 24 Սեպտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Շ. Ե. Դ. «Սիամանթօ» ակումբին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ «Հրիստափոր» ենթակոմիտէի բացառիկ ընդհ. ժողովը՝ 24 Սեպտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին: կարեւոր օրակարգ: Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ԼԻՈՆԻ Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ընկերները 23 Սեպտ., Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Զարդարեան» գրադարանին մէջ:

ՊՈՒԱԼԻՒԶԻ (Մարսէյլ) «Վարանդեան» խումբի ընդհ. ժողովը՝ 24 Սեպտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ընկեր Արապեաններու բնակարանը: կարեւոր օրակարգ. Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ՎԱԼ ՏԱՐԼԷԻ (Մարսէյլ) «Վարուժան» խումբի ժողովը՝ այսօր. Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8ին, ընկ. Արամ Պեսիկեանի բնակարանին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ԼԻՈՆԻ Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Սէն Մորիսի «Ցառաց» խումբի ընկերները. 25 Սեպտ., կիրակի առաւօտեան ժամը 10ին, սովորական հաւաքատեղին:

Նոյնպէս ժողովի կը հրաւիրէ Նէօվիլի «Երկաթ» խումբի ընկերները, 24 Սեպտ., Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին:

Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Սոյն ժողովներուն կը մասնակցի Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչը:

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՆԻԿՈԼ ԴՈՒՄԱՆ խ ւսբի ժո.ովը՝ 25 Սեպտ., կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 2ին, սովորական տեղը:

ՓՆԻԻ խումբի ժողովը, կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 2ին: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ենթակոմիտէի ժողովը՝ 24 Սեպտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին:

ԽԱՉԱԿ խումբի ժողովը՝ 25 Սեպտ., կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 2ին:
ՋՈՒԱՆ ԴԱՐՔ խումբի ժողովը՝ 24 Սեպտ., Շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 2ին:
ՀԱՄԱՋԱՍՊ խումբի ժողովը՝ 24 Սեպտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին:
Սոյն ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչները:

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ԼԱ-ՎԻՑԹի պատանիներու «Անդրանիկ» խումբի ժողովը՝ 23 Սեպտ., Ուրբաթ երեկոյեան, Ընկ. Գօյաճեանի բնակարանին մէջ:

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆի խումբի ժողովը՝ 23 Սեպտ., Ուրբաթ երեկոյ, սովորական տեղը:

ԱՐԱՐԱՅԻ ՀԵՐՈՒԱՄԱՐՏԻ 20ՐԴ. ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՀԱՅ ԼԵԳԷՈՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ս. ՁԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
25 Սեպտեմբեր, կիրակի, Շաքօ տէ Ֆլէօրի սրահներուն մէջ
18 Bld. Michelet
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. ՏԻՐԱՆ ԹՈՒՔՈՒԿԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻ ՊՐՈՒՈՒԱ Տ'ՕԶԻ
Գեղարուեստական բաժինը կը սկսի ժամը 3.30ին
Ընկ. Թէքէեան լուսարձակով պիտի ներկայացնէ Մուսա Լերան քառասուն օրերէն դրուագներ:

Կ'արտասանեն՝ Պ. Պ. ԹԻՒՐԼԵԱՆ, Ս. ԲՐՈՒՏԵԱՆ, Ն. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ: Ֆրանսերէն արտասանութիւն մը՝ փոքրիկն Օր. Մ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆԷ: Հայկական պար՝ Պուլվար Օստոյի կապոյտ հայի սանուհիներու կողմէ: Կ'երգէ Օր. ՊԵՐՃՈՒԻԻ ԳԷՈՐԳԵԱՆ (Մարսէյլի Քօնսէրվաթուարէն), Ջուլիան Պ. ԼԷՒՈՆ ՂԵՒՈՆԴԵԱՆ (Մարսէյլի Երաժշտական Լիսէէն) եւ Օր. ԷԼԻԶ ՅԱԿՈԲԵԱՆ, Օր. ՀԵՌԱ ՔՐՄՊՐԼԵԱՆ (Մարսէյլի Քօնսէրվաթուարէն) որոնց դաշնակով կ'ընկերակցի Madame SUZANNE ANDRÉ:

Մուտքը ազատ է

ԱՐԱՐԱՅԻ Տ'ՕՐԵԴԱՐՁԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՏՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՅ ԼԵԳԷՈՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
կը ծանուցանէ Աբարայի հերոսամարտի 20րդ տարեդարձը ինչպէս նաեւ Միութեան դրօշին պաշտօնական յանձնումը:
Կիրակի, 9 Հոկտեմբեր, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, երրորդ Թաղապետարանի սրահին մէջ:
ՊՅՏՈՒՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅԱՄԲ ԸՆԿ. Տ. ԹԷՔԷԵԱՆԻ
ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Կ. ՅՕՐՅԵՆՆ

Հրաւիրուած են զինուորական եւ քաղաքային իշխանութիւնները, ինչպէս նաեւ հայ կազմակերպութիւնները եւ Ֆրանսական նախկին պատերազմիկներու Միութիւնը:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, որուն կը մասնակցի Ֆրանսական Նախկին Պատերազմիկներու եւ Հայրենադարձներու Միութեան 60 հոգինոց նուագախումբը (Harmonie U. M. A. C.):

Ցակոբեան ընտանիքը եւ պարագաները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի հօր եւ ազգականին՝

ՍԱՐԳԻՍ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

դառնաղէտ մահը:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ 24 սեպտ. Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, 60 Ավրընիւ Արիսթիտ Պրիան, Պանեէօ, ուրկէ հանդուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Պանեէօ Քոմիւնի գերեզմանատունը :

ԾԱՆ.--- Մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն ընկատել :

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ
Գարանցիկ ցերեկոյթ, կիրակի 25 Սեպտեմբեր, ժամը 5էն գիշեր, 8 Ռիւ Գօսիւէ: Գար, պիւֆէ: Մուտքը 5 ֆրանք:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՑԹ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԹ
44 Rue Dunkerque (ՄԷՔՐՈ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒԹ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Հաւատացեալը ժամադրութեամբ:

ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ԷՍՄԷՐԵԱՆ
Maison E. CHARLES հիմնուած 1869
29 rue Mathis, Métro Crimée
Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60
Կը ծախենք գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք՝ թլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ: Նպաստաւոր գիներով:
Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհարեղէնները անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:
Գաւառներէն եղած պատուէրները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Ունինք մեծ մթերք ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կերպասներու: Փաթաթոցները կրնան զրկել իրենց գնած ապրանքները ընծայաբաշխ եւ հոյակապ դրօշներ: Կը գնենք ալ ծախենք օտար դրամներ: Կը տանձնենք ապրանքներու emballago եւ ապահովագրութիւն: Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պահեստներու:
Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**
Tél. Opéra 61-77

Կ'ՈՒԻՋՈՒԻ Լաւ entrepreneuse մը, ժամնագէտ՝ փոքր ազգականց կարկուտի համար:
Ներկայանալ մօտէնիքով Franco Couture, 22 Rue Notre Dame de Nazareth, Paris (3), մէթրօ République, Tél. Archives 57—82:

ԱՆՈՒՇ ՍԵԽԵՐ
ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ, ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ԵՒ ԻԶՄԻՐԻ
Մեծաքանակ եւ մանրաքանակ
Դիմել՝ **Husnian Tiber,** 14 Rue Mondetour, Paris 1er
Մէթրօ Etienne Marcel Հեռաձայն՝ Gut. 92—94

ՈՆ DUZE.
MARQUE DÉPOSÉE

ՐԱՒԸ ՏԻՒԶ
Ջուտ խազոդ քաղցր եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղի է ՐԱՒԸ ՏԻՒԶը, ջգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները ջուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք ՐԱՒԸ ՏԻՒԶը որուն անոյշ համը, կազդուրիչ եւ աղուոր հոտը ըլլալը հաստատուած է:
Dalakupeian 8 Rue Suffren
Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ - ԼԷ - ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Հայ Կամաւորներու եւ Մարտիկներու ժողովը՝ 24 Սեպտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Մրմհեան» սրահին մէջ:

ՄԱՏԱՂՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՊԱՏԱՐԱԳ

Առնուվիլ - լէ - Կոնէսթ Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ 25 Սեպտեմբեր, Կիրակի օր, Վարագայ Խաչի տօնին եւ եկեղեցւոյս անուան 7րդ տարեթին առթիւ պիտի կատարուի մատաղի օրհնութիւն: Պիտի պատարագէ Գեր. Տիրան վրդ. Ներսոյեան: Կը հրաւիրուի չրջաններու եւ Փարիզի բարեպաշտ ժողովուրդը: Սկիզբ ժամերգութեան ժամը 8.30, Ս. Պատարագ՝ 10.30: Շոգեկառքը կը մեկնի Կառ տիւ Նորդէն առտուն ժամը 8.05, 8.49, 8.59, 9.40, 10.05, եւ 10.36:

ԾԱԽՈՒ է նպարավաճառատուն - կաթնեղէնատուն (alimentation-cremerie) մը, Թիւռեն թաղամասին մէջ, չարկաբաժին՝ 3 փիէս, բակ եւ լուացարան, տարեկան վարձք՝ 3500 ֆր., պայով: Արժէքը՝ 15,000ֆր.: Դիմել՝ Գ. Ծէ - բիկեանի, 13 Rue des Dominicaines, Marseille:

ԳԱՂՏԻՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Cours Lafayette. angle Garibaldi

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՎԱԼԱՆՍ.— Մորին չնորհակալութիւնները Հ. Ց. Դ. Վալանսի կազմակերպութեան, Ս. Խաչի Մասնաճիւղին, Ս. Կարապետ Միութեան եւ Ռագմիկներու Միութեան Համազգայինի եւ Ճմ.-ի Մասնաճիւղերուն, Մարզականի, Սէն Ժիլիէրէնի, Մարսէյլի եւ բոլոր Հ. Ց. Դ. «Վրէժ» խումբերն ու անոնց ընկերներուն եւ բարեկամներուն որոնք անձամբ, նամակով կամ քարտով յաւակցութիւն յայտնեցին Տիկնոջ՝ ԵՂԻՍԱԲԵԹ ՏՈՒՄՊԵԱՆԻ դառնաղէտ մահուան առթիւ: Լ. Տօնապետեան:

ԾԱՆՕԹ.— Տարաբախտ տիկինը 1915ի սարսափները կրած էր Ամասիոյ քէմալականներու կողմէ բռնադատուելու ատեն: Պիտի պատարագէ Գեր. Տիրան վրդ. Ներսոյեան: Կը հրաւիրուի Մարբերդէն Մուրատեանց դպրութիւնը ի վերջոյ Ֆրանսա գալով կ'ամուսնանայ ընկ. Լեւոն Տօնապետեանի հետ եւ կը թողու չորս անչափահաս զաւակներ :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԱՐԴԻ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

(Ժողովածու)

Ա. Հատոր.— Արտասահմանի գրականներ: «Հայ Գրագէտներու Բարեկամներ» Մատենաշար Թիւ 11: Գին ֆրանք (Ֆրանսա, զաղութներ, Պալքաններ): Ուրիչներ երկրներ, տոլար: Հասցէ.— M. Barsamian, 121 Rue Marcadet, Paris (18):

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Demesme — PARIS (11)

ՀԱՐԱՁԱՅՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ —

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	285 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
24
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
SAMEDI
24 Septembre
1938

ՀԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3843

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԴԷՊԻ ԵՐԱՒ ԸՆԹԱՑԻՔԸ

Ձախագանգուածն պիտի չըլլար ըսել թէ՝ Անգլիոյ վարչապետին եւ Հիթլէրի նոր տեսակցութենէն առաջ, ինքնին կնքուած է Զեխոսլովաքիոյ ճակատագիրը :

Կատարուած իրողութիւնները իրարու կը յաջորդեն արդէն, եւ Անգլիոյ վարչապետը պարզապէս կարգի սպասելու կոչ մըն է որ կ'ուղղէ ինչպէս Գերմաններուն, նոյնպէս Լեհերուն, Հունգարներուն, Սլովաքներուն եւ մնացեալին: Ուրիշ բացատրութեամբ, չատոնց համակերպած ըլլալով Զեխոսլովաքիոյ անդամալուծին, կը ջանայ կանխել բուռն գործողութիւնները եւ ցնցումներ, որոնք չափազանց վտանգաւոր են, արդէն իսկ խոնարհուած խաղաղութեան մը համար :

Եթէ հաւատանք վերջին լուրերուն, գերմանական չրջանին փոխանցումը սկսած է արդէն: Գործողութիւնները կրնան աւելի արագանալ, Կոտէսպէրկի տեսակցութենէն վերջը: Լեհական զօրաբաժիններ չրջանն ալ դատապարտուած է, քանի որ երկու զօրաբաժիններ կազմ եւ պատրաստ կը սպասեն սահմանագլուխին վրայ: Հունգարական «ժառանգութիւն»ն ալ ջուր չի վերցներ. մանաւանդ որ Հիթլէր եւ Մուսոլինի նոյն վճռակամութեամբ կը պաշտպանեն փէշթայի դաշը: Աւելի ճիշդ, իրենք են որ թեւ տուած են Հունգարական կառավարութեան :

Անդին կը մնան Սլովաքները եւ Ռութէնները, որոնք նոյնպէս իրենց բաժինը կը պահանջեն, հակառակ հաւատարմութեան յայտերուն: Զպահանջեն իսկ, Հռոմ եւ Պերլին պիտի չհանդուրժեն որ նորէն «խճանկար» կամ խայտարդէտ պետութիւն մը կազմուի նախկին Զեխոսլովաքիոյ բեկորներով :

Ա՛յս է տագնապին ամբողջ էլքը, ուշ-կանուխ :

Իսկ այնուհետե՞ւ: Այդ պիտի ըլլայ Կոտէսպէրկի բուն երկունքը.— Բոլորովին նոր քարտէս մը կերդուածական եւ արեւելեան Եւրոպայի մէջ, նոր քաղաքականութեամբ, որ կը նշանակէ ուժերու նոր դասաւորում :

ՎԵՑ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐ ՊԻՏԻ ՀՐԱԺԱՐԷԻՆ, ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ՀԱՄՈԶԵՑ ՈՐ ՄՆԱՆ

Կը հաստատուի թէ խոր տարակարծութիւններ կը տիրեն դահլիճին մէջ, իրրեւ հետեւանք չեխական տագնապին: Երեք նախարարներ, Պ. Փօլ Ռէյնօ (դատական), Ժորժ Մանտէլ (գաղթականներ), եւ Շանթիէ տը Ռիվ (թոշակներու) արդէն պատրաստեր էին իրենց հրաժարականները, իրրեւ բողոք վարչապետին արատաքին քաղաքականութեան դէմ, բայց Պ. Տալատիէ երկար բացատրութիւններէ վերջ համոզեց որ ետ առնեն: Այս առթիւ չեչեց նաեւ որ Ֆրանսա չի կրնար ներքին տագնապներու մատնուիլ, երբ Գերմանիա կը ջանայ կանխել բուռն գործողութիւնները եւ ցնցումներ, որոնք չափազանց վտանգաւոր են, արդէն իսկ խոնարհուած խաղաղութեան մը համար :

Եթէ հաւատանք վերջին լուրերուն, գերմանական չրջանին փոխանցումը սկսած է արդէն: Գործողութիւնները կրնան աւելի արագանալ, Կոտէսպէրկի տեսակցութենէն վերջը: Լեհական զօրաբաժիններ չրջանն ալ դատապարտուած է, քանի որ երկու զօրաբաժիններ կազմ եւ պատրաստ կը սպասեն սահմանագլուխին վրայ: Հունգարական «ժառանգութիւն»ն ալ ջուր չի վերցներ. մանաւանդ որ Հիթլէր եւ Մուսոլինի նոյն վճռակամութեամբ կը պաշտպանեն փէշթայի դաշը: Աւելի ճիշդ, իրենք են որ թեւ տուած են Հունգարական կառավարութեան :

Անդին կը մնան Սլովաքները եւ Ռութէնները, որոնք նոյնպէս իրենց բաժինը կը պահանջեն, հակառակ հաւատարմութեան յայտերուն: Զպահանջեն իսկ, Հռոմ եւ Պերլին պիտի չհանդուրժեն որ նորէն «խճանկար» կամ խայտարդէտ պետութիւն մը կազմուի նախկին Զեխոսլովաքիոյ բեկորներով :

Ա՛յս է տագնապին ամբողջ էլքը, ուշ-կանուխ :

Իսկ այնուհետե՞ւ: Այդ պիտի ըլլայ Կոտէսպէրկի բուն երկունքը.— Բոլորովին նոր քարտէս մը կերդուածական եւ արեւելեան Եւրոպայի մէջ, նոր քաղաքականութեամբ, որ կը նշանակէ ուժերու նոր դասաւորում :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԵՒ ՀԻԹԼԷՐ ԵՐԷԿ ԱԼ ՏԵՍԱԿՑԵՑԱՆ

«Կացութիւնը չափազանց փափուկ է»

Անգլիոյ վարչապետը երէկ, ուրբաթ ալ երկար խօսակցութիւն մը ունեցաւ Հիթլէրի հետ, Կոտէսպէրկի մէջ (Հռենոսեան չրջան, Քէօլնի մօտ): Հինգշաբթի օրուան տեսակցութիւնը տեւած էր աւելի քան երեք ժամ: Այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցը կ'ըսէ .

— «Պ. Չէմպըրլէն տեսակցութիւն մը ունեցաւ Գերմանիոյ վարչապետին հետ, ժամը 4էն 7·15: Որոշուեցաւ խօսակցութիւնը վերսկսիլ վաղ առաւօտ: Վարչապետին կարծիքով, կենսական է որ բոլոր չահակից կողմերը այնպէս վարուին որ Զեխոսլովաքիոյ կացութիւնը չբարդանայ, վտանգելով բանակցութեանց ընթացքը : Վարչապետը ջերմ կոչ մը կ'ուղղէ բոլորին, որպէսզի աջակցին բարեկարգութեան պահպանման եւ զգուշանան որ եւ է արարքէ որ կրնայ միջադէպեր յարուցանել »:

Երկու վարչապետներուն խօսակցութիւնը տեղի ունեցաւ գերլուռ գլխի: Ցետոյ երկու կողմի պատուիրակութեանց անդամներն ալ մասնակցեցան խօսակցութեանց: Առաջինը տեղի ունեցաւ կոտէսպէրկի չքեղ հիւրանոցին առաջին յարկը, ժամը 4էն 6·20 : Պ. Չէմպըրլէնէն եւ Հիթլէրէն զատ, ներկայ էին միայն գերման պաշտօնատար մը, Շմիտ, որ կը ծառայէր իբրեւ թարգման եւ Պերլինի բրիտանական դեսպանատան քարտուղարը, որ ատենադրութիւնը կը կատարէր: Այս խօսակցութեան ընթացքին, յարակից սրահի մը մէջ կը խորհրդակցէին Գերմանիոյ արտաքին նախարարը եւ իր օգնականները անգլիացի պատուիրակներուն հետ: Ժամը 6·20ին երկու վարչապետները սրահ իջան եւ խօսակցութիւնները չարունակուեցան հաւաքաբար :

Անգլիական չրջանակներու մէջ ակներեւ յոռետեսութիւն չէր տիրեր խօսակցութեանց արդիւնքի մասին. բայց եւ այնպէս զգալի էր մտահոգութիւնը՝ անակնկալ զէպքերու մասին: Իրազեկներու կարծիքով , Անգլիոյ վարչապետին առաջին հոգը եղած է Հիթլէրի ուշադրութիւնը հրաւիրել որեւէ զինուորական միջամտութեան հետեւանքներուն վրայ: Նոյն աղբիւրին համաձայն, խօսակցութեանց գլխաւոր նիւթերէն մէկը եղած է միջազգային յանձնաժողովի մը խնդիրը: Անգլիոյ վարչապետը անհրաժեշտ կը դտնէ այսպիսի յանձնաժողով մը, կարգադրելու համար նախ գերմանական, յետոյ հունգարական եւ լեհական պահանջները. բայց առայժմ պէտք է սահմանափակուիլ միայն գերմանական չրջանին հետ:

Կ'ըսուի թէ Հիթլէր բացորոշ հաւաստիքներ տուած չէ Պ. Չէմպըրլէնի մատնանչած վտանգներու մասին, բայց յիշեցուցած է թէ անկարգութիւններ կրնան պատահիլ, իրրեւ հետեւանք չեխական նոր դահլիճին կազմութեան:Կրնհաստատուի թէՉէմպըրլէն ալ ընդունելով այս հաւանականութիւնը, ազդարարութիւն մը ուղղել տուած է չեխական կառավարութեան :

*** Հիթլէր Կոտէսպէրկ հասած էր հինգշաբթի առտու, բնակելարկղութեամբ քարոզութեանց նախարար Տոքթ. Կէօպէլսի եւ սպարապետ Զօր. Քայթէլի: Իսկ Անգլիոյ վարչապետը, որ Քէօլն իջած էր օդանաւով, Կոտէսպէրկ հասաւ ժամը 2ին, ընկերակցութեամբ Գերմանիոյ արտաքին նախարարին եւ առաջնորդուեցաւ փեթերսպուրկ հիւրանոցը :

*** Անգլիական պատուիրակութեան անդամները «չափազանց փափուկ» համարելով կացութիւնը, իրենց կարգին խոհեմութեան յորդորներ կ'ուղղեն: Պ. Չէմպըրլէն Լոնտոնէն մեկնելէ առաջ յայտարարութիւն մը ուղղեց ժողովուրդին, չեչտելով թէ իր գլխաւոր նպատակն է Եւրոպայի խաղաղութիւնը եւ թէ այս ուղեւորութիւնը պիտի ցուցնէ ատոր ճամբան :

*** Գերմանական աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ Հիթլէր հետեւեալ պահանջները դրած է .— 1· Բոլոր փոքրամասնութիւնները բաժնել չեխական պետութենէն.— 2· Չեղեալ հռչակել չեխական դաշնագիրները Ֆրանսայի եւ Ռ. Միութեան հետ.— 3· Չեզոքացնել Պոհեմիոյ մնացեալ մասը, միջազգային երաշխաւորութեամբ.— 4· Հրաժարեցնել չեխական նոր դահլիճը: (Նոր վարչապետին բոլշեւիկեան հակումներ կը վերագրուին: Դահլիճին մէջ կը դտնուի ուրիշ զօրավար մը եւս: Կ'ըսուի թէ 21 խորհրդային սաւառնակներ հասած են Զեխոսլովաքիա, սպաներով եւ պաշտօնատարներով) :

Անջատողական շարժումը կը ծաւալի

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Գերմանիա պիտի պահանջէ նաեւ անջատել Սլովաքիան: Այս առթիւ գերմանական թերթերը կը հարցնեն.

— «2,500,000 Սլովաքները պիտի համաձայնի՞ն անդամ մը եւս կրկնել Զեխերուն հետ ապրելու փորձարկութիւնը: Պիտի ուզե՞ն վերահաստատել պատմական վաղեմի կապերը: Այս հարցումը պիտի ուղղուի նաեւ կազմալոյծ պետութեան արեւելեան (Կարպաթեան) չրջանին 500,000 Ուկրաինացիներուն, որոնք պետութիւն մը չունին որ խօսի ի դէմս իրենց, հետեւաբար կը կարօտին Զեխոսլովաքիան վերակազմող պետութեանց աջակցութեան »:

*** 200,000 Հունգարներ — ամենամեծ բազմութիւնը Մեծ պատերազմէն իվեր— հաւաքուելով Փէշթայի դլխաւոր հրապարակին

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԳԵՐՄԱՆՆԵՐԸ ԿԸ ԳՐԱՒԻՆ ՔԱՆԻ ՄԸ ԾՐՋԱՆՆԵՐ

Լեհերն ալ իսկոյն գործի անցած են

Չէմպըրլէն - Հիթլէր խօսակցութիւնը հազիւ սկսած, հետագիրները կը ծանուցանէին թէ Զուտէթեան Գերմանները արդէն գրաւած են երեք սահմանամերձ քաղաքներ, էկէր, Աչ և Կրասլից, անմիջապէս ձեռք առնելով ոստիկանութիւնը, իրենց կամաւորականներ վարչատեղւոյն միջոցաւ: Զեխ ոստիկաններն ու զինուորները քաշուած են, ընդհարումներէ խուսափելու համար: Տեղ տեղ Գերմանները վարչական իշխանութիւնը ձեռք առին Զեխերու հետ: Անմիջապէս կեռ խաչի դրօշներ պարզուեցան եւ ժողովուրդը խրախճանքի ցոյցեր կատարեց :

Հակառակ բոլոր զգուշութեանց, կարգ մը ընդհարումներ ալ պատահեցան սահմանամերձ վայրերու մէջ: Պերլինի թերթերը կը չեչտեն թէ Գերմանիա վճռած է անյապաղ գրաւել գերմանական չրջանը, ինչ որ ալ ըլլայ երկու վարչապետներուն խօսակցութեանց արդիւնքը: Զրոյցի մը համաձայն, Չէմպըրլէն հաւանած է որ գերմանական զօրքը ներս մտնէ մինչեւ 14 քիլոմեթր խորութեամբ :

Միւս կողմէ, լեհական երկու զօրաբաժիններ կազմ եւ պատրաստ կը սպասեն սահմանին վրայ: Թէչէն քաղաքը, որ երկուքի կը բաժնուի սահմանին վրայ, Լեհերու ձեռք անցած է արդէն: Այս փոխանցումը կատարուեցաւ առանց որ եւ է միջադէպի, եւ ոստիկան - զօրքը անձնատուր եղաւ: Մեծնոյն ատեն յայտարարութիւն մը հրատարակուեցաւ որ ժողովուրդին կը պատուիրէ պատրաստ ըլլալ, պաշտօնապէս ընդունելու համար զօրքը ուրբաթ օր (երէկ): Կը կարծուի թէ սահմանին վրայ համախմբուած երկու զօրաբաժինները պիտի գրաւեն ամբողջ լեհաբնակ չրջանը :

Երբ այս լուրերը Վարչաւա հասան, 50,000 քաղաքացիներ համախմբուեցան գլխաւոր հրապարակին վրայ : Զօր· Սքվարցինսքի ճառ մը խօսելով բացագանչեց.— «Կեցցէ Լեհաստանը որ կ'ընդարձակուի Թէչէն-Շլեզիայով»: Բազմութիւնը պատասխանեց.— « Անկցի՞ն չեխ աւազակները, անկի՛ն Պենէշ »: Ցետոյ բանաձեւ մը քուէարկուեցաւ, որ կ'ըսէ թէ ամբողջ ազգը կանգնած է իր սպարապետի կողքին, եթէ հարկ ըլլայ Զեխոսլովաքիա արշաւել, գրաւելու համար լեհական չրջանները :

Զեխոսլովաքիոյ դահլիճը փոխուեցաւ

Զեխական գահլիճը, որուն վարչապետն էր Միլան Հոձա , հրաժարեցաւ սեպտեմբեր 21ին, անգլեւփրանսական ծրագիրն ընդունելէ քանի մը ժամ վերջը, տեղի տալով ժողովրդային պայթիւնին առջեւ: Նոր գահլիճը կազմեց բանակին ընդհ· քննիչը, Զօր· Սիրովի, ազգային միութեան հիման վրայ: Նոր վարչապետը հետեւեալ կոչը ուղղեց ժողովուրդին .

— « Այն պահուն երբ ժողովուրդը եւ պետութիւնը ճակատագրական չրջան մը կ'անցընեն, բոլորիդ կը յորդորեմ մնալ ձեր դիրքերուն վրայ,— զինուորը՝ իր զէնքին, գիւղացին՝ իր արօրին, բանուորը՝ իր արհեստին, պաշտօնատարը՝ իր գրասենեակին դիրքը: Բանակը արթուն կը հսկէ հանրապետութեան ապահովութեան վրայ, բայց իր պարտականութիւնը կրնայ կատարել միայն այն ատեն երբ ազգը իր կողքին կանգնի միացեալ եւ հանդարտ : Ձեր վճռակամութիւնը արտայայտեցէք ձեր աշխատանքով ի նպաստ պետութեան, անմիջապէս վերադարձէք ձեր գործին դիրքը, այն ատեն է որ կարելի պիտի ըլլայ ապահովել պետութեան պաշտպանութիւնը: Ուրիշ ցոյցեր պարզապէս պատրուակ պիտի ծառայեն հակառակորդին »:

Հանրապետութեան նախագահը, Պ. Պենէշ ալ իր կարգին հետեւեալ յորդորը ուղղեց ձայնասփիւռ ճառով մը .

— « Անձնատուր չըլլանք բուռն կիրքերու: Մենք համաձայնութիւն կ'ուզենք բոլորին հետ: Կը կրկնեմ, ես իմ ծրագիրս ունիմ: Ամուր է մեր քաղաքական ուղեգիծը եւ մենք պատրաստ ենք նոր կացութեան: Ձեր յուզումն իսկ, զոր խորապէս կ'ըմբռնեմ, օգտակար է պետութեան: Թշնամին ակնդէտ կը սպասէ մեր կազմալուծման : Չվատնենք մեր ուժերը, որովհետեւ պէտք պիտի ունենանք անոնց: Մենք մեր մէջ միանալով, պիտի կրնանք արժանաւորութեամբ դուրս գալ եւրոպական տագնապէն: Զգուշացէք սուտ լուրերէն եւ գրգռիչներէն: Մի վախնաք ապագայէն: Ձեզ ազգը պիտի չմեռնի »:

*** Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, բուռն ցոյցեր կատարուեցան անձնատուութեան դիչերը, մասնակցութեամբ բիւրաւոր քաղաքացիներու, որոնք գահլիճին հրաժարականը կը պահանջէին : Այդ դիչեր հազարաւոր բերաններէ կը ժայթքէր հզօր աղաղակ մը, — « Հայրենի՛ք »: Ուսերու վրայ բարձրացած պատանիներ վեր կը բռնէին ազգային դրօշը որ կը ծածանէր բոլորին վրայ: Շատեր կը հեծկլտային, ուրիշներ կուլային կամ բուռն կանչեր կ'արձակէին: Այդ օրը հարիւր հազարէն 250,000 հոգինոց բազմութիւն մը բռնած էր Փրակայի փողոցները :

10,000 ՅՈՒՑԱՐԱՐՆԵՐ բուռն ընդհարում մը ունեցան ոստիկանութեան հետ, Լոնտոնի մէջ, չեխական հարցին առթիւ: Ցուցարարները կ'աղաղակէին.— «Զէմպըրլէն պէտք է հեռանայ, կեցցէ՛ Զեխոսլովաքիան» եւն.: Մեծ մասը բոլշեւիկներ էին:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ կառավարմբին վրայ յարձակող վեց աւազակները յաջողած են յափշտակել 182 քիլօ ծանրութեամբ ձոյլ ոսկի, որ կ'արժէ 7,000,000 ֆրանք: Յարձակումը կատարուեցաւ Սէն Պարթէլէմի արուարձանին մէջ, բացառիկ յանդգնութեամբ :

ԴՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ իրարու կը յաջորդեն զանազան չրջաններու մէջ: Կառավարութիւնը զինուորական գրաւման տակ առաւ Ռուպէի մանարանները, որոնք փակուած են 1937էն ի վեր, զինուորական ապսպրանքներ ընդունած ըլլալով հանդերձ: Մարսէյլի լուացարաններն ալ գործադուլ հռչակեցին: Կը յուսացուի վերջացնել չինուածեանց բանուորներու գործադուլը, իրաւարարութիւնը ընդունուած ըլլալով :

ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ

Հեղինակ՝ ԹԵԼՈՒՀԻ ՊԵՏՐՈՍ Ա. ՀԱՅԿԱԶՆ

Մեզ տարօրինակ թվաց, որ Ալեքսանդրը ոչ մի հարց չուղղեց մեզ, ոչ էլ ցանկություն հայտնեց մեզ հետ խոսել։ Նա միայն ուշադիր լսում էր մեր խոսակցությունը, ապա հանկարծ ոտքի թռավ և սկսեց արագ-արագ քայլել սենյակում։

— Ես ձեզ հետ չեմ գնա, — ասաց նա վերջապես։ — Ես ձեզ հետ չեմ գնա, որովհետև ինձ համար ավելի հետաքրքրական է մնալ այստեղ։ Ես ուզում եմ տեսնել, թե ինչ կանեն ձեզ հետ։ Ես ուզում եմ տեսնել, թե ինչ կանեն ձեզ հետ։ Ես ուզում եմ տեսնել, թե ինչ կանեն ձեզ հետ։

(Շարունակությունը նախորդ համարում)

— Ես ինչ գիտեմ, ինչ գիտեմ, ես ոչինչ չգիտեմ, ոչինչ չեմ տեսել, ոչինչ չեմ լսել, ոչինչ չեմ հիշում, ոչինչ չեմ հասկանում, ոչինչ չեմ կարող ասել, ոչինչ չեմ կարող անել, ոչինչ չեմ կարող ուզել, ոչինչ չեմ կարող ցանկանալ, ոչինչ չեմ կարող մտածել, ոչինչ չեմ կարող հավատալ, ոչինչ չեմ կարող հավատալ, ոչինչ չեմ կարող հավատալ

վրայ, պահանջեցին Չեխոսլովաքիոյ հունգարաբնակ հողերը։ Երբ ճառախօսները Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի անունները կ'արտասանէին, բազմութիւնը կը ծափահարէր Գերմանիան, Իտալիան, Լեհաստանը եւ ուրիշ բարեկամ ազգեր։ Երեսփոխան մը յայտարարեց.

— « Վերջապէս հնչած է ժամը դարմանելու Հունգարիոյ եղած անիրաւութիւնը։ Մեր համբերութիւնը սպառած է։ Երեսուն մի – լիոն Հունգարներ կը պահանջեն իրենց բաժնուած մէկ միլիոն եղբայրներուն վերադարձը »։

Ի՞նչ կ'ըսեն օրուան թերթերը

« Լը Փօփիւլէր»ի մէջ Լէօն Պլում կ'աղաղակէ իր սեպտ. 22ի խմբագրականով.

— « Օդակուռ՝ անյոյս կացութեան մը մէջ, ո եւ է աչակացութեան յոյս չունենալով դիմադրութեան համար, չեխ ժողովուրդը ենթարկուեցաւ ճակատագրի մը, որ պարտադրուած էր իրեն։

Աւելի լաւ պիտի ըլլար, եթէ Չեխերու առաջնորդները եւ զայրոյթին վրայ չտիրացնէին կեղծաւոր կարեկցութեանց դարշանքը։ Ես չեմ կրնար խղճիս առջեւ պարտաղանջ դառնուիլ, լռեցնելով բողոքս։ Եթէ չէք ընդունիր, ոչ մէկ պարագայի մէջ իմ վրայ յոյս մի՛ դնէք, ըսաւ Ֆրանսան։ Ուրեմն Ֆրանսական կառավարութիւնը ենթադրեց թէ մերժում մը կամ նոյնիսկ ձգձգուած վիճաբանութիւն մը պիտի ազատէր զինքը աշակցութեան այն պարտաւորութիւններէն որոնք բացորոշապէս կը կապեն զինքը Չեխոսլովաքիոյ։ Զօրութեամբ հակադրուած այս հաստատումին դժուար է որ կը բողոքեմ ես... Այժմ Չեխոսլովաքիա տեղի տուած է անագորոյն ճակատագրին առջեւ։ Բայց տակաւին Լոնտոնի ծրագրին կը պակսի բան մը, էական բան մը։ Անոր կը պակսի Գերմանիոյ Առաջնորդին վերջնական հաւանութիւնը։ Լոնտոնի ծրագիրը իր ամբողջութեան մէջ Պէրխթէսկատէնի ծրագիրն է, բայց Ֆիւհրէրը (Առաջնորդը) ինքը միշտ միեւնո՞յնն է։ Շաբաթ մը անցաւ երկու տեսակցութիւններուն միջեւ եւ այս չարթնուան ընթացքին չատ բաներ փոխուեցան։ Անգամ մը որ թումբը խորտակուի, բոլոր պահանջները, բոլոր ախորժակները ազատ ասպարէզ կը գտնեն։ Լեհաստան եւ Հունգարիա, զրդուած Մուսոլինիէն աւելի չատ քան Հիթլէրէն, իրենց բաժինը կը պահանջեն։

Ի՞նչ պիտի ընէ Առաջնորդ - վարչապետը։ Ահա՛ թէ ուր հասաւ Եւրոպան ...

*** « Թան » անձկութեամբ կը հարցնէ իր խմբագրականին մէջ.

— « Պահ մը խորհեցէք թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ Եւրոպայի ապագան, եթէ լեհական եւ հունգարական պահանջներուն հետեւանքով, ուրիչ անդամահատումներ նախատեսուին չեխոսլովաք պետութենէն, եթէ այդ երկրէն ուրիչ սահմանազատներ ալ վիճելի դառնան։ Մէկ կողմէ, Հունգարիոյ բանի միջամտութիւնը Գերմանիոյ կողքին մեքենարար չարժման մէջ պիտի դնէ այն դաշնադիրը որ կը կապէ երեք պետութիւնները, եւ հետեւանքը պիտի ըլլայ ընդհարում մը զոր դժուար է սահմանափակել տեղին վրայ։ Միւս կողմէ, Հունգարիոյ վերջնական հպատակումը Գերմանիոյ ազդեցութեան՝ ուղղակի մինչեւ Ռումանիոյ եւ ամբողջ պալքանեան չրջանին դուռները պիտի հասցնէ Գերմանիոյ քաղաքական եւ տնտեսական գերակայութիւնը։ Կացութիւն մըն է այս որուն առջեւ Ֆրանսա եւ Անգլիա պարտաւոր են սոսկալօրէն խորհրդակցիլ եւ հաւաքական դիրք մը բռնել, երբ դեռ Եւրոպան նորէն չէ դրաւած կատարուած իրողութեան մը առջեւ »։

** Իմանիթէի մէջ (համալսարան պաշտօնաթերթը) Կապրիել Փէրի կը գրէ.

— « Փրակայի գաղափարը, իրաւարարութիւնը, հաշտարարութիւնը Ֆրանսական գաղափար մըն էր, այնպէս չէ՞, պարոն Տաուար Էրիօ։ Ասիկա նշանաւոր առաքեալ Արիստիա Պրիանի գադափարն էր Ժընեւի մէջ — « Մէկդի՛ թնդանօթները եւ արագահարուածներուն, իրարարութիւն եւ հաշտարարութիւն »։

Պոնէ – Տալատիէի բանաձեւն է.— « Մէկդի իրաւարարութիւնը եւ հաշտարարութիւնը. ծունկի եկէք Գերմանիոյ թնդանօթներուն եւ արագահարուածներուն առջեւ»։ Պ. Պ. Տալատիէ եւ Պոնէ կատարեցին գլուխ գործոց խայտառակութիւն մը։ Աւել, արհամարհել տուին Ֆրանսան Չեխոսլովաքիոյ կողմէ»։

« Լ'Էվօք » (ազգայնական) կը յիշեցնէ Տալատիէի ճառերը՝ Չեխոսլովաքիոյ հանդէպ եղած յանձնառութեանց գործադրութեան մասին, եւ բուռն գժգոհութեամբ կը կրկնէ, թէ պատերազմին առաջքը ոչ թէ առնուեցաւ, Չեխոսլովաքիոյ անզամահատումով, այլ պարզապէս յետաձգուեցաւ։ Վտանգը աւելի ահաւոր է այսուհետեւ, կ'աղաղակէ թերթը։

ԹՈՒՐՔ ՄԱՄՈՒԼՆ ԱԼ ԻՐԱՐ ԱՆՑԱԾ Է

Պոլսոյ եւ Էնկիւրիի թուրք մամուլը չերմապէս գնահատելով հանդերձ Անգլիոյ վարչապետին «հերոսական ճիգը ի խնդիր խաղաղութեան», դիտել կուտայ, անգլեֆրանսական ծրագրին առթիւ.

— « Այսպիսի լուծում մը անչուշտ համաձայն է արդարութեան սկզբունքին, բայց չի փոխեր սա իրողութիւնը թէ նորէն բիրտ ուժն է որ կը պարտադրէ իր կամքը։ Ո՞ւր մնացին դաշնադիրները, յանձնառութիւնները, խոստումները։ Գերմաններէն վերջ, Հունգարացիները եւ Լեհերն ալ պահանջներ կը ներկայացնեն։ Փոքր պետութիւններ, միացէք եւ սպառազինուեցէք, ապահովելով միայն ձեր սեփական ուժին »։

Թուրքիոյ քաղաքական չրջանակները կը յանձնարարեն ամենայարմար գործակցութիւն եւ համերաշխութիւն Պալքանեան Միութեան եւ ասիական դաշինքով միացած պետութեանց, անխորտակելի ճակատ մը կազմելու եւ իւրաքանչիւրին ներքին թէ արտաքին սահմանները պաշտպանելու համար։

*** Անգլիական նաւաբաժին մը, որ Պոլսոյ ջուրերը գացած էր, հրաման առացաւ ամիսպզարար վերադառնալու։ Մարտանաւերը պիտի այցելէին նաեւ պուլկարական եւ ռումանական ջուրերը, բայց ամբողջ ծրագիրը չեղեալ համարուեցաւ։

Շ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԼՕ - ՔԱՇԱՆի «Ա՛ծիւ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, 25 սեպտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «կորիւն» ակումբին մէջ,

ՌՈՒՈՒԻԼԻի «վարդան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, 25 սեպտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ընկ. գեղամեանի քնակարանին մէջ։ կարեւոր օրակարգ։

ԽՍԻ ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՑի «Զաւարեան» կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Մշօ», «Վանասեան», «Մուրատ», «Սէբէմճեան» եւ «Արդուճեան» խումբի բոլոր ընկերները 25 սեպտ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ճանճի հաւաքավայրը։ Օրակարգ՝ նախորդ ժողովի գործունակութիւն։

Գաւառ

ՏԷՍԻՆի կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 25 սեպտ., կիրակի առաւօտեան ժամը 9ին, սովորական վայրը։ Կր հրաւիրուին բոլոր ընկերները։ կարեւոր օրակարգ։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Արարպետ» խումբի հերթական դասախօսութիւնը՝ 24 սեպտ. շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին։ Կը դասախօսէ Ընկ. Ա. ՔԼՕՄԷՆՍ, նիւթը՝ «Նոր սերունդի կազմակերպութեան անհրաժեշտութիւնը»։

ՍԷՆ ԱՆԹՈՒԱՆի (Մարսէյլ) «Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 25 սեպտ., կիրակի երեկոյ ժամը 6ին, սովորական հաւաքատեղին։ Օրակարգ՝ նախորդ ժողովի գործունակութիւն։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՍԷՆ ԺԷՌՄԻ (Մարսէյլ) «Հայաստան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 24 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, իր հաւաքատեղին։ կարեւոր օրակարգ, ներկայանալ անդամատետրով։ Ներկայ կ'ըլլայ շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։

Կ.ԱԼԱՆՑԻ կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ 24 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Հ. Ց. Դ. «Սիամանթօ» ակումբին մէջ։ կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի բացառիկ ընդհ. ժողովը՝ 24 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, կարեւոր օրակարգ։ Ներկայ պիտի ըլլայ շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։

ՊՈՒԼԻՒԻԻԻի (Մարսէյլ) «Վարանդեան» խումբի ընդհ. ժողովը՝ 24 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ընկեր սքապեանները։ նախագահութիւնը կարեւոր օրակարգ։ Ներկայ պիտի ըլլայ շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։

ԼԻՈՆի շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ մէն Մորիսի «Ցաւաց» խումբի ընկերները, 25 սեպտ., կիրակի առաւօտեան ժամը 10ին, սովորական հաւաքատեղին։

Նոյնպէս ժողովի կը հրաւիրէ նէօվիլի «Երկաթ» խումբի ընկերները, 24 սեպտ., շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին։

Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Մոյն ժողովներուն կը մասնակցի Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչը։

Հ. Յ. Դ. ՍԻՐԱԷԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՆԻԿՈԼ ԴՈՒՄԱՆ խումբի ժողովը՝ 25 սեպտ., կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 2ին, սովորական տեղը։

ՓԵՏՈՒ խումբի ժողովը, կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 2ին։ Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ՀՈՑԱՍՏԱՆ ենթակոմիտէի ժողովը՝ 24 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին։

ԽՈՒԹԻԿ խումբի ժողովը՝ 25 սեպտ., կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 2ին։

ՁԱՅՕ-ՇԷՒՕ խումբի ժողովը՝ 24 սեպտ., շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 2ին։

ՀԱՄԱԶԱՍՊ խումբի ժողովը 24 սեպտ., շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին։

Մոյն ժողովներուն ներկայ կ'ըլլան Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչները։

ԱՐԱՐԱՑԻ ՀԵՒ ՈՒԱՄԱՐՏԻ 20ՐԴ. ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՀԱՅ ԼԵԳԷՈՆԱԿԱՆ ՍԻՈՒԹԵՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ս. ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

25 Սեպտեմբեր, Կիրակի, Շաբաթ ու Կիւլօրի սրահներուն մէջ

18 Bld. Michelet

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. ՏԻՐՈՆ ԹՔՔՔԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ՀՐԱՇԱՒՈՒԱՑՈՒ ՊԱՐՈՒԱՒ Տ'ՕԶԱՆ

(Հրաւիրուած Փարիզէն)

Հոնդէսին հրաւիրուած են Ֆրանսական պինուորական եւ քաղաքային իշխանութեանց ներկայացուցիչները եւ հայ ազգային կազմակերպութիւնները։

Գեղարուեստական բաժինը կը սկսի ժամը 3.30ին

Ընկ. Թէքէեան լուսանկարով պիտի ներկայացնէ Մուսա լերան քառասուն օրիորդը։

Տիկին ՂԱԶԱՐԵԱՆ կը ներկայացնէ «ԵՍ ՄԵՌԱՑ» գաւեշտը։

Հանդէսի ընթացքին ռատիոյով նուագ (հայերէն եւ ֆրանսերէն) Պ. ՍԼՔՍԷ։

Կ'արտասանեն՝ Պ. Պ. ՓԻՓՔԼԵԱՆ, Ս. ԲՐՈՒՏԵԱՆ, Ն. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ։ Ֆրանսերէն ալտասանութիւն մը՝ վոքրիկն Ը. Մ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆԻ։ Հայկական պար՝ Պուլվար Օտտոյի Կապոյտ Խաչի սանուհիներու կողմէ։ Կ'երգէ Օր. ԳԵՒՃՈՒհի ԳԷՈՐԳԵԱՆ (Մարսէյլի Քօնսէրվաթուարէն)։ Ջուլթակ՝ Պ. ԼԱՒՈՆ ՂԵՒՈՆԴԵԱՆ (Մարսէյլի ելեւժշտական Լիսէէն) եւ Օր. ԷԼԻԶ ՅԱԿՈԲԵԱՆ, Օր. ՀԵՌԱ ԲՐՄՊՐԼԵԱՆ (Մարսէյլի Քօնսէրվաթուարէն) որոնց դաշնակով կ'ընկերակցի Madame SUZANNE ANDRÉ։ Մուտքը ազատ է

Միութեան վիճակաթուղթը տեղի կ'ունենայ տեղւոյն վրայ։ Կը խնդրուի ծոպկեպսակ չի բերել։

ԱՐԱՐԱՑԻ Տ.ԱՐԵԴԱՐՁԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՏՐՁ. ՆԵՐՈՒԻ ՀԱՅ ԼԵԳԷՈՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Կը տօնուի Արարայի հերոսամարտի 20րդ տարեդարձը ինչպէս նաեւ Մրւթեան դիւշին պաշտօնական յանձնումը։

Երեկոյ, 9 Հոկտեմբեր, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, երթորդ թաղապետարանի սրահին մէջ։

ՊԱՏՈՒԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ԸՆԿ. Տ. ԹՔՔՔԵԱՆԻ

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Գ. ԽՐԱՅԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԸՆԴՈՒՄԸ

Պարասկեւ ցերեկոյթ, կիրակի 25 Սեպտեմբեր, ժամը 5ին կէսէր, 8 Ռիւ Պօսկէ։ Պար, պուֆէ։ Մուտքը 5 ֆրանք։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1 Bld. du Nord, Le Raincy, S. et O.

Դպրոցասէր Տիկնանց պիշերօթիկ աղջկանց վարժարանին բաքացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Հոկտեմբեր 1ին։

Արձանագրութեան համար դիմել ամէն օր վարժարանը։

ՇԱՆՕԹ.— Առնել Gare de l'Est*էն* Gargan *գիծը եւ իջնել* Raincy-Pavillon, *կամ Օրերայէն առնել* 21A *օթոպիւսը եւ իջնել* Raincy-Pavillon։

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՌ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ծառայ գրասենեակներու փոխոխութիւնս ցէքեր կը տրուէ, ամէն երկրի համար։ Կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ

ՀԱՒ ՊՈՅՄԱՃԵԱՆՔ,

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՁԱՇԱՐԱՆ

Համեղ, անդադար արեւելեան կերակուրներու սիրահար էք, պոլիսը կարօտնալու պէտք չունիք, մտէք հայկական կեդրոնի մէջ

ՍԱՐԵԱՆԻՆ Ճ'ԱՇԱՐԱՆ «ԹՈՔԱԹԼԻ»Ն

5, Rue du Baignoir, 5: Marseille

ուր պիտի գտնէք զուարթ եւ ընկերական շրջանակ մը եւ ճաշեր խիստ մատչելի գիներով։

ՐԱՔԸ ՏԻՒՋ ճոխ աղանդերներով։

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է։ Անզուգական։ Անմրցակից։ Անվարանելի։ Առաջնակարգ գօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած վուտ չափիչ ձիւղով։ Գով՝ Հայ աւանդական սեղանին զարդ։

ՐԱՔԸ ՏԻՒՋ

Ջուտ խաթոդէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է։ ՐԱՔԸ ՏԻՒՋը, ձգուշացուր արուեստական օղիներէ։ Ձեր ստամոքսը կ'այլէ եւ գիշերները չուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան։ Խժեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻՒՋը որուն անուրանալի, կազդուրիչ եւ աղուոր արժանիքները ընդունուած են։

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Marseille. Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Իսի - Լէ - Մուլինոցի Հայ կամաւորներու եւ Մարտիկներու ժողովը՝ 24 Սեպտ., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Արիւեան» սրահին մէջ։

ԿԸ ՓՆՏՒՒՒԻ

— Կը փնտռեմ եղբայրս, Գէորգ Մարգարեան (Ակնցի), մօր անուն Մարիամ, հօր անուն Յովակիմ։ 1928ին կը գտնուէր Նիւնաստան։ Կը խնդրեմ իր մասին լուր ունեցողներէն տեղեկացնել Mme. Aghavni Markarianի, 10 Rue de la Salle, Marseille, France։

— Կը փնտռեմ Մարաշցի Անտոն Պալճեան եւ իր կինը՝ Շուշանիկ Հօրդոլեան, Հալէպէն եկած Մարիլ-Լաճունեան անունով, St. Aubanէն փարիզ եկած է 1929ին։ Իմացնել H. Issayan, 38 Rue du Mésnil, Asnières (Seine)։

ԳԱՅԼԻ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette. angle Garibaldi

ՄԱՏԱՂՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՊԱՏԱՐԱԳ

Առնուվիլ - լէ - Կոնչէսի վարպետ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ 25 Սեպտեմբեր կիրակի օր, վարագայ Խաչի տօնին եւ եկեղեցւոյս անուան 7րդ տարեդարձին առթիւ պիտի կատարուի մեծ պատարագ մը եւ օրհնութիւն։ Պիտի պատարագէ Գեր. Տիրան վրդ. Ներսոյեան։ Կը հրաւիրուի չրջաններու եւ փարիզի բարեպաշտ ժողովուրդը։ Սկիզբ մեծ պատարագին ժամը 8.30, Ս. Պատարագ՝ 10.30։ Շոգեկառքը կը մեկնի Սէն Լազար կայարանէն ժամը 8.05։ Կան տիւ Նորէն առաւօտեան ժամը 8.49, 8.59, 9.40, 10.05, եւ 10.36։

ՄԵԾ ՍՐԱՀ

ՔԱՂԱՓԻՆ ԿԵԴՐՈՆԸ

ՎԱՐՁՈՒԻ ԿԸ ՏՐՈՒԻ ՀԱՐԱՒՈՒԻՆ։

ՆԵՐՈՒԻ ՀԱՒՄԱՐ։

ԶԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆ

SALONS JUVENIA.

51 Rue Saint Ferréol, MARSEILLE

Նեարճարան՝ Tél.: DR-74-07

ՊԱՐԻ ԴԱՄԸՆԹԱՑՔ

ամէն ժամ, ժամադրութեամբ։

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damrémont, PARIS (18) — A DER (AGOPIAN)

PHÉNIX

anis distillé

Agent Général : Mr Albert Bacri . 19, rue Turbigo PARIS 2e . Tel: Cent: 83-17.

ՐԱՔԻ ՓԷՆԻՔՍ

AGENCES: ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

LYON: ԼԻՈՆ — *M. Francis COTTON, 68 Avenue Galline; à Villeurbanne, près Lyon. Téléph. Lalande 64-10.*

MARSEILLE, ՄԱՐՍԷՅԼ — *M. SIMONDI, 17 Allées des Primevères, à Marseille.*

ՀԱՐԱԶԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Յրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանգ	75 ֆրանգ	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	235 ֆրանգ	140 ֆրանգ	
Ուրիշ երկիրներ	285 ֆրանգ	110 ֆրանգ	

ԿԻՐԱԿԻ
25
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
25 Septembre
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3844

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՀԱԻՈՐ ՁԳՆԱԺԱՄԸ

Օրուան լուրերը մեկնութեան չեն կարօտիր : Եւ ամէն կողմ կը լսուի միեւնոյն հարցումը.— խաղաղութի՞ւն թէ պատերազմ :

Մահմոդութիւնը այնքան խոր է, որ նախկին վարչապետը, Էդեն Պլում նրբիկ անձկութեամբ կը թախանձէր, որպէսզի նախագահ Ռոզվէլթ անմիջապէս իր խօսքն արտասանէ, «իրրեւ աշխարհի ամենամեծ հեղինակութիւնը» եւ պի - նդուլ հնչակել տայ :

Վերջին լուրերու համաձայն, ամէն յոյս կորսուած չէ տակաւին : Չէյմպըրլէն վերադառնալէ առաջ նոր տեսակցութիւն մը ունենալով Հիթլէրի հետ—տեսակցութիւն մը որ չատ պաղ կը համարուի — հաւաներ է որ Չեխերը անմիջապէս պարպեն գերմանական շրջանը որ ամբողջութեամբ Գերմանիոյ պիտի յանձնուի շատ լայն սահմաններով : Փոխադարձաբար, Հիթլէր յանձնառու է սահմանը չանցնիլ եւ երկու - երեք օր սպասել, մինչեւ որ Չեխերը ժամանակ ունենան պարպելու : Անգլիոյ վարչապետը պայմանները Փրակա հեռագրած է դիւանոյն : Առկախ կը մնան Լեհերու այս Հունգարներու պատասխանները, որոնց յետաձգումը պահանջած է Անգլիոյ վարչապետը : Վերջնական է նաեւ Փրակայի պատասխանէն, ինչպէս եւ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի խորհրդակցութիւններէն :

Գ. Տալատիէ զեկոյց մը հրատարակել տալով գինուորական զգուշութեանց մասին, յայտարարեց թէ անոնք ընդհ. օգուտ չունին : Որոշուած է տեխզողարար կանչել կարգ մը պահեստի զօրք, եւ, գինուորական փոխադրութիւնները դիւրացնելու համար, բռնագրաւումներ կատարել երկրին կարգ մը մասերուն մէջ :

*** Մուսոլինի, որ լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւի կացութեան եւ - լեվներուն, երէկ առաւ նոր ճառ մը խօսեցաւ Փատովայի մէջ, չեշտելով թէ Իտալիա կանգնած է Գերմանիոյ կողքին :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ԶՕՐԱՇԱՐԺԸ

Երէկ առաւ Փարիզի պատերուն վրայ կը կարդացուէին ազգ. պաշտպանութեան նախարարին յայտարարութիւնները, անմիջական զօրաշարժ-իմասին, որ վճռած էր զիչերանց : Ուրբաթ կէս գիչերէն առաջ վարչապետը, որ միեւնոյն տեն ազգ. պաշտպանութեան նախարար է, պատերազմական նախարա - նոյն ազգ. պաշտպանութեան նախարար է, պատերազմական նախարա - նոյն տե

ՀԱՅՐԸ ՈՐԴՈՒ ՊԵՍ

Հեղինակ՝ ՎԱՀԱՆ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Նկար. Բարբար. Ն. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆԻ

Ես ասեր:

Ալիկը ինչ-որ բան էր ուզում ասել հորը, բայց չէր համարձակվում, որովհետև հայրը ամբողջ ուշադրությունը դարձրել էր թերթին:

— Ալիկ ջան, ինչ-որ բան ես ուզում ասել հորդ, չէ՞ որ ես տեսնում եմ, որ դու ինչ-որ բանից ես վախենում: Ասա, ինչ ուզում ես, ես ականջ եմ դնում քեզ:

Ալիկը ոգևորվեց հոր խոսքերից, մոտեցավ նրան և ասաց.

— Հայրիկ, ես ուզում եմ քեզ մի շատ լավ բան պատմել, միայն թե դու ինձ չընդհատես, որովհետև ես շատ եմ ուզում, որ դու իմանաս այդ բանը մինչև վերջ:

Հայրը ժպտաց և ասաց.

— Լավ, ես քեզ չեմ ընդհատի, ասա:

Ալիկը սկսեց պատմել.

— Երեկ ես ու մայրիկը գնացինք մի հյուրասիրության, որտեղ հավաքվել էին շատ հյուրեր: Ես ուրախ էի, որ մայրիկը ինձ էլ էր տարել իր հետ, որովհետև ես շատ եմ սիրում, երբ մայրիկը ինձ էլ է տանում իր հետ: Հյուրասիրության ժամանակ ես ուշադրություն դարձրի, որ մայրիկը ինձ ոչ մի անգամ չի նայում, ոչ էլ ինձ հետ խոսում է: Ես ուզում էի նրան ինչ-որ բան ասել, բայց նա ինձ ուշադրություն չէր դարձնում: Ես ուզում էի նրան ասել, որ ես ինչ-որ բան գիտեմ, որ ինքը չգիտի

ՆԵՐՔԻՆ ՀՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐՑԵՐԸ ՀԱՅ ՀԱՎԱՔԱԿԱՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅ ՀԱՎԱՔԱԿԱՆՆԵՐԸ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈՒՆԱՍՏԱՆՈՒՄ

Ներքին Հունաստանի հայ գաղթականները, որոնք ապրում են Աթենքի, Պիրեոսի, Սալոնիկի, Վոլոսի, Կավալայի, Դրամայի, Կատերինիի, Ռուֆայի, Ռենտինայի, Ռուֆինայի, Ռուֆինայի, Ռուֆ

«ԱՆՈՒՇ»Ը ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՑՈՒԻ 30 ՀՈԿՏ. ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, Mutualitèի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Մինոլորտը չափազանց թանձրացած է Չեխոսլովաքիոյ մէջ, թէեւ երե - ւութապէս հանդարտութիւն կը տիրէ: Հեռաձայնի հաղորդակցութիւնները խզուած են Պերլինի հետ: Զինուորական փոխադրութիւններ կը կատարուին ամէն կողմ: Փրակայի մէջ զօրաշարժի թափորը աչքի կը զարնէ չարք - չարք բեռնակառքերու անընդհատ երթեւեկներով: Ոստիկանութիւնը խստօրէն կը բեռնակառքերու անընդհատ երթեւեկներով: Ոստիկանութիւնը խստօրէն կը հսկէ բարեկարգութեան: Կառավարութիւնը հրամայեց բանակին գրաւել պե - տական կարեւոր կէտերը: Տեղ - տեղ ալ չեխական զօրքը ետ քաշ - ուած է, աւելի նպաստաւոր դիրքեր բռնելու համար:

Մոսկուա կը սպառնայ, Վարշաւա կը մերժէ

Ե. Մխիթեան փոխ-գործակալը իր մօտ հրաւիրելով լեհական դեսպանա - տան գործակատարը, անոր յանձնեց ծանուցագիրը մը որով խորհրդային կա - ռավարութիւնը կը յայտնէ թէ պիտի խզէ ոչ-յարձակման դաշինքը, եթէ լե - հական կառավարութիւնը չեխական հողը մտնէ: Խորհրդային ծանուցագիրը հիմնուած է այն լուրերուն վրայ թէ Լեհաստան զինուոր կը համախմբէ չե - խոսլովաք սահմանապահին վրայ եւ թէ այդ զինուորները պիտի անցնին սահմանը: Խորհրդային կառավարութիւնը կը սպասէ որ հերքուին այդ լու - րերը:

Լեհական կառավարութիւնը անմիջապէս պատասխանեց այս ծանուցա - գրին, Մոսկուայի գործակատարին միջոցաւ.—

1.— Պետութեան ապահովութեան հետ կապուած տնօրինութիւնները կա - խում ունին միայն լեհական կառավարութենէն, որ պարտականութիւն չունի բացատրութիւն տալու ոեւէ մէկուն:

2.— Լեհական կառավարութիւնը ճշդօրէն դիտէ իր կողմէ կնքուած հա - մաձայնութեանց բնագիրը:

Գործակատարը հրաման ստացաւ նաեւ իր կառավարութեան զարմանքը յայտնելու այս ձեռնարկին առթիւ, դիտել տալով թէ որ եւ է բացասիկ միջոց ձեռք առնուած չէ լեհեւխորհրդային սահմանին վրայ, Լեհաստանի կողմէ:

Վերջին լուրերու համաձայն, Ե. Մխիթեանը ստուարաթիւ զինուոր կեդ - րոնացուցած է լեհական սահմանին վրայ:

*** Լեհաստանի մէջ ցոյցերը կը չարունակուին լեհարնակ չրջաններու կցման համար: Կը հաստատուի թէ ստուարաթիւ զինուոր եւ ռազմամթերք փոխադրուած է սահմանագլուխին վրայ, բոլոր կայարաններուն մէջ: Պատե - րուն վրայ փակցուած յայտարարութիւններ կ'ըսեն թէ «հինգած է ժամը»:

Ե. Միւթիւնը պիտի օգնէ՞

Բանակցութեանց խզումէն վերջը, Ազգերու Դաշնակցութեան անգլիական առաջին պատուիրակը իր կառավարութեան հրահանգով ներկայացաւ Պ. Լիթվինովի, իմանալու համար Ե. Միւթիւնեան դիրքը: Պ. Լիթվինով նախ դի - տել տուաւ թէ տաղնապին սկիզբէն ի վեր առաջին անգամ է որ պաշտօնապէս դիմում կը կատարուի, հասկնալու համար իր կառավարութեան դիրքը: Ցետոյ յայտարարեց, երկար բացատրութիւններէ վերջ.

— «Գերման - անգլիական - ֆրանսական վերջնագրէն ետքը, Չեխոսլո - վաքիա ուզեց իմանալ թէ ի՛նչ դիրք պիտի բռնէ Ե. Միւթիւնը, եթէ Գերմա - նիա նոր պահանջներ դնէ, եթէ խզուին անգլեւգերման բանակցութիւնները եւ եթէ Չեխոսլովաքիա վճռէ դէքով պաշտպանել իր սահմանները: Հասկնալի էր այս հարցումը, քանի որ Չեխոսլովաքիա ընդունած էր վերջնագիր մը որ ու - ղիղ բաներու կարգին կը տրամադրէր նաեւ ռուսեւչեխ դաշինքին խզումը: Այս կացութեան առջեւ, Ե. Միւթիւնը անշուշտ բարոյական իրաւունք ունէր չեղեալ համարելու դաշինքը: Սակայն եւ այնպէս, խորհրդային կառավարու - թիւնը որ պատրաստակամ չէ փնտռել իր յանձնառութիւններէն խուսափելու համար, պատասխանեց թէ պիտի գործադրուի չեխեւխորհրդային դաշինքը, եթէ Ֆրանսա օգնութեան հասնի Չեխոսլովաքիոյ, տուեալ պայմաններուն մէջ»:

Նորեմ հրաւէր հանդիպման

Չեխական կառավարութիւնը հետեւեալ զեկոյցը հրատարակեց.—

Կառավարութիւնը Պ. Զէյմպրլէնէն ստացաւ հեռագիր մը որով կը խնդրէ ամէն տեղ եւ մանաւանդ պահ մը ընակչութեամբ վայրերու մէջ զգուշանալ ամէն արարքէ որ կրնայ տեղի տալ միջադէպերու: Կոչը ուղղուած է ամէնուն եւ մանաւանդ Գերմաններուն: Այդպիսի միջադէպեր պէտք չէ յարուցուին ոչ չեխոսլովաք սահմաններէն ներս, ոչ ալ միւս կողմէն: Չեխոսլովաքիա իր մասին անշուշտ պիտի գործադրէ կարելին, որպէսզի այդպիսի դէպքեր եւ մի - ջամտութիւններ չծագին: Կառավարութիւնը կը յիշեցնէ իր հանդարտութեան եւ բարեկարգութեան հրաւէրը: Ան իր կարելին պիտի փորձէ որպէսզի Անգ - լիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ կատարուած բանակցութիւնները չխանգարուին եւ կը յուսայ թէ նոյնը պիտի ընեն միւս բոլոր տարրերը որոնց ուղղուած է Պ. Զէյմպրլէնի խօսքը:

ο ο

Ուրիշ լուրեր օտարէն տագնապի մասին

Գերմանական մամուլը կը շարունակէ սլաքներ արձակել Մոսկուայի եւ Փրակայի դէմ, պնդելով թէ անոնք են որ կը խափանեն Հիթլէրը - Չէյմպրլէնն համաձայնութիւնը: Այս առթիւ կը գրեն թէ չեխական նոր կառավարութիւնը արշաւանքներ սարքած են գերմանական չրջանին մէջ:

Նոր ընդհարումներ պատահեցան առջի օր, նոյն չրջանին մէջ: Գերմանա - կան աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ 50 հոգի սպաննուած են: Գերմանական թեր - թերը «չարդարար» կը կոչեն Չեխոսլովաքիոյ նոր վարչապետը, Զօր. Սիրո - վի: Եւ կ'ըսեն թէ արդէն իսկ 900.000 Չեխեր զէնքի տակ առնուած են:

*** Ուրբաթ օր քանի մը հազար ցուցարարներ Փարիզի չեխական դես - պանատան առջեւ երթալով, համակրանքի ցոյցեր կատարեցին: Ցուցարար - ները խզեցին ոստիկանական չղթան եւ այս առթիւ ընդհարումներ պատահե - ցան: Ոստիկանութիւնը քանի մը հոգի ձերբակալեց, բայց յետոյ ազատ ար - ձակեց: Թափոր մըն ալ Պուլոնյը - Պիյանքուրի մէջ կազմուած էր, նախա - ձեռնութեամբ մետաղագործական բանուորներու, բայց ոստիկանութիւնը ցրուեց:

*** Զօր. Ֆոչէ, Չեխոսլովաքիոյ Ֆրանսական զինուորական պատուիրա - կութեան նախագահը, նեղանալով իր կառավարութեան բռնած դիրքէն, հրա - ժարեցաւ Ֆրանսական բանակէն եւ ինքզինքը դրաւ չեխական բանակին տրա - մադրութեան տակ:

Ո՞վ է Չեխոսլովաքիոյ նոր վարչապետը

Զօրվ. Եան Սիրովի, Չեխոսլովաքիոյ նոր վարչապետը, ծնած է 1889ին Մորավիոյ մէջ: Համեստ ծնողքի զաւակ, փոքր հասակէն զաղթած է Ռուսաս - տան ապրուստ ճարելու, ճարտարագիտական ուսումը աւարտելէ ետք:

Մեծ պատերազմին սկիզբը կը գտնուէր Վարշաւա, երկար ժամանակ Ուկ - բանիոյ մէջ ապրելէ ետք:

Զինուորական ասպարէզի հակում չունէր, բայց յանկարծ պատերազմի ընթացքին իր մէջ զգաստար ծագեցաւ համախմբել Ռուսիոյ Չեխերը եւ կռուի մղել զանոնք Աւստրիա - Հունգարիոյ դէմ: Այսպէս կազմուեցաւ նշանաւոր չեխական զօրաբաժինը, որուն գլուխ անցաւ ինք եւ կարեւոր դեր կատարեց Աւստրիացիներու դէմ մղուած ճակատամարտներու մէջ:

Այս զօրաբաժինն էր, որ 1918ին կտրեց անցաւ 10.000 քիլոմեթր ճամբայ, վտանգոսքով վրայով մտնելու Ֆրանսա եւ անկէ ալ՝ ռազմաճակատ:

Այս կռիւներու ընթացքին զօր. Սիրովի վիրաւորուեցաւ եւ կորսնցուց մէկ աչքը:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՍԿԱՈՒՄԲ

Պարասնցիկ ցերեկոյթ, կիրակի 25 Սեպտեմբեր, ժամը 5էն կէս գիշեր, 8 Rue Poussin: Պար, պուֆէ: Մուտքը 5 ֆրանք:

ԱՐԱՐԱՑԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 20ՕՐԴ. ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՀԱՅ ԼԵՖԷՈՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԻ Ս.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

25 Սեպտեմբեր, կիրակի, Շաթօ տէ Ֆլէօրի սրահներուն մէջ

18 Bld. Michelet

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. ՏԻՐԱՆ ԹԷՔԷԼԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ՀԱՐԱՒՐԱԿՆԱՏԱՐ ՊԱՐՈՒԱՍ Տ'ԱԶԻ

(Հրաւիրուած Փարիզէն)

Հանդէսին հրաւիրուած են ֆրանսական պետական եւ քա - ղաքային իշխանութեանց ներկայացուցիչները եւ հայ ազգային կազ - մակերպութիւնները:

Գեղարուեստական բաժինը կը սկսի ժամը 3.30ին

Ընկ. Թէքէեան լուսարձակով պիտի ներկայացնէ Մուսա Լերան քառասուն օրերէն դրուագներ:

Տիկին Ղազարեան կը ներկայացնէ «ԵՍ ՄԵՌԱՅ» պատեշտ:

Հանդէսի ընթացքին ռատիոյով նուագ (հայերէն եւ ֆրանսե - րէն) Գ. Ալէքսանի:

Կ'արտասանեն՝ Պ. Պ. Թիւթելեան, Ս. Բրուտեան, Ն. Մանուկ - եան, Ֆրանսերէն արտասանութիւն մը՝ փոքրիկ Օր. Մ. Գասպար - եանէ: Հայկական սրտ՝ Պուլվար Օասուի կապոյտ խաչի սանուհիներ: Կ'երգէ Օր. Պերճուհիի Գէորգեան (Մարսէյլի Վօյէլ - րու կողմէ: Կ'երգէ Օր. Պերճուհիի Գէորգեան (Մարսէյլի Վօյէլր

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Թրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	285 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	285 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
27
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
MARDI
27 Septembre
1938

ՅԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3845

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽԱՂԱՂՈՒԹԻ՞Ն ԹԷ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Ձգնաժամը հասած է իր գագաթնակէտին, եւ աշխարհի հզօր ղօրքերը գերագոյն փորձն է որ կը կատարեն, փրկելու համար խաղաղութիւնը, մեռասանեցնող ժամուն :

Երէկ իրիկուն ժամը 8ին Չիթլէր մեծ ճառ մը պիտի խօսէր, պարզելով իր տեսակէտները :

Մ. Նահանգներու նախագահը, Րուզվէլթ, որուն յառած են բոլոր աչքերը, ատիպողական կոչ մը ուղղեց Չիթլէրի եւ Պէնէշի, «յանուն 130 միլիոն Ամերիկացիներու, որպէսզի չիզեն բանակցութիւնները եւ չանան տակաւ հարցերը կարգադրել խաղաղ, պարկեշտ եւ չինարար միջոցներով: Հակամարտ տեսակէտները կրնան հաշտուիլ: Անգամ մը որ բանակցութիւնները խզուին, բանականութիւնը տեղի պիտի տայ բռնի ուժին առջեւ: Բռնի ուժը որ եւ է խնդիր չի լուծեր ապագային, ոչ ալ մարդկութեան համար »:

Վերջին պահուն Լոնտոն հրաւիրուեցաւ նաեւ Ֆրանսայի սպառազէնը, Ձօր. Կամլէն, որ մեկնեցաւ օդանաւով :

Լաւատեսներ կը կարծեն թէ անգլեւֆրանսական միացեալ ճակատ ամրապնդուած ըլլալով, կարելի պիտի ըլլայ փրկել խաղաղութիւնը: Ամենագէշ պարագային, կը կարծուի թէ կարելի պիտի ըլլայ սահմանափակել ընդհարումը: Իտալական եւ գերմանական թերթերը կը չեշտեն թէ կացութեան բանալին Փարիզի մէջ կը գտնուի:

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Սթալին, մարաջախտ Վորոշիլով եւ ընդհ. սպայակոյտը խորհրդակցութիւն մը կատարեցին չաբաթ, կիրակի եւ երկուշաբթի :

Այսօր լոյս մը կը սպասուի թէ Լոնտոնէն եւ թէ Պերլինէն, մանաւանդ որ երկու կողմերն ալ սրամտութիւններ կ'ընեն նոր գիջումներ կատարելու :

ՁՕՐԱՁԱՐԺԻՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ

Ահեղ քաւեր առաջ զինուորական փոխադրութիւն

Ինչպէս գրած էինք կիրակի օր, կառավարութիւնը մանակի զօրաշարժ հրատարակեց դիչերանց, իբրեւ զգուշական միջոց : Ամբողջ օրը հազարաւոր պահեստներ անմիջապէս ճամբայ ելան դէպի իրենց զօրամասերը: Իրազեկները կը կարծեն թէ Ֆրանսա արդէն ունի աւելի քան մէկ միլիոն զինուոր, իսկ նորադէն դրօշի տակ պիտի կանչուին 500,000 հոգի: Թերթերը կը գրեն թէ տասը նոր զօրաբաժիններ փոխադրուած են դէպի Մաժինոյի գիծը, չաբաթէն կիրակի: Նորակոչիռներուն մեծ մասը մասնագէտներ են օդանաւի, զնդացիրի, թնդանօթի, կամ ամրաչէն զինուորներ, ելեկտրագէտներ, մեքենագէտներ, եւն.: Շատերը երիտասարդներ չեն, ծառայած ըլլալով մեծ պատերազմին :

Մանակի զօրաշարժին հետ, կառավարութիւնը հրամանագիր մը հրատարակեց, զինուորական բռնագրաւումներու մասին, որոնց ենթակայ են բոլոր ձիերը, կառքերը եւ ուտեստը՝ սահմանուած չրջաններու մէջ: Նաեւ դրամատնութիւն հաստատուած է անթելի կայաններուն վրայ, որպէսզի սխալ տեղեկութիւններ չհաղորդեն: Երբորդ հրամանագիր մը կը արամադրէ բոլոր երկաթուղիներուն վրայ նախապատուութեան տալ զինուորական փոխադրութեանց, թէ ճամբորդի եւ թէ բեռնատար կառախումբերու մէջ:

Մեծ պատերազմէն ի վեր, առաջին անգամ էր որ զօրաշարժ կը հրատարակուէր ընդհանուր ազդով մը: Նախապէս այս ազդարարութիւնը կ'ընդարձակուէր միայն անձնապէս: Կ'ըսուի թէ բոլոր զինուորները գերմանական սահմանագլուխը փոխադրուած են :

Զօրաշարժի ճերմակ յայտարարութիւնները պատերը փակցուած էին ուրբաթէն չաբաթ լուսնալու դիչերը ժամը 4ին եւ մինչեւ իրիկուն բազմութիւնը իրար կը հրմշտկէր կարդալով զանոնք, ինչպէս եւ վիճելով կամ հայրենասիրական կոչեր ուղղելով : Անշուշտ լացողներ ալ պակաս չէին, մանաւանդ մայրեր եւ քոյրեր: Անհամար բազմութիւն խռնուած էր արեւելեան կայարանը (Կառը լ'Էսթ), զինուորական փոխադրութեանց առթիւ: Ժողովուրդը միշտ հանդարտ է եւ բարեկարգութեամբ կը հետեւի կառավարութեան հրամաններուն :

*** Կառախումբերուն եւ կայարաններուն լմբարներուն վրայ կանանչ ապակիներ դրուած են, որոնք աղօտ լոյս մը կուտան:

Պղտիոյ մէջ ալ մասնակի զօրաշարժ

Պելժիական կառավարութիւնը հետեւեալ որոշումները տուաւ դիչերային նիստի մը մէջ :—

1. Դրօշի տակ առնել կարգ մը պահեստիներ, գլխաւորաբար անոնք որ մասնագէտ են ատիպողական քանդումներ կատարելու սահմանամերձ չրջաններու մէջ, յարձակման պարագային :

2. Նոյնպէս հրեատաձիգ գունդ մը 1937ի քաղաքապահ զօրքէն: Այս որոշումներուն ենթակայ են 4400 զինուորներ, որոնց մեկնումի հրամանը հաղորդուեցաւ դիչերանց, հեծելանուորդ զինուորներու կողմէ, ինչ որ բաւական իրարանցում պատճառեց: Ճանապարհ առաջ նախարարները նորէն ժողով գումարեցին մինչեւ կէս օր, բայց զինուորական նոր միջոցներ ձեռք չառնուեցան: Այս առթիւ խորհրդակցեցան գործարանները չարժման մէջ դնելու, պարենաւորումը կազմակերպելու, ժողովուրդը օդանաւային յարձակումներու դէմ պաչտպանելու միջոցներու մասին :

*** Հոլանտան ալ զինուորական միջոցներ ձեռք առաւ, պաչտպանելու համար իր չէզոքութիւնը: Բոլոր արձակուրդները ջնջուեցան եւ ուրիչ բացառիկ անօրինութիւններ եղան :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻԱ ԿԸ ՄԵՐԺԵՆ ՀԻԹԼԷՐԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏՆ ՈՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ՆՈՐԷՆ ԼՈՆՏՈՆ ԳԱՑԻՆ

Մուտիւնի կը ապատնայ իր կարգին զօրաչարժ կատարել, եթէ...

Կացութիւնը չատ աւելի ծանրացաւ չաբաթէն կիրակի, երբ պաչտօնապէս հաստատուեցաւ թէ Չեխոսլովաքիա եւ Ֆրանսա մերժած են Հիթլէրի վերջին պայմանները :

Ինչպէս հաղորդած էինք, Չէմպըլէյն Լոնտոն վերադարձաւ չաբաթ առաւօտ, ստանալով Հիթլէրի պատասխանը՝ իր գրած նամակին: Անգլիոյ վարչապետը համաձայնութեան յոյս չտեսնելով, կ'ուզէր խորհրդակցիլ իր պաչտօնակիցներուն հետ: Վերադարձէն անմիջապէս վերջը, ժողովի հրաւիրեց «ներքին դահլիճը», որ կը բաղկանայ իր անմիջական գործակիցներէն,— Լորտ Հալիֆաքս (արտաքին), Սըր Ճօն Սայմըն (ելմտական) եւ Սըր Ս. Հօր (ներքին): Վարչապետը անոնց հաղորդեց իր գրած նամակը եւ Հիթլէրի տուած պատասխանը: Ցաչորդ օրը, կիրակի, բացառիկ նիստի հրաւիրուեցաւ ամբողջ դահլիճը, քննելու համար կացութիւնը: Առաջին նախարարական խորհուրդը գումարուեցաւ ժամը 10,30ին եւ տեւեց մինչեւ 13·25: Յետոյ վարչապետը թագաւորին հետ ներկայացաւ: Երկրորդ ժողովը գումարուեցաւ ժամը 15ին, տեւելով մինչեւ 17: Միեւնոյն ատեն Լոնտոն կանչուած էին Ֆրանսայի վարչապետն ու արտաքին նախարարը: Անոնց մեկնումէն առաջ, Ֆրանսայի դահլիճն ալ բացառիկ նիստ մը գումարեց կիրակի առաւօտ եւ մինչեւ ճաչ տեւեց: Այս առիթով խորհրդակցեցան գործարանները չարժման մէջ դնելու, պարենաւորումը կազմակերպելու, ժողովուրդը օդանաւային յարձակումներու դէմ պաչտպանելու միջոցներու մասին :

Ֆրանսայի վարչապետ Տալատիէ եւ ժոռժ Պոնէ օդանաւով իրիկուան ժամը 17·40ին Պ. Պ. Տալատիէ եւ ժոռժ Պոնէ օդանաւ նստելով, Լոնտոն հասան ժամը 18·52ին, եւ ուղղակի գացին Ֆըրանսական դեսպանատունը: Ժամը 20·40ին երկու նախարարները Անգլիոյ վարչապետարանը գացին, խորհրդակցելու համար բրիտանական կառավարութեան հետ: Խորհրդակցութիւնները չարունակուեցան երէկ ալ, երկուչաբթի:

Այդ խորհրդակցութեանց ընթացքին էր որ պաչտօնապէս հաստատուեցաւ թէ Ֆրանսա եւ Չեխոսլովաքիա մերժած են Հիթլէրի յուչագիրը, որ Փրակա հաղորդուած էր Պ. Չէմպըլէյնի միջոցաւ և որ կը տրամադրէր անմիջապէս գրաւել Չեխոսլովաքիոյ գերմանական չրջանը: Ֆրանսայի վարչապետը եւ արտաքին նախարարը նաեւ չրջանը: Ֆրանսայի վարչապետը եւ արտաքին նախարարը աւելի քան երեք ժամ խորհրդակցեցան Պ. Չէմպըլէյնի եւ երեք նախարարներուն հետ, միջին ճամբայ մը գտնելու եւ խաղաղութիւնը փրկելու համար: Անգլիա պաչտպանողական դիրք մը բռնած էր, նախարարական երեք յաջորդական ժողովներէն վերջը, որոնց մէկը տեղի ունեցաւ կէս գիչերին: Կացութիւնը այնքան բարդացած էր որ, երկու երկիրներուն վարիչները գերագոյն փորձ մը կը կատարեն, մեռասանեցնող ժամուն փրկելու համար խաղաղութիւնը: Պ. Տալատիէ տակաւին ամէն յոյս կորսնցուցած չէր երէկ առաւօտ :

Չեխական կառավարութեան հետ մերժելով Հիթլէրի պայմանները, Ֆրանսա ինքնաբերաբար յանձն առած կ'ըլլայ ի հարկին զինու զօրութեամբ օգնութեան հասնիլ Չեխոսլովաքիոյ, եթէ այս վերջինը յարձակում կրէ: Չեխական կառավարութիւնը իր այս վերջինը յարձակում կրէ: Չեխական կառավարութիւնը իր պատասխանին մէջ կը բացատրէ թէ երբ Գերմանիոյ պայմանները նոյնութեամբ ընդունին, բացարձակապէս անձնատուր եղած պիտի ըլլան, քանի որ նոր սահմանագլուխին մէջ պիտի մտնեն նաեւ չեխական ամրութիւնները: (250,000,000 տոլար ծախսուած է այս ամրութեանց համար):

Ի՞նչ պահանջած է Հիթլէր

Անգլիական կառավարութիւնը կիրակի օր մամուլին յանձնեց Հիթլէրի յուչագիրը, որուն կցուած է նաեւ քարտէս մը, իր հատկացութեամբ :

Հիթլէրը իր յառաջարանին մէջ դիտել կուտայ թէ կացութիւնը բոլորովին անտանելի դարձած է Զուտէթեան Գերմաններուն համար, հետեւաբար վտանգաւոր՝ Եւրոպայի խաղաղութեան համար: Ուստի կը պահանջէ անյապաղ պարպել Զուտէթեան չրջանը: Քարտէսին մէջ, յանձնուելիք չրջանը կարմիր ներկուած է, իսկ այն մասերը որոնց մէջ հանրաքուէ պիտի կատարուի, ներկուած են կանանչ: Վերջնական սահմանագլուխները պէտք էգծուին համաձայն չահակիցներու բաղձանքին: Այդ բաղձանքները ճշդելու համար, անհրաժեչտ է երկրորդ ժամանակաչրջան մը, որպէս զի հանրաքուէ տարքուի: Այդ միջոցին խռովութիւնները պէտք է սանձուին ամէն գնով, եւ հաւատարմութիւն պէտք է հաստատուի : Քարտէսի մէջ նչանակուած հողերը անմիջապէս պիտի գրաւուին զօրքին կողմէ :

Բուն գերմանական հարցը անմիջապէս եւ վերջնապէս լուծելու համար, գերմանական կառավարութիւնը հետեւեալ առաջարկները կը ներկայացնէ :—

1. Չեխական բոլոր զինեալ ուժերը, ոստիկանութիւն, ոստիկան զօրք, մաքսային պաչտօնէութիւն եւ սահմանապահ ուժեր պէտք է հաչուին Քարտէսին վրայ նչանակուած հողերէն, որոնք պէտք է Գերմանիոյ յանձնուին հոկտեմբեր 1ին:

2. Պարպուած երկրամասը պէտք է յանձնուին իրենց ներկայ վիճակին մէջ: (Այստեղ կը յիչուին մանրամասնութիւնները): Գերմանական կառավարութիւնը կը հաւանի որ չեխական կառավարութեան եւ բանակին կողմէ մէկ մէկ լիազօր ներկայացուցիչներ մասնակցին գերմանական զօրքի ընդհ. կեդրոնին, կարգադրելու համար պարպումի մեւակերպութիւնները:

3. Չեխական կառավարութիւնը պարտաւոր է անմիջապէս արձակել այն բոլոր Գերմանները որ կը ծառայեն չեխական պետութեան որ եւ է մէկ մասին ոստիկանութեան կամ զօրքին մէջ, եւ արտօնել որ անոնք իրենց տուները վերադառնան :

4. Չեխական կառավարութիւնը պէտք է արձակէ բոլոր գերմանացեղ բանտարկեալները :

5. Գերմանական կառավարութիւնը կը հաւանի որ հանրահուէ կատարուի այն չրջաններուն մէջ, որոնք աւելի նչգրտօրէն պիտի նչանակուին ամէնէն ուչը մինչեւ 25 նոյեմբեր: Հանրահուէին հետեւանքով անհրաժեչտ համարուած սահմանային փոխանակութիւնները պիտի նշդուին գերմանեւչեխ կամ միջազգային յանձնաժողովի մը կողմէ:

Հանրաքուէն ալ պիտի կատարուի միջազգային յանձնաժողովի մը հսկողութեամբ: Այն բոլոր քաղաքացիները որ վիճելի չրջաններուն մէջ կը բնակէին 1918 հոկտեմբեր 28ին, կամ այնտեղ ծնած էին այս թուականէն առաջ, իրաւունք ունին քուէարկելու : Բոլոր քուէտու այրերու եւ կիներու պարզ մեծամասնութիւնը պիտի վճռէ ժողովուրդին կամքը՝ գերմանական կամ չեխական պետութեան միանալու համար: Քուէարկութեան ատեն, երկու կողմերը պիտի քաչեն իրենց զինուորական ուժերը: Թուականը եւ տեղութիւնը փոխադարձաբար պիտի որոչուին գերմանական եւ չեխական կառավարութեանց կողմէ :

6. Գերմանական կառավարութիւնը կ'առաջարկէ որ գերմանեւչեխ իրաւասու յանձնաժողով մը կարգադրէ մնացեալ բոլոր մանրամասնութիւնները :

Պարպուելիք գերմանական տարածութիւնը պէտք է յանձնուի առանց ֆանդելու կամ անգործածելի դարձնելու զինուորական եւ տնտեսական հաստատութիւնները կամ հաղորդակցութեան գործիքները, մէջն ըլլալով օդանաւային ստորերկրեայ շինութիւնները եւ անթելի բոլոր կայանները: Բոլոր տնտեսական կամ երթեւեկի իրեղէնները, մասնաւորապէս երկաթուղիները պէտք է յանձնուին անվթար: Նոյն պայմանը կը գրուի նաեւ հանրային սպասարկութեանց համար (կազի եւ ելեկտրականութեան գործարաններ եւն.): Վերջապէս պէտք չէ տեղափոխուին որ եւ է ուտեստ, ապրանք, արջառ, հում նիւթեր եւն.:

Ի՞նչ կ'առաջարկեն Անգլիա եւ Ֆրանսա

Իսկ անգլեւֆրանսական ծրագիրը, որ ընդունուած էր չեխական կառավարութեան կողմէ, կը պարունակէ հետեւեալ պայմանները .—

1. Առանց հանրաքուէի Գերմանիոյ յանձնել այն չրջանները որոնց ժողովուրդներուն աւելի քան կէսուն առ հարիւրը Գերմանացիներ են, պայմանաւ որ չետագայ բանակցութիւններով սահմանագլուխը ճշդուի հոն ուր պարագաները անհրաժեչտ կը դարձնեն, միջազգային յանձնաժողովի մը կողմէ, մասնակցութեամբ չեխ պատուիրակի մը:

2. Ժողովուրդներու փոխանակութիւն մը կատարել ազատ կամքով, որոչ պայմանաժամի մը ընթացքին :

3. Եթէ չեխական կառավարութիւնը պատրաստ է ընդունելու այս կարգադրութիւնները, որոնք նիւթական փոփոխութիւններ յառաջ պիտի բերեն պետութեան կացութեան մէջ, ան իրաւունք ունի երաչխիքներ խնդրելու իր ապագայ ապահովութեան համար: Հետեւաբար, ծրագիրը կ'առաջարկէ միջազգային ընդհանուր երաչխաւորութիւն մը, որ պիտի ապահովէ Չեխոսլովաքիոյ անկախութիւնը որ եւ է կարելի նախայարձակման դէմ, երաչխաւորութիւն մը որ պիտի յաջորդէ փոխադարձ եւ զինուորական ներկայ դաչնագիրներուն: Բրիտանական կառավարութիւնը տրամադիր է մասնակցելու այդ երաչխաւորութեան :

Անգլեւֆրանսական ծրագիրը այս առթիւ կը չեշտէ Չեխոսլովաքիոյն պահանջուած մեծ զոհողութիւնը, խաղաղութեան դաւթին համար :

Մուտիւնի կը ճառէ եւ կը ապատնայ

Իտալիոյ Առաջնորդը անընդհատ ճառ կը խօսի այս միջոցին: Շաբաթ օր խօսած էր երկու ճառեր, մասնաւորապէս յարձակելով Ֆրանսայի վրայ: Կիրակի օր խօսեցաւ Վիչէնցայի մէջ եւ սպառնաց իր կարգին զօրաչարժ հռչակել, եթէ միւսները չդադրեցնեն իրենց զինուորական պատրաստութիւնները: Այս առթիւ չեչտեց.

— «Այլեւս բոլորն ալ կը խոստովանին թէ սխալներ գործուեցան 1919ի դաչնագիրներուն մէջ: Ես այդ պարագան հասկցայ 1921ին: Բայց կը խնդրեմ որ մարգարէի յատկութիւններ չվերագրէք ինծի, որովհետեւ մարգարէները ձեր ցեղին չեն պատկաներ: Այժմ դիւրին է նախատեսել թէ ինչ կրնայ պատահիլ: Ի՞նչ պէտք

(Յուրերու չարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՍՊԱՐԷԶ

Հեգու · Բարբար · Ա. ՀԱՅԿԱԶՆ

Հ. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԱՐՄՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

(30)

— Վա՛յ, վա՛յ, ինչ որ Իրանցէն կ՚ուզեմ, չունի՛ր, հնարաւոր չէ՛ր, որ ինձ համար մի ձեռ չ՚ունենայիր։ Ես ո՞ր ես, ո՞ր ես, ինչո՞ւ ինձ չես տեսնում, ինչո՞ւ ինձ չես գտնում։ Ես քեզ կ՚ուզեմ, ես քեզ կ՚ուզեմ, ես քեզ կ՚ուզեմ։

Ձայնը կը դողդողար, կը խեղդուէր արտասուքներու մէջ։ Ան ինքզինքը կը նետէր Ռուբէնի գիրկը, կ՚ուզէր զայն համբուրել, բայց Ռուբէն կը հրէր զայն, կ՚ուզէր ազատիլ անկէ։

— Ես ալ քեզ կ՚ուզեմ, ես ալ քեզ կ՚ուզեմ, ես ալ քեզ կ՚ուզեմ, բայց ինչպէ՞ս կրնամ ըլլալ քու ամուսինդ, երբ ես ուրիշ մը կը սիրեմ։ Ես ուրիշ մը կը սիրեմ, ուրիշ մը կը սիրեմ, ուրիշ մը կը սիրեմ։

Ռուբէն կրկնեց այս խօսքերը, ինքզինքը ազատեց Ռոզայի գրկէն եւ ետ քաշուեցաւ։

— Ես ուրիշ մը կը սիրեմ, ուրիշ մը կը սիրեմ, ուրիշ մը կը սիրեմ։ Ես ուրիշ մը կը սիրեմ, որ ինձ համար ամէն բանէ աւելի թանկագին է։ Ես ուրիշ մը կը սիրեմ, որ ինձ համար ամէն բանէ աւելի թանկագին է։ Ես ուրիշ մը կը սիրեմ, որ ինձ համար ամէն բանէ աւելի թանկագին է։

Ռոզա ոտքի ելաւ, ամբողջ մարմինը կը դողդողար։ Ան ուզեց խօսիլ, բայց ձայնը չէր հնչեր։ Ան ուզեց ինքզինքը նետել Ռուբէնի գիրկը, բայց ոտքերը չէին կրնար զինք տանիլ։ Ան ուզեց գոռալ, բայց ձայնը չէր հնչեր։ Ան ուզեց ինքզինքը սպանել, բայց ձեռքերը չէին կրնար զինք սպանել։

Ռուբէն ետ դարձաւ եւ դուրսը ելաւ։ Ռոզա ետեւէն վազեց, բայց ան արդէն հեռացած էր։ Ռոզա ետեւէն վազեց, բայց ան արդէն հեռացած էր։ Ռոզա ետեւէն վազեց, բայց ան արդէն հեռացած էր։

Ռոզա ետ դարձաւ եւ ինքզինքը նետեց բազկաթոռին վրայ։ Ան ուզեց լալ, բայց արցունքներ չկային։ Ան ուզեց գոռալ, բայց ձայն չկար։ Ան ուզեց ինքզինքը սպանել, բայց ուժ չկար։ Ան ուզեց ինքզինքը սպանել, բայց ուժ չկար։ Ան ուզեց ինքզինքը սպանել, բայց ուժ չկար։

Ռոզա ոտքի ելաւ եւ սկսաւ քալել սենեակին մէջ։ Ան քալեց, քալեց, քալեց,

ՆԱՀԱՆՋ — 5. ՊԱՅԱՆ

(Գերմանական պատմական)

Ա. Ա. Ա. Ա. Ա.

Ա. Ա. Ա. Ա.

է ընել սխալի մը առջեւ: Դարմանել զայն: Արդ, պէտք է դարմանել այն սխալները որոնց հետեւանքով ուռեցուցին Չեխոսլովաքիան: Ատոր համար կ'արժէ՞ որ եւրոպայի ժողովուրդները իրար վրայ խոյանան: Մինչեւ որ հակառակը ապացուցանեն, ես չեմ կարծեր թէ պիտի պատահի այն որ մարդկային պատմութեան ամէնէն եղերական առեղծուածներէն մէկը պիտի ըլլար: Մենք որ եւ է վինուորական միջոց ձեռք առած չենք, բայց եթէ ուրիշներ չարունակեն չարժման մէջ դնել իրենց բանակները ու ռումբիղնեբը, պէտք չէ զարմանալ, եթէ Իտալիան ալ նոյն բանը կատարէ: Իտալիա կայսրութիւնը չահեցաւ ոչ միայն Հապէշներուն դէմ, որոնց կ'առաջնորդէին Եւրոպացիներ, այլեւ 52 պետութեանց պատժական ենթարկութեանց դէմ: Իտալիան պատրաստ է ճակատելու: Իտալացի ժողովուրդը մէկ դէմք ունի,— հանդարտութիւն եւ վճռականութիւն »:

Մուսոլինի երկիկ ալ ճառ մը պիտի խօսէր: Շաբաթ օրուան երկրորդ ճառին մէջ, Առաջնորդը հետեւեալ ակնարկն ուղղեց Ֆրանսայի դէմ.

— « Ալպեան լեռներէն անդին եղած մեր հակառակորդները, որոնք տակաւին կապուած են մաշած դաղափարներու, մեզ չեն ճանչնար: Չեն ճանչնար մեզ եւ այնքան բթամիտ են որ չեն կրնար վտանգաւոր ըլլալ »:

Այս առթիւ տեղական թերթերը դիտել կուտան թէ իտալերէն «Սթիւփիտո» բառը չատ աւելի նախատական իմաստ ունի, քան ֆրանսերէն «սթիւփիտ»ը:

Ժողովուրդին պաշտպանութեան եւ տեղափոխութեան համար

43,000 ննջող—պատպարան

Ներքին նախարարը կիրակի օր ունկնդրութեան ընդունելով մամուլի ներկայացուցիչները, հաստատեց թէ ամէն միջոց ձեռք առնուած է քաղաքացի ժողովուրդին պաշտպանութեան եւ տեղափոխութեան համար, եթէ պարագաները հարկադրեն: Մանաւանդ կառքեր եւ բաւարար կազդիլն պիտի տրամադրուի անհատական ինքնաշարժներու համար: Փարիզեան շրջանի ժողովուրդին տեղափոխութիւնը պիտի կրնայ կատարուիլ արագօրէն, մանաւանդ որ անհատական եւկամաւոր մեկնումները բազմաթիւ են արդէն: Գալով բուն կազմակերպուած տեղափոխութեան, այդ ալ ապահովուած է, եւ որոշ նահանգներու իշխանութիւնները արդէն ձեռք առած են անհրաժեշտ միջոցները, տեղաւորման համար: Մանաւանդ յատարարութիւններ եւ պաշտօնական զեկոյցներ տպուած են, որոնք ի հարկին ժողովուրդին պիտի տեղեկացնեն այն վայրերը ուր կարելի է չոգեկառք նստիլ, քաղաքէն հեռանալու համար: Պիտի գործածուի նաեւ անթելը եւ բարձրախօս գործիքներ պիտի դրուին փողոցներու մէջ: Քաղաքացիները պարտաւոր են մարել բոլոր լոյսերը, երբ լսեն ազդարար սուլիչը: Աւելի քան 5000 շրջանային վարիչներ նշանակուած են, անհրաժեշտ հրահանգները տալու համար ժողովուրդին, վտանգի պահուն: 43,000 նկուղ - պատսպարաններ ցուցակագրուած են մանաւանդ կողմէ, հաւաքական պաշտպանութեան համար: Սարքուած են նաեւ անմիջական օգնութեան կայաններ, իսկ Փարիզի հրշէջ գունդը 6500 պահեստիներ պիտի ունենայ իր տրամադրութեան տակ, կազմ եւ պատրաստ՝ միաժամանակ հազար հրդեհ մարելու:

Ուրիշ զգուշական միջոցներ ալ ծրագրուած են, բայց գաղանի կը պահուին առ այժմ :

*** Պանք տը Ֆրանսը 5000 ֆրանքնոց թղթադրամները շրջաբերութեան հանեց երէկ: Ասոնք չատոնց տպուած էին, եւ երկու տեսակ են, առաջին չարքը՝ 1918ին պատրաստուած, երկրորդը՝ 1934ին:

Գերմանիոյ զինուորական պատրաստութիւնները

Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ գերմանական հրամանատարութիւնը ամէն պատրաստութիւն տեսած է, ի հարկին ամբողջական գործողութիւն մը կատարելու համար: Հիթլերական կուսակցութեան մարտական խումբերն անդամ հրաման ստացած են համախմբուելու զանազան կէտերու վրայ, մինչեւ երեքշաբթի օր (այսօր): Արդէն 250,000 հոգի պատերազմական վիճակի մէջ դրուած են: Պիտի օգտագործուին նաեւ Պարտաւորիչ Աշխատանքի վաշտերը, որոնց անդամները կէս զինուորական կըրթութիւն ստացած են: Պերլին քաղաքն անդամ պատերազմական չրջանի երեւոյթը կը ներկայացնէ, մանաւորապէս անոր համար որ չատ լոյն միջոցներ ձեռք առնուած են օդանաւային յարձակումներու դէմ: Հակօդային թեթեւ թնդանօթներ դրուած են բարձր չէնքերու ռազմական կէտերուն վրայ եւ գիշեր ցերեկ փորձեր կը կատարուին ի նախատեսութիւն անակնկալ յարձակումներու: Զինուորական հեռաձայնի օժանդակ ցանցեր հաստատուած են, ինչպէս եւ թելեր՝ չէնքերու վրայ դրուած թնդանօթներու եւ վարը՝ փողոցը տեղաւորուած զինուորական կառքերու միջեւ: Ամէնէն արտակարգ պատրաստութիւնները աչքի չեն զարներ, քանի որ սարքուած են գիտական ամենավերջին կատարելագործութիւններով :

*** Վիէննայի մէջ երկու գիշեր մարեցին բոլոր լոյսերը, զինուորական նկատումներով: Որոշուած էր այսպէս չարունակել մէկ չարաթ, ի նախատեսութիւն չեխական յարձակումներու, բայց առեւտրականները բողոքեցին: Օդազնացութիւնը արգիլուած է Վիէննայի վրայ :

160,000 զինուոր կազմ եւ պատրաստ Հունգարիոյ մէջ

Փէշթայէն կը հեռագրեն թէ վարչապետին եւ արտաքին նախարարին եւ Հիթլէրի վերջին տեսակցութենէն իվեր, զինուորական պատրաստութիւնները յառաջ կը տարուին արընթաց : Զէնքի տակ առնուած են երեք դասեր: Վերջին ռազմափորձերուն մասնակցող պահեստիները մեծ մասով դրօշի տակ պահուած են: Եթէ հաշուենք երկու սովորական դասերն ալ, այժմ կազմ եւ պատրաստ կը սպասեն 160,000 զինուորներ :

*** Հունգարիոյ ազգային - ընկերվարականները (հիթլէրականները) փորձեցին 600 հոգինոց արձակագէն վաշտ մը կազմել, չեխական սահմանին վրայ: Ցեղոյ Թիւը պիտի բարձրանար 2500ի: Կառավարութիւնը արգիլեց եւ կամաւոր երիտասարդները զինաթափ ընելով տուն ղրկեց :

ԱՐԱՐԱՑԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՏՐՁՒՆՆԵՐՈՒ ՀԱՅ ԼԵԳԷՈՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Կը յայտնուի Ձերբայլի հերոսամարտի 20րդ տարեդարձը ինչպէս նաեւ Միութեան դէօշին պաշտօնական յանձնումը:

Կիրակի, 9 Հոկտեմբեր, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, երթորդ թաղապետարանի սրահին մէջ:

ՊԱՏՈՒՈՑ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ԸՆԿ. Տ. ԹԼԿԱՏԵԱՆԻ ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Կ. ԽՐԱՅԵԱՆ

Հրաւիրուած Են զինուորական եւ քաղաքային իշխանութիւնները, ինչպէս նաեւ հայ կազմակերպութիւնները եւ Ֆրանսական նախկին պատերազմիկներու Միութիւնը:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, որուն կը մասնակցի Ֆրանսական Նախկին Պատերազմիկներու եւ Հաշմանդամներու Միութեան 60 հոգինոց նուագախումբը (Harmonie U. M. A. C.):

Կ'երգեն Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (Լիոնի Քոնսէրվատուարէն) եւ Օր. ՍՐԲՈՒՀԻ ԼԻՒԼԻՃԵԱՆ:

Լուսարձակով պիտի ներկայացուի Մուսա Լերան քառասուն օրերու հերոսամարտէն պրուագներ:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1 Bld. du Nord, Le Raincy, S. et O.

Դպրոցասէր Տիկնանց գիշերօթիկ աղջկանց վարժարանին վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Հոկտեմբեր 1ին:

Արձանագրութեան համար դիմել ամէն օր վարժարանս:

ԾԱՆՕԹ.— Առնել Gare de l'Estէն Garganի գիծը եւ իջնել Raincy-Pavillon. Կամ Օվերլայէն առնել 21A օթոպուսը եւ իջնել Raincy-Pavillon:

1939 "ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՅՑ,,

Ժ.ՐԴ ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Ց. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՄԱՐՍԷԼ

Մամուլի տատ է եւ չուտով լոյս կը տեսնէ 1939 տարուան « Գոյամարտ» Օրացոյցը, գեղեցիկ եւ չքեղ տպագրութեամբ :

Բովանդակութիւն.— Հ. Ց. Դաշնակցութեան պատմութիւնը, հեղինակ՝ Մ. Վարանդեան, Ազգային պատմական եւ յեղափոխական դէմքերու եւ դէպքերու մասին հակիրճ տեղեկութիւններ, մտածումի չիթեր, գրական հատուածներ, գիտական տեղեկութիւններ Հայաստանի եւ դրացի երկիրներու մասին, ասացուածքներ եւ առածներ: Ազգային եւ կրօնական տօները մանրամասնութեամբ:

Կողքին կեդրոնը զարդարուած է «Մայիս 28ի Մնունդը» (նկար՝ վ. Խանկէնտէրեանի) եղերուած հայկական զոյգ եռագոյնով :

Երկու կողմերը նկարներ՝ Տիկին Արզուբեանի, Մարօի, Քրիս Ֆէնէրպահանի, Անդրէասեանի եւ երկու խմբանկարներ :

Թերթիկներուն տակը՝ Քրիստափորի, Զաւարեանի եւ Ռոստոմի նկարները Ցուշարձանով :

Թերթիկներուն մէջ գետեղուած են Մ. Վարանդեանի, Ց. Միրիմէեանի, Սէրէմճեանի, Վանարեանի, Թէրէմէզեանի, Զօր. Սեպուհի, Պօղոյեանի եւն. Նկարները :

Գինն է՝ Մարսէյլ 5 Ֆրանք Ֆրանսա, Սուրիա եւ գաղութներ 5.50 Ֆր., արտասահման՝ 6 Ֆրանք:

Բացի մեր գործակալներէն՝ ապառիկները նկատի չեն առնուիր: Դիմել՝ մեր ընդհանուր գործակալ՝ Կայծակ Ճարայեանի,

Monsieur Gaïzak Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille, France:

ՑՈՒՑԱՉ կը ծախուի Մարսիլի շրջանին մէջ

42, Rue des Petits Carreaux Փարիզ Mr. Pierre Marchal խանութը:

ՓՐԱԿԱ Կ'ՈՒԶԷ ԲԱՆԱԿՑԻԼ ՎԱՐԾԱԿԱՑԻ ՀԵՏ

Եուկոսլաւիա եւ Ռումանիա պիտի կռուի՞ն

Լեհական կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ուղղելով Չեխոսլովաքիոյ, պատասխան պահանջեց սեպտեմբեր 21ի ծանուցագրին: Չեխական կառավարութիւնը պատասխանեց թէ պատրաստ է բանակցելու, Թէշէնի լեհական շրջանի մասին:

Պուքրէշէն եւ Պելկրատէն կը հեռագրեն թէ փրակայի ռումանական եւ եուկոսլաւական ներկայացուցիչները տեղեկացուցած են չեխական կառավարութեան թէ իրենց երկիրները պիտի կատարեն զաշնագրով կնքուած յանձնառութիւնները եւ պիտի օգնեն Չեխոսլովաքիոյ, եթէ յարձակում կրէ առանց տեղի տալու:

Այս ազդարարութիւնը ուղղուած է Հունգարիոյ դէմ: Հունգարական թերթերը կրակ կը տեղան այս առթիւ, յիշեցնելով :

— « Հիթլէր վերջնագիր մը յանձնեց: Մուսոլինի յայտարարեց թէ Իտալիա պատրաստ է եւ որոշած է իր տեղը: Մենք Հունգարներս ալ պատրաստ ենք: Մենք կը սպասենք, բայց երկար պիտի չսպասենք »:

Փէշթայի կարեւոր թերթերէն մէկը համրագրական մը հրատարակեց, ուղղուած՝ «Մեր սլովաք եղբայրներուն»: Համրագրականը գրուած է երկու լեզուներով, հունգարերէն եւ չեխերէն :

*** Պելկրատի մէջ համակրանքի ցոյցեր կատարուեցան ի նպաստ Չեխոսլովաքիոյ: Ոստիկանութիւնը արգիլեց եւ այս առթիւ ընդհարումներ պատահեցան :

ՋԱՆԻՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՂԱՒ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ներքին նախարարը ճամբայ ելաւ անծանօթ ուղղութեամբ: Կը կարծուի թէ խորհուրդ ձգած է հիւանդային ծովուն մէջ:— Այս կիրակի ալ աղօթքներ կատարուեցան Անգլիոյ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ, խաղաղութեան համար: Հաւանական է որ խորհրդարանը վերաբացուի այս չարթնու, լսելու համար կառավարութեան զեկուցումները: Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնն ալ տենդագին աշխատանքի մը լծուած է այս միջոցին:

ԼԵՀԵՒԶԻ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԸ վակուեցաւ, զինուորական համախմբումներու հետեւանքով: Երկաթուղին չի բաներ Փրակա-Փէշթա-Վիէննա գծին վրայ :

ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ գործադուլը վերջացաւ, կառավարութեան միջամտութեամբ :

ՄԱԳԱՂԱԹՆԵՐ

(Ռեբրուածներ)

ԱՇԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

փառատիպ հատոր մը, 300 էջ, տպուած սակաւաթիւ օրինակներով:

Գուլիները այս հոյակապ բիբլիոգրաֆիքէն.—

ՅԱՅԳԱՔԱՂԱՔ
ՍԵՐԸ ՓՈՒՇԷ ՊՍԱԿՈՎ
ԵԵՂՃ ՄԱՐԴԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ
ՒԵՀԵՆԱԿԱՆՔ
ՀԱՆԱՍՏԵՂԸԸ ԿԱՍՏՈՒԱՇԱՆԱՆ
ՍԻՐՏՍ ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՐԴԵՐՈՎ
ԻՆՔՆԱՀՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՓԻՂԻ ՍԻՒՔԵՐ՝ ՆԱՐՈՂ ԵՐԳԵՐ

Գին 40 ֆրանք

Դիմել հեղինակին,
17, Rue Damesme, PARIS

ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ԷՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

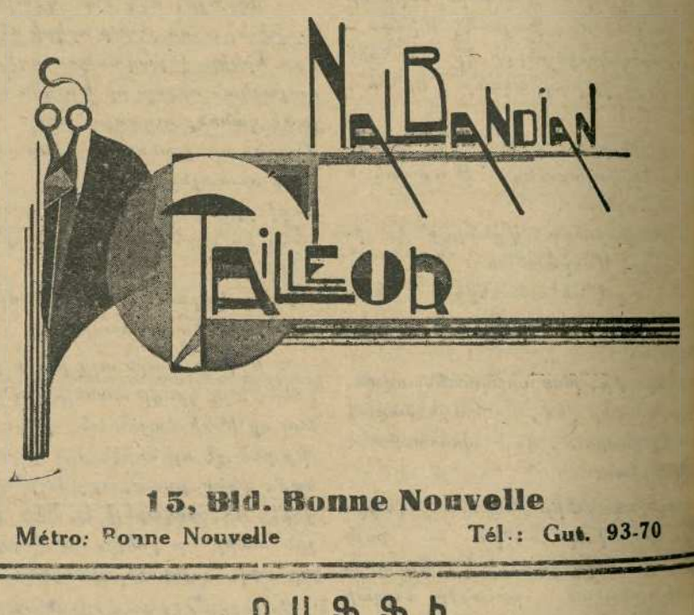
Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

Կը ծախենք՝ գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք՝ քլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ՝ նպաստաւոր գիներով:

Մի մոռնաք որ վատահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհարեղէնները անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն հոգ ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

Տէր եւ Տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8, RUE MAUBEUGE, Paris (9).

Մէթրօ Cadet et le Peletier (Carrefour Chateaudun).

Հանախախ գտնէք ԱՆԱՐԱՏ կարգով պատրաստուած Արեւելեան եւ Եւրոպական կերակուրներու հարուստ ճաշացուցակ մը:

Անմրցելի մաքրութիւն եւ անթերի սպասարկութիւն, անմոռանալի մատչելի գիներով:

Ամէն տեսակ ձաշկերոյթներու, թէյասեղաններու եւ ճաշկերոյթներու կը տրամադրուի սրահ:

ՈՆ DUZE.

MARQUE DÉPOSÉE

Veritable Anisette Orientale

ՋՈՒՏ ԹԱՂՈՒԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - راق خالص ممتاز مصنوع

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՖԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խառոտէ քսելու եւ անխոնով պատրաստուած հայկական օղին է ՐԱՖԸ ՏԻՒԶ: Ջուտը արեւելեան օղիներէ ամենէն աղուորն է: Ձեր ստամոքսը կ'այլէ եւ գլխացաւերը չուր կը խնդան եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: ԽՄԵՑԷՔ ՐԱՖԸ ՏԻՒԶը որուն անուշ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր հոտը կը գրաւէ ձեր սիրտը:

Dalakupeian 8 Rue Suffren
Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ եղբայրս, Գէորգ Մարզարեան (Ակնցի), մօր անուն Մարիամ, հօր անուն Յովակիմ: 1928ին կը գտնուէր Ճունաստան: Կը խնդրեմ իր մասին լուր ունեցողներէն տեղեկացնել Mme. Aghavni Markarianի, 10 Rue de la Salle, Marseille, France:

— Կը փնտռեմ Մարաչցի Անտոն Պալճեան եւ իր կինը՝ Շուշանիկ օրիորդ Լեան, Հալէպէն եկած Մարիլիթունեան անունով, St. Aubanէն փարիզ եկած է 1929ին: Իմացնել H. Issayan, 38 Rue du Mésnil, Asnières (Seine):

ԳԱՅԼԻ ՏԵՍԻԼ ԼԻՄԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Cours Lafayette, angle Garibaldi

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԼ
ԱՐԴԻ ՀԱՑ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
(Ժողովածու)

Ա. Հատոր.— Արտասահմանի գրողներ: «Հայ Գրադէտներու Բարեկամներ» Մատենաշար Թիւ 11: Գին ֆրանք (Ֆրանսա, գաղութներ, Պալքաններ): Ուրիշներ երկիրներ տոլար: Հասցէ.— M. Barsamian, 121 Rue Marcadet, Paris (18):

Թամազոյցի եւ գոհարեղէնների
ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
Métro: Louis Blanc et Jaurès
261, Rue du Fbg. St. Martin

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Demesme — PARIS (11)

ՀԱՅՐԱԼԱՆԴ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 78
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Յոյնաստան	225 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	225 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
28
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
28 Septembre
1938

ՅԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3846

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՄԷՆ ՅՈՅՍ ՉԻ ԿՈՐՍՈՒԱԾ ՏԱԿԱՒԻՆ

երկուշաբթի կէս գիշերին մահոզ բազմութիւններ կ'երթեւեկէին գլխաւոր հրապարակներուն վրայ, աւարի տալով երեկոյեան թերթերուն բացառիկ թիւերը, որ հրատարակեր էին Հիթլէրի ճառը:

Եւ դէմքերը աւելի մթագնեցան, ի տես չտնդալից խորագիրներուն,— վերջնական են մեր պայմանները: Զուտէթեան երկրամասը պէտք է յանձնուի հոկտեմբերի 1ին եւն.:

Արդարեւ, Գերմանիոյ Առաջնորդին ճառը ոչ թէ կը մեղմացնէր, այլ աւելի կը ծանրացնէր կացութիւնը: Գերմանական արձանագրութիւնը անխուսափելի կը համարուի այլեւս չարաթ օր, 1 հոկտեմբեր, եթէ ուրիշ ամէն մէջոց ապարդիւն մնայ:

Եւ սակայն բոլոր դուռները փակուած չեն տակաւին, այդ ճառէն վերջն ալ: Եւ դիւանագէտները կը յուսան եւս մը գտնել, վերջին պահուն: Պ. Չէմպըրլէն ինքն ալ կը յուսայ :

Այդ ճառէն առաջ, կատարուեցան երեք սոսկալի ձեռնարկներ, որոնք բոլորովին անհետեւանք չեն կրնար մնալ :

Առաջին,— Մ. Նահանգներու նախագահին կոչը, որու մասին խօսեր էինք երէկ :

Երկրորդ՝ Անգլիոյ վարչապետին անձնական նամակը Հիթլերի: Նամակին բովանդակութիւնը գաղտնի կը պահուի, բայց իրազեկներ կը հաւատան թէ Պ. Չէմպըրլէն արամագրութիւն յայտնած է կարգ մը բարեփոխումներ կատարելու, անգլեւֆրանսական ծրագրին գործադրութեան եղանակներու մասին, փութացնելով սահմանագծումը: (Երէկ օդանաւով հաղորդուեցաւ Հիթլերի պատասխանը):

Երրորդ՝ Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան զեկոյցը , որ բացորոշապէս կը հասկնայ թէ արշաւանքի մը պարագային Ֆրանսա պիտի հարկադրուի օգնել Չեխոսլովաքիոյ, իսկ Անգլիա եւ Իտալիան ալ «ապահովաբար Ֆրանսայի կողքին պիտի ըլլան»:

Լուտեռներ կը կարծեն թէ այս պարագաները կրնան ի վերջոյ մտածել տալ Հիթլերի, մանաւանդ որ հիմնականը ապահոված է արդէն,— անջատում գերմանական երկրամասին: Կը թուի թէ այնքան բրտօրէն յարձակելով Չեխոսլովաքիոյ հանրապետութեան նախագահին վրայ, Գերմանիոյ Առաջնորդը ինքն ալ կ'ուզէ մնացեալը չահիլ բարոյական ճնշումով, փոխանակ զինեալ միջամտութեան:

Ամէն պարագայի մէջ, տակաւին չատ մը տաք ու պաղ հովեր պիտի փչեն մինչեւ չարաթ, երբ կը լրանայ Հիթլերի սահմանած պայմանաժամը :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ ԵՒ ՍԽԱԳԱՀ ՐՈՋՎԵԼԹԻ ԿՈՉԸ

Վարչապետ Պ. Տալատիէ եւ արտաքին նախարարը, որոնք Լոնտոն կը գտնուէին կիրակի օրէն ի վեր, վերադարձան երկուշաբթի իրիկուն եւ անմիջապէս նիստի հրաւիրեցին նախարարական խորհուրդը: Այս այցելութեան առթիւ հրատարակուած զեկոյցը կ'ըսէ թէ կատարեալ համաձայնութիւն գոյացած է Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ :

Ֆրանսական կառավարութիւնը անմիջապէս պատասխանեց նախագահ Ռոզվելթի կոչին, հաւատալով թէ ամէն միջոց պիտի փորձեն խաղաղութիւնը պահպանելու համար: Նոյն բովանդակութեամբ պատասխանեց նաեւ Անգլիոյ վարչապետը, հաւատալով թէ կառավարութիւնը կը չարունակէ փորձել բոլոր միջոցները, խաղաղօրէն կարգադրելու համար վէճը: Այս առթիւ կը յիշէ Հիթլերի ուղղուած նոր կոչը :

Երկար պատասխան մըն ալ Չեխոսլովաքիոյ վարչապետը ղրկեց, պարզելով կատարուած զոհողութիւնները եւ յիշեցնելով Գերմանիոյ հետ կնքուած իրաւարարութեան դաշնագիրը:

Մ. Նահանգներու նախագահին կոչին պատճէնը ղրկուած էր նաեւ միւս կառավարութեանց, արտաքին նախարարութեան մի – ջոցու :

**** Փարիզի ամերիկեան դեսպանատունը յանձնարարեց Փըրանսայի եւ Հունգարիոյ ամերիկեան քաղաքացիներուն որ իրենց երկիրը վերադառնան, եթէ հոս մնալու ստիպուած չեն:*

**** Նախկին վարչապետ Պ. Ֆլանտէն նամակ մը հրատարակելով «Թան»ի մէջ, կ'ըսէ թէ ամէն գնով պիտի ընդդիմանայ Ֆրանսայի զինեալ միջամտութեան, երբ խորհրդարանը վերացուի: Այս առթիւ կ'ըսէ թէ Ֆրանսա պէտք չէ ընդհ. զօրաշարժ կատարէ, եթէ վստահ չըլլայ թէ Անգլիան ալ պիտի կատարէ, պարտաւորիչ զինուորութիւն հռչակելով :*

Որուան տագնապը եւ Թուրքիա

Պալքէն կը հեռագրեն սեպտ. 26 թուականով .—

Ինչպէս Պալքանեան կարգ մը պետութիւններ, Թուրքիան ալ յայտնապէս մտավախութիւն կը զգայ Գերմանիոյ հողային ծաւալման ծրագիրներուն դէպի Մօտաւոր Արեւելքի ներքին ջուրերը, որոնց ալ քօղարկեալ ըլլան այդ ծրագիրները: Թէեւ չափաւոր՝ իր դնահատումներուն մէջ, Թուրք մամուլը աւելի չատ կը ձգտի պատապարհել Գերմանիոյ ինչպէս եւ Իտալիոյ բռնած դիրքը : « Ձեւմհուրիյէթ » լրագիրը (Թուրքերէն եւ Ֆրանսերէն), որ դեռ վերջերս խորապէս գերմանասէր էր, այսօր բացէ ի բաց կը մեղադրէ Գերմանիան եւ իր կուսակիցները թէ դիտակցօրէն բռնկուցնել կ'ուզեն աշխարհը, այսպէս ժողովրդականացնելով պատերազմի դաղափարը արեւմտեան խաղաղասէր ժողովրդապետութիւններու մէջ: Կ'ըսէ նաեւ թէ անոնք ասպարէզ կը կարդան Անգլիոյ դէմ բերելու համար Գերմանիոյ, ամենածանր պատասխանատուութիւններ կը չափէ, արհամարհելով ժողովրդապետութիւնները եւ անդիտանալով Չեխոսլովաքիան «որ ուշադրութեան արժանի ամրողջութիւն մը կը կազմէ »:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԻԹԼԷՐ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԿԸ ՆԿԱՏԷ ԻՐ ԴՐԱԾ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

ՊԱՅՄԱՆԱԺԱՄ ՍԱՀՄԱՆԵԼՈՎ ՄԻՆՉԵՒ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1

«ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ Պ. ՊԵՆԷՇԻ ԶԵՌՔԻՆ ՄԷՋ»

«Մեզի ուրիշ հողային պահանջներ չունինք Եւրոպայի»

«ԱԼԶԱՍ - ԼՈՒՐԻՆԸ ԱՅԼԵՒՍ ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ ՉՈՒՆԻ ՄԵԶԻ ՀԱՄԱՐ ».— ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՐԿՈՒ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՉԵՆ, ԱՅԼ ՄԻԿ ՉԱՆԳՈՒԱԾ».— ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՄԻԼԻԱՌՆԵՐ ԾԱՒՍԱԾ Է ԻՐ ԲԱՆԱԿԻՆ ՀԱՄԱՐ.— ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՀԱՄԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ՍՊԱՌԱԾ Է :

Հիթլէրը երկուշաբթի գիշեր ժամը 8ին խօսեցաւ ճառ մը, որուն խոր անձկութեամբ կը սպասէր ամբողջ աշխարհ, իբրեւ Գերմանիոյ վերջին խօսքը: Իսկապէս ալ, Առաջնորդը հանդիսաւորապէս յայտարարեց թէ Կոտրոսկէրվի յուշագիրը « վերջինն է եւ վերջնական»:

Բանախօսութիւնը տեղի ունեցաւ Պերլինի մարզական պալատին մէջ, որ լեցուած էր անհամար բազմութեամբ: Երբ Հիթլէր ներս մտաւ իր հետեւորդներով, ամբողջ հինգ վայրկեան չդադրեցան ծափերն ու բացագանչութիւնները: Ժողովին բացումը կատարեց Տօքթ. Կէօպէլս, քարոզութեանց նախարարը, հետեւեալ յայտարարութեամբ .

— « Առաջնորդ իմ, խօսեցէ՛ գերման ազգին, բովանդակ ժողովուրդին, այս ճակատագրական ժամուն, ձեր միաձայն եւ վրդնական ժողովուրդին որ համախմբուած է ձեր շուրջը: Այս ժողովուրդը ոտքի կանգնած է ձեր կոնակը, իբրեւ մէկ մարդ: Ոչ մէկ բան, ոչ մէկ սպառնալիք, ոչ մէկ ճնշում կրնայ մեզ ետ կեցնել մեր անվիճելի իրաւունքէն: Գերման ժողովուրդը միաձայն է եւ միակամ իր այս վճիռին մէջ: Այժմ, գերագոյն վճիռի այս ժամուն , մենք կը կրկնենք մեր ամբողջ սրտով .— «Առաջնորդ, հրամայէ՛. մենք պիտի հնազանդինք »:

Հիթլէրը իր ճառը սկսաւ յիշեցնելով թէ փետր. 22ին առաջին անգամ ըլլալով խորհրդարանին առջեւ պարզեց անվիճելի պահանջ մը :

— «Այն առեն ազգը հասկցաւ դիս: Չհասկցաւ միայն քաղաքագէտ մը, որ անհետացաւ եւ իմ խոստումս կատարուեցաւ: Երկրորդ անգամ իմ պահանջներուս մասին խօսեցայ Նիւրընպէրկի մէջ: Այսօր առաջին անգամ կը խօսիմ ձեր բոլորին առջեւ : Կը հասկնաք թէ ի՛նչ կը նշանակէ այս: Աշխարհ այլեւս կասկած պէտք չէ ունենայ այդ մասին: Այլեւս Առաջնորդը կամ մէկ մարդ չէ որ կը խօսի, այլ գերման ժողովուրդը: Ժողովուրդը միացած է ինծի եւ ուխտած: Թող կարգ մը ուրիշ դիւանագէտներ ալ փորձեն թէ կրնա՞ն միեւնոյն բանն ըսել իրենց ժողովուրդներուն համար : Զեզի ծանօթ է այն խնդիրը որ խորապէս կը յուզէ մեզ քանի մը ամիսէ իվեր: Այդ խնդիրը այնքան Չեխոսլովաքիա չի կոչուիր որքան պարոն Պենէշ: Այդ անունին մէջ կը խտանայ ամէն ինչ որ այսօր կը յուզէ միլիոնաւոր ժողովուրդներ եւ զանոնք կ'ոգեւորէ մոլեռանդ վճռակամութեամբ մը »:

Յետոյ պարզելով իր արտաքին քաղաքականութեան նպատակները, Հիթլէրը չեշտեց թէ Գերմանիա ոչ կ'ուզէ ուրիշ ժողովուրդներ հարստահարել կամ իշխել անոնց վրայ, ոչ ալ ատելութիւն կը սնուցանէ ուրիշ ոեւէ ժողովուրդի դէմ: Ցիշեց նաեւ այն փորձերը զորս կատարած է աշխարհի խաղաղութիւնը պահպանելու եւ սպառազինութեանց կրճատում յառաջ բերելու համար: Իւրաքանչիւր պարագայ յիշած ատեն կը կրկնէր,— « Այդ ալ մերժեցին»: Եւ չարունակեց .

— « Այսօր կրնամ խոստովանիլ: Մենք գլուխ հանեցինք վեց բազինում մը զոր աշխարհ երբեք չէ տեսած: Ես կրնամ բացէ ի բաց ըսել ձեզի.— ես վեթերան ազգային-ընկերվարական մըն եմ, եւ ռազմաճակատի գերման վեթերան մը: Գերման ժողովուրդ, ա՛ռ զէնքդ: Հինգ տարուան ընթացքին, ես զինեցի, եւ մեր զօրքը սպառազինեցի ամէնէն արդիական զէնքերով: Իմ եղբայր կէօրինգի հրամայեցի ստեղծել օդանաւային ուժ մը, պաշտպանելու համար Գերմանիան որ եւ է յարձակումի դէմ: Դուք այժմ ունիք բանակ մը որով կրնայ հպարտանալ գերման ժողովուրդը եւ զոր աշխարհ պիտի յարգէ, եթէ երբեք ռազմադաշտ նետուի: Մենք մեզի համար ստեղծեցինք հակօդային լաւագոյն տորմիղը եւ հրացայլերու դէմ պաշտպանութեան լաւագոյն միջոցները ամբողջ աշխարհի մէջ: Ես խաղաղութեան անսասան քաղաքականութիւն մը վարեցի նոյնիսկ ամէնէն ծանր զոհողութեանց գնով: Հազարամէկ խնդիրներ քննեցի վերջին հինգ տարիներու ընթացքին, աշխատելով գիշեր ցերեկ եւ գիտնալով թէ որքան սարսափելի բան է պատերազմը, ուզեցի Գերմանիոյ խնայել այդ աղէտը»:

Հիթլէր այստեղ ակնարկելով Լեհաստանի հետ եղած յարաբերութեանց, բացատրեց թէ յանկողնեցաւ պայմանագիր մը սառցադրել, որ տասը տարուան համար կը խափանէ ընդհարումի որ եւ է վտանգ: Ցետոյ յիշեց Անգլիոյ հետ կնքուած նաւային համաձայնութիւնը: Եւ նորէն չեշտեց թէ Գերմանիա խաղաղութիւն կ'ուզէ:

— « Բայց կարելի չէ տեւական խաղաղութիւն ապահովել ժողովուրդներու միջեւ, երբ կողմերէն մին կ'ըսէ.— « Ես պատերազմ չեմ ըներ», իսկ միւսը կ'ըսէ.— « Ես պատերազմ կ'ընեմ երբ որ ուզեմ»: Պէտք է որ երկու ժողովուրդները խոստանան պատերազմ չմղել իրարու դէմ: Գալով Ֆրանսայի, ես յայտարարեցի, Սարի չրջանին Գերմանիոյ վերադարձուելէն վերջը, թէ այլեւս որ եւ է հողային վէճ չունինք Ֆրանսայի հետ: Ըսի թէ Ալզաս-Լոռէնը այլեւս զոյութիւն չունի մեզի համար: Մենք գիտենք որ Ալզաս-Լոռէնը սահմանամերձ չրջան մըն է եւ թէ անոր ժողովուրդը երջանիկ պիտի ըլլայ, եթէ նորէն չկռուինք անոր համար: Մենք երկու մեծ ժողովուրդներ ենք որ կ'ուզեն աշխատիլ եւ ապրիլ, եւ որ կրնան աւելի լաւ ապրիլ, գործակցելով իրարու հետ»:

Դառնալով Իտալիոյ, Հիթլէրը ջերմապէս ներբողեց Մուսոլինին, «մի՛ակ մարդը որ կ'ըմբռնէ մեր կացութիւնը: Մենք երբեք պիտի չմոռնանք ինչ որ ըրաւ ան վերջին ժամանակներս, պիտի չմոռնանք նաեւ իտալացի ժողովուրդին բռնած դիրքը: (Բուռն ծափեր եւ կեցցէներ): Գերմանիա եւ Իտալիա երկու պետութիւններ չեն, այլ զանգուած մը որ պիտի պաշտպանէ ինքզինքը»:

Եւ այնուհետեւ իր ամբողջ զայրոյթը թափեց Չեխոսլովաքիոյ հանրապետութեան նախագահին վրայ: Բացատրեց թէ Պ. Պենէշ սուտ խօսեցաւ, միջազգային կարծիքը գրգռելու համար, ըսելով թէ Գերմանիա զօրաշարժ կատարած է Մայիս 21ին: Պնդեց թէ Գերմանները կը հարստահարուին Չեխոսլովաքիոյ մէջ, եւ պատմեց Չեխոսլովաքիոյ կազմութեան պարագաները: «Սլովաքները չէին ուզեր գործ ունենալ Չեխերուն հետ, բայց բռնի կցուեցան անոնց: Չեխերը մէկ միլիոն Հունգարներ ալ կցեցին, ինչպէս եւ 200,000 Լեհեր եւ բազմաթիւ Ուկրայնացիներ: Ես կ'ըմբռնեմ այդ Հունգարներուն, Լեհերուն եւ Ուկրայնացիներուն ճակատագիրը . բայց կ'ուզեմ խօսիլ միայն իմ Գերմաններու ճակատագրի մասին»:

— «Պ. Պենէշ կը կարծէ թէ ամէն բան թոյլատրուած է իրեն, թէ ամբողջ հինգ տարի հազարաւոր Գերմաններ տիպուեցան հեռանալ Չեխոսլովաքիայէն, անօթի չմնալու համար :

— « Պ. Պենէշ կը կարծէ թէ ամէն բան թոյլատրուած է իրեն, ցորչափ իր կռնակին ունի Ֆրանսան, Մեծն Բրիտանիան եւ Ռուսաստանը: Առանց երկդիմութեան ըսի Պ. Չէմպըրլէնի թէ ո՛րն է բացարձակապէս միակ լուծումը: Ես կը խօսիմ Գերմաններուն անունով: Անոնց անունով էր որ խօսեցայ, երբ ըսի թէ չեմ կրնար անտարբեր մնալ խելագարի մը հանդէպ որ կը խոշտանգէ երեքուկէս միլիոն հայրենակիցներ: Հասկցուցի թէ Գերմանիոյ համբերութիւնն սպառած է: Պենէշ ընդունեց անգլեւֆրանսական ծրագիրը, բայց կը փորձէ խուսափիլ անոր գործադրութենէն: Փոխանակ հողերը յանձնելու, կը վառէ Գերմանները: Արդէն իսկ 144,000ի հասած է գերման փախստականներուն թիւը: Արդ, հասած է կարգադրութեան ժամը: Կատրոսկէրվի ծրագիրը վերջինն է եւ վերջնականը: Պ. Պենէշի դիւանագէտները կը յուսան թէ Չէմպըրլէն եւ Տալատիէ պիտի իյնան: Այժմ երկու հոգի կը մընան ճակատ ճակտի,— Պենէշ եւ ես: Հոկտեմբեր 1ին Պենէշ պէտք է յանձնէ գերմանական հողերը: Ես երբեք վատ եղած չեմ: Ես իմ ժողովուրդիս առջեւէն կը քալեմ իրրեւ անոր առաջին զինուորը.. Իմ եռանդս կը քալէ ժողովուրդ մը որ երբեք չի նմանիր 1918ի ժողովուրդին... Ես երախտապարտ եմ Պ. Չէմպըրլէնի, իր ջանքերուն համար: Ես հաւատացի անոր թէ գերման ժողովուրդը խաղաղութիւն կ'ուզէ : Ամէն ապահովութիւն տուի այդ մասին, եւ կը կրկնեմ ,— երբ Զուտէթեան խնդիրը լուծուի, ուրիշ հողային խնդիր պիտի չունենանք: Պենէշի ձեռքն է խաղաղութիւնը եւ պատերազմը: Կա՛մ ան ազատութիւն կուտայ Գերմանիներուն եւ կ'ընդունի մեր պայմանները, եւ կամ մենք պիտի երթանք գտնել այդ ազատութիւնը: Մենք մինչեւ անգամ կ'ուզենք երաշխաւորել «Չեխերը», բայց Զուտէթեան հարցին մէջ իմ համբերութիւնս սպառած է: Ուստի կը խնդրեմ գերման ժողովուրդէն եւ կ'ըսեմ անոր.— Քալէ՛ իմ եռանդս, կիներ եւ տղամարդիկ, մենք արձակած ենք մեր վճիռը: Պենէշի կը մնայ ընտրութիւնը »:

Բանախօսութիւնը վերջացաւ աննկարագրելի ցոյցերու մէջ:

Չէմպըրլէնի վերջին փորձը եւ Անգլիոյ պատասխանատուութիւնը

Պերլինի ճառէն առաջ, Անգլիոյ վարչապետը անձնական նամակ մը ուղղեց Հիթլէրի, իր մտնաւոր խորհրդականին, Սըր Հորէյս Ուիլսընի հետ: Խորհրդականը երկուշաբթի օր ժամը 5ին ներկայացաւ Գերմանիոյ Առաջնորդին եւ յանձնեց նամակը:

Իրազեկները կը հաւատան թէ Չէմպըրլէնի նամակը բարեկամական է, բայց չատ բացորոշ եւ վճռական բովանդակութեամբ : Անգլիոյ վարչապետը որամադիր կ'երեւայ բարեփոխելու անգլեւֆրանսական ծրագրին գործադրութեան եղանակները, բայց եւնոյն ատեն ատեն կ'ազդարարէ թէ ոչ Ֆրանսա, ոչ ալ Անգլիա չեն կրնար աւելի յառաջ երթալ :

Այս նամակին հետ մէկտեղ, Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը հետեւեալ զեկոյցը հրատարակեց. —

Պաշտօնական չրջանակներու մէջ կը յայտարարեն թէ անցեալ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՁԵՑԳՈՒԿՍ ՍՉՅԼ

Ե. ՉԱՐԵՆՑ · Ռ. ԱՆԱՀԵՏՆ

Հեռագիր Բանասիրի ՎԱՏԿ

— Ես ձեզ ասում եմ, որ ինձ ոչ մի բան պետք չէ, — ասաց Ռուբենը, ոտքի կանգնելով։

— Ձեզ պետք է, որովհետև ես ասում եմ, — ասաց Ալիսը։

— Ես ձեզ ոչ մի բան չեմ ասի, — ասաց Ռուբենը։

— Ես ձեզ կասեմ, — ասաց Ալիսը։

— Ես ձեզ ոչ մի բան չեմ լս

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ — 5. ՊԱՓԱՆ

(Գերմաներէն պատմուածք)

Թերմաներու աղբիւրին մօտ կը գտնուէր Ֆրանսացի զբօսաշրջիկներու խումբ մը, որ կը սպասէր իր ուղեցոյցին, որպէսզի շարունակէ ճամբան դէպի Նիկոմիդիա։ Ուղեցոյցը կը խնդրէր զանոնք հանգիստ թողուլ, որովհետեւ ինք ալ կ՚ուզէր հանգստանալ։ Ան ծանր հիւանդ էր, եւ ոչ ոք կրնար ստիպել զինք շարունակել ճամբորդութիւնը։

Ուղեցոյցը ծանօթ էր Նիկոմիդիոյ բոլոր հիւրանոցներուն տէրերուն, եւ ամէնքն ալ կը ճանչնային զինք իբրեւ ազնիւ մարդ։ Ան ամէն տարի կը գար Նիկոմիդիա, եւ միշտ ալ հիւանդ կը վերադառնար։ Ան ամէն տարի կը խոստանար, որ այլեւս չի գար, բայց ամէն տարի կը գ

չաբթուան ընթացքին Պ. Չէմպըրլէն փորձած է միջոց մը գտնել Գերմանիոյ վարչապետին հետ, խաղաղօրէն կարգադրելու համար չեխոսլովաքեան հարցը: Տակաւին կարելի է այդ միջոցը գտնել բանակցութիւններով: Զուտէթեան չրջաններուն փոխանցման մասին եղած գերմանական պահանջը արդէն գոհացուած է Ֆրանսական, բրիտանական եւ չեխոսլովաքեան կառավարութեանց կողմէ: Բայց եւ այնպէս եթէ, հակառակ Մ. Բրիտանիոյ վարչապետին ջանքերուն, Չեխոսլովաքիա գերմանական յարձակման մը ենթարկուի, անմիջական արդիւնքը այն պիտի ըլլայ որ Ֆրանսա պիտի հարկադրուի օգնութեան հասնիլ անոր եւ Մեծն Բրիտանիա եւ Ռուսաստան ապահովաբար Ֆրանսայի հետ պիտի ըլլան:

Տակաւին շատ ուշ չէ, վերջ տալու համար այս մեծ ողբերգութեան եւ որպէսզի բոլոր երկիրներու ժողովուրդները պնդեն իրենց դիրքը ազատ բանակցութեամբ կարգադրելու տեսակէտին վրայ:

**** Անգլիոյ խորհրդարանը նիստի հրաւիրուած է այսօր, չորեքշաբթի, քննելու համար այս խնդիրը: Անգլիական կառավարութիւնն ալ իր կարգին մասնակի զօրաշարժ հռչակեց: Զինքի տակ առնուելցան պահեստի սպաները, ենթասպաները եւ զինուորները: Օդանաւային նախարարութիւնն ալ իր կարգին միջոցներ ձեռք առաւ. իսկ նաւատորմը արդէն շարժման մէջ դրուած էրքանի մը օր առաջ: Քաղաքացի ժողովուրդին պաշտպանութեան համար պատրաստուած են 35 -- 40,000,000 կազարգել դիմակներ, որոնք ձրի պիտի բաժնուին:*

Անգլիոյ նախարարական խորհուրդը բացառիկ նիստ գումարեց երէկ: Պետական խորհուրդն ալ ժողով գումարեց արքայական պալատին մէջ:

Պատուէրներ նոր զինուորներուն

Ազգ. պաշտպանութեան նախարարութիւնը կը հաղորդէ.-- Երիտասարդ նորագրերուն յատկիկայ զօրակոչին առթիւ, ատիպողարար կը հրահանգուի նորագրերուն.-- Ճարել յարմար հագուստներ՝ ցուրտէն պաշտպանուելու համար ուղեւորութեան միջոցին կամ իրենց տեղը հասած առեն.-- 2. Կարելի եղածին չափ գործածել այն կառախումբերը որոնց միջոցաւ կրնան ցերեկ առեն հասնիլ իրենց սահմանուած զօրանոցը:

Ի ԽՆԴԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ

Դիւրութիւններ գաւառ երթալու համար

Հանրօգուտ շինութեանց նախարարը հետեւեալ զեկոյցը հրատարակեց.-

Երկաթուղիներու ազգ. ընկերութիւնը անցեալ չաբաթ եւ կիրակի օրերը արամադրած էր բազմաթիւ յատկացածական կառախումբեր, Փարիզէն մեկնելու համար: Ամէն միջոց ձեռք առնուած է, ընդ առաջ երթալու համար յարաճուն հոսանքին որ կ'ուղղուի զեպի գաւառ: Պարագաները նկատի առնելով, հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը կը հրաւիրէ Փարիզէն մեկնիլ ուզողները որ օգտուին ընծայուած դիւրութիւններէն:

**** Լիոնէն կը հեռագրեն թէ բազմաթիւ բնակիչներ կը հեռանան քաղաքէն: Պ. Հոխօ հրամանագրով մը կը յանձնարարէ չափազանցութիւնները զսպել հանել բոլոր դիւրաւոր նիւթերը: Ինչպէս Փարիզի, նոյնպէս Լիոնի մէջ աւազ բաժնուած է բոլոր թաղերուն մէջ, ի նախազգուշութիւն հրդեհներու:*

Նահանգապետը յանձնարարեց այն քաղաքացիներուն որոնց ներկայութիւնը անհրաժեշտ չէ քաղաքին մէջ -- մանաւանդ կիներ, մանուկներ եւ ծերունիներ -- օգտուիլ փոխադրութեան միջոցներէն, քաղաքէն դուրս տեղաւորուելու համար: Ստուգուած է որ անկարելի է զանգուածօրէն պարպել քաղաքը: Երկանին բոլոր մեծ քաղաքներուն մէջ կոչեր ուղղուած են կամաւորներու, որպէսզի ի հարկին կարելի ըլլայ զեաինները մաքրել, պատզարակներ կրել, վիրաւորներ դարմանել եւն.:

**** Անցեալ ապրիլին Մէնի նահանգային խորհուրդը 269 միլիոն ֆրանքի վարկ մը քուէարկած էր, որպէսզի զինուորական իշխանութիւնը 4,900,000 կազարգել դիմակներ չինել տայ, ժողովուրդին համար: Տեղական թերթերը կը գրեն թէ մթերքը պատրաստ չէ, ժամանակը չատ կարճ ըլլալով:*

**** Պաշտօնաթերթը նոր հրամանագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն կարգ մը նիւթերու արտածումն ալ կ'արգիլուի, քանի որ անոնք անհրաժեշտ են ազգային պաշտպանութեան համար: Այդ նիւթերուն մէջ կը գտնուին ձգախէժը, ընկոյզէ փայտը, ալիւմինիումը, կլիսէրինը, պղինձը, անագը, նիքէլը, ձգախէժը, դանազան թթուներ եւն.:*

**** Կառավարութիւնը եւ քաղաքապետութիւնը կը չարունակեն պատրաստութիւնները, լրացնելու համար քաղաքին պաշտպանութիւնը, պատեզրամի պարագային: Ինչպէս հաղորդած է -ինք արդէն, ամէն միջոց ձեռք առնուած է քաղաքը պարպելու համար: Անոնք որ հարկադրուած են հոս մնալ, պիտի օգտուին ատրճերկրեայ պատսպարաններէն: Բացի տուներու նկուղներէն, պատսպարաններ սարքուած են նաեւ ատրճերկրեայ երկաթուղիին մէջ (մեթրօ), ինչպէս եւ զարմանատուններ հաստատուած են: Կիրակի օր փորձեր կատարուեցան փողոցներու լուսաւորութեան նոր եղանակի մը մասին որ ապօտ լոյս մը կը ձգէ ասլայատակին վրայ, բայց ծածկուած ըլլալով, անտեսանելի է վերէն: Փողոցներուն էլ եղած բոլոր կապքերը պէտք է կապոյտ ապակիներ դնեն իրենց սովորական լոյսերուն վրայ: Վառնգի պահուն, գլխաւոր լոյսերը պէտք է մարեն, միայն կապոյտ լոյսը ձգելով:*

Վառնգի պահուն լոյսերը մարած առեն, անոնք որ իրենց տուներուն մէջ կը մնան, պէտք է թուղթի կտորներ փակցնեն պատուհաններուն վրայ, որպէսզի որ եւ է լոյս չթափանցէ: Մասիւ կը յանձնարարուի որ եւ է ջուր չթափել հրձիգ առումերէն ծագած հրդեհներու վրայ, այլ գանոնք մարել աւազով:

Բացի հարիւրաւոր բեռնակառքերէ, բազմաթիւ նոր հանրակառքեր ալ պիտի գործածուին իշխանութեան յանձնուելցան եւ անոնց տեղ ուրիշ բանին հիներ:

**** Սեզանաւորական հաստատութիւնները դժուարութիւն չեն յարուցաներ ատենդները եւ պահանջուած առեն: Պանք մը Ֆրանսէն ալ մասնաւոր զեկոյցով մը կը ծանուցանէ թէ պատրաստ է ամէն դիւրութիւն ընծայելու վճարումներու եւ դանձումներու համար:*

**** Կին բժիշկներու ընկերակցութիւնը ծրագիր մը պատրաստած է, ի հարկին ժողովուրդին արամադրութեան տակ դնելու համար իր անդամուհիները:*

**** Կրթական նախարարը որոշեց հոկտեմբեր 10ին յետաձգել դպրոցական վերամուտը, նկատի առնելով քաղաքական կացութիւնը:*

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻԱ քաղաքային զօրաշարժ ալ հռչակեց, հայ -բնակչական ծառայութեան հրաւիրելով 17էն մինչեւ 60 տարեկան քաղաքացիները:

ԵԳԻՊՏՈՍ ալ զգուշական միջոցներ ձեռք առաւ: Նախարարները ամէն օր ժողով կը գումարեն, Անգլիոյ ներկայացուցիչնեբուն հետ:

ԿԵՂԾ ԱՆՁՆԱԳԻՐՆԵՐՈՒ գործ մը երեւան հանուեցաւ Պոռտոյի մէջ: Այս առթիւ ձերբակալուեցաւ գլխաւոր ամբաստանեալը, Ալպէռ Տիւփիւ, փոխոնտի նահանգապետութեան օտարականներու բաժնին վերատուչիչը: Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ կասկածելի օտարականներ, նոյնիսկ գաւառապարեակներ 500էն մինչեւ 2500 ֆրանք վճարելով ինքնութեան թուղթեր կը ստանային այդ պաշտօնատարին միջոցաւ, որ ուրիչ թուղթեր ալ կը ճարէր: Հաստատուած է որ մօտ 60 հազի ֆրանսա մնալու արտօնութիւն ստացած են այս կարգի թուղթերով:

Հ. Յ. Դ.

Գաւառ

Լիոնի Շ շ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ընկերները 30 սեպտ., ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Զարդարեան» գրադարանին մէջ, 181 Route Lafayette:

1939 "ԴՈՑԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՑ,,

Ժ.ԲԴ ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Մամուլի տատ է եւ չուտով լոյս կը տեսնէ 1939 տարուան «Դոյտարա» Օրացոյցը, գեղեցիկ եւ չքեղ տպագրութեամբ:

Բովանդակութիւն.— Հ. Ց. Դաշնակցութեան պատմութիւնը, հեղինակ՝ Մ. Վարանդեան, Ազգային պատմական եւ յեղափոխական դէմքերու եւ դէպքերու մասին հակիրճ տեղեկութիւններ, մտածումի չիթեր, գրական հատուածներ, գիտական տեղեկութիւններ Հայաստանի եւ դրացի երկիրներու մասին, ասացուածքներ եւ առածներ: Ազգային եւ կրօնական տօները մանրամասնութեամբ:

Կողքին կեդրոնը զարդարուած է «Մայիս 28ի Մնունդը» (նկար՝ վ. Խնկենտէրեանի) եզերուած հայկական զոյգ հռագոյնով:

Երկու կողմերը նկարներ՝ Տիկին Արզուքեանի, Մարօի, Քրիս Ֆէնէրեեանի, Անդրէասեանի եւ երկու խմբանկարներ:

Թերթիկներուն տակը՝ Քրիստափորի, Զաւարեանի եւ Ռոստոմի նկարները ճուչարժանով:

Թերթիկներուն մէջ գետեղուած են Մ. Վարանդեանի, Յ. Միրիմեանի, Սերէմեեանի, Վանարեանի, Թէրլէմէզեանի, Զօր. Սեպուհի, Պօղոյեանի եւն. նկարները:

Գինն է՝ Մարսէյլ 5 ֆրանք Ֆրանսա, Սուրիա եւ գաղութներ 5.50 Ֆր., արտասահման՝ 6 ֆրանք:

Բացի մեր գործակալներէն՝ ապառիկները նկատի չեն առնուիր: Դիմել՝ մեր ընդհանուր գործակալ՝ Կայծակ Ճարայեանի,

Monsieur Gaïzak Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille, France:

ՀՈՒՆԱՁ կը ծախուի Մարսիլիոյ դրացիին մէջ

42, Rue des Petits Carreaux, Փարիզ Mr. Pierre Marchalի խանութը:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68 02

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԻ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Ներդրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Ակսածի գաղտնի, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաեւ իրաւաբանական օգնական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւաբանական քննութեանց եւ մրցութիւններու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գուշախոսութիւններու խմբագրութիւն: Փողոցային արհաններու ենթարկուած չքաւորներուն կուտայ կանխիկ ճաշ առանց տոկոսի եւ միջնորդէքի: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութիւնով:

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐՈՎՔԱՏՈՐ

Հաշուապահ **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

51, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սեն Միշէլ

Ագենտիւռի եւ հրատարակչական խնամուած գործակատարներ:

ՀՈՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ...

(ՎԻՊԵՐԳՈՒԹԻՒՆ)

ԳՐԵՑ՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հայ Մշակութային Միութեան Գեղատիպ հատոր մը, 200 օրինակը ապուած՝ վարդագոյն ապենթ թուղթի վրայ:

Գին,— սպիտակ թուղթի վրայ տպուածները պիտի ծախուին 5 ֆրանկ մինչեւ 30 Հոկտեմբեր, անկէ վերջ 7.50 ֆրանկ: Վարդագոյն թուղթի վրայ տպուածները՝ 7,50 ֆրանկ: Ամէն մէկ հատորի ապսպրանքի համար դրկել փոստի ծախ 0,65 դրոշմաթուղթ Արտասահման 10 եւ 15 ֆրանկ (pus երկրէ): Դիմել՝ Հայ Մշակութային Միութեան գանձապահին

S. Diradourian 2 Rue Philippe de Girard, Մարսէյլ:

Հ. ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԾ

14 Rue Dunkerque (ՄԷՋՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՌ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Ուրբաթները ժամադրութեամբ:

ՀԱՒԱՏՔ ԿՈՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱԿՆՈՑԻ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

Notre-Dame de Lorette ՄԷԹՐՕՅԻՆ ՄՕԹԸ,

8 Rue Notre-Deme de Lorette ԱԿՆՈՑԱՎԱՃԱՌ ԽԱՆՈՒԹԸ

Ակնոցի ձրի քննութիւն հայ եւ ֆրանսացի մասնագէտներու կողմէ:

Շաբաթ օրերը հայերէնախօսներու համար ԿԱՐԵՒՈՐ ՁԵՂՔ

Ձեռագործ "ԲԵՐԱ,,

ՏՆՕՐԷՆ **ԵՐՋԱՆԻԿ ՊՈՒԼԵՏԵՆ**

9 Rue Provence, Paris 9e. *(Առաջին յարկ)*

Մէթրօ **Le Peletier**

Ամենէն նուրբ եւ եւրոպական կերակուրներ՝ պատրաստուած անարատ խղճմտութեամբ:

ՍՈՒՆԻԱՆ ՍԵԽԵՐ

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ, ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ԵՒ ԻԶՄԻՐԻ

Մեծաքանակ եւ մանրաքանակ

Դիմել՝ **Husnian Tiber,** 14 Rue Mondetour, Paris 1er

Մէթրօ Etienne Marcel *Հեռաձայն՝* Gut. 92—94

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՕՏԵՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կերպասներու փափագողները կրնան ղրկել իրենց գնած ապրանքները Պանտէրվուտ եւ Լոյալ ձրի մեքենաներ: Կը գնենք ու կը ծախենք օտար դրամներ: Կը տառնձնենք ապրանքներու emballago եւ ապահովագրութիւն: Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պակաժներու:

Դիմել՝ Americna Lloyd, Paris (9). 7 rue Amber

Tél. Opéra 67-77

ՕՆ DUZE.

MARQUE DÉPOSÉE

ՐԱՔԸ ՏԻԻԶ

Զուտ խաղողէ ըռչուան եւ անիսոնով պատրաստուած կայսերական օղին է ՐԱՔԸ ՏԻՒԶԻ, զգուշացէք արհեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները քունը կը խանգարէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻՒԶԻ որուն սահուն, կազդուրիչ եւ աղուոր համ, կազդուրիչ եւ աղուոր համ ըլլալէ զատ ստամոքսը կ'օգնէ:

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89.

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Կը փնտռուի Մարաչցի Անտոն Պալճեան եւ իր կինը՝ Շուշանիկ օրիորդ Լեան, Հալէպէն եկած Մարիլիոնեան անունով, St. Aubanէն Փարիզ եկած է 1929ին: Իմացնել H. Issayan, 38 Rue du Mésnil, Asnières (Seine):

ԳԱՑԵՐՈՒ ՏԵՍԷՔ ԻՄՈՒՆ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette, angle Garibaldi

ժամացոյցի եւ գոհարեղինոց

ԳԱՆԱՌԱՏԱՆ

ՀՐԱԶ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Maître: Louis Blanc et Jaurès

251, Rue du Fbg. St Martin

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13)

PHÉNIX

anis distillé

Agent General : Mr Albert Bacri . 19, rue Turbigo . PARIS 2e . Tel : Cent : 83-17.

ՐԱՔԻ ՓԷՆԻՒՔՍ

AGENCES: ԳՈՐԾ" ԿԱԼ"ՆԵՐ

LYON: ԼԻՈՆ — M. Francis COTTON, 68 Avenue Galline; à Villeurbanne, près Lyon. Téléph. Lalande 64-10.

MARSEILLE, ՄԱՐՍԷԼ — M. SIMONDI, 17 Allées des Primevères, à Marseille.

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 79
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ ԵՒԱՄՍԵԱԿ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	225 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	120 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 29 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ JEUDI 29 Septembre 1938

14րդ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3847

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄՈՒՍԱԹԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՄԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ ԺԱՄԱՒՈՆ...

Շատ աւելի ծանր, գրեթէ յուսահատական են վերջին լուրերը, քան երէկ պարզած ենք մանրամասնօրէն։

Ամէնէն չարաշուք պարագան այն է որ, ոչ միայն զինուորական պատրաստութիւնները չդադրիլով յառաջ կը տարուին բոլոր հարաւեան կամ սահմանակից երկիրներու մէջ, սկսելով Մեծն Բրիտանիայէն, այլեւ Գերմանիա ինք ալ ընդհ։ զօրաշարժ հռչակած է։

երկրորդ չարաշուք իրողութիւն մը կը կազմէ Գերմանիոյ սահմանած նոր պայմանաժամը, «գոհացուցիչ պատասխան մը տանալու համար Չեխոսլովաքիայէն»։

Այս առթիւ, յոռետեսներ գերմանական արշաւանքը անխուսափելի կը նկատեն այսօր իսկ, հինգշաբթի,— կամ վաղը կէս գիշերէն վերջ, երբ կը լրանայ հոկտեմբեր 1ի պայմանաժամը։

երրորդ ծանրագոյն իրողութիւնը Հիթլէրի բռնած ժխտական դիրքն է ոչ միայն նախագահ Բոզվէլթի առաջին կոչին, այլեւ Չէմպըրլէնի անձնական նամակին հանդէպ։

Եւ սակայն, այս մռայլ կացութեան մէջ անգամ, ըսենք՝ մեռասաներորդ ժամուն, մարած չեն բոլոր յոյսերը։

Նախագահ Բոզվէլթի նոր եւ գերագոյն կոչին հետ, Մեծն Բրիտանիոյ բռնած վճռական դիրքը ապահովաբար պիտի նպաստ չարը խափանելու։

Նախագահին կոչէն աւելի, Անգլիոյ դիրքը յուսատու է մէկ տեսակէտով,— Անգլիա չուզեր կռուիլ Չեխերուն համար, իսկ Ֆրանսայի հետ առպարէզ նետուելու պարագան չատ ջուր կը վերցնէ տակաւին։

Միւս կողմէ, կարգ մը չբջանակներու մէջ կը կարծուի թէ մեռասաներորդ ժամուն վճռական դեր մը կրնայ կատարել Մուսոլինի, իր միջնորդութիւնը առաջարկելով կամ 15 օրուան պայմանաժամ մը ապահովելով։

Բարեբար ապրեցութիւն մը կրնայ դործել, նաեւ, բրիտանական խորհրդարանը, որ վերաբացուեցաւ երէկ, լսելու համար վարչապետին յայտարարութիւնները։

Ամէն պարագայի մէջ, «դուռները փակուած չեն», ինչպէս դիտել կուտար անգլերէն թերթ մը։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԶՕՐԸ ՊԻՏԻ ԱՐՇԱԻԷ ԱՅՍՕՐ

ՆԱԽԱԳԱՀ ՐՈԶՎԷԼԹԻ ՆՈՐ ԿՈՉԸ

Գերմանական կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ուղղելով, չեխական կառավարութեան պայմանաժամ սահմանեց միւնչեւ չորեքշաբթի ժամը 2 (երէկ), գոհացուցիչ պատասխան մը տալու համար։ Հակառակ պարագային ընդհանուր զօրաշարժ պիտի հրամայէր։ Գերմանիոյ պաշտօնական շրջանակներն ալ շատ ծանր կը նկատեն կացութիւնը։ Բազմաթիւ օտար թղթակիցներ հեռացան Պերլինէն։ Զօրաշարժը սկսած է արդէն եւ հաղորդակցութիւնները խանգարուած են մայրաքաղաքին մէջ։

Կը հաւաստեն թէ Չէմպըրլէնի խորհրդականը աշխատած է համոզել Հիթլէրը որ երկարաձգէ նախապէս սահմանուած պայմանաժամը (1 հոկտեմբեր), բայց դրական պատասխան չէ ստացած։

Զանազան զրոյցներու համաձայն, Գերմանիա ոչ միայն ընդհանուր զօրաշարժ կը կատարէ, այլեւ այսօր իսկ (հինգշաբթի) պիտի գրաւէ Չեխոսլովաքիոյ գերմանական շրջանը, եթէ պատասխան ստացած չըլլայ չեխական կառավարութենէն։ Գերմանական կառավարութիւնը կը կարծէ որ եթէ Չեխերը արդէն մի քանի վայրեր նշանակուած են, Մորովիոյ եւ Սլովաքիոյ մէջ, նկատելով որ Պոհեմիան անպաշտպանելի է եւ բանակը չի կրնար կռուիլ առանց Մորովիա գաչուելու։

Լոնտոնի թերթերը կը դրեն թէ Պ. Չէմպըրլէնի խորհրդականին հետ խօսած ատեն,— երկու անգամ — Հիթլէրը ոչ միայն անդրդուելի կ'երեւար, այլեւ բարկացած։ Խորհրդականը ի զուր փորձած է համոզել Առաջնորդը։

**** Հիթլէրը երկար պատասխան մը ուղղեց նախագահ Բոզվէլթի կոչին, պատերազմի պատասխանատուութիւնը ձգելով Չեխոսլովաքիոյ վրայ։ Այս առթիւ կը խօսի մեծ պատերազմին, հաշտութեան դաշնագիրներու եւն. վրայ եւ կ'եզրակացնէ թէ Գերմանիոյ համբերութիւնն սպառած է եւ թէ «այլ եւս կարելի չէ յետաձգել հարցին լուծումը։ Ոչ թէ գերմանական, այլ միայն չեխական կառավարութեան կ'իյնայ վճռել,— խաղաղութի՞ւն կ'ուզէ թէ պատերազմ»։*

Հակառակ այս ժխտական պատասխանին, նախագահ Բոզվէլթ նոր կոչ մը ուղղեց երէկ, չորեքշաբթի, առաջարկելով չհզօք երկրի մը մէջ հրաւիրել չհամակից պետութիւնները եւ խաղաղութեամբ լուծել վէճը։ Այդ պարագային, Հիթլէր մարդկութեան դէմ գործուած ամէն մարդու, կնոջ եւ մանուկի պատերազմի մը մէջ կորսուած ամէն մարդու, կնոջ եւ մանուկի համար պատասխանատու պիտի նկատուի մեզ բոլորս»։

**** Չեխական կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ, դաղտնի վայր մը փոխադրելու համար մայրաքաղաքը։ Երեք յարմար վայրեր նշանակուած են, Մորովիոյ եւ Սլովաքիոյ մէջ, նկատելով որ Պոհեմիան անպաշտպանելի է եւ բանակը չի կրնար կռուիլ առանց Մորովիա գաչուելու։*

**** Քաղաքացիներու պաշտպանութիւնը ապահովելու համար, 34 հոգինոց վարչութիւն մը կազմուեցաւ։ Անդամներուն մէկ կը գտնուին մէկ զօրավար, եւ ուրիշ վեց բարձրաստիճան սպաներ։*

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԻԹԼԷՐԻ ԺԽՏԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ԵՒ ՉԷՄՊՐԼԷՆԻ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՄԵԾՆ ԲՐԻՏԱՆԻԱ ՉԻ ԿՐՆԱՐ ԿՌՒԻԼ ՓՈՒՔՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ՄԸ ՀԱՄԱՐ

ՆՈՐ ՎԵՐՋՆԱԳԻՐ ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ ԵՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԶՕՐԱՇԱՐԺ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Կորհրդարանին վերաբացումէն 24 ժամ առաջ, Անգլիոյ վարչապետը ձայնասփիւռ մը խօսեցաւ երեքշաբթի դիշեր ժամը 8ին։ Ճառը տեւեց ութ վայրկեան եւ անմիջապէս թարգմանուեցաւ ֆրանսերէնի, գերմաներէնի, իտալերէնի եւ չեխերէնի։ Ճառը վայրկենապէս տարածուեցաւ ի սիւիւռս աշխարհի։

Պ. Չէմպըրլէն չատ յուզուած եւ յոգնած կ'երեւար այս անդամ։ Ունկնդիրները այն տպաւորութիւնը կը կրէին թէ վարչադամ։ Ունկնդիրները այն տպաւորութիւնը կը կրէին թէ վարչապետը վհատած է այլեւս եւ կ'ուզէ հրաժարիլ, ձախողած համարելով իր բոլոր ջանքերը։ Ճառէն քանի մը վայրկեան առաջ, Լոնտոնի գլխաւոր փապուղիներէն (մեթրօ) ութը փակուած էին ցնորմանօրինութիւն, անյապաղ հակօդային պատսպարաններու վերածուելու համար։ Միեւնոյն ատեն կառավարութիւնը կ'որոշէր շարժման մէջ դնել բրիտանական ամբողջ նաւատորմը, չորեքշաբթի առտու (երէկ)։ Չէմպըրլէն աւելի բացորոշ յայտարարու-շաբթի առտու (երէկ)։ Չէմպըրլէն աւելի բացորոշ յայտարարութիւններ պիտի ընէր երէկ, խորհրդարանին վերաբացման առթիւ։

Ահաւասիկ վարչապետին ճառը, գրեթէ ամբողջութեամբ.

— «Վաղը խորհրդարանը պիտի վերաբացուի եւ լրիւ յայտարարութիւն մը պիտի ընեմ այն դէպքերու մասին որ յանգեցան ներկայ անձկալից եւ տագնապալի կացութեան։ Երբ ես օդանաւով կ'երթայի կուդայի Եւրոպայի մէջ, կացութիւնը կը փոխուէր ժամէ ժամ, բայց այսօր կարճ դադար մը կը տիրէ եւ կ'ուզեմ քանի մը խօսք ուղղել ձեզի, այրեր եւ կիներ Բրիտանիոյ եւ կայսրութեան, եւ թերեւս ուրիշներու։ Թոյլ տուէք նախ քանի մը խօսք ըսել անոնց որ նամակներ գրած են կնոջս եւ ինծի, վերջին չարաթներու ընթացքին, իրենց երախտագիտութիւնը յայտնելու համար իմ ջանքերուս առթիւ, յաջողութիւն մաղթելով։ Այդ նամակներուն մեծ մասը կուգան մեր հայրենակիցներու կիներէն, մայրերէն եւ քոյրերէն եւ դեռ կան անհամար ուրիշներ Ֆրանսայէն, Պելժիայէն, Իտալիայէն, մինչեւ անգամ Գերմանիայէն եւ սրտակեղեք բան էր կարդալ անոնց մէջ խտացած յարգանքն անձնուիրութեան որոնց տրտունջները զոհացում չեն ստացած։ Այն ինծի ըներուն որոնց տրտունջները զոհացում չեն ստացած։ Այն ինծի ըսաւ մտերմաբար եւ առջի օր ալ հրապարակաւ կրկնեց թէ երբ Զուտէթեան Գերմաններու խնդիրը կարգադրուի, Գերմանիա այլեւս հողային պահանջներ պիտի չունենայ Եւրոպայի մէջ։ Պէրխթէսկատէնի այցելութենէն վերջը, ես չեխական կառավարութեան յանձնեցի այն առաջարկները որ կը խտացնէին Պ. Հիթլէրի պահանջները, եւ բոլորովին զարմացայ, երբ, նորէն Գերմանիա զացած ատեն, տեսայ որ Գերմանիա կը պահանջէ անմիջապէս իրեն յանձնել եւ անմիջապէս գերման զօրքին դրաւման ենթարկել իր ուզած երկրամասը, առանց նախապէս կարգադրութիւններ ընելու այն բնակչութեանց համար որ գերմանացի չեն կամ չեն ուզեր միանալ Գերմանիոյ։ Պէտք է ըսեմ որ ես բանաւոր չեմ գտներ այս ընթացքը։ Եթէ այդ պահանջը կը բխի ամենաթեթեւ կասկածէ մը զոր Պ. Հիթլէր կրնայ անուշանալ չեխական կառավարութեան դիտաւորութեանց մասին, իր խոստումներուն գործադրութեան համար, ես յանձն առի յանուն բրիտանական կառավարութեան, երաշխաւորել տրուած խոստումներուն գործադրութիւնը։

Ես պիտի չլքեմ խաղաղութեան համար թափած ջանքերս, որչափ ատեն որ պատեհութիւն մը կը մնայ։ Ես յօժար եմ նոյնիսկ երրորդ այցելութիւն մը կատարելու Գերմանիա, բայց այս պատեհուս չեմ տեսներ որ եւ է նպաստաւոր պարագայ միջնորդութեան համար։

Մինչ այս մինչ այն, կան կարգ մը միջոցներ զորս կրնանք եւ պէտք է ձեռք առնենք երկրին մէջ։ Մենք պէտք ունինք կամաւորներու՝ հակօդային ծառայութեան, ոստիկանութեան, հրշէջ գունդերու եւ երկրապահ զօրքին համար։ Մի յուզուիք, եթէ իմանաք որ մարդիկ ծառայութեան կը կանչուին իրենց հակօդային պաշտպանութեան վարչութեան եւ մարտանաւերուն միանալու համար։ Ամենէն պարզագոյն զգուշական միջոցներ են զորս ամէն կառավարութիւն պարտաւոր է անհրաժեշտօրէն ձեռք առնել, այսպիսի ժամանակներու մէջ։ Այդ չի նշանակեր թէ մենք վճռած ենք պատերազմիլ կամ թէ պատերազմը մօտալուտ է։ Ինչեան ալ համակրանք ունենանք փոքր երկրի մը հանդէպ որ պայքարի բռնուած է աւելի մեծ եւ հզօր ազգի մը հետ, չենք կրնար անպատճառ ամբողջ բրիտանական կայսրութիւնը պատերազմի մէջ նետել այս միակ պատճառով։ Եթէ պիտի կռուինք, պէտք է կռուինք ասկէ շատ աւելի լայն հարցի մը համար։ Ես խաղաղասէր մարդ մըն եմ ամբողջ հոգիովս։ Ազգերու դինեալ ընդհարումը մղձաւանջ մըն է ինծի համար։ Սակայն եթէ համոզուած ըլլամ թէ ո եւ է ազգ վճռած է աշխարհին տիրապետել բռնի ուժի սպառնալիքով, ես կը կարծեմ թէ պէտք է դիմադրել։ Այդպիսի տիրապետութեան մը տակ ազատասէր ժողովուրդներուն համար կեանքը չարժեր ապրիլ։ Բայց պատերազմը ահռելի բան է, եւ Բրիտանիա անոր մէջ նետուելէ առաջ, պէտք է վստահ ըլլայ թէ իսկապէս մեծ հարցեր վրան գուած են։ Այն ատեն անդիմադրելի կը դառնայ ամէն բան վտանգելու կոչը, անոնց պաշտպանութեան համար։ Առ այժմ կը խնդրեմ ձեզմէ հանդարտութեամբ սպասել յառաջիկայ քանի մը օրերու դէպքերուն։ Ցորչափ պատերազմը չէ սկսած, միշտ յոյս կայ թէ կրնայ խափանուիլ, եւ դիտէք որ ես պիտի աշխատիմ խաղաղութեան համար, մինչեւ վերջին վայրկեանը»։

**** Իրազեկ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ Չէմպըրլէնի մտերիմ խորհրդականը, Սըր Հորէս Ուիլսըն, որ վարչապետին անձնական նամակը յանձնած էր Հիթլէրի եւ կէս ժամ ալ խօսած անոր հետ, աննպաստ պատասխան տարած է։*

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԱՒԼԻՃ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ

Միլիոնաւոր կազարգել դիմակներ կը բաժնուին Անգլիոյ մէջ

Կառավարութիւնը այժմէն միջոցներ կը խորհի, ազգային Միութեան դաւլիճ մը կազմելու համար, ի նախատեսութիւն պատերազմի, ինչպէս եղաւ Մեծ պատերազմի ընթացքին։ Կուսակցութեանց եւ բոլոր հոսանքներու ներկայացուցիչները անընդհատ կը խորհրդակցին Պ. Տալատիէի հետ։ Հաւանաբար Ազգային Միութեան դաւլիճին պիտի մասնակցին բոլոր հոսանքները, բոլոր ուժերն մինչեւ ծայրագոյն աջերը։ Այս վերջիններուն ներկայացուցիչները առջի օր ունկնդրութեան ընդունուեցան վարչապետին կողմէ, պարզելով իրենց տեսակէտները։ Բայց բոլոր անհամաձայնութիւնները չեն հարթուած։ Օրինակ, բուռն ընդդիմութեան կը տիրէ նախկին վարչապետ Ֆլանտէնի դէմ, որ յուսահատօրէն կը պայքարի, որպէսզի ընդունուին Գերմանիոյ բոլոր պահանջները եւ բարեկամութիւն հաստատուի Պերլինի հետ, զոհելով Ֆրանսայի դաշնակիցները։ Լուրջ առարկութիւններ կան նաեւ բոլշեւիկներու մասնակցութեան դէմ։

Նախաբարեկան խորհուրդի առջի օրուան նիստին մէջ, նորէն անհրաժեշտ չհամարուեցաւ ժամանակէն առաջ վերաբանալ խորհրդարանը։ Վարչապետը դեռ կը յուսայ թէ կարելի պիտի ըլլայ ելք մը գտնել, պատերազմը կանխելու համար։ Այս առթիւ հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ, գնահատելով ազգին պաղարիւնը, բարեկարգութիւնը եւ զգուշական միջոցներու կանոնաւորութիւնը։

— «Խաղաղութեան պայքարը չէ վերջացած տակաւին։ Բանակցութիւնները կը չարունակուին։ Մի կարծէք թէ մեր դիւանագիտութիւնը անգործ է։ Դեռ այսօր իսկ ճեռնարկներ կատարուեցան բազմաթիւ մայրաքաղաքներու մէջ։ Իրրեւ նախկին ռազմիկ, հա՞րկ է որ ըսեմ թէ իմ նախագահած կառավարութիւնս որեւէ հնարաւորութիւն զանց պիտի չառնէ, պահպանելու համար պատուաւոր խաղաղութիւնը»։

**** Ընդդիմադիր թերթերը կը գրեն թէ, ալկոզմեան ներկայացուցիչներու ունկնդրութեան առեն, արտաքին նախարարը չէ կրցած բացորոշ պատասխաններ տալ Անգլիոյ եւ Ա. Միութեան զինուորական մասնակցութեան մասին, ինչպէս կը հաւատար Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան դեկոյցը։*

**** Բրիտանական կառավարութիւնը ոչ միայն չարժման մէջ դրաւ ամբողջ նաւատորմը եւ մաս մը զօրք, այլեւ հրամայեց կազարգել դիմակներ բաժնել ժողովուրդին։ Միլիոնաւոր դիմակներ բաժնուեցան թաղաւորին եւ թագուհիին սկսեալ մինչեւ ամէնէն խոնարհ բանուորին։ Գահաժառանգ իշխանուհին եւ քոյրը Սկովտիա փոխադրուեցան։ Լոնտոնի ամերիկեան դեսպանատունն ալ*

(Մնացեալը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅՐԻԿ ՍԱՐՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՓԻԼԻՈՍԻ ՍԿԶԲՆԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նկար. Բարբար. Ա. ՀԱՐՅԱՆԻ

ՊՐՈՖԵՍՈՐ ՎԱՀԱՆ ՏԵՐ-ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԸ

(Ա. Ի ՀԻՇԱՏԱԿ)

Նասլանը որ Մինչիսրախտն հրա - տարակեց Ռեհանճեի իր 45 օրերուն ճա - պան Rebaincheի ամառոցին մէջ ամառ - ուած ատենը, ամառնային ճամբորդ - ներու եւ ճամբորդներուն ընդհանուր ուշադրութեան առարկայ եղաւ Ռեհանճեի մէջ ամառող Ֆրանսայի նախարարներէն մէկուն՝ պարոն Լէոն Պուրժուայի ընտանեկան կեանքը։ Ֆրանսայի նախարարներուն ամառնային կեանքը միշտ ալ հետաքրքրական կ՚ըլլայ, որովհետեւ անոնք ամառը ամենէն աւելի ազատ ժամանակ կ՚ունենան իրենց համար։ Ուրիշ ամիսներու ընթացքին անոնք ստիպուած են ամէն օր ներկայ գտնուելու խորհրդարանի նիստերուն, ուր կրնայ պատահիլ որ ամէն վայրկեան ներքին կամ արտաքին քաղաքական կարեւոր հարցեր ծագին, որոնց մասին անոնք պէտք է անմիջապէս որոշում տան։ Ամառը, երբ խորհրդարանը արձակուրդի կ՚երթայ, նախարարները կրնան ազատ ժամանակ մը ունենալ իրենց ընտանիքներուն հետ միասին անցնելու։

Պարոն Լէոն Պուրժուա ամուսնացած է Ֆրանսայի ամենէն ազնուական ընտանիքներէն մէկուն աղջկան հետ։ Տիկին Պուրժուա ծնած է Լա Ռոշֆուքոյ։ Ան ունի երեք աղջիկ եւ երեք տղայ։ Ամառը, երբ ամուսինը Փարիզի մէջ կը գտնուի, տիկին Պուրժուա իր զաւակներուն հետ միասին կ՚անցնէ Ռեհանճեի մէջ։ Ան ունի շատ գեղեցիկ վիլլա մը, որ կը գտնուի ծովեզերքին վրայ։ Ամէն առաւօտ, ժամը 8-ին, տիկին Պուրժուա իր զաւակներուն հետ միասին կ՚իջնայ ծովեզերքը եւ կ՚առնէ ծովային լոգանքը։ Ան ինքն ալ լաւ լողորդուհի մըն է։ Ամէն առաւօտ ան կը լողայ ծովուն մէջ 1 կիլոմեթր հեռաւորութեան վրայ։ Ան կը լողայ ոչ միայն ամառը, այլ նաեւ ձմրան։ Ամէն տարի, երբ ան կը վերադառնայ Փարիզ, ան կը շարունակէ լողալ Սէն գետին մէջ։

Տիկին Պուրժուա ամէն առաւօտ ծովուն մէջ կ՚անցնէ 1 կիլոմեթր հեռաւորութիւն։ Ան կը լողայ ոչ թէ ազատ ոճով, այլ բրասի ոճով։ Ան կը լողայ ուղիղ գծով, առանց կողմնակի շարժումներ ընելու։ Ան կը լողայ ուղիղ գծով, որովհետեւ ամէն անգամ, որ ան կողմնակի շարժում մը ընէ, ջուրը կը մտնէ իր բերանը եւ ան կը սկսի հազալ։ Ան կը լողայ ուղիղ գծով, որովհետեւ ամէն անգամ, որ ան կողմնակի շարժում մը ընէ, ջուրը կը մտնէ իր բերանը եւ ան կը սկսի հազալ։ Ան կը լողայ ուղիղ գծով, որովհետեւ ամէն անգամ, որ ան կողմնակի շարժում մը ընէ, ջուրը կը մտնէ իր բերանը եւ ան կը սկսի հազալ։

Տիկին Պուրժուա ամէն առաւօտ ծովուն մէջ կ՚անցնէ 1 կիլոմեթր հեռաւորութիւն։ Ան կը լողայ ոչ միայն ամառը, այլ նաեւ ձմրան։ Ամէն տարի, երբ ան կը վերադառնայ Փարիզ, ան կը շարունակէ լողալ Սէն գետին մէջ

Մեղապարտ մտերիմ

պեպէնէք (Ֆ.)

Ես ամուսնացած եմ ութ տարի ի վեր։ Ունեցած եմ երեք զաւակներ։ Ամուսինս ինձ կը սիրէ։ Ես ալ կը սիրեմ զինք։ Ամուսնական կեանքս միշտ ալ երջանիկ եղած է։ Ամուսինս ինձ կը վստահի։ Ես ալ կը վստահիմ անոր։ Ամուսինս ինձ կը հաւատայ։ Ես ալ կը հաւատամ անոր։ Ամուսինս ինձ կը սիրէ։ Ես ալ կը սիրեմ զինք։

Ամուսինս ինձ կը սիրէ, ինչպէս որ ես ալ կը սիրեմ զինք։ Ամուսինս ինձ կը հաւատայ, ինչպէս որ ես ալ կը հաւատամ անոր։ Ամուսինս ինձ կը վստահի, ինչպէս որ ես ալ կը վստահիմ անոր։ Ամուսինս ինձ կը հաւատայ, ինչպէս որ ես ալ կը հաւատամ անոր։ Ամուսինս ինձ կը սիրէ, ինչպէս որ

ղեռչական միջոցներ ձեռք առաւ: Բոլոր պաշտօնեաները կազարդել դիմակներ սատցան: Հինգ հարիւր դիմակներ ղրկուած են Ա. Մերիկայէն, հազար հատ ալ Ճամբան են: Աւելի քան 40 միլիոն դիմակներ չինուած են Անգլիոյ մէջ, ինչ միլիոնը միայն Լոնտոնի համար: Անհամար բազմութիւններ կարգի կը սպասէին դիմակներ ստանալու համար, ինչպէս պիտի ընէին եթէ հաց բաժնուէր :

Մեւս կողմէ հազարաւոր բանուորներ գործի լծուած են, խրբամներ փորելու համար հանրային պարտէզներու եւ հրապարակներու մէջ: Աչխատանքները կը չարունակուին գիշերն ալ:

*** Փարիզի մէջ ալ կարգադրութիւններ եղած են, կազարդել դիմակներ բաժնելու համար :

Նոր գանձատուներ եւ գեղչի սակը

Ելմտական նախարարութիւնը հրամանագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն, բացի 1938 մայիս 2ի օրէնքով նախատեսուած վեցամսեայ եւ տարեկան գանձատոմսերէն զատ, եռամսեայ սովորական գանձատոմսեր ալ չրջաբերութեան կը հանուին: Այս գանձատոմսերը կը բաղկանան 100, 500, 1000 եւ 5000 ֆրանքնոց կտրօններէ : Տարեկան տոկոսն է հարիւրին երեք :

Երկրորդ հրամանագրով մը ազգ. պաշտպանութեան պարտաւորեալներուն տոկոսը պիտի բլլայ 4 տուկէս առ հարիւր :

Ուրիչ երկու հրամանագիրներով տարեկան 3 առ հարիւր տոկոս կը նշանակուի 75 — 105 օրուան սովորական գանձատոմսերուն համար, 3·50 առ հարիւր՝ վեցամսեայ եւ 4 առ հարիւր՝ միամսեայ գանձատոմսերուն համար :

Պանք որ Ֆրանսը երկուքուկէսէն երեք առ հարիւրի բարձրացուց գեղչի սակը :

*** Քաղաքական տագնապին հետեւանքով, երկուշաբթի օր ահագին քանակութեամբ դրամ քաշուեցաւ սեղանաւորական հաստատութիւններէն եւ խնայողական սնուցկներէն: Ելմտական նախարարութիւնը անտեղի գտնելով այս խելագար խուճապը, նորէն կը յիշեցնէ թէ կառավարութիւնը որոշած է բացառիկ տնօրինութեանց չդիմել: Միւս կողմէ, ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի, որպէսզի քաղաքացիները կարենան իրենց ուզած տեղին վրայ գանձել աւանդ դումարները , թղթատարական չէքերը եւն. : Անոնք որ բնակավայր կը փոխեն, պարզապէս խնդրագիր մը տալով կրնան իրենց հաշիւը փոխանցել չէքի գրասենեակէ մը ուրիչ գրասենեակ մը :

Փարիզ տեղափոխուած կիներն ու մանուկները

Նախարարական խորհրդի առջի օրուան նիստին մէջ, առողջապահական նախարարը տեղեկութիւններ հաղորդեց Փարիզի կայարանները հասած կիներու եւ մանուկներու տեղաւորման համար ձեռք առնուած միջոցներու մասին: Ցետոյ յայտնեց թէ հրահանգած է արագօրէն քննել պինուորական նպաստներու խնդրագիրները :

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ ձեռք առնուած միջոցները կը վերաբերին այն կիներուն եւ մանուկներուն որոնք պարպուած են Հիւսիսային-արեւելեան չրջաններէն, իբրեւ զգուշական միջոց :

Զօրաշարժ ամբողջ Եւրոպայի մէջ

Ա. ՄԻՒԹԻՒՆ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ կարեւոր պատրաստութիւններ տեսնուած են, ի նախատեսութիւն պատերազմի: Տասնեակ հազարաւոր բանուորներ գունդերու մէջ դասաւորուելով, ճչմարիտ ռազմախորձեր կատարած են վերջերս, ամբողջ երկրին մէկ, կանոնաւոր պինուորներու հետ: Այսպէս մարզուած են 35,000 երիտասարդներ Լէնինկրատի չրջանին մէջ, 6000 Եարոսլաւի մէջ, քանի մը հազար կեդր. Ասիոյ մէջ եւն. : Ուրիչ ռազմախորձեր ալ պիտի կատարուին բազմաթիւ չրջաններու մէջ:

Հաւասի թղթակիցը կը կարծէ թէ պահեստներու մէկ մասն ալ դրօշի տակ առնուած է: Ամէն պարագայի մէջ, Մոսկուայի զօրանոցները մեծ մասով թափուր են եւ բազմաթիւ տեղափոխութիւններ կը կատարուին :

ՊԵԼՃԻՒ.

Պելճիական կառավարութիւնը որոշեց լրացնել զգուշական միջոցները, դրօշի տակ առնելով վեց դասեր: Իւրաքանչիւր դաս կը բաղկանայ 50,000 պինուորէ, ուրեմն համագումար 300,000 հոգի: Այս զօրաչարժին չնորհիւ Պելճիա կրնայ պատերազմական վիճակի մէջ դնել տասը զօրաբաժին գործօն բանակէն եւ վերակազմել առաջին պահեստի վեց զօրաբաժինները :

*** Ազգերու Դաչնակցութեան բոլոր յանձնաժողովները իրենց նիստերը դադրեցուցին սեպտեմբեր 27ին, ժամը 5էն սկսեալ, որովհետեւ Ժընեվէյ կառավարութիւնը որոշած էր բոլորովին մարել քաղաքին լոյսերը, հակօդային պաշտպանութեան փորձեր կատարելու համար :

Հակողութիւն օտարականներու վրայ

Հանրօգուտ չինութեանց նախարարութիւնը պաշտօնական զեկոյցով կը տեղեկացնէ թէ՝ Հիւսիսային չրջանի եւ Փա-տը-Քալէի հանքագործներու սէնտիքային կոմմէ եղած դիմումի մը վրայ, նախարարութիւնը որոշած է ներքին եւ դաւանական նախարարներուն ուշադրութիւնը հրաւիրել « Ֆրանսայի եւ անոր վարչական կարգուսարքին թշնամի» օտարականներու վրայ: Զեկոյցը կը յիշեցնէ թէ այլեւս պէտք չէ կրկնուին վերջերս պատահած դէպքերուն պէս միջադէպեր եւ թէ անմիջական պատիժներ պէտք է անօրինուին խռովայոյզ օտարազգիներու դէմ :

Ինչպէս յայտնի է, հազարաւոր լեհ բանուորներ կ'աչխատին հիւսիսային չրջանի հանքերուն մէջ, տարիներէ ի վեր :

*** «Փարիզի «Քաղաքապետական Տեղեկատու»ն սեպտ. 27ի թիւին մէջ հրատարակեց նամակ մը, որ մտահոգութիւն կը յայտնէ երեք միլիոն օտարականներու դիրքի մասին: Նամակագիրը դիտել կուտայ թէ երբ ընդհանուր զօրաչարժ հռչակուի եւ բազմաթիւ Ֆրանսացիներ ճակատ մեկնին, այդ օտարականները կըրնան «այս երկրին քաղաքականութեան եւ ճակատագրին տէր դառնալ խռովարարութեամբ եւ բռնութեամբ:» Եւ կ'աւելցնէ թէ «բազմաթիւ օտարականներ բացէ ի բաց կը խռնուին մեր գործե-

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻԾ ՊՈՒԱՒՈՒՆՊի «Ազատ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ գիշեր ժամը 8.30ին. Ծանօթ հաւաքատեղին, նոյն օրակարգով:

Գաւառ

ԼԻՈՆի Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ընկերները 30 Սեպտ., Ուրբաթ եղեկոյ ժամը 8.30ին, «Զարդարեան» գրադարանին մէջ, 181 Գուա Լաֆայեթ:

1939 "ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՅՑ,,

Ժ.ՐԴ ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Ց. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Մամուլի տատ է եւ չուտով լոյս կը տեսնէ 1939 տարուան « Գոյամարտ» Օրացոյցը, գեղեցիկ եւ չքեղ տպագրութեամբ :

Բովանդակութիւն.— Հ. Ց. Դաշնակցութեան պատմութիւնը, հեղինակ՝ Մ. Վարանդեան, Ազգային պատմական եւ յեղափոխական դէմքերու եւ դէպքերու մասին հակիրճ տեղեկութիւններ, մտածումի չիթեր, գրական հատուածներ, գիտական տեղեկութիւններ Հայաստանի եւ գրացի երկիրներու մասին, ասացուածքներ եւ առածներ: Ազգային եւ կրօնական տօները մանրամասնութեամբ:

Կողքին կեդրոնը զարդարուած է «Մայիս 28ի Մնունդը» (նկար՝ Վ. Խանկէնտէեանի) եղերուած հայկական զոյգ եռագոյնով :

Երկու կողմերը նկարներ՝ Տիկին Արզուբեանի, Մարօի, Քրիս Ֆէնէրճեանի, Անդրէասեանի եւ երկու խմբանկարներ :

Թերթիկներուն տակը՝ Քրիստափորի, Զաւարեանի եւ Ռոստոմի նկարները Ճուչարձանով :

Թերթիկներուն մէջ գետեղուած են Մ. Վարանդեանի, Ց. Միրիմեանի, Սէրէմեանի, Վանարեանի, Թէրլէմէզեանի, Զօր. Սեպուհի, Պօղոսեանի եւն. նկարները :

Գինն է՝ Մարսէյլ 5 ֆրանք Ֆրանսա, Սուրիա եւ գաղութներ 5.50 Ֆր., արտասահման՝ 6 Ֆրանք :

Բացի մեր գործակալներէն՝ ապառիկները նկատի չեն առնուիր : Դիմել՝ մեր ընդհանուր գործակալ՝ Կայծակ Ճարայեանի,

Monsieur Gaïzak Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille, France:

ԱՐԱՐԱՑԻ ՏՕՐԵԴԱՐՁԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԺԻՈՆԻ ԵՒ ՏՐՋԱՆԵՐՈՒ ՀԱՅ ԼԵԳԷՈՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Կը տօնուի Աբրաքյի հերոսամարտի 20րդ տարեդարձը ինչպէս նաեւ Միութեան գործչի պաշտօնական յանձնումը :

Երեքշաբթի, 9 Հոկտեմբեր, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, երրորդ թաղապետարանի սրահին մէջ:

ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵՄԲ ԸՆԿ. Տ. ԹՈՔՔԷՍԵԱՆԻ

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Կ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Հրաւիրուած են պինուորական եւ քաղաքային իշխանութիւնները, ինչպէս նաեւ հայ կազմակերպութիւնները եւ Ֆրանսական Տոխկին պատերազմիկներու Միութիւնը :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, որուն կը մասնակցի Ֆրանսական Նախկին Պատերազմիկներու եւ Հաշմանդամներու Միութեան 60 հոգինոց նո ազգային մըթ (Harmonie U. M. A. C.):

Կ'երգեն Օր. ՕՌՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (Լիոնի Քոնսէրվատուարէն) եւ Օր. ՍԻԲՈՒՀԻ ԼԻՒԼԻՃԵԱՆ:

Լաւագոյնով պիտի ներկայացուի Մուսա Լերան քառատուն օրերու հերոսամարտէն դրուագներ:

ՋՈՒԱՂ կը ծախուի Մարսէյլի շրջանին մէջ

42, Rue des Petits Carreaux, Փարիզ Mr. Pierre Marchalի խանութը:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68-02

Կը մշակէ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Խորհրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթերալիզասիօնի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութիւններ եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գրախոսականներու խմբագրութիւն: Փողոցային արկածներու ենթարկուած չքաւորներուն կուտայ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մինչեդպէտք: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

ՄԱԳԱՂԱԹՆԵՐ

(Քերթուածներ)

ԱՀԱՐՈՆ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

Փոքրատիպ հատոր մը, 200 էջ. Տպուած սակաւաթիւ օրինակներով Գտնուելու են այս հոյակապ յիչատակը դագիրքէն.—

ՅԱՑԴԱՔԱՂԱՔ
ՍԷՐԸ ՓՈՒՇԷ ՊԱՍԿՈՎ
ՅԵՂՃ ՄԱՐԴԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ
ԲԵՀԵՆԱԿԱՆՔ
ՀԱՆԱՄՏԵՂԸՐ ԿԱՄՈՒԱՑԱՆԱՔ
ՍԻՐՏՍ ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՐԴԵՐՈՎ
ԻՆՔՆԱԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՓԻՒՂԻ ՍԻՒՐԵՐ՝ ԵՒՐՈՊ ԵՐԳԵՐ

Գին 40 ֆրանք

Դիմել հեղինակին,
17, Rue Damesme, PARIS

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԵՐԱԻՍԱՂԷՄ, ԵՒ ՈՒՍԱՂԷՄ...

(ՎԻՊԵՐԳՈՒԹԻՒՆ)

ԳՐԵՑ՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Հրատարակութիւն Մարսէյլի Հայ Մշակութային Միութեան Գեղատիպ հատոր մը, 200 օրինակ սպասած՝ վարդապոյն աղնիւ թուղթի վրայ:

Գին,— սպիտակ թուղթի վրայ տպուածները պիտի ծախուին 5 ֆրանքի մինչեւ 30 Հոկտեմբեր, անկէ վերջ 7.50 ֆրանք: Վարդագոյն թուղթի վրայ տպուածները՝ 7,50 ֆրանք: Ամէն մէկ հատորի ապսպրանքի համար դրկել փոստի ծախք 0,65 դրամագլուխ Առաստահման 10 եւ 15 ֆրանք (ըստ հեռաւորի): Դիմել՝ Հայ Մշակութային Միութեան գանձապահին

S. Diradourian 2 Rue Philippe de Girard, Մարսէյլ:

ԵՓՐԱՏ ՆԱՒԱԳԱԹԻՒՄ

Ղեկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13-46

Հեռաձայնել երեկոները 8ն վերջ :

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ : Մխակ նուագախումբ հաճելի զարմնելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւաքոյթները :

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի, Աչխարհիս: Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի թորով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՐԱԳԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած ճայկական օղին է *ՐԱԳԸ ՏԻՒԶ*ի, Զգուշացէք տարաբնտական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ դիշերները ջուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն *ՐԱԳԸ ՏԻՒԶ*ը որուն անուշ համ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալէ զատ տուած է:

Dalakupeian 8 Rue Suffren, Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—89.

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Փայլածու Փընթեան, Եակոբեան Գաբօղլանեան եւ զաւակը Ճարութիւն, Տէր Պօղոսեան, Տէր Ճովսէփեան (Արժանթին), Արթին-եան, Գաբօղլանեան, Քէօրօղլուեան, Հայրապետեան (Ճունաստան), Տ. Պետրոսեան (Ռումանիա), Փընթեան, Բէլլէճեան (Կ. Պոլիս), Արթինեան, Առաքելեան, Ավէտեան, Տ. Մես-րոպեան, Պէնլեան, Մոմճեբեան, Խաչիճեան, Մասլաքեան, Ուչապլեան, Կէօղիմեան, Պաղըրճեան, Մօրոպեան (Ֆրանսա), ընտանիքները ցաւով կը ծանուցանեն մահը եւ չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլորին որ անձամբ եւ դրաւոր ցաւակցեցան ինչպէս եւ հիւանդութեան պարագային ալ անձնուիրաբար խնամք տարին ողբացեալ

ՅԱԿՈԲ ՓԸՆԹԵԱՆի

ը մահացաւ 43 տարեկան հասակին, 8 սեպտ., Մարսիլիոյ «Օթէլ Տիէօ» հիւանդանոցին մէջ, ուրկէ մարմինը փոխադրուեցաւ եւ ամփոփուեցաւ Սէն-Փիէրի գերեզմանատունը մէկուկէս 10ին:

20 Սեպտ. **1938**, Մարսէյլ

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Կը փնտուի Մարաշցի Անտոն Պալճեան եւ իր կինը՝ Շուշանիկ Ղուկասեան, Հալէպէն եկած Մարիւլիոնական անունով, St. Aubanէն փարիզ եկած է 1929ին: Իմացնել H. Issayan, 38 Rue du Mésnil, Asnières (Seine):

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԱՐԴԻ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

(Ժողովածու)

Ա. Հատոր.— Արտասահմանի պրոֆեսորներու Բարեկամ 25 հեղ: «Հայ Գրագէտներու Բարեկամ» Մատենադարանի թիւ 11: Գին 25 ֆրանք (Ֆրանսա, գաղութներ 1 Պալքաններ): Ուրիչներ երկիրներ, տուլար: Հասցէ.— M. Barsamian, 121, Rue Marcadet, Paris (18):

ԳԱՂԷՏ ՏԵՍԻԼ ԼԻՈՆի ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՌԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
30
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
VENDREDI
30 Septembre
1938

ԺԹ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3848

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՅԱՆՈՒՆ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ

Այսպէս ուրեմն, կարելի եղաւ ելք մը գտնել, մեռասանեցրած ժամուն, գերագոյն փորձ մը կատարելու համար, յանուն խաղաղութեան :

Ձորս վարչապետներուն խորհրդակցութեան լուրն իսկ բաւական եղաւ սփոփելու միլիոնաւոր քաղաքացիները, որոնք խոր անձկութեամբ կը սպասէին Հիթլէրի սպառնալիքին գործադրութեան :

Աւելորդ է դուշակութիւններ փորձել, Միւնիխի խորհրդակցութենէն ելքի մասին : Կարեւորը այն է որ՝ Անգլիոյ վարչապետին եւ Մ. Նահանգներու նախագահին անվհատ ճիգերն ու բարոյական ճնշումը, Մուսոլինիի եւ Հիթլէրի մտերմական յօսակցութիւնը — 45 վայրկեան հեռաձայնով — ճամբան հարթեցին, գերագոյն փորձ մը կատարելու համար, յանուն խաղաղութեան :

Ենթադրութիւններն ու գրոյցները իրար կը հրմշտկեն, Միւնիխի տեսակցութեան առթիւ : Կարծողներ կան թէ կարելի պիտի ըլլայ համոզել Հիթլէրը որ գերմանական երկրամասին գրաւումը յետաձգէ հոկտեմբեր 15ին կամ նոյեմբեր 1ին : Ուրիշ լուրի մը համաձայն, Թերեւս հաւանի անգլեֆրանսական կամ միջազգային զօրքի մը հսկողութեան յանձնել վիճելի շրջանը, մինչեւ որ բանակցութիւնները վերջնական :

Բուն չեխական տագնապէն զատ, անշուշտ չորս վարչապետները պիտի խորհրդակցին նաեւ ընդհանուր հարցերու մասին, փորձելով քառեակ համաձայնութիւն մը, ինչպէս կ'առաջարկեն Պերլին եւ Հռոմ, երկար առենի ի վեր : Այդ ծրագրին իրագործումը կրնայ նոր անակնկալներ ստեղծել, մասնաւորապէս խախտելով զանազան պինակցութիւններ, եւ մեկուսացնելով Մ. Միութիւնը : (Ուշագրաւ չ՞ անոր բացակայութիւնը Միւնիխի մէջ) :

Թողո՞ւնք ենթադրութիւնները, արձանագրելով սփոփարար ձեռնարկը, — յանուն խաղաղութեան :

ՄԵԾ ԳՈՀԱՐՆԱԿՈՒԹԻԻՆ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ԼԱԻԱՏԵՍ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պ. Տալատիէ, որ պատրաստուած էր երկար եւ ծանրակչիռ ճառ մը խօսելու, զոհացաւ հետեւեալ ձայնակիւռ յայտարարութեամբ, իմացած ըլլալով Միւնիխի ժողովը.

— « Խոստացած էի հրապարակային զեկուցում մը տալ միջազգային կացութեան մասին : Սակայն, կէսօրէ վերջ, գերմանական կառավարութեան կողմէ հրաւէր առացայ հանդիպում մը ունենալու վաղը, Միւնիխի մէջ, Հիթլէրի, Մուսոլինիի եւ Չէմպըրլէնի հետ : Ընդունեցի հրաւէրը :

Այսպիսի կարեւոր խօսակցութեան մը նախօրեակին, հարկ կը համարիմ յետաձգել տալիք բացատրութիւնները : Բայց մինչեւ առաջ, պարտք կը նկատեմ շնորհակալութիւնս յայտնել Ֆրանսայի ժողովուրդին՝ իր կորովի եւ աշխուժական ընթացքին համար : Պարտք կը նկատեմ շնորհակալութիւնս յայտնել նաեւ այն Ֆրանսացիներուն՝ որոնք զրօշի տակ կանչուեցան, իրենց պաշարին եւ վճռակամ ընթացքին համար, որուն ապացոյցը տուին անդամ մըն ալ : Դժուար է իմ առաքելութիւնս : Վէճին առաջին օրէն սկսեալ, երբեք չզգրկեցայ աշխատելէ՝ պաշտպանելու համար խաղաղութիւնը եւ Ֆրանսայի կենսական շահերը : Վաղը պիտի շարունակեմ այդ աշխատանքը ազգին հետ համախորհուրդ » :

*** Պատերազմական նախարարութիւնը նոր հրամանագիր մը հրատարակեց, որով զինքի տակ կ'առնուի պահեստներու նոր շարք մը, — անոնք որոնց տեղակներուն վրայ նշանակուած է « Թիւ 8 » :

*** Երեսփ. ժողովի ամակոմէան խմբակցութեանց ներկայացուցիչները նորէն ներկայացան վարչապետին, ինչպէս եւ հանրապետութեան նախագահին, իրենց մտահոգութիւնները յայտնելու եւ խորհրդարանին վերաբացումը պահանջելու համար : Վարչապետը անհրաժեշտ լուսաբանութիւնները հաղորդելով, համոզեց թէ կառավարութիւնը ընդհ. զօրաշարժ պիտի չհրատարակէ, ոչ ալ ուրիշ բացառիկ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ, անխուսափելի դարձնելով պատերազմը, ատանց նախապէս խորհրդարանին հաւանութիւնն առանալու :

Նախկին վարչապետ Պ. Ֆլանէն, որ խորհրդարանին անմիջական վերաբացումը կը պահանջէ, պատերազմը խափանելու եւ Գերմանիոյ հետ հաշտուելու համար, բուռն յայտարարութիւն մը հրատարակեց Տորիւլի Թերթին՝ «Լա Լիպէրթէ»ի մէջ : Ոստիկանութիւնը դրաւեց Թերթը : Յայտարարութիւնը փակցուած էր նաեւ պատերուն վրայ, բայց պատռեցին : Ձեռքի տակ չունենալով յայտարարութիւնը, տեղական Թերթէ մը կը քաղենք հետեւեալ տողերը .

— « Ֆրանսայի ժողովուրդ, կը խաբեն քեզ : Ես մինակս կը խիզախեմ ըսել քեզի այս բանը ճիշդ այն պահուն երբ այնքան բորբոքած են կիրքերը... Ջանային թաքուն ուժեր պատերազմի կը մղեն երկիրը եւ խարդախութիւններ կը կատարեն յանուն հայրենասիրութեան ... » :

*** Միւնիխի խորհրդաժողովին լուրը մեծ ափսոսանք պատճառեց մասնաւորապէս Ֆրանսայի մէջ, ուր ընդհանուր մտահոգութիւն կը տիրէ մասնաւորապէս մէկ չարաթէ ի վեր :

*** Երեսփ. ժամը 3ին, երբ կը գումարուէր Միւնիխի ժողովը, հազարաւոր այրեր եւ կիներ դադրեցուցին աշխատանքը եւ մէկ վայրկեան լուռթիւն պահեցին, յիշատակելով յանուն խաղաղութեան :

*** Տոլարը 38·90ի բարձրացաւ Փարիզի սակարանին մէջ, անգլիականը՝ 178·90ի : Ֆրանքն ալ ամուր է :

*** Միւնիխի ժողովը մեծ գոհունակութիւն պատճառեց նաեւ Ազգաժողովին մէջ, ինչպէս եւ Պերլինի, Հռոմի եւ Ամերիկայի մէջ :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԱՍՊԱՐԷԶ ԿԸ ՆԵՏՈՒԻ ՉԷՅՄՊՐԼԷՆԻ ԵՒ ՐՈԶՎԷԼԹԻ ԹԵԼԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԻԹԼԷՐ ԵՐԷԿ ԺՈՂՈՎԻ ՀՐԱՒԻՐԵՑ ՉԷՅՄՊՐԼԷՆԸ, ՄՈՒՍՈԼԻՆԻՆ ԵՒ ՏԱԼԱՏԻԷՆ, ՄԻՒՆԻԽԻ ՄԷՋ

ԱՆԳԼԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ՈՒՐԱԽՈՒԹԵՆԷՆ ԿՈՒԼԱՐ, ԵՐԲ ԻՄԱՑԱԻ ԱՅՍ ԼՈՒՐԸ, ԽՈՐՀՐԴՈՒՐԱՆԻՆ ՄԷՋ ԽՕՍԱԾ ԱՏԵՆ

Լոյսի չող մը եւս, ճիշդ այն պահուն երբ ամէն յոյս կորսուած կը համարուէր :

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, վերջին պահուն կը յուսացուէր թէ Մուսոլինի վճռական դեր մը կրնայ կատարել, իր միջնորդութիւնը առաջարկելով կամ պայմանաժամը չահելով :

Այդ ձեռնարկը կատարուած է արդէն, յանգելով խորհրդաժողովի մը, որ գումարուեցաւ երէկ, Միւնիխի մէջ, մասնակցութեամբ Գերմանիոյ, Իտալիոյ, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի վարչապետներուն : Ամբողջ աշխարհ խորունկ սփոփանք մը զգաց այս առաջարկը լուրին վրայ եւ հիմա անհամբեր կը սպասէ վերջնական արդիւնքին : Ամէն պարագայի մէջ, առ այժմ փարատած է պատերազմի մղձաւանջը, որ երթալով կը թանձրանար, 24 ժամ մնացած ըլլալով Հիթլէրի սահմանած պայմանաժամին, 1 հոկտեմբեր (վաղը) :

Ի՞նչպէս տեղի ունեցաւ այս բարենշան իրողութիւնը :

ՆԱԽԱԳԱՀ ՐՈԶՎԷԼԹԻ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԸ ՄՈՒՍՈԼԻՆԻԻ

Ձորեքշաբթի առաւու անընդհատ կը բանէր դիւանագիտական մեքենան : Անգլիոյ խորհրդարանը վերաբացուած ըլլալով, մարդիկ անձկութեամբ կը սպասէին վարչապետին դերագոյն յայտարարութեան : Նոյն իրիկունը ծանրակչիռ յայտարարութիւններ պիտի ընէր նաեւ Ֆրանսայի վարչապետը : Կրակոտ ճառ մըն ալ պատրաստած էր Տոքթ. Կէօպէլս, Գերմանիոյ քարոզութեանց նախարարը : Պիտի խօսէր նաեւ Չեխոսլովաքիոյ վարչապետը, Ձօր. Սիրովի : Մէկ խօսքով, ամէնքն ալ փոթորիկի մը կը սպասէին : Մանաւանդ որ, Հիթլէր որոշած էր ընդհանուր զօրաշարժ հրատարակել նոյն օրը : (Գերմանական գործակալութիւնը ուշ առեն հերքեց այդ լուրը, ինչպէս եւ այն տեղեկութիւնը թէ նոր պայմանաժամ արուած է մինչեւ հինգշաբթի ժամը 14, բայց հեռագրական գործակալութիւնները եւ կարեւոր թղթակիցներ կը պնդեն թէ երկու լուրերն ալ ճիշդ էին, եւ գործադրութիւնը յետաձգուեցաւ վերջին պահուն) :

Արդ, ի՞նչ կ'անցնէր կը դառնար այդ ճակատագրական օրը, չորեքշաբթի առաւու :

1. Պերլինի փրաւնսական դեսպանը երկար տեսակցութիւն մը կ'ունենար Հիթլէրի հետ, անոր հաղորդելով Ֆրանսայի տեսակէտը օրուան տագնապի մասին : Միեւնոյն առեն արտաքին նախարարը չարունակ հաղորդակցութեան մէջ ըլլալով Լոնտոնի հետ, Պերլինի դեսպանին կը հաղորդէր նոր թելադրութիւններ, չեխական հոդերու դրաւման մասին :

2. Հռոմի անգլիական դեսպանը իր կարգին տեսակցութիւն մը կ'ունենար Իտալիոյ արտաքին նախարարին հետ եւ անոր կը յանձնէր Պ. Չէյմպրլէնի մէկ հեռագիրը որ ստիպողաբար կը խնդրէր Մուսոլինիէն բարեխօսել Հիթլէրի մօտ, ի սէր խաղաղութեան : (Առաւուան ժամը 10·30) : Մէկ ժամ վերջը, դեսպանը երկրորդ տեսակցութիւն մը կ'ունենար Կոմս Չիանոյի հետ, աւելի լայն տեղեկութիւններ հաղորդելով Չէյմպրլէնի առաջարկներու մասին : Այս առթիւ իրեն հաղորդուեցաւ թէ հրահանգները արուած են Պերլինի իտալական դեսպանին որ իմացնէ Հիթլէրի թէ Իտալիա իր յանձնառութիւնները կատարելով հանդերձ, կը յուսայ թէ կարելի է գոնէ 24 ժամ յետաձգել Գերմանիոյ ծրագրած գործողութիւնը , խորհրդակցելու համար չահակից պետութեանց հետ :

3. Նախագահ Րոզվելթ անձնական նամակ մը կը ղրկէր Մուսոլինիի, բայց այն դերագոյն կոչէն որ ուղղուած էր Հիթլէրի եւ որու մասին խօսած էինք երէկ : Նախագահին քարտուղարը կ'ըսէ թէ այդ նամակը բացարձակապէս անձնական ըլլալով, չի կրնար յայտնել բովանդակութիւնը : Իրազեկներու կարծիքով, նախագահը յիշեցնելէ վերջ եւրոպական պատերազմի մը ահաւոր հետեւանքները, կը խնդրէր Մուսոլինիէն իր ազդեցութիւնը ի գործ դնել, վէճը բանակցութիւններով կամ ուրիշ խաղաղ միջոցներով լուծելու համար : Մուսոլինի այս առթիւ չնորհակալութիւն յայտնեց ամերիկեան դեսպանին, Պ. Րոզվելթի վստահութեան համար :

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ 45 ՎԱՅՐԿԵԱՆ ԿԸ ԽՕՍԻ ՀԻԹԼԷՐԻ ՀԵՏ

Այս սակաւոդական ձեռնարկներէն անմիջապէս վերջը, Մուսոլինի հեռաձայնը բացաւ ժամը 12ին 5 մնացած, եւ ամբողջ 45 վայրկեան խօսելով Հիթլէրի հետ, համոզեց զայն որ գոնէ 24 ժամ յետաձգէ ընդհանուր զօրաշարժը, որպէսզի կարելի ըլլայ նոր փորձ մը կատարել, խաղաղութիւնը փրկելու համար :

Հիթլէր հաւանեցաւ եւ անմիջապէս հեռագիրներ ուղղեց Մուսոլինիի, Չէյմպրլէնի եւ Տալատիէի, զանոնք ժողովի հրաւիրելով Միւնիխի մէջ, հինգշաբթի առաւու ժամը 11ին կամ կէսօրէն վերջ, 3ին : Երեք վարչապետները սիրայօժար ընդունեցին հրաւէրը, եւ անմիջապէս ճամբայ ելան, Մուսոլինի՝ կառախումբով, Տալատիէ եւ Չէյմպրլէն՝ օդանաւով :

Այս պատմական ժողովը գումարուեցաւ Միւնիխի արդիական չէնքերէն մէկուն մէջ, ուր Հիթլէր կը բնակի երբեմն :

Ընդհանուր կարծիքն այն է թէ կարելի պիտի ըլլայ համաձայնութիւն մը յանգիլ, Չեխոսլովաքիոյ գերմանական շրջանին գրաւման ձեւակերպութեանց մասին : Պերլինի պաշտօնական գործակալութիւնը այս առթիւ նորէն կը յիշեցնէր թէ խնդիրը յետաձգում չի կրնար վերցնել, եթէ ոչ ուրիշ բանի գոնէ Գերմանիոյ դինուորական պատրաստութեանց պատճառով : Այս առթիւ կ'աւելցնէր թէ Առաջնորդը կ'ուզէ վերջին փորձ մը կատարել, խաղաղօրէն ստանալու համար գերմանական հողերը :

Լոնտոնի չեխական դեսպանը իմանալով խորհրդաժողովին լուրը, հարցուց Անգլիոյ վարչապետին թէ իր երկիրն ալ իրաւունք չունի՞ ներկայացուցիչ մը ղրկելու : Վարչապետը պատասխանեց թէ այդ մասին պիտի խօսի նախագահ Պենէշի հետ :

ԱՆԳԼԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԵՐԸ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Ինչպէս ըսինք, Անգլիոյ երեսփ. ժողովը բացուեցաւ չորեքշաբթի կէսօրէն վերջը, լսելու համար վարչապետին զեկուցումը օրուան տագնապի մասին :

Անհամբերութեամբ սեսարան մը կը ներկայացնէր այս ժողովը, յիշեցնելով պատերազմի օրերը : Անգլիոյ խորհրդարանին ժամանակակից պատմութեան մէջ միայն երկու երեք պարագաներ կան որ կը յիշեցնէին չորեքշաբթի օրուան պատկերը : Առաջինը՝ 1914 օգոստոս, երբ արտաքին նախարար Սըը Էտուըրտ Կրէյ կը յայտարարէր թէ Անգլիա քանի մը ժամէն պատերազմ պիտի հրատարակէ Գերմանիոյ դէմ : Երկրորդը՝ 1936 դեկտեմբեր, երբ Էտուըրտ Ը. կը հրաժարէր գահէն, կամաւոր աքսորի դատապարտելով ինքզինքը : Եւ վերջապէս 1918 նոյեմբեր, երբ զինադադար կը հռչակուէր :

Անսովոր բազմութիւն մը խռնուած էր խորհրդարանին մէջ եւ ամէնքն ալ կը կարծէին պատերազմը անխուսափելի է մինչեւ չարաթ :

*Պ. Չէյմպրլէն իր յայտարարութիւնն սկսաւ խորապէս յուզուած : Գոյնը նետած էր եւ յաճախ ձայնը կը դողար, երբ կը պարզէր տագնապին ծագումն ու զարգացումը : Մանրամասնօրէն պատմեց լորա Բրնսիմէնի անդուլ ջանքերը, հաշտեցնելու համար Գերմաններու եւ չեխական կառավարութեան տեսակէտները, օգոստոս 21ի ծրագիրը, յաճախադէպ ընդհարումները տահմանին վրայ, կացութեան չարաճուն ծանրացումը, գերմանական զօրքին չարժումները օգոստոս 31ին, Ֆրանսայի ձեռք առած միջոցները, Պերլինի անգլիական դեսպանին խիստ ազդարարութիւնները՝ Անգլիոյ դիրքի մասին, եթէ չարձակում կատարուէր Չեխոսլովաքիոյ վրայ : Սեպտեմբեր 1ին բրիտանական դեսպանը տեսակցելով Գերմանիոյ արտաքին նախարարին հետ, նորէն կը յիշեցնէր Անգլիոյ դիրքը : Միեւնոյն առեն լորա Բրնսիմէնը կը ջանար համոզել Պ. Պենէշը որ վերսկսին բանակցութիւնները : Նիւրընպէրկի հանդիսաւորութեան առթիւ ալ բրիտանական դեսպանը միշտ կը յիշեցնէր թէ Անգլիա պիտի հարկադրուի միջամտել, եթէ կացութիւնը ծանրանայ : Սեպտեմբեր 9ին գահլիճը նիստ գումարեց եւ կարգ մը գուշական միջոցներ ձեռք առնուեցան : Սեպտեմբեր 11ին վարչապետը յայտարարութիւններ ըրաւ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի գործակցութեան մասին : Բայց Նիւրընպէրկի ճառը «անմիջական եւ ցասալի» ազդեցութիւն գործեց Զուտէթներուն վրայ եւ նոր ընդհարումներ պատահեցան չեխական ոստիկանութեան հետ : Լորա Բրնսիմէնի միջնորդութիւնը ձախողեցաւ : Սեպտեմբեր 14ին Հէնլայն յայտարարեց թէ իրենց սկզբնական ծրագիրը այլեւս անբաւական է եւ թէ իրենք ինքնորոշման իրաւունք կը պահանջեն : «Սեպտեմբեր 14ի իրիկունը կացութիւնը այնքան տագնապալի էր որ կը կարծուէր թէ գերմանական զօրքը կրնայ Չեխոսլովաքիա մտնել : Ամէն պարագայի մէջ, գերմանական զօրքին կողմէ արշաւանք մը կրնար Ֆրանսան մղել օգնութեան հասնելու Չեխոսլովաքիոյ, իբրեւ զինակից, եւ այսպէս յառաջ բերել եւրոպական պատերազմ մը ուր մեր երկիրն ալ պիտի մղուէր աջակցելու Ֆրանսայի : Այս պարագաներուն մէջ, վճռեցի թէ հասած է ժամանակը գործադրելու ծրագիր մը որու մասին կրմտածէի երկար առենէ ի վեր » :

ՀԻԹԼԷՐ Կ'ՈՒԶԷՐ ԱՐՇԱԻԵԼ

Պ. Չէյմպրլէն յետոյ պատմեց իր առաջին տեսակցութիւնը Հիթլէրի հետ, Պէրխթէսկատէնի մէջ (15 սեպտ.), եւ այդ առթիւ

(Ետքերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՀԵՏՔԻՆ ԱՂԱՎՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Հրատ. Բ. ՀԱՅԿԱԶՆԻ

(Շարունակութիւն «Հայր եւ Որդի»)

Ա.

— Տար, տար, տար...

Ծերունի Թորգոմ Ա. Հայկազնի ամբողջ մի կիսգիշեր մնացած էր իր ննջարանին մէջ, ուր ոչ ոքի թոյլ չէր տուած մտնել։ Ան ինքզինքը փակած էր ներսը, ու ոչ ոքի հետ կը խօսէր, բացի իր ծերունի ծառայէն՝ Մարտիրոսէն, որ ամէն անգամ, երբ զանգը կը հնչեցնէր, ներս կը մտնէր եւ հարցնելով՝ — Ի՞նչ կայ, տէր հայր, կ՚ուզէ՞ք ինչ մը, կը սպասէր, որ տէրը իր ուզածը ըսէ։

Ծերունին, որ ամբողջ գիշերը չէր կրցած քնանալ, ոտքի վրայ էր, ու կը քալէր սենեակին մէջ, ինչպէս վագրը իր վանդակին մէջ։ Ան ոչ ոքի կը տեսնէր, ոչ ոքի հետ կը խօսէր, ոչ ոքի ձայնը կը լսէր, ոչ ոքի ներկայութիւնը կը զգար։ Ան միայն կը մտածէր, կը մտածէր, կը մտածէր...

Ինչ որ կը մտածէր, ինչ որ կը խորհէր, ինչ որ կ՚ուզէր, ինչ որ կը ցանկանար, ինչ որ կը փափաքէր, ինչ որ կը սպասէր, ինչ որ կը յուսար, ինչ որ կը հաւատար, ինչ որ կը վախնար, ինչ որ կը կասկածէր, ինչ որ կը ներէր, ինչ որ կը մերժէր, ինչ որ կը հաստատէր, ինչ որ կը հերքէր, ինչ որ կը ստորագրէր, ինչ որ կը ջնջէր, ինչ որ կը գրէր, ինչ որ կը կարդար, ինչ որ կը ծրարէր, ինչ որ կը կնքէր, ինչ որ կը ստանար, ինչ որ կը տար, ինչ որ կը գնէր, ինչ որ կը ծախէր, ինչ որ կը շինէր, ինչ որ կը քանդէր, ինչ որ կը ծնէր, ինչ որ կը մեռցնէր, ինչ որ կը սիրէր, ինչ որ կ՚ատէր, ինչ որ կը հաւնէր, ինչ որ կը զզուէր, ինչ որ կը հաւնցնէր, ինչ որ կը զզուեցն

ՊՈՒՇԿԻՆԻ ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐԸ

ԼՈՒՐ — Նեռանի միայ նիզուտ ու ոչ ոքի ասելիք չուներ։ Ես ինքս պատրաստվում էի հեռանալ Պետերբուրգից, երբ ինձ հրավիրեցին Ռեպետիլովների տունը։ Ես ընդունեցի հրավերը, որովհետև ուզում էի ծանոթանալ Ռեպետիլովների ընտանիքի անդամներին։ Ես ինձ ասացի, որ ինձ համար ոչ մի տարբերություն չկա, թե ուր գնալ։

Ռեպետիլովները ապրում էին Ֆոնտանկա գետի ափին։ Ես ժամանեցի ուշ երեկոյան։ Ինձ ընդունեցին մի մեծ սրահում, որտեղ հավաքված էին հյուրերը։ Ես ոչ ոքի չէի ճանաչում։ Ինձ ներկայացրին տանտիրոջը, որը ինձ ասաց, որ ինքը ինձ ճանաչում է, և ես ստիպված եղա համոզել նրան, որ նա սխալվում է։ Ես ինձ ներկայացրի որպես Ռասկոլնիկովի ընկեր։ Տանտերը ինձ ներկայացրեց իր կնոջը, որը ինձ ասաց, որ ինքը ինձ ճանաչում է, և ես ստիպված եղա համոզել նրան, որ նա սխալվում է։ Ես ինձ ներկայացրի որպես Ռասկոլնիկովի ընկեր։ Տանտիրուհին

«ԱՆՈՒՇ»Ը ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՑՈՒԻ 30 ՀՈԿՏ. ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, Mutualitéի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

եղած խօսակցութիւնները: «Պ. Հիթլէր գանգատեցաւ բրիտանական սպառնալիքներէն: Բայց արեցի թէ տարբեր բաներ են սպառնալիքը եւ ազդարարութիւնը: Խօսակցութեանց ընթացքին այն զօրաւոր տպաւորութեան տակ էի թէ Գերմանիոյ վարչապետը կը նախատեսէ անմիջական արշաւանք մը դէպի Չեխոսլովաքիա: Ա՛յնպէս որ, հարցուցի թէ ինչու այսքան երկար ճամբորդութիւն մը կատարել տուաւ ինծի, քանի որ պարզապէս ժամավաճառ պիտի ըլլամ: Պատասխանեց թէ եթէ կարենայի տեղին վրայ հաւատացիք տալ իրեն թէ բրիտանական կառավարութիւնը սկզբունքով կ'ընդունի ինքնորոշման իրաւունքը, պատրաստ է բանակցելու գործադրութեան եղանակներու մասին: Եթէ ըսէի թէ այդ սկզբունքը չէր կրնար ընդունուիլ բրիտանական կառավարութեան կողմէ, այն ատեն ան երթար պիտի ըլլար խօսակցութեանց չարունակութիւնը: Ես կասկած չունիմ թէ այցելութիւնս կանխեց արշաւանքը որուն համար ամէն քան պատրաստուած էր»:

Վարչապետը չարունակելով, պարզեց Ֆրանսայի հետ կատարուած խորհրդակցութիւնները եւ Լոնտոնի մէջ մշակուած ծրագիրը, որուն հաւանութիւն յայտնեց չեխական կառավարութիւնը: Յետոյ նկարագրեց Կոմրսպէրկի այցելութիւնը, որ նոյնպէս արժանացաւ Ջերմ ընդունելութեան:

ՄՄԲ.— Տեղի անձկութեան պատճառաւ, կարճ կը կապեմ այս մասը:

Գերմանական յուշագրէն վերջը, Չէմպըրլէն անձնական նամակ մը կ'ուղղէ Հիթլէրի, միշտ չեշտելով թէ կարելի է համաձայնութեան մը յանգիլ: «Կը յայտարարեմ հրապարակաւ թէ մենք պատրաստ ենք հսկելու ծրագրին գործադրութեան վրայ: Ջեմ կրնար հաւատալ թէ դուք կ'ուզէք աշխարհը նետել պատերազմի մը մէջ որ վերջ պիտի տայ քաղաքակրթութեան՝ հարցի մը համար որուն քանի մը օր յետաձգումով կարելի է կարգադրութեան մը յանգիլ»:

Վարչապետը այս նամակէն վերջն ալ կը չարունակէ իր ջանքերը, Պերլին զրկելով իր խորհրդականը (26 սեպտ.), նոր նամակով մը: Հիթլէր կը կարդայ նամակը, կը լսէ բացատրութիւնները և նորէն կը պնդէ իր յուշագրին վրայ: Խորհրդականընոր ազդարարութիւններ կ'ուղղէ, եւ տեսնելով որ Հիթլէր չի փոխեր իր դիրքը, վարչապետին հրահանգով կը յիշեցնէ թէ Ֆրանսա պիտի կատարէ իր պարտաւորութիւնները Չեխոսլովաքիոյ հանդէպ եւ թէ եթէ Ֆրանսա պատերազմի բռնուի Գերմանիոյ հետ, Անգլիա պիտի հարկադրուի օգնել անոր:

ՆԱՄԱԿ ՄԸՆ ԱԼ ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ

Չէմպըրլէն յայտարարեց թէ անձնական նամակ մըն ալ Մուսոլինիի ուղղած էր, մանաւանդ յայտնելով թէ պատրաստ է անմիջապէս Պերլին երթալու եւ խնդիրը քննելու գերմ. եւ չեխական, եւ եթէ Հիթլէր կ'ուզէ՝ Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի ներկայացուցիչներուն հետ: Այս առթիւ վոտահութիւն կը յայտնէը թէ Պ. Մուսոլինի պիտի խնդրէ Հիթլէրէն ընդունիլ իր առաջարկը, «որ պիտի կանխէ պատերազմը մեր բոլոր ժողովուրդներուն համար: Ես հաւատիք առած եմ թէ չեխական խոստումները պիտի կատարուին եւ վստահ եմ թէ կատարեալ համաձայնութիւն մը կրնայ գոյանալ մէկ չաբաթէն»:

Մուսոլինի բարեացակամութեամբ կը պատասխանէ այս նամակին, հաղորդելով թէ անհրաժեշտ հրահանգները արուած են Պերլինի իտալական դեսպանին:

— «Իրրեւ պատասխան, Պ. Հիթլէր կ'ընդունէր 24 ժամ յետաձգել զօրաշարժը»:

ԵԻ ԱՀԱ ԱՒԵՏԱՒԵՐ ԼՈՒՐ ՄԸ ...

Մինչ այս տառը կը չարունակուէր երեսփ. ժողովին մէջ, ժամը 3·40ին լրտ Հըլիֆէքս, արտաքին նախարարը պաշտօնական պահարան մը կը ստանար Լոռներու ժողովին մէջ: Նախարարը նամակը բանալէ եւ ակնարկ մը նետելէ վերջ, բովանդակութիւնը կը հաղորդէր լրտ Պոլտուինի: Նախորդ վարչապետին քնարեր դէմքը պայծառացաւ յանկարծ: Արտաքին նախարարը դուրս ելլելով, պաշտօնեայ մը փնտռեց, վարչապետին հաղորդելու համար ատեառաբեր լուրը: Իրարանցումը սկսած էր արդէն լրտռներու ժողովին մէջ: Երբ նամակը երեսփ. ժողով հասաւ, ներքին նախարարը անմիջապէս զայն հաղորդեց Պ. Չէմպըրլէնի, որ կը չարունակէր խօսիլ: Վարչապետը խորապէս յուզուած յայտարարեց.

— «Ուրիշ բան ալ ունիմ: Ձիշդ հիմա իմացայ թէ Պ. Հիթլէր վաղը ժողովի կը հրաւիրէ պիս Միւնիխի մէջ»:

Այդքանը արդէն բաւական եղաւ, որպէսզի երեսփ. ժողովը տակնուվրայ ըլլայ, ինչ որ անսովոր բան է Անգլիոյ համար: Եւ բեսփոխանները ուրախութեան կանչեր կ'արձակէին, կը ծափահարէին, ողջոյններ կ'ուղղէին իտալական դեսպանին եւ առենապետը հազիւ կը յաջողէր պահել բարեկարգութիւնը: Վարչապետը ընդմիջելով չարունակեց.

— «Պ. Հիթլէր հրաւիրած է նաեւ Պ. Մուսոլինին եւ Պ. Տալատիէն: Պ. Մուսոլինի ընդունած է հրաւէրը եւ ատրակոյս չունիմ թէ Պ. Տալատիէ եւս պիտի ընդունի: Աւելորդ է ըսել թէ ինչ պիտի ըլլայ իմ պատասխանս»:

Ծանրամասութեան ցոյցերը վերսկսան աւելի բուռն արտայայտութիւններով: Վարչապետը հազիւ կրցաւ չարունակել.

— «Վստահ եմ թէ չկայ ժողովական մը որ չհաւատայ, իմանալով որ տագնապը անգամ մը եւս կը յետաձգուի: Անգամ մը եւս պատերհտութիւն կ'ունենանք փորձելու թէ ինչ կրնան բնել բանակցութիւնը, բարեկամեցողութիւնը եւ քննութիւնը՝ լուծելու համար այս հարցը: Այժմ կը մնայ ինծի երթալ կատարել այս վերջին փորձը»:

Վարչապետը այնքան յուզուած էր որ ուրախութեան արցունքներ կը հոսէին աչքերէն: Կարծես չունչը բռնուած էր եւ արմուկը դրաւեզանին դրած կը հեւար:

Այս յայտարարութենէն վերջը խորհրդարանին նիստը յետաձգուեցաւ երկուշաբթի օրուան:

Հունգարիա յուսախա՞բ եղած է

«Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի Փրակայի թղթակիցը կ'իմանայ թէ Հունգարիոյ կառավարութիւնը Վարչապետին լուր ստացած է թէ Գերմանիա ապրարած է, որ Զուտէթեան հողամասերը դրաւելու պարագային չի կրնար թոյլ տալ, որ Հունգարիա — Լեհաստան սահմանակից դառնան, ինչպէս կը բաղձայ հունգարական կառավարութիւնը:

Հ. Յ. Դ.

Փաւիզ

Անիէն պուխարէսթի «Ազատ» ընտակովիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ գիշեր ժամը 8.30ին. ծանօթ հաւաքատեղին, նոյն օրակարգով:

Գաւառ

Լիոնի Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ընկերները 30 սեպտ., ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Զարդարեան» գրադարանին մէջ, 181 Քուռ Լաֆայեթ:

1939 "ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՑ,,

Ժ.ԲԴ ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՄԱՐՍԷՅԼ

Մամուլի տատ է եւ չուտով լոյս կը տեսնէ 1939 տարուան «Գոյամարտ» Օրացոյցը, զեղեցիկ եւ չքեղ տպագրութեամբ:

Բովանդակութիւն.— Հ. Յ. Դաշնակցութեան պատմութիւնը, հեղինակ՝ Մ. Վարանդեան, Ազգային պատմական եւ յեղափոխական դէմքերու եւ դէպքերու մասին հակիրճ տեղեկութիւններ, մտածումի չիթեր, գրական հատուածներ, զիտական տեղեկութիւններ Հայաստանի եւ դրացի երկիրներու մասին, ասացուածքներ եւ առածներ: Ազգային եւ կրօնական տօները մանրամասնութեամբ:

Կողքին կեդրոնը զարդարուած է «Մայիս 28ի Ծնունդը» (նկար՝ Վ. Խոկէնտէրեանի) եղերուած հայկական զոյգ եռագոյնով:

Երկու կողմերը նկարներ՝ Տիկին Արղութեանի, Մարօի, Քրիս Ֆէնէրեեանի, Անդրէասեանի եւ երկու խմբանկարներ:

Թերթիկներուն տակը՝ Քրիստափորի, Զաւարեանի եւ Ռոստոմի նկարները Ցուշարձանով:

Թերթիկներուն մէջ վեհեղուած են Մ. Վարանդեանի, Յ. Միրիմեանի, Սէրէմճեանի, Վանարեանի, Թէրլէմէզեանի, Զօր. Սեպուհի, Պոլոյեանի եւն. նկարները:

Գինն է՝ Մարսէյլ 5 Ֆրանք Ֆրանսա, Սուրիա եւ գաղութներ 5.50 Ֆր., արտասահման՝ 6 Ֆրանք.

Բացի մեր գործակալներէն՝ ապահիկները նկատի չեն առնուիր: Դիմել՝ մեր ընդհանուր գործակալ՝ Կայծակ Ճարայեանի,

Monsieur Gaïzak Djarayan, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille, France:

Լեհաստան հաւաստած է, թէ Գերմանիոյ այս ընդդիմութեան պատճառը այն է, որ Պերլին կ'ուզէ պարտուած Չեխոսլովաքիան գործածել իբրեւ խարիսխ, յարձակելու համար ռուսական Ուքրանիոյ վրայ եւ սպառնալ ռումանական քարիւղին ու արմտիքին:

Իսկ միւս կողմէ ռումանական եւ եուկոսլաւ կառավարութիւնները ազդարարած են Հունգարիոյ որ չյարձակի Չեխոսլովաքիոյ վրայ, հակառակ պարագային պիտի պարտաւորուին միջամտել:

Այս երեք նկատումները պատճառ զարձած են, որ Հունգարիոյ մէջ մարի Չեխոսլովաքիոյ դէմ կռուի մտնելու խանդավառութիւնը, որ գոյութիւն ունէր սկզբնական օրերուն:

Գալով Սոֆիայի, Փոքր Համաձայնութեան եւ Ռուսիոյ վերաբերմունքը պատճառ զարձած են որ Պուլկարներու մէջ յառաջ գայ Չեխոսլովաքիոյ համակիր տրամադրութիւն մը, որ սկսած է արտայայտուիլ արդէն պուլկարական մամուլին մէջ:

Ի՞նչ պիտի վճարուի զինուորի ընտանիքներուն

Պաշտօնական զեկոյցի մը համաձայն, զրօչի տակ առնուած զինուորներու կիները պիտի ստանան.— օրական 3 Ֆր. 50 զործօն բանակին համար: 3 Ֆրանք՝ պահեստներու համար: 3 Ֆր. մէկ զաւկի համար: 3·50 Ֆր. երկու զաւկի համար: 4 Ֆրանք 3 զաւկի համար: 4·50 Ֆր. չորս եւ աւելի զաւակներու համար:

**** Կառավարութիւնը բարելաւելու համար զէնքի տակ առնուած զինուորներու կարօտ ընտանիքներուն վիճակը, որոշեց անցեալ աւելցնել անոնց յատկացուած նպաստները: Այս առթիւ ծրագիր մը ներկայացուած է Պեռատան Ժողովուրդին, անհրաժեշտ վարկերն ստանալու համար:*

**** Աչխատանքի նախարարին կարգադրութեամբ, Սէնի նահանգին քաղաքապետութիւնները արտօնուած են առժամապար գործազուրկ զինուորներու կիներուն վճարելու որոշ նպաստ մը, փոխանակ պարզապէս աւելցնելու զանոնք, ինչպէս եւ յաւելում մը՝ մանուկներու համար:*

Սէն-է-Ուազի նահանգապետն ալ միջոցներ ձեռք առաւ, որպէսզի զէնքի տակ առնուած պահեստներու ընտանիքները կարելի եղածին չափ կարճ ժամանակի մը մէջ ստանան զինուորական նպաստները, առանց երկար ձեւակերպութեանց մատնուելու:

ՉԱՆԱՑՈՒ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՆ Ալ մեծագումար նուէրներ կը զրկեն ազգ. պաշտպանութեան մնատուկին, կ'ըսէ զեկոյց մը: Ամէն կողմէ նուէրներ կը հասնին այս հաստատութեան: Գործազուրկ մը 500 Ֆրանք յանձնած է առջի օր:

ՓՐԱԿԱՑԻ փողոցները դիշեր ատեն կը ներկայացնեն պատերազմական վիճակ մը: Կը տիրէ բացարձակ մթութիւն: Մամուլի թղթակիցներ տեղ տեղ կը չարժին զրպանի փոքր լուսարձակներով՝ համատարած խաւարին մէջ:

Պատուհանները ծածկուած են կպչուն թուղթերով, որպէսզի ապակիները չջարդուին օդային յարձակման ատեն: Շէնքերու մուտքերէն ներս եւս լոյսերը կը մարին:

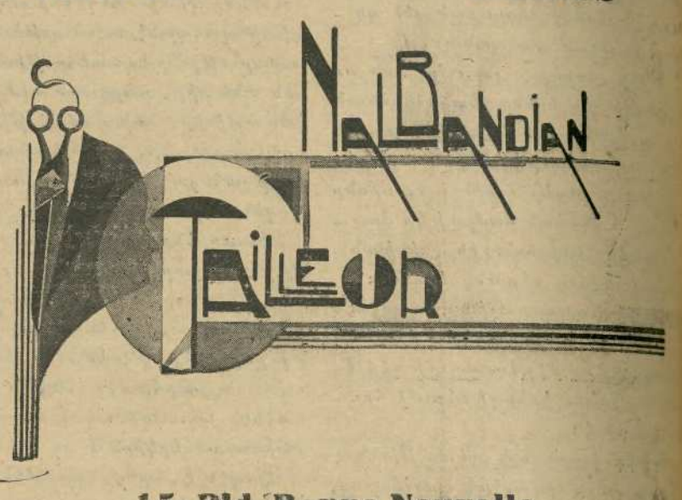
Զօրաշարժի օրէն իվեր փողոցներէն անհետացած են ինքնաչարժները:

ՓԱՐԻԶԻ ՀՐԻԱԿԱՆ Միութեանց դաշնակցութիւնը կոչ մը ուղղելով Ֆրանսա հաստատուած Հրեաներուն, կը յորդորէ հանդարտ եւ պատրաստ մնալ: Ցեսոյ կ'ըսէ թէ Հրեաները աւանդաբար կուսակից են խաղաղութեան, ինչպէս Ֆրանսայի ժողովուրդը: Բայց եթէ պատերազմ ծագի, «յօժարակամ պիտի ծառայեն երկրին, զայն պաշտպանելու համար իր թշնամիներուն դէմ, ինչպէս բրին իրենց եղբայրները 1914ին»:

ԱԶԳ. ՊԱՐԳԵՒԱՒԱԶԻ 10րդ չաբթին վիճակահանութիւնը, որ պիտի կատարուէր հոկտեմբեր 4ին, յետաձգուեցաւ, իրրեւ հետեւանք օրուան տագնապին: Նոր թուականը պիտի ծանուցուի չուտով:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱՒՈՑԱ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՑԱ
44 Rue Dunkerque (ՄԷՋՐՈ ԿԱՑ ՏԻՒ ՆՈՑ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։
Առաւօտները ժամադրութեամբ։

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄՄԷՐԵԱՆ
Maison E. CHARLES հիմնուած 1869
29 rue Mathis, Métro Crimée
Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60
Կը ծախենք գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն.։ Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու։ Կը գնենք՝ ըլլայ ինչ, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ՝ նպաստաւոր գիներով։
Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհարեղէնները անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը։
Գաւառներէն եզած պատուիրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն։

Hommes Dames

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

ՀԻՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՈՂԸ
Հաստատուած Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա
Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէջտեղ Օսմանեան եւ Սեն Միջեւ
Ընտիր կահեր եւ հարուստ թեմայով կերտուածքներ։

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ՕՏԵՍՏԵՂԷԱՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒԱՆՍՏՈՆ, ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Ունենք մեծ մթերք ֆրանսական, անգլիական եւ չեխոսլովաք կերպասներու։ Փոխադրութիւնը կրնան ղրկել իրենց գնած ապրանքները ուսնտէվուտ եւ ծոյլ գրի մենքանները կը գնենք ու կը ծախենք օտար դրամներ։ Կր տանձնենք ապրանքներու emballago եւ ապահովագրութիւն։ Փոխադրութիւն ամէն տեսակ ապրանքներու եւ պայուժներու։
Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber
Tél. Opéra 67-77

ՈՆ DUZE.
MARQUE DÉPOSÉE

Véritable Anisette Orientale
ՋՈՒՏ ԹԱՂՈՒԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՈՐԻ - عرق خالص مصنوع من الزبيب
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL
ԲԱՒԻՔ ՏԻՒՔ
Զուտ խաղողի քաշուած եւ սիրտոնով պատրաստուած հայկական օղին է ՐԱԿԻՔ ՏՈՒՔԸ։ Ջգուշացէք արտաստաեան օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գլխացաւները չուտ կը խլացնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան։ Խմեցէք միայն ՐԱԿԻՔ ՏՈՒՔԸ որուն անուշ համ, կազդուրիչ եւ սիրտոնող յատկութիւններ ունի։ Ամէն տեղ կը ծախուի։
Dalakupeian 8 Rue Suffren
Dépôt: 7 Rue de la Paix, Marseille. Tél. Dragon 70—99

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ - ՊԱՏԱՐԱԳ
Յաւաջիկայ կիրակի օր, 2 Հոկտեմբեր, Ս. եկեղեցւոյ օծման 35րդ տարեդարձին առթիւ, հանդիսաւոր Ս. պատարագ պիտի մատուցուի եւ հոգեհանգստեան արարողութիւն տեղի պիտի ունենայ՝ եկեղեցւոյ բարերար Ազգանուէր Մանթաշեանի ի յիշատակ։ Սկիզբ Ս. պատարագի՝ ժամը 10ին, սկիզբ հոգեհանգստեան պաշտօնի՝ ժամը 11.30ին։

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Demesme — PARIS (13)

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Կը փնտռուի Մարսէյլի Պալճեան եւ իր կինը՝ Շուշանիկ ազգ. Լեան, Հալէպէն եկած Մարիկ անունով, St. Aubanէն փարիզ եկած 1929ին։ Իմացնել H. Issayan, 38 Rue du Mésnil, Asnières (Seine)։

ԻՍԻ - ԼԷ - ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ
ԾՆՈՂՔՆԵՐՈՒՆ

Ֆ. կապոյտ Նայէ «Աքիմեան պզտիկ» ըսուը կը վերաբացուի Հոկտեմբեր 2ին, Հինգշաբթի օր։ Ծնողքներէն կը խնդրուի որ ներկայացնեն իրենց պատկերները արձանագրութեան համար նոյն օրը եւ կամ յաջորդ կիրակի, 8 Հոկտ.։ Ամսավճար՝ մէկ աշակերտի համար 4 Ֆրանք, երկուքին 7 Ֆր. Երեքին 10 Ֆրանք։